

62

2.º

**BIBLIOTECA
PROVINCIAL Y DEL INSTITUTO
DE GUADALAJARA.**

Estante

Tabla

Número de la tabla

Prologus.

Quanto dilecto
meo canticuz vi
nee sue. ysa. v. **U**ti

cet ysaias catauerit can-

ticū cominatiois cōtra vineā dñi. q̄ erat
dom⁹ isrl̄ p̄m illū statum. tñ mltō cōue/
niētī salōn in h̄ libello canticōz catāuit
cāticū vinee dñi. q̄ ē eccl̄ia dei quo ad oēs
stat⁹ vtriusqz testamēti. q̄ quidē cāticū
nō dī canticuz cominatiois. s; cāticū le/
ticie ⁊ gr̄e. eo q̄ i eo p̄dicif totū misterū
nre redēptiois et salutis p̄pletū in nouo
testamēto. vt patebit. In quib⁹ v̄bis p/
positis tāgunt et notantur q̄tuor cause
hui⁹ libri cāticōz salomōis. **P**rimo p̄notaf
causa efficiēs ⁊ actor hui⁹ li/
bri p̄ hoc p̄nomē ego p̄intellctū i li cāta/
bo. Quasi dicat. ego salomon cantabo.

Secūdo notaf causa formalis p̄ li cā/
tabo. qz ostēdit se velle p̄cedere in hoc o/
pere p̄ moduz cātilene. **T**ercio notaf
causa final p̄ li dilecto meo. p̄ q̄ ostēdit
q̄ hoc op⁹ dirigit deo/ qui ē finis noster
in cui⁹ dilectioe p̄sistit finis n̄ ⁊ b̄itudo

Quarto notaf materia hui⁹ libri i li
cāticū vinee sue. qz tot⁹ iste liber ē de ec/
clesia q̄ dī vinea dñi. vt patebit p̄ singla.
Et idō anteq̄ p̄cedamus ad expositiōez
hui⁹ libri/ est vidēdū de vnaqzqz p̄dictaz
quatuor causaz. Quātuz ad p̄mū est
dicēdū. q̄ nemo hebreoz nec catholicoz
xp̄ianoz dubitauit vsqz ad p̄sentē diē sa/
lomonē edidisse tres libros sapientiales
s. p̄ueroz. et eccl̄iastes. ⁊ cāticōz.

Sed multi hebreoz antiquoz dubita/
runt an salomō fuerit illustratus a spū
sc̄to i cōpositioe hoz libroz. Qui moue/
bant t̄i ratiōe. naz salomon fuit dep̄ua/
tus i senectute. ⁊ declinauit ad ydola. ut
patet. iij. r̄. xj. et etiā declinauit ad artes

magicas. ergo nunq̄ habuit sp̄m sc̄t̄z. qz
nō p̄misisset ip̄m i talia scelera incidere.

Item h̄ idēz pbāt singulariter de quo
libet libro. nā p̄im⁹ liber q̄ dicif p̄ouer/
bioz siue parabole ē tot⁹ de doctria mo/
rali. q̄ potest haberi absqz spū sc̄to. sicut
habuit socrates ⁊ aristoteles ⁊ plato ⁊ c̄

Item in toto libro eccl̄iastes nō loq̄tur
nisi de his q̄ sunt sub sole. et nō de rebus
diuinis. vt patet ibidē. **I**tem in eodem
libro licet aliquō memoret h̄ nomē de⁹
tamē nusq̄ noīatur nomē dñi tethragra/
maton. s. quatuor litteraz q̄ est hoc no/
men dñs. sine quo nomē nichil ē sacruz
nec spūale nec a spū sc̄to traditū in sacra
scriptura. **I**tem liber cāticōz minus vi/
detur traditus a spū sc̄to. eo qz in eo nō
solū tacef nomē dñi tethragramatō. sed
etiā nec h̄ nomē de⁹. qz in nulla eius pte
reperitur dñs: nec deus. Ex quib⁹ omnib⁹
concludebāt isti. q̄ sup̄dicti tres libri sa/
lomōis nullo modo p̄tinebāt ad sacram
scripturā. qz salōn nō spū sc̄to illustrat⁹
s; ex p̄po ingenio. et nō de reb⁹ diuinis:
s; d̄ h̄ hūanis p̄fecerat hos tres libros
p̄pter rōes jam dictas. **A**lij aut̄ iudeoz
dixerūt q̄ licet p̄m⁹ liber. s. p̄ueroz
aliquō loquat de rebus diuinis: tñ liber
eccl̄iastes nō loquit nisi de reb⁹ hūanis.
que sūt sub sole. et idō nō memorať i co/
nomē dñi tethragramaton. Et sic mlti
illoz effecti sunt hētici dicētes nihil esse
sup̄ solē: sed aīaz hūanas esse mortalem.

Item isti dixerūt etiā q̄ salomō nō fe/
cit libru cāticōz. nisi in comēdatōez filie
p̄haraōis vxoris sue. cui⁹ pulchritudinē
comēdat i illo libro. Et sic mlti iuuenes
laciui ⁊ mūdani sumebāt ⁊ vsurpabant
aliq̄ carmia ex illo libro. et applicabant
ea domicellis amasijs suis. Et sic abute/
bant illo libro. Sed opposituz oñdit

a

esoras scriptor et restaurator scripture legis et pphaz: qui collocavit sup̄dictos tres libros salomōis ī canone sacre scripture Et sic synagoga iudeoz nō solum ante aduētū: s; etiā post aduētū xp̄i recepit hos tres libros in canone ī numero xxij. libroꝝ iux̄ numerū. xxij. l̄raz hebra ycaꝝ. s; collocauerit eos inter agiogra pha. vt p; in plogo galeato b̄ti hieronimi. Imo dicit hiero' ī p̄phatiōe quatuor omeliarū: quas edidit sup̄ cantica q̄ facta fuit p̄stitutio īter hebreos sui t̄poris ne quis iude' plebeyus et popularis p̄sumeret legere istū librū canticorū salonis. nec tria prima capitla libri geneseos. n̄c primū capitlū ip̄i' ezechielis. n̄c totā illā partē a. xliiij. caplo. vsq; ad finē eiusdeꝝ libri. eo q̄ ī his quattuor ptib' cōtinētur misteria et secreta p̄fundissima et ineffabilia. Ideo solis p̄tissimis magistris cōcedit hui' studiū et lectio. S; h̄ magis cōfirmat trāslatio caldayca. q̄ ī titlis istoz libroꝝ appellat salonē p̄phetaz. sp̄alit ī hoc libro vbi dicit. Incipit liber cāticoꝝ rū salomōis p̄phe. Itē h̄ magis autorizat saluator. jobis. vj. dicēs. Si credit ī me sicut dicit scriptura: flumīa de vētre ei' fluēt aque viue. Que quidē scriptura repit p̄uer. v. vbi fm trāslatiōez n̄raz d̄. Bibe aquā de cisterna tua: et fluēta putei tui. Itē h̄ idē p̄firmat tota ecclia. q̄ ī p̄cilio niceno recepit hos tres libros in canone siml̄ cuz cetis libris sacris. Et sic origenes et clemēs alexādrin' et eusebi' cesariēf ī ecclīastica historia et aug'. p̄mo de doctrina xp̄iana enumerāt hos tres libros īter ceteros libros sacre scripture. Est verū: q̄ quidā catholici dixerūt. q̄ h̄ isti tres libri sint d̄ reb' diuinis et traditi a sp̄u sc̄to. et ptineāt ad sacraz scripturā: tñ salomō nō h̄uit h̄ imediate

a sp̄u sc̄to: s; a d̄o p̄re suo. qui tradidit sibi exēplar et descriptiōez tēpli: quā acceperat a deo. et intellexerat oīa opa exēplaris. vt p; p̄mo palipo. xxviii. Et sic fm istos salomō locut' ē in istis libris ea q̄ fuerāt reuelata d̄o p̄ri suo. Qd̄ p̄bant p̄ ea q̄ ip̄emet salomō asserit p̄uer. iij. capitulo. vbi ait. Ego filius sui p̄ris mei tenellus et vnigenit' corā matre m̄a. Et docebat me atq; dicebat. Suscipiat verba mea cor tuū et c. Et sic p̄cedit salomō in illo libro put didicerat a p̄re suo d̄o. vt p; intuēti. Et sic videt. q̄ quicq; dixit salomō. dixit ex doctrina p̄ri suo reuelata put ip̄e videt ibi p̄fiteri. Itē hoc idē cōfirmant. q̄ salomon h̄uit magistros. s. eman. et ethan. et calcal. et dordan. qui docuerūt eū oīa secreta libri psalmoz. put didicerāt a d̄o. Et sic cōcludūt istis: q̄ h̄ oīa tradita in his trib' libris sint a sp̄u sc̄to: s; nō fuerūt reuelata imediate ip̄i salomōi: s; d̄o p̄ri suo. S; cū instatur p̄tra istos. q̄ deus dedit salomōi cor docile et intelligēs ī tm̄ q̄ nullus fuit ante nec post filis sibi et c. vt p; iij. r̄. iij. Ad h̄ r̄ndēt. q̄ sciētia quas postulauit h̄uit salomō a deo. n̄c fuit de rebus diuinis et sp̄ualib': s; tm̄ de rebus t̄poralib' ad regēdū illuz pplz. vt p; ibidē. S; cōtrariuz dicit ip̄emet salomō sap. vij. vbi ait. p̄pter h̄ optauit: et datus ē mihi sensus: et inuocauit. et venit in me sp̄s sapie et c. Itē p̄uer. xxx. verba p̄gregātis filij vomentis. visio quā locutus est vir cuz quo ē deus. qui deo secū morāte p̄fortatus ait et c. vbi māifeste p̄fitef salomō se imediate a deo h̄uisse sp̄uz p̄pheticie p̄ infusiōez sp̄s sc̄ti. et oñdit se esse p̄phetā et locutū fuisse p̄pheticē de diuinis misterijs Et sic p; q̄l̄r h̄ salon sit actor instrumētalis hoz triū libroꝝ: tñ sp̄s sc̄tis ē actor

Prologus.

principalis. Sed nunc restat respondere ad rationes in principio in contrarium adductas. Ad primum ergo dicitur quod Salomon in senectute fuerit deprivatus: et declinaverit ad ydola ex suavis mulierum et ad magicas artes ex consortio sacerdotum ydolorum: tamen cum hoc stat quod in iuventute fuerit illustratus spiritu sancto, quo spiritu evidit prophetice illos libros de mysteriis divinis, ut patebit. Immo dicit Ambrosius quod Salomon in fine egit penitentiam de peccato suo. Item dicit Ambrosius quod ex divina providentia promissus est Salomon cadere, quod aliter reputatus fuisset deus: aut messias a iudeis propter stupendam eius sapientiam et prosperitatem. Immo dicit Augustinus quod deus quibus permittit quosdam peccare propter bonum eorum, ne putent se ex propriis viribus iustificari. Hec cum deo in iudicium intrare presumerat, et ex propria iusticia supbire. Ideo permittit deus eos cadere: ut vehementer penitentiam ad fortiora referant. Et sic beatus Ambrosius et Hieronymus, et Chrysostomus Salomonem frequenter appellat sanctissimum in scripturis suis. Ad aliud quod dicitur quod Salomon in libro proverborum non loquitur nisi de rebus moralibus, dicitur quod primo loquitur prophetice de rebus divinis per parabolas morales ut infra patebit. Item cum dicitur quod in libro ecclesiastes sic in canticis non ponitur nomen domini tethragramaton. Respondetur quod Salomon non scribat ibi illud nomen: tamen ponitur ibi deus et Christus sponsus ecclesie: qui per illud nomen significabatur in lege et prophetis, ut dicitur in psalmo vii, quod illud verbum incarnatus et illa persona Christi est verum nomen dei per illud nomen tethragramaton significatum. Ad aliud cum dicitur quod Salomon fecit librum canticorum in comendationem filie pharaonis uxoris sue: manifeste patet oppositionem in littera, nam si hec que ibi memorantur dicerentur de aliqua muliere: potius cederent in vituperium et irrisionem quam in laudem, puta quod dicitur nasus

tuus sicut turris libani que respicit contra damascum, et veter tuus sicut aceruus tritici etc. Item ista sponsa manifeste quod dicitur ortus conclusus, et quod dicitur vinea, et quod dicitur pastorissa, et quod dicitur grex, que omnia soli ecclesie conveniunt, ut patebit, et hec sunt dicta quo ad actorem huius libri.

Quantum autem ad finem de causa materiali, scilicet de materia libri canticorum est advertendum secundum Hieronymum, in prefatione librorum sapientialium quod Salomon tria opera scripsit que non sunt sine dubio nota, scilicet librum proverborum, et ecclesiastes, et canticorum. Et hoc fecit secundum tres statum siue etates hominum. Nam ad primam flagitia et passiones hominum que maxime regnant in iuventute fecit librum proverborum, in quo traduntur hominum precepta correctiva viciorum. Sed quod in statu virili appetit tendit ad ardua puta ad scientias humanas aut ad divicias congregandas: aut ad honores: aut dignitates adipiscendas. Et sic unusquisque constituit suum finem in aliquo arduo in quo putat se esse felicem, in tamen quod homines relicto vero fine qui est deus convertunt se ad ista mundana corruptibilia et transitoria et deceptoria. Et ideo Salomon ad tollendam hominum ignorantiam et deceptions fecit librum ecclesiastes: in quo ostendit quod vera felicitas non potest consistere in aliquo predictorum temporalium et mundanorum, cum omnia sint transitoria. Et ideo homo in hac vita non potest attingere felicitatem, sed bene potest tendere et repere viam per quam tendit ad veras felicitates que datur a deo post hanc vitam, que quidem via est observantia divinarum preceptorum, in quorum observantia consistit spes vere felicitatis, cum primum observantia talium preceptorum sit vita eterna. Et sic concludit in fine illius libri dicens, Deum time, et mandata eius serva. Hec est omnis homo, cuncta que sunt adducet deus in iudicium pro omni errato, siue bonum siue malum sit. Ex quibus verbis vult concludere

salon. q̄ si oēs opationes nre debēt duci ante tribunal iudicis. et ibi discuti ⁊ examinari an sint bone vel male. et fm̄ eas est n̄b dādū p̄miū. Ergo nō possum⁹ errare viuēdo fm̄ diuina p̄cepta. postq̄ p̄ obſuatiā eoz p̄mittit n̄b vera b̄ritudo. Et ideo salon fecit sup̄dictū libzū eccliaſtes ad retrahēdos hoies ab iordiato appetitu p̄dictoz. ⁊ ad incutiēdū eis timorē ⁊ cōminādo futurū iudiciū. S; q; i senectute homo iaz p̄perat ad interituz et finē post quē ē aptus ad capescēdā vltiaz felicitatē: ideo oblit⁹ oīuz mūdanoz iam nō debet cogitare nisi de celestib⁹. et quo modo iūgatur suo sp̄so x̄po. ideo salon fecit libzū cāticoz. indat doctrīaz hui⁹ modi. Et sic dicit hiero⁹. q̄ salon fecit libzū puerbioz p̄ iuuenib⁹. et libzū eccliaſtes p̄ viris. et libzū cāticoz p̄ senibus. Alij aut̄ d̄nt. q̄ p̄mū libzū fecit p̄ incipiētib⁹. secūdu pro p̄ficiētib⁹. terciuz aut̄ p̄ profectis. Alij aut̄ d̄nt. q̄ in p̄mo tradit nobis ethicā ⁊ bonos mores. ⁊ i secūdo phisicā. et i terciō theologiā. S; lz̄ itelligētia b̄ti hiero. ⁊ alioz sit vera ⁊ catholica ⁊ vtilis: tñ̄ adhuc nō videt̄ euacuare et differere totā intelligētiā sup̄dictoz libzoz. Quia nō solū tradūtur n̄b sup̄dicta ad vtilitatē ⁊ doctrīaz sup̄dictarū triū etatū hoīuz: s; etiā p̄phetice tradunt̄ n̄b in eis futura misteria de x̄po et ecclia. Et sic oēs tres libri sunt p̄phetici siue p̄phetales ⁊ sacri. Et sic ititulant̄ in trāslatiōe caldayca. s. libri salonis p̄phete: vñ lz̄ salon i puerbijs p̄mat iuuenes et i libro eccliaſtes retrahat viros a mūdanis: ⁊ i cāticis puocet senes ad amoz rez dei: put dicit hiero⁹. tñ̄ salon i oīib⁹ dictis suis semp̄ currit duplici sensu dādō duplicē doctrīaz. eo q̄ i oīibus suis libris ⁊ dictis locut⁹ est parabolice.

Itaz i libro puerbioz sumēdo pabolaz ex doctrina morali tradit n̄b futura misteria de x̄po. qui ē vera sapia. ⁊ de ecclia quā erat redēpturus. Hoc idē facit in libro eccliaſtes sumēdo parabolas ex reb⁹ naturalib⁹ q̄ sunt sub sole. In libro aut̄ cāticoz sumēdo pabolā ex toto discursu veteris tes. p̄dicat totū discursus ecclie x̄pi ab icarnatiōe vsq; ad p̄spitatem eius. put patebit. Ex quib⁹ p; q̄ salon i hoc libro p̄ scripturas pabolicas veteris testamēti intēdit describe amorē et caritatē cū oīibus effectib⁹ eius quos x̄ps oñdit erga sp̄sas suā post oīa opa nre redēptiōis et ecōuerso. Ex quibus etiā p; q̄ i oīibus libris ⁊ dictis salonis semp̄ est p̄siderāndus dupl̄x sensus vtilis ⁊ scientificus. s. sensus parabolicus moralis aut naturalis / aut historicus ex quibus sumit pabolaz. et sensus theologicus et prophetic⁹. quē iportare itēdit p̄ illas parabolas. Est aut̄ itez ad maiorē euidentia aduertēdū. q̄ salon i suis opib⁹ p̄cesit more satirico. Et ideo liber puerbioz nō hēt materiā determinatā / nec dī p̄prie vn⁹ liber determinat⁹. q; salon nō ordinauit eū / eo modo quo iacet. Quia ille liber nō sunt nisi q̄daz recollectiōes p̄gregate ex dictis salonis: put repiebātur disp̄sa ⁊ scripta i diuersis locis ⁊ mēbranis. prout auditores qui veniebāt ex diuersis ptib⁹ scribebāt ei⁹ dicta sapiētissima ⁊ reponēbāt ea i suis bibliothecis. S; postea reges hierl; successores ei⁹ recollegerūt oīa illa dicta i vno voluīe. Et ideo i libro puerbioz repiūtur q̄tuor recollectiōes facte ex dictis salonis. quaz secūda incipit a. x. caplo. cui⁹ titulus ē. De parabole salonis. terciā incipit a. xxv caplo. cui⁹ titlus ē. De quoq; pabole salomōis q̄s trāstulerūt viri ezechie regis

Prologus.

iuda. quarta autem recollectio incipit a. xxx caplo. cuius titulus est. Verba congregatis filij vomētis etc. quā recollectiōez addidit iosias / aut ipse esdras. qui oēs quatuor recollectiōes collocavit in vno volūte. q̄ dicitur liber puerbioꝝ. In quo quidē libro nō precise tradit doctrina moralis. s; p doctrinā moralē parabolice salomō p̄dicat futura misteria de xp̄o et ecclia. Quod maxime manifestat in. viij. et i. ix. caplo ubi dicit se loqui de reb; magnis et altis / simis. s. de misterio incarnationis et ecclie fundatiōis. q̄ facta est p diuinas sapias incarnata qui est xp̄s. ut p; ibidē. Itē i. xxx. capitlo. manifeste p̄dicat misterium incarnationis et refrectiōis et ascēsiōis p illa tria aut quatuor difficilia. Et i. xxxj. caplo. p̄dicat totū discursus ecclie et sollicitudines ei; circa fideles filios suos. et hoc per parabolam sapientis et diligentis mulieris. Et sic p; q̄libet salomō semp̄ est satiric; et semp̄ loquitur parabolice et methaphorice in verbis suis. Et sic sep̄ est attendend; duplex sensus in eo. Itē salomō nō solū edidit ea q̄ scripta sunt et recollecta in h; libro. nec oīa dicta sapiētialia salomōis fuerūt congregata in eo. nam t̄p̄e aploꝝ surrexit quidā sapiētissimus iude; athenis nutrit; et in lingua greca et caldayca pitissim; vocat; philon. q̄ multa dicta alia salomōis rep̄it p diuersa loca dispersa et in lingua greca scripta. put diuersi sapiētes audierāt a salomōe et in suis bibliothecis reposuerāt. Que quidē dicta ipse philō s; vno volūte oīa redegit et congregavit. et redolenti eloq̄ntia greca p̄scripsit. q̄s librum sapias salomōis appellauit. quē librum beatus hiero; latinū fecit Et p̄ciliū nicenū inter libros sacros annotauit. in cui; secūdo caplo nō solū p̄phetice; s; q̄i historice p̄dicat et narratur passio xp̄i. et in tercio p̄dicat victoria marti;

rū. Et i. v. et. vi. tot; ordo finalis iudicij Et i. vij. et. viij. et. ix. de dono sapie et p̄phetie. q̄d ex orōne et petitiōe salomō adeptus est. Et i. x. caplo. p̄fitef qualr de; elegit ip̄s in regē; ut regeret illū populū et edificaret sibi tēplū. Et exīde vsq; in fines libri narrādo discursus illi; populi p̄dicat totū discursus ecclie xp̄i. ut p; p̄teplari volenti. Ex quib; p; q̄ tot; ille liber est de doctrina p̄phetica ip̄i; salomōis de xp̄o et ecclia. Et sic p̄t dici quita recollectio et additio ad librum puerbioꝝ. et idō ponitur inter sapiētiales. Secūdo autem liber salomōis appellat; eccliaſtes. Ad cui; intellectū est notādū. q̄ salomō trib; nōib; appellat; p̄mo appellat; salomō. q̄d nomē imposuit sibi p̄ su; dō in sua natiuitate et circumcisiōe. q̄d interpretat; pacific;. et h; ex diuina inspiratiōe fecit dō. inq̄ntū p̄uidit in sp̄u qualr iste debebat regere popl; et regnare in magna pace et q̄ete et p̄spitate. et inq̄ntū erat figura veri salomōis. s. xp̄i. Et sic dō tradidit ip̄s nutriēdū et educāduz ip̄i p̄phete nathan. S; nathan p̄uidēs in sp̄u futurā p̄spitatē regni ei;. et quō dō debebat esse sibi fauorabilis in cūctis et p̄piti; idō appellauit ip̄s ydida. i. dilectū siue amabilem deo. ut patet. ij. r̄. xij. Itē postea ip̄emet salomō appellauit seip̄s eccliaſtes. i. p̄cionatorē siue congregatorē. Eo q̄ in se congregavit scias oīuz p̄iarcharum et p̄phetaz et oīuz maḡoꝝ suoz et oīum oriētalium et egyptioꝝ. et p̄ p̄ns oēs scias diuinas et hūanas. vñ dicitur tercio r̄. q̄rto. q̄ p̄cedebat sapia salomōis sapiam omnium oriētalium et egyptioꝝ. Et erat sapiētior cūctis hōinib;. et sapiētior ethan. ezyayce. et emā. et calcal. et doroda. et erat noīat; vniuersis gētibus p̄ circuitū. Locut; est quoq; salomō tria milia p̄bolas et quinq; milia carmina. Et disputauit su;

per lignis a cedro q̄ est in libano vsq; ad
ysopus/q̄ egredit̄ de pariete. Et differuit
de iumentis ⁊ volucibus ⁊ piscib⁹. et ve
niebāt de cūctis populis ad audiēdū sa
piētā salonis ⁊c. Et idō qz in se cōgre
gauerat oēs scias hīc ē q̄ se ecclīastes. i.
cōgregatorē appellauit. 3do puer. xxx.
de se ip̄o dicit. Verba cōgregātis filij vo
mētis ⁊c. Quasi dicat. q̄ pri⁹ cōgre
gavit ab alijs siue a sp̄u sc̄to snias q̄s itē
dit dicere. ⁊ postea euomuit ⁊ manifesta
uit ⁊ eructauit eas. qz oīa illa cōgrega
uerat ex dictis p̄iarchaz et maxie ex li
bro psaloz dō p̄is sui. Itē p̄ eūdez mo
dū i libro ecclīastes dicit i p̄ncipio. Ver
ba ecclīastes filij dō regis isrl. Vanitas
vanitatū dicit ecclīastes ⁊c. Itē i fine il
li⁹ libri dicit. Quq; eēt sapiētissim⁹ ecclī
astes docuit popl̄z. ⁊ enarrauit q̄ fecerat.
et inuestigās cōposuit p̄bolas mltas. q̄
siuit verba vtilia. et scripsit fmōes rectis
simos ⁊ v̄itate plenos. Verba sapiētuz
sicut stimuli ⁊ q̄i clauī i altū p̄fixi. q̄ per
magistroz consiliuz data sunt a pastore
vno. Ex quib⁹ oīib⁹ p̄z. q̄ salon nō solū
se nomiat ecclīastes. i. cōcionatorē/ eo qz
docebat popl̄z i libello illo. s; etiā se no
minat ecclīastes. i. cōgregatorē inq̄ntū i
illo libro ⁊ ceteris cōgregauit dicta sapi
entū. s. p̄iarchaz et p̄phetaz maxie dō
p̄is sui. quā doctriaz hūerūt ab vno so
lo deo pastore ⁊ rectore oīuz p̄ reuelatio
nez ⁊ inspiratiōez. Ex quoz dictis cōpo
suit illū libellū. in quo refutat oēs falsas
opioēs hoīuz mūdanoz de hūana felici
tate. oñdēdo/ q̄ nō cōsistit in possessione
hūanaz sciaz/ nec diuitiaz n̄c honoz n̄c
dignitatū: s; i obfuātia diuīoz p̄ceptoz
Ex sup̄dictis sequit̄. q̄ ille liber ecclīastes
nō ē p̄cise de reb⁹ hūanis: s; etiā diuinis
nec hec doctria ē hūana s; diuina ⁊ diui

nit⁹ inspirata: inq̄ntū dicit se ista cōgre
gasse ex dictis sapiētū que data sunt a pa
store vno. Et inq̄ntū oīa q̄ d̄nr in h̄c
libro referūtur ad deū. et inq̄ntū relictis
oīib⁹ mūdanis exhortat̄ ⁊ cōsulit ad di
uina p̄cepta obfuāda. Secūdo sequitur
etiā esse falsas opionē quorūdā iudeoz
et multoz p̄uoz diuitū xp̄ianoz: qui pu
tāt salonem nō curasse nisi de his q̄ sunt
sub sole/ et putasse aīaz hūanā esse mor
talē et nullā esse futurā vitā p̄ter p̄sentē

¶ 3o accidit eis ex cecitate et supbia
et obstiatiōe qz vnusquisq; q̄lis ē talia di
cit ⁊ opat̄ et talis finis vidē ei p̄mo etbi.
Hāz salon i h̄ libello māifeste oñdit ani
mā hūanā esse imortalē ⁊ p̄petuā. cū ait
in vltio cap̄lo. Memēto creatoris tui in
dieb⁹ iuuetutis tue/ anteq̄ veiat t̄p̄s af
flictiōis tue ⁊c. et ante q̄ reuertat̄ pul
uis i terrā suā/ vñ erat. et sp̄s redeat ad
deū qui dedit illū ⁊c. Et sic cōcludit vi
cēs. deū time et mādata ei⁹ sua: h̄c ē oīs
homo. cūcta q̄ fiūt adducet de⁹ iudiciuz.
Ex quib⁹ p̄z. q̄ salon p̄fitef̄ aīaz hūanaz
esse imortalē et p̄petuā et a deo creataz.
et quō post mortez debet apparere ante
deū qui creauit eas. et quō ē iudicāda et
p̄miāda/ aut puniēda fm̄ opa q̄ hīc ges
sit. Qd̄ quidē iudiciū christ⁹ de⁹ et ho
mo ē factur⁹. Et sic p̄z q̄r ille liber ecclī
astes ē p̄pheticus de xp̄o ⁊ tota ecclesia
vtriusq; testamēti. Et sic ptinet ad sacrā
scripturā. qz finis ei⁹ ē dirigere hoīez in
deū iustū iudicē. Terci⁹ aut̄ liber qui
dicit̄ cātica cāticoz / quē p̄ manib⁹ h̄m⁹
excedit oēs alios libros. et obtinet prin
cipatū inter oīa opa salonis: eo q̄ altio
ri et ampliori et sup̄tiliori modo p̄pheti
ce p̄dicat oīa misteria n̄re redēptionis et
totū discursus ecclīe. Et sic ē p̄sideranda
dupl̄x materia i h̄ libello. p̄mo materia

Prologus.

proverbialis et pabolica ex qua salon accepit pabolam / et in quibus puidit i spu misteria futura de xpo et ecclia. Et ista e tota scriptura veteris testameti. et totus discursus ab ada vsqz ad fundatiões pmi tēpli et vsqz ad pspitatē sui regni. Secūda materia principālī itēta / ē totū misterium nre redemptiōis et totus discursus ecclēsie ab icarnatiōe xpi vsqz ad pspitatē ecclēie scētas p pueriōez magni cōstātini. ut p singula patebit. Et sic p3. q̄lr salon frālr loquit in hō libro de xpo et ecclia. lz per vocabla methaforica put ifra patebit. Quātum ad terciū capl3 huius plogi in quo querit de causa formali hō libri ē primo notādū q̄ duplx ānotat forma in hoc libro. s. forma tradēdi siue tractādi et forma tractat. Forma aut tradēdi dē methaforica et decātatiua inq̄ntū pcedit metricē et decātatiue. s. metro sáfico aut pindarico et generalr lyrico. Et sic totū hoc opus denomiāf cāticū siue cātica. Itē qz i toto isto ope pcedit methaforice seu parabolice: idō dicit cāticū methaforicū seu pabolicū. Sz qz procedit sub triplici methafora fm triplicē conditiōz psonaz q̄s itroducit ad loq̄ndū. Ideo istud opus siue carmē triplici noie denoiāf et appellat / fm q̄ sub triplici methafora itroducit xpm et eccliaz. q̄ sunt psonē principales ad loq̄ndū itroducte. Nā inq̄ntū itroducit xpm et eccliaz sub pabola et methafora spōsi et spōse: tūc dē carmē siue cāticū epithalamīcū. et totū opus dē epithalamīcū. i. cāticū nuptiale. Inq̄ntuz describit amor xpi ad spōsaz suā quā sibi p fidē despōsavit hic p grāz et i futuro per gliaz: in quo cātico nuptiali explicātur om̄s effectus amoris quos xps oñdit erga ecclia spōsaz suā i ope nre redēptiōis et glificatiōis. put patebit p singula

cātica. Sz inq̄ntū q̄noqz itroducit xps et eccliaz sub methafora pastoris et gregis: tūc dē carmē bucolicū. i. carmen pastorale. Et totū opus dē quedā bucolica et qdā egloga ad modū bucolicoz theocriti et virgilij. Sz inq̄ntū itroducit xps et eccliaz ad loq̄ndū sub methafora agricolē et vinee aut orti / aut agri. tūc potest dici qdā methaforica georgica. Et sic p3 q̄lr triplici modo methaforico pcedit salon in hō ope. s. modo epithalamico et bucolico et georgico. Et sic istud opus / partiz dē epithalamīcū. et partiz bucolica. et partiz qdaz georgica fm diuersitatē pōitiōnū psonaz itroductaz ad loq̄ndū siue psonaz de quibus fit pmo. Et hoc ptiinet ad formas libri eo q̄ denoiatio fit a forma. Secūdo modo p̄sidat i hoc libro forma tractat inq̄ntū totū hēt rōnē forme respectu partiū. et put pponit ex suis partib⁹ aut diuidi i eas. Et sic totū istud opus duplx pōt diuidi. vno modo p decē cantica p̄ticularia. Alio modo p dramata vñ drama dramatis grece. idē est q̄ iterrogatio siue petitiō latine. Sz qz istud opus pcedit q̄noqz p modū petitiōis et iterrogatiōis. ut ibi. Que ē ista q̄ ascēdit p deftus etc. aut ibi. Qualis est dilectus tuus. aut quo abiit dilect⁹ tuus etc. Ideo dicitur etiā canticum dramaticum. i. dialogicum et interrogatiuum. Et idō quot sunt iterrogatiōes: tot dē esse dramata Et sic origenes et hiero. diuidebāt totū istud opus p dramata. Sz sati⁹ mibi videt. ut diuidat p cātica. put i pcedēdo patebit. Quātū ad q̄rtū capl3 de fine huius libri ē aduertēdū. q̄ salon duplice finē assignat et notat i hō libro. s. vñ ppheticū et altez anagogicū. Prim⁹ finis et imēdiat⁹ erat ut ecclia p illo statu. s. pplus isrl recipet xps i spōsuz et verū messyā et

a. iiii.

redēptorē ī suo primo aduētū qñō veni/
ret ⁊ apperet in carne. Qđ notat caplo
tercio. ī q̄to cātico cū dī. Egređimini fi
lie syō ⁊ videte regē salonē ī dyademate
quo coronauit eū mater sua ī die despō/
satiōis illi⁹ ⁊c. Quasi dicat / O isrlite et
iudei cū videritis xp̄s deū icarnatū veni
entē in carnē ⁊ p̄dicatē vob: egredimini
a iugo legis. et relinquite cerimonias et
oīa legalia. et recipite xp̄s in regē ⁊ mes/
syā ⁊ redēptorē ⁊ recipite doctriaz ⁊ le
gez ei⁹ euāgelicā. Secūdo vero finis vlti
mat⁹ ⁊ anagogicus ē. vt vnaqueqz aīa fi
delis postq̄ est iā p xp̄s redēpta / relinqt
ista mūdāna trāsitoriaz et iūgatur spōso
suo xp̄o p caritatē ⁊ anelet ad supiorem
patriā / et cupiat disolui / ⁊ esse cū xp̄o.
Et tādē vt tota ecclīa in fine mūdi intro
ducat ad nuptias celestis glie et p̄ie cū
spōso suo xp̄o. Qđ notat in fine toti⁹
libri. cū spōsus vocat spōsaz dicēs. Que
hītas ī ortis fac me audire vocē tuā. Et
īp̄a respōdēs dicit. Fuge dilecte mi. esto
similis capree hymnuloqz ceruoz super
mōtes aromatū. Quasi dicat. Fugiam⁹
ab hoc miso mūdo: et duc me tecū in pa
triā celestē. Et fm istū finē moralē ⁊ ana
gogicū oēs sacri doctores antiqui expo
suerūt istū libru. vñ sicut toti erāt sc̄ti et
feruētes caritate / nō curabant de sensu
pphético huius libri. naz p̄suposita fide
postq̄ iā eram⁹ redempti: nō laborabāt
nisi deducere aīas ad amorē sui sponsi et
creatoris ⁊ redēptoris. Et sic origenes ⁊
b̄tus hiero⁹. ⁊ aug⁹. ⁊ grego⁹. ⁊ b̄s ber
nard⁹ et venerabilis beda magis attēde
rūt ī h̄ libro ad sensus morales ⁊ anago
gicū q̄ ad ppheticū ⁊ l̄rales. int̄m q̄ vix
apud modernos intelligit. et hētur sen
sus ppheticus hui⁹ libri ppter causas iā
dictas. Et ideo qz nō soluz caritas s̄ etiā

fides icipit frigescere ī mūdo. et studius
sacre scripture et eius fidelis intelligētia
multū minui: binc ē qz postq̄ deo fauēte
exposui libru psaloz dō iux sensus l̄rales
et ppheticū. Ideo ī p̄nti conabor cū dei
adiutorio et auxilio fm̄ mibi gr̄az desup
datā detegere ⁊ refare itellectū ⁊ sensus
ppheticū sub methaforis et parabolis ī
hoc libello latētes ⁊ clausus. Verūtāmē
valde mibi difficile videt opus tā arduū
aggredi velle tētare. tñ ppter difficulta
tes materie. qz de reb⁹ altissimis ⁊ ineffa
bilib⁹ misterijs. s. incarnatiōis ⁊ redem
ptiōis. Quz ppter latitudīez materie. qz
de toto discursu ecclīe ab adā vsqz ad iū
diciū. Quz ppter formā tradēdi ⁊ tractā
di hui⁹ libri. qz p̄cedit modo methafori
co multiplici. s. epitalamico. et bucolico
et georgico. Quz ppter defectū humani
auxilij. nā oēs sacri doctores antiqui re
licto sensu pphético ⁊ litterali p̄ maiori
parte exposuerūt istū libru tñ quo ad
sensus morales ⁊ anagogicū. Itē qz ori
genes qui p̄m⁹ post ap̄los attētavit expo
nere istū libru. tñ fecit duas omelias.
q̄s b̄tus hiero⁹. trāsulit ex greco in lati
nū. In quib⁹ vix absoluit primū cap̄m
hui⁹ libri. Itē b̄tus hiero⁹ fecit q̄tuor
omelias q̄b⁹ vix absoluit sc̄d̄ cap̄z hui⁹
libri. Itē b̄tus bernardus edidit. lxxx.
omelias siue fmoēs ī quib⁹ vix attingit
et explet terciū cap̄z huius libri. Solum
aut venerabilis beda ⁊ b̄tus greg⁹ expo
suerūt ⁊ expleuerūt totū libru. s̄ solum
fm̄ sensus morales ⁊ anagogicū / sicut ce
teri doctores. Et ideo cū gr̄adi veneratio
ne suscepta et p̄suposita doctria sup̄dic
toz sacroz doctoz. et cū gr̄adi hūilitate
semper iuocato diuino auxilio / quid sibi
velit iste libellus iux sensus ppheticus et
litteralē expiri conabor. Et ideo in noie

Prologus.

iesu ad ei⁹ expositiōem accedā⁹. Et p^omo ad expositiōez titli. deinde ad expositiōez tractat⁹. Unde huic libello s^m latinos p^oponit talis titulus. s. Cātica cāticoz salomonis. scōz vero hebreos. cāticū cāticoz ipi saloni. Et sic videt⁹ d^oia iter nos et hebreos i^o positiōe et p^onūtiatiōe huius titli. quē p^oposuit esdras huic libro. nam n^ora trāslatio sonat m^olta cātica cōtineri in h^o libro. Et l^ora hebrayca sonat esse t^om vnū canticū. S^z i^o h^o nulla ē difficultas q^z totus iste liber pōt dici vnus canticus vniuersale. et m^olta partic^olaria cātica. put patebit i^o diuisiōe et p^osecutiōe libri. S^z ē valde notāda d^oia. nā p^o n^oraz trāslatiōez denotaf. q^z salon fecit istū lib^orum. Et p^o l^oram hebraycā notaf. q^z totū istud cāticū dirigit ipi saloni. Et sic videt⁹. q^z salomō fecerit h^o cāticū p^o se ipō et sibi ipi. Et sic nullū eēt q^oredū misteriu⁹/nec sp^ouale sacramētū n^oc aliq^o p^ophetia in h^o libro. q^od eēt erroneū et hereticū. Quia tūc iste liber nō eēt ānumerand⁹ iter libros sacri canonis. Q^od eēt q^o dicta i^o p^omo cap^olo. huius p^ologi. et ideo p^o huiusmōi errore vitādo et d^oia trāslatiōuz h^o titli declarāda ē p^omo notandū: sicut dictum fuit i^o p^ologo expositiōis libri psaloz tractatu. iiii. q^z oīa noīa p^oriarchaz et p^ophetaz fuerūt eis iposita p^ophetice ex diuina p^ouidētia et inspiratiōe p^ophetica scōz of^oficia et proprietates eoz inq^ontū fuerunt figura x^opi futuri. et inq^ontū x^ops fuit figurat⁹ in eis. Et sic dicit aug⁹ et leo papa. q^z x^ops fuit occisus in abel. et liberauit ecclesiā figuraliter in noe. Et fuit figurat⁹ pater gētiū in abraaz. et imolat⁹ in ysach et b^ondict⁹ in iacob. et libauit eccliāz siue gen⁹ hūanū de captiuitate diaboli i^o moyse. et introduxit fideles in terrā viuētūz in iosue. Et passus ē. et ref^orexit in dauid

Et edificauit eccliāz in salone et c. Et sic x^ops fuit ver⁹ abel/et ver⁹ noe/et ver⁹ dōd/et ver⁹ salon. Et q^z illi nō fuerūt nisi figura et pictura x^opi. Et ideo x^ops mathei xij. iudeis q^oretib⁹ signū de celo i^o q^o pfate faciebat mirac^ola. r^ondit dicēs. Generato praua et adultera signū q^orit. et signū nō dabit⁹ ei/nisi signū iōne p^ophete. q^z sicut ionas stetit i^o vētre ceti trib⁹ dieb⁹ et tribus noctib⁹: ita erit fili⁹ homis in vētre terre. Et subdit. Ecce plus q^z iona hic. Itē regia auster veit audire sapiētia salomōis a finib⁹ terre. et ecce plus q^z salomō hic. q^z dicat. q^z ille fuit ionas i^o figura s^z x^ops fuit plus q^z ionas et verus ionas q^z tertia die ref^orexit de sepulchro. Itēz x^ops fuit ver⁹ et plus q^z salon. q^z ille accepit sciam ad mēsurā. et solū venit regia austri et quidā finitimi ad audiēda sapiētiaz ei⁹. sed x^ops accepit grāz et sciaz sine mensura. et ad ei⁹ doctriāz et legē euāgelicā venerūt oēs gētes a solis ortu et occasu: et ab aquilone et austro. Et ideo x^ops fuit ver⁹ salon. ille aut fuit solū figura et pictura hui⁹. Et ita pariter est dicēdū. q^z ille salon dict⁹ est deo amabilis solū figuraliter respectu x^opi. q^z ille fuit amabilis deo solum i^o iuuetute. s^z in senectute fuit deprauat⁹ et deo fctis odiosus. s^z x^ops fuit semp deo p^ori dilt⁹ in quo sibi semp complacuit. et cui semp fuit obediēs vsq^z ad mortē crucis. Itē salon fuit figuraliter int^om dict⁹ ecclesiastes inq^ontū p^ogregauit in se p^o studiū et doctriāz scias hūanas creatas et diuinas. S^z x^ops dict⁹ est ver⁹ et plus q^z ecclesiastes. et q^z ipse fuit lux verā que illuminauit salonē/ et locut⁹ ē p^o oīs p^oriarchas et p^ophetas. Et postea locut⁹ ē n^ob in carne. Et illuminauit oēs hoīem veniētē i^o hūc mūdū. Et sic p^oz quāt⁹ x^ops est ver⁹ salon et ver⁹ deo dilt⁹ et ver⁹

ecclesiastes. et quare salomō nō fuit sortitus
huiusmōi noīa/nisi inquātuz fuit figura
xp̄i. Et sic ergo est dicēdū. q̄ q̄ ille salon
t̄poralis et terrenus fuit figura xp̄i veri
salonis. Ideo p̄posuit istū librū de xp̄o
salone sp̄uali: dirigēdo ip̄s ip̄i saloni spi
rituali/ qui ē vere deo p̄ri dīct̄ et verus
ecclesiastes et ver̄ cōgregator om̄iuz dīssi
patay. et ver̄ cōgregator oīuz virtutuz
et veritatū. Est ergo sensus hui⁹ tit̄i. q̄
salon terren⁹ et figuratiuus fecit hūc li
brū directū vero saloni sp̄uali/ qui ē xp̄s
de⁹ et homo sp̄sus eccl̄ie. Sed nūc restat
querēdū. q̄re d̄ cātica cāticoꝝ. i. q̄re ad
ditur li cāticoꝝ. Ad hoc breuiter r̄ndef
q̄ lz genitiuus pluralis addit⁹ sup̄ noīa
tiuus seu quēcūqz obliquoꝝ comuniter
denotet aliqz excellētiā seu excessuz sup̄
oīa eiusdē generis. vt p̄pheta p̄phetay.
philosoph⁹ philosophoꝝ. lz bene istd cā
ticū salonis excedat oīa cātica moȳsi/et
alioꝝ p̄phetay i sublimitate et p̄fundita
te p̄phetie: t̄n nō excedit cātica dauid. cū
p̄batū sit i p̄logo libri psalmoꝝ d̄ suis
se eximū om̄iuz p̄phetay in p̄funditate
prophetie de xp̄o et eccl̄ia. Et ideo ille
genitiu⁹ pl̄ralis nō denotat excellētiā al
titudis p̄phetie i salone. s; dicit excellen
tiaz i p̄prehēsiōe multitudis sentētie sub
breuitate f̄mōis. eo q̄ salon cōprehēdit
in istis paruis decē cāticis sentētiā to
tū discursuz legis ab abraā et moȳse vsqz
ad xp̄m. et exīde vsqz ad magnū p̄stati
nū. Et etiā inq̄ntū in his decē cāticis cō
prehēdit sup̄ficialr̄ oīa cātica d̄ p̄ris sui
et om̄ia cātica moȳsi et alioꝝ. Et sic d̄
cāticū cāticoꝝ. i. cōtinēs oīa alia cātica.
qz lz d̄ in. c. l. psalō cōprehēderit totam
legē et p̄phetas et totū nouū testamētū
t̄n salon i breuiori f̄mōe fuit abreuiator
sentētie p̄ncipalis ip̄oꝝ psalōꝝ d̄. Et sic

Et op⁹ d̄ cāticū q̄i abreuiatoriū psalōꝝ
et canticoꝝ d̄. vñ sicut ypochr̄as p̄ple
xus ē totū corp⁹ medicine i breuib⁹ cāti
cis/ qui dicuntur amphorismi. Et etiam
auicēna postea voluit abreuiare magis
cātica ypochr̄atis sub pauiorib⁹ et bre
uioꝝ cāticis. Ita pariter salon sub
decē cāticis voluit p̄prehēdere et abreui
are oēs psalōs d̄. ymo totuz discursum
legis et p̄phetay. Itē hec ē causa quare
esdr̄as intitulauit istū librū cātica cātico
rū. Sed postea venit virgo maria/ q̄ fuit
prima p̄phetissa et tympanistria et p̄ma
euangelista noui testamēti. que p̄posuit
illud breuissimū cāticū. s. Magnificat
aīa mea d̄nz. i. quo sub decē versibus cō
plexa est totaz legē et p̄phetas et totum
nouū testamētū. in quo simul fuit p̄phe
tissa et euangelista vt p̄. Et ideo illd cāti
cū virḡis meref̄ dici cāticuz canticoꝝ. et
psalteriū decē corday. qz sup̄at oīa cāti
ca et oēs psalmos. Et ideo p̄tinue cantat
ip̄m eccl̄ia in officio vesporū. p̄nt decla
ratū est i expositiōe illi⁹ cāticū virginis
marie. Ex sup̄dictis p̄z qualiter iste liber
d̄ cātica canticoꝝ. et quō salon terren⁹
fecit ip̄m de salone sp̄uali sponso eccl̄ie.
Declarato igit̄ titulo deueniēdū est
ad tractatū. et primo ad eius diuisionē.
secūdo ad eius expositiōz. Quē quidem
tractatū quidā antiquoꝝ diuiserūt per
octo capla. alij aut. s. origenes et hiero⁹
diuiserūt ip̄s p̄ dramata. Et sic quot sunt
petitiōes et interrogatiōes: in tot parti
tiones diuiserūt euz in suis expositiōib⁹
Sed satius et cōmodius mihi videt̄. vt di
uidamus ip̄m p̄ cātica. et p̄ cōseq̄ns p̄
misteria: eo q̄ in quolibet cātico cantat̄
et explicat̄ aliq̄ distinctū misteriū euan
gelicuz. Et sic quot sunt cātica i h̄ libro
tot erūt p̄ncipales p̄tes ei⁹ i exponēdo.

Prologus

Quod quod dictum est / quod materia principalis iteta in h libro sunt misteria euagelica et totus discursus ecclie xpi ab incarnatione vsqz ad iudiciu et maxime vsqz ad prospitate ecclie data tpre constantini vsqz ad iustini/ anu / put salon preuidit i spu pteplando totu discursus veteris testameti vsqz ad suu tep. Ideo e aduertendu. qz decem pncipalia misteria p siderauit et coreplatus e salon in veteri testameto. in quib' puidit in spu tanqz in specko decem misteria futura in nouo testameto. de quib' fecit decem catica in h libro. Et ideo ante qz accedatur ad expositioez et diuisiones huius libri / sunt presupponeda et prenotada illa septem pncipia / q ego posui in expositione libri psaloz tractatu. iij. cu illis decem regulis siue clauib' ad apienda misteria noui testameti q latebat sub figuris et gestis et pmissioib' et generalr sub lra veteris te. Quoz pncipioz primu e isto. s. qz tota sacra scriptura vtriusqz testameti e ab ipo deo tradita et reuelata / puta i pmo testameto p pziarchas et pphetas. Et in scdo testameto p verbu incarnatus. Ex quo pz. qz sacra scriptura no potest metiri nec sibi aliquid falsuz subesse. Scdm pncipiu. qz in diuinis e trinitas psonaz cu vnitate et simplicitate substatie. s. qz licet pz et fili' et sps scs sint tres psonae relatiue. tn sunt vn' de' et vna substatia. Terciū. qz verbu diuinum filius pziis assumpsit vera carne animataz ex virgie maria i vnitate supositi. itaqz qz xps est verus de' et verus homo. Quartus. qz xps in illa humanitate assumpta pro nra redeptioe fuit vere passus et mortu' et refrexit etc. Ex cuius passiois virtute hnt virtutes et efficaciam oia eccliaistica sacrameta. Et a quo tanqz a capite descē dntet deriuat oia genera graz et donozū

spualiu in tota eccliaz. Quintu pncipiu. qz no solum xps e caput et sposus ecclie. s. etiam est finis et terminus et veritas toti' legis veteris et pphetaz. Et p pns tota scriptura legis et pphetaru nil aliud fuit nisi via in xpm / et signuz et figura et umbra. itaqz nihil fuit dictu sic gestum in veteri testameto gra sui. s. in figuraz et pphetiaz xpi / q erat finis legis et pphetaz. que oia fuerut ppleta et verificata per xpm. put ibi fuit ostensum. Sextus pncipiu. qz xps no solu fuit et est caput et sposus ecclie et finis et terminus legis et pphetaz. in quo finiuit cursus lex et pphete. Sed et xps e mediator dei et hoium. Nam sicut de' pater p filiu verbum suu oia creauit: ita p eudes filium suu in carnatu gen' huianuz recreauit et repauit. Et sic xps e medius ppi/ ciator et aduocatus et procurator et fide iussor et iterpres et iudex iter nos et pzez et medi' dispensator oium bonoz. ut ibi fuit pbatu. Septius pncipiu e. qz sicut xps est metru et pncipium et mensura et fons oium bonoz effectiue. ita dyabolus est pncipiu et causa oium maloz et peccatoru p suasiue. Itē no solu pnotada supdicta septem pncipia. Sed etia ille decem regle et clauis q fuerut assignate in eode tractatu ad apiendas scriptas sacras et enigmata earu. Quaz prima e de eentia et psona. Scda de xpo do et hoie. Tercia de xpo capite et ecclia sposa sua siue corpore mistico. Quarto de nafa et gracia. Quita d spiritu et littera. Sexta d sensu verborum in quo fiunt et no qnoqz que faciunt. Septia de seculis et etatibus diuine legis et vni' ecclie ab ada vsqz ad iudiciu. Octaua regla de diabolo et eius corpore. Nonna de specie et genere. siue de toto et parte tam in numeris

¶ in locis et natiōib⁹. Decima regla
de figuris et tropis gramaticalib⁹. put
ibi ad lōguz fuit explicatum. Quequidē
septē pncipia et decē regle maxime sunt
nccie ad apienda misteria sacra que sub
methaforis et enigmatib⁹ latēt ī h libro
ī quo salon sub methafora spōsi ⁊ spōse
et pastoris et gregis et agricultoris et
orti et vinee p̄dicat oīa misteria xp̄i ⁊ ec/
clesie. et nre redēptiōis. Sumēdo para/
bolas ex gestis et pmissiōib⁹ ⁊ vaticinijs
scripture veteris testamēti. sicut fecit dō
in libro psaloz. Quia salon p̄siderando
et cōtemplādo misteria sacre scripture
veteris testamēti: ibi tanq̄ ī speculo p̄/
uidit in spū p̄phetico futura decē miste/
ria xp̄i et ecclie ⁊ toti⁹ nre redemptiōis.

nas primo p̄tēplatus ē oēs pmissiōes
de xp̄o futuro redēptore sc̄as p̄iarchis
et p̄phetis veteris testamēti/ et specialr
desideriū filioz isrl̄ ex̄ntiū in egipto petē
tiū liberari de illa captiuitate. in quibus
p̄uidit ī spū totū desideriū p̄iarchaz
et p̄phetaz et oīuz fidelīū/ tam viuoz q̄
mortuoz existētiū in limbo inferni expe/
ctantium xp̄m/ vt veniret ad redimēduz
genus hūanū de captiuitate peccati ⁊ de
limbo. Sc̄do cōtemplat⁹ ē salon totā
fabricaz arche et tabernaculi/ qd̄ de⁹ p̄ce/
pit fabricari ip̄i moysi. per quas fabricā
salomon p̄uidit in spū totū misterius
īncarnatiōis. Tercio p̄tēplabat salon
qualr de⁹ intravit in archaz et loquebat
et docebat moysen de tabernaclo. Per
qd̄ misterius p̄uidit p̄dicationez xp̄i in
humanitate. et dationē legis euāgelice.

Quarto cōtemplatus est pegrinatio
nez ip̄i arche p̄ deftū/ a cui⁹ facie mota ē
terra et sc̄a sunt multa miracula. Per
qd̄ p̄uidit in spū totā pegrinatiōez xp̄i
per terrā pmissiōis faciēda stupēda mi/
racula multo maioza.

Quinto cōside
rauit ascensuz moysi in mōtez abarin et
fasga: vñ p̄spexit totā terrā pmissam ⁊
cōsiderauit diuisiōes et partes eius put
de⁹ oñdebat sibi. vt p̄z deuterō. xxxiiij.
Per qd̄ misteriu p̄uidit salon. q̄lr xp̄s
lustrata tota terra pmissiōis debebat
ascēdere hierosolimā ad predicādum et
crucifigenduz ⁊c. Sexto cōsiderauit
⁊ contēplatus ē salon/ q̄lr moyses post
multos labores et vexatiōes sibi illatas
ab illo duro populo mortu⁹ est ī vertice
fasga. n̄c ampli⁹ visuz ē corp⁹ ei⁹ illi pp̄lo
Per qd̄ p̄uidit salon q̄liter xp̄s erat mo/
riturus ī mōte crucis in iher̄ez. quē iudei
ceci amplius nūq̄ erāt visuri. Septio
p̄siderauit salon q̄liter iosue fuit substitū
tus dux p̄ moysen. et itroduxit illū pp̄lz
in terrā pmissiōis. Per qd̄ mysteriu p̄/
uidit refrectiōz xp̄i. et q̄liter xp̄s p̄ ref/
rectōz debebat in troducere ī terrā viuē
tium oēs fideles veteris testamēti. quos
eduxit de inferno et de captiuitate diaboli

Octauo p̄siderauit salon q̄liter iosue
elegit. xij. duces. cū quib⁹ adept⁹ est totā
terram pmissiōis cū signis et portent.
Per qd̄ mysterium p̄uidit ī spū q̄liter
crist⁹ p̄ refrectōez debebat mittere. xij.
ap̄los ad predicādum euangelium omni
creafe. qui totū pp̄lm gētilem s̄biecerūt
iugo xp̄i diabolo foras eiecto. Nono
p̄siderauit totū discursuz illius pp̄li vsqz
ad tēpora dō. et oīs afflictōes quas pas
sus ē a finitimis tēpore iudicū. et oīs
victorias q̄s de eis obtinuerūt. et finalr
p̄templat⁹ ē victorias ipsius dō. et quo/
modo s̄biicit sibi nō solum totā terram
isrl̄. sed etiā oēs pp̄los infidelīū finitimo
rum fecit sibi tributarios. Per qd̄ p̄ui
dit salon in spū decē et etiā q̄ttuordecim
p̄secutiōes impatoz et tyrānoz ⁊ eccliaz

Prologus.

7
tēpore martirij. et quō ecclesia debebat sibi
subiscere totū populū gētilēz. Decio
contēplabatur salōn pspitatez sui regni
et pacē ⁊ multitudiez diuitiaz. ⁊ quō ex
precepto dō edificauerat illō tēplū ma/
gnificū ⁊ ampliauerat ⁊ ditauerat illā
ciuitatē et regnū ⁊c. Per quō misterium
preuidit in spū q̄l̄r ecclia xp̄i post mltas
persecutiōes multo sanguie martirij effu/
so debebat p̄spari. ⁊ p totū orbēz libere
ampliari ⁊ quietari post p̄uersiōez cōstā/
tini. De sup̄dictis ergo decē misterijs
euāgelicis q̄ erāt faciēda i toto disc̄ur/
su noui testamēti / salōn fecit decē cātica
in hoc libro sumendo parabolas ex sup̄/
dictis misterijs veteris testamēti. Et sic
in vnoquoqz cātico cātat vnū misterijz
euāgelicuz. Nam i primo cātico cā/
tat totū desiderij oīuz fidelium veteris
testamēti xp̄m expectatiū. In sc̄do cā/
tico cantat misterijz incarnationis xp̄i.

In tercio cātat misterijz vocationis
ap̄loz p xp̄m ⁊ electiōis eoz. In q̄r/
to cantat ostēsiōez xp̄i in carne et pere/
grinationem et operationem miraculo/
rum. In quinto cātat eius ascensuz.
in iher̄s et exhortatōez ei⁹ ad iudeos et do/
tatiōez ecclie in bonis spūalibus. In. vi.
cantat xp̄i mortē et passiōez et mysterijz
nre redēptōis. In. vii. cantat q̄l̄tez ap̄li
post receptōez spūs sc̄ti predicarūt cristū
esse verū messyā pp̄lo iudayco et i iher̄s.
In. viii. cātat missiōez ap̄loz ad predicā/
dum p vnīuersū orbē. In. ix. cātat cōfli/
ctum et pugnam et victoriā martyruz.
In. x. cātat pspitatē et pacē ecclie datāz
p cōstantinū. Primū canticū incipit
ibi. Osculef me osclo oris sui. Sc̄dm
ibi. Dū eēt rex i accubito suo. Tertij
ibi. Vox dilecti mei iste venit saliens in
mōtib⁹. Quartū ibi. Que est ista que

ascendit p deftus. Quintū ibi. Quā
pulchra es amica m̄a. Sextū ibi. Suz
ge aquilo. et veni auster. Septimum
ibi. Adiuro vos filie iher̄s. si inueneritis
dilectū meū. Octauū ibi. Quo abiit
dilectus tuus. Nonū ibi. Quid vide/
bis in sunamite ⁊c. Decimum ibi.
Que ē ista que ascēdit de defto delicijs
affluens. Ad maiorē aut̄ euidentia eoz
que d̄cta sunt et dicēda est aduertēdū. q̄
sacra scriptura veteris testamēti duob⁹
nominibus generaliter nūcupaf. Nam
primo dicitur testamentum dei inq̄ntū
deus promisit illi populo bona futura.
et inq̄ntum illa pmissio erat pfirmāda
et p̄plenda p mortē testatoris. Unde te/
stamētum d̄i de testoz testaris. q̄ idē est
q̄ cōfirmare et ratificare. Et sic intātuz
dicit̄ testamētū inq̄ntuz est cōfirmatuz p
ultimā volūtātē testatoris. sed q̄ ultima
voluntas ē illa q̄ p solāz mortē testatoris
terminaf et finitur. Ideo nunq̄ d̄i testa/
mentū ratum vsqzquo ē cōfirmatuz per
mortē testatoris. q̄ p totū tēp⁹ aū pote/
rat ip̄e testator mutare volūtātē. Et ideo
heres nunq̄ accipit nec possidet heredita/
tem nisi p mortē testatoris. q̄ tūc ē vali/
dus testamētū. Ex quib⁹ sequit̄ q̄ scripta
vetis legis n̄ fuit vere testamētū. s̄z dispo/
sito testamēti. n̄c d̄i testamētū nisi inq̄ntū ē
cōfirmandū p mortem dei testatoris. Et
p q̄ns oportebat vt de⁹ moreret̄ ad h̄ q̄
testamētū cōfirmaret. q̄ aliter mansif
set caducū et vanum. S̄z q̄ deus ē essen/
tialiter immortalis et infallibilis et etern⁹
q̄ in etern⁹ pmanet idem. et anni sui nū/
q̄ deficie. i. psal̄o. c. i. Et ideo oportuit
vt deus fizret personaliter homo. vt ille
homo assumptus psonalr de⁹ moreretur
ad confirmāduz testamētuz dei et vt cō/
pleret oia promissa. Et sic per mortē et

sanguinem xpi fuit confirmatum totus
vetus testamentus. ut pz ad hebre. ix. et
x. Et ideo patres et fideles veteris testa/
menti non potuerunt adipisci repromissio/
nes nisi simul nobiscum p mortem xpi. ad
hebre. xi. Et sic pz qualiter scriptura le/
gis et pphetarum intm dicebatur testa/
mentus dei inqntu erat p mortem et san/
guinem xpi confirmatus. Et ideo dixit xps
Hic calix nouu testamtu est in meo san/
guine. i. nouiter in meo sanguine confir/
matus. p ad cor. xi. Secdo modo scri/
ptura legis et pphetarum dicebat pactum
siue pbedus despofale. inqntu de^o elegit
sibi illuz populu in populu peculiarem
et ppriu. et ille populus accepit deu in
deuz et dnm et pastores spualem: et pro/
misit obfuare legez eius. ut pz exo. xix.
et. xx. et. xxiiij. et p totu discursus legis
et pphetarum. vñ exo. xix. dicit de^o. Si au/
dieritis vocem meam et custodieritis pactu
meum: eritis mihi in peculiu de cunctis
populis. Mea est eniz ois terra. et vos
eritis mihi in regnu sacerdotale. et gens
sancta etc. Cui respondit populus. Cui
ta que locutus est dominus faciemus.
Item hoc idem respodit totus populus
quado moyses legit eis volumē legis. ut
patet. exo. xxiiij. Ideo tuc moyses ad co/
firmationē illius despofationis et pmissi/
onis imolauit. xij. vitulos. et effudit vna
partem sanguinis sup altare. et alteram
partē super populu dices. Hic ē sanguis
pbederis. qd pepigit vobiscuz dñs super
cuctis sermoib⁹ his etc. Ad denotandu et
significandu qd illud testamtu et illud
pbedus de spofale nō poterat confirmari
nisi p sanguinē xpi spofi huius ppli. Ex
quib⁹ pz qd sicut illud testamtu nō po/
terat confirmari et adimpleri nisi p mor/
tem et sanguinem xpi testatoris: Ita illa

despofalia siue despofatio facta inter dnm
et pplm nō potat pfirmari nec adimpleri
et ratificari nisi p presentia dei venturi i
carnē. Et qd talis despofatio facta fuerat
per verba de fufo. et p spofum in carnes
familiariter ventuz et cu spofa locutuz
et pueraturum. Ex supdictis pz. et put/
dictu fuit in plogo expositiois libri psal/
moz. qd vna lex et vnus testamentum dñ
totus discursus sacre scripture et totius
ecclie ab adam vsqz ad iudiciu. Et hoc
scdm sbam et etiaz rōe vni⁹ xpi crediti.
Sed totus iste discursus diuidit^r princi/
paliter in duo tpora. i. ante aduentuz xpi
et post aduentuz eiusde. Temp⁹ eniz ante
aduentu respectu dei dicebat tpus dispo/
nendi et pmittēdi. inqntu deus pmitte/
bat futuras redemptionē et glorificatioz
et restauratiōem toti generi humano. et
disponebat illuz populū p illa legalia ad
recipiēdu xps i suo aduentu. Sed respectu
ear⁹ rez/que gerebant et fiebat: dicebat
tpus figurandi et significadi. qd oia illa
fiebant et contingebant illis in signū et
figurā fufoz. Sed respectu pziarcharū et
pphetarū quib⁹ fiebat pmissiōes: dicebat
tpus desiderandi et expectadi et petēdi.
quia omnes desiderabant et expectabāt
et petebant xpm futurum redemptoē
et glificatiōez tanq^m spofum et saluatoē
Et sic pz qliter tempus ante aduentuz xpi
fuit temp⁹ pmittēdi et disponēdi et figu/
rādi et significadi et desideradi et petēdi
et expectadi. Totuz autē temp⁹ aduent⁹
xpi et totius discursus noui testamenti
fuit tpus adimplendi promissa et confir/
mandi disposita et verificadi signa lega/
lia et figuras/ siue ea que erant figurata
et significata. Et respectu omiuz fideiū
fuit et est tpus colligendi et recipiendi.
Quia p aduentu xpi oēs fideles veteris

Primum canticum.

testamenti simul nobiscum recepunt promissiones. scilicet fructus omnium promissionum. ut ait apostolus ad hebreos. xi. Et nos collegimus et messuimus messes quas patres veteris testamenti seminarunt. ut ait saluator. Jo. iiii. Ex quibus omnibus patet qualiter christus adimplevit et verificavit omnia que fuerunt in veteri testamento disposita et premissa et figurata. Et sic etiam confirmavit testam. ab initio institutum. Et preplevit et confirmavit sponsalia antiqua. Et ideo lex evangelica et totum novum testamentum nil aliud est nisi veritas et confirmatio veteris testamenti in quo tempore omnes fideles receperunt omnia que fuerunt premissa et desiderata et petita in veteri testamento. Et sicut totum illud tempus fuit tempus desiderandi et petendi et significandi. ita istud dicitur tempus recipiendi et faciendi. unde non solum christus verificavit omnia que in lege veteri fuerunt premissa et figurata: sed adhuc nos verificamus et implemus omnia illa servando legem evangelicam et exercendo ecclesiastica sacramenta. que nil aliud sunt: nisi quedam veritates illorum signorum legalium. Et sic faciendo et operando recipimus fructus promissionum. Omnia ergo supradicta considerans et providens in spiritu salomon fecit istum libellum. in quo voluit ostendere totum ingenium suum. quia sub brevibus et difficilibus et obscuris verbis descripsit totum discursum utriusque testamenti. Et ideo iste libellus redditur difficilius ad intelligendum. eo quod omnia que scripta sunt in utroque testam. de christo et ecclesia. et omnia que deus cantavit in cl. psalmo. voluit salomon prelecti in hoc libello sub triplici methaphora. scilicet sub methaphora sponsi et sponse. Et sub methaphora pastoris et gregis. Et sub methaphora agricolae et vinee siue orti. Et ideo istud opus simul vocatur epithalamium et bucolicum. et georgicum. Et propter hoc

redditur difficilimum ad intelligendum. scilicet ratione stili et ratione brevitatis. nam in. x. canticis preplectitur totum discursus utriusque testamenti. sub supradicta triplici methaphora. Unde in primo cantico cantatur totum desiderium et omnes petitiones patrum veteris testamenti. et sic explicatur tempus desiderandi et petendi et expectandi. Et in novem canticis subsequentiibus cantatur totum discursus ecclesie ab incarnatione christi usque ad tempora constantini et iustiniani et etiam usque ad finem mundi. ubi erit generalis glorificatio. In quibus novem canticis cantantur novem misteria de christo et ecclesia que patet. In quibus satisficit et annuit desiderio et petitionibus patrum veteris testam. per singula. Procedendo ergo ad expositionem huius libri suabitur iste ordo. nam primo ponetur textus cuiuslibet cantici per versus distinctus. Secundo ponetur eius expositio. Incipit ergo canticum primum.

Qsculetur me osculo oris sui.
 Quia meliora sunt verba tua vino.
 Fragrantia unguentis optatis.
 Oleum effusum nomen tuum.
 Ideo adolescentule dilexerunt te.
 Trabe me post te.
 Curremus in odorem unguentorum tuorum.
 Introduxit me rex in cellaria sua.
 Exultabimus et letabimur in te.

De primo cantico.

Memores vberum tuorum
super vinum.

Recti diligunt te.

Nigra sum sed formosa fi-
lia hierusalem.

Sicut tabernacula cedar.

Sicut pelles salomonis.

Nolite me considerare quod
fusca sum.

Quia decoloravit me sol.
Filius matris mee pugnaue-
runt contra me.

Posuerunt me custodes in
uineis.

Lineam meam non custodiui.

Indica mihi quem diligit
anima mea.

Ubi pascas.

Ubi cubes in meridie.

Ne vagari incipiam.

Post gregem sodalium tuorum.

Si ignoras te o pulchra in-
ter mulieres.

Egredere et abi post vesti-
gia gregum.

Et pascere edos tuos iuxta
tabernacula pastorum.

Equitatum meo in curribus
pharaonis.

Assimilavi te amica mea.

Dulchre sunt gemitus tue si-
cut turturis.

Collum tuum sicut monilia.

Aduneras aureas facie-
mus tibi.

Uermiculatas argento.

Osculetur me oscu-
lo oris sui. Hoc est pri-
mum canticum huius libri
in quo introducitur ecclesia pri-

oris testamenti tanquam sponsa. et christus tanquam
eius sponsus ad loquendum. Et ideo prius cantici-
cum habet duas partes principales. nam in prima
ponitur et explicatur sponse diu desiderata
petitio. Secundo sponsi gratiosa responsio. ibi
Si ignoras te o pulchra. Quatum ergo
ad primum per fundamentum totius huius libri est
valde notandum. quod indigentia et carentia ali-
cuius boni amissi est causa desiderii recu-
pandi ipsiusque firma promissio est causa firme
et vehementis fidei et spei reipromissae.
Et ita accidit in adam. quod cum ipse ante lap-
sum fuisset creatus in illa opulentia et felici-
tate nullas patiens indigentias: tamen cum sta-
tuit et tetrauit descendere ab hiis in hierico
transgrediendo diuinum preceptum. tunc incidit
in latrones: qui expoliaverunt eum omnibus
bonis gratuitis. et vulneraverunt et sau-
ciaverunt. et plagis in corpore et anima affe-
cerunt et seminum reliquerunt. Et sic ille
qui erat opulentus et felix et dominus illius
civitatis. Cui etiam post longam vitam temporalis
erat promissa alia nobilior felicitas eterna
in celesti patria. propter talem ergo ingrati-
tudinem fuit privatus presenti et futura felici-
tate. et expulsus ab illa civitate. et factus
exul per hanc vallem lacrimarum. et separatus
a facie dei. Et sic factus est miser et indigens

De primo cantico.

omnib⁹ bonis nō solū spūalib⁹ s; etiā tpra
lib⁹. vt p; gen. iij. Et inde ē q; manet in
sitū desiderii omnib⁹ hōib⁹ recupādi illas
immortalitatē et totū illū felice; statum
S; dicit aug⁹. in libro cur de⁹ homo. q;
deus compatiēs misie et indigētie ipius
ade et toti⁹ sue posteritatis promisit sibi
mittere filiū suū in carnē. qui eū ab omni
misia et captiuitate redimeret / et sibi re
cōciliaret / et in patriā amissam et felici
tatē reduceret. Et hoc fecit de⁹: ne adam
desparet / s; lz de instāti misia valde dole
ret: tñ de sui sueq; posteritatis remedio
iaz de longinquo gauderet. vñ aug⁹. con
cludit dicēs. vera itaq; rōe didisci⁹. q; iā
ab adā dñi prestolabat aduēt⁹. Ex quib⁹
verbis augustini sequitur. q; misia et in
digētia ipius adaz et toti⁹ posteritatis
sue fuit causa diuine pmissionis de xpo
futuro. Et talis pmissio fuit causa fidei
et spei et desiderij ipi⁹ ade de xpo futuro
Ex q; fide et spe et desiderio adā cuz tota
sua posteritate fidelius semp expectabat
et petebat xpm vēturū ad redimēdū ipz.
Secūdo sequit⁹ q; ecclia xpi primo fuit xpo
despōsata p fidē in adaz. Qd pbat. nam
si adā cū tanto desiderio expectabat xpz
vt inquit aug⁹. ergo iaz tunc hēbat fidez
de xpo futuro. Quia spes nō ē sine fide
et caritate affectiua. quia qd credimus et
amamus cuz desiderio expectamus. Et
ideo ē dicendū. q; sicut de⁹ promisit ipi⁹ ade
mittere sibi xpm in redēptorez: ita adaz
credidit ipm vēturū. et promisit sibi fidem
et promisit sibi exhibere cultū latrīe sub ta
li fide et spe xpi futuri. in qua fide adam
cū tota sua posteritate fidelii saluabat.
Et sic adam put fuit doct⁹ a deo. docuit
filios suos exhibere latrīaz deo in signū
fidei de xpo futuro. Et sic abel offerebat
oblationē de frugib⁹. et Layn de agnis

gregis. gen. iij. Et q; latrīa non solum
consistit in oblatōe et adoratōe: sed etiaz
in orōne. Ideo legit. gen. iij. q; enos in
cepit inuocare nomē dñi. i. xpm verbuz
incarnatū qd est nomē dñi. vt pbatū fuit
psalmo. viij. Nam illō nomē dñi qtuor
litteris scriptū significabat xpm verbuz
incarnatū. quē omēs ptes vetis testamēti
inuocabant et expectabāt. Item enoch
placuit deo i illa etate et dñs tulit illuz.
gen. iij. Et trāslatus ē in paradysū ecclia
stici. xliij. S; q; sine fide ipossibile ē pla
cere deo. ad he. xi. ergo sequit⁹ q; enos et
enoch iam hēbant fidem de xpo fufo. et
erāt mēbra eius. Et p pns continuabāt
eccliam xpi et ciuitatē dei. Et sic expecta
bant xpm futum tanq; spōsus sibi pmis
sum. Et sic p; q; vera latrīa et pfecta fuit
dō exhibita i prima etate in signū xpi fu
turi. Et per pns sequit⁹ q; ecclia in prima
etate iam fuit xpo p fidem despōsata. q;
iam expectabat eū. et iā sibi exhibebat la
triam fuitutē. Itē sequit⁹ q; ecclia spōsa
nō solum ab abel. s; iam incepit ab adā.
sed postea fuit diuisa in duas ciuitates.
nam Layn diuisus ē a ciuitate dei. et cō
stituit ciuitatē diaboli cū suis sequacib⁹.
vt ondōit aug⁹. p totū librū. xv. d. ciuitate
dei. Abel aut māsit tanq; verus ciuis in
ciuitate dei. et fuit occisus ppter verā in
nocētiam suam i figura xpi. Ideo abel
nō dicif primus ciuis ecclie. sed pmus iu
stus et martyr qui mortu⁹ ē p iusticia et
innocētia i figura xpi. q; fuit primus qui
effudit sanguinez in figura xpi et p xpo.
vt p; math. xxij. Adam aut fuit prim⁹
ciuis et fidelis h⁹ ciuitatis. cui pmo scfa
est pmissio de xpo fufo. et prim⁹ qui pro
fessus ē et expectauit xpm futum. et qui
exhibuit cultū late. et docuit filios suos
in quo primo ecclia despōsata ē ipsi xpo
.b.

De primo cantico.

p̄ fidē et sp̄e et caritatē. Et exiit tota ciuitas dī et congregatio fidelium xpm futurum credentium et expectantium fuit dicta sponsa xpi. Est verum q̄ ista sponsa semper creuit in fide et perfectione per successum temporis sicut continue recepit nouas promissiones et nouos modos collendi deum. Nam in noe accepit nouam promissionem de xpo p̄ archam et signum arcus p̄bederis. Per q̄d p̄uidit misterium incarnationis et nre redemptionis. Et sic noe destruxit altare et obtulit animalia munda in signum fidei xpi futuri. Itē ipsi abraam sc̄ta ē noua promissio gen. xv. Dño d̄s dixit. Suscipe celum. et numera stellas si potes. sic erit semē tuum etc. Ubi credidit abraam de sua generatione sc̄dm carnem xpm futurum et verbum incarnandum. Ideo p̄pter talem fidem reputatum est illi ad iusticiam. Quia in tali fide xpi futuri ante circumcisiones fuit iustificatus. ut p̄ ad. Ro. iiii. et gala. iiii. Et alia promissio facta est eidem abrae gen. xxi. propter obedientiam et fidem. Quando voluit immolare ysaac filium suum. Cui deus sub iureiurando promisit xpm venturum. et in eo oēs gentes regenerandas et benedicendas. Et appellauit locum illum in quo fuit immolatus aries p̄ ysaac. In mōte dñs videbit. vñ in lra hebraica habet. In mōte dñs videbit. Quasi dicat. In isto mōte ubi immolasti istum arietem dominus iesus xps videbitur immolari et crucifigi in redemptionem totius generis humani. De quo misterio dicit saluator. ioh̄is. viii. Abraam exstauit ut videret diem meum. vidit et gauisus est. p̄ fidē sup̄le. Ex quibus patet q̄ desponsatio xpi et ecclesie sc̄ta et incepta ē in adā et abel. Sed iam fuit magis confirmata in abraam. Et sic vehemēter fuit xps in abraam desideratus. Itē ista desponsatio et unio xpi et ecclesie iam fuit magis confir-

mata et expressa et figurata in ysaac. gen. xxvii. q̄no iam decrepuit et cecutiens vocauit esau primogenitum suum. ut benediceret eum. sed iacob sc̄do genitum siue natum ex consilio matris simulato habitu surripuit benedictionem ysaac sentiens fragrantiam vestimentorum ipsius iacob dixit. da mihi osculum fili mi. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni. Quē benedixit dñs etc. In quo misterio preuidit ysaac totum misterium verbi incarnationis. et ecclesie cum xpo desponsationis et incorporationis. Preuidit enim quod filius dei verbis eternum debebat osculari humanitates et carnem suscipere de genere ipsius iacob. et unire eas sibi in unitate personali. Et preuidit etiam in spiritu osculum et desponsationem ecclesie cum xpo per mysticam unionem. Et preuidit fragrantias vestimentorum humanitatis christi. scilicet fragrantias virtutum et sanctitatis et donorum et gratiarum. et fragrantiam ecclesiarum sacramentorum euaporantes ex meritis passionis. Per quam virtutem sacramentorum ecclesia erat christo desponsata et unio. Itē ista desponsatio incarnationis et ecclesie cum xpo unio iam fuit magis promissa et confirmata et figurata in iacob gen. xxviii. q̄no in somnijs vidit scalam cuius summitas tangebatur celum. et pars inferior tangebatur terram. et vidit dominum annexum scale et angelos ascendentes et descendentes etc. ubi preuidit iacob totum misterium incarnationis scilicet quod deus erat iungendus humanitati per incarnationem in unitate persone. et quod tota ecclesia erat christo unio et incorporata in unitate mystica. Itē ista desponsatio fuit iam magis confirmata in eodem iacob. gen. xxxii. q̄no luctatus est cum angelo in forma viri. nec voluit ipsum dimittere usquequo benedixit eum. ubi sortitus est sibi nomen israel. vñ dixit. Elidi dominus facie ad faciem. ubi iacob preuidit totum misterium incarnationis et ecclesie cum xpo desponsationis in quantum deus in forma humana benedixit eum etc.

De primo cantico.

et facie ad faciem sibi locutus est etc. Item hec desponsatio fuit magis in ipso iacob confirmata gen. xlix. quando benedicens filio suo iuda dixit. Iuda te laudabunt fratres tui etc. et non auferet sceptrum de iuda etc. Item ista desponsatio christi et ecclesie iam fuit magis confirmata et manifesta in plebe israelitica quando eduxit ipsas de fuitute egyptiaca. et fecit ipsas populum sibi peculiarem et dedit sibi legem speciale. exo. xix. quando moyses exposuit populo omnes sermones legis. Et respondit omnis populus dicens. Omnia que locutus est dominus faciemus. Item ista desponsatio christi et ecclesie fuit iam magis manifesta et explicita in eodem populo. exo. xxiii. quando moyses congregauit totum populum et legit sibi totum volumine legis. et occidit. xii. victimas iuxta numerum tribuum filiorum israel. unde totus populus respondit dicens. Omnia que locutus est dominus faciemus. et erimus obediētes etc. Et tunc moyses ad confirmationem talis pacti et promissionis et desponsationis sparsit unam partem sanguinis super populum et alteram super altare. Hec quod misterium fuit figuratum qualiter illa desponsatio debebat impleri et confirmari per sanguinem christi futuri. per quem sanguines illud testamentum erat confirmandum. Et sic per tale pactum ille populus promittebat se recepturum christum veterem. Ideo moyses effundendo illum sanguinem super populum dixit. Hic est sanguis pederis. quod pepigit vobiscum dominus super cunctis sermonibus his. Item ista desponsatio fuit iam magis explicita et confirmata in eodem moysi et populo. exo. xxxiii. cum dominus de tabernaculo loquebatur moysi facie ad faciem: sicut solet loqui amicus ad amicum. Cui moyses dixit. Domine si inveni gratiam coram oculis tuis: mitte quem missurus es etc. Cui dominus finaliter misterium incarnationis promissit cum dixit. Posteriora. id est. humanitatem meam videbis. quam humanitatem vidit postea moy-

ses cum helia in monte thabor in transfiguratione christi. Mathei. xvij. Item ista desponsatio incarnationis christi et ecclesie iam fuit magis explicita et manifesta ipsi moysi. deuto. xvij. Cui deus dixit. Prophetam suscitabo de medio fructuum tuorum similem tui: et ponam verba mea in ore suo. loqueturque ad eos omnia que dixero illi etc. Ex quo patet quod christus in lege promissus debebat esse similis moysi in humanitate. et debebat esse deus ymo verbum dei. quod deus debebat ponere verbum suum in illa humanitate et personaliter non loqui et ecclesiam sibi per legem euangelicam mystice unire et personaliter et presentia osculari. Hanc legem. exo. xx. quod cum cunctus populus audiret voces et lapades. et sonitum buccine montemque fumigantem. Qui perterriti ac pauore percussis steterunt procul dicentes moysi. non loquamur non dominus ne forte moriamur. Tunc autem dominus promissit mittere filium suum in carnes qui tanquam verum sponsum absque terrore familiariter loqueretur eis. et declararet eis legem datam dicens. Prophetas suscitabo eis de medio fructuum suorum similem tui. ponam verba mea in ore eius. loqueturque ad eos quicunque dixero illi. Et qui verba eius que loquitur non audierit: ultor existat etc. ut patet deuto. xvij. Ex quibus patet quod illa desponsatio non fuit facta per verba de presenti in presentia sponsi: sed per verba de futuro in absentia sponsi per moysen tanquam per procuratores christi futuri. Et per hoc illa desponsatio nunquam fuit confirmata nisi per presentiam christi: qui per verba de presenti familiariter locutus est illi plebi. et desponsauit sibi ipsas declarando legem et prophetas. Item sequitur scdo. quod similiter cum lege data fuit promissus christus interpretes et declaratores legis in monte sinay. Item sequitur tercio. quod sub eadem pena qua se obligauit totus ille populus ad obseruandum legem dei datam in monte sinay: sub eadem pena se obligauit ad audiendum et

.b.ij.

De primo cantico.

sequēdū xpm̄ i suo aduētū tanq̄ verū in
terp̄tes et declaratorē legis et p̄phetaz.
p̄ h̄ qd̄ ait. Qui v̄ba q̄ loq̄tur audire no
luerit: vltor existā. ⁊c. qz siml̄ cū lege fuit
p̄missus xps̄ de⁹ incarnat⁹ interp̄tes et
declarator legis. s; h̄ hoc posset aliq̄s ista
re dicēs. q̄ p̄missio hui⁹ p̄phete nō facta
est in mōte sinay siml̄ cū datōe legis:
s; in cāpestribus moab cū moyses resume
ret legē. vt p̄z deuto. xviii. Ad h̄ respōdē
q̄ si bene ⁊ distincte volum⁹ attēdere ver
ba moysi deuto. xviii. videbimus mani
feste q̄liter de⁹ p̄misit illum p̄phetam in
mōte oreb siml̄ cum datōe legis. vñd̄ ait
moyses ad ppl̄m. p̄phetaz de gente tua
et de fr̄ibus tuis sicut me suscitabit tibi
dñs. ip̄s audies. vt petisti a dño deo tuo
in mōte oreb. qñō cōcio p̄gregata ē. atqz
dixisti. vltra nō audiam vocē dñi mei. et
ignez hūc maximū amplius nō videbo.
ne moriaz. Et ait dñs mihi. Bene om̄ia
sunt locuti. p̄phetaz suscitabo eis de me
dio fr̄atrū suorū filiez tui ⁊c. Ex quib⁹ p̄z
q̄ ista p̄missio de xpo fuo sc̄ta est i mō
te oreb siml̄ cū datōe legis. qz lz moyses
omisit scribere ullā p̄missiōez exo. sc̄do
tñ sup̄ledo explicat ip̄az deuto. xviii. vbi
repetunt ea q̄ ibi dicta sunt et sup̄lentur
ea q̄ ibi fuerūt om̄issa. Ex quo p̄z q̄ i da
tiōe legis sc̄ta fuit despōsatio dei cum illa
plebe in p̄sona oīuz successorū. Et p̄ qñs
illa despōsatio facta fuit p̄ verba de fuo
in absentia spōsi. et idō nō potat p̄firma
ri nisi p̄ eius p̄ntiaz. et p̄ incarnatōz spō
si qui i ore ad os erat ppl̄o familiaritez
locufus. et legē et p̄phetas declarafus.
et spōsalia cōfirmatur⁹ ⁊ cōpletur⁹. vñd̄
sicut p̄ mortē et sanguinē erat testamētū
cōfirmatur⁹. Ita p̄ p̄ntiaz erat spōsalia
p̄pletur⁹. Et h̄ est osc̄lm̄ p̄ntie sponsi qd̄
petit spōsa dicēs. Disc̄letur me osc̄lo oris

sui ⁊c. Itē qz nō solū illa plebs isrl̄itica
sc̄dz carnē erat xps̄ susceptura et sibi des
ponsanda i aduētū suo/ s; etiā plebs gēti
lis. Ideo despōsatio xpi ⁊ eccl̄ie nō solū
fuit manifesta et sc̄ta in populo isrl̄itico
carnali: s; etiā i poplo gētili. nā melchi
sedech rex salem qui erat de poplo gētili
tanq̄ sacerdos dei altissimi i fide xpi fu
turi obtulit panē et vinū deo p̄ abraā in
toto corpore mistico. vt p̄z gen. xiiii. Itē
iob nō de genere iacob/ sed de esau expec
tauit xpm̄ i carne v̄tuz cū dixit. Credo
q̄ redēptor me⁹ viuit: et in carne mea vi
debo deū saluatorē meū ⁊c. Jobā. xix.
Itē multi de poplo gētili exierūt de egip
to/ et iūcti sunt cū filiis isrl̄ et cepūt legē
simul cū eis. Itē Ruth moabita de po
pulo gētili exiuit de terra et cognatione
et iūcta ē populo isrl̄itico dicēs. Popul⁹
tu⁹ popul⁹ me⁹ ⁊c. Et sic i p̄sona ⁊ fi
gura toti⁹ popli gētilis ad fidē xpi v̄tu
ri fuit xpo despōsata. Itē ista despōsatio
iā fuit magis explicata et manifesta i dō
cui sc̄ta ē de xpo multipliciter re p̄missio
vt p̄z. ij. r̄. vij. et. primo. paralipō. et p̄
totuz libzū psalmoz. Itē ista despōsatio
incarnatiōis/ et xpi ⁊ eccl̄ie iā fuit magis
explicata in ysa. ⁊ hier. et ceteris p̄phe
tis. quib⁹ sc̄ta fuit reuelatio. Et maxime
in danielle. Cui nō solū misteriū incarna
tionis ⁊ passiōis xpi fuit reuelatū. s; etiā
locus ⁊ t̄p⁹. vt p̄z dani. ix. Ultimo autē
de p̄p̄quo ista despōsatio sc̄ta fuit ⁊ ma
nifesta ip̄i zacharie. cui dictū ē ab angelo
Exaudita ē oīo tua. Luce. primo. Itē
fuit facta et reuelata ip̄i symeoni qui re
sponsum accepit a spū sc̄to nō v̄sūtū se
mortē nisi pri⁹ videret xps̄ dñi. Luce. ij.
S; p̄re ceteris clarius fuit reuelata talis
despōsatio ip̄i virgini marie p̄ mltas epi
phanias ⁊ reuelatiōes ante diē incarna

De primo cantico.

tiōis: licet ignoraret psonaz de qua esset fili⁹ dei carnē assumptur⁹. qz solū h̄ didic̄it virgo maria exprimētalr qñō gabriel āgelus fuit ad eā missus dicēs. Ave grā plena ⁊c. Luce primo. vñō lz ante non ignoraret futurū misteriū incarnationis tamē ignorabat modū ⁊ psonā. put ip̄a respōdēs angelo dixit. quō fiet ist⁹ ⁊c. Ex toto sup̄dicto discursu sequit̄ primo. qz tota ecclia fidelīū ab adā vsqz ad virgīnē mariāz inclusīue fuit despōsata xp̄o futuro p fidē. Sc̄do sequit̄. qz illis despōsatio nō fuit sc̄ta p v̄ba de p̄nti: s; p verba de futuro. qz sicut xp̄s nōdus erat incarnat⁹ n̄c pmissus de p̄nti: s; de fufo. Ita pmittebat̄ ip̄m recipe i suo aduētū. Unde lz fides xp̄i eēt eis h̄itualr et actualit̄ p̄nti: tñ ei⁹ obiectū erat futurū. iō sub t̄li fide ⁊ spe iustificabāf ⁊ saluabāf. Tercio sequit̄. qz talis despōsatio nō fuit sc̄ta illis p̄nti: et fidelib⁹ psonalr et p modū p̄sone p̄ntis: s; p pcuratorē et p modū p̄sone absentis. Sicut multe mulieres qñōqz despōsanf alicui viro absentī per pcuratorē. q̄ quidē despōsatio cōfirmat̄ postea p p̄ntiā spōsi: qñō ip̄a psonalr et presentialr videt spōsū. et psonalr recipit eū. et osc̄latur ab eo. Ita ergo simili modo factū ē in illa despōsatiōe ecclie veteris testamēti. nā nullus eoz potuit essentialr deū videre. nec locutus ē cū deo nisi p substātiā mediā et p angelū representatē deū. vt ait aug⁹. sup̄ gen̄. Et si d̄ qz moyses loquebat̄ deo facie ad faciem. exo. xxxiij. Dicēdū qz ibi nō sumit̄ facies p diuina eētia: qz talis visio facialis fuit negata ip̄i moyfi. vt p̄z ibidē: s; sumit̄ ibi facies equiuoce p anḡlo p quē de⁹ loquebatur. ⁊ i quo de⁹ tanq̄ in facie ⁊ p facie rēp̄sentabat̄ et noscebat̄. vt ait aug⁹. ij. d̄ trinitate cap̄lo. xvij. nā de⁹ p anḡlos lo

quebat̄ et dedit leges moyfi. vt ait ap̄tus ad heb̄. p̄rio. et b̄tus stephanus act. vj. Quō aut̄ intelligit̄. qz moyses vidit deū facie ad facie: iā declaratū ē i p̄logo libri psaloz tractatu. ij. Hūc autē sufficit scire. qz fideles veteris testamēti nō viderūt xp̄z nisi p fidē et per figuras ⁊ p promissioēs ⁊ reuelatioēs. Et tanq̄ v̄turo promiserunt fidem sibi. Et in suo futuro aduētū promiserunt ipsum recipere. Et sic tanq̄ suum promittebant ipsum recipere Et sic iam exhibebant sibi lateriam seruitutes per figuras sacrificiorū. Et sic p̄z qz illa despōsatio erat p modū verborū de fufo. et p modū pcuratoris. qz mediantib⁹ angelis. et p modū p̄sone absentis. Tercio sequitur qz q̄nto magis tardabat venire x⁹: magis crescebat desiderium illius spōse vidēdi psonaliter et p̄ntialr spōsū suū xp̄z. et sic vehemētius desiderabat accelerari aduētū spōsi. vt eā repararet et liberaret de māib⁹ inimicorū. et eam sanaret. et nobilib⁹ vestamētis diuersarū grāz ornaret et decoraret. et sacris āplexib⁹ ei⁹ frueret̄. et oscul ei⁹ p̄solaret̄. Hoc ergo desiderīū h⁹ spōse ⁊ has petitōes explicat ⁊ cātat spōsa i hac prima parte hui⁹ primi cātici salonis i persona oīū fidelīū veteris testamēti cū dicit. Osculetur me osc̄lo oris sui. In quo cātico septē petit ista spōsa ab ip̄o spōso. Nā primo petit p̄ntialit̄ et psonalr p incarnationē osc̄lari. Sc̄do petit trahi a spōso per personale predicatiōes et vite sc̄titatē. Tercio petit i thalamū spōsi introduci. Quarto plebs gētilis petit cū plebe isrl̄itica in aduētū sponsi sociari. Quinto petit a nigredie ydolatrie dealbari. Sexto petit pasci p̄blo sacramentoz et fidei articuloz. Septio petit sub umbra spōsi quiescere ⁊ p̄tegi. Sc̄do ibi .b. iij.

De primo cantico.

Trabe me post te. Tercia ibi. Intro
duxit me rex in celaria sua. Quarta
et Quinta ibi. Nigra sum: sed formosa
Sexta et Septia ibi. Indica mihi quod
diligis anima mea. Quantum ergo ad pri-
mum est aduertendum. quod osculum dicit quondam uni-
onem. scilicet quod christus quadrupliciter erat nobis unie-
tus. scilicet per incarnationem et per conuersationem
et familiarum doctrinam. et per mysticam incor-
porationem. et per glorificationem: prout promissus
fuerat in veteri testamento. Ideo sponsa
hoc quadruplex osculum petit a christo sponso.
Et quadruplici osculo petit osculari. scilicet osculo
incarnationis. Secundo osculo euangelice doc-
trine et familiaris conuersationis. Tertio
osculo mystice incorporationis et redemptio-
nis. Quarto osculo glorificationis. Quia
ergo ut supradictum est ista sponsa per multas re-
promissiones fuerat christo per procuratores et
verba de futuro in veteri testamento de
sponsata per longam moram et discursus tem-
poris sponsus suum christum expectauerat. Ideo
contracta longa mora desiderans presentiam
sponsi petit ab eo presentialem et personalem oscu-
lari. et posita in tali contemplatione dicit intra
se. Utinam sponsus meus christus osculetur me
osculo oris sui per uerba de presentialem et personalem
et presentialem per se ipsum: et non per procura-
tores. scilicet loquatur ipse mihi per se: et non per
moysen et per patriarchas et prophetas:
nec per angelos. Sicut locutus est in toto ve-
teri testamento. Sed ueniat ipse personalmente
in carnem. et osculetur me primo illo oscu-
lo incarnationis et accipiat carnem de mea
generatione: sicut promissit in principio ipsi
ade: quoniam eiecit ipsum de paradiso. et sicut pro-
missit noe per signum arcus phederis gen. viij.
et sicut promissit abrahe gen. xv. et xxij. dicens
In semine tuo benedicentur omnes gentes.
Item osculetur me illo osculo incarnatio-
nis quod petiuit ysaac in persona iacob. quoniam

dixit. Da mihi osculum filii mei gen. xxvj.
Et sicut promissit ipsi iacob gen. xxvij. pro
visionem scale. et gen. xxxij. quoniam luctatus
est cum angelo. Item osculetur me illo osculo
incarnationis quod promissit ipsi deo. ij. re. vij
dicens. Suscitabo seminem tuum post te egredi-
etur de utero tuo. Et stabiliam regnum
eius in eternum. et ille erit mihi in filium.
et ego ero illi in patrem. Item psalmo. lxxxvij
Semel iuravi deo et non mentiar. semen
eius in eternum manebit. Item psalmo. c. xxxj.
De fructu uentris tui ponam super sedem
tuam etc. Item ysa. vij. Ecce uirgo concipiet
et pariet filium et uocabitur nomen eius emanu-
el etc. Item hier. xxxi. Magnam faciet dominus
super terram. femina circumdabit uirum. Item za.
ij. Ego ipse ueniam. et habitabo in medio uiri
etc. Item sponsus meus non solum osculetur me
osculo incarnationis: sed etiam osculo familiaris
predicationis et legis euangelice ditionis. sicut
deus promissit moysi. deuto. xvij. dicens.
prophetam suscitabo de medio fructus similem
tui in humanitate. et ponam uerba mea in
ore eius loquaturque ad eos omnia que dixerint illi
Item osculetur me illo osculo doctrine eu-
gelice de quo dixit ysa. ij. Venite ascendam
ad montem domini et ad domum dei iacob. et
docebit nos uias suas et ambulabimus in
semitis suis. quod de syon exibit lex. et uerbum
domini de hierusalem. Item ysa. ij. propter hoc sciet
populus meus nomen meum in die illa. quod ego qui
loquabar ecce assurus etc. quod osculo ad osculum me
videbunt etc. Item hier. xxxi. Dabo legem
meam in cordibus hominum et in uisceribus eorum
scribam eam etc. Item non solum osculetur me
osculo incarnationis et euangelice doctrine: sed
etiam osculo redemptionis faciendo me participem
sue passionis sicut promissit ipsi abrahe in sacri-
ficio ipsi ysaac. quoniam dixit in monte sancto dominus ui-
debitur immolari pro omnibus successive. gen.
xxij. et sic patet per totum discursum li-

De primo cantico.

huius psalmodi. et ysaie. l. Propter scelus
populi mei percussit enim etc. Item hoc
idem patet per totum discursus legis et p
phetarum. Item non solum osculetur me osculo
incarnationis et doctrine et redemptionis: sed
etiam osculo glorificationis et sue finitionis si
cut promisit ipsi deus psalmo. xc. Protegam eum
et glorificabo eum. Item psalmo. lxxxiiij. Beati
qui habitant in domo tua domine. Et sic patet
quod ista sponsa isto quadruplici osculo petit
a sposo suo christo osculari in suo adventu. scilicet
osculo incarnationis. et euangelice predicatio
nis: et redemptionis: et glorificationis. Et
nota quod non solum christus osculatur est sponsam suam
ecclesiam isto quadruplici osculo: sed etiam pater
sed aliter et aliter. Nam christus filius dei oscula
tus est naturam humanam personaliter per incar
nationem. quia sola persona filii fuit incarnata
ad quam illa unio personalis fuit termina
ta. sed pater in tantum osculatur est humanam naturam
in quantum ipse uniuertit uerbum suum illi hu
manitati. quia tota trinitas operata est
illam benedictam incarnationem. Et sic
illud uerbum eternum dicitur osculum oris
patris. quia est eterna sapientia que ex ore altissimi
proiit. Et sic pater per illud uerbum et osculum
oris sui osculatur est humanam naturam. Et per illud
met uerbum et osculum patet nobis locutus est.
et dedit legem euangelicam. et redemit et glo
rificauit nos. et sibi nos reconciliauit. Et
ipse christus dicitur osculum patris et osculum inter
nos et patrem. quia nos per gratiam et adoptionem
patri reconciliauit et reuiuertit. Hoc ergo
osculo oris patris. scilicet uerbo eterno ista spon
sa petit osculari. Item petit osculari per huma
nitatem christi per quam nobis fuit uniuertit. et per quam
nobis predicauit. et per quam nos redemit christus. et
pater reconciliauit. et ultimo nos glorificabit
Ideo prudens lector contemplet hunc quadru
plex osculum. quo tam pater quam filius. licet
non eodem modo osculatus est sponsam suam. Re

ferendo ergo ad patrem: est iste sensus. uti
nam pater osculetur me osculo oris sui. scilicet
mittendo uerbum quod procedit de ore suo et
de tota substantia sua. quod uerbum sumat car
nem in unitate suppositi de mea genera
tione et natura. Per quem filium me doceat
et mihi loquatur. et me sibi reconciliet et gli
ficet. Referendo autem ad filium. sensus est iste
utinam filius dei sponsus meus ueniat in car
nem et osculetur me osculo. scilicet doctrina euange
lica oris sui. et personaliter in humanitate loquatur
mihi. et me reconciliet sibi et patri per mortem
et passionem. et glorificet me per resurrectionem.
Quatuor ergo petit sponsa per tale osculum. scilicet
uniri deo per incarnationem. et doceri per per
sonalem predicationem. et reconciliari per mortem
et passionem. et glorificari per resurrectionem. Quia
istis quatuor modis deus osculatur est nos et uniuertit
nos sibi. Et ideo christus in quantum assumpsit
carnem ex humana natura et ex ista generatione
uocat eam matrem. sed in quantum docuit eam: uo
cat eam filiam. sed in quantum redemit eam et uniuertit
eam sibi perfide in unitate mysticam. uocat
eam sponsam. et etiam in quantum uniuertit eam per gli
ficationem. Ista ergo sponsa dicit. utinam osculetur
me sponsus meus christus mihi promissus osculo o
ris sui. eo modo quo dictum est. Deinde
sponsa uersa ad sponsum alloquitur eum apo
strophando dicens. Meliora sunt uerba
tua uino. quam si dicat. ideo desidero osculari o
sculo oris tui. ideo christe sponse: quia meliora sunt
uerba tua uino. Ad cuius intellectum
est notandum. quod cum totus iste liber sit
metaphoricus et parabolicus. sicut salo
mon usurpat uocabula rex temporalium
transferendo ad spiritualia: ita etiam transfert
partes sexus feminini ad masculinum per
quamdam similitudinem. Et sic uerba que pertinet
ad mulieres: attribuit christo per quamdam simi
litudinem. nam sicut mulier nutrit filium
duplici uere et lacte materiali: ita christus
.b. iiii.

De primo cantico.

nutrit ecclesiam duplici vbera et lacte .s. lacte doctrine articuloꝝ et lacte gr̄e sacramentoꝝ ecclesiasticoꝝ. Quia quia ista duo vbera hoc duplici lacte non solum nutriunt et reficiunt spiritaliter sp̄santem et omnes fideles: sed etiam inebriant eam in amore sp̄si et delectant in odore virtutum: Ideo comparat ea vino. Ideo dicit. *O sp̄se ioh̄ peto osculari personam tuam et preciosa osculo oris tui: quia vbera tua emittentia lac doctrine fidei articuloꝝ et gr̄e sacramentoꝝ. Meliora sunt omni vino. quia magis inebriant fideles in amore tuo quam vinum materiale inebriat homines. quia transformant fideles amantes in deum amatum et desideratum/se et mundum obliuiscetes. quia anima magis est ubi amat: quam ubi animat. et informat. Ideo vbera tua meliora et fortiora sunt ad inebriandum quam vinum materiale. Et non solum ista duo vbera tua sunt meliora vino ad inebriandum in amore tuo: sed etiam sunt magis fragrantia et fragrantiora vnguetis optimis: eo quia docent omnes virtutes. et prohibent omne viciu. et extinguunt omnem peccatum.*

Quibus virtutibus fideles redolent iter omnes nationes et populos: magis quam vnguenta aromatica materialia. Et sic vbera tua nutriunt et inebriant et redolent et delectant. Et nomen tuum est preciosissimum et odoriferum sicut oleum aromaticum effusum etc. Ad cuius intellectum est notandum. quod ex mirra et cinamomo et nardo et balsamo et ceteris aromatis fit et conficitur quoddam oleum aromaticum valde preciosissimum. Est eius principium valde odoriferum et delectabile ex compositione omnium istorum aromatum. et est valde penetrativum ratione balsami. et valde attractivum ratione nardi. et ab omni corruptione preservative et etiam curativum ratione myrrhe. quod quidem oleum quanto magis diffunditur: magis operatur et penetrat et trahit et delectat. Ita ergo proprie illa persona christi perfecta ex tribus aro-

matibus .s. ex verbo divino et anima rationali et carne. que quidem persona christi est nomen dei significatum per illas quattuor litteras veteris testamenti prout dictum fuit psalmo. viii. Et significatum per istud nomen iesus novi testamenti/illud perfecto nomen dei. .s. verbum incarnatum et humanatum diffusum per totum mundum fuit penetrativum et preservative et sanativum et odoriferum. sicut oleum aromaticum effusum super capita regum et sacerdotum. Nam primo illud nomen preservative virginem matrem suam ab omni culpa tam originali quam veniali quam actuali. sed omnes alios fideles sanavit et curavit ab originali. sed quosdam preservative ab actuali: sed omnes alios sanavit et curavit ab originali et veniali et actuali. Et sic illud nomen fuit preservative et curativum. Fuit etiam penetrativum/ quia totum mundum penetravit. Et fuit attractivum/ quia omnia traxit ad se ipsum/ et totum populum gentilem ad fidem per apostolos convertit. Et fuit odoriferum et delectabile/ quia omnes virgines et viri contemplativi currebant in odore sue sanctitatis et virtutis. Et fuit inebriativum: quia martires illo nomine iesu inebriati. sue vite corporalis et huius mundi oblitii et in christum transformati/ doloris tormentis sua corpora tradiderunt. Et ideo dicit sponsa/ o christe sponse ideo desidero osculari osculo oris tui: quia non solum vbera tua sunt meliora vino ad inebriandum. et magis fragrantia vnguetis optimis ad delectandum: sed etiam quia nomen tuum est suavissimum et penetrativum et preservative et sanativum et linitivum et attractivum et odoriferum/ sicut oleum aromaticum effusum super capita regum et sacerdotum et super infirmos et super capita amatum. Et ideo adolescens. .i. plebs et populus gentilis noviter dilexerunt et secute sunt te. Ite per ista duo vbera christi possunt intelligi duo testamenta. .s. vetus et novum. a quibus ecclesia sponsa christi iugiter

De primo cantico.

sugit lac doctrine salutis. Itē multi solū per vbera xp̄i intelligūt solā doctrinam euāgelicā. et p̄ vinū intelligūt scripturā veteris testamenti vt sit sensus. s. q̄ melius est lac noui testamenti/ q̄ scriptura vinaria cerimoniarū veteris testamēti. s; hoc videt̄ improprie dictū. Nā scriptura veteris testamēti nunq̄ fuit dicta vinum s; vinea. que nunq̄ fuit matura nec ptu lit vinū nisi p̄ xp̄m i nouo testamēto. Et sic doctrīa xp̄i euāgelica nō solū dicitur lac s; etiā vinū. vt patuit p̄ totā exposi tionē libri psaloz. et patebit etiā inferi⁹ cātico sexto. vbi dicit xp̄s. Bibi vinū cū lacte meo: inebriamini amici ⁊c. Sic er go doctrina xp̄i nō solū dicit̄ lac delecta bile ⁊ nutritiuū: s; etiā vinū inebriatiuū et vnguētū odoriferū. Et nomē eius dicit̄ oleū aromaticū effusus p̄ totum mūdū

In cuius virtute apli demonia eiecerunt. ⁊ sp̄tes pctoz extinxerūt. ⁊ vena mortifera nō eis nocuerunt. Et ydolīs cōminutis et principe huius mūdi foras eiecto: oēs reges ⁊ impatores cū populo gētili iugo fidei subiecerunt. Est tñ aduertēdū. q̄ inter cetera que reddūt materiā hui⁹ libri difficilē ad exponēdū et intelligēdū est diuersitas translationū qz in mltis nra trāslatio differt a littera hebrayca. vñ vbi nra trāslatio hēt. oscu lef me osclo oris sui: qz meliora sūt vba tua ⁊c. lra hebrayca modo pūctuata hēt sic. Utinā osclaref me osclo oris sui. qz meliores sunt amores tui odoramentis optimis. sicut oleū effusus nomē tuū. iō domicelle dilexerūt te. Que quidē lra nō differt in snia in hac petitiōe. Que quidē diuersitas trāslatiōis accidit ex equiuocatōe vocabloz hebraycoz ppter defectū lraz vocaliū. vt dictū fuit i plo go libri psaloz. tractatu. vi. Unde qz di

ctio hebrayca poita in h loco ē equiuoca ad vbera et ad amores. vel qz vbera ma xime trabūt hoīez ad amorem. Itē nra trāslatio secuta ē vnā significatōz illius vocaboli ⁊ magis expmētes veritatē rei.

Nam sicut pueri ponūt totū suū a more et delectatōez i vberib⁹ matris: Ita fideles in p̄templatōe doctne xp̄i euāge lice ⁊ totius sacre scrip̄te. Itē sicut vinū matiale abūdāter et copiose sumptū inebriat hoīez trabens ip̄m ex se: Ita p̄ter ymo mltō forti⁹ p̄templatio doctne xp̄i et iuge studiū sacre scrip̄te p̄ xp̄m declara te extrahit hoīez ex se trāsfōrmādo ip̄s i amorē xp̄i sp̄si sui. Et sic bene pprie et accomodate doctna euāgelica et grā sacra mētoz dī vinū inebriatiuū. et lac nutriti uū extortū et exhaustum ex vberib⁹ xp̄i. Et dī vnguētū odoriferū et oleum aro maticum/ vt magis patebit infra. Et idō aduertat fidelis lector ad p̄petates voca buloz. q̄ pabolice et methasorice ponūt in h libro. Deinde cū dicit. Trahe me post te ⁊c. ponit sc̄bas petitōz. nam p̄ q̄ explicuit et exposuit causam sui desiderij et petitiōis. s. q̄re petiuit osc̄ari p̄sonalē a sp̄so: eo qz meliora sūt vbera sua vino et fragrātia vnguētis optimis ⁊c. Ideo in hac sc̄ba petitiōe petit trahi ad amorē sp̄si/ ⁊ post sp̄sus p̄ illa vnguēta fragrā tia doctne xp̄i euāgelice et p̄ p̄dicatiōz et sc̄titatē ei⁹. vt possit sugere lac euāgelicū ⁊ grāz sacramtoz ex vberib⁹ ei⁹. Et iō ait o xp̄e sp̄se mi. trahe me p̄ te p̄ grā et legem tuā euāgelicā. Et om̄s fideles currem⁹ in odorē vnguētoz tuoz euāge licoz/ et in odorē tue bone p̄uersatōis et exempli tue vite et doctne et sc̄tītatis. vt sim⁹ bon⁹ odor xp̄i p̄ bonā famāz ⁊ sc̄ti tatem. Ad cui⁹ intellectū ē notāduz qz tota iusticia et p̄fectio in q̄ fuit adāz crea

De primo cantico.

et persistebat in quodam confortate voluntatis eius ad diuinas voluntates. et sic tota eius scititas et debitas ordo persistebat in quodam rectitudine et subalternatione et obedientia partium inferiorum ad superiores. et vniuersalem sensualitatem ad rationem. Et isto modo anima ipsius adam habebat imperium absolutum super corpus. et spiritus super carnem. et ratio super sensualitatem. Et ideo erat dominus suorum actu tantum in effectu quam in affectu. eo quod ratio traherebat sensualitatem ad libitum suum. et spiritus carnem. Et habebant et possidebant primas partes in primis iusticie originalis. Namque inter partes inferiores et omnes alie creature obediebant eis. Et ipsi habebant liberum imperium super eas: in quantum ipsi obediebant deo. et fuerunt voluntates eorum conformes diuine voluntati. Sed quando ipsi peccauerunt et deuiarunt a diuina voluntate: illico caro eorum infrexit aduersus spiritum. et sensualitas fuit rebellis et contradixit rationi. et fuit corrupta et peruersa totus ordo interior et corrupta natura et lauciata et vulnerata in suis potentibus. Et peruersus appetitus sensitivus et auersus ab omni bono et conuersus ad omne malum. Et sic ratio traherebat sensualitatem ad se ante lapsum: ita post lapsum peruerso modo sensualitas ut plurimum attrahit ad se rationem. Et sic homo mansit subiectus sensualitati et carni et mundo et diabolice suggestioni. Nam postquam sensualitas fuit corrupta faciliter trahitur a mundo et diabolo. Et postquam ratio perdidit imperium super sensualitatem. facillime trahitur ab ea. Et sic trahit sua quecumque voluntas. puta ad superbiam. auariciam. et luxuriam et cetera flagicia et vicia. Nec potest homo ex propriis viribus ab his se retrahere: nec eis resistere postquam perdidit liberum imperium. nisi iuuetur auxilio dei et gratia per iesum christum. quem deus postquam constituit mediatorem et auxiliatorem et iustificatorem omnium hominum. Qui erat ven-

tur ad trahendum omnia ad se ipsum per odorem unguentorum suorum euangelicorum. Et ideo dicit trahere me per te etc. Sed ad maiorem euidenciam est notandum secundum aristotem. x. methaphisice. quod in vnoquoque genere est dare vnum quod est metrum et mensura omnium illius generis. Sicut est ignis in genere calidorum. et album in genere colorum. Ita ergo patet in genere malorum moralium datur diabolus tanquam metrum et causa persuasiva omnium malorum. Ita ergo etiam patet per oppositum deus patet constituit filium suum christum deum et hominem ut esset metrum et mensura et causa effectiva omnium bonorum gratie et glorie et omnium meritorum et premiorum et omnium virtutum et actu inmeritorum. In quem christum omnes homines habent inspicere tanquam in exemplar et speculum omnium virtutum. et tanquam ducem et directorem in via virtutum. Quem omnes iusti debebant sequi quocumque iret. Et sic christus in quantum metrum et mensura omnium bonorum gratie et glorie debebat dare omnibus gratiam et gloriam psalmo. lxxxiii. gratiam et gloriam dabit dominus. Et in quantum dux debebat omnes ducere et vocare. Sed in quantum exemplar omnes debebant ipsum sequi per imitationem in odorem unguentorum suorum. id est sequendo eius scititatem et doctrinam et gratiam sacramentorum. et sic expectabat christus ut esset collator omnium bonorum. et dux et tractor omnium fidelium. Et norma et regula omnium actu humanorum. postquam tota humana natura fuerat corrupta in adam. Ut sicut omnes homines antea sequantur fetorem corruptionis: quem serpens antiquus inflauerat in adam. Ita postquam christus traheret omnes ad se: ut sequerentur odorem sue integritatis et scititatis et doctrine et veritatis. Et ideo dicit sponsa. o christe sponse veni et osculare me osculo oris tui veniendo in carnes. Et quia verba tua sunt meliora vino et fragrantia optimis unguentis scititatis. Et quia nomen tuum est diffusum per mundum sicut oleum

De primo cantico.

odoriferū. Et qz nōmē tuū ē odoriferū
 sicut oleū aromaticū effusus. Et iō adoles
 cētē. s. plebs gētiliū dilexerūt te recipiē/
 do fidē odorādo tuā potētā i miraculis.
 et tuā sapiētā in doctria. et tuā scitātē i
 vita et humilitate et miā. Ideo trabe me
 post te. Et oēs currem⁹ in odorē vnguen
 torū tuorū. s. grē sacramētorū. et fidei ar
 ticulorū. et donorū sps sc̄i et oīuz aliarū
 virtutū et honorū. Itē est aduertēdū
 qz sicut adā rapiēs cibū phibitū ex arbo
 re totū gen⁹ hūanū traxit ad pctm suū.
 ita pariter xp̄s ascēdens i arborē crucis
 oīa traxit ad se ip̄m. iohānis. iij. Ideo
 dicit sp̄sa: trabe me post te. et c. Ad
 majorē intelligētiaz huius particlę ē no/
 tāduz. qz decē vnguēta aromatica et odo
 rīfera effudit xp̄s in suo aduētū: quibus
 reparauit totū genus hūanū. et sanauit
 oēs infirmitates n̄ras: et restaurauit to/
 taz ruynā et defect⁹ n̄ros. Ad quorū vn
 guētōrū odorē cucurrerūt et currūt oēs
 fideles cuiuscūqz sex⁹ et etatis et p̄ditōis
 et sequūtur agnuz quocūqz ierit. Unde
 p̄rio effudit vnguētuz fidei. Ad cuius
 odrez currebāt oēs fideles veteris testa/
 mētī: et currūt oēs xp̄iani. Scd̄z vnguē/
 tum fuit doctrine p̄ceptoruz et p̄siliozuz
 euāgelicoruz. Ad cuius odorē currebant
 oēs apli et discipuli et turbe sequētes xp̄s
 vt p̄z Math. xiiij. et p̄ totū discursuz euā
 gelicū. Tercio effudit vnguētuz sc̄itatis
 et oīuz virtutū in exēpluz oīuz iustoruz.
 ad cuius odorē currunt oēs aīe iuste et de
 uote et oēs status et p̄ditōes hoīuz puta
 pueri innupteqz puele iuuenes et virgi
 nes et senes et p̄tinētes et vidue ymitan
 tes eius sc̄itātē. Quarto effudit vnguē/
 tum stupēdoz miraculoz sanādo egros
 et demoniacos et suscitādo mortuos et c.
 Ad cuius odorē currebat multitudo ma

gna languētū / qz virt⁹ de illo exibat. Et
 qz videbāt signa q̄ faciebat super his qui
 infirmabātur. iohā. vj. Quinto effudit
 vnguētuz mortis et passiōis et patiētie in
 suis laborib⁹ et p̄secutiōib⁹. Ad cui⁹ odo
 rez oēs pctores vt sanētur / et oēs miseri
 vt p̄solētur in suis tribulatiōib⁹ / vt pate
 bit in sexto cātico. Et currebāt oēs mar
 tires / et currunt oēs afflicti. Sexto effu
 dit vnguētū septē sacramētoz i remediū
 oīuz spūaliuz infirmitatū. Ad cui⁹ odo
 rez currūt oēs fideles cuiuscūqz sexus et
 cōditōis. Septio effudit vnguētuz septē
 donoz sps sancti i die p̄thecostes super
 aplos et disciplos. vñ receperūt oīa do/
 na grāz et genera liguarū et intelligētiaz
 sacre scripture et c. Ad cui⁹ odorē currūt
 oēs doctores et vniuersaliter oēs xp̄iani.
 Octauo effudit vnguētum virtutis noīis
 iesu. qd̄ ē nomē oīpotētie et sapie et mie
 et salutis. p̄ qd̄ apli demōes effugabāt et
 mira signa faciebant et tādē oīa ydola de
 leuerūt / et totū orbē fidei et iugo xp̄i sub
 iecerūt. Ad cuius odorē currimus oīs
 indifferenter. Nono cōtinue xp̄s effudit
 vnguētuz bonaz internaz inspirationuz
 et grē actualis ad auxiliandū et roboran
 dū libez arbitriū et ad mouēdam volun
 tatem ad bene agēduz et maluz vitādum
 et adiplenda diuina p̄cepta. Ad cui⁹ odorē
 currit tota hūana natura in adā viciata
 et infirmata. vt in fine patebit. Decimo
 effudit xp̄s vnguētū gl̄ificatiōis et vltie
 p̄fectiōis p̄ suā ref̄rectionē gl̄iosaz quā
 iam comunicauit quibusdā sc̄tis / qui cum
 eo ref̄regerūt ad gl̄iam. et comunicauit
 virgini matri sue: et comunicabit oīib⁹
 iustis in fine mūdi. p̄ qd̄ vnguētum sana
 bimur ab oīb⁹ defectib⁹ et infirmitatib⁹
 corporalib⁹ / et b̄ficabimur in corpore et
 aīa. et recipiemus vltimaz p̄fectionē. Ex

De primo cantico.

quib' omnib' p' q' x'p's est metrū et mēsa et principiū et fons oīuz grāz et bonorū et p'fectionū. Hoc ergo p'uidēs in spū spōsa veteris testamēti q' p'uidebat qualiter x'p's erat effusus supra dicta decem vnguēta in reparationē totius hūane nature lapsē. Ideo cupiēs trahi et currere post ista vnguēta dicit. Trahe me post te curremus i odorē vnguētorū tuorū. Itē est aduertēdū. q' sicut de' ex'ns in archa lignea testamēti vetis trahēbat totū illū popl' p' dēstū et totus ille ppl'us sequebatur archā in odorē timiamatis et aliorum vnguētorū. ita pariter x'p's figurat' per illā archā de' ex'ns in carne et in archa hūanitatē trahēbat popl'os i odorē sue p'dicatiōis et sc'itatis et miraculorum. Hoc ergo p'uidēs illa spōsa in spū dicit. Trahe me o x'p'e post te: sicut illa archa trahēbat illū ppl'm. Et curremus i odorem vnguētorū: sicut popl'us isrl' currebat post illā archā et tabnaculū odoriferum. Deinde etiā subdit tercio. Introduxit me rex in celaria sua etc. Petit spōsa introduci in thalamū secretorum spōsi sui x'pi vt ibi doceat eas p'funda secreta misteria q' latent sub thalamo et velo sacre scripture. quia x'pm spōsas i thalamū et celaria sua introducere: nil aliud est nisi fidelib' suis sacre scripture secreta reuelare. Et sic est dicēdū q' x'p's introduxit ap'l'os et doctores. s. augustinus et hieronimū et ambrosiū in celaria et apothecas secretorū aromatū sacre scriptur' reuelando eis altissima misteria. Littera aut' hebraica hēt. Introducat me rex in domos secretas suas. Et sic l'ra ē magis clara. q' ista petitio est optatiua. s'z frequēter trāslatio. lxx. ponit p'teritū p' futuro et p' optatiua p'pter certitudinem p'phetie. vt sepius d'ct'z ē in psalmis. Di-

cit ergo spōsa. Utinā spōsus me' introducat me in celaria sua. i. ad cellas et cameras secretas sacre scripture. et ad thalamū suū. vbi ip'e latet. et ad cellaria aromatū vbi reponūf et latēt secreta misteria noui testamēti velata i veteri testamēto sub vmbra cerimoniarū. Quia veritas euāgelica latebat sub vmbra et thalamo et velo et cortina illarū cerimoniarū. quaz veritatē spōsa desiderabat scire in aduentu spōsi. in quorū intelligētia et gustu expectabat et petebat spōsa letari cū spōso ideo subdit. Exultabimus et letabimur i te. q' dicat o sponse x'p'e si tu introduce- ris me in celaria tua reuelādo mibi diuina misteria et exhibēdo mibi lac euāgelicū et vnguēta sacramētorū: tūc oēs fidel's memores vberū tuorū exultabim' corpore et letabimur mēte et tota aīa in te. sugēdo lac sapie et gr'e vberū tuorū. q' quidē lac desiderarūt sugere oēs p'iarche et p'phete. Et iō recti et iusti et oēs fideles diligūt te sup' omne vinū materiale p'pter tale lac euāgelice doctrine et gr'e sacramētorū. Cui lacti nullus sapor corporalis ē cōparandus. Et nota q' li. sup' vinū. pōt etiā ordiari cū li. memores vberū tuorū. vt sit sensus. s. nos memores vberū tuorū exultabim' et letabimur i te: sup' omne vinū corporale. et iō recti et iustes gustātes lac vberū tuorū diligūt te. S'z miseri et ceci iudei et obstinati i sua malicia/ quia nolūt gustare lac vberū tuorū: s'z currūt post bona t'poralia. Ideo nō diligunt te manētes i vmbra legis/ nō desiderantes intrare in celaria tua: et comedētes vintium et murcā et paleas. a quib' x'p's expressit vinū et oleum et granū euāgelicū Et reposuit i celario et orreo suo: vt frequēter in expositiōe psalmoz dictus est. In hec ergo celaria vini et olei euāgelici

De primo cantico.

et in apothecas aromatum. Et in oreum frumēti euāgelici sepeziati a paleis legis petiit introduci ista spōsa vt ibi fruat̄ et lete tur cū spōso. Ex oib⁹ ergo sup̄dictis p̄z. q̄ huc vsqz tria petit spōsa. Primo oscu lari p̄ incarnationē et familiarē doctrinā et cōuersatiōez et redēptiōez et gl̄ificatiōez. Secūdo petit trahi p̄ prediciatiōez sponsi et aromata euāgelica. Tercio petit intro duci ī secretum thalamū et celaria spōsi vt cū eo fruat̄ bonis sp̄ualibus vt p̄z. Et notāter petit introduci in celaria sponsi et nō in soluz vnuz celariū: eo q̄ xp̄s spō sus eccl̄ie hēt duo celaria. s. vnuz bonoz ḡie in h̄ sc̄lo. in quo reponunt̄ bona ḡie sacramētoz et secreta sacre scripture. Et hēt alterū celarium. s. gl̄ie in quo repo nunt̄ oīa bona gl̄ie et fruitiōis et eterne b̄titudinis. Et iō spōsa petit itroduci in hec duo celaria successiue dicens. Intro ducat me rex ī celaria sua. Itē etiā dicit spōsa. vtināz introducat me spōsus me⁹ xp̄s in thalamū suū et celaria sua vt ibi reuelet et doceat me misteria sacre scrip ture sicut de⁹ quondā introduxit moyse in tabnaculuz phederis et ibi loq̄bat̄ sibi familiarit̄ tanq̄ amic⁹ ad amicuz et c. Ex sup̄dictis p̄z ql̄iter spōsa sub q̄dam me thasora quiqz noib⁹ appellat xp̄s spōsus suus. Nam primo vocat ip̄m oscum dei p̄pter misteriu⁹ incarnatiōis. s. vnionis huanitatis ad verbū. Secūdo vocat ipsum vbera dei inq̄ntuz ex eo tot⁹ mūd⁹ debe bat surgere copiā sapie et lactis euāgl̄ici. Tercio vocat ip̄m nomen dei. nam sicut nomē vocale v̄l scriptū notificat p̄ceptū interiorē et notificat pp̄rietates vni⁹ cui⁹ qz rei. ita xp̄s verbū incarnatū notifica uit mūdo oīpotentiā et sapiāz et iusticiā et miāz di p̄ris. put fuit declaratū psal̄o viij. Itē quarto vocat ip̄m oleū effusum

odorifex rōe sc̄tatis vite et doct̄ne q̄ p̄ p̄dicatōz ap̄loz p̄ totū orbē fuit diffusa. Quinto vocat ip̄m vnguētū aromaticū odorifex rōe passiōis et mie. inq̄ntum p̄ vnguētū sue passiōis iraz p̄ris erga nos placavit et mollificavit et v̄nera n̄ra sa nauit et in eccl̄iastica sacramenta odores et virtutē vnguēti passionis inspirauit. q̄ quidē eccl̄iastica sacramēta sunt vnguēta passiōis xp̄i p̄ q̄ vnguēta xp̄s nos trahit ad se. ad quoz odorē oēs fideles ip̄m se quūtur. et in celaria sua introducūt. Ex quib⁹ oib⁹ sequit̄ q̄ xp̄s ē p̄ncipiuz et me trū et mēsurā oīuz bonoz hūane nase.

Rigra suz sed formosa. et c.

Hec est q̄rta pars principalis hui⁹ primi cātici in qua salōn introducit plebē gēti lem petētes sociari cū plebe isrl̄itica et fi deli. et simul cū ea recipe xp̄s spōsus suū vt ex vtroqz poplo fiat vna eccl̄ia et spō sa xp̄i. Ad cuius intellectū ē notādū. q̄ lz multi de poplo gētili fuerit sociati po plo dei ī veteri tes. tñ inter ceteros tres mulieres spōte fuerūt sociate poplo dei. In quib⁹ p̄cipue fuit figurata spōta nea conuersio popli gētilis ad fidē xp̄i.

Et fuerūt figura quō ex conuersis de poplo iudayco et gētili debebat fieri vna eccl̄ia sub vno rege et capite xp̄o. Quaz prima fuit thamar. vñ legit̄ gen. xxxviij. q̄ post v̄ditionē ioseph/ iudas descēdēs a fratrib⁹ suis venit ī chānas. Et ibi di uertit ad codolamitaz. et vidit ibi filiam hoīs cananei noie sue et accepit eā ī vxo rem. ex qua genuit tres filios. quoz pri mo noie her tradidit thamar in vxorez. Ex q̄ p̄z q̄ thamar erat d̄ filiab⁹ chanaan et de poplo gentili. Sed mortuo p̄mo filio iunxit eandē thamar filio sc̄do noie onam ī vxorē. quo mortuo absqz liberis

De primo cantico.

restituit eam iudas in domum patris sui: ut ibi videret in viduitate expectando selam filium in virum. tunc ipsa thamar videns quod sela non libenter volebat: ymo fugiebat accipere eam in uxorem. Et providens thamar in spiritu qualiter christus in lege promissus non poterat descendere nisi de tribu iuda: tunc similitudo meretricali posuit se in bivium dum iret iudas socer suus ad tondendas oves. Quam videns iudas putans esse meretricem concubuit cum ea. ex qua genuit phares et zaza. ex quo phares descendit secundum carnem. Et sic phares fuit mixtus ex duobus populis. scilicet israelitico et gentili. Per quod misterium fuit figurata ecclesia christi congreganda ex illis duobus populis. thamar ergo figuravit populum gentilem sponte ad fidem christi venturum. et phares figuravit ecclesiam ex utroque populo congregandam. Et figuravit etiam phares qualiter christus ab eo descendens secundum carnem debebat utrumque populum redimere et salvare. Secunda vero mulier ex populo gentili que fuit sponte iuncta populo israelitico fuit Raab. que recepit et salvavit exploratores: que sola cum domo sua fuit libata et refuata in vastatione hierico. ut patet per iosephum. vii. que quidem raab postea fuit iuncta in uxorem ipsi salmone principi tribus iuda: ex qua genuit booz. Et sic patet qualiter etiam ipsa raab fuit figura populi gentilis ad fidem venturi. Sed multo clarior fuit figura huiusmodi ipsa ruth moabita unde legitur ruth in primo capitulo. quod orta fame in terra iuda: quidam vir appellatus helimelech impulsus in egiptum profectus est in terram moab cum noemi uxore sua et duobus filiis. scilicet malaon et chelion. Et factum est cum moreretur helimelech in terra moab: mansit noemi orbata viro vidua cum duobus filiis. qui acceperunt singulas uxores de populo moabitum. qui post decennium ab eo mortui sunt. Tunc autem noemi

videns se orbata viro et ambobus filiis decrevit redire in bethleem patriam suam. ruth autem una ex nuptis suis vehementi affectu statuit non dimittere socrum suam: ymo venit cum ea in bethleem iude. unde cum noemi diceret sibi ut reverterer ad populum suum: et ad deos suos: ipsa respondit dicens. Populus tuus populus meus: et deus tuus deus meus. Et quocumque prexeris: ibo. Et ubi morata fueris ego pariter morabor. Et sic tandem ruth moabita venit cum noemi in bethleem vivens cum ea secundum legem moysi in magna humilitate et paupertate. Tunc autem accidit quod tempore messis ruth abiit ad agrum ipsius booz viri effrathei. et sequebatur messores colligendo spicas cadentes de manibus messorum pro vita sustentanda. Videns autem booz honestatem et humilitatem mulieris precepit sibi: ne abiret ad alium agrum: sed colligeret spicas in agro suo. Et voluit ut comederet et biberet simul cum messoribus et ancillis suis. Que cum fuit satiata reversa est ad noemi socrum suam. et narravit sibi omnia beneficia que booz fecerat erga eam. Tunc vero noemi narravit sibi qualiter iste booz erat sanguineus viri sui abimelech. Et sic precepit sibi ut rediret iterum ad agrum eius ad colligendas spicas. Et cum booz dormiret de nocte in area accederet ad pedes eius. et coopiret se pallio eius. et faceret omnia que sibi booz diceret. Cum autem ruth fecisset omnia iuxta consilium noemi surgens booz a somno et reperiens ruth ad pedes eius quesivit que nam esset. illa autem respondit dicens. Ego sum ruth ancilla tua. Expande pallium tuum super ancillam tuam. quia propinquus es. Tunc inquit ille: benedicta es tu a domino filia. quia priores meas posteriore superasti. et non es secuta iuvenes pauperes siue divites. Et tunc booz facto discursu propinquitatis ipsius helimelech soceri ipsius ruth: accepit eam in uxorem. Ex qua genuit

De primo cantico.

obeth. qui genuit iesse. qui genuit dō pa-
 trē salonis. Et sic p̄ qualr ista ruth mo-
 abita de populo gētili cū magno affectu
 iūcta fuit populo dei. Et q̄ cupiebat esse
 ancillaz sc̄ta ē vxor ⁊ dñā in domo ip̄ius
 booz: ex qua xp̄s descēdit fm carnē. per
 qd̄ misteriū p̄uidit salon i sp̄u totū mi-
 steriū p̄uersiōis toti⁹ ppli gētilis ad fidē
 xp̄i. eo qz salon erat pnepos hui⁹ ruth.
 Et iō frequēter p̄teplabat huiusmōi mi-
 steriū. vñ p̄ hoc q̄ ruth cū tāta hūilitate
 et instātia adhesit ip̄i noemi/et secuta est
 eaz dicēs. Quocūqz p̄rexeris: ibo. et vbi
 cūqz morata fueris: morabor. populus
 tuus pplus me⁹. et deus tuus de⁹ meus
 ⁊c. Per hoc p̄uidit salon in sp̄u qualitez
 poplus gētilis dimissa ydolatria et om̄i
 ritu sup̄stitioso cū magna hūilitate debe-
 bat venire ad fidez xp̄i. et recipe eius le-
 gē euāgelicā. Et debebat adherere cū cō-
 uersis de plebe isrlitica/ ⁊ cum eis simul
 fieri vnus poplus xp̄ianus et vna ecclia
 sub vno x̄o deo et vno capite xp̄o. Et p̄
 hoc q̄ ista ruth cū sua hūilitate ⁊ magna
 perseuerātia ea q̄ colligebat sp̄icas post
 messorēs. ⁊ desiderabat esse ancillaz sc̄ta
 est dñā domus ⁊ copulata i vxores ip̄ius
 booz. Per hoc p̄uidit salon i sp̄u. qualr
 plebs gētilis que nunq̄ hūerat leges nec
 p̄phetas. s̄ desiderabat colligere sp̄icas
 post ap̄los: postea p̄ suā hūilitatē ⁊ fidez
 iūcta fuit i sp̄osam xp̄o sp̄oso suo. ⁊ fuit
 dñā principalis i ecclia: synagoga repro-
 bata. et ip̄a que cupiebat colligere sp̄icas
 sacre scripture post ap̄los: sc̄ta est postea
 dñā totius messis scripture sacre. Quia
 p̄ maiori parte oēs doctores qui exposu-
 erūt sac̄rā scripturā vtriusqz testamenti
 fuerūt p̄uersi de pp̄lo gētili. vt p̄ de euse-
 bio ⁊ ambrosio et augustino et hieronio
 ⁊c. Itē per hoc q̄ Ruth sole denigrata

lauit faciē suā et expoliavit se vilib⁹ vesti-
 mentis ⁊ induit se nouis vestimētis q̄no
 venit de nocte ad lectū ipsi⁹ booz: p̄ hoc
 p̄uidit salon i sp̄u qlitez plebs gentilis
 sorde et estu ydolatrie denigrata lota et
 dealbata a nigredine ydolatrie/ ⁊ expoli-
 ata ab om̄i falsa sup̄stitiōe p̄ fidez/ debe-
 bat indui nouis vestimētis fidei/ et iungi
 sp̄oso suo xp̄o. et debebat renouari vesti-
 bus nuptialib⁹ in domo xp̄i sp̄osi sui. et
 debebat vngi baptisimo ⁊ chrisimate salu-
 tis/ ⁊ lauari ⁊ dealbari a nigredine pctō-
 rū ⁊ sorde ydolatrie. Et sic tota ecclia ex
 istis duob⁹ populis p̄ fidē p̄gregata debe-
 bat viuere sub vno sp̄oso ⁊ pastore xp̄o.
 Itē p̄ h̄ idēz p̄uidit xp̄m ex vtroqz pp̄lo
 nascitur⁹. Et p̄ h̄ q̄ xp̄s ex vtroqz pp̄lo
 erat fm carnez nascitur⁹/ p̄uidit i sp̄u qlz
 vtrūqz pplm xp̄s erat saluatur⁹. Pre-
 uidēs ergo salomō in sp̄u sp̄otaneā p̄uer-
 sionē ppli gētilis ⁊ vnionē eius cū con-
 uersis de pp̄lo isrlitico sub vno sponso
 et pastore xp̄o in vna ecclia. p̄ oia miste-
 ria sup̄dicta ⁊ maxime p̄ misteriū ip̄ius
 ruth moabite. in qua maxime et clarius
 fuit figurata p̄uersio gētiū. Ideo in hac
 q̄rta pte hui⁹ p̄mi cātici introducit plebē
 gētilem sorde ydolatrie denigratā veniē-
 tem tanq̄ oues p̄ditā ⁊ pegrinā: cupiētē
 et petētē cū plebe isrlitica et fideli soci-
 ari ad recipiendū sp̄osuz suū ⁊ pastorem
 xp̄m. Ubi duo facit. naz primo facit qd̄
 dictū est. sc̄do p̄uersa ad xp̄m petit ab eo
 tanq̄ a x̄o pastore pasci. ⁊ sub eius vni-
 bra quiescere et p̄tegi. ibi. Indica mihi
 quē diligit aīa mea. Quātuz ergo ad
 primū vidēs ista plebs gentilis/ q̄ plebs
 fidelis et isrlitica fuerat iam diu ab adaz
 vsqz ad salomonē p̄ verba de futuro xp̄o
 desp̄osata. ⁊ videns q̄ ip̄a quōdā deuia-
 uerat a fide vni⁹ dei ad ydola per chaz et

De primo cantico.

nemroth et zoroastē et ninus et alios qui
incepterūt ydola colere. et videns se tali
sorde et estu denigratā. et vidēs q̄ plebs
fidelis petebat a xp̄o sp̄so personaliter
osculari et trahi. et ad thalamū eius itro
duci. Ideo rogat filias hirkim. s. plebē fi
deles. ne despiciat eas in tali expeditione
s̄ recipiat eam in sua societate ad recipi
endū xp̄m. quia s̄ ip̄a plebs gētilis esset
denigrata foris p̄ ydolatriā: tamē ip̄a ita
erat pulchra quo ad naturas sicut plebs
fidelis. q̄ ita erat ad ymaginē dei creata
et p̄ cōsequēs ita erat capax fidei et b̄tū
dinis sicut ip̄a. Itē q̄ xp̄s ita erat ex ip̄a
plebe gētili nascitur⁹ sicut de isrl̄itica. et
p̄ cōsequens ita erat ip̄am redemptus.
Ideo dicit ista plebs gētilis o filie hirkim.
i. plebs isrl̄itica et fidelis que videtis dñm
p̄ fidē recipite me ī v̄ra societate vt christ⁹
sp̄sus osculetur me siml̄ vobiscuz osculo
oris sui p̄ icarnatiōez. et trahat me p̄ le
gis euāgelice p̄dicatiōez. et introducat m̄
in celaria sua p̄ redēptionē et secretoruz
reuelationez quia ita est nascitur⁹ ex me
sc̄dz carnez. sicut ex vob̄. Et nolite me cō
sidare q̄ fusca sim. nam s̄ sim nigra per
pecc̄z. tñ suz formosa p̄ nafaz. q̄ ad yma
ginē et similitudinē dei sū creata q̄ cūcta
qui fecit d̄s erāt valde b̄a. s̄ postea of
fuscauit et decolorauit me sol. s. est⁹ pecc̄i
et ydolatrie. eo q̄ nō vixi sub vmbra et fi
de vni⁹ dei. Et poif̄ hic sol effectiue p̄ estu
cōburente et denigrante. Et sic ponif̄ cā
p̄ effectū. et iō sui denigrata p̄cedo albe
dinē fidei quā hūit adā et Seth et Enos
et Noe et ceti p̄es mei. vñ ista nigredo
accidit mibi ex ifidelitate. q̄ filij eue ma
tris mē pugnauerūt q̄ me isto modo. nā
ip̄e chā et nemroth et niu⁹ et ceti ydolatrie
qui fuerūt filij eue matris mē q̄ oēs de
scēdimus ab vna matre eua et ab vna ge

neratiōe ip̄ius noe. et etiā oīs moabite
filij loth et oēs hismaelite et youmei de
scendūt a thare et vxore sua matre abrae
et aram. Et sic oīs isti filij matris mee
pugnauerūt cōtra me decipiēdo aīaz me
am. et denigrādo eam p̄ ydolatriā. Isti
eiz filij matris mee eue vel melche posue
rūt me custodē. i. cultorē in vineis ydola
trie. i. cōmouerūt me et docuerūt me fal
sos ritus ydolorū. et coegerūt me custo
dire et obfuare detestabiles ritus et sup
stitutiones ydolorū. Et sic vineam meaz nō
custodini. i. nō colui. i. legē nature quas
deus tradidit ip̄i adam et noe et melchi
sedech et abrae et ip̄i job et ceteris fidelī
bus non custodini nec fuauī. Quia illa
erat vinea mea pp̄ria quā de⁹ tradiderat
patrib⁹ meis sup̄dictis colēdas. In cui⁹
cultura sub fide xp̄i v̄turi fuerūt saluati
s̄ venerūt sup̄dicti filij matris mee et
relicta ha vinea dei/ declinarūt ad falsas
vineā ydolatrie. et illā docuerūt me fue
re. Et sic in tali sorde et estu pecc̄oz posita
extra vmbra fidei vni⁹ dei sui denigrata
et abobinabilis facta q̄ntū ad extra. s̄ nō
restat quin maneat ymago dei ī aīa. s̄m
q̄ sum capax fidei et gr̄e redēptionis. Et
idō s̄ sim nigra ad extra sicut tabnacula
cedar que sunt nigra et scaldā p̄pter ar
dorē solis: tñ ego suz formosa naturate
abintra. inq̄ntū sum ad ymaginē dei. Et
sic sum formosa abitra sicut pelles. i. cor
tine tēpli salomōis. nā sicut tēpluz salo
monis abitra est totū ornatū et pulchrū
cortinis sericis et aureis et diuersoz colo
rū. ita de⁹ ornavit aīam meā donis natu
re. s. quinqz sensib⁹ corporalib⁹ et tribus
sp̄ualib⁹ potētis et incorruptibilib⁹. s. in
tellectu et memoria et volūtate quib⁹ suz
capax ad gr̄am et redēptionem et gl̄iam.
p̄cl̄ pulsa nigredine ydolatrie et peccati.

De primo cantico.

Ergo o filie hierusalē nec me despicias
 tis n̄c recusetis me ī v̄ia societate recipe
 ad osculādū sp̄sūm ī suo aduētū. vt si/
 mul viuamus sub vno sponso ⁊ pastore
 x̄po. et sub vna lege et fide et baptismo.
 Ex sup̄dictis p̄z. q̄ Ruth moabita cum
 thamar et raab tanq̄ p̄curatrix totius
 plebis ⁊ poplī gētilis venit figura ad ple
 bē isrl̄iticā petēs simul cuz ea sociari sub
 eodē diuino cultu ⁊ fide x̄pi futuri. vt si/
 mul populus gētilis saluaret̄ in x̄po cuz
 plebe isrl̄itica et fieret vnus ppl̄us cū ea
 Et sic Ruth ī p̄sona toti⁹ populi gētilis
 dicebat. Nigra sum s̄z formosa. No/
 tādus ē etiā. q̄ nō solū sup̄dicte tres mu
 lieres erāt de populo gētili: s̄z etiāz om̄s
 xij. p̄iarche fuerūt filij muliez de poplo
 gētili. Vñ iacob qui et isrl̄ p̄mo genuit
 sex p̄iarchas ex lya filia laban hominis
 gētilis. Sc̄do genuit duos. s. Joseph et
 benjamin ex rachel filia eiusdē labā. Ter
 cio genuit duos ex celsa ⁊ duos ex vala
 que ambe erāt ancille ⁊ de poplo gētili.
 Et sic p̄z quatr̄ oēs. xij. p̄iarche erāt filij
 mulierū de poplo gētili. que libenter ad
 heserūt ip̄i isrl̄i. Et etiāz p̄z quatr̄ isrl̄ ex
 mulierib⁹ alienigenis de poplo gētili ge/
 nuit oēs. xij. p̄iarchas. ex quib⁹ fuit mul
 tiplicatus tot⁹ poplus isrl̄. Ex sup̄dictis
 ergo sequit̄. q̄ plebs iudayca moderna
 falso ⁊ stulte ⁊ inaniter gl̄iat̄ de natura
 sua. Nam ⁊ si vult incipe naturā suā ab
 abraaz. ip̄e erat ex pentib⁹ dijs alienis et
 ydolis fuitib⁹. vt p̄z Josue vltimo. Si
 aut̄ vult incipe nafas suas a iacob et duo
 decim p̄iarchis. ip̄i erant oēs filij fuitu/
 tis et ml̄iez de poplo gētili. Vnde iacob
 precio fuitutis emit duas vxores. s. lya
 et rachel. Vnde ip̄e dixerunt. Mater n̄r
 v̄didit nos et comedit p̄cius n̄m. vt p̄z
 gen. xxxij. Et sic p̄z ql̄iter om̄s sunt filij

fuitutis. Item fuitus istorū magis pa/
 tuit ī captiuitate egyptiaca. vbi fuit sub
 onerib⁹ dorsum ei⁹. et man⁹ eius ī cophi
 no fuerūt. Item magis patuit in terra
 p̄missiōis t̄p̄e iudicū vbi decies fuerunt
 traditi fuituti finitimoz. Itē legit̄. p̄. p
 ali. Sc̄do q̄ salon q̄siuit et nūeravit oēs
 profelitos in terra israel numero. L. liij.
 et. dc. de numero quoz destinauit. lxx. q̄
 humeris onera portaret̄. Et lxxx. qui la/
 pides de mōtib⁹ cederēt. Ex quo sequit̄.
 q̄ om̄s illi erāt aduēticij de gētilitate ad
 iudaysmuz. ex quib⁹ maxia p̄s iudeoz de
 scendit. Ex quo sequit̄ q̄ tot⁹ poplo iude
 orum est filius fuitutis sc̄dm carnē et de
 poplo gentili. Et sic nō hēt vnde gl̄ietur
 de nafa sua s̄z magis vñ vilipēdat̄. De
 inde cū dicit. Indica mihi quē diligit aīa
 mea ⁊c. Metit ista pegrina. s. plebs gen
 tilis siml̄ pasci cū sp̄sa et p̄tegi sub um
 bra sp̄si. Ad cui⁹ itellctū ē primo no
 tādum. q̄ salon sumit pabolam ex miste
 rio nubis obūbrātis tabnaculuz. vñ legit̄
 exo. vltio. q̄ p̄ q̄ tabnacul⁹ dñi fuit fabri
 catū et erectū. et archa testamēti īposita
 īfra tabnacul⁹. ilico q̄dā nubes obūbra/
 uit et icubabat sup̄ tabnaculū. q̄ quidem
 nubes q̄tuoz faciebat. Nā p̄mo p̄ totaz
 noctē illūiabant totū tabnacul⁹ circūq̄qz
 in die aut̄ obūbrabat ip̄m p̄tegēdo ab ar
 dore solis et caumatib⁹. Sc̄do dirigebat
 totū exercitū p̄bendo sibi ducātū p̄ totū
 deftus. qz ad motū illi⁹ nubis monebat̄
 et dirigebat̄ totus exercitus. Tercio illa
 nubes pluebat māna ad refectōez et nu/
 tritiōz toti⁹ exercit⁹. quo cibo tot⁹ exerci
 tus pascebat̄. Illa ergo nubes illumina
 bat et p̄tegebat et dirigebat et pascebat
 illum. Per quod misterium p̄uidit salomō
 ql̄if x⁹ fili⁹ dei debebat cubare ī tabnaclo
 ecclie tanq̄ caput et sedere in thalamo ei⁹

De primo cantico.

tanq̄ sp̄s. Et q̄l̄ sp̄s sc̄s debebat ī
cubare sup̄ totā eccl̄iaz et obūbrare eam
et illūinare et p̄tegere et regere et pasce/
re eā pabulo eccl̄iasticor̄ sacramētorū.
Quia sp̄s sc̄s iugiter pluit sup̄ eccl̄iam
māna sacramētor̄ et gr̄az et donor̄. Ex
sup̄dicto ergo misterio accepit salōn pa
bolam ad petendum pasci et quiescere et
p̄tegi et dirigi in eccl̄iam xp̄i sub umbra
sp̄s sc̄i. Sc̄do ē notāduz q̄ sicut sup̄ius
salōn ītrodūxit plebē isrl̄iticā et fidelem
ad loq̄nduz s̄b methafora sp̄se. Ita hic
ītrodūcit plebez gentilē sub methafora
pegrine et gregis errātis. Et cā huius di
uersitatis est. nam plebs fidelis semper
māsit colona et ciuis in ciuitate dei īfra
muros fidei xp̄i futuri ab adam vsq̄ ad
aduētum xp̄i. Et sic semp̄ fuit sp̄sa xp̄i
per fidē. S̄z plebs gētilis postq̄ deuiāue
rat a fide vni⁹ dei post noe et declinaue
rat ad ydola: semp̄ errauerat ex̄ ciuitatē
dei tanq̄ pagana ⁊ pegrina ⁊ tanq̄ ouis
q̄ pierat sine pastore vero et p̄po. ducta
p̄ diabolū ⁊ denigrata sorde ydolatrie et
oīuz vicioz. Et iō salōn in h̄ p̄mo cātico
ītrodūcit plebē isrl̄iticā et fidelez tanq̄
sp̄sas ad loquēdū cū sp̄so suo xp̄o. cui
ab initio fuit desp̄sata p̄ v̄ba de futuro
vt dictū ē. S̄z plebē gētilēz ītrodūcit ad
loquēdū tanq̄ pegrinā ⁊ ouē p̄ditā que
rentes pastores qui pascant eam et p̄tegat
sub umbra sua ⁊ dirigat et illuminet eaz
Vnde sicut illa petit p̄sonā osculari et
trahi ⁊ ītrodūci in thalamū tanq̄ spon
sa a sp̄so: Ita ista ouis p̄dita ⁊ pegrina
et erratica petit pasci ⁊ p̄tegi ⁊ dirigi a
xp̄o vero pastore. Et iō iste libellus pt̄is
d̄i epithalamū. i. cāticū sp̄siale siue nup
tiale inq̄ntū eccl̄ia ītrodūcit ad loq̄ndū
tanq̄z sp̄sa et x̄ tanq̄z sp̄sus. Et pt̄im
d̄i bucolica q̄daz inq̄ntū eccl̄ia ītrodūcit

tanq̄z ouis siue tanq̄z grex ouū et tanq̄z
pegrina ad loq̄ndū pastori suo xp̄o. Et et
d̄i q̄dā georgica inq̄ntū eccl̄ia ītrodūcit
s̄b methafora vinee aut agri aut orti. S̄z
oīa ista possunt cōp̄bendi sub methafora
bucolica et cātico bucolico. Vnde can
ticūz bucolicum dicit cāticū pastorale.
in quo ītrodūcūtur pastores ad loq̄ndū
de ouib⁹ et armētis et de pascuis et fruc
tibus et florib⁹ et arborib⁹. vt p̄z ī buco
licis theocriti et virgilij. Ita ergo p̄ter
facit salōn ī isto libro. nam sicut virgili⁹
ītrodūcit ī bucolicis poetas tāq̄ pasto
res loq̄ntes de regibus s̄b methafora al
tissimaz arbor̄ et magnor̄ leonū. Et lo
q̄ntes de populis sub methafora arbusta
rum et miricaz. cū dicit ī quarta egloga
Sicilides musī paulo maiora canamus.
Si canimus siluas silue sint consule di
gne ⁊c. Ita pariter salomon in hoc li
bro ītrodūcit xp̄m nō solū tanq̄ sp̄sus
sed tanq̄ pastore et arbore altissimā p̄be
tem vmbra et refrigeriū toti eccl̄ie. Et
p̄ capream et ceruos capoz intelligit pa
triarchas et p̄phetas. Et p̄ pastore q̄nos
intelligit ap̄los. Et p̄ mala gramata in
telligit m̄ses. et p̄ poma et cetos fruct⁹ ī
telligit doctores et p̄fessores. Et p̄ lilia ī
telligit virgīes. ⁊ p̄ vineā ⁊ ortū ⁊ agrū ī
telligit totā eccl̄iā fīdliū. Et p̄ custodes vi
nee intelligit reges ⁊ p̄latos. vt lati⁹ pate
bit p̄ totū istū librū in quo in magnā pt̄e
p̄cedit mō bucolico et georgico. vnde q̄z
salōn loquit̄ d̄ eccl̄ia cōgregata ex duob⁹
p̄p̄lis. i. isrl̄itico et gentili. iō loquit̄ in h̄
libro sub duplici stilo. nā q̄z plebs isrl̄iti
ca venit ad xp̄m tanq̄z sponsa q̄ diu ante
fuerat sibi p̄ fidē p̄ verba de suo despon
sata. iō ītrodūcit ip̄am tanq̄z sp̄sam.
Sed q̄z plebs gētilis venit ad xp̄m tanq̄z
ouis p̄dita et pegrina et ex̄nea: iō in eius

.De primo cantico.

petitiōe pcedit modo bucolico mutādo
 stilū: vt satisfaciāt vtriq; populo. Unde
 sicut virgilius i prima egloga itroducit
 ad loqndū. Titirū ⁊ Melibeū. Melibe⁹
 eni reputabat titirū felicē. eo q; quiesce
 bat sub vmbra et fauore octouiani augu
 sti. Ideo cupiens cuz eo quiescere dicit .
 Titire tu patule recumbās sub tegmine
 fagi. Siluestre tenui musas meditaris an
 eua. Hos patrie fines et dulcia linqui/
 mus aua. Hos pñiaz fugim⁹. tu titire lē
 tus i vmbra. Formosa resonare doces a
 mari lida siluas ⁊c. Ita ergo pñ ista ple
 bs gētilis que tanq̄ ouis perdita erra
 uerat veniēs estu ydolatrie sordida ⁊ de
 nigrata/vidēs plebē isrlitica veniētes ad
 pascendū ⁊ quiescēdū cū spōso:petijt si/
 bi sociari/vt dictū ē. Sz cōuersa ad xpm
 petit pasci ⁊ ptegi sub vmbra ei⁹ siml cū
 plebe isrlitica dicēs ad xpm verū pasto
 rem. o xpe quē diligit aīa mea/indica mi
 bi vbi ⁊ in quo agro et in quib⁹ pascuis
 pascas oues tuas fideles. Et indica mi
 bi quibus pascuis et quo pabulo sacra/
 mentorum et gratiarū ⁊ donorum pas/
 cas eas:vt simul pascas me cuz eis. Itē
 indica mibi ecclesiam nube spiritus sc̄fi
 obūbratā et protectā et directā vbi cu
 bes in meridie. i. in ardore solis ⁊ i estu
 b⁹ mūdi. quā eccliaz tu ptegis s̄b tua vm
 bra ab imbrib⁹ et caumatib⁹ psecutionū
 hui⁹ mūdi. Et etiā indica mibi illā celestē
 māsiōnē vbi tu cubas p gliaz in meridie
 eternitatis sine nocte. vbi pascis beatos
 illa celesti fruitiōe sine aliquo defectu cū
 omī securitate. vñ o xpe x̄e pastor deus
 ego peto vt pascas me in tua ecclia. ⁊ p
 tegas ⁊ regas me sub tua vmbra:ne va
 gari incipiā post greges. i. post populos
 sodalium tuorū. s. regū ⁊ principū de po
 pulo gētili. vñ oēs reges ⁊ principes di

cūtur sodales ⁊ socij dei:inq̄ntū cōmisit
 eis vices suas in mūdo vt regāt poplos
 et regna. Quia oīs potestas a dño deo ē
 Et sic reges tanq̄ vicarij ⁊ sodals dei re
 gūt mūdū. Et sic reges et pñcipes et iu
 dices dicūtur dij terre. vt ps̄ exo. xxij. et
 ps̄alo. xlvj. ⁊ lxxxj. Et etiā dij gentiū. s.
 ydola dicebātur sodales dei q̄ntū ad exi
 stimatiōez ⁊ opinionē vulgi gētilis. qui
 ydola deos putabāt et socios magni dei
 toti⁹ nature. dicit ergo ista plebs gētilis
 o xpe quē diligit aīa mea: idica mibi vbi
 pascas ⁊ vbi cubes in meridie. et recipe
 me simul cū plebe isrlitica:ne tanq̄ ouis
 p̄dita vagari et errare incipiam post gre
 ges principū sodaliū tuorū. nec post gre
 ges ydolorū ⁊ post deos gētiū/qui repu
 tāf dij ap̄d vulgus. nā sicut tu diceris d̄s
 isrl:ita ip̄i dñr dij gētiū. Et sic dñr dij so
 lo noīez s; nō re vera. Et iō decepūt me
 et denigrauerūt me mltiplici sorde pcti
 cum sua detestabili superstitione.

Si ignoras te o pulchra ⁊c.
 Hec est sc̄da pars principalis hui⁹ primi
 cantici in qua xps spōsus et pastor p̄bet
 gratiosus rñsus p̄fate pegrine annuēdo
 petitiōib⁹ suis. pcedēdo modo bucolico.
 Ad cui⁹ itellctū ē notādū. q̄ sicut i p̄ma
 egloga virgilij tytirus ānuīt precibus et
 petiōib⁹ melibei petētis quiescere ⁊ pas
 ci s̄b tegmie fagi cū eo. dicēs i fiñ egloge
 Hic tñ hac mecū poteris requiescere noc
 te. Frōde sup viridi sūt n̄b micia poma.
 Castaneeq; molleset pressi copia lactis.
 Et iā summa p̄cl villaz culmia fumāt .
 Maioresq; cadūt altis d̄ mōtib⁹ vmbre.
 Ita ergo pariter xps pastor ānuīt peti
 tionib⁹ hui⁹ pegrine et spōse petēti pasci
 et quiescere sub vmbra ei⁹. q; recipit eas
 vt pascat in ecclia sua. et quiescat sub ei⁹
 c. ij.

De primo cantico.

umbra. ut patebit in tercio cātico. vbi dicit. *Dilectus meus mihi et ego illi. qui pascitur inter lilia: donec aspiret dies et inclinetur umbra etc.* Annues ergo xps sponsus et pastor petitioni huius pegrine dicit. *O plebs gentilis tu dicitis/ quod venis denigrata estu ydolatrie. et quod filij matris tue posuerunt te custodem in vineis ydolatrie. Et ideo petis dealbari et sociari cum plebe israelitica sponsa mea. Et petis pasci et protegi et dirigi sub umbra ecclesie mee. ne incipias ymo ne pcedas vagari et errare ultra per vestigia regum et principum mundi et falsorum deorum. Ideo dico tibi. quod si ignoras te. et ponis si per. i. quod hic vsque ignorasti te: non cognoscendo creatorem tuum et verum deum ambulando post falsos deos. et quod ignorasti legem et prophetas. ideo egredere ab ydolatris et falsa supstitiōe ydolorum. et abi post vestigia gregum meorum fidelius sequendo legem euāgelicā et pasce oves et filios tuos in ecclesia mea iuxta tabernacula pastorum. scilicet patriarcharum et prophetarum et apostolorum. quos posui pastores in ecclesia mea. unde patriarche docebunt te aduentum meum per figuras et promissiones. et prophete per vaticinia. et apostoli annūciabunt tibi aduentum meum et misterium incarnationis et redēptiōis per predicatiōes euāgelicā. Ergo abi per vestigia. i. per predicatiōes eorum. et imitatio vitam eorum. et egredere a cultu et ritu falsorum deorum. Quia iam assimilavi te o amica mea equitatum meo in curribus pharaonis. nam sicut libavi exercitum meum et plebem israeliticā sponsam meam a curribus et exercitu pharaonis in mari rubro. quod populus meus transiit illesus. et pharao fuit submersus et perijt cum curribus et exercitu suo. Ita ego pariter libabo te de parte diaboli et de fuitute peccati in qua fuisti. et eiciam diabolum foras. et cōminuam oia ydola eius. et submergam diabolum et peccatum in mari*

rubro sanguinis xpi et in aquis baptismalibus. Per quas aquas baptismi ego te dealbabo et lauabo a nigredine ydolatrie et peccati. Et sic tu qui eras nigra et sordida eris pulchra inter mulieres de plebe israelitica. Et tunc cum fueris tali aqua baptismali abluta: gēne cōscientie et facies anime tue erunt pulchre pulchritudine inocētie. scilicet erunt honeste et pulchre sicut gēne turturis. et collum tuum erit sicut monilia. i. ornatum monilibus spiritualibus. quia baptismus abluat et dealbat animam/ lauando eam a culpa et restituendo eam in statum inocētie ad modum turturis. et ornat eam virtutibus theolagalis et donis gratiarum spiritus sancti. Quia quod maxime dona spiritus sancti pferuntur in pfirmatiōe ad intelligendas et predicandas scripturas. Ideo subdit murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. i. faciemus tibi auricularia aurea ex auribus pendentia argento punctuata et depicta et celata. Littera autem hebraica habet. Pulchre sunt gēne tue in ordinibus siue in auricularibus. et collum tuum cum moniliis. Auricularia aurea faciemus tibi punctuata argento. Et tunc littera est magis plana. Quia quia baptismus et ecclesiastica sacramenta ornant animam varietate virtutum et gratiarum quo ad omnes potētiās. Et sic per qualiter xps pastor satisfacit plebi gentili petenti dealbari a nigredine ydolatrie. et pasci et protegi sub umbra eius. Est verum quod ista rñsio et exhortatio xpi potest referri et dirigi tam ad plebem israeliticā quam ad plebem gentilem pegrinam. nam plebem israeliticā exortat et monet/ ut egrediat a iugo legis et ceremoniarum. Et baptizet in re postquam in figura fuit baptizata in mari rubro. Et recipiat legem euāgelicā sequendo sponsus. Et plebem gentilem exortat/ ut egrediat ab ydolatris et cultu falsorum deorum. et dealbet per baptismum. et ornatur ornamentis gratiarum. Quia

Secundū canticū.

redēptio ita fuit pmissa pplo gētili sicut
 isrlitico. Itē sponsas ex vtraq3 plebe in
 vna fide pgregatā pmittit assimilari eq/
 tati suo i currib' pharaonis. Nā sicut
 equitatus ⁊ exercitus dei tūc triūphauit
 de currib' pharaonis in egypto et i ma/
 ri rubro: Ita p'ea ecclesia xpi ex vtroq3
 populo cōgregata triūphauit de tyrānis
 et hereticis ⁊ de diab'lo. vt patebit i. ix.
 cātico. Itē sicut de' mūiuit ⁊ ornauit et
 ditauit illā plebē isrliticā monilib' et io
 calibus q̄ mutuo ab egyptiis acceperant:
 ita pariter xps ornauit et ditauit ecclias
 suā primo monilib' spūalib' grāz ⁊ vir/
 tutū: postea monilib' et bonis t'poralib'
 p reges et ipatores de pplo gētili ad fidē
 cōuersos. vt patebit i cātico vltio. Et h
 est qb' pmittit spōsus ecclie spōse sue cuz
 ait. Equitatu i mō i currib' pharaōis assi
 milauit te ⁊c. Et cū p'ea subdit. Pulchre
 sunt gene tue ⁊ murenulas aureas faciē'
 tibi ⁊c. Que oia cōpleuit x' i suo aduētū
 successiue prout patebit. Ex sup'dictis pa
 tēt septē petitiōes sc̄te in isto primo cāti
 co/q3 plebs isrlitica sponsa xpi cū plebe
 gētili de futuro faciebat et petebat conti
 nue p p'iarchas ⁊ pphetas et oēs fideles
 in veteri tes. ante aduētū xpi cū desiderio
 Nā primo petebat osculari p incarnatio
 nes. Sc̄do petebat trahi p odores sc̄fita/
 tis ⁊ doctrie ⁊ psonalis predicationis.
 Tercio petebat introduci in cellas spōsi
 per grāz sacramētoꝝ et p intelligētiā sa/
 cre scripture. Quarto petebat plebs gē
 tilis sociari cū plebe isrlitica. et per p̄ns
 simul trahi ⁊ introduci. Quinto petebat
 dealbari a nigredie ydolatrie et ois p̄cti
 per cādorem baptismalē. Sexto petebat
 pasci pabulo bonoꝝ gr̄e in p̄nti ⁊ gl̄ie in
 futuro. Septimo petebat quiescere et p
 regi sub vmbra spōsi. hic p grāz et i celo

per gl̄iaz. Quib' septes petitiōib' annuit
 spōsus ⁊ pmissit cōplere sub tali p̄ditiōe
 s. q' plebs isrlitica egrediat a iugo legis
 et cerimōijs i aduētū xpi. ⁊ plebs gētilis
 egrediat ab ydolatria et sequat aplos et
 doctores xpi. cui spōse pmittit dare triū
 phuz ⁊ victoriā ptra oēs infideles et p/
 mittit ⁊ eā ornare ⁊ ditare boīs spūalib'
 et etiā t'poralib'. Unde nota q' diuitie ⁊
 redditus ecclie h3 sint bōa t'poralia: tamē
 sunt annexa boīs spūalib'. Et iō p mure
 nulas aureas intelligit bōa ecclesie mee
 spūalia. sicut sunt gr̄e sacramētoꝝ et do/
 noꝝ. Sed p x̄miculata siue p puncta ar
 gētea intelligit bōa t'poralia annexa spūa
 lib' quib' ditata fuit ecclia p p̄cipel mū
 di. Et sic spōsus pmittit ecclie spōse sue
 murenulas aureas x̄miculatas argēto. i.
 bona spūalia ānexa boīs t'poralib'. Itē
 etiā p murenulas aureas intelligit vir/
 tutes theologales et dona sp̄s sc̄ti. s3 p
 pic̄as argēteas intelligit virtutes mora
 les put sunt annexe virtutib' ⁊ dōis su/
 pernaturalib'. ⁊ put pficiunt per dona
 sp̄s sc̄ti. sicut argētū pficitur ⁊ colorat p
 aurū. Vñ bōa naturalia ⁊ t'poralia com
 parātur ad supnaturalia sicut argētū ad
 aurū. Et hoc de primo canticō.

Incipit secundū cāticū.

Ez esset rex in
 accubitu suo.
Rard' mea de
 dit odorem suū.
fasciculus myrrhe dilect'
 meus mihi.
Inter vbera mea commo
 rabitur

c. iij.

Secundū canticū.

Botrus cypri dilectus me
us mihi

In vineis engadi.

Ecce tu pulchra es amica
mea.

Ecce tu pulchra.

Oculi tui columbarum.

Ecce tu pulcher es dilecte
mi et decorus.

Lectulus noster floridus.

Ligna domorum nostrarū
cedrina.

Laquearia nra cypressina.

Ego flos campi et liliū
conuallium.

Sicut liliū inter spinas.

Sic amica mea iter filias

Sicut malum inter ligna
siluarum

Sic dilectus meus iter filios

Sub umbra illius quem de
siderabam sedi.

Et fructus eius dulcis gu
turi meo.

Introduxit me rex in cel
lam vinariam.

Ordinavit in me caritatē.

Fulcite me floribus.

Stipate me malis.

Quia amore languo.

Zena eius sub capite meo.

Et dextera illius amplexa
bitur me.

Adiuuro vos filie hierusalē

Der capreas ceruosqz cā
porum.

Ne suscitatis.

Ne euigilare faciatis di
lectam.

Donec ipsa velit

Tam esset rex in
accubitu suo. rē.

Hoc est scōz canticū huius
libri in quo salon cantat
mysterium incarnationis xpi. Ad cuius
intellectū est notāduz. q postq salon in
primo cātico cātavit desiderii p̄iarcha
rū et pphetaz et oīuz fidelīuz veteris tes
te xpo futuro. Et exposuit et explicauit
petitiōez plebis isrlitice petētis osculari
p incarnationē et trahi p legis euāgelice
predicationē. et introduci et recōciliari p
redēptionē rē. Et exposuit etiā petitiōz
plebis gētilis petētis sociari et dealbari
a nigredine. et pasci et ptegi sub umbra
xpi. Et explicauit etiā respōsionē xpi an
nuetis petitiōibz vtriusqz plebis. Hunc
aut in nouē cāticis sequētibz salon cantat
effectū et executiōez et adīpletionē supra
dictaz petitionū et pmissionū. Cū post
q in pmo cātico cātavit desiderii et fidē
spōse p totū discursuz veteris tes. ab adā
vsqz ad xpm. nūc aut in nouē cāticis se
quētibz satisfaciēdo votis et petitiōibus
spōse cātāt totū mysteriū nre redēptiōis
ab icarnationē vsqz ad ascēsiōē. et exinde

De secundo cantico.

cātat totū discursus ecclie noui tes. vsqz ad scōz aduētū xpī et finē sc̄li. Vñ duo facit spōsus i sequētib' cāticiis. Nā primo satisfacit plebi isrlitice spōse sue. adiplēdo osculū et misteriū incarnationis et nre redēptiōis. eo qz de illo poplo erat carnē assumptur' et in illo poplo crucifigen dus et c. Scōdo satisfacit poplo gētili ipm dealbādo et ad pascuā vocādo. et cū plebe fideli satiādo iux' sui petitionē. Scōda pars incipit in cantico octauo. ibi. Quo abiit dilectus tuus. In isto ergo scōdo cātico cātat misteriū incarnationis figuratū p osculū spōsi et spōse. Quod quidē misteriū p̄uidit salon i spū p fabricationē arche et tabnacki p̄hederis: qd' de' p̄cepit fabricare ipi moysi. exo. xxvj. Vñ salon assumpsit pabolā ad faciēdū istō cāticiū. Ad cui' itellctū ē p̄mo notādū. q' quīqz p̄siderauit et p̄tēplatus ē salon i fabricatiōe illi' arche p̄hederis. Primo materiā ex q' sc̄ta ē. qz ex lignis sethym et etiā cedrinis. Scōdo p̄siderauit vnctionē sc̄taz ex p̄fectione myrrhe et cynamomacis et ceteroz aromatū. Tercio cōsiderauit ea q' fuerūt reposita i archa. s. duas tabulas lapideas legis/et vnā māne/et virgā sacerdotalē ipi' aarō. Quarto cōsiderauit duo cherubin sup q' archa sedebat. Quinto p̄siderauit et cōtēplatus ē tabernackz i fra qd' archa illa fuit r̄posita. In quib' quīqz misterijs bñ p̄sidertis et p̄tēplatis p̄uidit salon i spū p̄phético totū misteriū incarnationis x̄bi. Nā p h' q' illa archa sc̄ta fuit ex lignis sethym q' sunt ligna al bissima. et i putrefactibilia et icōbustibilia et ex lignis cedrinis q' sūt ligna odorifera et ois veneni fugatiua: p̄uidit salon q̄l'r illud corp' xpī h' eēt formādus ex genere ipius adā: tñ nō p semiales generationē. h' p sp̄s sc̄ti opationē ex puris sanguibus

virginis absqz oīni labe et vestigio pcti. ymo debebat fugare oīne venenū pcti et extingūe et sanare morsus ātiqui sp̄ētis. Itē p h' q' illa archa fuit puncta et p̄fusa illo oleo et vnguēto ex mirrha et ceteris preciosis aromatib' p̄fecto: p̄uidit salon qual'r illa hūaitas siue ille xp̄s iesus erat vngēdus p̄e p̄sorb' suis oleo donoz sp̄s sc̄ti nō ad mēsuraz. vñ et a quo et de cui' plenitudie oēs eram' accepturi grāz p grā. Itē p ea q' fuerūt reposita in illa archa p̄uidit qual'r xp̄s erat futur' de' et homo. rex et sacerdos. nā ligna sethyma et cedrina ex quib' sc̄ta ē archa figurabāt humanitatē xpī ex corpore et aīa. Virga autē sacerdotalis figurabat sacerdotiū xpī Et vnā māne qd' de celo descēdebat figurabat diuinitatē. Et tabule legis figurabāt regnū xpī. Et sic p̄uidit qual'r xp̄s erat futur' de' et homo. rex et sacerdos et iudex. Per illa autē duo cherubin i quo sedebat archa dñi p̄uidit qual'r xp̄s debebat esse medius inter duo testamēta et sedere sup ea. Per h' autē q' illa archa fuit reposita infra tabnaculū. p̄uidit salon qual'r xp̄s x̄us de' et homo erat reponēdus in vtero virgīs marie/et ferēd' in eo p nouē mēses et reponēd' in ecclia ieter nuz. eo q' illō tabernackz figurabat p̄mo p̄sonā et vterū virgīs marie et ex p̄nti totā eccliaz i qua hitat x'. S; itet' ē ad uertēdus. q' sic illa archa figurabat hūanitatē xpī. ita tabnaculū figurabat virgīnē mariā et eccliaz. i quo tabnaclo salon cōsiderauit septē misteriā. p̄mo qz h' de' p̄mo p̄cepit fieri archa: tñ tabernackz prius sc̄t' est. Scōdo cōsiderauit materiā ipius tabnacki. qz ex lignis sethym. et cedrinis. et etiā cyprissinis. Tercio cōsiderauit vnctionez tabnacki/ qz ex vnguēto ex quinqz aromatib'. s. ex mirrha et cyna/

De secundo cantico.

momo et chalamo et casia et oleo. Quarto consideravit ornatum. quod ex cortinis et diversis floribus. Quinto consideravit qualiter archa fuit reposita infra tabernaculum tanquam in proprio habitaculo. Sexto consideravit illum populum qui sequebatur et circumdabat tabernaculum. Septimo consideravit illam nubem obumbrantem et cooperientem tabernaculum et totum exercitum. Que quidem nubes quattuor faciebat. Nam primo protegabat tabernaculum et totum exercitum in die ab estu et ardoze solis et a frigoribus et caumatibus et ventis. Secundo in nocte illuminabat tabernaculum et totum exercitum. Tercio dirigebat totum exercitum prebendo sibi ducatum. ut patet exo. ultio. Quarto pluebat manna super exercitum per quotidianum alimentum. Per quod quidem misteria previdit salomon totum misterium fabricacionis et constructionis ecclesie. et totum ornatum et omnia dona que ecclesia recepit a christo. et totum misterium nostre redemptionis et salutis. Nam per primum. scilicet quod deus per prius precepit fabricari archam. tunc tabernaculum fuit prius sanctum in executione: per hoc previdit salomon. quod virgo maria et tota ecclesia figurata per tabernaculum fuit sancta et fabricata propter christum et non e converso. Secundo quod illud tabernaculum materiale figurabat duplex tabernaculum christi. scilicet tabernaculum maternum et virgiale. in quo christus debebat habitare secundum carnes. Et ex omni figurabat tabernaculum ecclesie mysticum. in quo christus debebat habitare per fidem et gratiam. Quod tabernaculum mysticum est tota ecclesia. Ideo per fabricam illius tabernaculi materialis previdit salomon qualiter christus in suo adventu primo debebat fabricare tabernaculum maternum. scilicet virginem mariam matrem suam. ut ex ea carnem assumeret. Sed per hoc quod illud tabernaculum materiale sanctum est ex lignis sethym bene mundatis a spinis et levigatis. et ex lignis cedrinis. previdit salomon: qualiter christus debebat fabricare

matrem suam ex duobus. scilicet ex carne sethyma et anima cedrina. Ad cuius intellectum est notandum. quod sethym est arbor spinosa non multum alta. cuius lignum postquam est mundatum a spinis et levigatum a pelle fit albissimum et imputribile et incobustibile. per quod lignum figurabatur caro beatissime virginis marie. que hinc est tractata et propagata ex adam: tamen ante animationem fuit mundata a spinis ipsius adam per virtutem spiritus sancti. quod in ventre matris fuit sanctificata illa caro antequam animata: ut per maiori parte tenent doctores. que quidem sanctificatio non oportuit quod fieret per gratiam gratificationem cum illa caro inanimata non esset capax gratie: sed fuit sancta per virtutem mundativam spiritus sancti: sicut ex ortizas aqua et oleum consecrat in chrismas: hinc sit res inanimata. Ita pariter caro virginis fuit per virtutes spiritus sancti sanctificata et ab omni fomite mundata et facta alba et imputribilis et incobustibilis: ne anima in eius consortio posset sedari: sed in ea anima cedrina absque omni labe et iniuria posset creari et infunditur. Ad cuius intellectum est iterum notandum. quod cedrus est arbor altissima que maxime crescit in libano. et est arbor valde odorifera omni veneni fugativa. Et ideo in monte libano et ubicumque crescit illa arbor nullus potest vivere spiritus nec vipa nec animal venenosus. Per quod lignum figurabatur anima cedrina virginis marie. Hanc eius animam filius dei creavit et in creando sanctificavit et gratificavit. et in creando et gratificando in illam carnem iam primo sanctificatam et mundatam a fomite ad se infudit. Et ideo antiquus spiritus non potuit ipsam mordere nec suo originali veneno inficere. Et sic duplici ratione illa sanctissima anima non potuit ex consortio carnis contaminari nec culpam originale trahere. Primo quia illa caro ante fuit mundata que animata. Et ideo non potuit animam inficere. Secunda ratio est. quod illa anima non fuit creata in puris naturalibus

De secundo cantico.

sicut aie oīuz alioꝝ. s; simul fuit creata
 ⁊ sc̄tificata ⁊ gratificata ⁊ infusa. Que q̄
 dē sanctificatio nō fuit pct̄i purgatiua. s;
 oīs gen̄ris gr̄az ifusua ⁊ collatiua ⁊ cō/
 firmatiua. Et sic fuit ab oīmi labe pct̄i p̄f/
 uatiua. Et iō antiqu⁹ serpēs nullo pacto
 valuit ip̄az mordere. nec suo antiquo ve/
 neno originali inficere. Ex quib⁹ p̄z. q̄ il/
 la originalis culpa quā adā transtulit ex
 sua p̄sona in naturā n̄raz p̄ libidinofam
 gen̄rationē. a cui⁹ natura p̄ carnē libidi/
 nosaz trāsiuit p̄sonalr in oēs posteros;
 nō potuit trāfire in p̄sonā virgis. P̄rio
 p̄pter sc̄tificationē carnis sc̄tam ante aīa
 tionē: Sc̄do p̄pter gr̄az p̄ueniētē ⁊ grati/
 ficationē sc̄tam in creatiōe aīe ⁊ aniatōe
 carnis. qz ut sic pct̄m nature nō potuit
 transire in p̄sona virginis. Quia q̄ndiu
 fuit indiuiduū et p̄sona hūana semp fuit
 in gr̄a ⁊ deo grata ⁊ accepta. Et per con/
 sequēs in p̄mo īstātī sui esse fuit tabnac̄lz
 dei effecta. Et sic aug⁹. in p̄mo smone de
 natiuitate virgis dicit. q̄ ip̄a fuit p̄mor/
 diū ⁊ exordiū ecclie. ⁊ p̄mū mēbrum xp̄i
 quo ad eccliaz noui testamēti. in q̄ xp̄s p̄
 gr̄az hitauit p̄rio. Itē dicit aug⁹. i eodez
 sermōe. Quid iusticie/quid sc̄tītatis hec
 virgo indigere potuit. q̄ adīnstar celi cō/
 tinētis oīa gr̄e plenitudinem accepit. aut
 quis vnq̄ in ei⁹ corpore aut aīa locus po/
 tuit inueniri pct̄i: q̄ adīnstar tabnac̄lz: tē/
 plū dñi ē effecta. Hec ē p̄fecto illa dom⁹
 de qua p̄ salonē dī. Sapia edificauit sibi
 domū. ⁊ excidit colūnas septē ⁊c. Hanc
 p̄fecto domū diuina sapia edificauit. vñ
 et ex qua carnē assumeret ⁊ in q̄ hitaret
 Cui nullus p̄iarchaz nullus p̄phetaz ē
 cōferēdus ⁊c. Ex quibus p̄z. q̄ de mēte
 aug⁹. fuit. q̄ virgo maria nunq̄ fuit ob/
 noxia culpe origiali. n̄c aliquod pct̄z po/
 tuit hēre locus in ea. Et hoc p̄uidit salon

in sp̄u cōsiderādo ⁊ cōtēplando fabricaz
 illi⁹ materialis tabnac̄li moysi sc̄ti ex li/
 gnis sethynis ⁊ cedrinis. Tercio cōtē/
 plando salon vnctiōz tabnac̄li p̄uidit
 sc̄tificationēz virgis marie ⁊ totius ecclie
 Ad cui⁹ intellectū ē valde notandū. q̄ de⁹
 p̄cepit moysi exo. xxx. ut p̄ficeret q̄dā
 vnguetuz p̄ciosissimū ex quīqz aroma/
 ticiis liquoribus. s. ex mirrha prima et
 electa. et ex cinamomo et calamo et ca/
 sia ⁊ oleo oliueti. ⁊ ex tali vnguento per/
 ungeret totam archam et tabernaculū.
 Per q̄d misteriu p̄uidit salon sc̄tificationē
 virgis marie. et ex p̄nti sc̄tificationēz et
 regeneratiōz toti⁹ ecclie fufaz p̄ passiōez
 xp̄i et ecclīastica sacramēta. inq̄ntum isti
 quīqz liquores significabāt virtutes sac̄/
 mētoꝝ fluētes ex passiōe xp̄i. Unde ē ad/
 uertēdus sc̄dm p̄stātīnuz et iacobū de p̄/
 prietatib⁹ rez. Quod myrrha est q̄dam
 hūilis arbor i arabia. q̄ cum agitat a duo/
 bus vētis p̄trarijs maxie ab aquilone et
 austro incipit sudare i vere/et ex rimulis
 factis i cortice ramoꝝ exit ⁊ emanat qui/
 dam liquor odorifer⁹ et p̄ciosissim⁹ et vir/
 tuosissim⁹. Et ille liquor dī myrrha pri/
 ma. Sed qz p̄ tales rimulas nō pōt exire
 mltus liquor: tūc agricolē vulnerāt arbo/
 rem in late faciēdo p̄gruētē scissurā. et
 tūc emanat copia liquoris. Et tūc totus
 ille liquor qui emanat i mēse martij ⁊ a/
 prilis tā ex incissura lateris q̄ ex sudore
 et rimlis ramoꝝ dī myrrha p̄ma et elec/
 ta et p̄batissima ad dīaz sc̄de myrrhe q̄
 emanat i mētib⁹ seq̄ntib⁹ q̄ n̄ ē tāte v̄tutē
 Que quidē myrra prima optinet p̄cipa/
 tū inter oēs liquores in virtute. Itaz pri/
 mo ip̄a s; sit amara: tñ ē valde odorifera
 Sc̄do ē ab oīmi corruptione p̄fumatua.
 Tercio ē oīs mali humoris desicatiua ⁊
 purgatiua. Quarto ē oīs incissure ⁊ vul

De secundo cantico.

neris curatiua: et ois doloris remediatiua. Per quā myrrhā figurabat virt⁹ passionis xpi. nam lz illa passio fuit amara et dolorosa: tñ fuit nō suavis et odorifera. Quia odor ei⁹ totū orbes penetravit et fuit in virgīe maria ab omī corruptione pcti p̄seruatiua. Et ī multis fuit purgatiua pcti originalis: et p̄seruatiua ab omī actuali pctō: sicut ī iohāne baptista et b̄to nicolao. et in quibusdā fuit purgatiua taz actualis q̄ originalis. Et sic fuit oīuz vulnez n̄roz pctōz sanatiua. et n̄ro rū dolor remediatua. qz lāguozes n̄ros ip̄e tulit. et dolozes n̄ros ip̄e portauit. cuius liuore sanati sumus. Tñ bene p̄ illā myrrhā intelligit passio et sanguis xpi. Nam sicut illa myrrha materialis non sudat nec emanat nisi p̄ agitatiōez v̄toz p̄trarioz et p̄ rimulas ramoz et p̄ scissuras sc̄tam in latere illius arboris: ita xps nō emisit merita sue passiois. Tñ oīa sacramēta hēnt virtutē nisi ex sc̄siōe et agitatiōe et p̄secutiōe duoz v̄toz p̄trarioz s. populi iudayci et gētilis. Nam ad executionē sue passiois cōcurrūt cet⁹ et senatus scribarū et phariseoz poplī iudeoz. et pilat⁹ cū suis ministris: qui erāt de populo gētili. Et sic ex tali p̄secutiōe duoz v̄toz p̄trarioz fuit xps agitatus p̄ alapas et p̄cussioes et flagella et clauatione manuz et pedū. vñ exiuit sanguis tanq̄ prima myrrha. S̄z postea p̄ incissurā et vuln⁹ lateris exiuit maior abūdātia myrrhe in remissionē pctōz et virtutē et medelā sacramētoz. vt lati⁹ patebit ī sexto cātico. Ideo dō in psalmis et salon in b̄ libro. p̄ myrrhā semp̄ intelligūt passioez et sanguinē xpi. Itē cinnamomū ē spēs aromatica sapida et odorifera et et a corruptione p̄seruatiua. Et calam⁹ siue nard⁹ ē herba valde odorifera et omīs fetoris fu

gatiua. Et casia ē dulcis et lenitiua et purgatiua. Et oleuz est ois doloris mitigatiuū. Et sic qz ex his quinqz liquoribus cōficūt vnū vnguetuz p̄ciosissimū et odoriferum h̄ns sup̄dictas pprietates. s. qz tale vnguetuz ē odoriferū lz sit aliq̄ntulū amarus: tñ efficit dulce p̄pter amixtionē cinnamomi et casie. Et sic tale vnguentū est odoriferū et sapiduz et salutiferū et ab omī corruptione p̄seruatiuū et omīs doloris mitigatiuuz p̄ qd figurabatur passio xpi facientis omīs p̄dictos effectus spirituales in nobis. Et ideo mystice et figuratiue p̄cepit de⁹. vt ex tali vnguetō vngeretur tabnaculū p̄figurādo myrrhā et vnguetū passiois xpi. quo xgo maria et tota ecclia erat perungēda. Et figurabat illud oleū cathecuminoz et infirmoz. et chrisma qd p̄ficit ecclia ad liniēdos fideles p̄ sacramētū baptismi et p̄firmatiōis et extremeunctiōis. quo quidē vnguento passiois xpi nō solū fuit puncta ecclia et oēs fideles. s̄z etiaz ip̄a xgo maria in sua creatiōe et in primo instāti sui esse: vt dictum est. Quia illa gracia sanctificatiōis qua fuit sanctificata non fuit sibi collata nisi per merita passionis christi. Sed p̄ aliū modū. nā in oib⁹ nō fuit purgatiua pcti. s̄z in xgīe maria fuit illa grā ab omī pctō p̄seruatiua vt dictū est. Ex quo p̄z qz xgo maria ita fuit redēpta p̄ xpm et suaz passionē sicut ceteri fideles. Itaz illa grā ita traxit virtutes ex passioe xpi. sicut grā q̄ fuim⁹ omīs nos baptizati. sed illa eadē grā q̄ nos purgavit a pctō subueniēdo: virginē autē mariā p̄seruauit p̄ueniēdo. put dictū ē. Et si q̄s vult obstare qz in p̄ceptōe virginis x⁹ nodū fuerat passus. Rñdēt sc̄dm hieroīuz in f̄mōe de assumptōe virginis et sc̄dm augustinum yponosticō p̄ pelagianos. qz xps nō solū

De secundo cantico.

ante suā passiōez. sed etiā ate suā icarna-
 tionez iam dispēlabat grāz et merita sue
 passiōis. vnde anteq̄ pateret iam misit
 discipulos ad p̄dicāduz et baptizādū. cui⁹
 baptism⁹ dabat p̄ merita sue passiōis. qz
 xp̄s heri et hodie et ī sc̄la. ad hebre. vltio
 de q̄ mat̄ia satis dictū ē. psal̄o. xlv. Et in
 expōe sup̄ magis. Per ornatū aut̄ ta-
 bernaculi ex varietate cortinarū et florum
 p̄vidit salōn ornamēta diversarū virtutū
 quib⁹ xp̄s ornavit matrem suam. de qua
 debebat carnem assumere et in qua non
 soluz tanq̄ in tabernaculo sponsali. sed
 s; etiā tanq̄ in tabnaclo materno debe-
 bat specialr humanare. Quia vgo ma-
 ria prius fuit spōsa q̄ mater xp̄i. qz pri⁹
 cōcepit xp̄m mēte per grām/q̄ carne. vt
 inquit aug⁹. in libro de sc̄ta virginitate.
 Itē p̄ h̄ q̄ illa archa p̄hedēis fuit posita
 in illo materiali tabnaclo veteris legis:
 p̄vidit salōn qualr xp̄s de⁹ et homo de-
 bebat reponi et p̄ nouez menses carnalr
 portari in v̄fo virginali ipsius b̄te marie
 mat̄is sue. Itē p̄ h̄ q̄ deus sedēs in
 archa p̄hedēis sup̄ cherubin et īfra tab-
 culum. et de tabnaclo loq̄bat moysi et p̄
 moysen toti populo. p̄vidit salōn qualr
 v̄bū diuinuz ex̄ns in archa hūanitat̄is et
 īfra v̄terz virginit̄is debebat sc̄tificare io-
 hānez baptistā in v̄tre mat̄ris sue. et idē
 xp̄s ex̄ns in v̄tero mat̄ris fecit eā euāge-
 lizare q̄no dixit. Magnificat aīa m̄a dñs
 et c. qz fili⁹ loquebat p̄ os mat̄ris sicut an-
 te fuerat locutus p̄ ora p̄phetaz. Itē
 per h̄ q̄ illa nubes p̄tegebat illō tabna-
 culū ī die ab estu et ardore solis/ et ī noc-
 te illuminabat tabernaculū/ et dirigebat
 et ducebat totum exercituz et pluebat iu-
 giter illud manna ad cibū et refectionem
 illius populi p̄vidit salōn qualr sp̄s sc̄s
 debebat obūbrare virgine mariaz in sua

anūtiatiōe/ et qualr vgo maria debebat
 recipe v̄bū diuinū missuz a p̄re tanq̄ pa-
 nem viuum et māna absconditū ad vitam
 et salutem et refectionez oīuz fidelīū. Que
 quidē v̄tus sp̄s sc̄i formavit corp⁹ xp̄i ī
 v̄tero v̄ginis ex puris sanguinib⁹ et p̄ser-
 uavit v̄ginē ab oīni corporali corruptio-
 ne et eaz ī p̄fecta et itegra v̄ginitate ser-
 uavit. Et sic mansit xp̄s in illo taberna-
 culo v̄ginali carnalr p̄ nouē menses. et
 sp̄ualiter īppetūū. Et etiā p̄ qualr il-
 lud tabernaculū moysi non solum p̄figu-
 rabat tabernaculum xp̄i maternuz. que
 fuit virgo maria. sed etiam tabernaculū
 mysticum que est tota ecclesia. Et idō si-
 cut salomon per illam fabricam arche et
 tabernaculi p̄vidit fabricatōez corporis
 virginis marie ī sua p̄ceptōe et creatiōe
 et p̄vidit misterīū icarnationis. et p̄vidit
 oīns dignitates virginis marie sup̄dictas
 Ita p̄ter p̄vidit totā fabricatōez et rege-
 neratōez toti⁹ ecclie. p̄vidit eīz q̄l̄r istā
 eccliam x⁹ ex duob⁹ lignis. s. sethynis et
 cedrinis. i. ex duob⁹ populis. s. ex isrl̄iti-
 co et gētili debebat fabricare. Sc̄do q̄l̄r
 vnguēto sue passiōis myrrhino debebat
 p̄ sacramēta pungere. Tercio diuersitate
 donoz et grāz et v̄tutū decorare et orna-
 Quarto xp̄s dēbat se ī hac ecclia tanq̄ ī
 tabnaclo mystice iccludere p̄ fidē et grām.
 Itē p̄vidit q̄l̄r sp̄s sc̄s debebat super
 istā eccliam icubare et illaz illuminare et
 p̄tegere et regere et dirigere. et sup̄ eā fru-
 ctus grāz et donoz et manna sacramen-
 torum iugit̄ plueret ad nutritōez et relecti-
 onē et sanitatē fidelīū. Et sic p̄ fabricā et
 misterīū illi⁹ arche et tabnaculi p̄vidēs sa-
 lomō misterīū icarnatōis et ecclie fabri-
 catiōis fecit hoc canticum in quo cantat
 et explicat omnia sup̄dicta. Et idō istud
 canticum p̄mo verificatur de misterio in

De secundo cantico.

carnatiōis et de b̄ta x̄gie maria que fuit tabernaculū x̄pi maternū. Ex q̄nti autē x̄ificat de tota eccl̄ia. que est tabnaculus mysticū. in quo x̄ps hitat p̄ fides et gr̄am v̄n̄ q̄z plebs isrl̄itica desponsata per x̄ba de futuro petebat in p̄mo cantico a x̄po sp̄oso suo p̄sonalr̄ et p̄ntialr̄ p̄ icarnatiōnē osc̄ari et trahi et in thalamū introduci. Et plebs ḡtilis petebat cū altera sociari et dealbari. et vtraq̄z plebs facta vna sp̄osa petebat siml̄ a x̄po pasci et sub vmbra illi⁹ p̄tegi et quiescere etc. Et q̄z spon sus p̄misit vtriusq̄z petitiōib⁹ annuere et satisfacere. Ideo in h̄o sc̄do c̄ntico exequit̄ de ad̄pletiōe p̄missi. Et sic salōn̄ intro ducit sp̄osaz ad loquēdū agendo gr̄as / q̄z recepit osculū et beñficiū icarnatiōis a sp̄oso. S̄z est aduertēdū. q̄ in illa beñdicta icarnatiōe que denotat et intelligitur p̄ accubitū et amplexū in h̄o cantico: fuit sc̄ta triplex vnio. Primo vnio p̄sonalis verb̄i cū illa h̄ūanitate assumpta. Sc̄do vnio maternalis x̄pi cū maria matre sua. Tercio vnio mystica et sp̄osalis x̄pi cū eccl̄ia. Et sic de qualibz istaz vnionū verificatur istud sc̄d̄z c̄nticū. Et iō iste dyalogus potest esse p̄mo it̄er h̄ūanitatem assumptā et x̄bū. Sc̄do it̄er virginē mariam et x̄pm filiū suū. Tercio inter eccl̄iaz et x̄pm sp̄osus suū. S̄z q̄z ista triplex vnio fuit celebrata in p̄sona virginis marie in q̄ntū ex puris sanguinib⁹ ei⁹ x̄bū assumpsit carnē et in ip̄a maria primo x̄ps desponsauit eccl̄iaz. Ideo in toto isto c̄ntico ip̄a potest loqui p̄ h̄ūanitate x̄pi assumpta et p̄ se ip̄a et p̄ tota eccl̄ia. Et sic virgo maria primo in p̄sona sui / q̄z recepit x̄ps in vtero suo p̄ carnem et fides. et ex q̄nti agit gr̄as in p̄sona eccl̄ie. cui⁹ ip̄a est mēbrū p̄mū. Et agit gr̄as i p̄sona sui: inq̄ntū meruit esse mater d̄i electa it̄er oēs mu-

lieres. et singularis i p̄cipiēdo x̄ps et portādo et pariēdo ip̄s vltra legē aliaz muliez. Ad cui⁹ intellectū ē notādus sc̄d̄z aug⁹. in sermone p̄mo de ānunciatiōe q̄ i illa benedicta icarnatiōe et p̄ceptu filij tota maledictio eue mutata ē in b̄ñonē marie nam eue d̄cū est. Quia obedisti sp̄eti etc. multiplicabo erūnas tuas et i dolore paries p̄ceptus tuos etc. S̄z marie dictū est. Alue gr̄a plena d̄ns tecū. benedicta tu in mulierib⁹. Et sp̄s sc̄s supueniet i te etc. Itē p̄ helisabeth dictū ē sibi. B̄ñedictus fruct⁹ v̄tris tui etc. Vñ q̄z eue cū ceteris oīnib⁹ alijs mulierib⁹ dictum ē vt p̄cipēt p̄cept⁹ suos cū seditate libidis et corruptiōe et portarēt eos cū grauedine et multiplici mis̄ia et parerēt cū dolore et maiore corruptiōe. tamē sola virgo maria p̄cepit x̄pm sine seditate et fetore libidinis ex solo ope sp̄s sc̄i et portauit cū gaudio sine grauedine et mis̄ia et pepit sine dolore et cū it̄egritate x̄ginitatis. Et sic ille p̄cept⁹ et fruct⁹ benedict⁹ nō attulit matri maledictiōez aliaz muliez imo abstulit oīs illas maledictiones et attulit sibi b̄ñas b̄ñedictiones. Dicit ergo virgo maria. B̄ñas ago deo meo qui ad̄pleuit desiderii meū et totius eccl̄ie fidelii. nam ego petebam in persona totius eccl̄ie osc̄ari et trahi a sp̄oso et it̄roduci i thalamū ei⁹. s̄z totū hoc impletum est in me. q̄z v̄trē meuz virginalem fecit thalamus / in quo voluit hitaret in sua icarnatione. q̄z ex me voluit carnē assumere et i me tanq̄ i suo tabnaculo et accubitū et lectulo hitare p̄ carnis assumptiōez. cuius cōceptus nō fuit mibi cū maledictiōe sc̄d̄z legē aliarū muliez. ymo cū oīni beñdictiōe vltra legē aliaz. Nā cū x̄ps rex sp̄osus me⁹ eēt in accubitū suo. s. i thalamo virgiali vteri mei: nō cōcepi ip̄m cū seditate libi-

De secundo cantico.

dinis: nec ex virili semine: s; mistico spi-
 ramie ⁊ ope sps sc̄ti. ⁊ sic dū ip̄e rex xp̄s
 eēt ⁊ p̄cip̄es ī accubitu suo nard⁹ mea .i.
 x̄ginitas mea dedit odorē suū. quia non
 p̄cepit cū libidine feditatis: s; cū pudore
 ⁊ odore virginitatis et integritatis. Itē
 dilect⁹ meus xp̄s fuit mihi tanq̄ nardus
 fugans om̄es fetores ⁊ feditatē. Itē fuit
 mihi tanq̄ facicl⁹ myrrhe p̄suās ab om̄i
 corruptiōe. vñ sicut myrrha posita infra
 corpora mortuorū nō pmittit illa corrū-
 pi. Ita xp̄s p̄cept⁹ ī vtero m̄o nō pmisit
 me corrūpi a virginitate imo p̄uauit inte-
 gritatē. Et iō dilect⁹ me⁹ tanq̄ faciculus
 myrrhe it̄ vbera mea cōmorab̄i p̄seruās
 me ab om̄i corruptiōe. Itē dilect⁹ meus
 nō solū fuit in accubitu et v̄to meo sicut
 nard⁹ et faciculus myrrhe. s; etiā sicut bo-
 trus cypri ī vineis engadi. vbi crescit ar-
 bor balsami. q̄ dicitur cyprus. quasi di-
 cat q̄ xp̄s fuit sicut balsamū in v̄to m̄o.
 Nā balsamū ē liquor p̄ciosissim⁹ p̄tra-
 tiu⁹. nā balsamū positū in vola ⁊ palma
 penetrat totā manū absq; incisiōe ⁊ lesi-
 one. ita pariter xp̄s in concipiēdo ⁊ nas-
 cendo fuit tanq̄ balsamū. q; introiuit et
 exiuit p̄ clausas portā claustrī virginalis
 p̄ferēdo p̄lem et fecūditatē nō auferēdo
 virginitatē. Fuit ergo x⁹ in v̄to virginali
 ip̄sius. mats marie tāq̄ nard⁹ odorifera
 pellens oēs fetorem libidinis et feditatē.
 Et fuit tāq̄ faciculus myrrhe p̄seruās ab
 om̄i corruptiōe. Et fuit tanq̄ botr⁹ cypri
 siue tanq̄ balsamū intrās et penetrans
 claustrū virginitatis afferēdo fecūditatē non
 auferēdo virginitatē. Unde salon p̄parat
 misteriū incarnatiōis ⁊ p̄ceptiōis xp̄i ad
 archas phederis existētis in tabnaculo in-
 ter illa aromata odorifera absq; oī fetore
 ⁊ corruptiōe. s. in illo tabnaculo ex li-
 gnis sethinis ⁊ cedrinis incorruptibilib⁹

fabricato ⁊ p̄ciosissimis vnguentis illico
 ⁊ p̄incto ⁊ nobilib⁹ cortinis ⁊ ornamē-
 tis decorato. q̄i dicat virgo maria. q̄ sic
 de⁹ rex regū ⁊ dñs dñantius erat in illo
 accubitu ⁊ tabnaculo cū illis aromatib⁹
 materialib⁹ odoriferis. ita pariter spon-
 sus pellēs oēm fetore feditatis erat sicut
 myrrha p̄seruans ab om̄i corruptiōe. et
 sicut botrus cypri. i. sicut balsamū pene-
 trās absq; lesione p̄bens fecūditatē nō
 auferens integritatē virginitatis. Et no-
 ta q̄ vbi translatio nostra dicit faciculus
 myrrhe dilect⁹ me⁹ ⁊c. In hebreo hētur
 glob⁹ musci dilect⁹ me⁹. Et h̄ accidit. q; ī
 istud nomē/mor/positū in hebreo ē equi-
 uocū. Quia vno modo significat odores
 siue rē odoriferam. alio modo significat
 amaritudinē siue rē amarā. Et iō hebrei
 moderni sumētes vnā significatiōez semp
 p̄mor/intelligūt ⁊ p̄nūciant muscus in
 hoc libro. Lxx. at quos sequit̄ hiero⁹. in
 hac pte transtulerūt h̄ nomē myrrha in
 vtraq; sigificatiōe. eo q̄ vtraq; sigificatiō
 cōuenit ip̄i myrrhe. q; simul ē amara et
 odorifera h̄ns plures p̄fectiōes et p̄prie-
 tates q̄ muscus. Mer̄ q̄s p̄prietates ipsa
 myrrha maxie sigificabat passiōez xp̄i et
 ecclīastica sacramēta. vt dēt̄ ē. Et sigifi-
 cat virtutes tā morales q̄ theologales.
 q̄ sanāt om̄e viciū et p̄seruāt ab oī pctō.
 Et iō mltō melius iterpretati sunt. lxx.
 q̄ ip̄i moderni hebrei cū suis falsis p̄uc-
 tis et sua falsa p̄uctuatōe. It̄erū ē notā-
 dum. q̄ illa arbor ex q̄ nascit̄ balsamum
 d̄ cyprus ap̄d grecos. quā salon trāstu-
 lit ex assyria ī iudeā. et plātavit vineā ex
 ea ī engadi iux̄ mare mortuū. ⁊ crescit ad
 modū viminis p̄ modū vitis ⁊ iō d̄ vīna
 Que quidē arbor nō patitur ferrū. q; si
 tāgitur aut scindit̄ ferro: illico aret ⁊ sic-
 catur. s; cū scidit̄ lapide vel osse accuto:

De secundo cantico.

tūc emittit succū siue liquorē p̄ciosissimū
quō dicit̄ balsamū. Et iō hic ponit̄ botrus
p̄ liquore illi⁹ vitis. Et d̄ balsamū a ciui
tate balsa. ubi āt̄quit⁹ crescebat. Bre
ci aut̄ appellabāt etiā ip̄m cypriū. q̄ ali
quādo creuit illa arbor in cyprio insula.
Et facit grana ad modū botri aut vne. s̄
ille liquor p̄ciosus qui d̄ balsamū/nō fit
nec exit de botro: s̄ ex calamo siue x̄ga
illius vitis in scise distillando illū liquorē
Et d̄ cyprius q̄ interptat̄ res amenas: et
etiā interptat̄ mixtura: eo q̄ ille liquor
amenissimus ⁊ p̄ciosissimus ⁊ dignissim⁹
⁊ penetratiu⁹ quo oēs reges vngēbātur.
Per quō balsamū significat̄ xp̄s et passio
eius ⁊ refrectio. a cuius vntōe oēs dicū
tur xp̄iani. i. vnti. Dicit ergo virgo ma
ria. q̄ xp̄s sp̄s⁹ ⁊ filius me⁹ ⁊ dilectus
duz erat in accubitu suo. s. in vtero meo
fuit mihi sicut botrus cypri. i. sicut balsa
mū in vineis engadi nascēs. nā sicut bal
samū penetrat carnē absq̄ lesiōe et īsci
sione ⁊ p̄seruat a corruptiōe ⁊ cōseruat
in integritate ⁊ p̄petuat odorē ī vase suo
in quo semel stetit ⁊ dignificabat hoīem
vntū ex eo/q̄ nō vngūtur ex eo nisi re
ges ⁊ sacerdotes ⁊ incliti p̄pter ei⁹ p̄ciū
et dignitatē: ita pariter dilect⁹ me⁹ pene
trauit claustrū meū ī p̄ceptiōe et nativi
tate absq̄ lesiōe virginitatis m̄e. q̄ l̄ ex
me accepit carnis veritatē: tñ f̄uauit vir
ginitatis integritatē ⁊ p̄petuā dignitatē.
Quia etiā post partuz semp̄ appellabor
virgo ⁊ mater dei. ⁊ b̄tam me dicēt oīs
generatōes. Ex quib⁹ p̄s q̄ vterus virgi
nis marie fuit accubitus et thalam⁹ xp̄i
nardo odorifera oīuz virtutū ⁊ gr̄az per
fusus. Et fuit capsula myrrhe electe ⁊ bal
sami p̄ciosi ip̄i xp̄i. Et ip̄e xp̄s fuit ī vte
ro virgiali tanq̄ nardus odorifera oīuz
virtutū. ⁊ fasciculus myrrhe sue virgini

tatis p̄seruatiu⁹: ⁊ tanq̄ botrus cypri. i.
tanq̄ balsamū penetrās absq̄ lesione ⁊
dignificās et vngēs eam tanq̄ reginā ho
minū ⁊ angeloz. Et ideo sunt valde no
tanda ista tria aromata/hic methasozice
posita ratiōe suaz p̄petatū ⁊ p̄fectionuz
que p̄ quandā excellentiaz cōueniūt xp̄o
et virgini marie matri sue. qui loquūtur
in h̄ cātico. H̄az sicut de⁹ in figura p̄ce
pit moysi vt p̄ungeret illō tabnaculū in
quo archa sua erat reposita vnguēto isto
ruz aromatu. Ita implēdo illā figuram
voluit illā matrē/de qua carnes erat as
sumpturus ⁊ in ei⁹ vtero quietur⁹ pun
gere ⁊ ornare vnguēto diuersaz gr̄az su
pradictaz. Ideo aduertat lctor ⁊ querat
Sed q̄ virgo maria mater et sp̄sa xp̄i e
git gr̄as de beneficijs receptis a sp̄so et
maxime q̄ faciēdo ip̄am matrē dei f̄ua
uit in ea virginitatē. x⁹ sp̄s⁹ et fili⁹ red
dendo vices r̄ndet p̄mēdando eā in p̄so
na sui inq̄ntū mater. et ī p̄sona eccl̄ie in
q̄ntuz sp̄sa et p̄muuz mēbrū eccl̄ie. et cō
mēdat eā de mltiplici p̄chritudine. Vñ
ē aduertēdū q̄ xp̄s matrē suā aut eccl̄iaz
p̄mēdare. idē ē q̄ ip̄az virtutib⁹ et gratijs
decorare et ornare et ditare q̄ dicere dei
est facere. Ideo tot⁹ iste dyalog⁹ hui⁹ se
cūdi cātici inter sp̄sum et sp̄sam nil a
liud est nisi ille dyalog⁹ qui fuit inter ga
brielem et virginēz mariā ī misterio in
carnatōis. luce p̄rio q̄no anḡlus gabriel
missus a d̄o dixit. Ave maria gracia ⁊c.
Quod misteriu ⁊ dyalogū p̄pheticē cā
tat salon in h̄ cātico. put p̄phice p̄uidit
in sp̄u. Dicit ergo x⁹ ad virginē matrē et
sponsam suam. O amica mea tu dicis. q̄
ego suz nard⁹ odorifera ⁊ fasciculus myr
rhe itez vbera tua ⁊ sicut botr⁹ cypri. Et
ecce ego dico tibi. q̄ tu es p̄chra. i. te feci
pulchram quo ad aīaz p̄chritudine oīuz

De secundo cantico.

grāz et virtutū. Et et tu es pulchra quo
ad corp⁹ extius. qz pura et hūilis et hone
stissima. qz oculi tui sunt sicut oculi colū
barum oñdentes ī se oēs honestatē et pu
ritatem et hūilitatē absqz amaritudine et
felle et omni labe. Cui rñdet spōsa. Ecce
tu pulcher es dilecte mi et decor⁹. et spe
ciosus forma p̄ filijs hoīus. qz tu es pul
cher et bon⁹ p̄ eēntias. ego aut̄ p̄ pticipa
tōez. vñ si quid p̄chritudinis hēo: illō re
cepi a te. qz me voluisti et tutib⁹ et plēitu
die grāz ornare. et plenā grā appellare et
et facere. et me voluisti ī tuū tēplū et hita
clū matnū eligere et fabricare et scificā et
p̄secrare et ex meis puris sāguinib⁹ carnē
assumere. Et iō qz tu voluisti ornare h̄ ta
bnaculū tuū. inde ē q̄ lectulus n̄r ē flo
rid⁹. i. varietate virtutū et grāz ornatus
et amenus et delectabilis quo ad ornatū
qz q̄ntū ad materiā ex q̄ fecisti hanc do
mū tuā et tabnaculum. dico tibi q̄ tigna
domoz n̄raz sunt cedrina. qz fecisti istud
tabnaculū p̄sone mee ex duabus tabulis
cōpletis et coniūctis. s. ex carne sethina
mūdissima et pura. et ex aīa cedri impu
trabili et fugatiua oīs veneni et oīs pcti.
Et iō antiquus sp̄ens nō potuit me mor
dere nec inficere suo dēte et veneno pesti
fero: sicut dictū ē. qz tigna huius domus
sunt cedria. Vñ tigna dicūtur table siue
trabes adinuicē colligate sustinētes do
mū. Et laquearia n̄ra. s. trabes maiores
sunt cypressina et īcorruptibilia. q̄i dicat
q̄ sic moyses fecit illō tabnaculū mate
riale ex lignis cyp̄ssinis et cedrinis odorī
feris et īcorruptibilib⁹ fugatiuis oīs ve
neni. Ita tu spōse fabricasti me ī domū
et tabnaculū tuū maternale ex carne cy
pressina et aīa cedria: ne venenū pcti me
valeret cōtingere. nec sp̄ens ātiqu⁹ mor
dere. qz ante aīatiōez carnē meā mūdasti

et scificasti: et in aīatiōe aīam meā simul
creasti et scificasti et cōsecrasti et gratifi
casti et infudisti et ī me p̄ grām habitasti.
Et sic fui immunis ab omni pcto ab istā
ti creatiōis: intātū/ q̄ ego possum dicere
q̄ ego sum pulcherrimus flos cāpi et li
liū cōuallū q̄ntū ad puritatē et mūdiciā
q̄i dicat/ q̄ tu me creasti et fecisti mūdā et
purā et pulchrā sicut florē in cāpo et li
liū ī cōuallib⁹. Cui rñdet spōsus. Bene
dicis o spōsa/ q̄ tu es flos cāpi et liliū
cōuallū. nā sicut liliū inter spinas: sic tu
amica iter filias. Ad cuius intellectū est
aduertēdū. q̄ dictio posita ī hebreo ē eq̄
uoca ad rosas et spinas. Et iō b̄s hiero⁹
ī h̄ libro et ī psalterio semp trāstulit illō
vocalū ad lilia. hebrei aut̄ ad rosas. s̄
forsan ī h̄ melius ē in hebreo. qz lilia nō
psueuerūt nasci iter spinas. s̄ rosa nasci
tur ī arboze spinosa. Itō l̄ x̄go maria
cōparet̄ lilijs rōe virginitatis: tñ magis
p̄pe p̄parat̄ rose rōe immūitatis a pcto.
Itā sicut ex arboze spinosa nascitur illa
rosa p̄cherrima et odorifera sine spinis:
ita sola virgo maria inter oēs naturales
filios adā nata fuit ex illa arboze spino
sa ade absqz aliqua spina originali. et p̄
p̄ns absqz spina pcti. Et iō dicit sibi x̄ps
q̄ sicut rosa nascit̄ absqz spinis iter spi
nas et ex arboze spinosa: Ita sola tu spō
sa et amica mea nata es inter filias oēs
īpius adā absqz aliq̄ spina pcti. Et sic na
ta es et cōcepta et aīata absqz spina origi
nali. Ita semp vixisti absqz aliqua spina
actuali et veniali. Cui rñdet spōsa/ o spō
se beñ dicis. q̄ ego suz sicut liliū aut rosa
iter spinas. qz rosa nascit̄ ex arboze par
ua et hūili. s̄ tu es arbor altissima et fruc
tifera et frōdosa de cuius plenitudīe oēs
accepimus fruct⁹ grē. et sub cui⁹ umbra
oēs vivimus. et iō sicut malus ē arbor al

De secundo cantico.

tissima et fructifera iter silvas et ligna siluarum. sic tu dilectus meus inter filios dei. scilicet inter omnes angelos et homines. quia illi sunt filii per adoptionem et creationem. tu autem per naturam. Ideo omnes excedis in omnipotentia et sapientia et misericordia et largitate. Et nota quod ista arbor est lignum vite quod perdidit adam: in cuius supplementum datus est nobis Christus qui est verus lignum vite ut dictum est. psalmo. primo. sub cuius umbra desiderabant quiescere patres veteris testamenti. Sub cuius umbra primo quieuit virgo maria et ex omni tota ecclesia. Et ideo dicit virgo maria simul cum tota ecclesia. o Christe spose. sicut malus. id est lignum vite erat nobilissimum et saluberrimum inter omnia ligna paradisi: ita dilectus meus inter filios dei. obtinet principatum in potentia et scientia et sapientia et bonitate. inter omnes filios dei scilicet inter omnes angelos. et eminent super omnes creaturas. Et ideo virgo maria simul cum tota ecclesia. vere. testis. desiderabat et petebat protegi et sedere sub umbra huius arboris in primo cantico. Sed postquam Christus venit in carnem iam sponsa gaudet sedisse sub umbra huius arboris diu per omnes fideles. vere. testis. optate. Et iam gaudet in comedendo fructus eius dicens. Sub umbra illius quem desiderabas sedi. Item est advertendum. quod salomon per illam nubem que obumbrabat tabernaculum in die et illustrabat de nocte: prouidit in spiritu qualem Christus debebat obumbrare et protegere virginem matrem suam spiritu sancto. et ex omni tota ecclesia et plueret super eam manna gratiarum et donorum et sacramentorum. sub cuius umbra et protectione debebat refici et pasci et quiescere et protegi. Et ideo subdit sponsa. intantum est arbor altissima et fructifera et suavis iste filius quod sub umbra illius quem desiderabas sedi.

Quia in primo cantico ego desiderando peti pasci et quiescere sub umbra eius. sed ipse adimpleuit desiderium et petitionem meam. nam postquam

quod accepit carnem et factus est caput ecclesie. ego sedi sub umbra eius desiderata. et pascor in pascuis eius intantum quod fructus eius est dulcis gutturi meo. unde tunc sedi sub umbra sponsi et filii mei Christi quando angelo nunciante spiritus sanctus superuenit in me. et virtus altissimi obumbravit mihi disponendo me ad recipiendum filium dei in utero meo. et formando illud corpus sanctissimum ex puris sanguinibus meis. Et tunc fuit fructus dulcis gutturi meo. quando realiter conceptus in me filium dei. quia quod conceptus et natus fuit in me sanctum: vocatus est filius dei. Et ideo dixit mihi helisabeth. Beata tu in mulieribus et bonus fructus ventris tui. Quia ille fructus qui erat in ventre meo tantum erat mihi dulcis. quod continue fruebar eius colloquio et in spirationibus et consolationibus spiritualibus. Nam ille fructus ventris mei impulit me. ut irem ad visitandum helisabeth. ubi Christus fructus ventris mei sanctificauit iohannem baptistam in ventre matris sue. Item ille fructus spirauit in me spiritum propheticum et euangelicum. quando exultans in spiritu cantauit illud canticum. Magnificat anima mea dominum. In quo cantico ego fui euangelista annuntiando saluatorem diu patribus expectatum esse in utero meo. et israel iam suscepisse puerum suum. Et fui prophetissa predicando omnia que factus erat Christus filius meus. quia debebat deponere potentes reges et principes infideles mundi. et exaltare humiles fideles. et debebat impleere pauperes bonis spiritualibus. et diuites iudeos dimittere inanes in sua ignorantia et cecitate.

Deinde cum dicit. Introduxit me rex in cellam vinariam. Est advertendum quod in triplicem cellam vinariam introduxit Christus spiritum suam ecclesiam ordinando caritatem in ea. Eo quod unumquodque istorum cellariorum ordiat caritatem in homine fidei. Unde primum cellarium vinarium ipsius Christi est sacra scriptura veteris. in qua latebat vinum euangelicum noui te

De secundo cantico.

stamēti tanq̄ in vegetib⁹. Nam misteria
 ve. te. erāt q̄i vegetes misterioꝝ noui te.
 In hoc cellariū introduxit x⁹ ecclīaz spō
 sam suā. q̄no apuit aplīs sensus vt intel
 ligerent scrip̄as oēs. quomodo oīa q̄ er
 ant scripta in lege et p̄phetis et psalīs .
 fuerāt p̄pleta i eo. vt p̄ Luce. xxiii. It̄
 q̄no misit eis spūz sc̄m vbi recepunt do
 na gr̄az ⁊c. Et sic ordinauit i eis carita
 tem. Nam sacra scrip̄a docet ordinē ca
 ritatis puta q̄litez de⁹ est diligēdus supez
 oīa et p̄ se et p̄pter se. et p̄xim⁹ in deo. et
 p̄pter deū. qz finis legis et oīs p̄cepti est
 caritas. p̄. ad thi. i. Sc̄dm cellariū xp̄i
 est p̄ns ecclīa. in qua sunt septē vegetes
 sacramentorum in quibus reponitur et
 a quibus hauritur gr̄a xp̄i que datur per
 sacramēta ecclīastica. Que quidez gr̄a v̄l
 est ip̄a caritas vel ei⁹ radix. qz caritas v̄l
 ē ip̄a gr̄a v̄l nō s̄m gr̄a sibi ānexa. q̄ q̄dē ca
 ritas ē amor regl̄atiu⁹ volūtatis ad dili
 gēdū deū ⁊ p̄ximū s̄m specie/modū ⁊
 ordinē. Et sic caritas ē illa q̄ ordinat vo
 lūtate ad diligēdū deū ⁊ p̄ximū. Que
 quidē caritas p̄parat vino: eo qz inebriat
 aīam et transformat amantem in ama
 tum et extasim facit. vt inquit dionisiū
 Imo anima caritate informata magis ē
 vbi amat: q̄ vbi animat ⁊ informat.
 Tercium cellariū xp̄i est ecclesia sup̄na
 celestis in quo p̄fertur vinū gl̄ie vbi cari
 tas est in sua p̄fectōe. vbi voluntas b̄toꝝ
 hēt quicquid vult. et nichil mali vult. et
 volūtās oīūz b̄toꝝ p̄ caritatez p̄firmata
 totalz est p̄uersa in deū et p̄formis eius
 voluntati. Et sic p̄ q̄litez ē triplex cella
 rium et triplex vinū ordinās et inebriās
 voluntatē hōis. ad q̄d triplex cellariū x⁹
 introduxit ecclīaz spōsaz eius ordinādo
 in ea caritates. Ista ergo sponsa p̄ statu
 ve. te. petebat aduētūz spōsi vt introdu

ceret eā in hoc triplex cellariū. eo qz per
 alium nō potat introduci. vt p̄ in p̄io
 cantico. Sed qz xp̄s spōsus ei⁹ introdu
 xit eam in cellaria sup̄dicta: deo gr̄as a
 gendo cuz gaudio dicit. Introduxit me
 rex in cellam vinariā et ordinauit in me
 caritate. Et ē aduertēdūz q̄ ista spōsa in
 primo cātico petit introduci in sup̄dicta
 tria cellaria. sed in h̄ sc̄do cātico dicit q̄
 spōsus solum it̄roduxit eā in vnā cellaz
 vinariam. s. in primū cellariū sacre scrip
 ture in q̄d it̄roduxerat virginez mariam
 matrē suam reuelando sibi secreta sacre
 scrip̄e. vt p̄ in cātico suo. s. p̄ ea intro
 duxit totā ecclīaz spōsam in alia cellaria
 q̄no instituit ecclīastica sacmēta. et apuit
 n̄b viā ad regnū celoꝝ p̄ passiōz ⁊ ref̄rec
 tiōz et ascēsiōz. Ad maiorē aut̄ euidentia ē
 etiā notāduz. q̄ h̄ oīs caritas sit amor.
 tñ nō oīs amor ē caritas. Vñ triplex est
 amor. puta vnus qui dī naturalis. q̄lis ē
 p̄ris ad filium. ⁊ poete ad sua poemata.
 Sc̄dus dī amor p̄uersus p̄cedēs ab inor
 dinato appetitu quo p̄erse auar⁹ amat
 pecunias. ⁊ sup̄bus honores. ⁊ voluptu
 osus mulieres. Tercius dī amor ordiā
 tus quo ordiāte diligimus deū ⁊ p̄ximū
 et iste dī caritas. eo qz ordiāt volūtatem
 ad diligēdū deū ⁊ p̄ximū s̄uādo sp̄m
 modū ⁊ ordiēs. Vñ sp̄s diligēda ē. s. so
 lus de⁹ ⁊ ei⁹ ymago. s. hō ⁊ āglus. eo qz
 sola ista triplex sp̄s est quoddam bonus
 felicitans aut felicitabile et fruibile. Vñ
 solus de⁹ est p̄ se fruibilis i se. et hō et an
 gelus solus in deo. Unde ait paulus ad
 philī. Fruar te in dño fr̄. Modus aut̄ di
 ligēdi bonū est vt diligat̄ res eo mō quo
 est. Et sic qz de⁹ ē p̄ se bonus sup̄ oīa et a
 quo oīa. Ideo ē diligēd⁹ a nob̄ p̄ se et in
 se sup̄ oīa. Et qz tam hō q̄ āglus ē yma
 go dei et a dō: idō ē diligēd⁹ in dō cui⁹ est
 .d.

De secundo cantico.

ymago et a quo ē. Item ordo diligēdi su-
mitur a fine. s; q; d; est ppter se et non
ppr aliud bonuz. ymo oia alia sunt ppr
deum et ordinant in deū tanq; in finē vl-
timatū. q; ē finis oīuz. Item d; est diligē-
dus ppter se. et hō et oia alia ppter dñm.
Totū aut istum ordinē diligēdi facit cari-
tas in nra volūtate. Et iō caritas diffinit
q; est amor ordinās volūtate ad diligēdū
deum et pximuz seruādo spēm modū et
ordines. s. ad diligēdum dñm sup oia et p
se et in se et ppr se. et pximū in dō et p-
pter deū. Ex quib; pz q; qui diligit deus
nō ppter se s; ppr aliquā vtilitatē: errat
in ordine. et qui diligit magis se q; deus:
errat i modo. Et iō dñs q; diabolus i prin-
cipio erravit i modo et ordine. eo q; dile-
xit se i se et ppter se. et nō in dñm et ppter
deū. ymo icēpit ab amore sui vsq; ad cō-
tēptum dñi ptenendo ei' legē et deuiando
ab ei' volūtate. vt dicitur ē sup ps. lxxxj. et
sup Te deū laudam'. Caritas ergo ē illa
virt' ifusa ordinatua volūtatis ad diligē-
dum deū et pximū. Et hāc caritatē ordi-
navit x' spōsus prio i virgine maria ma-
tre sua et ex pnti in tota ecclia spōsa sua.
vt pz p totū discursus euāgelicuz. Unde
pmo oñdit hāc caritatē faciēdo et postea
docēdo. Et iō dicit virgo maria i hoc cā-
tico in psona sui et totius ecclie. Intro-
duxit me rex spōsus me' in cellas vinari-
am. i. in cellam sacre scripture et in cellā
sacramētoꝝ ecclie. et ordiavit in me cari-
tatē. i. docuit me ordinē caritatis p leges
euangelicā quō diligā deus et pximū. eo
modo et ordie quo dictū ē. Et cōtulit mi-
hi caritatē p eccliaistica sacmēta. q; ordina-
te diligo deum et pximū. Hoc aut dñs q;
in omni sacramēto dat grā: que ē ipa ca-
ritas aut nō sine caritate. Et iō dicit spō-
sa q; fruct' illius magne arboris sub cui'

umbra sedebas: semp fuit dulcis gutturi
meo. intātū q; filius me' itroduxit me i
cellam vinariā. s. in cameras penetratis
secretorū et pfundorū misteriorū euāgelicorū
multa misteria secreta revelādo. Et
sic ordinavit in me caritatē et dilectionē.
Et iō fui mota ad cātanduz illud cāticū.
Magnificat aīa mea dñs. ex nimio amo-
re pcepto. vñ spōsus me' et fili' quō itro-
duxit me i suā cellas vinariā: intātū vul-
neravit et inebriavit me vino sue carita-
tis et amoris et dilectiōis. q; totaliter fui
oblita huius mūdi et mei ipi': et fui puer-
sa et tracta in eius amorē. q; amor tras-
format amātes in amatum. Et sic fui fac-
ta q; languida absq; memoria hui' mun-
di et suorū bonorū tporaliū. Et iō vos an-
geli sodales sponsi et filij mei xpi fulcite
me et ornate me florib' huius agri et orti
filij mei. et stipate et circūdate me malis
et pomis huius arboris filij mei. q; amo-
re eius langueo. q; nō possuz edere aliū
cibū nec frui alio fructu. nec alius fruc-
tus est dulcis gutturi meo pter fructus
sapidissimos huius arboris. quicquē fruc-
tus et poma nutriūt fideles: et dat vitas
mūdo. Item nō miremini q; langueam
amore huius filij et spōsi mei xpi. nā ipse
introduxit me in cubiculū suū. et ample-
xatus est me: sicut mater amplectit' filiū.
et spōsus spōsam. nā leua eius. i. brachiū
et manus eius sinistra posita ē sub capi-
te meo. et dextera illi' amplexabitur me
Nam quō mater amplectitur filiū par-
uū: sustinet eum cū sinistra posita sub ca-
pite. et cum dextera coopit corpus eius.
Ita pariter spōsus et fili' me' xps quo-
dam spūali amplexu amplexat' est me. cū
leua eius sub capite sustentando. et cū dex-
tera sue potētie et amoris et fauoris me
ptexit ab omni malo pfuādo. et i oī bono

De secundo cantico.

psimado. Et sic tenet me aplexa tanq̄ la
 guida et ebria in cella vinaria sue caritatis
 et amoris et dilectionis. Sed hic est valde
 aduertendum. q̄ cum in hoc cantico sp̄sus satis
 faciat et annuat petitiōib⁹ et desiderio sp̄o
 se. et ipsa sp̄sa agat gr̄as/eo q̄ sp̄sus ad
 impleuit desideriu⁹ et petitiōes suas. pu
 ta q̄ osculatus ē eaz osculo incarnatiōis.
 Et traxit eā in odores vnguetoz suoz. Et
 introduxit eam in cubiculū suuz et cellam
 vinariā reuelādo misteria et secreta sua.
 Et iam sedit sub umbra illi⁹ quē desidera
 bat. Et fructa ē cibis et fructib⁹ illi⁹ arbo
 ris d̄cissimis. Item q̄ tale osculū dicit
 quādam vnitate iter sp̄sus et sp̄sas: Et
 q̄ in illa beñdicta incarnatione facta fuit
 triplex vnio. q̄ p̄mo v̄bū assumpsit illā
 hūanitatē in vnitate p̄sonali et supposita
 li. Secūdo x̄ps elegit et vniuit sibi specialit̄
 et singulariter virginē matrē suā in quādam
 vnitate mat̄na. q̄ facta est sp̄ale tēpluz et
 tabernaculuz maternū ipsius x̄pi. Tertio
 x̄ps in sua matre despōsavit sibi totā eccle
 siā inq̄ntū ipsa fuit p̄mū mēbrū ecclie x̄pi
 et exordiu⁹ eius: vt inquit aug⁹. Et hanc
 ecclesiam desponsavit et vniuit sibi x̄ps
 quadam vnitate mistica. Et sic est dicen
 dum. q̄ triplex osculum dedit christus.
 Nam primo osculatus est illam hūanita
 tem assuptam osculo icarnatiōis et osculo
 p̄sonali. Secūdo osculatus ē virginē mariā
 osculo filiali siue mat̄no. Tertio osculatus
 est totā eccliaz osculo mistico et sac̄mētali
 Et sic ergo ē dicendum. q̄ totū istud canti
 cum pōt verificari de isto triplici osculo. s.
 incarnatiōis et mat̄nitatis. et despōsatio
 nis ecclie. Et sic possūt p̄rio esse verba hu
 manitatis x̄pi. puta q̄ illa hūanitas x̄pi
 agat gr̄as d̄o. q̄ verbum diuinū oscula
 ta ē eā osculo et vnitate p̄sonali. et q̄ ver
 bum cōmorat̄ inter vbera hūanitatis. et

quomō illud verbū diuinū fuit illi hūani
 tati assumpte tanq̄ nard⁹ et fasciculus myr
 rhe et botr⁹ cypri. et quomō illa hūani
 tas assumpta fuit tanq̄ liliū et rosa inter
 spinas. et quomō fuit fauorata sub um
 bra verbi et aplexata et p̄sonata et suppo
 sita p̄ verbū etc. Item totū istud canticum
 verificatur de ipsa virgine put in amplexu
 et v̄to ei⁹ x̄ps accubuit et recubuit tanq̄ in
 suo thalamo. et quō x̄ps ex̄ns in ei⁹ v̄to
 fuit sibi tanq̄ nardus odorifera et sicut
 fasciculus myrthe p̄fuans eā ab oī cor
 ruptiōe. et fuit sibi tanq̄ botrus cypri et
 tanq̄ balsamū penetrās claustrū virgini
 tatis absq̄ violatiōe: ipsaz virginē et itac
 tam relinquēdo. Et quō x̄ps introduxit
 eam in cellam vinariam ordinādo in ea
 caritatem et dilectiōez trāssormādo eā in
 se. et altissima secreta sibi reuelādo. Item
 h̄ virgo maria cōtineret x̄pm in carne
 in vtero suo inq̄ntū mater. tñ ipsa sedebat
 sub umbra x̄pi inq̄ntū sp̄sa. Item ipsa vir
 go mater x̄pi sedit sub umbra illi⁹ quem
 desiderabat. quō sp̄s sc̄s venit sup eā et
 obumbravit eaz. Luc. p̄mo Et tunc x̄ps
 filius suus amplexus est eā. quō ipsaz in
 persona totius ecclie sibi despōsavit. Et
 sic p̄ q̄l̄r totū h̄ canticū de ipsa verificat̄.
 Sed vltimate verificat̄ totū istud canticū
 de tota ecclia x̄pi. quā x̄ps sibi despōsa
 vit et vniuit in vnitate mistica. Et iō h̄ cā
 ticum ē exponēdū singularit̄ et sp̄ali de to
 ta ecclia. Ad cui⁹ intellectuz ē notādus
 et p̄aduertēdum. q̄ ecclia in primo cātico
 petijt osculari et trahi a sp̄so et introdu
 ci in cellaria ei⁹ et pasci et sede et p̄tegi sub
 umbra ei⁹. Item dicit̄ ē q̄l̄ter sicut p̄ illā ar
 chaz phedis figurabat̄ x̄ps de⁹ et hō rex et
 sacerdos: Ita p̄ illō tabnac̄z in quo ar
 cha fuit reposita figurabat̄ primo maria
 tanq̄ tabernaculuz maternū. s; vltimate

.d. ij.

De secundo cantico.

figurabat ecclesia. in qua christus modo habitat per fidem et gratiam tanquam in tabernaculo mystico. Et dicitur est quod virgo maria fuit primum membrum ecclesie noui testamenti. in qua prius habitauit per gratiam quam per carnes. Et ideo prius fuit sponsa quam mater christi. Et prius fuit tabernaculum spirituale et mysticum christi. quam tabernaculum maternum. Et sic ista ecclesia noui testamenti. incepit a virgine maria. et in ea incepit desponsari christo. Et ideo ipsa loquitur in hoc cantico tanquam sponsa in persona totius ecclesie noui testamenti. Et etiam in persona totius ecclesie veteris testamenti. quia in ea incepit compleri desiderium et petitio sancta in primo cantico. quia illa ecclesia continuatur cum ista per virginem mariam et christum ab adama usque ad iudicium: hoc per diversos status. ut pluries dictum est. Deinde cum dicit. Adiuro vos filie hierusalem. concludit istud secundum canticum. Vnde postquam sponsus christus completit desiderium huius sponsae: et iam introduxit eam in thalamum et cellarium suum: et iam tenet eam in amplexu suo et ipsa iam se reputat felicem quiescendo sub umbra sponsi et fruendo bonis spiritualibus eius. et iam dormit inebriata in eius amore et amplexu. Ideo ut christus reddat ipsam securam ostendit istam desponsationem et unionem esse firmam et ratam et perpetuam. et istud osculum esse inseparabile. Et hoc intelligitur de supradicto triplici osculo. scilicet incarnationis et maternitatis virginis marie et desponsationis et amplexus ecclesie. Vnde dicit christus. o filie hierusalem. id est anime fideles. Ego adiuro vos per capreas. id est per patriarchas. ceruosque caporum. id est per prophetas nec suscitatis nec euigilare faciatis istas dilectas a dormitione et a sono et ab amplexu meo donec ipsa velit. quia dicat. quod nullus credat: quod postquam ego assumpsi istam humanitatem in unitate suppositi quod aliquando dimittam. ymo nunquam amplius dimittam quod semel assumpsi. Non dico uobis. quod non suscitatis nec separetis eam: nec putetis eam separari a meo

amplexu: quia nunquam dimittam. Item nec suscitatis virginem mariam matrem meam a meo amplexu maternali. quia nunquam dimittam eam. quia in eternum erit mater mea et dilecta et in gratia confirmata. Item adiuro vos ne suscitatis nec euigilare faciatis sponsam meam ecclesiam ab amplexu et amore meo nec putet aliquis eam unquam a me separari. quia postquam semel desponsaui eam et uniuersi mihi per fidem et caritatem in unitate mystica nunquam eam abdicabo nec relinquam nec defam. Nam si aliquando permittam eam pati temporaliter a tyrannis: tamen semper eam libabo de manibus eorum. et finaliter ipsa donabitur eis et conseruabo et protegam eam in amplexu fidei usque ad diem iudicii. Quia licet continue fluctuet: tamen non submergetur nec peribit nauicula petri. Quia ego rogabo patrem pro petro et grege suo ne deficiat fides eius. Et hoc permittit sponsus cum adiuratione caprarum ceruorumque caporum. Ad cuius intellectum est aduertendum. quod per capras intelligit patriarchas. et per ceruos intelligit prophetas. qui in veteri testamento predixerunt aduentum christi et perpetuam desponsationem christi et ecclesie et quibus facta est de christo firma re promissio. Unde patriarche domini capree inscripta. eo quia omnes fuerunt pastores. Et per prophetam domini cerui propter similitudinem et velocitatem. nam sicut cerui semper discurrunt de monte in montem et a termino in terminum. Ita prophete saltant velociter ex una materia in aliam. et ab uno tempore in aliud. Et ideo patriarchas appellat capreas. et prophetas ceruos. Item adducit eos in testes firmos eo quia eis sancta fuit de christo firma re promissio de regno christi perpetuo. Unde sub pacto eterno per signum arcus proberis facta est de christo re promissio christi ipsi noe gene. ix. Item sub iureiuramento et signo perpetuo facta est eadem re promissio ipsi abrahe gen. xv. et xxij. Item hoc ideo ipsi iacob in visione scale

De secundo cantico.

gen. xxviii. et qno luctatus est cu angelo
 gen. xxxij. Hoc ides pmissum est moysi
 exo. xxxij. et de vtero. xviii. Ites regnu
 perpetuu xpi et ecclie pmissum e ipi do
 sub iureiurado et pacto firmissimo. ij. re
 vij. et xxij. et psalo. lxxxviii. et. c. xxxj.
 Itē hoc idem pz p ysayam et oēs pphe
 tas. maxime hiere. xxxij. vbi dicit deus.
 Si irritum fieri potest pactū meuz cum
 die et cū nocte. vt nō sit dies et nox i tpre
 suo. ita pactū meū irritum esse potest cū
 do suo meo: vt nō sit ex eo fili? q regnet
 in throno eius etc. Et sic pz qliter sub iu
 reiuurado et pacto firmissimo pmisit ds
 priachis et ppbetis regnū xpi eternū su
 per eccliaz p gram i pnti/et gliaz i fuo.
 Et p pns ecclia spōsa xpi nunq̄ sepabit
 ab ei? amore et āplexu i toto isto sclo per
 gram nec i fuo p gliam. nam quis sepa
 bit nos a caritate xpi vt iquit apłus: sub
 tali ergo adiuratōe dicit x?. De suscitets
 nec euigilare faciatis dilectam donec ipa
 velit. et ponif li donec ideterminate et infi
 nite. sicut dī ps. lxxj. Erit abūdantia pa
 cis donec auferat lūa. Sed qz luna nunq̄
 auferet. ergo nunq̄ pax deerit vl̄ deficiet
 Ita pitez hic. Quia spōsa nunq̄ volet se
 parari ab amplexu et amore spōsi. ergo
 nunq̄ sepabit. Ex quib? pz q sicut nunq̄
 dissoluet vincłz icarnatiōis: ita nunq̄ fuit
 dissolutū vincłz matnitatis virginis ma
 rie. qz semp erit mater di. nec vnq̄ dissol
 uetur vincłz despōsatiōis xpi et ecclie in
 hoc sclo p gram et fidē et caritatē. et in
 futuro p gliaz et etnas felicitatē. vbi xps
 introducet spōsam ad etnas nuptias a/
 gni apo. xxj. vbi xps erit oia i oib?. p ad
 coi. xv. Dicit ergo x? /o filie hiez adiuo
 vos p capreas ceruosqz cāpoz. i. p prias
 chas et ppbetas. i. sicut pmissum fuit et
 priachis et pñnciatū p ppbetas. ne su

scitetis neqz euigilare faciatis. i. ne pute
 tis nec credatis dilecti hūanitatē esse sep
 andā a verbo/nec virginē matrē a filio /
 nec eccliaz a xpo spōso suo donec. i. duz
 ipa velit. q̄i dicat. nunq̄ credat̄ ee sepāda
 ymo p̄dicare et ānūciare nunq̄ ee sepādas
 Ex dictis aut in hoc cantico scdo isur
 git dubium: nam dictus est in principio.
 q xps quiescit in ecclia spōsa sua tanq̄ i
 accubitu suo. Et in fine cātici dī q ecclia
 quiescit inseparabilr in amplexu xpi spō
 si sui inter eius brachia. Et sic vnus qui
 escit in amplexu alteri? et ecouerso qd vi
 det ipossible rōe positiōis ad locū et cōti
 nēs. Ad hoc respōdet. q sacra scriptura
 vtrūqz affirmat. i. q xps bitat in ecclia
 spōsa sua: et ecclia in xpo spōso suo. vñ
 dī iohānis pmo. q xbu caro sc̄tz ē/ et ha
 bitauit in nō. et psalo. xc. Qui bitat in
 adiutorio altissimi: i p̄tectione dei celi cō
 morabz. Itē saluator. io. vj. Qui mādu
 cat meā carnē in me manet et ego in eo.
 Itē. p. iohā. De? caritas ē: et qui mañt
 in caritate/in deo manet: et de? in eo. Et
 sic pz qualr xps bitat in nō/ et nos i do
 absqz prietate: quā p̄trarietatē tollit a/
 mor caritatiu? qui tollit oēm p̄trarieta
 tē et causat vnionē. Vñ si p̄siderem? vi
 res et p̄petates amoris caritatiui de quo
 salon loquit in hoc cātico. videbimus b
 esse possibile/ ymo necessariū. vñ. xviiiij.
 sunt vires et effect? et p̄prietates amoris
 caritatiui. Quos effectus oñdit xps ec
 clie sponse sue: et ecouerso. Itā pmo. a/
 mor caritatiu? causat zelū bonū. qz non
 patif malū in amato. Scdo nō patif mo
 ras absentie ipi? amati. Tertio trahit a/
 mātē ad amatū. Quarto languefacit a/
 mantē. Quinto liquefacit ipz. Sexto vul
 nerat cor eis. Septio inebriat amātē er
 ga amatū. Octauo inflammat euz. Nono

.d. iij.

De secundo cantico.

urit ipm. Decimo facit inherere amātes amāti. Undecimo vnit et conciliat vnū cū altero. Duodecimo fortiter tenet. Tertiodecimo caritas ordinat volūtatē amātis erga rem amatā. Quartodecimo qz caritas nō querit q̄ sua sunt / s; q̄ amātis. Quindecimo qz oīa sustinet p̄ amato. Sextodecimo qz magis amans ē in amato q̄ i se ip̄o. Decimoseptimo qz trāssformat amāte i amātū. Decimooctauo qz extasis facit in amāte. Decimonono qz nō vult separi / s; in eo in eternū quiescere. Hos ergo .xviii. effectus cāt amor caritatiu⁹ in amāte. Et hos oēs effect⁹ amoris oñdit xp̄s erga ecclias sp̄sā suā. vt p̄ oīa ista decē cāticas: et i toto discursu euāgelico. S; qz iste amor caritatiu⁹ est reciprocus inter xp̄m et eccliam. Ideo eisdē effectus amoris oñdit ecclia erga xp̄m sp̄sum suū iuxta possibilitatē et facultatem suā. vt p̄ istis eisdē cāticis. Et iō sicut xp̄s trāssformatus i sp̄sā suā p̄ amorē facit i eo extasis: et quiescit et vult quiescere inseparabilr in eternū i ea. ita ecōuerso ecclia trāssformata in sp̄sū facit extasis et vult quiescere i eo inseparabilr i eternū. Et sic sp̄sus habitat in sponsa: et quiescit i eius accubitu in eternum. Et ecclia quiescit in amplexu sp̄si. Est vñ q̄ alr xp̄s habitat in nō. et alr nos i eo. Nā nos habitat⁹ in xp̄o sicut sp̄sa in amplexu sp̄si per grām / et fidē / spem / et caritatē in p̄nti et in p̄ia p̄ gl̄ias. Et sic amplex⁹ eius gratificat et p̄tegit in p̄nti / et in futuro gl̄ificat nos. Christus aut habitat in nō tanq̄ i tabnaculo et accubitu suo. Et hoc tripliciter. nam p̄mo habitat in nō tanq̄ in suo tabnaculo p̄sonali. et sic habitat solus et quiescit in illa humanitate assumpta in athomo ex n̄ra natura. Secūdo habitauit in nō tanq̄ in suo tabnaculo et accubitu

materno. Et sic habitat in solo vtero virginis marie p̄ nouē mēses. Tertio habitat et habitat in nob tanq̄ in suo tabnaculo et accubitu mistico et sc̄ificato et sic accubuit et habitat et quiescit in tota ecclia toto orbe diffusa p̄ eccliaistica sacramēta et dona gr̄arū eam gratificādo et sc̄ificādo. Et eodē modo habitat in vnoquoq; iusto et fidei / put ē mēbrū huiusmōi sp̄se. cuius xp̄s est sponsus et caput. Ex quibus oib⁹ p̄ dignitas et excellētia hui⁹ sponse in statu noui testamēti sup̄ status ve. tes. Quia plura et maiora signa amoris oñdit sibi de⁹ in no. tes. q̄ i veteri. Primo qz tūc de⁹ habitat in illo populo i illa archa lignea et tabnaculo ligno. s; nūc habitat in tabnaculo carneo ex n̄ra natura hūana p̄sonalr assumpto. et habitat i tabnaculo materno p̄ nouē mēses. et habitat i eternū in n̄ro tabnaculo mistico. Secūdo qz de⁹ habitabat in illo tabernaculo ligno tantū figurāl. s; i n̄ro tabnaculo habitat realr nam verbum eternū realr et inseparabilr et p̄sonalr quiescit in illa hūanitate assumpta in vnitate suppositi. Et realr v̄bū incarnatus quiescit i tabnaculo materno p̄ nouē mēses. Et realr et inseparabilr inhabitat et quiescit i tota ecclia sp̄sa sua tanq̄ in tabnaculo mistico p̄ eccliaistica sacramēta. Nam verbū incarnatū realr p̄tinet in sacramēto altaris. et nō solū figurāl sicut in sacrificijs vetis legis. Item virt⁹ passiōis xp̄i realr p̄tinet in baptismo et p̄firmatōe et p̄nia et ceteris sacramētis. Et nō solū figurāliter et tanq̄ in signo federis et signaculo fidei. sicut i circūcisōe et ceteris sacramētis vetis legis. Et iō eccliaistica sacramēta in mediate p̄ferūt gr̄as quā significāt. sicut dōctm fuit in expōe psalmi. xxxix. et in tractatu s̄ iudeos questidē p̄. Ex quib⁹ p̄ q̄ maiora signa amoris oñdit d̄s nō q̄ illis

Tertiū canticū.

qz d̄s solum dedit illis i suo tabnaclo li-
 gneo illas duas tabulas lapideas. et vir-
 gam aarō cū vna māne. Et hoc dedit i
 figurā xp̄i sūi dei/et hoīs/regis/et sacer-
 dotis. Sed d̄s dedit seipm nob̄ reār d̄m
 et hoiez/regem/et sacerdotē. Et sic d̄s de-
 dit illis vmbriā et figuraz. nob̄ aut̄ dedit
 veritatē et verā lucē. Ex quo p̄z q̄ p̄fecti⁹
 xp̄s deus ⁊ homo habitat i n̄b/ q̄ in illis
 et nos p̄fectius habitam⁹ ⁊ quiescim⁹ in
 amplexu xp̄i: q̄ illi. Isti ergo duo modi
 quiescēdi explicātur in h̄ cātico. H̄az in
 p̄ncipio cātici explicat̄ misteriiū incarna-
 tionis per quam v̄bum diuinus habitat
 et accubat in sponsa: cum dicit. Dū esset
 rex in accubitu suo nardus mea dedit o-
 dorē suū ⁊c. S̄z misteriiū n̄re gratificatio-
 nis et salutis per quam nos quiescimus
 in amplexu xp̄i explicatur in fine cātici
 cuz dicitur. Leua eius sub capite meo: et
 dextera illius amplexabitur me. S̄z inse-
 parabilitas eterna tam accubitus xp̄i in
 nob̄: q̄ n̄ri amplexus in xp̄o explicatur
 cum ꝓcluditur in cātico. Adiuro vos fi-
 lie b̄r̄lm̄ ne excitetis nec euigilare facia-
 tis dilectam/ donec ip̄a velit. S̄z mutui
 amor reciprocus cū suis effectibus inter
 sp̄osuz ⁊ sp̄osaz explicatur in medio dia-
 logi huius cātici: cū sp̄osus dicit. Sicut
 liliū inter spinas: sic amica mea iter fi-
 lias. et cū sp̄osa dicit. Sicut malus inter
 ligna siluaz: sic dilect⁹ meus iter filios
 Et fulcite me floribus/ qz amore lāgueo
 ⁊c. Et p̄ h̄ p̄z itelligētia hui⁹ sc̄di cātici ⁊
 ersp̄osio ad dubiū. Et h̄ de sc̄do cātico.

Incipit tertiū canticum.

Dx dilecti mei.
 Ecce vēit iste sa-
 liens in mōtib⁹.

Transiens colles.
 Similis est dilectus meus
 capree.
 Hymnuloqz ceruorū.
 En ipse stat p̄ parietē n̄z
 Respiciēs per fenestras.
 P̄rospiciēs per cācellos.
 En dilectus meus loquitur
 mihi.
 Surge propera āica mea.
 Formosa mea et veni.
 Jam eiz hyems trāsijt.
 Imber abiit et recessit.
 Flores aparuerūt i terra.
 Temp⁹ putatōis aduenit.
 Vox turturis audita est in
 terra n̄ra.
 Ficus protulit grossos suos.
 Vinee florentes dederunt
 odorem suum.
 Surge propera āica mea.
 Speciosa mea et veni.
 Colūba mea in forāinibus
 petre.
 In cauernis macerie.
 Ostēde mihi faciem tuā.
 Sonet vox tua in auribus
 meis.
 Vox enim tua dulcis.
 Et facies tua decora.

.v. iij.

De tertio cantico.

**Capite nobis vulpes paruu-
las.**

Que demoliuntur vineas.

Nam vinea nra floruit.

Dilectus meus mihi.

Et ego illi.

Qui pascitur inter lilia.

**Donec aspiret dies et incli-
nentur ymbre.**

**Reuertere. similis esto di-
lecte mi.**

**Capree hymnuloqz ceruo-
rum.**

Super montes bethel.

**De dilecti mei.
Ecce venit salies
in montibus. ꝛc.**

¶ **I**stud e tertiu canticu in quo salon catat vocatoz aploz siue vocacionez ecclie in aplis. Et io prius videndu est vn salon supsit pabolaz. Scdo exeqn dum e de catico et ei expoe. Quatu ad primu e aduertendum. q salon ex duob assumit pabolaz. Primo ex figura. Se- cundo ex pmissioe. Nam prio p h qd de loqbat moysi facie ad facie. exo. xxxiiij. i. p angelu mediu. puidit salon in spu qlr deus debebat loqui mudo p huanitatez psonalr assumpta. vn sicut de dedit illa lege moysi p illu angelu: figurabat q de in huanitate debebat explanare illa eade lege aplis i mote thabor put fuit imple- tum. Math. v. et vi. et viij. Itz p hoc q qno archa fuit reposita ifra tabernaculz et iam deus loquebat moysi de archa et

tabernaclo et declarabat sibi oia et dispo- nebat de omnib agendis vt p exo. vltio per hoc puidit salon qualr xbu diuinus debebat introire in archaz huanitatis p incarnatione et totus xps incarnatus de- bebat intrare in tabernaculu ecclie p fi- dem et gram. et de illa archa huanitatis debebat loqui fidelibus suis et declarare lege et pphetas. Itz hoc ide puidit salon per pmissioes scas / maxime deuto. xvij cu dixit deus. Prophetam suscitabo de medio frum tuoz similes tibi. et ponam xba mea in ore eius. loqueturqz ad eos quecuqz dixerit illi. vbi puidit salomō qualr deus debebat assumere carnez de illo poplo et loqui aplis et toti illi poplo per illam huanitate assumpta. et decla- rare lege et pphetas. Et sic pz qualr sicut in pcedenti cantico cantauit osculu icar- natiois: ita in hoc tertio cantat osculuz familiaris pdicatiois et legis declaratiois et sic satisfacit prime petitiōi spose. Hoc ergo puides salon in spu assumens para- bolam ex supdictis fecit h tertiu canticuz in quo introducit xpm spozus loquentē et vocatem eccliam in aplis et declarate eis leges et pphetas put fuit impletum. Mathei. v. et vi. et p totu discursuz euā- gelicu. Sz precipue catat ppheticē salo- mon in hoc tertio catico totu illu fmo- nem que fecit xps i mote declarado lege et pphetas. Mat. v. In quo catico tria facit: naz primo facit qd dictu est. Scdo catat acceptatione legis et doctrine xpi et gaudiu ecclie acceptatis lege euaglica Tertio pducit et catat stabilitate et ppetui- tate legis euagelice. scda ibi. Dilct me? loquitur mihi et ego illi. tertia ibi. Adiu- ro vos ꝛc. Quatum ergo ad primu e ad- uertendu. q xps primo despōsavit eccliaz in maria et in ioseph sicut dets e. sz exide

De tertio cantico.

qño maria abiit cū festinatiōe ī mōtana iude: ibi vocavit iohānē baptistā de ventre matris. ⁊ despōsavit eccliam in eo et in helysabeth matre sua. qz vterqz p̄fessus est xpm̄ incarnatū. vt p̄z Luc. p̄mo. Itē cū eēt incipiēs annoꝝ triginta. ilico post baptismū et ieiuniū vocavit ap̄los. et ascēdit in mōtē: et dedit eis legē euāgelicā: que nil aliud est nisi declaratio legis et p̄phetay. vt inquit aug⁹. Vñ xps̄ qui ante locut⁹ fuerat p̄iarchis et p̄phetis per angelos: ⁊ locutus fuerat mūdo p̄ ora p̄phetay. et dederat moysi legē p̄ angelū mediū. tūc ascēdit in mōtē et ap̄iēs os suū declaravit ap̄lis leges ⁊ p̄phetas dicēs. Nō veni solvere legē aut p̄phetas s; adimplere. Et sic p̄ os p̄p̄riū et p̄ illaz hūanitatē assumptaz locut⁹ est ap̄lis ⁊ declaravit eis legē et p̄phetas dādo verā itelligētiaz/ vt p̄z p̄ totūz discursū euāgelicū. Spōsa ergo q̄ diu desiderauerat et petierat osculari osculo spōsi p̄ verā declaratōz legis et p̄phetay. audiēs spōsus iā sibi loq̄ntes p̄ os p̄p̄riū: cū magno gaudio dicit in p̄ncipio h⁹ cātici. Vox dilecti mei. et spōsi xpī audita est mihi sup̄le. i. gr̄as ago qz iam osculaf me osculo oris sui/ et loquit mihi iā nō p̄ āgelos/ nec per p̄iarchas aut p̄phetas. s; p̄ os p̄p̄riū. vñ sicut iste spōsus me⁹ quondā pegrinabat posit⁹ in illa archa p̄ mōtes et colles et loq̄batur moysi de tabnaclo phederis Et illō faciebat sub q̄dā figura. Ita nūc implēdo illam figuram posit⁹ et latēs in hūanitate iam loquit mihi. et ecce iste iaz venit salies in mōtib⁹ galilee ⁊ iudee vocando ap̄los et p̄dicādo. et iā venit trāsilis colles. primo qño exñs in vto matris venit in mōtana iude ad salutādum helysabeth. et ad sc̄tificādūz iohānez baptistam. et p̄ ea qño venit et portauit ip̄z

mat ad p̄sentādum ī tēplo. et qño fugit in egyptum. Et reuersus ē in terrā iuda. et tandē qño vocavit ap̄los ⁊c. Et iō dilect⁹ me⁹ ī tali pegrinatōe silis est capree hymnuloqz ceruoz ī velocitate. Hāz sicut caprea cū velocitate currit ad lactandū filiū/ et cerua hymnulū: ita x⁹ cum velocitate q̄siuit ap̄los et oēs fideles per mōtes et cāpos ad lactādōs eos lacte diuine doct̄ne et sapie. S; ad maiorē euidētiā ē aduertēdum. p̄t sup̄dictū est. q̄ in isto toto libro p̄ capreas intelligunt p̄iarche qui fuerūt pastores quib⁹ facte fuerūt rep̄missiōes de xpo et ecclia. Et p̄ ceruos hymnulozqz ceruoz itelligunt p̄phete. qui fuerūt veloces in saltando de vna mat̄ia ī alias. sicut faciūt satirici. qui quidē p̄phete p̄nunciauerūt oīa misteria xpī et ecclie cū magna velocitate saltādo de vna mat̄ia et de vno misterio in aliud et de vno t̄p̄re ī aliō. Sed qz x⁹ adimpleuit oīa q̄ fuerūt p̄missa p̄iarchis ⁊ vaticinata p̄ p̄phetas. Ideo d̄r silis illis. i. p̄formis p̄missiōib⁹ et vaticinijs et p̄phetijs eoz. qz nō venit solvere legē: s; adimplere oēs p̄missiōes et vaticinia eoz. ergo xps̄ non fuit dissimilis. ymmo similis illis. Et hoc est qd̄ dicit et intēdit dicere spōsa cum ait. Similis ē dilectus meus capree hymnuloqz ceruozū. i. conformis ē toti legi et p̄phetis. qz oīa q̄ ī p̄iarchis sunt p̄missa ⁊ figurata. et in p̄phetis vaticinata adimpleuit. Hāz en. i. ecce ip̄e iam stat post parietē n̄m. i. latēs in n̄ra hūanitate. sicut fuit p̄missus p̄iarchis et p̄phetis ⁊ fuit figuratus p̄ archā et tabernaculū ⁊ p̄ illos angelos p̄ quos de⁹ loq̄batur in forma hūana. Et iam stat aspiciēs p̄ fenestras ⁊ cācellos hūanitatis. i. iam hñs oculos hūanos ⁊ os carneū et hūanūz loquitur mihi familiarit̄ dilect⁹

De tertio cantico.

meus deus et homo. Et vocando me dicit. Surge amica mea etc. Ad cuius intellectum est notandum quod sicut populus israel erat in egypto sub illo iugo captiuitatis. ita pater sponsa erat sub iugo legis et peccati. sed sic tempore veris deus eduxit per moysen illum populum de captiuitate. ita in eodem tempore in mense aprilis sine martij christus desponsauit et eduxit sponsam suam de iugo legis et captiuitate peccati per mortem et passionem. Unde sicut homo in hyeme latet rigidus et balbus in domo non audeat exire domum propter frigus intensum et propter crebros imbres et pluuias et obscuritatem nubium: ita pariter sponsa erat latens sub frigore et obscuritate et nube legis. Item sicut in hyeme arbores non faciunt fructus nec florent propter frigiditatem frigoris et propter defectum caloris: ita lex moysi exiens sub frigore et nube ceremoniarum sine calore et presentia christi: qui est sol iusticie nec florebat nec fecit fructus. Sed oriente sole iusticie in mundo: qui est christus: ilico causauit tempus vernum: et fugauit noctem et hyemem et tenebras legis. Et incepit florescere et facere fructus vinea legis per christum. Et sic christus fugata nocte et hyeme legis veteris cum suis nubibus ceremoniarum portauit veterem euangelicum: in quo floruit vinea legis. Et hoc est quod dicit sponsus: et loquitur etiam more amantius. Nam sicut amasius fugit de nocte quasi in aurore et venit ad domum amasie et ornat portam eius diuersis floribus tempore veris et cantando vocat eam: ut fugat de lecto ad audiendas cantilenas eius. quam cantat amore sui. et ut sibi loquat et correspondeat: et reddat vices amoris sibi. Ita pariter christus venit in mundum et repperit sponsam suam iacentem in lecto legis. et in nocte frigidam propter frigus legis. Ideo venit christus ad excitandam eam. et ad vocandum ipsam. ut surgeret a lecto et nocte legis. et

reddet sibi vices amoris. cuius portauit flores et fructus euangelicos. Christus ergo sponsus vocat sponsam suam ut surgat a sono legis dicens: o amica mea et sponsa et formosa mea et columba mea que diu iacuisti sub iugo et lecto et nocte legis surge a iugo legis. et veni ad me. et faciam te formosam per dona gratiarum. et faciam te simplicem sicut columbam per baptismum. Nam eis hyems et frigiditas et nox et obscuritas legis veteris. transiit et imber peccatorum iam recessit prope venit sol iusticie. quia iam aperuerunt flores in terra nostra. Nam sicut recedente hyeme et adueniente vere omnes arbores et vinee florent: et ficulnee incipiunt producere fructum propter accessum et fauorem et calorem solis: Ita adueniente christo vinea legis et ager et ficulnea legis incepunt florescere et fructificare per christum. Unde iam venit tempus putationis vinee. in quo omnia ceremonialia sunt amputata. et noui tirsii et pampini euangelici valeant pullulare. Item sicut in se auditur vox et cantus turturis per siluas: ita transacta hyeme legis: et adueniente plenitudine temporis quando deus misit filium suum. audita fuit vox turturis euangelice que fuit virgo mater dei quoniam dixit. Magnificat anima mea dominum etc. quia iam annuntiauit deum in carne aduenisse etc. Et sic vox euangelica incepit tunc audiri in terra nostra. Sed magis audita fuit vox turturis quoniam christus ascendit in montes et incepit declarare legem apostolis. Mat. v. Item tunc ficus legis amputatis ceremonialibus folijs tunc incepit producere fructus et grossos euangelicos per quam intelligentias. Nam sicut fructus latet in arbore in hyeme: et ficus in ficulnea: et vine in vite. eo quia fructus tantum est ibi in potentia tanquam in suis causis materialibus. sed in se sol et celestis influentia educit fructus ex arboribus de potentia in

actus. ita pariter oia miseria et vitates euāgelice latebāt sub lra legis. sed venit cristus sol iusticie et eduxit oia illa miseria et veritates in actū et in lucem. et sic aparuit vitas euangelica que latebat in lege. sicut forme latitat i materia et fructus in arboze. et iō subdit q vinee legis dederūt odorē suuz flozendo. Et nota q qño vinee flozēt oēs spētes fugiūt. eo q odor floz vineaz interficit spētes: ita ergo pariter qño xp̄s venit et incepit fugare hyemē et frigiditatē cerimoniarum legis. et incepit flozere vinea ppter calorem solis in x̄e euāgelico: tunc spēs antiquus incepit fugere ppter odorē vinee euāgelice. qz ille odor et virtus floz sacramētoz euāgelicoz interficit diaboluz et extinguit pctā. Et iō dicit sp̄sus q vinee legis iā dederūt odorem suū fugādo diabolū et extingueno pctā. Et iō subdit. Surge amica mea et sp̄sa qz diu per totā hyemē legis veteris iacuisti absconsa sicut columba i caverna macerie et parietis et i foraminib⁹ petre. ita tu latuisti absconsa sub vmbra legaliū p totā hyemē et noctē legis. o ergo columba mea exi a caverna et foramine legis. Et incipe cantare cāticū euāgelicū. et sonet vox tua in auribus meis p̄fiteo me esse deū et mesyam et redemptoꝝ tuuz. Et oñde mihi faciē p̄scie tue p fidē et caritatē. Et sonet vox tue cōfessionis i aurib⁹ meis. Quia vox tua erit mihi dulcis: cū audiero a te confessionē x̄e fidei euāgelice p quā fidē eris mihi psonaliter et p̄ntialr desp̄sata. Quia iaz nō loquor tibi p angelos nec p pphetas: s; psonalr et p̄sentialr loquor tibi p me ip̄m. Profer ergo fidē articuloꝝ et fidē euāgelicā p os tuū. Et eris mihi x̄a sp̄sa p x̄ba de p̄nti. q̄i dicat. Sequere me p fidē euāgelicā et recipe bap-

tismū fidē p̄fiteo. Et tūc vox tue p̄fessionis erit mihi dulcis et acceptabilis. Et facies aie et cōscie tue erit mihi decoꝝa et grata et amabilis. Deide cū dicit. Capite nō vulpes paruas et c. sp̄sus auisat sp̄sam vt sit cauta ne sequat falsas doctrinā scribarū et phariseoz. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū. q qño xp̄s venit iaz rep̄it scripturā legis et pphetaz dep̄natam p falsas traditiones et expositiones scribarū et phariseorum et saduceoz. Cuius causa fuit. nā vt ait ioseph⁹. xviii. libro antiquitatuꝝ. et sc̄do libro de bello iudayco. q̄i p. xl. ānos ante aduētū xp̄i inter cet̄as sectas p̄rexerūt due p̄cipales secte i hiis. q̄z p̄ma fuit secta saduceorum dicta a quodā dicto sadoch p̄ncipe et inuētoꝝe illius secte. Illi aut negabāt angelos esse et alios sp̄s. et negabāt reſectōz corpoꝝ. et p q̄ns p̄cedabāt mortales esse aias hoīuz. Itē recipiebāt solū q̄nq; libros moyſi. Et negabāt totū residuū ve. te. et sic ex tali errore p̄mittebāt multa turpia. Sed tūc ex zelo legis et pphetaz p̄rexit altera secta p̄ria isti. q̄ incepit a quodā dicto phares de tribu symeon. et iō sui sectatoꝝe dicti sunt pharisei q̄i contra saduceos et a cet̄is pplarib⁹ diuisi i vita et morib⁹ et in hitu. Isti fingebant se zelare legē et pphetas. Et iō hiti sunt i maxima veneratōe ap̄d populū et in maxima oppinone sanctitatis ppter apparentiam exteriorē. Et isti dabant opa studio legis et pphetarū p̄ ceteris. Et ideo ppter assiduitatem et cōtinuum studium sc̄fi sunt periti p̄ ceteris in lra legis et pphetaz intātū: q̄ accepūt auctoritatē a summis sacerdotib⁹ sedēdi i cathedra moyſi ad declarādas scripturas legis et pphetaz et ad iudicādas et discernēdas cās ciuiles et iudicia cenilia exer-

De tertio cantico.

cenda. Et sic facti sunt de numero illoꝝ lxx. iudicū quos moyses instituit ad discernendas causas ⁊ iudicia. exo. xviii. Et iō dicebātur sedere sup cathedrā moysi. Et ideo isti rōe riligiois dicebātur pharisei. s; rōe iuditiarie potestatis et rōe auctoritatis glosandi ⁊ exponēdi ⁊ declarādi sacras scripturas legis ⁊ pphetaz dicebātur scribe. Est veruz: q̄ multi ex tribu simeon ppter p̄tiaz scripturaz s; nō eēt ex religioe ⁊ h̄itu phariseoz. tñ similiter assumebātur ad p̄tatem iudicādi et auctoritatem glosandi. et isti dicebātur scribe tātū. Ista ergo secta ⁊ religio phariseoz et etiā societas scribarū fuit deuotior ppter simulationē sc̄itatis. Et creuit in tātū apud vulgares et ciues ⁊ plebeyos q̄ oēs ciues relinquebāt eos executores testamētoꝝ ⁊ tutores viduarū ⁊ pupillorum. Et sic regebāt poplos in t̄poralib⁹ ⁊ sp̄ualib⁹. Et sic incepunt comedere et expoliare domos viduarū. et diripe bona pupilloꝝ ⁊ impiguare domos suas intā tū q̄ oēs diuitie pueniebāt ad man⁹ eoz et simplices populares ex ignorātia obediebāt ⁊ credebāt eis. S; avaritia ⁊ cupiditas simul creuit et exarsit in eis cum pinguedie diuitiarū. Unde tunc incepūt ordiare nouas traditiōes in poplo ⁊ glosare oēs sacras scripturas et deducēe ad lucrum suū t̄porale et ad multiplicādas oblationes ⁊ decimas et p̄mitias. Et sic sc̄i publici cāpsores et mercatores p se vel p̄ interpositas p̄sonas parauerūt ī tēplo mēsas numlarioꝝ ⁊ et ī porticu tēpli vendebāt oues ⁊ agnos pro sacrificijs ⁊ oblatiōib⁹. et sic vsurpabāt sibi oīa lucra. Et vt h̄ nō reputaret illicitū ap̄d poplūz glosabant scripturas ad suū intētū oñdētes populis: q̄ ea q̄ faciebāt erāt de mēte legis postq̄ oīa erāt ad cultū diuinūz.

Et sic deprauarūt totā legez et pphetas trabētes oīa ad intētū et lucrū suū t̄porale. negantes omnes sensum spiritualem. Et iō x̄ps repiens scripturas deprauatas p̄ falsam doctrinā ⁊ traditiōes istaz sectarū. s. saduceoz ⁊ scribarū et phariseoz. statuit extirpare fermētū ⁊ falsam doctrinā eoz. et ap̄ire h̄uz sensum sacre scripture. Ideo ascēdēs ī mōtes incepit auisare discipulos dicēs. Nisi abundauerit iusticia v̄ia plusq̄ scribarū ⁊ phariseorū nō intrabitis in regnū celozū ⁊c. Et sic x̄ps p̄cedit in toto illo s̄mōe declarādo h̄am intelligētiaz legis ⁊ pphetarū ⁊ extirpādo falsam doctrinā scribarū ⁊ phariseorū. Et h̄ idē facit p̄ totūz discursum euāgelicū. vñ Math. xv. Auisans discipulos dixit. Lauete a fermēto saduceoz ⁊ fariseozū ⁊c. Item. xxiii. dicit. Supra cathedrā moysi sederūt scribe ⁊ pharisei ⁊c. et in toto illo caplo exprobrat auaricias ⁊ simulationē ⁊ praua opa eozū. Et iō vidētes x̄pm totalr esse p̄trariū moribus et auaritie et prauis operationibus eozum: statuerunt ipsum interficere negantes x̄pm esse messyā in lege p̄missuz vnde sicut erāt totaliter mūdani et carnales: ita declarabāt totā scrip̄faz t̄poraliter et carnalr expectādo bona t̄poralia. Et h̄ac sectaz scribarū et phariseorū seruant hodie iudei moderni. eo q̄ sunt successores illorū in vita et doct̄na et p̄fidia et odio. put d̄ctm est. psal̄o. ij. et psal̄o. lxxi. Et sic p̄z q̄litez scribe ⁊ pharisei conati sūt dissipare vineā legis p̄ flaz doctrinā ⁊ int̄ligētā. Quos salōn h̄ appellat vulpes ppter simlatōz et fictōz vite. Et appellat eos vulpes puas ppter sc̄itatem et h̄ilitatē fictaz et simlataz. vñ a puitate vitatis. et et a puitate potētie et effect⁹. Nam s; fuerint conati destruere

vineam sacre scripte. tñ nō potuerūt. qz
veritas scripte p̄tinuata et p̄seruata est ī
euangelio. et ip̄i manēt in sua cecitate et
obstinatōe et mēdatio et captiuitate. Di
cic ergo sp̄sūs ad ap̄los. nolite seq̄ doc/
trinas vulpinā et fermētum istarū vulpi
um. s. scribarū et phariseorū. s. capite nob̄
istas vulpes paruas. s. scribas et phari
seos q̄ demoliūnt et destruere et dissipare
nitunt vineas sacre scripte cū suis falsis
doctrīs et traditionib⁹ iniquis. et eiscite
eos ex vīnas n̄ras tāq̄ obcecatos ī mali
cia eorū: ne itelligāt sacramēta d̄i et ne co
medant de fructib⁹ hui⁹ vinee postq̄ ne
gant aduētum xp̄i agricolē huius vinee.
qm̄ vinee n̄re iā flouerūt p̄ aduētū xp̄i
s̄ ipsi nō expectēt tales fructū sp̄ualē ex
ea. s. bona t̄poralia. Et iō ne iste vulpes
parue in valoze et in potētia et itelligētia
veritatis dissipēt flores hui⁹ vinee. capite
eas et piscite extra vineam postq̄ se indi
gnos fecerūt. vñ ego expectabam vt ip̄i
iudei colligerēt vnas ex ista vinea: et ip̄i
collegerūt lambuscas amaras p̄ eis. S̄
vos fideles colligite vnas dulces misteri
orū euāgelicorū. Antēdit ergo dicere sp̄o/
sus ad sp̄sam ī ap̄lis. o amica mea et co
lumba mea sp̄sa oñde mibi faciē tuaz p̄
puritatē baptis̄mi. et sonet vox tua ī au
rib⁹ meis p̄ p̄fessionē x̄e fidei. et non seq̄
ris falsam doctrinā et vocē vulpinā scri
barū et phariseorū: qui conant destruere
vineas sacre scripture. s. capite has vul
pes et piscite extra vineas: quoniā vinea
mea iam floruit et c.

Dilect⁹ me⁹ mibi et ego illi

Hec ē sc̄da pars hui⁹ cātici in q̄ introdu
citur sp̄sa ad loquēdū. que audita voce
sp̄si quam voces diu desiderauerat. ideo
agit gracias dicēs. Gracias ago quoniā

dilect⁹ me⁹ p̄sentiax et familiarit̄ loquif
mibi et ego illi. et iaz docet me familiarit̄
misteria et secreta legis. Et iā pascif inter
lilia/qz iaz recipit a me cultū late ī ap̄lis
et discip̄lis et fidelib⁹ seq̄ntibus euz. Vñ
sicut ip̄e pascit me pabulo doct̄ne: ita ip̄e
pascitur a me pabulo cult⁹ late/acceptā/
do meā fidē et p̄fessionē fidei et laudis et c.
Et iste cult⁹ late durabit donec. i. dū aspi
ret et p̄seruet dies gr̄e vsqz ad iudiciū
et vsqz iclinētur vmbre. Et sic. Dilect⁹
me⁹ loquif mibi et ego illi. et iā pascif in
ter lilia siue rosas fideliz p̄ cultū lat̄rie
postq̄ iam spirauit dies gr̄e et finita et fu
gata ē vmbra legis. Quasi dicat nolo au
dize nec sequi vulpes phariseos nec doct̄
nam eorū falsam. s. volo sequi xp̄m sicut
ip̄e loquif mibi. Deinde cū dicit. Re
uertere postq̄ ista sponsa recepit fides et
euāgelicam et veritatē legis a sp̄so in a
p̄lis et discip̄lis ī illo mōte desidans h̄re
copiam ī sua societate. et sciēs q̄ xp̄s ve
nerat ad redimēdū p̄ncipal̄ populū isrl̄.
Iō exortat sp̄sūs vt lustrēt in girū et
circūdet totā terraz isrl̄ p̄ oēs trib⁹ et p̄
ea reuertat ī hierl̄. vt ibi p̄ oibus patiat̄.
Dicit ergo sp̄sa/o dilecte p̄ q̄ vocasti et
docuisti me ī ap̄lis et discip̄lis. et iam pa
sceris inf̄ lilia p̄ latam et iam ap̄li recep
unt et sequūtur te. Iō vade et lustra et
circūda ī girum totā terraz p̄missiōis vo
cando oēs filios isrl̄ ad fidem. p̄ q̄ p̄nci
palit̄ et p̄sonal̄ venisti ad oues q̄ pierāt
dom⁹ isrl̄. Et p̄ q̄ lustraueris totā terrā
p̄missionis. reuertere in terram iuda et
in hierusalem. vt ibi pro nobis patiaris.
Vñ nota q̄ vbi trāslatio n̄ra dicit. Re
uertere. in hebreo habetur circūda siue
lustra. et ē mos et p̄suetudo amātiz qui
lustrāt in girū domuz et vicū amasie. vt
frequēter eā possint videre et alloqui. ita

De tertio cantico.

ergo eodē modo dicit ista spōsa / o dilecte mi perlustra et circūda frequēter domum meam. i. totā terrā promissiōis. et postea reuertere ad me. et finalit̄ reuertere i terram iuda: vbi in bethleem fuisti nat⁹ / et in hierl'm in tēplo presentat⁹. vt ibi patiaris p oibus. et respicias et finias cursuz tuuz. Et in tali cursu et officio sis velocis et similis in velocitate capree hymnuloqz ceruoz. i. expedias cursuz tuū reuertēdo super mōtes bethel. i. sup montes dei: qui sunt mōtes iudee vbi est hierl'm sita i mōte syō et in mōte moria qui dicuntur mōtes bethel. i. mōtes domus dei. eo qz in eis ē fundata domus dei. et in vno illoz mōtiū vidit scalam iacob. et i altero abraham voluit immolare filiū. et i altero melchisedech obtulit panē et vinū vt dictū ē psalmo. xlviij. Antēdit ergo dicere spōsa / o dilecte lustra totā terrā isrl' et reuertere sup mōtes bethel. s. in hierl'm ad patiēdū et p̄plēdūz misteriiū redēptiōis. et esto similis capree hymnuloqz ceruoz. i. esto similis et p̄formis legi et p̄phetis. s. imple officiiū redēptiōis in hierl'm sicut p̄misisti p̄sarchis et vaticinatū ē p̄ p̄phetas p̄ut dictū ē et magis patebit. In hebreo autē hētur. sup mōtes bathel. i. sup mōtes diuisos. Et tūc eēt sensus. lustra terrā velocit̄ sicut caprea et hymnulus velocit̄ currit sup mōtes diuisos siue diuersos. Et nra trāslatio videt̄ magis p̄pria. Ad maiorē euidentia ē notādū. qz caprea siluestris habet quattuor p̄prietates et cōditiōes. primo qz fugit vehemēter venatores. sc̄do quia est velocior ceteris animalibus in fugiēdo. Tercio qz semp petit ardua et cacumina mōtiū inaccessibleia vt ibi saluet̄. Quarto qz semp trahit et ducit filiū secū vt saluetur. nec vnq̄ dimittit n̄c deficit eū. Has etiā quattuor p̄prietates hēt ip̄e ceruus in

fugiēdo venatores. Et has quattuor p̄prietates fruauit x̄ps cōtra vulpes phariseos et scribas qui sua venenata et vulpina doctrina nitebātur vulnerare populos et dissipare vineā dñi. Et iō x̄ps fugit / ymo increpauit et extirpauit velociter falsas doctrinā scribarū et phariseoz. Et ascēdit in montem crucis ducens et trahens secus omnes fideles filios suos. vt eos ibi saluaret et liberaret. Et ideo dicit sponsa / o sponse dilecte mi perlustra totam terrā israel et reuertere ad montes bethel. i. dom⁹ dī q̄ est hierl'm et ad mōtes crucis vbi nos debes saluare. Et iō esto similis capree hymnuloqz ceruoz. i. sicut caprea et ceruus velocit̄ fugiūt venatores et dicūt et trahūt secum hymnulū. s. filiūz vt saluet̄ euz sup ardua mōtiūz. Ita tu trahet nos tecū sup mōtem crucis et sup mōtes hierusalem vt salues nos ibi. Et sup montē celestem vt ibi fruamur.

Secūda pars tertij cātici.

In lectulo meo
quesiui quē diligit anima mea

Quesiui illū et nō inueni.
Surgam et circuibo ciuitatem per vicos et plateas.

Querā qz diligit aīa mea
Quesiui illū et nō inueni.

Inuenerūt me vigiles qui custodiunt ciuitatem.

Num quē diligit anima mea vidistis.

Dauidulus cum pertransis

De tertio cantico.

sem eos.

Inueni quod diligit anima mea

Tenui eum nec dimittam.

Donec intrumittam illum.

In domum matris mee.

Et in cubiculum genitricis mee

Adiuuro vos filie hierusalē
per capreas ceruosque cam
porum.

Ne suscitatis nec euigilare
faciatis dilectam.

Donec ipsa velit.

Deinde cum dicit. In lectulo meo per noctem quasi quae diligit anima mea etc. Videns sponsa quod per totam noctem legis nunquam poterat reperire sponsum suum christum in tabernaculo moysi nec in templo primo nec secundo quia in archa phederis non erat reuera incarnatus nisi in sola figura. Ideo postquam reperit ipsum in carne agit gratias dicens. Ego quasi quae diligit anima mea in lectulo meo. id est in tabernaculo moysi. et ipsum quasi quae diligit anima mea in lectulo meo. id est in tabernaculo moysi. et ipsum quasi quae diligit anima mea in lectulo meo. id est in tabernaculo moysi. Et tamen non potui ipsum ibi inuenire. quia tantum erat ibi in figura. et sic dixi in me ipsa. Ego circuibam per vicus et plateas. id est discurrebam per omnes patriarchas et prophetas querendo christum quasi quae diligit anima mea. et quasi quae diligit anima mea in lectulo meo. id est in tabernaculo moysi. Et dum circuibam per totum veteris testamenti. querendo quae diligit anima mea inueniunt me qui custodiunt civitatem. id est summi sacerdotes et scribe et pharisei qui erant doctores et prelati positi ad custodiam populi et templi. quos interrogaui dicens. Quis quae diligit anima mea vidistis qui non ostenderunt mihi illum per legem et prophetas. ymo negarunt eum dicentes. Hunc nescimus unde sit. Et non habemus regem nisi caesarem.

ymmo negarunt talem messiam deum et hominem esse in lege promissum. Nec voluerunt recipere eum nec leges eius evangelicam nec bona spiritualia cum tanquam carnales expectaret temporalia. Sed ego spernens eorum cecitatem et falsam doctrinam paululum cum pertransissem eos: inueni christum deum incarnatum sponsum mihi promissum quem valde diligit anima mea. Et ideo ilico ad primam vocationem tenui eum per fidem firmam et caritatem indissolubiles. Et ideo non dimittam eum donec intrumittas illum in domum matris mee et in cubiculum genitricis mee. quae est plebs israelitica fidelis. unde postquam synagoga eiecit ipsum a se: ego recepi ipsum in tantum quod nemo me separabit a caritate eius. quasi dicat postquam non reperit ipsum in tabernaculo moysi nec in templo primo et secundo. tamen inueni ipsum in tabernaculo et templo humanitatis assumptae. Et sic tenui et recepi eum in verum messiam nec dimittas eum. licet scribe et pharisei tanquam vulpes dissuadeant mihi cum comminatione. et cum suo falso fermento. Ad maiorem autem evidentiam est notandum quod ista sponsa quasi quae diligit sponsum per totam noctem legis in lectulo suo. id est in tabernaculo ligneo quod fabricauerat moyses. sed cum ipsum ibi non reperisset/ eo quia ibi non erat nisi in figura: Ideo interrogauit custodes. id est scribes et phariseos ut ostenderent sibi sponsum. id est messiam in lege promissum. eo quod sacerdotes et scribe et pharisei erant positi tanquam custodes et speculatores domus israel. ut cum veniret christus ostenderet eum populo per sacram scripturam. Sed cum sacerdotes et scribe et pharisei non ostendissent sibi christum fuisse messiam. ymo tanquam vulpes dissipantes vineam omni negauerunt eum et persequebantur. Ideo ista sponsa non acquiesces false doctrine eorum pertransiuit. id est contempsit eos. sed cum pertransisset eos: reperit christum sponsum suum non in tabernaculo ligneo ipsius moysi. sed in lectulo et tabernaculo car-

De tertio cantico.

nis et humanitatis. Et tunc postquam ista sponsa cognouit sponsum: tenuit eum fortiter per fidem et secuta est eum usque ad mortem. Et introduxit eum in domum matris sue. scilicet in plebem iudaeorum. quia apostoli multos de plebe israelitica conuerterunt ad fidem christi. quoniam misit eos ad predicandum per terras israel. ut patet Mat. x. et Luce. x. Et etiam conuertit multos in die pentecostes ut patet Act. ij. et iij. Et ideo dicit. In lectulo meo etc.

Adiuuro vos filie hierusalē
etc. Hec est tertia pars huius cantici ubi predicat firmam stabilitatem ecclesie et indissolubile vinculum inter ipsam et sponsum suum unde ait. O filie hierusalem. id est anime fideles obtestor. et adiuuro vos per capreas hymnosque cernuorum. id est per patriarchas et prophetas. quibus facta est de christo repromissio. ne suscitatis nunc euigilare faciatis disiectam a fide et caritate dei sui sponsi donec ipsa velit. id est adiuuro vos ne putetis unquam ipsam esse a suo sponso separandam in eternum sicut promissus est patriarchis et prophetis per dictum est. qui dicat. ne timeatis: nec seducat vos falsa doctrina scribarum et phariseorum. nec aliquis hereticus aut tyrannus separet vos a caritate sponsi vestri christi. Sed quia dictus est in expositione huius tertii cantici. quod in aduentu christi vinea legis dedit fructum suum aputatis ceremonialibus. et ficus legis dedit grossos suos euangelicos. Et quod christus tanquam interpres legis amputauit omnia ceremonialia. Sed quantum utrum christus potuerit hoc facere. et videtur quod non. Et primo arguitur sic. nam christus qui uenerat ad implendam voluntatem patris nec debuit nec potuit venire contra mentem dei patris qui obligauit illum populum sub multiplici maledictione et firmissimo iure iurando ad seruandam totam legem. non solum quo ad precepta moralia: sed etiam quo ad omnia ceremonialia

et hoc phedere eterno. ut patet de uero. xxviii. et. xxix. Et sub eisdem maledictionibus et iure iurando se obligauit populus. ut patet ibidem Ergo nec christus potuit venire contra mentem patris: nec absoluere illum populum a ceremonialium obseruatione eterna. Secundo arguitur sic. nam sub eadem pena deus prohibuit ne quis presumeret addere nec minuere aliquid preter id quod est scriptum in lege data moysi. ut patet deuterio. iij. ergo sequitur quod christus nec debuit nec potuit amputare ceremonialia puta sabbatum etc. nec addere diem dominicam et cetera precepta et euangelica sacramenta. In oppositum autem est tota veritas huius tertii cantici. ubi dicitur tempus putationis aduenit. Item Mathei et luce. iij. securis ad radicem arboris posita est: Item ibidem. Qui ventila brum in manu eius. Et mundabit aream suam. Et congregabit triticum in horreum suum. paleas autem comburet igni inextinguibili. per quam arbor et paleas inter ceremonialia legis uel. Respondet quod ista questio satis est explicata et soluta per totam expositionem libri psalorum et precipue in tractatu per iudaeos per totum. Sed hoc breuiter respondebitur per factis duobus argumentis. per quorum responsio est primo notandum. quod cum tota lex ceremonialium fuerit data in signum fidei et pacti. ut patet de circuncisione et de ceteris sacramentis et sacris et sacrificijs et obseruationibus. ergo sequitur quod omnia illa ceremonialia erant signa alicuius fuisse ueritatis. Et per quos tendebat in illam ueritatem significatam tanquam in finem et terminum. Et per quos officium omnium illorum ceremonialium non celebrabatur nisi sub fide et protestatione illius fuisse ueritatis quam significabant et ad quam tendebat omnia illa ceremonialia tanquam in finem et terminum. Sed ueritas et finis et terminus totius legis et prophetarum fuit christus in quem tendebat tota lex et prophete. ut super dictum est et probatum est in primo cantico. ergo sequitur quod tota lex

.De tertio cantico.

et pphete finierunt officium et cursum suum in xpm. Et p omnes fideles ve. te. non obligant obfuarere ceremonialia nisi vsqz ad xpm/qui fuit veritas et finis legis et pphetarum. nec illa mltiplex maledictio nec illud iusiurandum potuit eos obligare nisi vsqz ad xpm. Itē scdo ē notandum qd xps nō solū fuit pmissus in ve. te. tanq̄ finis legis et pphetarum. sed et tanq̄ intpres et declarator eorū. vt pbatū est i primo cātico p id qd ait dñs deuto. xviii. s. pphetā suscitabo de medio frūm tuorū siles tui. ponā vba mea i ore ei⁹. loq̄turqz ad eos quecunqz precepero illi. Qui autē verba eius q̄ loq̄tur audire noluerit ego vltor existā. Que quidez verba dixit de⁹ i oreb qno dedit legē ipi moysi. put p3 i textu illi⁹ capli. Nam tā de⁹ q̄ moyses refert ista verba ad illō t̄p⁹. qno de⁹ dedit leges Nam qno populus audiebat voces ⁊ videbat lāpades et mōtes sumātē. tūc oēs p̄riti ⁊ pauore p̄cussi dixerūt moysi. loq̄re tu nob. et audiem⁹. nō loq̄tur nobis dñs. ne forte moriam⁹ ⁊c. vt p3 exo. xx. Tunc dñs dixit moysi verba sup̄dicta. s. pphetas suscitabo eis ⁊c. Et sic p3 qlit. lz moyses nō scripsit ista verba ibi exo. xx. vbi fuerūt dicta. tñ scripsit ea deuto. xviii. referēdo ad temp⁹ datōis legis. vt p3 in textu. Ex quo p3 qd xps intpres et declarator legis siml fuit. pmissus cū datione legis. Et p omnes qno ille poplus se obligauit ad seruādas legē dicēs/omia q̄ p̄cepit dñs faciem⁹ ⁊c. Tūc et se obligauit ad audiēduz illū pphetam intpres et declaratorem legis i suo aduētū. Et p omnes se obligauit ad seruādas leges fm int̄ptatōz ⁊ declaratōz illi⁹ pphete pmissi. Et p omnes sub eisdem maledictiōib⁹ et iureiurando se obligauit tot⁹ poplus ad credēduz illi pphete et ei⁹ int̄ptatiōi et

doctne. Sed ille ppheta pmissus fuit solus xps vt pluries pbatuz ē. Quia debebat esse maior q̄ moyses ⁊ iosue ⁊ dauid et ysaias ⁊c. Ergo sequitur qd ille poplus non obligabatur obseruare illam legem. nisi vsqz ad xps int̄pretem eius. Et p omnes sub eadē coicatione et iureiurando obligabatur ad seruandā int̄ptatiōez et declarationē legis et pphetarū faciēdā p xpm. S3 tota lex euāgelica nil aliud ē. nisi vritas et declaratio legis ⁊ pphetarū sc̄ta p xps. Quia lex p moysen data/ḡra aut ⁊ vritas p xps sc̄ta est. vt p3 iohānis p̄mo. qui non venit soluere legē: s3 adimplere. qz vnū jota n̄c vnus apex p̄teriuuit a lege quin dictis aut sc̄tis fuit p xps impletū. vt p3 Mat. v. Ergo seq̄tur qd sub hisdē maledictiōib⁹ et iureiurando obligabat ille poplus ad obfuardā euāgelicaz legē p xpm serēdā. et ad relinquēda ceremonialia p ipm abolēda. Ex supradictis ergo p3 solutio ad p̄mū argumētum. qz xps in auferēdo ceremonialia nō venit p̄mentē p̄ris. ymo declarauit ⁊ roborauit mentes p̄ris. nec violauit nec soluit leges s3 vificauit ⁊ adimpleuit eas. Et apli et ceteri fideles sequētes xpm ⁊ reliquētes ceremonialia ⁊ obfuardes legē euāgelicaz nō violarūt legē nec iusiurandū. ymo ad implerūt legem ⁊ iusiurandū. et p omnes euaserūt illas maledictiones scriptas in libro deutēo. Et p omnes scribe et pharisei ⁊ oēs iudei moderni sequaces eorū incurrūt oēs illas maledictiones tanq̄ violatores illius pmissiōis et iurisurandi. Et p hoc p3 respōsio ad primū argumētuz. S3 p respōsiōe sc̄di argumēti ē aduertēduz. qd tria erāt cōsiderāda in illis ceremonialib⁹. s. officium qd celebrabat. Sc̄do fides sub qua celebrabat. Tercio xps futurus sub cuius fide ⁊ ad quē finē ⁊ cui⁹

.e.

• Quartū canticū.

grā oīa illa officia fiebāt. Et iō qz illa ce-
rimonialia et officia nō fiebāt grā sui. s; in
fide et grā xpī futuri: hinc ē q nō erāt
de essentia legis. qz sola fides cristi cum
suo fine quē oīa illa ceremonialia intēde-
bant erat de essentia legis. Et iō illa oīa
cerimonialia quo ad officiū erāt quedaz
accidētia. et p pns poterāt ad esse vel ab
esse pter subiecti corruptōz. Et p pns nō
erāt de integritate essentiali ipius legis:
sed fides xpī et misteria euangelica p illa
cerimonialia significata. qz erāt de essen-
tia legis. iō māserūt post aduētū xpī am-
putatis ceremonialib⁹. Ex quibus p; q
xps abdicādo et repellēdo ceremonialiaz:
et declarādo eoz vītate p legē euāgelicā
nō abstulit nō addidit aliud essentialē ipi
legi. s; solum manifestauit veritatē late-
tem sub vmbra legis. vñ sicut sol in ortu
suo nō minuit nec addit aliud s; manife-
stat et patefacit oīa que latebāt sub vmbra
noctis super facies terre. ita pariter
xps i suo aduētū nullū essentialē minuit
nec addidit legi. s; solū patefecit totā vītate
et oīa misteria euāgelica que latebāt
sub vmbra illoz ceremonialiuz. vñ nihil
fuit i lege et pphetis figuratū et vaticina-
tum quin fuerit impletū et declaratus p
xpm dictis aut factis. Et nil fuit dictum
aut factū p xpm: quin fuerit in ve. tel. fi-
guratū aut vaticinatū. Et sic p; qualiter
vnū jota nō fuit additū nec diminutus a
lege p xpm. s; oīa fuerūt impleta et pa-
tefacta que sub vmbra legis latebāt. Et
sic nos xpiani fruādo legē euāgelicā non
addimus nō auferimus aliud essentialē a
lege moysi et pphetis. ymo vificam⁹ et
implemus eius significatū. Et sic sunt in-
telligēda illa vba dei deutēo. iiii. s. nō ad-
detis ad vbu; qd vō loquor nō auferetis
ex eo. s. aliud qd sit de essentia sui veri si-

gnificati. Ex quib⁹ p; q illa lex nō erat
eterna quo ad officiū et significatū. sed
quo ad fidē et finē et vbu; significatū. Et
p h p; vba itelligētia hui⁹ tertij cānici. Et
p; solutio ad scōm argumētum iudeoz.
Et hoc de tertio cānico.

Incipit quartū canticū.

Que ē ista que ascē-
dit per desertū.
Sicut virgula fu-
mi ex aromatibus.
Myrrhe et thuris et vni-
uersi pulueris picmētarij.
En lectulū salomonis.
Sexagita fortes ambiunt.
Ex fortissimis israel omēs
tenentes gladios.
Et ad bella doctissimi.
Aniuscuiusq; ensis super
femur suum.
Propter timores noctur-
nos.
Ferculuz fecit sibi rex salo-
mon de lignis libani.
Colūnas ei⁹ fecit argēteas
Reclinatorium aureum.
Ascensum purpureum.
Media caritate cōstrauit.
Propter filias hierusalez
Egredimini et videte filie
syon.

.De quarto cantico.

Regē salōez ī dyademate.
Quo coronauit eū mat̄ sua
In die despōsatōis illius.
Et ī die letitie cordis eius .

Hec est ista que
ascendit per de
sertum .

ḡ. Hoc est quartum canticum in quo cantat p̄gressum x̄pi p̄ totā terraz p̄missiōis vocādo filios isrl̄ ad fidē. Quod misteriiū p̄uidit salōn ī sp̄u p̄ p̄gressus et p̄grinationem et ascēsus arche p̄hederis et tabnacti p̄ desertū. Ad cuius intellectū ē aduertēdum q̄ quinqz p̄templatus ē / et p̄siderauit salōmō in illa archa p̄hederis cū sua p̄grinatione. Primo materiā ex qua fuit facta. qz ex lignis sethym et etiā ex lignis cedrinis que maxie abundāt et crescūt ī libano. Secūdo p̄siderauit eius vnctionē. qz ex vnguēto cōfecto ex mirrha et cinamo et balsamo. vt p̄s̄ exo. xxx. et ultimo. Tercio p̄siderauit ornatū eius qz ex cortinis diuersoz colorz. Quarto cōsiderauit custodias eius. qz sex centū tria milia quingēta quinqz gita viroz custodiebāt tabnaculus et archā dñi. Quinto p̄siderauit peregrinationē et ascēsus illius tabnacti p̄ totus deftus cū signis et miraculis et prodigijs. a cuius facie mota ē terra a facie dei iacob. In quibz quinqz misterijs p̄uidit salōn totā p̄grinationē x̄pi p̄ terrā p̄missionis ostēdēdo se esse deū p̄ signa et miracula. vñ p̄ hoc q̄ illa archa fuit fabricata ex lignis sethynis et cedris p̄uidit salōn hūanitatē x̄pi. s. qualr̄ illō corp̄ erat formādū ex puris sanguinibz virgis ope sp̄s̄ sc̄ti. et tota illa hūanitas

debebat p̄stare ex carne sethyna imputribili et incorruptibili et ex aīa cedria nulli p̄cto obnoxia nō solū ī p̄sona / s̄ n̄c et ī natura. Et p̄ hoc q̄ ī illa archa fuit repositum māna et virga moysi et table legis p̄uidit qualr̄ x̄ps̄ debebat esse deus et homo / rex et sacerdos / put dictū ē ī sc̄do cātico. Et p̄ hoc q̄ illa archa fuit p̄ucta illo p̄ciosissimo vnguēto diuersoz aromatz p̄uidit salomō qualr̄ aīa x̄pi erat vngēda vnguēto aromatico sapiētie et intellectus et oīuz donoz et virtutū nō ad mēsurā. vt possēt oībz sua dona coicare tanq̄ caput. Itē etiā possumus dicere q̄ p̄z illā vnctionē p̄uidit oīa dona sp̄s̄ sc̄ti et vnguēta oīuz sacramētoz q̄ debebāt fluere a x̄po ī corp̄ misticū. Itē p̄ ornatum cortinaz tabernaculi p̄uidit ornatum perfectionum et virtutuz et graciaz x̄pi. Itē p̄ illos sex centū tria milia quingēta quinqz gita qui custodiebant tabnaculus et archā cūz gladijs. ensibz p̄uidit. lx. reges cū suis regnis qui venerūt ad fidem x̄pi defēdentes nomē ei⁹ cū gladijs et armis t̄poralibz. et p̄uidit et. lx. p̄latos cūz gladijs et ensibz eccl̄stice p̄tatis fidē x̄pi defēdētes et. lxx. doctores p̄ncipales eccl̄ie s. augustinū / abrosiū / hieroīuz eusebiū et basilīuz et ceteros defēdētes fidem x̄pi cū gladijs sacre scripture vtusqz te. Itēz p̄ h̄ q̄ illa archa p̄grediebat p̄ deftum ascendendo ī terrā p̄missiōis ī qua dicebatur de⁹ sede sup duo cherubina cui⁹ facie tota terra mota ē p̄pter signa et prodigia. p̄uidit salōn q̄liter x̄ps̄ d̄s ī illa hūanitate tanq̄ ī archa p̄sonalr̄ latens et sedēs sup duo testamēta debebat exire ī deftus galilee. et plustrare totā terrā cūz signis et miraculis. put p̄s̄ p̄ totū discursus euāgelicum. Hoc ergo p̄uidēs salōn ī sp̄u fecit hoc cāticum ī quo introducit filias h̄bz

e. ij.

De quarto cantico.

primo ad loquendum admirantes super presentia christi et propter mirabilia opera eius. In quo duo facit. Primum facit quod dicitur est. Secundo ponitur sodalium sponsi responsio. Secunda ibi. En lectulus salomonis. Quatum ergo ad primum quod sponsa in cantu superiori rogauerat sponsus ut lustraret totam terram israel vocando eam ad fidem. Ideo Christus sponsus qui ante non fuerat cognitus nisi apostolis et discipulis descendens de monte incepit pabulare terram galilee et ostendit se in publicum faciendo signa et miracula ut patet. Mat. viii. et per totum discursus euangelicum. et sic omnes populi sequebantur et mirabantur super doctrina et miraculis eius. Ad mirantes ergo filie israel videntes illam archam humanitatis christi dicunt. Que est ista archa que ascendit et progreditur per desertum galilee odorifera sicut virgula fumi ex ornamentibus myrrhe et thuris et vniuersi pulueris picmetarij. In hebreo habet. sicut vapores fumi. Et tunc terra est magis plana. quam dicat. Que est ista humanitas siue iste deus in humanitate qui ascendit in carne humana per desertum odoriferus sicut vapor fumi mirrhe et thuris et vniuersi pulueris apotecarij. quasi dicat. Ita procedit odoriferus euaporans ex se odores virtutum et doctrine et scitatis et miraculorum sicut archa phederis cuius odor sequebatur filij israel. Quasi dicat quod ita sequuntur istum christum omnes populi per desertum galilee sicut omnes filij israel sequebantur illam archam et tabernaculum odoriferum per desertum arabie. Totum etiam hoc potest referri ad totam societatem christi et apostolorum et totam multitudinem que sequebatur christum. vnde populi galilee videntes christum cum tota illa societate admirantes dicunt. Que est ista societas que sequitur istum iesum christum sicut populus israel sequebatur archam domini. nam sicut ille populus currebat post odorem et in odorem unguentorum illius arche: ita tota ista societas sequitur

christum in odorem suarum virtutum et sue scitatis et signorum: quia sequebatur eum multitudo magna propter signa que faciebat. iohannis. vi. Ad hoc respondet chorus sodalium christi. scilicet chorus apostolorum et etiam angelorum dicens. En. i. ecce lectulum salomonis. qui dicat. Aspice: quia ista humanitas quam videtis est lectulus magni salomonis. scilicet regis pacifici. qui est christus. nam sicut deus ibat et latebat in illa archa veteris testamenti. ita deus latet nunc in hac humanitate personaliter tamquam in sua archa et tabernaculo. Et ideo sicut tunc ambiebatur archam domini. sexcentum triamila quingenta quingenta cum armis corporalibus ad defensionem tabernaculi: Ita nunc. lx. reges cum suis regnis ambiunt christum et defendunt fidem euangelicam omnes tenentes gladios et doctissimi ad bella: et isti sunt ex fortibus israel. id est tota ecclesia toto orbe diffusa. quia. lx. reges cum suis regnis venerunt ad fidem christi post conuersionem magni constantini. qui omnes defendebant ecclesiam et fidem euangelicam cum armis et gladijs et ensibus temporalibus. Item. lx. prelati principales ecclesie toto orbe diffuse tenentes gladios ecclesie potestatis ambiunt christum defendendo fidem eius. Item. lx. principales doctores ecclesie ex fortibus ecclesie ambiunt christum omnes tenentes gladios euangelice doctrine et doctissima tela spiritualia ambiunt christum. Et ensis doctrine vtriusque testamenti scindens ex vtraque parte est super femur vniuscuiusque ad defensionem christi propter timores. id est contra timores et incursum nocturnos. id est contra nocturnos et cecos incursum iudeorum et hereticorum et omnium infidelium. vnde omnes incursum iudeorum et infidelium et hereticorum domine nocturni eo quia procedunt ex cecitate et ignorantia affectata et perpetrata et ex malicia que obcecavit eos ne intelligant sacramenta deorum que latent in sacra scriptura. Quasi dicat: quia illa humanitas christi est archa et

De quarto cantico.

tabernaculū dei figurata p archā. ve. tes.
 Et tota ecclesia dei toto orbe diffusa fuit
 figurata p illos sexcēta tria milia quingē
 ti quināginta. qui seq̄batur archā. Hāz
 sexcēta tria milia. sūt sexagesies. x. milia.
 Et sic ille numer⁹ figurabat nūerum. lx.
 regnoz xpianoꝝ qui venerūt ad fidē xpī
 t̄p̄re p̄stātini. et figurabat nūeruz. lx. pla
 toꝝ aut doctoꝝ ecclie. Et pōt etiā dici q̄
 ponit nūeruz dēfminat⁹ p indefīnato
 sicut q̄noz fit i scrip̄sa. Et etiā p illos. lx.
 fortes possunt itelligi. lx. generatōes que
 p̄cesserūt ab adam vsqz ad xp̄m. in quib⁹
 xp̄s fuit figurat⁹ vt p̄z i libro generatōis
 xp̄i. Nam ab adam vsqz ad abraā inclu
 siue fuerūt. xx. generatōes. et abraā vsqz
 ad virginez mariā p̄cesserūt. xl. generati
 ones. vt p̄z in Mat. Et sic p̄putant. lx.
 generationes ab adā vsqz ad virginē ma
 riaz in quib⁹ xp̄s fuit figurat⁹. nā vnus/
 quisqz illoꝝ qui ponuntur in illo ordine
 generatiōis figurabat xp̄m sc̄dm aliquā
 virtutē. Et sic oēs illi. lx. ambiūt lectum
 salonis. s. hūanitatē xp̄i. tenētes singlos
 gladios aut enses virtutū ad defendēdū
 xp̄m p̄tra timores nocturnos iudeoꝝ et
 hereticoꝝ et oīuz infideliū. qz p̄ figuras
 et misteria aut vaticinia oīuz illoꝝ p̄ban
 tur misteria xp̄i et ecclie: et maxie miste
 rium incarnationis ⁊ n̄re redemptiōis.

Deinde cū dicit. Ferculum fecit sibi
 rex salon de ligis libani ⁊c. explicat mi
 steriū incarnationis et informationis cor
 poris xp̄i ex puris sanguinib⁹ virgis ma
 rie. Ad cuius intellectū ē aduertēdū. q̄ i
 hoc p̄ueniūt oēs iudei nobiscū: qz i toto
 isto libro p̄ salonē intelligūt deū. Dicūt
 enī oēs magistri iudeoꝝ: q̄ iste salon q̄
 noiatur i hoc libro ē ip̄e de⁹ rex pacific⁹
 Et iō est vidēdū quis ē iste lectulus ⁊ fer
 culuz qd̄ fecit sibi deus de lignis libani.

Ad hoc dicūt mifi et ceci et nocturni iu
 dei moderni. q̄ ille lectulus ⁊ ferculum
 qd̄ fecit sibi de⁹ est sola illa archa et illud
 tabnaculū qd̄ de⁹ p̄cepit sibi fieri p̄ moy
 sen/in qua archa de⁹ ferebat p̄ deftū. Et
 sic exponūt totū istō cāticū. s̄z manifeste
 apparet eoꝝ cecitas ⁊ deceptio. Nā illō
 tabernaculum aut archa non fuit facta
 ex lignis libani. sed ex lignis sethym ma
 terialibus et spinosis. vt dictum est.
 Hec fuit p̄strata et ornata media carita
 te p̄pter filias hīlz. Quia tūc hīlz erat
 hitata p̄ gentiles ydolatrās et scelelera
 tos. Hec ē dicēdum q̄ mater sua corona
 uerit deū i illa fabricatōe tabnaculi ma
 tialis. Et iō ē dicēdum p̄ut d̄ctm ē. q̄ salon
 matialis p̄ditor h⁹ libri p̄ illam fabricam
 illius tabnaculi et arche matialis p̄uidit i
 spū totū misteriū icarnatōis et despo
 sātōis ecclie cū xp̄o. Hāz p̄ illā archā sc̄tas
 ex lignis sethym et ex lignis cedrinis fili
 libus illis q̄ crescūt i libano p̄uidit et in
 tellexit salon hūanitates xp̄i p̄stitutā ex
 carne sethyna ⁊ aīa cedrina omīs veneni
 pcti fugatiua. Et p̄ vnctiōz arche et tab
 naculi itellxit totū misteriūz passiōis. s. q̄
 liter x⁹ erat vnguedus vnguetō myrrhe
 passiōis. Et p̄ ornatū cortinaꝝ intellexit
 ornatū virtutū et donoꝝ xp̄i. Et p̄ popu
 lum sexcētum milia viroꝝ armatoꝝ am
 biētium archā itellxit eccliaz toto orbe
 diffusaz p̄. lx. regna. Et p̄ illam coronā q̄
 circūdabat archā itellxit hūanitates et
 carnē q̄ virgo maria coronauit ⁊ vestiuit
 verbū diuinū filiū suū in die despo
 sātōis et icarnatōis. Et h̄ est qd̄ cātat salon p̄
 phetice i hac pte. vñ ait / o filie hīlz ⁊ aīe
 fideles vos admiramini dicētes. Que est
 ista q̄ ascēdit p̄ deftum ⁊c. Ego dico vob̄
 q̄ iste ē lect⁹. i. hūanitas in q̄ residet p̄so
 naliter rex salon oīs tanq̄ i archa et tab
 e. iij.

De quarto cantico.

naculo. quē reges salones. s. xpm deū et
hoīez ambiūt. et colunt cultu late. lx. for
tes. i. lx. reges fideles cū suis regnis. Et
lx. prelati et. lx. doctores oēs tenētes gla
dios doctrine euāgelice et enses sacre scri
pture vtriusqz testamēti ad defendēdum
tabernaculū ecclie xpi q̄ timores et icur
sus nocturnos iudeorum et hereticorū et
oīuz fidelīuz. vñ iste rex salon de⁹ fecit et
fabricauit sibi istā hūanitatē tanq̄ fercu
luz et currū siue archā in q̄ fertur verbū
diuinū. Illa enī hūanitas dī q̄i ferculū
siue feretrū in q̄ fertur et portatur deus.
Et hāc hūanitatē fecit de⁹ ex lignis libāi
albissimis et mūdissimis. s. ex carne sethi
na quā ex puris sanguinib⁹ virginis ope
sp̄s sc̄i formauit ī vtero. et ex aīa cedria
quā in illa carne creauit et infudit. ex qui
bus resultat hūanitas quā p̄sonaliter et
suppositalr̄ assumpsit simul t̄p̄re. ī q̄ hūa
nitate fecit colūnas argēteas septē dono
rū sp̄s sc̄i nō ad mēsurā. Et fecit sibi re
clinatoriū aureuz hūilitatis. qz hūiliauit
se ip̄m formā sui accipiēs. Itē fecit in ea
ascēsus et thalamū purpureum varietate
grāy et virtutū. Et etiā fecit ascēsus pur
pureū diuersoz graduū p̄fectionū sc̄ita
tis. quā domuz sue hūanitatis cōstrauit
et ornauit mediā caritate et dilectione. qz
nō solū parietes: s; etiā pauimentū hui⁹
hūanitatis p̄strauit et ornauit mediā ca
ritate. Et oīa ista fecit p̄pter filias hir̄lm
qui sunt oēs fideles deuz p̄ fidē videntes
Istaz p̄pter fideles iste rex pacificus xps
accepit istā hūanitatē. vt in ea pateref ad
saluādos et liberandos fideles. Et p̄pter
nos fecit illas septē colūnas argēteas. vt
nō dona sp̄s sc̄i comunicaret. Et p̄pter
nos fecit sibi reclinatoriū aureū hūilita
tis vt sua passio esset nō meritoria. Et fe
cit ascēsus purpureū et mediā caritate cō

strauit vt oēs ad ip̄m aspicerem⁹. et eū p̄
caritatē et ceteras virtutes imitaremur
et sequeremur. Et sic p̄ q̄ oīa q̄ accepit
et fabricauit xps in illo ferculo et archa
hūanitatis: accepit p̄pter filias hir̄lm. s.
p̄pter aīas fideles ad redēptionē et utili
tatē nr̄az. Quia xps nō solū fuit nr̄a re
demptio. s; etiā spec̄s et exēplū vite nr̄e
Et ideo subdit exortādo plebē isrl̄iticā et
oēs fideles: vt recipiāt istū regē xpm in
messiam et redēptorē cū viderint ip̄s ve
niētē in carnez. vñ ait. O filie syon. i. o
plebs isrl̄itica et plebs hierosolimitana
et oēs aīe p̄teplatiue egredimini a iugo le
gis et vmbra cerimoniaz. et o vos gētils
egredimini a falsa sup̄stitiōe et spurcitia
ydoloz. et nolite vos iudei ampli⁹ respi
cere cerimonialia nec archā materialem
ve. tes. nec vos gētils velit̄is respicere et
adorare falsos deos. s; videte regēz salo
monē xps ī dyademate hūanitatis et car
nis. quo dyademate carnis coronauit et
induit eū virgo maria mater sua ī die de
spōsatiōis illi⁹. s. ī die incarnationis xpi.
quō hūanitas illa fuit verbo despōsata et
p̄sonalr̄ assumpta et vnita ī vnitate sup
positali et p̄sonali. q̄ quidē incarnatio et
despōsatio sc̄ta fuit ī die letitie cordis ei⁹
s. marie virginis. qz inter septem gaudia
virginis marie illō fuit p̄mūz. Propter
aut̄ ista verba q̄ dicta sunt ē maria alter
catio iter maḡos hebreoz vñ legit ī me
draz syrassirim. i. in glosa cāticoz. q̄ di
cit Rabi Iohanan. Quesiuius totam
scrip̄tam et nō inuenim⁹ q̄ bezsabe fece
rit coronā filio suo saloni. Ido mirādū
est quid vult dicere. In dyademate quo
coronauit eū mater sua. Ad q̄ r̄ndet. q̄
rabi symeō q̄siuit h̄ dubiū a rabi eleazar
dicēs. Audisti vnq̄ a p̄re tuo rabi yucef.
qui erat sapiens hō. que fuit illa corona

De quarto cantico.

quã bersabe iposuit saloni filio suo: Cui eleazar rñdit dicēs. q̄ ille rex salon ē de⁹ qui ī p̄ncipio dilexit mltuz plebez isrliti/cam. et vocauit eā filiam put legif ps. xl iiii. Audi filia r̄c. Item dilexit eā magis et vocauit eā sorore. Canticoꝝ. iij. Asperi mibi soror mea r̄c. Itē dilexit eā multo magis et vocauit eā matrē. ysayaē. l. Alt tendite ad me populs me⁹ r̄ trib⁹ mea r̄ mīr mea. Et sic iste salon est d̄s. et ista mīr dei est plebs isrlitica q̄ eū coronauit put dicit salon ī h̄ cātico. Quo audita rabi sy meō osculat⁹ ē rabi eleazar dicēs. tñ hoc mibi placet q̄ nolo āplius hodie a te an/dire. Ex quib⁹ ps q̄ isti rabini tacite p̄/ dunt deū accepisse carnez ex plebe isrliti/ ca. qz lz d̄s vocet illā plebē filiam p̄ crea/ tionem et adoptōz. et sorore p̄ despōsati/ ones: tñ nllō mō pōt eā matrē appellare nisi p̄ carnis assumptōz. Et sic hec caro ē illa corona q̄ virgo maria mīr dei corona uit et vestiuit et circūdedit ī die icarnati/ onis et letitie cordis sui. Sed est iterum aduertendū put dcm ē in sc̄do cātico. q̄ sicut illa archa q̄ reposita fuit ī tabnaclo moysi figurabat xpm deū et hoiez incar/ natum. Ita illō tabnac̄z ī quo reposita est archa figurabat primo virginē mariā in q̄ et in cui⁹ vto fuit x⁹ reposit⁹. et ex q̄ carnē assumpsit. ex p̄nti aut figurabat to/ tam eccliaz. in q̄ x⁹ hitat p̄ fidē. Et sic vir go maria dī tabnac̄z matnuz ipi⁹ xpi et tota ecclia dī tabnac̄z misticū in q̄ deus hitat p̄ fidē. et iō tota ecclia dī spōsa xpi in cui⁹ thalamo inhabitat. Et etiā quelibet aīa fidelis dicitur tabernaculum et tem/ plum cristi in qua habitat per graciā. Et iō tota fabrica sup̄dicti lectuli r̄ fercu/ li salonis potest exponi r̄ verificari p̄mo de virgine maria. sc̄do de tota ecclia. ter/ cio de aīa cuiuslz fidelis. Itaz rex salon

et pacificus xps fecit sibi lectulū r̄ fercu/ luz r̄ tabernaculū maternū ex lignis cā/ didissimis r̄ purissimis libani. s. ex carne sethyna incorruptibili. quā ante aīatiōez sc̄tificauit. et ex aīa cedrina veneni spen/ tis fugatiua. quā ī illa carne creādo sc̄ti ficauit. et oib⁹ gratijs et virtutibus orna uit. Et totā illā psonā in eodē instāti cre ationis unguento myrrhe sue passionis perunxit. qz illa grā qua aīa virgis fuit in principio sui esse sc̄tificata et infusa: si/ bi data ex meritis passionis xpi. Et ideo p̄ctm nature nō potuit ī psonā virginis marie trāsire. qz per grām illa fuit p̄uen ta. et p̄ p̄ns nunq̄ culpe originali fuit p/ sonalr obnoxia. Et sic fuit maxima d̄zia inter mariaꝝ et xpm. nam xps fuit solus inter mortuos liber. nō solū in psona: s; etiā ī natura. qz nō ex ope adā cōceptus est. s; ope sp̄s sc̄ti. S; qz virgo maria fuit cōcepta ex ope adāz naturali generatiōe Ideo fuit obnoxia et obligata simul cuz ceteris in natura. s; qz fuit p̄ueta p̄ grāz sc̄tificantē ī sua creatiōe r̄ aīatiōe: iō nū/ q̄ fuit obnoxia nec obligata in psona. qz q̄diu fuit indiuiduū r̄ psona huana. sem per fuit ī grā. et semp fuit spūale tabna/ culū dei r̄ spōsa xpi. qz ante fuit spōsa q̄ mater. Et ante p̄cepit xpm mēte: q̄ car/ ne vt inquit augu⁹. Itē virgo maria fuit illō ferculū et lectus quez salon ornavit et ī quo fecit colūnas argēteas septē do/ noꝝ sp̄s sc̄ti. Et reclinatoriū aureū hūili tatis. in qua xps reclinauit: quā hūilita/ tē de⁹ respexit. et p̄ quā hūilitatē ī ea vo/ luit reclinari. r̄ ī ea fecit xps ascēsū pur/ pureū oīuz virtutū. Et totā illā aīaz vir ginis p̄strauit media caritate et dilectiōe Et oīa illa ornamenta dedit xps virgini matri sue p̄pter filias h̄rlz. i. p̄pter oēs animas fideles et deuotas vt aspiciāt in e. iiii.

Quintū canticū.

virginem mariam tanq̄ in speculum. Et imitetur ⁊ p̄sequantur eam p̄ oēs virtutes et in sc̄titate vite ⁊c̄. Et iō salōn ī isto cātico nō solū exortat̄ filias h̄ic̄ vt egrediant̄ ad videndū x̄pm̄ īcarnatū et seq̄nt̄ et recipiāt eū: sed etiā vt videāt virginez matrē q̄ coronauit et vestiuit eū carne et in q̄ reclinauit x̄p̄ p̄pter suā hūilitatez et caritatē. Ideo monet vt eaz imitent̄ ⁊c̄. Itēz p̄ h̄ fercl̄z et lectulū quē salōn fecit ex lignis libani int̄lligif̄ etiā eccl̄ia x̄pī toto orbe diffusa. quā x̄ps ex duob̄ lignis libani. s. ex duobus populis adunauit et myrrha et vnguēto odorifero sue passionis punxit. In q̄ fecit septē colūnas argenteas ī die p̄thecostes. quib̄ tota eccl̄ia sustētatur et in ea reclinat̄ p̄ hūilitatem. et eā media caritate p̄strauit. Et ascensuz purpureū septē eccl̄iasticor̄ sacramentor̄ ordinauit. q̄ quidē septē eccl̄iastica sac̄menta d̄nr̄ purpurea. eo qz sanguine x̄pī sunt purpurata a cui⁹ passiōe h̄nt̄ totā virtutē et merita. Tota ergo eccl̄ia x̄pī d̄r̄ lectulus et fercl̄z et tabnac̄l̄z qd̄ sibi x̄ps fabricauit et ornauit et decorauit Et hec dicta sint de quarto cātico.

Incipit quintū canticum.

Quam pulchra es
amica mea.

Quā pulchra es.

Oculi tui colūbarum.

Absqz eo q̄ intrinsec⁹ latet

Capilli tui sicut greges caprarum.

Que ascendunt de monte galaath.

Dētes tui sicut greges ton

tarum.

Que ascēder̄t de lauachro
Dēs gemellis fetibus.

Et sterilis nō est iter eas.

Sicut vitta coccinea labia tua.

Et eloquiū tuū dulce.

Sicut fragmē mali punici

Ita et gene tue.

Absqz eo q̄ intrinsec⁹ latet.

Sic̄ turris dauid collū tuū.

Que edificata est cuz propugnaculis.

Mille clipei pendēt ex ea.

Dis armatura fortium.

Duo vbera tua sicut duo hynnuli gemelli capree.

Qui pascūtur in lilys.

Donec aspiret dies et inclinentur vmbre.

Quam pulchra es

⁊c̄. Hoc ē quintū cāticoz ī quo salōn cātat p̄rimoniū et dotē īpius eccl̄ie spōse x̄pī. quo x̄ps dotauit eccl̄iam spōsā suāz.

Unde postq̄ in supiori q̄rto cātico cātat salōn pulchritudinez x̄pī spōsi eccl̄ie.

Ideo in hoc quinto cātico cātat pulchritudinē eccl̄ie sponse sue put̄ p̄uidit in sp̄u p̄ p̄phetiaz balaaz. Numeri. xxiii. Ex q̄ quidē p̄phetia assumpsit salōn p̄positio nez et parabolā ad faciendū istō quintuz canticū. Ad cuius intellectū ē notādū. q̄

De quinto cantico.

duo fuerunt qui prouiderunt ornatu et pspicitate ecclesie xpi p ornatu et pspicitate illius populi pegrinantis per desertu cu archa. Duorum primus fuit balaam / scd moyses. Ideo ambo benedixerunt illu populu i figura et psona ecclesie xpi. vñ legit inueneri xxiiij. et. xxiiij. q videns balac rex moabitaz multitudinē populi isrl venientem ad terrā suā: fecit venire balaam ariolu et magum ad maledicēdu illu populu. Sz cuz balaam imolasset septē vitulos et septē arietes i mote fagor: scfa fuit sibi reuelatio a dño de toto discursu et pspicitate illi? populi vsqz ad xpm ex illo pplo nascituz. Vñ p pspicitatem et ordinem illius exercitus cuz archa pegrinantis p deftu prouidit futuram pspicitatez et ornatum et pulchritudinē spuales ecclesie xpi et eius victorias et triūphos et vniuersale regnū xpi. Ideo in psona et figura xpi et ecclesie benedixit illu populu et exercitū dicēs. Quā pulchra tabernacula iacob / et tētoria tua isrl. vt valles nemorose. vt orti iux fluiuos irrigui. vt tabnacula q fixit dñs. Quasi cedi ppe aquas fluet aqua de silua ei? Semen ei? erit i aquas mltas. Itē infra subdit. Oriet stella ex iacob. Et cōsurget virga de isrl. Et pcutiet filios moab. vastabitqz oēs filios seth. Et erit ydumea possessio eius. Hereditas seyr cedet inimicis suis. Israel xō fortiter aget. De iacob erit qui dñef. Et pdat reliquias ciuitatis etc. In quib? vbis balaam prouidit totū discursus et pspicitate illi? populi. et futurū regnū xpi ex illo populo nascituri. put sibi fuerat a deo reuelatū in illo sacrificio. Vñ p hoc qd dicit. Quā pulchra tabnacula etc. prouidit qualr ille populus debebat cape totā terraz moab et transire jordanē et capere totā terrā pmissiōis etc. Itē p hoc qd ait. Videbo il

lum: sz nō modo. Intuebor illū: sz non ppe. Oriet stella ex iacob etc. predixit pphetice ortū xpi ex illo populo scdm carnē. Et predixit eius regnū vniuersale et triūphos et victorias eius futuras de populo iudayco et gentili. Et oia ista pnotauit balaam in illa benedictiōe. Sz tunc insurgit grāde dubiū. naz quō potuit balaam tā grande misteriu videre ex diuina reuelatiōe. cū ipse eēt ariolus et magus et nigromātic? et sacrificaret demonibus. Ad hoc rñdef q lz balaam eēt magus: tñ in illo sacrificio nō sacrificauit demonib? sz deo israel. Vñ mos et cōsuetudo erat apud magos et sacerdotes gētilium qño erāt in terra aliena sacrificare dijs indi / genis et illi? patrie. vt p3 p totū virgiliuz Et sic legit. q mlti gētiles inuocabāt deū isrl in aliqua necessitate. Vñ legit Jone pmo. q qño naute laborarēt in piculo tēpestatis accessit gubnator ad Jonā dicēs Surge et inuoca deū tuū si forte recogitet de? de nō ne peamus etc. Itē nabucodonosor expertus mirabilia que fecerat deus israel in eo inuocauit ipsum. et confessus est ipsum esse sup omnes deos Item cyrus multa donaria dedit ipi zorobabel et esdre p fabrica tēpli vt ille populus oraret deū isrl p eo i illo tēplo etc Ita ergo piter audiēs balaam mirabilia q fecerat ds isrl i egypto et i mari rubro et in toto defto p illo populo suo. Vnde est q volens prius scire voluntatem di isrl anteq malediceret. Ideo sacrificauit do isrl illos septē vitulos et arietes. Sz audita volūtate dñi et reuelata sibi pspicitate et discursu illius popli. et quomō erat figura regni xpi ex illo populo nascif: ido assūpta pabola dixit. Quā plchra es etc. Ex quib? p3 q balaam nō sacrificauit demonijs nec qsiuit ab eis rñsuz i illo sacri

De quinto cantico.

ficio. sed dō isrl. Et sic a dño deo isrl hñit
reuelatōez de xpō suo et de pspitate ec/
clesie. Et sic ex pte dei beñdixit xp̄m et ec/
clesiaz i illo poplo assumpta pabola. Et
iō dixit balaā ad balac. Non potero pre/
tere fmōez dñi dī mei. vt vl̄ boni vl̄ ma/
li qd pferam ex corde meo. Sz quicquid
dñs dixerit. h̄ pferā ⁊c. Et ponit̄ ibi no/
men dñi thethragramatō. qd soli dō x̄o
puenit. Ex quo p̄z q̄ verus d̄s est ille qui
reuelauit ip̄i balaā futurū regnū xp̄i et ec/
clesie. Itēz h̄ idē p̄z deuto. xxiiij. qñō ait
moyses ad poplūz. Et qz pduxerūt q̄ te
balaā beoz de mesopotamia syrie. vt ma/
lediceret tibi. Et noluit dñs d̄s tu⁹ audi/
re balaā. ⁊ titqz maledictōz ei⁹ in bñonē
tuaz. eo q̄ diligeret te ⁊c. Ex quib⁹ p̄z q̄
balaam p̄suluit dñm dñm isrl i illo sacrifi/
cio an malediceret illi poplo. Sed qz de⁹
reuelauit sibi pspitatē ⁊ discursū illi⁹ ppli
vsqz ad xp̄z. et exīde reuelauit sibi vniuer/
sale regnū xp̄i et pspitatē ⁊ p̄chritudiez
eccleie: iō p̄phetice benedixit illū exercitū
dicens. Quā p̄chra tabnacula iacob ⁊c.
Sz salon multo p̄fecti⁹ et clarius p̄ eādē
beñdictionē ⁊ vba ip̄ius balaā p̄uidit in
sp̄u totā pspitatē ⁊ p̄chritudiez ⁊ orna/
tum eccleie xp̄i in bonis sp̄ualib⁹. Et ideo
fecit istud quitū canticū assumēdo para/
bolam p̄mo ex bñone balaā fctāz i mōte
phagoz. Sc̄do ex bñone moysi fctā i mō
te abarim anteq̄ mozeret. eo q̄ vtraqz
bñō fuit figura bñonis ⁊ pspitatis ⁊ do/
tationis eccleie xp̄i. Et iō salon p̄mo can/
tat decorē et dotationē eccleie sp̄ose xp̄i su/
mendo parabolas et bñonē ip̄ius balaā.
Sc̄do ex bñone ip̄i⁹ moysi. sc̄da ibi. Ua/
dam ad mōtez mirrhe. Et h̄ facit sub me/
taphora pulchre mulieris decēter ornate
et dotate. Ad cui⁹ intellectum ē notādus.
q̄ q̄ttuor sunt q̄ reddūt m̄lierez p̄chram

et amabilez sponso. Primo p̄chritudo
corporis q̄ p̄sistit i optima dispositōe mē/
broz. Sc̄do suauitas eloq̄ntie et faciēdie
Tercio decētia apparat⁹ ⁊ ornat⁹ que cō/
sistit i decētia vestiū et moniliū. Quarto
i suauitate et redolētia odoramētōz aro/
maticoz: ista ergo q̄ttuor sup̄dicta reddūt
m̄liere p̄chra et amabile ⁊ sp̄oso deside/
rabilē. Sed itēz ē aduertēdū q̄ lz sp̄osus
mūdanus possit dotare ⁊ ditare sp̄osam
suā in duob⁹ vltimis. s. in copia ornamē/
toz ⁊ copia odoramētōz: eo q̄ sūt bona
fortune. tñ nō potest eam dotare de duo/
bus p̄mis. s. in pulchritudie corporis et
suauitate eloq̄ntie. eo q̄ sunt bona natu/
re. Sz xp̄s sp̄osus sp̄ualis eccleie i oibus
q̄ttuor sup̄dictis dotauit ⁊ ditauit et de/
corauit eccleiaz sp̄osaz suā. eo q̄ ip̄az rege/
nerauit ⁊ ex suo latere pepit. Et sic non
solū ip̄az ornauit vestib⁹ sp̄ualib⁹: sz etiaz
p̄ singula mēbra disposuit ⁊ regenerauit
Et iō salon introducit xp̄m in hoc cātico
alloquētē ⁊ decorātes ⁊ dotantē eccleiam
sp̄osaz suā p̄mēdādo eā de q̄ttuor bonis
sup̄dictis. Sz qz deū aliquē p̄mēdare nil
aliud ē nisi ip̄m cōmēdatū ⁊ bonū facere
qz dicere dei ē facere. Sz dō xp̄s cōmēdan/
do eccleiam suā dotat ⁊ ditat ⁊ pulchri/
cat et ornat eā in bonis sup̄dictis. Duo
ergo facit xp̄s p̄ncipalr i hoc cātico. Itā
p̄mo cōmēdādo eccleiam sp̄osam suā do/
tat ⁊ benificat ip̄am in duob⁹ p̄mis. s. in
pulchritudie corporis q̄ cōsistit i optima
⁊ decēti dispositōe mēbroz ⁊ i suauitate
eloq̄ntie. Sc̄do dotat eā in duobus vlti/
mis. s. i ornatu vestiū ⁊ moniliū et i sua/
uitate odoramētōz. Secūda pars icipit
ibi. Uadam ad montē myrre. Quā/
tus ergo ad primum est aduertendus se/
cūdū aplm. p̄. ad cori. xij. ⁊ ad ephē. iij.
q̄ sicut vnus homo naturalis constat ex

De quinto cantico.

diuersitate mēbroꝝ officialiū sub vno ca-
 pite a quo totū corp⁹ recipit oēs sēsuz et
 motuz p spūs aīales : ita piter vniuersa
 xpīana religio siue tota ecclīa pstat ex di-
 uersitate statuū et pōitōuz oīuz fidelium
 s̄b vno capite xpō a quo recipit oēs virtu-
 tē ⁊ vitā ⁊ opatōz spūales. Vñ sic caput
 naturale influit in totū corpus ⁊ vniuer-
 sa mēbra sensuz et motuz ad oēs opatio-
 nes naturales. Et dirigit ⁊ regit totum
 corpus siml. Et p̄ticularit̄ oīa membra:
 Ita pariter xp̄s influit suā virtutē i to-
 tum corpus ecclīasticū. Et singlariter in
 oīa mēbra ad opādus spūalr ⁊ meritoꝝ
 Et h̄ in tātū. q̄ sicut mēbra hoīs natura-
 lis nihil possunt facere nec opari sine ca-
 pite ⁊ virtute eius. ita pariter ecclesia et
 quodl̄z ei⁹ mēbrū nullaz opationē spūa-
 les potest exercere sine xpō: a quo habet
 oēm spūales virtutē intātū q̄ nemo po-
 test dicere iesu: nisi i spū sc̄fo. i. nisi inspi-
 ratus p xp̄m. Itē dicit rursuz apl̄s ibi-
 dē. q̄ sicut mēbra hoīs naturalis sunt ad
 inuicē p̄nexa ⁊ cōnecessitata: ita q̄ vnuz
 qd̄qz mēbruz officiale indiget opa ⁊ offi-
 cio alteri⁹ ad p̄fectionē sui officij et opa-
 tionis. nā manus indiget officio peduz.
 et pedes officio manuz. ⁊ pedes et ma-
 nus officio vētris. ⁊ sic de singulis. s̄z to-
 tū corp⁹ indiget officio ocloꝝ ⁊ aurīuz et
 toti⁹ capitis. Et tñ vnūqd̄qz istoz mēbro-
 rū hēt suū officiū p̄p̄riū. q̄ quidez mēbra
 vnificātur in vno corpore sub vno capi-
 te. Ex quib⁹ oib⁹ resultat vnus homo na-
 turalis. ita pariter xp̄s caput ecclīe talr
 disposuit ecclīaz suā in diuersitate mēbro-
 rū. qz alios fecit ap̄los/alios p̄phetas/a-
 lios euāglīstas/alios doctozes/alios vir-
 gines/alios p̄tinētes/alios p̄iugatos/ali-
 os p̄latos ⁊ ep̄os/alios p̄sbiteros/alios
 diaconos ⁊c. Et sic vnus cristus verus

operatur omnia in omnibus istis. Et p
 omnes istos tanq̄ p sua mēbra mistica.
 Et sic apl̄i dñr pedes xp̄i inq̄ntuz xp̄s p
 ip̄os pagrauit totū orbē ad p̄dicādū euā-
 gelium. Et dñr oēs etiā lingua xp̄i inq̄n-
 tum p ip̄os p̄dicauit. vt patebit. vnde x⁹
 erat ille qui loq̄batur i ore ap̄loꝝ. et qui
 dabat eis os ad loq̄ndum et oclos ad vi-
 dendum et itellectū ad itelligēdas sacras
 scrip̄tas. put dixit eis. Mat. x. Duz ste-
 teritis ante reges et p̄sides nolite cogita-
 re quomō aut quid loq̄mini. Dabit̄ eim
 vob̄ in illa hora quid loq̄mini. Non eīz
 vos estis qui loquimini. s̄z spūs p̄ris v̄ri
 qui loquit̄ in vob̄ ⁊c. Ex quib⁹ oib⁹ p̄clu-
 dit apl̄s. q̄ sicut oīa mēbra corporis na-
 turalis non sunt vnū membrum: s̄z mul-
 ta se iuicē adiuvātia nec eūdē actū h̄ntia
 s̄z plures se coexhibētes s̄z oīa sunt vnū:
 ita nos sumus adinuicē mēbra. Et ita to-
 ta ecclīa p̄stans ex diuersitate mēbroꝝ
 ⁊ diuersoz statuū ⁊ officioꝝ ē vnus xp̄s
 mysticus. eo qz viuificat ⁊ regitur ab vno
 capite xpō. Et qz vnus xp̄s verus ē qui
 opat̄ oīa in oib⁹ mēbris eius. vñ sicut sol
 p suū influxū et virtutē opat̄ i oib⁹ istis
 inferiorib⁹. ita xp̄s in oib⁹ mēbris ecclīe
 Et sic ista ecclīa sortitur diuersa noīa sub
 xpō. Vñ inq̄ntū recipit oēm virtutem a
 xpō ⁊ xp̄s opat̄ ⁊ exercet virtutes suas
 in ea ⁊ p eā dicit̄ corpus xp̄i. ⁊ quibz sta-
 tus et quibz fidelis dī mēbrū xp̄i. Et oēs
 simul dicūtur mēbra xp̄i. s̄z inq̄ntū to-
 ta ecclīa exiuit de latere xp̄i sicut Eua ex
 Adā. et sumus os ex ossibus xp̄i. et caro
 ex carne eius. vt iquit apl̄us ad ephe. v.
 et maxime qz xp̄s quotidie regenerat fili-
 os et mltiplicat plem spūalem ex ecclīa
 p baptismū. Et ecclīa nutrit eos p ecclīa-
 stica sacramētaziō dī vxoz xp̄i. Vnde di-
 cit apl̄us ibidē. q̄ xp̄s valde diligit ecclīā

De quinto cantico.

suam tanq̄ uxorem. q̄ est os ex ossibus eius ⁊ caro ex carne ei⁹: sicut eua ex adā. Nam illō qd̄ dī gen. iij. Nūc os ex ossibus meis ⁊ caro ex carne mea. p̄pter h̄ dimittet homo patrē ⁊ matrē ⁊ adhaerebit uxori. ⁊ erūt duo ī carne vna ⁊ c̄. h̄ fuerit carnalr̄ ꝑpletū ī eua. tñ fuit magnus sacramentus: qd̄ postea fuit spūalr̄ cōpletum in xp̄o et ecclia. Quia ex latere xp̄i exiuit sanguis et aqua. vñ hñt efficaciam ⁊ virtutē oīa sacramēta eccliaistica: per q̄ regenerāf̄ fideles ⁊ nutriunt̄ cōtinue. et multiplicata ē tota ecclia. Et sic tota ecclia dī os ex ossib⁹ xp̄i q̄ntū ad firmos ⁊ p̄fectos fideles. ⁊ dī caro ex carne xp̄i q̄ntus ad infirmos ⁊ ibecilles. S̄z sati⁹ dī os ex ossib⁹ q̄ntū ad fidē articulor̄. et caro ex carne quo ad gr̄am sacramētor̄. Nā tā fides articulor̄ q̄ gr̄a sacramētor̄ exiuit ex latere xp̄i: qñō exiuit sanguis et aqua ut ait iohānes ī sua canonica p̄. caplo. v. dicēs. Tres sunt qui testimoniū dāt ī trā. sp̄s. aqua. ⁊ sanguis. Ista enī tria p̄buerūt n̄b̄ testimoniū fidei. q̄ xp̄s erat ver⁹ homo ⁊ fuit x̄e passus ⁊ mortuus pro ecclia sua spōsa. Atē ibidē ī cruce xp̄s dimisit patrē q̄ntū ad apparētīā: q̄ q̄i derelictus a p̄re voluit pati ⁊ mori. et dimisit matrē ꝑmēdatā disciplo. Et iō nō appellauit matrē / s̄z mulierē. notificādo q̄ nō erat ibi nec patiebat̄ in cruce tanq̄ filius naturalis marie. et tanq̄ homo particularis / s̄z tanq̄ spōsus ecclie ⁊ redemptor̄ vniuersalis. Et sic dicit ap̄tus ⁊ ang⁹. q̄ x⁹ ibi reliquit patrē et matrē. et adhesit ecclie uxori sue. quā ex suo latere edidit. Et sic sc̄ti sūt duo ī carne vna quadā mística et sacramētali et indissolubili vniōe. Ex qua uxore xp̄s continue regenerat et multiplicat ⁊ nutrit et sanat p̄lem suaz p̄ eccliaistica sacramēta. Et isto modo ec-

clia dī uxore xp̄i valde dilecta s̄m ap̄lm et augustiuz. Tercio at̄ mō tota religio xp̄i ana siue ecclia dī spōsa xp̄i dilecta. Et hoc dupliciter. Primo inq̄ntū xp̄s eam sibi in baptismo despōsavit. Et ip̄a sibi integram ⁊ incōcussam fidē ꝑmisit. Sc̄do inq̄ntū xp̄s eā ditauit et varietate ornamentoꝝ spūaliuz decorauit. Vñ de primo dicit ap̄tus sc̄da ad cori. xj. Despōdi enim vos vni viro virginē castā exhibere xp̄o. De sc̄do aut̄ dī psalō. xliiij. Altitit regia a dextris tuis ī vestitu deaurato circumdata varietate. Itē psalō. lxxvij. Rex virtutū dilecti dilecti ⁊ speciei dom⁹ ei⁹ diuidere spolia ⁊ c̄. Itēz ysay. lxi. Gaudens gaudebo ī dño. et exultabit aīa mea ī dō meo. q̄ induit me vestimētis salutis. Et indumēto iusticie circūdedit me. q̄i sponsas decorauit me corona. et q̄i spōsas ornatā monilib⁹ suis. Ex oib⁹ sup̄dictis ꝑz qualr̄ ecclia inter cetera sortitur ista tria noīa. q̄ dī corp⁹ xp̄i inq̄ntū ē ꝑstituta et pulchra ⁊ bñe disposita varietate mēbroꝝ r̄ū officialiū. sc̄do ꝑut ꝑcessit ex latē xp̄i et x⁹ ꝑtinue ex ea regenerat ꝑlez: dī uxore xp̄i. sed dī spōsa inq̄ntū x⁹ ip̄az summe diligit et eā magnis ornamentis decorauit et ditauit. Omnia ergo sup̄dicta p̄uidēs salōn in spū maxie contēplando psalmū xliiij. et. lxxvij. et ceteros psalōs dō p̄ris sui cōfecit hoc canticū quintū ⁊ cetera seq̄ntia in quib⁹ dotat et ꝑmēdat eccliam sponsam suam in pulchritudie ⁊ optīa dispositiōe mēbroꝝ ⁊ in pulchritudie et varietate ornatus. et ꝑfusiōe odoramentoꝝ. Itēz ē aduertēdū. q̄ xp̄s sicut successive ornauit et decorauit eccliaz spōsas suā s̄z diuersos stat⁹ ⁊ gradus. ita p̄ter successive ꝑmēdat eam in residuo hui⁹ libri s̄m diuersos status ⁊ gradus. Sc̄do in h̄ quinto cātico cōmēdat eam ꝑ statu ap̄loꝝ et

De quinto cantico.

discipulorum ante passionem suam. In octavo autem cantico comedat eam pro statu apostolorum et omnium fidelium immediate post resurrectionem. In nono autem comedat eam pro statu pugne martium et religiosorum et doctorum. In ultimo autem cantico comedat eam pro statu prosperitatis et pacis post conversiones constantini. Item rursus est advertendum. quod christus bis ornavit ecclesias suas. Primo in principio sue ostensionis: quando elegit singillatim omnes apostolos et discipulos et misit eos ad predicandum. Secundo immediate ante passionem quando instituit sacramentum eucharistie et dedit apostolis partem perficiendi illud sacramentum. Et ideo duo facit saltem in hoc cantico. Nam primo introducit christum decorantem ecclesiam suam in principio sue ostensionis. Secundo introducit eundem christum ornantem eandem ecclesiam suam immediate ante passionem suam. ibi. *Vadit ad montes.* Quantum ad primum est advertendum. quod christus non solum ornavit ecclesias suas: sed etiam primo formavit eam et parturivit. et produxit eam de latere suo. et regeneravit per baptismum. et disposuit et distinxit eam in varietate membrorum. quando in principio elegit apostolos et discipulos et baptizavit eos. Et tunc ornavit eam et decoravit quando tradidit partem discipulis. Et misit eos ad baptizandum. ut patet per matthei. x. Et luce. ix. et x. Tunc enim christus dedit ecclesie sue in apostolis et discipulis oculos. et capillos. et dentes. et labia et collum. et vbera et cetera membra. Hoc ergo providens saltem memorat in hac parte octo membra sponsae christi. Et introducit christum comedantem ecclesiam sponsam suam in optima dispositione istorum octo membrorum que sunt ista. scilicet. oculi. capilli. dentes. labia. eloquium. gena. collum. vbera. per que quidem membra intelligit octo statum siue officia ecclesie. Unum per oculos intelligit apostolos et prelatos ecclesie. quibus christus revelavit secreta sua. per quos

quidem apostolos ecclesia videt misteria sacre scripture tanquam per oculos. et per capillos intelligit populos. Nam sicut capilli descendunt et procedunt et dependent a capite et multiplicantur in magnum numerum: ita populi fideles descendunt et dependent a christo capite ecclesie. et multiplicantur in magnum numerum per regenerationem baptismalem. Item per dentes intelligit eosdem apostolos et prelatos et doctores et predicatores ecclesie. per quos ecclesia masticat et rumiat et digerit intelligentiam sacre scripture tanquam cibos spirituales ipsius anime. Item per labia intelligit primo eosdem apostolos et doctores qui predicaverunt et predicant populis doctrinam evangelicam. Et ex omni intelligit populos fideles qui confitentur fidei articulo et veritate evangelicam. Et per eloquium dulce intelligit ipsa veritas evangelica quam apostoli predicaverunt. et per ut ipsa ecclesia catholica confiteatur. Item etiam per eloquium dulce intelliguntur officia ecclesiastica et orationes fidelium que fiunt in ecclesia. Item per genas intelliguntur viri religiosi et virgines et continentes in quibus consistit honestas ecclesie. Item per collum intelliguntur prelati ecclesie qui positi sunt in turri ecclesie tanquam super turrim doli ad speculandum: ne veniant inimici ecclesie ad invadendum eam. de quibus dicit ezechie. iij. et xxiiij. *Fili hominis: speculatore dedi te domui israel.* Item per duo vbera ecclesie similia duobus gemellis capree: intelliguntur duo testamenta: quorum lacte et doctrina nutriuntur fideles. Et etiam per unum vber intelligit fides articulo siue doctrina sacre scripture. Et per aliud intelligit gratia sacramentorum. quibus duobus vberibus tota christiana religio frui et crescit et nutritur in hac peregrinatione. Sub tali ergo dispositione membrorum decoravit et formavit christus ecclesiam sponsam suam. Item eis christus dedit oculos colubinos sponsae suae: quando dixit apostolis. *Estote prudentes sicut*

De quinto cantico.

serpententes / et simplices sicut columbe
mathei. x. Itē ipse dedit sibi copiam capil-
lorum quoniam dixit ibidem. Messis quidem multa
operari autem pauci. Et iohā. iiii. quoniam dixit
Videte regiones: quia albe sunt ad messes
Itē tunc dedit christus dentes ecclesie ad rumi-
nandum et suggerendum quoniam dixit. Veniet
spiritus veritatis et docebit vos omnem veritatem.
et suggeret vobis omnia que dixi vobis. ioh. xiiii.
Itē quoniam aperuit eis sensum ut intellige-
rent scripturas. luce. xxiiii. Itē tunc de-
dit eis labia coccinea ad loquendum eloqui-
um dulce quoniam dixit eis. Dum steteritis an-
te reges et principes nolite cogitare quomodo aut
quid loquamini / dabit eis vobis in illa hora quod
loquamini. mat. x. Itē tunc dedit christus ec-
clesie genas rubeas ad probandum bona exem-
pla honestatis populo. quoniam dixit apostolis.
vos estis sal terre: quia si sal evanuerit: in quo
saliet. Et vos estis lux mundi probando suple
exemplum vite et doctrine. Itē tunc christus de-
dit ecclesie collum et turrim fortitudinis ad
tolerandos et repellendos incursus inimi-
corum quoniam dixit. Ecce ego mitto vos sicut
agnos in medio luporum. Nolite timere
eos qui occidunt corpus etc. Itē tunc christus
dedit ecclesie duo vbera ad lactandos fide-
les quoniam dixit petro. Pascue oves meas
etc. iohā. xxi. Et sic per quam christus dispo-
suit et decoravit sponsam ecclesiam varieta-
te membrorum secundum exigentiam suam. et quam reddidit
ipsam pulchram et sufficientem nec de-
ficietem in necessariis. Et de hac pulchri-
tudine et sufficientia et optima dispositione
promittat eam christus in hoc quinto cantico dicens
Quia pulchra es amica mea sponsa in di-
spositione membrorum suple. Et quia pulchra
es in apparatu et ornatu vestimentorum et odo-
ramentorum suple. Et notanter dicit. bis. quia
pulchra es. s. ut unum referat ad dispositi-
onem membrorum: et alterum ad ornatum vestimē-

torum et odoramentorum. ut patebit. Et ideo
quo ad primum subdit. oculi tui colubarum. i.
perspicaces et penetrantes mysteria sacre
scripte sicut oculi colubarum. quasi dicat. quod
apostoli et prelati et doctores per quos vides tam
quam per oculos sunt perspicaces et penetrativi
sicut oculi colubarum. quia quecumque audi-
vi a patre meo nota feci eis. Et ista scia quam
dedi eis non est inflata et supba et leonina:
sed humilis et colubina. et non dedi apostolis
et doctoribus meis oculos leonum superbiorum
sed oculos simplicium columbarum. Sed quia
ista simplicitas et humilitas latebat in me-
te et scientia apostolorum. quia scia eorum erat non infla-
ta: sed cum interiori humilitate et bona inten-
tione et caritate: ideo subdit. Absque eo quod
intrinsicus latet quasi dicat. Oculi tui intel-
lectuales sunt subtiles et perspicaces sicut
columbe: non cum timore superbie: sed cum hu-
militate et caritate in conscientia latente.
Et ideo nolui eligere ad apostolatum philosophos
et imperatores: sed simplices et piscatores.
ut non per philosophos lucrarem piscatores
sed per piscatores lucrarem philosophos et
imperatores. Et infirma et abiecta et humi-
lia huius mundi elegi. ut fortia et superba
queque confunderentur et vicerent. Deinde cum dicit
Capilli tui etc. comparat capillos. i. po-
pulos ecclesie sponse christi gregibus caprarum
que generantur et multiplicantur in monte ga-
laath. Ad cuius intellectum est notandum sicut
dictum est in expositione cantici moysi et legitur
numeri. xxxij. quod in monte galaath et in to-
ta terra basan que adiacet iuxta montem galaath
generantur et multiplicantur magis greges
caprarum quam alibi: sicut accidit quod una regio aut
terra est magis apta ad generationem quorundam
animalium quam alia. Ita illa regio est apta et ubi-
rima pascuis per animalibus alendis et generan-
dis: ideo petierunt eam filii ruben in sortem
tantum maiores. ut per numeri. xxxij. ideo

De quinto cantico.

sponsus cōparat capillos. i. pplos ecclie sponse sue gregib⁹ caprū q̄ ascenderūt de monte galaath. Unde ē aduertēdū q̄ in hebreo ponit vnū verbū qd̄ significat calefieri in generatione. vbi dī. Capilli tui sicut greges caprū que calefiūt de mōte galaath. q̄i dicat q̄ populi tui sunt multiplicati ī magnū numerū p̄ totū orbem terrarū p̄ regenerationē baptismalē sicut greges caprarū p̄ calores coy⁹ carnalis multiplicātur ī mōte galaath. et idē sensus est. Nā populus xpianus ascēdit et multiplicat⁹ est ī magnū numerū p̄ baptismū. sicut capre ascēderūt et creuerunt ī magnū numerū in mōte galaath p̄ generationē carnales. Deinde cū dicit. Dētes tui sicut greges tōsaz. cōparat dētes huius sponse qui sunt apli et p̄dicatores et euangeliste et doctores gregib⁹ ouium eiusdē regiōis. Unde ē aduertendū q̄ qz illa regio ē calida: greges ouiuū balneant et lauant in aquis illi⁹ planiciei basan. et dū oues sunt lote ascēdūt ad mōtē galaath et ceteros montes circūadiacētes. et sic fiūt albissime et pigues. et sic tā oues q̄ capre sunt valde generatiue. et sic multiplicāt plem et generationē in magnū numerū. intātū q̄ nulla ē sine ple. ymo dicit q̄ pariūt geminos fetus vltra consuetudinē ouiuū et capraz aliaz regionū Et iō in duobus p̄parat dētes ecclie gregib⁹ capraz et ouiuū illius regiōis. Priō in albedie et mūdicia. Scdo ī fecūditate et vbertate prolis. dicit ergo. Dētes tui qui sunt apli et euāgeliste et doctores et predicatores sunt albissimi et mūdi sicut greges tōsaz. i. ouiuū. que ascenderūt de lauachro et balneo in estate in illa regione. et sunt fecūde in gñone intātū q̄ oēs sunt fecūde duob⁹ gemellis. qz quelz earum parit duos gemellos. et nulla ē ste-

rilis sine prole inter illas. q̄i dicat. q̄ ita fuerūt apli et euāgeliste et doctores et p̄dicatores in p̄mitiua ecclia. s. mūdi et purificati p̄ xpm̄ ex lauachro baptismali. et ita fecūdi p̄ dona gr̄az: q̄ nullus fuit sterilis et sine fructu inter eos. qz vnusquis qz eoz non solum conuertit vnā puīciā p̄ suā p̄dicatiōez: s; etiā duas et tres. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū q̄ sicut in boie naturali sunt dentes anteriores qui dñr incisoriū ad scindēdū. et sunt alij collaterales qui dñr molares ad molendū et terendū et ruminandū cibū matialem Ita p̄t ecclia sponsa xpi hūit dentes anteriores in p̄ncipio. s. aplos et euangelistas qui insciderunt nobis sacrā scriptaz in q̄ttuor euangelia et epl̄as et canōicas et act⁹ aploz et apocalipsiz. Sed postea dati sunt ecclie dentes posteriores et molares. s. doctores et p̄dicatores qui p̄truerunt et digesserunt et glosarūt et declararūt et ruminarunt nobis totā doctnā euangelicā et aplicā quā illi p̄t insciderāt. Et sic nullus illoz fuit sterilis s̄n fructu ymo quilz illoz talētū sibi a xpo traditū geminauit. et oēs reuersi sunt ad xps̄ portantes manipulos suos. sicut x⁹ dixit eis Ego misi vos vt eatis et fructū afferatis et c. jo. xv. Sed qz ipi apli et euangeliste et doctores et predicatores et prelati non solū sunt dētes ecclie ad scindēdas et ruminandas sacras scripturas: s; etiā sunt labia ad loquēdū et p̄dicādū doctrinā euāgelicā et aplicā populis fidelib⁹. iō subdit. Sicut vitta coccinea labia tua. vñ labia aploz et euāgelistarū et oīuz doctorum dicuntur coccinea. qz nunq̄ fuerunt sine rubedine et ardoze et igne caritatis. qz finis totius legis est caritas Et sic oēs loq̄bant cū rubedie caritatis. Iō dñr habere labia coccinea. vñ sicut

De quinto cantico.

rubedo cocci siue alquermes decorat labia pulchre mulieris: Ita rubedo caritatis decorat totam sacram scripturam. nec potest esse aliquis bonus nec eius opus meritorium nisi fundetur et procedat a caritate et tendat in caritatem. Et ideo eloquium talium labiorum dicitur dulce. et generat dulcedinem in animo audientium cum fide et caritate attendentium. Et quia tota sacra scriptura procedit a talibus labijs et inter talia labia saturatur et ruminatur. ideo dicitur de psalmo. c. xviii. Quam dulciter faucibus meis eloquia tua super mel oris meo. Item psalmo. xviii. Desiderabilia super aurum et dulciora super mel et fauam. et sic intendit innuere spiritus cum ait. Sicut vitata coccinea labia tua. et eloquium tuum dulce. Deinde cum dicit. Sic frugum mali punici: ita et gene tue. Commendat spiritus sua ecclesiarum quo ad statum religionis et honestatis. siue de religione et honestate que debet nitere et polere principaliter omni prelatum et religiosum et ex omni omni fidelis. que quidem religio et honestas maxime ostendit in genis et in erubescencia genarum. Ad cuius intellectum est notandum. quod gene sunt ille partes vultus que sunt immediate sub oculis tenentes nasum in medio. Et sic sunt partes anteriores et nude. que partes nasi pilis non coopuit sicut ceteras partes capitis. nam natura coopuit verticem capitis capillis: et texit tempora et maxillas pilis barbe in viris: et tamen dimisit solas genas nudas sine pilis. ut per barbam ostendat fortitudo et gravitas et autoritas in viro. et per genas circumquaque siue ad latera cōtectas ostendat veritas et honestas in eo quo ad conversationem. Nam gene sunt nuncie et quasi speculum cordis et interioris intentionis quo ad gaudium et letitiam et tristitiam. et timorem et audaciam et veritatem. Nam quomodo quis gaudet in corde rideo ostendit gaudium in genis. et quomodo tristat demissis genis inci-

pit flere. et sic ostendit in genis dolorem cordis. et quomodo timet mortem ilico gene hominis pallescunt. eo quod sanguis fugit ad tegendum et subueniendum cordi. sed si timet infamiam. tunc gene erubescunt quodam leni rubore. eo quod sanguis exit ad superficiem genarum volens quasi eas cooperire: ne ledatur aliqua infamia. Item quomodo quis nil timet et loquitur veritatem: tunc loquitur vultu sereno non mutato. cuius oppositum facit quomodo loquitur mendacium. Et sic patet qualiter gene sunt speculum honestatis et veritatis totius hominis. Et ideo natura reliquit eas nudas. sed circumtexit eas pilis capitis et barbe in viris sed quia femine non habent barbam: ideo nutriunt comas et crines capitis ut possint tegere tempora et maxillas ad circumtegendas genas. Et postquam sunt nupte: consuetudo et natura docet quod velent et tegant caput et collum et maxillas artificialiter cum pannis lineis aut sericis: ut solus vultus. scilicet oculi et gene et os maneat nudus ad exercenda officia eorum puta oculi ad videndum et os ad loquendum et gustandum et nares ad odorandum et gene ut sint speculum supradictorum. scilicet veritatis et honestatis. Et ideo dicit salomon in persona christi in hac parte. quod sicut ista sponsa christi habet oculos qui sunt apostoli et prelati et doctores: ita similiter habet genas qui est prelatum statum et religiosorum in quibus tanquam in speculo ostendit veritas et honestas christiane religionis. et debent esse speculum religionis et honestatis et veritatis in vita et doctrina ut exemplo et doctrina eorum ceteri moueantur ad credendum et bene operandum. De quibus dicit christus mat. v. Vos estis sal terre et vos estis lux mundi etc. Et ideo comparat statum prelatum et religiosorum et totam christiane religionis ad frugum mali punici siue granati per medium secti. primo multa grana sub quodam ordine aggregata et situata. Secundo quia omnia illa

De quinto cantico.

grana sunt vndiqz vna pelle contexta p/ ter illam partem mediam. Tercio qz illa grana ostēdūt faciem rubeam. Quarto qz talia sunt intrinsecus sicut extrinsec⁹ quo ad rubores et saporēz qz talia sunt illa que latēt sicut illa que apparēt i supfi cie fragminis. Talis ergo erat illa spōsa xpī. s. ecclia aploz in pncipio. et talis debet esse oīs p̄latus et q̄libet religio. Hāz primo tota illa multitudo erat sub vno pastore xpō ordinata et postea sub petro Scdo oīuz erat aīa vna et cor vnus i deo vt p̄z in actib⁹ aploz. Itēz tercio qz oēs rubebāt et feruebāt rubore et igne caritatis. Quarto qz quales erāt in vultu et ore exterius: tales erāt interius in corde et ecōuerso. Et iō ibāt gaudētes a p̄spec tu cōtumeliā pati non timētes minas p̄ncipū dicētes. Magis oportet obedi re deo q̄ hominib⁹. Act. v. Et sic p̄lati et religiosi debēt esse sicut fragmē mali grana ti. s. viuere sub vna comunitate et or dinata religione et oñdere honestatez in facie et v̄itatē in ore ad exēplū alioz. Et debent rubere nō soluz rubore caritatis nō ficte. s. etiā rubore erubescētie et ve recūdie i facie. i. debēt cauere et erubescere peccare ne oculos diuine maiestatis of fendāt. et ne p̄ximis et inferioribus exē plum peccādi et scandalū prebeāt. eo qz sunt positi tanq̄ speculū et lumē sup can delabruz. quib⁹ dixit xp̄s. Sic luceat lux v̄ia corā hominib⁹: vt videant opa v̄ia et glificent patrē v̄m qui in celis est. mat. v. Et sic etiā nō solū p̄latus et religiosus s. etiā quilibet xp̄ianus debet erubescere peccare. non solum ne offendant deum. sed etiam proximum ip̄m scandalizādo. Qd maxime ē in p̄latis et religiosis et ec clesiasticis attendendū. Ideo dicit aug⁹. in p̄mōe d̄ cōi vita clericoz: qz bona opa

sunt facienda pp̄t nos et cōscīaz n̄raz. s. bona fama obfuāda ē pp̄t vos et exēplū v̄m. Et sic p̄z q̄l̄r stat⁹ p̄latoz et religio/ soz sunt gene ecclie spōse xpī. et q̄lit sunt sicut fragmen mali punici. Et iō x⁹ volēs p̄mēdare sponsam suā eccliaz quo ad re/ ligiōez et honestatē q̄ maxie viguit i aplis et doctorib⁹ et martyrib⁹ et sacerdotib⁹ i p̄mitiua ecclia. dicit o spōsa sicut fragmē mali punici ē bñ ordinatū et rubicūdum ita et gene tue. s. apli et euāgeliste/ p̄lati et religiosi et oēs xp̄iani sunt rubicūdi ru bore caritatis et erubescētie et honestatis et veritatis. S. qz talis honestas nō est ficta nec palliata: s. vera et intrinseca. ta lis i corde qualis in facie. Ideo subdit. Absqz eo qd intrinsec⁹ latet. s. vltra rec tam intētionē et affectū caritatis latētez i corde. Deinde cū dicit. Sicut turris dō collum tuū et c. Cōparat statū p̄latoz et aploz et doctorū ip̄i turri dō. Ad cui⁹ in/ tellectū ē notādū vt legif. ij. r̄. qz dō edi ficauit turrim altissimā i mōte syon. vt eēt specta ad p̄uidēduz delonge inimicos venientes p̄tra ciuitatez hir̄m. et muni uit ip̄am copia armoz et ppugnaculoz i defensionē ciuitatis. et vt oēs pfugerēt ad eaz. et saluarentur tempore necessita tis et belli. Hec quā qdē turri figurabat stat⁹ aploz et p̄latoz et doctorū et p̄dica torū qui sunt positi altiores in gradu di gnitatis et scie tanq̄ speculatores ad p̄ui dēdos inimicos ecclie. s. infideles et here ticos. Et iō armanit eos x⁹ armis et pro pugnaculis spūalib⁹ q̄ sunt arma virtutū et dona spūs sc̄ti ad repellēdos incur sus infidelū et hereticoz. Et iō dicunt collū ecclie. nā sicut collū ē altior pars corpis sub capite: p̄ qd d̄scēdūt oēs vires capit⁹ et sensus et mot⁹ a capite ad oīa membra inferiora. Ita sunt apli et p̄lati altiores

De quinto cantico.

14
immediate sub capite xpo: p quos descendit
ois pias et vires spuales a xpo capite in
cetera membra corporis ecclesiastici et mistici. Et
sicut speculator erigit collum ad videndum de
longe et speculandum inimicos: et res lon-
ginquas: ita pariter ecclesia tanquam erigens
collum per prelatos et predicatores previdet
ut caueat mala futura. Et sicut caput in
quo sunt oculi ponitur super collum: ut pre-
videat longinqua. ita oculi ecclesie sunt super prela-
tos et predicatores ad providendum mala futu-
ra et preveniendum nociva. Et sic presbyteri quales pre-
lati et doctores et predicatores sunt collum
ecclesie altiores in scientia et dignitate et pre-
stante similes turri domini ad providendas et prevenien-
das insidias et incursus inimicorum et infi-
delium et hereticorum. De quibus dicit eze. xxx.
Fili hominis: speculatorem dedi te domui is-
rael. Et ideo dicit christus. O sponsa collum tuum
est altissimum et fortissimum in eminentia di-
gnitatis et scientie et sapientie et potestatis. et mu-
nitissimum sicut turris domini in armis spiri-
tualibus virtutum et donorum. que quidem turris
est edificata in propugnaculis ad propugnandum
contra inimicos. et omnis armatura huius
turris ecclesie est armatura non debilius: sed
fortius. quia armatura ecclesie non timet eos
qui solum occidunt corpus. sed tantum timet
dominum qui potest animam occidere et mittere
in gehennas. ideo apostoli et martires non time-
bant reges et presides mundi. nec verbera
carnificum. eo quia armatura eorum erat arma-
tura fortium: et inexpugnabilis turris.
que quidem armatura sunt dona spiritus sancti

Deinde cum subdit. Duo ubera tua etc.
Ostendit qualem ecclesia sponsa christi non solum est
turris inexpugnabilis: et habet armaturam
fortium ad repellendos incursus et insidias
inimicorum: sed etiam habet duo ubera ad alendos
et nutriendos et lactandos fideles filios
Que quidem ubera sunt duo testamenta. s.

nouum et vetus. Quorum lacte lactat et nu-
trit duos hynnulos gemellos. s. duos
populos sub vna fide christi congregatos. s.
ecclesiam ex utroque populo iudayco. s. et
gentili sub vna fide perversam. Et etiam
habet ecclesia duo ubera. s. uber et mamillas
doctrinae sacre scripture: et uber gratie sa-
cramentorum. Ex quorum vno sugunt fideles
lac fidei articulo. et ex altera lac gratie sa-
cramentorum. Et ista sunt duo ubera ecclesie
quibus lactat et nutrit duos filios gemel-
los. s. ex utroque populo perversos. Et etiam
lactat duos hynnulos gemellos. s. perfec-
tos et infirmos. vnde in primitiua ecclesia isti
duo gemelli. s. pars populi iudayci et ma-
ior pars populi gentilis venerunt ad fides.
qui lactati sunt et nutriti isto duplici ubere
Et ideo dicit. Duo ubera tua sicut duo hyn-
nuli gemelli capree. i. abundantia in lacte
sicut duo ubera capree duos gemellos
lactantia et nutrientia. Et comparat ubera
ecclesie uberibus capree. eo quia inter cetera a-
nimalia maxime abundant lacte. et compara-
rat et appellat istos duos populos gemel-
los. eo quia antiquitus descendunt ab vna
matre eua/et ab vna vxore noe. Et nunc
sunt regenerati ex vna caprea. s. ex vna ec-
clesia per christum et regenerationem baptismalem
Et quia iste modus nutriendi filios ecclesie
per lac fidei articulo. et gratie sacramentorum
durat per totum diem et tempus gratie. s. a primo
aduentu christi in quo incepit ista dies aspirare
et durabit usque ad fines mundi in quo de-
sinet iste dies gratie. et succedet dies eterni
glorie: que quidem dies gratie finietur in vepe mundi.
cuius finis dicitur nox. eo quia amplius non erit
tempus operandi. nec merendi. sed prius re-
cipiendi. ut ait saluator. jo. ix. Oportet o-
perari dum dies est. veniet autem nox quando non
potit operari. Et dicit sponsus quod isti duo
gemelli pascuntur in lilijs et rosis sacre scri

.De quinto cantico.

pture. et in lilijs gr̃e sacram̃toruz. nō in eternū. s; donec aspiret dies. i. dū duret iste dies gr̃e : et inclinētur umbre finalis iudicij. q; postea pascētur isti duo gemelli pabulo eterne fruitionis et gl̃ie. Et sic p; pulchritudo et optima dispositio mēbroꝝ huiꝰ spōse xp̃i: de qua pulchritudie cōmēdat eam in hac prima parte.

Secūda pars cātici quinti

D Adam ad montes myrrhe.

Et ad collū thuris

Tota pulchra es aīca mea

Et macula nō est in te.

Veni de libano spōsa mea.

Veni de libano veni.

Coronaberis de capite a mana.

De vertice sanir et hermō

De cubilibus leonum.

De montibus pardorum.

Vulnerasti cor meum soror mea sponsa.

Vulnerasti cor meum.

In vno oculorum tuorū.

Et in vno crine colli tui.

Quā pulchre sūt mamme tue. Soror mea sponsa.

Pulchriora sūt vbera tua vino. Et odor vnguētorū tuorū super oīa aromata.

Fauus distillans labia tua

spōsa. Mel et lac sub lingua tua. Et odor vestimētorū tuorū. Sicut odor thuris.

Hortꝰ cōclusus soror mea sponsa. Hortus conclusus fons signatꝰ.

Emissiōes tue Paradisus malorum granatorū.

Cum pomorū fructibus. Cypri cū nardo.

Rardus et crocus.

Fistula et cinnamomū.

Cū vniuersis lignis libani.

Myrrhe et aloē.

Cū oībus primis vnguētis.

Fons hortorū puteus aquarum viuētuz. Que fluūt impetu de libano.

Que fluūt impetu de libano.

D Adā ad mōtē myrrhe

Hec est scda pars huiꝰ quinti cantici. in qua xp̃s dotat et decorat ecclesiaz spōsam suam ornamentis spiritualibus et odoramentis aromaticis: Et hoc put salon p̃uidit in sp̃u contēplādo misteria que fecit moyses ante mortem suā in figura xp̃i. Ad cuius intellectuz ē valde aduertēdū. q; moyses dux illius populi cui oīa p̃tingebāt ī figura xp̃i. duos actꝰ inter ceteros fecit īmediate ante mortē suam dū fuit p̃pinquus morti in fine sui ducatus. vt p; in deut̃o. Nā primo cōgregauit maiores natu illius populi ī cāpestribꝰ moab iux̃ iordanē. Et recitauit ⁊ rememorauit eis oīa bñficia ⁊ mirāda que deus eis fecerat ī illis q̃draginta an-

.f. ij.

De quinto cantico.

nis p totā illā pegratiōz ab exitu egipti vsqz ad illuz locus. Et cōmemorauit eis oēs rebelliones ⁊ ingratitudies quas cōmiserāt cōtra deū. et cōmissuri erāt successiue in futurū vsqz ad extremū temp⁹ in qua ifidelitate ⁊ malicia erāt māsuri. et iō cōminatiue p̄dixit eis p multas maledictiones eoz obstinatoz finales punitionem. Et cōfecit illud cāticū. s. Audite celi que loquor. In quo p̄dixit eoz finalem obstinationē ⁊ punitionē ⁊ damnationē et finalr populi gētilis substitutiōz et cōuersionē. vt p̄ i fine cāticī cū dixit. Laudate gētes populū eius. put ibi fuit declaratū. Hoc autē fctoz moyses ex dei precepto ascēdit in mōtez abarim. et exi de speculatus est totā terrā promissiōis vt p̄ deutēo. xxxij. qua cōsiderata ⁊ vīsa benedixit duodeciz tribub⁹ predicēdo eis bōa futura. vt p̄ caplo. sequēti. s. xxxiij. De quibus duob⁹ actib⁹ cōtrarijs valde admirati sunt et admirātuz magistri hebreoz. Admirant eniz q̄ moyses cū tāta vehementia maledixerit illuz populū. et cōminatus fuerit tam grauem punitionem et bonoz priuationē in illo cātico. Et postea imediate cū tanto affectu benedicat eis p̄ singulas tribus in caplo sequenti. Ad qd̄ respōdet q̄ qz moyses p̄uidit rebelliones ⁊ apostasias eoz ⁊ ydolatriā futurā. iō p̄mo cōminatur malis et ydolatriis. s̄ finalr benedixit bonis et fidelibus presentib⁹ et futuris. S̄ iste intellectus est manifeste falsus et insufficientis nam in fine cāticī maledictis isrlitis benedicat populū gētilē. Item ille maledictiones oēs et punitiones p̄seuerāt hodie in toto illo populo qui putat suare legē moysi ⁊ abominatur oēm ydolatriam Que quidē punitiō oēs eos cōprehendit tam bonos q̄ malos. qz oēs p̄seuerant i

hac captiuitate et miseria per. M. cccc. lxxvj. annos post xpm. Et iō est dicēdū q̄ cecitas ⁊ malicia eoz impedit eos ne intelligāt sacramēta dei in illis misterijs clausa. vñ moyses qui fuit ver⁹ p̄pheta nō solum p̄uidit infidelitatē crebā illius populi: quā debebant cōmittere contra deuz adorādo ydola. s̄ etiā p̄uidit vltiaz obstinationē ⁊ rebellionē futurā: contra xpm verū messyā quē principes sacerdotum ⁊ pharisei debebant crucifigere. et successores eoz in eadē obstinatione permanere in extremo tpe vsqz ad iudiciuz. Et ideo moyses hoc p̄uidēs in spū nō soluz cōminat eis maledictionē t̄porales p̄pter ydolatriā: quā cōtinue cōmiserūt vsqz ad destructionē primi tēpli. s̄ etiā cōminatur eis maledictiones ⁊ penā taz t̄porales q̄ eternā p̄pter infidelitatē: qz cōmiserāt contra xpm messiam suū in extremo tpe. in qua erāt p̄seueraturi vsqz ad iudiciuz. et hoc p̄ hoc qd̄ dicit moyses deutēo caplo. xxxj. i fine maledictionum ⁊ anteq̄ p̄nūciet cāticū vñ ait. Non ui eniz q̄ post mortē meā iniqz agetis ⁊ declinabitis cito de via quā p̄cepi vobis Et occurrēt vob mala in extremo t̄pore q̄no feceritis malum in cōspectu dñi. vt irritetis eū p̄ opa manū v̄raz. Ex quibus p̄. q̄ ista captiuitas et punitiō: quā patiūtur in h̄ extremo t̄pore ⁊ vltia etate post destructionē secūdi tēpli. nō inest eis p̄pter ydolatriā: s̄ qz irritarūt deuz occidēdo xpm messyā suū. et semp irritant eū manēdo in eadē obstinatiōe. S̄ qz p̄mulgata ista sentētia moyses ascēdit in mōtem abari ex p̄cepto dei et speculatus est. et cōsiderauit totā terrā promissionis vsqz ad montem libani/et hermon/et amana/ ⁊ sanir/ ⁊ galaat/ ⁊ vsqz ad mare nr̄m. et vsqz ad mare mortuuz.

De quinto cantico.

In quo spatío erāt collocāde oēs tribus per sortes suas. Et p̄uidit qualr in extremo t̄pore. s. in vltia etate xp̄s messias illaz terram totam debebat peragrare. p̄dicādo et miracula faciēdo. puta p̄ totā terram zabulon/et neptalim vsqz ad radicē libani. et trās iordanes p̄ terrā gad/et manasses. et per terrā iuda/et effraym. Ex quibus. xij. tribubus xp̄s debebat regenerare. xij. ap̄los et. lxxij. discipulos per quos erat multiplicanda tota ecclia toto orbe diffusa p̄ regenerationē baptismales. que quidez ecclia erat futura x̄us isrl̄ fm̄ sp̄m/et p̄missiones. Dia ergo ista p̄uidēs moyses in sp̄u p̄siderādo illam terram de mōte abarim benedixit in sp̄u p̄phético. xij. tribubus isrl̄ sp̄ualib⁹ qui ex illis. xij. ap̄lis erant in xp̄o regenerādi. Et sic p̄z qualr moyses ī figura xp̄i ī illo cantico et capitulis p̄cedētib⁹ cōminatur maledictionē/et t̄porales punitionem filiis isrl̄ fm̄ carnē et infideles et xp̄i crucifixores. S̄z cap̄lo. xxxiij. benedixit tribubus et filiis isrl̄ fm̄ sp̄m p̄ xp̄m et ap̄los regenerādis. put moyses p̄uidit ī sp̄u p̄phético. Et sic ilico post hec moyses mortuus ē ī illo monte. vt patebit ī cātico sequēti. Et sic tollit et soluit cōtrarietas que videt̄ in illis duob⁹ actib⁹. Et iō moyses nō p̄ncipalr benedicebat illam terraz p̄missionis materiales: quā oculis carneis distinctā p̄ sortes videbat: s̄z benedicebat eccliam xp̄i p̄ illā terrā figuratā quā oculis p̄pheticis et mētālibus toto orbe diffusam cernebat. vñ moyses aspiciēdo versus aquilonē ex monte abarim videbat qualr altissimus mōs libani terminabat tanq̄ caput totā terraz p̄missionis. ex cuius latere emanabat flum⁹ iordanis qui irrigabat totā terrā p̄missionis. et secūdabat eam vsqz ad mare mor-

tuū: p̄ qd̄ p̄uidit in sp̄u qualr xp̄s messias in lege p̄missus erat futurus caput et principium ecclie. ex cuius latere debebat emanare flum⁹ baptismalis et virtus oīuz sacramētōz. qui debebat secundare et irrigare totā eccliam xp̄i ad regenerādos fideles. Itē p̄ h̄ q̄ illa tra erat tota circūdata ab oriente monte amana et sanir/et hermon/et cubilib⁹ leonuz/et montib⁹ pardoꝝ. p̄uidit qualr ecclia xp̄i debebat angustiari et infestari in p̄ncipio a iudeis et infidelib⁹ et tyrānis et impatoribus ydolatriis et hereticis. Et p̄ hoc q̄ videbat eam obsessam a meridie deserto arabie: p̄uidit qualr ī medio t̄poris ab arabib⁹ et sarracenis erat affligēda. S̄z p̄ hoc q̄ videbat illā tram ab occasu obsessam mari n̄ro mediterrano: p̄uidit in sp̄u qualr in fine t̄poris et in occasu mūdi ecclia erat affligēda p̄ antixpm̄. S̄z q̄ de⁹ dixit moysi q̄ ip̄e viuus nō poterat introire terram illam: s̄z post mortē ei⁹ josue debebat introire cū toto illo populo. et obtinere illam terraz etc. Per h̄ p̄uidit moyses in sp̄u qualr ante mortē xp̄i nullus poterat introire terraz viuētium. s̄z post mortem et resurrectionē xp̄s debebat introducere totū populū fidelez ī terrā viuētium. et finalr etiā p̄ ap̄los et martires et doctores debebat tūphare d̄ iudeis et sp̄atorib⁹ et hereticis et oīb⁹ infidelib⁹. Sub tali igif̄ r̄spectu p̄siderauit moyses totā illā trāz p̄missionis et cōsiderādo bñ dixit. s. q̄ p̄ illā bñdixit eccliam xp̄i futam quā illa tra figurabat. Sed nūc restat applicare figurā figurato. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū q̄ xp̄s p̄ moysē figurat⁹ qui non venit legē soluere: sed adimplere et verificare oīa gesta et dicta p̄riarchaz et p̄phetarū eodē modo p̄cessit in sua p̄egrinatiōe hui⁹ vite sicut moyses. Nam

De quinto cantico.

sicut moyses p. xl annos duxit et minavit illum populū p. defectus cum signis et portentis vsqz ad mortē suā. ita pariter xps p. xl menses duxit populū suū. s. eccliam apłoz et discipłoz i hoc mūdo cōputando a die ostensiois sue. s. baptismi vsqz ad passionē. Nam p. tres annos et quatuor mēses predicavit et pegrinatus est post baptismum fm eos qui tenēt: q. p̄ma vel terciā aprilis fuit passus. Et sic xps p. xl. menses fuit pegrinatus p. totā terrā p̄missiois faciendo multo maiora miracula q̄ moyses. s. mortuos suscitādo et infirmos curādo et demones fugādo et ventis imperando. que fuerūt multo maiora signa et miracula q̄ moysi: ut dictum fuit in expositioe psal. xxviii. Et in tractatu cōtra iudeos. Item sicut moyses in fine sue pegrinatiois cōgregavit maiores natu corā toto populo: et retulit totā legē narrando oīa beneficia q̄ deus fecerat illi populo. Et cōminatus est futuras maledictiones et punitiones p̄varicatoribz et transgressoribus legis sicut dictū est. ita pariter xps in fine sue peregrinationis ante mortem suā ascendit hierosolimā et vidēs civitatem sacrilegam et sui messie homicidaz cōminādo eius futurā ruinā flevit sup illaz et c. Et postea igressus i tēplū eiecit emētes et vēdentes. et altera die p̄gregatis maioribz natu. s. scribis et phariseis et principibz sacerdotū. exprobavit eis iniquitates eorū. et cōminatus est eis futurā punitiois t̄poralem et eternam p̄pter infidelitates et i gratitudinē et homicidiū. ut p̄ mat. xxij. et. xxiiij. et. xxv. Item sicut moyses post datā maledictiones et p̄nūciatas futurā punitiois illius populi rebellis ascendit in montē abarim et cōsiderata tota terra p̄missionis benedixit. xij. tribu

bus fm sp̄m et p̄missionē anteq̄ morere tur sicut dictū est. Ita pariter xps i plendo illā figurā et totā legē postq̄ cōminatus est. et p̄nūciavit futurā damnatioes suoz crucifixoz: et oīuz successorz obstinatorz: ascendit i mōtes syon. et sc̄ta cena cū discipulis surrexit a mensa: et lauit pedes eoz. et recūbens instituit sacramētū eucharistie: et tradidit se ip̄s eis sacramentaliter. Et postea habuit longum p̄monē cū discipulis benedicēdo eis p̄mittēdo et dando eis bona sp̄ualia. s. pacem et caritatem: et sciam in hac vita. et p̄mittēdo futuram felicitatem. ut p̄ jo. a. xiiij. caplo vsqz ad. xvij. inclusive. Ex quibz oībz p̄ q̄l̄r oīa que fecit moyses: fecit in figura xpi. Et qual̄r xps p. oīa p̄plevit. et v̄ificavit oīa gesta moysi et oīum p̄phetaz.

Salon ergo p̄vidēs in sp̄u oīa ista misteria xpi figurata p. sup̄dicta gesta moysi fecit istud cāticū introducēs xpm ad loquēdū in hac sc̄ba parte cantici. in q̄ xps dotat et decorat sp̄saz suā eccliaz i apl̄is et discip̄lis p̄gregatā i die iouis sc̄ta. q̄no cena sc̄ta lauit pedes discipuloz suoz. vbi ostēdit eos pulchros et mūdos i aīa ab omni inquinamēto post recessus iude quibus tradidit sacramētū eucharistie tanq̄ mūdis. Et postea in suo testamēto legavit eis suam pacē et caritates et oīa bona gr̄e. ut p̄ illū longū p̄monē. vbi oīditur q̄l̄r dotavit et decoravit eccliaz sp̄saz suā bonis sp̄ualibz p. vestimēta et odoramēta et fructz pomoz intellectis.

Dicit ergo x̄ sponus ecclie. Vadam ad montē myrrhet et collē thuris. i. ascēdam in hierl̄m qui d̄r mons myrrhe et thuris eo quia ibi fiebant sacrificia et offerebant oblationes et adolebant in altari thus et mirrha et tymiamata et cetera odoramenta significantia passionē xpi.

De quinto cantico.

Et iō appellat xps hirlm montē myrrhe
 ⁊ turris. i. passionis ⁊ sacrificij. In he /
 breo autē hētur. Vadaꝝ ad mōtē moꝝya
 i. ad montem vbi abraam sacrificauit fi /
 liuz suū ysaac in voto. ⁊ arietē in effectū
 queꝝ montē appellauit i mōte dñs vide /
 bitur. s. sacrificij. et imolari suple. put
 fuit declaratū in expositōe psalmi. xlvij.
 et in plerisqꝝ locis. Dicit ergo xps. Va
 dā ad mōtes myrrhet ⁊ colles thuris. i.
 ad montes mee mortis et passionis que
 est hirlm. Hoc pfecto dixit xps post suā
 pegrinationem qñō assumpsit. xij. disci /
 pulos secreto ⁊ dixit illis. Ecce ascēdimꝝ
 hierosolimā: ⁊ filiꝝ hoīs tradet ad flagel
 lādū ⁊ crucifigēdū mat. xxij. ⁊ luc. xvij.
 Deinde cū dicit. Tota pulchra es amica
 mea. Cōmēdando sponsam suam dotat
 et decorat et pulchrificat ipas xꝝ mūdicia
 et pulchritudine spūali reddēs ipas purā
 et mundaꝝ nō habentē rugā neqꝝ macu /
 lā. Ad cuiꝝ intellectū ē notandū qꝝ xꝝ in
 die iouis scīa cena scīa: surgēs a cena an
 teqꝝ institueret eucharistiā ⁊ traderet eā
 discipulis: lauit pedes eozꝝ vt ostenderet
 mūdiciā ⁊ puritatē eozꝝ. ⁊ quō nemo de
 bet accedere ad tantū sacramētū: nisi mū
 dus ab omni macula et labe pcti. nō so /
 lum mortalis: sed etiā venialis. Et nō so
 lum ab omni pctō in effectū: sꝫ etiā i af /
 fectū ⁊ cogitatōe. Et iō lauit pedes eozꝝ
 p quos sensualitas ⁊ affectꝝ ⁊ cogitatio
 significat. Et iō dixit eis qui mūdus est a
 peccato suple in effectū / non indiget nisi
 vt pedes lauet. i. sensualitatis affectuz et
 cogitationē. Sꝫ qꝫ solus iudas scarioth
 manebat in suo malo pposito tradendū
 xpm quem iam vendiderat. iō subdit xꝝ.
 Et vos mūdi estis sꝫ nō oīs. vt pꝫ io. xiiij.
 Et iō postqꝝ iudas filiꝝ pditionis recessit
 ab illa societate tanqꝝ mēbrū descisum et

alienū ab ecclīa. tūc mansit illa societas
 et ecclīa tota pulchra sine aliqua macula
 vel ruga. Et iō recedente illo dixit xps
 Nunc clarificatus est filius hoīs: et deꝝ
 clarificatus est i eo. vt pꝫ ibidē. qꝫ diceret
 xps. Nunc ista societas. s. ecclīa sponsa
 mea manet clara ⁊ pura ⁊ pulchra sine
 macula. Et hoc dicebat cristus. qꝫ tota
 ecclīa psistebat in. c. xx. personis iustis ⁊
 mundis. cuius ecclīe xps erat caput. Et
 virgo maria pmū mēbrū in puritate. et
 exinde apli ⁊ discipuli cū maria magda /
 lena et ceteris mulieribꝝ. et sic tota erat
 pulchra ecclīa sine macula. Et iō dicit xꝝ
 i hoc cātico. Tota pulchra es amica mea
 quo ad dispositionē membrorꝝ fm gra /
 dus dignitatis ⁊ officiorꝝ sicut dictū est.
 Et tota es pulchra quo ad ornatū virtu /
 tū: et macula peccati nō est i te. Nā xps
 caput huius ecclīe fuit immunis et liber
 non solum in psona: sꝫ etiā in natura ab
 omni labe pcti. Virgo autē maria fuit
 pseruata in psona p grām ante lapsum.
 Ceteri autē oēs fuerāt mūdati p circūci /
 siōꝝ in signū: ⁊ p baptismū i re: put dic /
 tum fuit in tractatu ꝑ iudeos. Et sic illa
 societas erat tota pulchra sine macula.
 Deinde cū dicit. Veni de libano. Expli
 cat pulchritudinē huiꝝ spōse. Ad cuiꝝ in /
 telledū est notādū fm qꝫ dictū est. qꝫ to /
 ta illa terra pmissiōis erat figura ecclīe
 cristi secundū omnes suas partes: quas
 continet. et quibus clauditur. Nāꝝ liba
 nus qui ē in capite terre pmissionis:
 significabat cristuz qui est caput ecclesie.
 Et fluiꝝ jordanis fluēs et emanās ex la /
 tere libani ⁊ discurreꝝ ⁊ irrigās ⁊ fecū
 dans totā terraz pmissionis: figurabat
 baptismū et cetera sacramēta ecclīe irrigā
 cia et fecundancia totā ecclīaz in fructibꝝ
 et bōis spūalibꝝ. Et iō sicut oīa bona ter
 .f. iij.

De quinto cantico.

re pmissiois pueniūt ex libano et maxie p illam aquā fluij iordanis: Ita oīa bona spūalia pueniūt ecclie ex latere xpī. a quo fluxit sanguis et aqua in virtutē ecclēsiasticorū sacramētorū. Itē tria bona faciebat illa aq̄ iordanis vtilia in illa terra. Nam primo mūdabat et lauabat sordes: q̄ sine aqua nulla sordes mūdant bene. Scdo refrigerabat et refocillabat et fortificabat bibentes. Tercio fecūdabat terram in copia fructuū et pomorū et arborū. Ita ergo pariter aqua baptismi et virtus aliorū sacramētorū tria bona faciunt in ecclia spōsa xpī. Nam primo mūdāt ab omni sorde pcti. s. originalis venialis et mortalis. Scdo roborant et fortificant ad resistēdū et pugnādū ptra carnem et mūdū et diabolu. Tercio generāt fructus virtutū et meritoꝝ in anīa.

De istis ergo tribus bonis spūalibus cōmēdat xp̄s eccliam spōsā suā irrigatā flumine sanguinis sui lateris. et cōmēdat eā de mūdicia et puritate q̄s adeptā ē p baptismū et cetera sacramēta ab oī pcto. Scdo cōmēdat de fortitudine et victoria quā adeptā ē p sacm cōfirmatōis et alia sacramēta. Tercio cōmēdat eā de fructibus meritoꝝ et virtutū quos adeptā ē p oīa sacramēta. Scda ibi. Coronaberis. Tertia ibi. Quā pulchre sūt mame tue. Quātū ergo ad p̄mū ē aduertēdū q̄ liban⁹ inf̄ptat candid⁹ et alb⁹: eo q̄ semp candet et albet niuib⁹ a quo undiq̄ fluūt aq̄ viue: maxie ex latere meridionali: a quo fluit iordanis. q̄ quidē mons significat xp̄s totū candidū/et imūne ab oī macula i p̄sona et in nāsa. iō ex ei⁹ latere exit fluius sacorū q̄ oīa mūdificat a pcto/et albificat albedine virtutū. Et sic mūdauit a t̄plici pcto. s. originali/actuali/et veniali. Et iō

sponsus albificans sponsam suam et mūdificans ab isto triplici pcto: dicit. Veni de libano sponsa mea: veni de libano: v̄ei i. veni de libano candidata per baptismū et mūdā a culpa originali i adā p̄petrata. Et veni de libano a c̄pā actuali et mortali p̄ p̄nias expurgata et dealbata. et veni de libano ab omni v̄eiali p̄ extremā vnctionem mundificata et candidata.

Itē q̄ in baptismo dantur nob̄ tres theologales virtutes. s. fides/spes/caritas p̄ quas aīa reddi⁹ mūdā et cādida. iō ter vocat spōsam dicens. Veni de libano sponsa mea. s. cādida p̄ fidē. Et veni de libano p̄ caritatez. et veni p̄ spem. Itē q̄ per ecclēstica sacramēta consequimur tria bona. s. fidem articuloꝝ: et gr̄as sacramētoꝝ: et merita ex obfuātia p̄ceptoꝝ. Scdo vocat ter spōsam ad recipiēdum ista tria bona dicens. Veni de libano sponsa mea. s. p̄ fidez articuloꝝ. et veni p̄ gr̄am sacramētoꝝ. et veni p̄ obseruantia p̄ceptoꝝ. que quidē tria bona p̄ueniunt ecclie ex libano. s. xp̄o capite et spōso suo emanātia ex latere ei⁹ put dictum est. Sc̄ q̄ ecclia spōsa xpī veniēs de libano/nō solū venit dealbata et mūdā ab omni labe pcti: s̄ etia venit armata fide et spe et caritate. quas accepit i baptismo. et septē donis sp̄s sc̄ti que recepit in cōfirmatiōe. Et roboꝝ et augmēto virtutū q̄d accepit in eucharistia: et ceteris sacramētis. quib⁹ adeptā est coronā victorie. Et triumphauit de mundo et carne et diabolo. Scdo subdit spōsus dicens. Veni et coronaberis. Ad cui⁹ itellec tū est aduertēdum q̄ corona dabat̄ agonizantibus et certantibus i ludis magarēsis et olipiadibus. ut ait aristo. s. ethicoꝝ. et sic dicit ap̄ls. p̄. ad thi. q̄ nō coronabit nisi qui legitie certauerit. et sic corona dabat̄

De quinto cantico.

in signū victoriē et sūphi. et sic ponit hic coronari p̄ triūphare. Sed q̄ ecclia tali b̄ armis et virtutib̄ de mundo et carne et diabolo triumphauit. **3̄do dī.** veni et coronaberis. i. triumphabis. Et ponunt hic quinque mōtes significātes methasorice quinque potestates cōtra quas pugnavit et de quib̄ triumphauit ecclia. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū sicut sup̄ dictū est. q̄ sicut terra p̄missiōis claudis et obsidet ab oriente quinque mōtib̄. s. amana et sanir et hermon. et galaad. in quo sunt cubilia leonū. Et versus meridiem claudis deſto faram in quo sunt mōtes pardoz. Ita ergo ecclia p̄ terrā illaz figurata fuit i principio et ortu suo infestata et obsessa quicq̄ p̄fatib̄ et inimicis. **Haz** p̄ amana q̄ interpretat̄ angustias: fuit figurata potestas scribarū et phariseoz et principum sacerdotū: qui in principio infestauerūt eccliam. vt p̄ in actib̄ ap̄loz. Et per sanir q̄ interpretat̄ lucerna siue scia figurabat̄ p̄fas phariseoz oīuz infidelium gētilium. quib̄ fuit puncta et impugnata ecclia i principio. **Itē** p̄ hermon q̄ interpretat̄ anathema fuit figurata potestas et iniquitas hereticoz qui fuerunt excommunicati et separati ab ecclia: quā infestauerūt et afflixerūt t̄pore arrianoz et alioz hereticoz. Et p̄ leones intelliguntur reges et impatores. qui eccliaz infestauerūt t̄pore martiz. **Itē** p̄ mōtes pardoz qui sunt i arabia: intelligitur p̄fas sarracenoz. q̄ habuit ortū ex arabia. que sup̄ modū infestauit et infestat eccliaz p̄ totū orbē. **Sz** q̄ de sup̄dictis q̄ttuoz. s. iudeis et phariseis et impatorib̄ et hereticis iā triumphauit ecclia. vt p̄ intuiti et debet triūphare finaliter de p̄dis et sarracenis p̄ scripturas p̄phetarū. **3̄do** dicit x̄ps. **Veni de libano sponsa mea. veni et coronaberis.** i. triumphabis de capite amana. i. de culmine potestatis sacerdotū et scribarū et phariseorum. Et de vertice sanir. i. de culmie p̄tatis et vep̄b̄ phariseoz. Et de hermon. i. de hereticis anathematizatis. Et de cubilib̄ leonū. i. de impatorib̄: Et etiā de cubilib̄ leonū. i. de templis ydolorū que erant cubilia in quib̄ habitabant leones et dracones. ysa. xxxv. Et coronaberis. i. triumphabis finalit̄ de montibus et regib̄ p̄doz. i. agarenorū. qui dñr p̄ di eo q̄ illa heresis ē conficta ex diuersis colorib̄ heresuz sicut d̄ctm ē in exp̄ōitiōe ps. lxxxij. Triumphauit et ecclia de capite amana. s. de p̄cto originali: q̄ est caput et p̄ncipiū p̄mū. Et de vertice sanir. i. de vep̄rib̄ p̄cupiscētie latētis in carne. q̄ causat omne p̄ctm in volūtate p̄ p̄sensuz. Et de hermon. i. de p̄cto actuali: q̄ separatur hoīez a deo. Et cubilib̄ leonū. i. de p̄secutorib̄ mūdais. Et de mōtib̄ pardoz. i. de hereticis pictis varietate mēdatij.

Iti ergo quicq̄ mōtes. i. quicq̄ p̄tates infestauerūt et impugnaverūt eccliam successiue. **Primo** iudei. **Secūdo** pharisei mūdi. **Tercio** heretici. **Quarto** imperatores et reges. **Quinto** sarraceni. De quibus triumphauit et finalit̄ triumphabit ecclia.

Vulnerasti cor meū soror mea sponsa. In hac parte explicat sponsus cām q̄re mot⁹ ē ad amorē sp̄se. Ad cui⁹ intellectū ē notandū q̄ q̄tuoz sunt q̄ reddūt mulierē pulchrā et amabilem et mouēt sp̄sum ad amorē sui. **Primo** optima dispositio mēbroz. **Secūdo** suauitas eloquētie et v̄borū. **Tercio** ornat⁹ et decor vestimentoz. **Quarto** suauitas odoramentoz. Que quidez quattuoz p̄ quādam excellentiam habet sponsa x̄pi ecclia. que mouēt x̄pm ad amorē ei⁹. vñ

De quinto cantico.

optima dispositio membrorum ecclesie est opti-
mus ordo status et graduum. et dignitatum
et officiorum. sicut sunt patriarche / prophete / a-
postoli / euangeliste / martires / doctores
prelati / sacerdotes / Reges / milites / ciues
populares / religiosi / virgines / continentes
et coniugati / et singulariter unusquisque fi-
delis. Eloquia autem ecclesie sunt sacre scrip-
ture utriusque testamenti. et sacrorum docto-
rum. et predicatorum prelatorum et sacerdotum
Vestimenta et ornamenta ecclesie sunt virtu-
tes et dona gratiarum que dantur in sacramen-
tis. Odoramenta vero hanc vestimenta sunt opa
inimice et orationes et officia canonica: que fiunt
in ecclesia. que quidem opera tam actiua quam pater-
nalia procedunt ex virtutibus et donis gratie
Que ideo dicuntur odoramenta: quia ascendunt
usque ad aures dei et delectant deum: et tra-
hunt primum ad deuotionem et imitationem

Est ergo ecclesia sponsa christi pulchra in op-
tima dispositione membrorum: et suavis in elo-
quio et decora in ornatu et apparatu et su-
avis in odore. Et ista quattuor mouerunt
christum sponsus ad eius amorem. Et hoc intē-
dit dicere in hac ultima parte huius quinti
cantici. Dicit ergo. Vulnerasti cor meum
soror mea in vno oculo tuorum. Ad cuius
intellectum est notandum. quod natura humana a
principio usque in finem mundi semper habet du-
os oculos. Primus dei oculus fidei. quo
fideles vident celestia et spiritualia: et istum
oculum habuerunt soli fideles veteris testa-
menti. scilicet patriarche et prophete: et ceteri fide-
les. quo oculo in spiritu videbant et credebant
et expectabant et continue petebant christum fu-
turum redeptorem. put dictum est in primo
cantico. Et eodem oculo fidei patris ecclesia vi-
det et credit christum venisse et mundum rede-
misse et expectat eum ad glorificandam eam in
seculo aduentu. Iste ergo oculus fidei huius
sponse vulneravit deum. qui tactus dolore

cordis descendit de celo in terram sumens car-
nes ex virgine ut audiret gemitus copedi-
torum: et solueret filios interceptorum psal-
m. c. j. Et eodem oculo fidei apostolorum et discipulorum
vulneravit cor christi ad patiens mortem.
cum dixit. Maiores hanc dilectionem nemo
habet / ut animam suam ponat quis pro amicis
suis. Et iste idem oculus fidei spe et caritate
formate vulnerat et mouet continue christum
ad subueniendum ecclesie sponse sue usque ad
diem iudicij. quando veniet ad totaliter
liberandum eam a tribulationibus huius mundi.
Et hoc intendit dicere christus in hac parte. unde
ait. O ecclesia soror mea tu vulnerasti cor
meum in vno oculo tuorum. scilicet vno oculo fi-
dei patriarcharum et prophetarum et fidelium ve-
te. quorum clamore ego inclinavi celos et descē-
di in terram in uterum virginis. Et non solum
vulnerasti cor meum isto oculo fidei tempore
patriarcharum et prophetarum ut venire in carnem
Sed iterum vulnerasti per fidem apostolorum et ecclesie
no. te. ut paterer. et cotidie vulneras ut
eam liberem a malis temporalibus et spiritualibus
et venias finaliter ad glorificandum eam.
Et non solum vulnerasti me in vno oculo fi-
dei: sed et in vno crine colli tui. Nam sicut
humana natura habet duos oculos. scilicet oculum fidei
ad contemplandum spiritualia / et oculus naturalis et car-
nalis ad videndum temporalia: ita patris huius duos cri-
nes. videlicet duos populos a deo dependentes
scilicet populum fidelium qui non solum dependet
a deo per creationem: sed etiam per recreationem
et habet populum hominum terrenorum qui solum
dependet a deo per creationem. Iste ergo
crinis spiritualis et fidelis vulneravit christum
ad descendendum de celo in carnem. et vulne-
rat cotidie ut veniat per gratiam. Et ideo nota-
ter repetit / li / vulnerasti cor meum. Nam
primus refertur ad oculum et crinem fidei fide-
lium veteris test. Et alterus ad oculum et crinem
fidelium novi testamenti. Hoc etiam potest

De quinto cantico.

referri ad virginē mariā. Nam h̄s oēs p̄ri/
 arche et p̄phete et doctores s̄nt oculi xp̄i
 et eccl̄ie ad vidēdū et p̄tēplādū sp̄ualia et
 d̄ina: t̄n̄ ocul⁹ x̄gis colūbin⁹ fuit acutior
 et p̄spicatio⁹ et rectior et h̄uili⁹. q̄ acu/
 ti⁹ vidit secreta d̄ia et cū maiore inocētia
 et h̄uilitate. Et iō x̄⁹ respiciēs hanc h̄uili/
 tatē sūmā in virgine. hinc ē q̄ magis īcli/
 nauit eū vt veniret in ip̄as q̄ in aliā put
 dictus ē in cantico ei⁹ luce p̄mo. Et p̄ h̄ac
 rōez virgo maria fuit crinis tā pulcher et
 honestus: q̄ vulnerauit xp̄s et inclinauit
 ad amorē sui. ydeo notāter d̄r in vno cri/
 ne colli tui. Nam sicut xp̄s d̄r caput ec/
 cl̄ie: ita virgo maria d̄r collū eccl̄ie. naz
 sicut collum situatur īmediate sub capi/
 te. p̄ q̄d descendit oīs sensus et virtus et
 mot⁹ ad alia mēbra hoīs: Ita virgo ma/
 ria ē īmediate post xp̄s p̄ quā descēdūt
 oēs gr̄e a xp̄o in oēs fideles eā īnuocātes
 Ido d̄r mediātr̄ iter nos et xp̄s. vt d̄ct⁹
 est ī expōe cātici virginis. In hebreo aut̄
 h̄etur. Vulnerasti me ī vno monili colli
 tui. Et tūc l̄ra esset magis plana refferē/
 do tā ad totā eccl̄iaz q̄ ad virginē mari/
 am. Nam mobilia sp̄ualia sunt virtutes
 q̄ decorāt aīas: ymo totū hoīez. Sed īnf̄
 cetās virtutes q̄ reddūt m̄lierez pl̄chraz
 et amabilez est h̄uilitas cū caritate. et in
 hac uirgo maria et tota eccl̄ia fidelīū ve/
 te. vulnerauit filiū deiz: et fecit ip̄m ī car/
 nem venire. Deinde cum dicit.

Quā pulchre sūt mamme
 tue etc. D̄ndit quomō nō solum vulnera
 runt et mouerūt xp̄m ad amorē oculis et
 crinis sp̄ose: Sed etiā m̄ame et vbera co/
 pioza et dulcia. vñ d̄ctm ē q̄ vbera sp̄ose
 sunt duo testamēta. vel fides articlōz et
 gr̄a sacramētoz. quib⁹ fideles nutriūtur.
 Nam sapor ītelligentie sacre scripte delec/
 tat aīas fidelīū: et gr̄a sacramētoz nutrit

eos. Ista ergo duo vbera q̄ sunt delecta
 bilia sup aurū. et dulciora sup mel et fa/
 uū. psalmo. xviii. Ideo delectant et vul
 nerāt xp̄m et inclināt vt veniat ad nos.
 Dicit ergo sp̄osus. O ecclesia soroz mea
 et sponsa q̄ pulchre sunt m̄ame tue quo
 ad dispositionem et figuraz et plenitudi
 nez et copiam lactis doct̄ne sacre scripte
 et gr̄e sacramētoz. pulchriora. i. sapidiora
 ra sūt vbera tua vino: Unde d̄nr m̄ame
 quo ad officiū mamādi et sugendi et īqn̄
 tum suguntur. sed d̄nr vbera quo ad co/
 piam et vbertatē lactis. q̄d quidē lac doc/
 trine et sacramētoz est sapidius vino. et
 magis īebriatiuū. in tantū q̄ trāsformat
 amātem in amatum et extasim facit Fin
 dionisiū: Sed q̄ ista doct̄na et gr̄a sa/
 cramētoz sunt q̄dam vnguēta odorifera
 puta ad sanandū et p̄fortādū et delec/
 tandū fideles: ydeo s̄ d̄it. Odoz vnguē/
 toz tuoz ē suple et redolet et delectat su
 per oīa aromata: Et nō solū ista tua vba
 sunt dulcia. et lac ē sapidū. eo q̄ et odoz
 vnguētoz ip̄oz delectabilis sup oīa aro/
 mata: Sed etiā eloquiū tuū o sponsa est
 suauissimū et dulcissimū. q̄ labia tua sūt
 sicut fau⁹ distillās: et mel et lac ē et fluit
 p̄tinue sub lingua tua. Nam labia huius
 sponse sunt ap̄li et euāgeliste et doctores
 qui distillarūt nobis mel et lac. vt ē doc/
 trina euangelica et ap̄lica: et scriptura sa/
 croz doctorū et predicatorū quozū labia
 semp distillāt mel et lac. de quib⁹ d̄s di/
 cit psal. c. xviii. Quā dulcia faucib⁹ me
 is eloquia tua sup mel ori meo. Dein
 de cū dicit. Odoz vestimētoz tuozum.
 Ostendit q̄ nō solū mouēt xp̄m ad dili/
 gendā eccl̄iam sp̄osaz suaz vbera doct̄ne
 sacre scripture et gr̄acie sacramentozum:
 sed etiam odoz vestimētoz eius. vnde
 vestimēta eccl̄ie et cui⁹ cūqz aīe fidelis sūt

De quinto cantico.

virtutes. ut iquit Cicero i libro officioꝝ
qꝫ virtutes sunt ornatus animi. sꝫ qꝫ vir-
tutes nō cognoscūtur nec redolēt nisi p
opationes que sunt fructus ⁊ effectꝫ vir-
tutū: iō opa mie et opationes cuiuscūqꝫ
virtutis dicunt odoramēta virtutū ⁊ ve-
stimētōrū ecclie ⁊ fructꝫ oīuz fidelīū. Sꝫ
īsta odoramēta et opationes virtutū sūt
in duplici genēre. Hā quedā dñr opatio-
nes actiue. sicut sunt opa mie corporales
et etiā spūales. Alie autē dñr opationes
ptēplatiue: sicut meditationes ⁊ oꝛiones
canonice que fiūt i ecclia i officio tā diuz
no qꝫ nocturno. Et etiā oꝛiones particu-
lares ⁊ priuate: que puate fiunt a quocū-
qꝫ fidelī. vñ de bonis opibus ⁊ fama eo-
rū dicit aplūs. ij. ad cor. ij. bonus odor
sumus. Et d odorē oꝛionuz dñr apocal. v.
Habētes singulas cytaras ⁊ fialas aure-
as plenas odoramētōrū: que sunt oꝛioēs
scōrū. Et talia odoramēta vestimētōrū
vñerāt deū i corde et īclināt eū ad nras
petitiones pplendas: Dicit ergo spōsus
O sponsa odor vestimētōrū tuoz spirās
ex vestimētis tuis que sunt opatiōes vir-
tutuz ⁊ oꝛionis: sunt mihi sicut odor thu-
ris. Hā sicut odor thuris offerē solī deo
⁊ ascēdit sursus. ita oꝛio ⁊ latria pēntrat
cor ⁊ aures dei. et sic oꝛioēs et bona opa
sūt sic odor thuris. Deide cū dicit hor-
tus cōclusus soroz mea. Cōparat eccliaz
ad hortū ⁊ paradīsz deliciarum quo ad
fructus odoriferos. Hā sicut deꝫ a pnci-
pio plātauit paradīsz deliciarū plenus
diuersis arboribꝫ fructiferis ad comunē
vitaz hoīuz. Et plātauit i medio lignū vi-
te ad ppetuādaꝫ vitā. Et fecit in eo oziri
fontes. a quo emanāt qꝫtuoz flumina qꝫ
irrigāt totū paradīsum. ita pariter xp̄s
deꝫ icarnatꝫ i suo aduētū plātauit eccliaz
suam adinstar illius paradīsi. Et sic ista

ecclia p xp̄m plantata dñr hortus vñdīqꝫ
igne caritatis cōclusus que hēt arborem
vitez qui est xp̄s i medio inter alias arbo-
res qui sunt fideles. A cuius latere pce-
dit etiā fluuiꝫ fons signatus et lancea mi-
litis apertus. quiquidē fons totā eccliaz
p qꝫtuoz flumina euāgelica influit ⁊ irri-
gat. et ceteris arboribꝫ refrigeriuz ⁊ nu-
trimētū et vitā prestat. Itēz emissioēs
.i. virgulta et arbusta nascētia et germi-
nātia i hoc orto sunt sicut paradīsz. i.
hortus maloz granatoꝝ cū oīuz pomoz
rū fructibꝫ. Et pparat fructus ecclie pa-
radīso siue orto maloz granatoꝝ rōe
multitudis: et vnitatis ⁊ caritatis. Hāz
sicut in malo granato pgregat mltitudo
granoz rubeoz sub vna pelle ordiatoꝝ:
ita piter i ecclia xp̄i pgregat mltitudo fi-
delīū caritate rutilatiū sub vna fide ordi-
natoꝝ sꝫ gradꝫ diuersoz statūū ⁊ digni-
tatū: sicut dñr i actibꝫ aploꝝ qꝫ illiꝫ mltitu-
dīs erat cor vnū i dō. ⁊ erāt eis oīa coīa
Itē subdit qꝫ emissioēs. i. fructꝫ emissi-
nati in hoc orto ecclie: nō solū sunt sicut
padīsz maloz granatoꝝ i multitudie
cū vnitare caritatis. et padīsz cū malis
granatis quo ad mltitudines et vnitates:
sed et cū oīuz alioꝝ pomoz fructibꝫ quo
ad sapore et odorē virtutuz. Et ista ecclia
spōsa xp̄i nō solū ē hortꝫ maloz ⁊ pomoz
rū sicut dñm ē: sed et hortꝫ aromatuꝫ: ex
quo et in quo emittunt et nascunt et ger-
miant septē aromata siue septē arbores
siue septē plāte aromaticē. s. cypri cū nar-
do/et nardꝫ et crocꝫ et fistula/ ⁊ cynamo-
mū cū oībꝫ lignis libani odoriferis et sa-
lutiferis/et myrrha ⁊ aloē cū oībꝫ p̄mis
vnguentis. Per qꝫ quidē septē aromata
odorifera et salutifera intelligunt septē
eccliaistica sacramenta qꝫ sunt odorifera i
qꝫtū cōferunt grām et virtutes in p̄nti/

De quinto cantico.

et gloriā i fuso. Et sunt salutifera inquantū purgant et liberant a morbo quocunqz et egritudie pcti. Et germinat nard⁹ in ista septē aromata. eo qz ē duplex nard⁹ quaz vna nō facit spicas: s; solū herbas. et est femeníni generis. de qua dictus est in sc̄do cātico. *Nardus mea dedit odore suauitatis.* Alter autē dī nardus spicat⁹ proferēs spicas ⁊ granaz: et est masculini generis. de quo dī marchi. xiiij. *Mulier hñs alabastrū vnguēti nardi spicati p̄cio si.* Et sic enumerāf septē aromata in hoc cathalogo. Quorū primū dī Ciprus que est quedā vitis aromatica ex cui⁹ isciōe emanat balsamū put dictū est i sc̄do cātico. Potest etiā p̄ Ciprū intelligi quedā radix aromatica que dī ciperus hñs i radice multa grana quibusdā filiis ad modū racemi colligata. vñ ciperus ē species iunci: q̄ posita ad ignē suauē odore emit tit. et iō dī ciperi in numero plurali p̄pter multitudiez granoz. Et forsan vitio scriptoz ponit in hoc loco cipi p̄ ciperi. Sc̄oz dī nardus que ē quedā herba spicata: aut sine spicis. vt dcfz ē. Tercia herba aromatica dī crocus i medio cui⁹ floris fiunt quedā fila rubea: que valent ad cōfortādū ⁊ letificādū cor: et roborādas vires: et ad colorādū ferculū cibale. qd̄ cōiter ⁊ vulgariter cafranū appellatur. Fistula autē ē cassia que ē medela suavis dulcis et lenitiua. Cynamomum vero spesies valde odorifera ⁊ sapida ⁊ penetratiua gustus ⁊ olfatus ⁊ confortatiua cerebrī: quam vulgares canellā appellāt. Myrrha autē est qd̄dā gūmi ex quada; arbore parua distillatū. sicut sup̄ in sc̄do cātico dictū est. Et hoc idē est dicēdū de Aloe. Que quidē duo aromata licet sint amarissima: tñ sunt odorifera: et ad melam purgatiua: et ab omni corruptio

ne p̄seruatiua. Per sup̄ ergo memorata septē aromata intelligūtur methaforice septem ecclīastica sacramēta. que quides septē ecclīastica sacramēta: iō septē supra dictis aromatib⁹ p̄parāf. eo qz sunt odorifera. inquantū p̄ferūt septem virtutes. s. tres theologales: ⁊ cōfortāt quattuor cardinales. aut qz cōferūt septem dona sp̄s sc̄ti. Et sunt salutifera inquantū purgāt ab omni morbo pcti. Et sunt etiā p̄seruatiua ab omni putredie vicioz. Bene ergo merito ecclīa sp̄osa xp̄i dī hortus conclusus ⁊ bene septus ⁊ muratus caritate ⁊ diuina p̄tectiōe. Et dī etiā fons signatus signo vulnerū ⁊ plagaz xp̄i. a quo fluit iste fons vite irrigās istū hortū et secundās ip̄m et faciēs in eo crescere sup̄dicta aromata. Et iō subdit qz ē fons horticū i. irrigās hortos ⁊ arbores huius horti. Et ē pute⁹ ⁊ receptaculū aqz viuētū: q̄ cū impetu fluūt d̄ libano. i. d̄ latere xp̄i. Vñ sicut aque q̄ cū impetu fluūt de libano nō sunt stagnales ⁊ immobiles n̄c mortue nec putride ⁊ morbide: s; viue et fontales ⁊ mobiles ⁊ fructifere decurrētes p̄ totā trā p̄missiōis vtilis ad fructificādū. Et p̄ p̄ns sicut trā p̄missiōis ē pute⁹ ⁊ receptaculū oīuz aqz fluētū de libano ex latere meridionali: Ita ergo p̄f ecclīa ē pute⁹ ⁊ receptaculū oīuz aqz viuētūz fluētū et decurrētū ex late et cetis vulnerib⁹ xp̄i. Vñ iste aqz sacramētales fluentes ex late et passiōe xp̄i qui ē ver⁹ liban⁹: dicunt viuētes inquantū viuificant ⁊ cōferunt vitā gr̄e in p̄ntizet vitaz etnam in fuso. Et dicunt fluere ⁊ decurrere cū impetu d̄ isto libano: quia cū ip̄etu et violētia et dolore passiōis et mortis et flagellorū et vulnerū emanarūt ille aqz ex corp̄e xp̄e. et cōtinue discurrūt p̄ totā ecclīā ip̄am irrigādo et secundādo. Et etiaz dñr

De quinto cantico.

cū impetu de libano iste aque fluere rōe copie et sufficiētie. qz fluminis impet⁹ lētificat ciuitates dei: et sc̄ificauit tabernaculum altissim⁹. psal^o. xlv. **D**ī ergo ecclia hortus maloz granatoz. q̄ntuz ad multitudinē fidelīū in ea sub vna fide cōgregatoz. Et dī hort⁹ alioz pomoz quo ad fructus nutritiuos fidei articuloz. qz doct̄na sac̄e scrip̄te nutrit aīas. Et dī hort⁹ septē aromatu: rōe septē eccliaſticoz sacramētoz. Et dī fons cōclusus iq̄ntuz fruct⁹ et aromata ecclie nō exeūt ex ecclia. nec nutriunt/nec viuificant ifideles: qui sunt ex gremiū et murū fidi ecclie. s; solū nutriunt eos qui sunt intra eccliam. Et p̄ eādē rationē dicitur fons signat⁹. i. clausus. nam sicut aque jordanis et ceterae aque defluētes de libano nō exeūt extra terrā p̄missionis ymo submergūtur in mari mortuo iuxta jerico. nec ille aque p̄ficiūt habitantib⁹ ex̄ tram p̄missionis. Ita p̄f aq̄ sacramētoz nō exeūt nec p̄ficiunt infidelib⁹ et paganis ex̄ eccliam.

Ex p̄dictis p̄ esse falsas et insufficiētē et deceptorīā expōez et itelligētiam rabi Salomō in hoc cantico et ceteroz cecoz modernoz iudeozū i hoc cātico: qui dnt qz salon in hoc cantico in persona moyſi ex̄ntis in monte abarim p̄mēdat tram p̄missiōis d̄ pulchritudine situs/ et vbertate arborū et fructuū et aq̄rū/et de copia sup̄dictoz aromatu q̄ crescūt in fra illa isrl̄ matiali qd̄ manifeste dep̄hēdit falsuz. **N**ā forsan in tota syria et assyria/ et mesopotania/ et media/ et psya nō est ps ali q̄ tre ita mīsa et sterilis et sicca et iaquosa sicut ē illa fra canaan. nā nō h̄ nisi aq̄m iordanis q̄ soluz p̄dest bitantib⁹ i ei⁹ ripa vsq; ad mare mortuū sodomoz vbi demergit. In ceteris aut̄ ptib⁹ nō h̄ nisi aq̄s pluuiiales et cisternales. et quia raro

pluit in illa terra: ideo frequenter laborant fame et inedia propter sterilitatem. Et ideo frequēter fugiūt i egiptū et alias terras finitimas p̄pter iediam et indigētias panis et alioz ciboz. vt p̄ de abraā et ysaac et jacob qui descēdit in egiptum cū filiis et nepotib⁹ suis tpe famis. Itē manifestuz est qz iste arbores aromaticae que hic p̄memorātur nō crescūt nec germinātur in tota illa terra canaan: s; in sola arabia et india et ethiopia. **D**ifi ergo et ceci iudei nō p̄cipiūt qualr de⁹ nō promisit illam terram patribus vete. testa. in p̄cisū p̄mīuz: s; i figurā xp̄i. sicut dicitur ē frequēter in expositiōe psaloz. Et in tractatu cōtra iudeos questiōe tertia. Quia illa terra nō fluit tāta copia mellis et lactis et alioz bonoz. sicut dicitur deut̄o. viij. ymo ē maxima penuria oīuz istoz. s; tunc illa terra fluxit melle et lacte euāgelico q̄no xp̄s p̄dicauit et miracula fecit et legem exposuit et dona sp̄s sc̄i apl̄is dedit. et passionē et mortē passus ē. Et opatus est salutes n̄ram in illa terra. Ex q̄ doctrina euāgelica et flumen lactis et mellis eccliaſticoz sacramētoz derivatum defluxit p̄ totū orbem terraz et p̄ totam eccliam. Et hoc ē qd̄ deus p̄mittebat p̄rib⁹ veteris testamēti obſuantib⁹ illam legem sub p̄testatiōe et fide xp̄i v̄turi. Et hanc terram benedicebat in spiritu moyſes de monte abarim ante mortem suam sicut supradictum est. vnde si p̄cise deus promississet illaz terrā moyſi et ceteris patribus propter obseruantiam legis: maxiam iniuriam fecisset de⁹ moyſi. qui p̄ ceteris seruauit legē et obediuit deo. Et tamen de⁹ nō p̄misit euz in eam intrare cum p̄miserit innumeros alios prauos introire. Et ideo miseri iudei non p̄cipiunt qualr oīa illa continge

De quinto cantico.

bant illis in figura. Nam p hoc q moy ses ante mortez non potuit introducere illū populuz ī terrā pmissionis. s; josue successor introduxit eū post mortē moy si figurabat q lex ⁊ pphete nō poterāt in troducere hoies in terrā viuetium: s; so lus xps post mortē ⁊ passiones suam per josue figurat. Et p qñs sola lex xpi euā gelica per ecclīastica sacramēta poterat iustificare. q; oportebat sic xpm pati et refgere a mortuis. et ita intrare in gliaz suas luce. xxiij. Hanc ergo terrā spūalē viuetiū p xps cōferēdā desiderabat moy ses. et beñdicebat ⁊ pmedabat ante mor tez suas de mōte abariz. Et hāc pmedat salon in psona xpi in hoc quinto cantico p methasora pulchre mulieris. et paradi si ⁊ horti pclusi ⁊ fontis signati: eo mo do quo dictū est. que quidē pmedatio nō fuit nisi quedaz dotatio ⁊ decoratio qua dotauit et decorauit xps eccliam sponsā suā ante suam passiones. Hāz tūc dispo sinit et decorauit eā pulchritudine et opti ma dispositiōe membrorū qño elegit. xij. aplos et. lxxij. discipulos. et misit eos in oēm ciuitatē ⁊ locū quo erat ipse veturus dando eis potestātē calcādi sup scorpio nes. vt p; math. x. et luce. x. Itē tūc de corauit ⁊ ornauit eaz ornatu virtutū: et fecit eam hortū pclusum. et fontē signa tum ⁊ puteū aquaz viuetiuz. qño in die cene lauit pedes discipulorū: et instituit ⁊ dedit eis sacramētū eucharistie pferen do eis potestātē pficiēdi illud. Et p lōgū s; mones exortatus est eos ad pferendas psecutiones ppter fidē. et reliquit eis su am paces et caritatē put p; jo. xiiij. vsq; ad. xvij. caplm. p longū s; monem. Ex dictis ergo in hoc cātico quinto p; qualr xps dotauit ⁊ ornauit ⁊ decorauit ecclīā sponsaz suā bonis spūalib⁹ ante passiōez

suā. Est autē notādū s; m augustinuz ī libro de scā virginitate. q; si vniuersa ec clesia sit desponsata vni viro xpo. et cuz vniuersa ecclīa nihil aliud sit nisi pgrega tio oīuz fidelīū ⁊ tota religio xpiana. er go vnaq; aīa xpiana ⁊ cuiuscūq; fidelis et iusti dicif sponsa xpi. et p qñs de q; libz aīa iusti verificabūtur ea que dicta sunt in hoc cātico et ceteris. cū vnusquisq; fi delis sit mēbrū xpi. Et idō vnaqueq; aīa iusti est pulchra p baptismuz. et oculi ei⁹ sunt columbini per fidei perspicacitatez et humilitatem in credendo absq; eo q; intrinsecus latet. s. cum recta intentione latēte in pscia: cui⁹ capilli sunt virtutes et dētes ei⁹ sunt assidua meditatio q; ru miat itelligētīā sacre scripse die ac nocte Labia ei⁹ ē sermo cū caritate plat⁹. Elo quiū dulce ē salubris doctrina uel oīo scā cū deuotiōe q; maxie ē deo acceptabilis. Bene vero viri iusti ē exēplū bone et re ligiose vite. Collū ei⁹ ē fortitudo q; tētati onib⁹ resistit. Ubera ei⁹ sunt opa mie tā corporalia q; spūalia. S; q; aīa iusti oīa ista offert deo in sacrificiū: iō dī ascēdere in montē myrrhe/et collē thuris: S; q; supdicte virtutes sunt pulchritudo aīe ⁊ reddūt eā pulchrā et decorā. Et q; nulla macula pcti pōt simul esse ī aīa cū carita te et ceteris virtutib⁹: iō dī tota pulchra sine macula ī tali statu. Et quia talis aīa sic pulchra ⁊ sine macula est digna iungi sponso suo xpo inclinans ipm amorem suum. iō vocat eam dicens. Veni de liba no. s. candida p puritatē ⁊ mūdiciāz. S; q; iste virtutes reddūt sponsam. s. aīam mūdā ⁊ candidāz non solum ab origi nali: s; etiā actuali ⁊ veniali culpa. ideo ter vocat eam. Et etiā q; p talem purita tem ⁊ penitentiā fit imunis aīa: ⁊ libat de carne/mūdo/ ⁊ diabolo. iō ter vocat

De quinto cantico.

eam sponsus dicens. Veni de libano. i. veni candida de mundo et carne et diabolo aut de culpa originali et actuali et veni ali. Aut veni de libano candida per fidem et caritatem. Sed quia ex tali conflictu et victoria meretur coronam et triumphum. ideo dicit sibi sponsus veni coronaberis. i. coronam triumphali accipies: quia triumphasti de capite humana. i. de angustia et infestatione diaboli et de vertice senit. i. de superbia intrinseca huius mundi. et de hermon. i. anathemate carnalis concupiscentie. Et de cubilibus leonum. i. de persecutionibus magnorum imperatorum. quos vicisti mala patienter tollerando. Et de montibus pardorum. i. de insidijs hereticorum. Sed quia anima super omnia inclinatur christum in uno oculo caritatis et in uno crine humilitatis ideo dicit sponsus. vulnerasti cor meum soror mea sponsa in uno oculo tuorum: et in uno crine colli tui. Item quia verba misericordie ipsius iusti sugunt et nutriuntur pauperes christi. ideo dicit. Quam pulchre sunt mamme tue. Item quia orationes viri iusti sunt deo accepte magis quam odor aromatizatio subdit. Odor vniuentorum super omnia aromata. Item quia ex ore viri iusti semper distillant orationes aut bona doctrina: ideo dicit. Fauis distillas labia tua mel et lac sub lingua tua. Item quia opera misericordie et aliarum virtutum ipsius viri iusti sunt deo grata et accepta et delectabilia: ideo subdit. Odor vestimentorum tuorum. Item quia anima iusti sic virtutibus fulta et decorata est similis horto copioso multorum fructuum et pomorum. que quidem anima semper germinat fructus et opera virtutum: ideo dicit. Hortus conclusus et fons signatus etc. Sed quia virgo maria est primum et perfectius membrum ecclesie post christum qui est caput ecclesie. Et ideo per amplius et perfectius verificatur omnia dicta in hoc cantico de virgine maria quam de aliqua creatura. eo quod in maiori gradu et per am-

plius et copiosius et perfectius fuit ornata et decorata superdictis virtutibus et perfectionibus: quam alia pura creatura. Et per amplius et perfectius triumphavit de mundo et carne et diabolo. et omni genere viciorum et inimicorum: quam alia pura creatura. prout dictum fuit in expositione super magnificat. Et ideo est dignum quod explicetur in expositione huius libri et maxime in hoc loco. Et explicetur et exprimat quomodo omnia predicta verificentur de tota ecclesia. et quomodo de virgine maria. Ad cuius intellectum est advertendum quod tria dicta sunt in hoc quinto cantico: que sunt digna magna perscrutatione. Quorum primum est illud quod ait sponsus comedendo ecclesiam sponsam suam: quando ait. Tota pulchra es amica mea. et macula non est in te. Et ideo queritur primo. quomodo ista verba possunt verificari de tota ecclesia sponsa christi. cum nos videamus multa eius membra immunda et sordida diversorum peccatorum deturpata et maculata. ergo non est tota pulchra sine macula. Ad hoc respondet beatus gregorius. quod quilibet anima post penitentiam remanet tota pulchra sine macula. et sic verificatur verba sponsi de qualibet anima iusti post penitentiam. Sed hoc contineat verum. tamen non evacuat difficultatem littere. quia sponsus christus literaliter loquitur de tota ecclesia sponsa sua: quam sufficienter ornauit et decorauit omni genere ornamentorum spiritualium. Et ideo dicunt alii quod quomodo aliquis verificatur de aliquo ratione partis magis principalis. sicut mulier dicitur pulchra ratione vultus. sed habeat aliquas partes turpes latentes: Ita ergo tota ecclesia dicitur tota pulchra sine macula ratione virginis marie. que est principale membrum ecclesie post christum. qui est caput. quia ergo virgo maria est et fuit semper tota pulchra nunquam alicui macule peccati obnoxia. nec deturpata. ideo verificatur de tota ecclesia. quod sit tota pulchra

De quinto cantico.

sine macula. Sz lz virgo maria fuerit sep tota pulchra sine macula. put dcm e in scdo cantico. et dicef in seqnti qnto: Ta/ men ista rnsio no euacuat difficultatem. Nam aplo scda ad cori. xj. de tota ecclia dicit. Despodi enis vos vni viro virginē castā exhibere xpo. Itē ad ephe. v. dicit. q xps exhibuit et reddidit eccliaz sposaz suaz no habētē rugā neqz maculā. Et iō ad tollendā huiusmodi difficultatē est aduertēdū. q iste terminus tot. tota. to tum. qnoqz pnotat i reb totalitatē for/ me. qnoqz totalitatē materie. vñ totali/ tas forme domus est ipa pulchra et decēs figura ei. Sz totalitas materie dñr lapi des et cimētū et ligna et tegule. et sic do/ mus poterit esse tota pulchra rōe optie et decētis forme. lz hēat aliquā partē ma terialem turpez puta aliquē lapidēz vel lignū. Itē ergo pariter in ecclia est cōsi/ deranda totalitas forme: que cōsistit i fi de articuloz et grā sacramētoz et obfua cia pceptoz et varietate et sufficiētia gra/ duū et officioz. Scdo est plderāda tota/ litas materie q cōsistit i multitudie et di/ uersitate mēbroz tā infirmoz / q sanoz

Primo ergo modo rōe forme ecclia spō sa xpi est tota pulchra sine aliqua macula. qz sufficiēter xps decorauit eā virtutibus theologalib. s. fide. spe. et caritate. et sep tez donis sps scī. et grā septē sacramēto rum. et optima lege euangelica. et suffici enti copia ministroz et graduū et officio rū. et sic nihil deficit ad pulchritudinem forme eius. Sed ppter hoc non tollitur quī ecclia hēat aliqua mēbra materialia turpia p pctm et infirma. nec tollif quī aliquis minister ecclie aut prelat. possit male et indecēter vti officio suo. absqz lz q deturpet pulchritudiem forme ipius ecclie. vñ ecclia ppter hoc hēt copiā pul/

chritudis sacramētoz et officioz. vt pos/ sit assidue mūdare et pulchrisfacere mem/ bra materialia que cotidie deturpanf sor de pcfi. Et sic ecclia semp ē tota pulchra sine macula rōe forme. qz fides ecclie nō patitur secū aliqō falsuz aut mēdaciū. nē caritas aliqō pctm. nec spes aliqō terre/ nū: quin tēdat in altuz. et sic de singulis partib. formalib. ecclie. Est autē itez aduertēdū. q formatū quedā est tota in toto: et tota in qualibet parte: sicut aīa intellectiua. Et quedā ē tota in toto: sed nō i aliq. pte. sicut forma circuli. Et qdaz est tota in toto: et in aliq. parte: sz non in qualibz parte: sicut forma sensus tactus est i toto aīali: et etiā in aliq. pte: sz nō in ossib. Ita ergo ē dicēdū de forma ecclie qz est tota in toto corpore eccliastrico: sed nō in qualibz pte et mēbro materiali. sz potuit repiri in virgīe maria tota forma ecclie. puta fides articloz et tota grā sa/ cramentoz et obfuaātia pceptorū. et tota varietas et copia graduū et dignitatū. qz fuit virgo / et sponsa / et secūda / et euāgeli sta / et martir. put fuit dictū sup magnifi cat. et sic fuit tota pulchra quo ad formā ecclie. Sz diceret forsan aliquis. q virgo maria nō fuit sacerdos. et p qns nō po/ tuit pficere eucharistiaz nec ministrare a lia sacramēta. et p qns nō hūit totā pul/ chritudinē ecclie. Ad hoc respondef. q lz virgo maria nō fuerit sacerdos ad pficiē dam eucharistiā: tñ hūit aliqū equiuua/ lens et etiā supcedēs: qd nunq. hūit ali quis sacerdos hui. ecclie. Haz illud idēz corpus xpi. qd conficit sacerdos p verba cōsecrationis. cōfecit virgo maria in suo vētre virgīali ex puris sanguinib. suis o pere sps scī. Item sicut sacerdos p illa vba facit descēdere xpm in illud sacramē tum vt iquit ambrosius: ita virgo maria

De quinto cantico.

dicēdo. Ecce ancilla dñi fiat mihi fm verbum tuū. fecit filius dei descēdere de celo et sumere illā carnē ex ea: quā consecrat sacerdos. vt inquit aug⁹. Itēz sicut xp̄s sacerdos eternus sc̄tificat fideles p̄ sacerdotes t̄porales ministrātes ecclesiastica sacramēta: ita p̄ vocē et salutationes virgīs matris sue sc̄tificauit iohānē baptistā. et illustrauit elisabeth spū p̄phetico. prout dictū est in expositiōe sup magnificat. et sic p̄z qualiter tota ista ecclesia est tota pulchra sine macula quo ad formā. licet habeat aliqua. ymo multa mēbra materialia infirma et sordē pct̄i deturpata. et p̄z etiā qualiter virgo maria ē tota pulchra sine macula nō soluz quo ad formā totaz ecclesie: s̄z etiā ē tota materialiter pulchra. qz nunq̄ in eius corpore: aut aīa locus potuit inueniri pct̄i. vt inquit aug⁹. ī fmōe sc̄do de natiuitate virgīs. et nunq̄ fuit in tēbris: s̄z semp in luce. et nunq̄ ī nocte s̄z semp in die. vt inquit jeroni⁹. sup ps. lxxvij. Sc̄do autē dictū ē in hoc quinto cātico quō ecclesia fuit coronata. i. triūphauit de capite amana / et de v̄tice sanir. et hermon. et de cubilib⁹ leonū / et de mōtib⁹ pardoz. Et dictū est quō oīa dicta ī hoc cātico. et q̄ttuor p̄teritis principaliter xp̄ificātur de virgīe maria. eo qz tūc erat principalis mēbruz ecclesie post xp̄m. Et iō est hic vidēdū quō virgo maria triumphauit de capite amana. et de vertice sanir et c. Ad cuius intellectū ē aduertēdū qz amana ē mons in fine terre p̄missiōis inter aquilonē et meridiē plenus sp̄ētib⁹. Et iō interpretat̄ iniquus aut coāgustias aut p̄rimēs / aut angēs: qd̄ ē p̄p̄riū sp̄ētibus. vñ sp̄ēs dī anguis ab angēdo. eo qz tortuoso circulo angit hoīem. et iniq̄ astucia insidiatur et iniquo et mortifero morsu mordet hoīem. Et iō ī hoc loco p̄

amana itelligit̄ diabolus sp̄ēs antiquus qui astu iniquo et mēdaci decepit primos parentes. Et momordit eos septuplici morsu. s. morsu pct̄i in aīa: et morsu venose p̄cupiscētie in carne. Et morsu mortis et incineratiōis in corpore. et specialiter momordit mulierē morsu erūpnaz ī cōceptu et partu. et morsu subiectiōis et seruitutis. qz subiecit eaz sub potestate viri que ante erat cōsortia et equalis. Et hos septē morsus trāsmiserūt primū parētes ex sentētia dñi ī oēs posteros. vt p̄z gen. iij. Et sic p̄z qualiter sp̄ēs antiquus triumphauit de primis parētib⁹ et de suis posteris p̄ hos septē morsus. S̄z si cū caritate et attētiōe volumus cōtemplari hoc misteriū ī sacra scriptura: videbim⁹ qualiter sp̄ēs antiquus nō potuit mordere virginē mariā matrem xp̄i aliquo morsu illoz septē. nec p̄ p̄ns triumphauit de ip̄a ymo virgo maria triumphauit de ip̄o diabolo antiquo sp̄ente: qd̄ sic p̄bat̄ ex sn̄ia et decreto dei in ip̄a sacra scriptura. vñ legit̄ gen. iij. qz postq̄ ex suasu sp̄ētis eua comedit fructū et dedit ex eo adē viro suo ambo cognouerūt se esse nudos et confusos p̄ qd̄ denotatur cōfusio et corruptio culpe tam in corpore q̄ in aīa. Et tūc de⁹ promulgauit sn̄iam cōtra oēs tres. s. p̄tra serpentem et oēs cōplices suos diabolos Et p̄tra euā et p̄tra adam. que quidē sententia fuit data et promulgata fm ordinem p̄t̄ pct̄m fuerat p̄petratū. vñ qz serpens primo ex inuidia decepit mulierem. et ex inde mulier persuasit viro: vt comederet iō p̄ prius fuit lata sentētia et maledictio p̄tra serpentē. et exinde p̄tra mulierē: et vltimo cōtra virū. et totā eoz posteritatem. S̄z ante q̄ de⁹ p̄ferret et promulgaret sentētiā cōtra euam et adam cū eoz posteritate simul in sentētia data contra

De quinto cantico.

diabolū fuit virgo maria exempta et pri-
 uiligata a comuni snia humane nature
 lata in primis parentibus. ymo in eadez
 sententia lata cōtra diabolū de' p̄nūci-
 auit qualr virgo maria debebat triūpha-
 re de diabolo. et nō subici nec cōprehēdi
 in sententia lata p̄tra primos parētes et
 eoz posteritatē. vñ dixit de' sp̄enti. Ma-
 ledictus eris iter oīa aīantia: inimicicias
 ponam inter te/et mulierē. et semē tuū
 et semen illius. ip̄a cōteret caput tuū. Et
 insidiaberis calcaneo eius. Deinde deus
 pronūciauit et pmulgauit sniam contra
 mulierē dicēs. Multiplicabo erumpnas
 tuas et p̄ceptus tuos. i. dolore paries fi-
 lios. et sub potestate viri eris: et ip̄e dñā
 bitur tibi. Deinde vltio pmulgauit sniaz
 cōtra virū: que fuit cōis p̄tra oēs poste-
 ros vtriusqz sexus dicēs. Maledicta ter-
 ra i ope tuo. In laborib' comedes ex ea
 cūctis dieb' vite tue. Spinas et tribulos
 germinabit tibi. et comedes herbas fr̄e.
 In sudore vultus tui vesceris pane tuo
 donec reuertaris in terrā de q̄ assumpt'
 es: qz puluis es/ et in puluerē reuerteris
 Ex hac triplici snia p̄ q̄ septē mala p̄tra-
 xerūt primi parētes ex pctō et snia dei.
 Primo fuit iflicta eis corruptio et mor-
 bus cōcupiscētie in carne et sensualitate.
 ex cui' cōsortio aīa cōtrahit culpā origi-
 nez p̄ hoc qd̄ dixit de' sp̄enti. Tu insidiabe-
 ris calcaneo eius. i. inficies eius carnem
 et sensualitatē: q̄ est calcaneū aīe. Et eti-
 as per hoc qd̄ dixit deus ip̄i ade. Maledi-
 cta terra. i. maledicta caro et sensuali-
 tas in ope tuo. i. ex pctō et inbedientia et
 esu cibi p̄hibiti: qz spinas pcti originalis
 et tribulos pcti actualis germinabit tibi
 et. Hoc autē dixit. qz caro infecta p̄ so-
 lum cōsortiū in aīatione infligit pctz ori-
 ginale in aīa. Et postea sensualitas cor-

rupta causat et infligit pctm actuale i aīa
 et voluntate p̄ solū cōsensum et opatiōez
 Itē ex snia data mulieri p̄z qualr tripli-
 cem penā incurrit mulier ex pctō. Primo
 penā erūpnarū et misie quā quelibz mu-
 liez patit̄ omni mense ex menstruo. Se-
 cūdo dolorē in pariēdo. Tercio subiectio-
 nez sub potate viri. Per sniaz autē datā
 cōtra adas incurrit totū genus hūanū
 nō solūz laborē corporalez: s; etiā male-
 dictionē et corruptionē carnis et sensua-
 litatis: que cōtinue germiat spinas et tri-
 bulos pctoz in aīa. Et vltio incurrit re-
 solutionē et putrefactionē et incineratio-
 nem in morte. Ex sup̄dictis sequit̄ p̄rio
 q̄ septē mala incurrit totū genus hūanū
 ex pctō primoz parētū ex snia dei: quoz
 quattuor sūt comūia oib' hōib' vtriusqz
 sexus descēdentib' a primis parētib' per
 naturales generationez. s. corruptionem
 carnis siue morbū p̄cupiscētie. Secūdo pec-
 ratū originale in aīa. Tercio actuale i vo-
 luntate p̄ cōsensu. Quarto resolutionē
 in terrā et putrefactionē et incineratiōez
 per mortē. Sole autē mulieres incurre-
 rūt penā erūpnarū in mēstruo et i cōcep-
 tu. et dolorē in partu et subiectiōez viro
 Et sic p̄z qualr diabolus sp̄ēs antiquus
 sup̄dictis septē morsib' momordit totūz
 genus hūanū. et p̄ q̄ns triumphauit de
 primis parētib' et de tota eoz posterita-
 te p̄ hos septē morsus. Secūdo sequitur ex
 sentētia et decreto dei. qz virgo maria nō
 fuit cōprehēsa i sup̄dicta dei snia lata cō-
 tra primos parētes et eoz posteritates.
 ymo ex dei decreto fuit p̄recepta et ex-
 cepta a tali snia. et p̄ q̄ns sp̄ens antiqu'
 nō triumphauit de ea. qd̄ p̄bat. nā anteq̄
 ferret de' sniam cōtra primos parentes
 dixit diabolo. inimicicias ponaz inter te
 et mulierē. s; ip̄a conteret caput tuū: tūc

De quinto cantico.

manifestum ē. q̄ ista q̄ erat cōtrita caput serpentis nō fuit eua. q̄ ip̄a iā erat victa et cōtrita p̄ sp̄tē: ymo sibi data fuit sententia p̄ oib⁹ suis posteris. Ergo sequit̄ q̄ illa mulier q̄ erat cōtritura caput sp̄tis: erat sola virgo maria. put indifferēter tenēt cōcorditer oēs catholici doctores. ergo sequit̄ q̄ ille sp̄s antiqu⁹ nunq̄ potēat mordere virginē mariā: postq̄ per eam caput eius erat cōterēdum. Ex quo p̄ q̄ virgo maria nullo illoꝝ septē morsuū fuit p̄ sp̄tē morsa nec vulnerata. q̄ aliter nō cōtriuisset caput sp̄tis. Et sic etiā p̄ q̄ cū antiquus sp̄s triumphasset de oib⁹ alijs: tñ nō valuit triumphare de virgine maria: postq̄ nullo morsu potuit ip̄am mordere. ymo ip̄a virgo maria triumphauit de antiquo sp̄te: postq̄ cōtriuuit caput eius. Et sic p̄ qualr ex snia ⁊ decreto dei fuit promulgatus triumphus virginis marie cōtra diabolū. et fuit p̄nūciata exceptio eiusdē a cōi snia alioꝝ: anteq̄ cōis snia pmulgaret̄. cuius effectus patuit postea p̄ xp̄ientia. Hāc oēs doctores concordant q̄ virgo maria fuit exempta a triplici pena inflicta oib⁹ mulierib⁹. q̄ nō ex mēstruo nec coitu. s̄ ex purissimis sanguinib⁹ ope sp̄s sc̄i xp̄s cōcepit. vt p̄ luce p̄io. ⁊ sine dolore peperit ⁊ nō fuit viro subiecta. q̄ solū datus ē sibi in obsequiū ⁊ custodiam: et vt testis sue virginitatis. Itē oēs cōcordāt q̄ fomes carnis in ea a principio fuit extinctus vel ligatus. ⁊ oēs cōcordāt q̄ nō poterat peccare mortāl̄ nec veniāl̄. eo q̄ a principio fuit in gr̄a confirmata. Et iam tota ecclia cōiter tenet cū augustino q̄ corpus ei⁹ nō fuit in sepulchro incineratū: s̄ q̄ aīa in tertia die recupauit corpus gl̄iosus. Ex quib⁹ p̄ q̄ in his sex virgo maria nō fuit cōprehensa n̄c subiecta

comuni sentētie date ⁊ late primis partib⁹. S̄z tota ecclia nō hēt aliūde vñ hoc possit excusare: nisi q̄ virgo maria ante fuit exēpta: q̄ pmulgaret̄ comunis snia eo q̄ erat p̄tritura caput sp̄tis. ne morderet eam. ergo p̄ eādeꝝ rationē et locū autoritatis cogimur dicere. q̄ virgo maria fuit exēpta a morsu pcti et culpe originalis: q̄ aliter nō cōtriuisset caput serpentis. et p̄ q̄ns sicut p̄cedit q̄ virgo maria triumphauit de serpente quo ad sex morsus. ita triumphauit de illo. quo ad septimū morsum: q̄ est pctm originale. qui est primus morsus quo sp̄s morderet ⁊ sauciat hoīem in aīa. Et sic p̄ qualiter virgo maria perfecte cōtriuuit caput serpentis ⁊ triumphauit de ip̄o. Et hoc est q̄d intēdebat dicere salōn in persona xp̄i dirigēs verba cātici ad virginē mariā dicens. Tota pulchra es amica meae: et macula nō est in te. q̄i dicat nulla macula peccati nec aliqua illaz septē penaz est in te que fuerūt inflite in adā ex pcto eius et snia dei. iō veni de libano puritatis ⁊ coronaberis. i. triumphabis de capite amana. i. de capite antiqui sp̄tis: q̄d cōtriuisti. q̄d quidē caput cōtritū et calcatum sub pede et calcaneo tuo non potuit te mordere aliquo illoꝝ septem morsuum. Quomodo autē virgo maria fuit obligata ī adā quo ad naturā: s̄ illa obligatio nō potuit trāsire ad p̄sonā p̄pter p̄uēiā sc̄ificationem sc̄am in primo instāti sui esse. eo q̄ aīa illa simul fuit creata ⁊ sc̄ificata et infusa: et sic simul fuit sc̄ificata caro cū aīa. et etiāz caro potuit sc̄ificari ante aīationē p̄ virtutē sc̄i sp̄s. Et sic p̄sona virginis nō fuit obnoxia alicui pcto s̄z semp fuit templū et tabernaculū sp̄s sc̄i a principio sue creatiōis. Et quō oēs autoritates sacri canonis ⁊ sacroꝝ doc/

De quinto cantico.

toꝝ inducte cōtra B ppositū nō pcedūt nisi de pctō nature: iam ostēsuz et decla-
ratū fuit largo modo i expositiōe psalmi.
xlv. et sup magnificat ⁊ partiz supi⁹ i cā-
tico. ij. Et iō hic nō oportet imorari: sed
sufficit ostendere/ quō virgo maria triū-
phauit de capite amana. i. de pctō origia-
li et actuali et veniali. et quō triūphauit
de corruptiōe ⁊ fomite carnis. et de tri-
plici maledictiōe et miseria inflicta ceteris
mulierib⁹. Altiō triūphauit de morte qz
nō potuit eam incinerare. ymo refrexit
in corpus glōsum. Et sic p3 quātr triū-
phauit de capite amana. i. de capite spen-
tis antiqui qd cōtriuuit. Et sic non solum
fuit benedicta inter oēs mulieres: s3 etiā
inter oēs hoīes vtriusq3 sexus. qz ab oī
maledictiōe fuit imunis. ymo maledictō
eue. et oīuz hoīuz fuit cōuersa in beñdic-
tionē marie. vt inquit augustin⁹. Scdo ē
vidēdum quō virgo maria triūphauit de
vertice sanir. Ad cuius intellectū est no-
tādus: qz vltra amana q̄ttuor mōtes pu-
gnarūt cōtra virginē mariā de quib⁹ ip̄a
finalr triūphauit. s. sanir et hermon. et
mōtes ⁊ cubilia leonū. et mōtes pardo-
rum. p quos quattuor mōtes intelligun-
tur q̄ttuor potestates ⁊ pditiones hoīuz
qui conati sunt ipugnare virginē mariā
et eius virginitatē ⁊ dignitatē. Primus
mons dī sanir qd interpretat de⁹ lucernā
siue sciētie. Et sic vertex sanir idē est qz al-
titudo siue tumor/ aut elatio ⁊ faust⁹ scie
philosophie mūdane. per qd intelligitur
faustus ⁊ elatio philosophoꝝ hui⁹ mūdi
Hermon autē interpretat anathema. i.
maledictio ⁊ sepatio p quē mōtē intelli-
git iste mundus et sollicitudo ei⁹. q̄ sepat
hoīes a deo. vel itelligūt oēs iudei ⁊ oēs
infideles qui sunt a deo separati ⁊ male-
dicti. Per mōtes vero ⁊ cubilia leonum

intelligūtur reges ⁊ principes hui⁹ mū-
di maxime populi gētilis ⁊ infidelis. Et
etiā p cubilia leonū intelligūtur templa
ydoloꝝ vt patebit. Per montes x̄o par-
doꝝ in scriptura cōiter intelligūt oēs he-
retici. eo qz multis ⁊ falsis ⁊ fictis colo-
rib⁹ concinarūt ⁊ palliarūt sectas suas.
⁊ inter se varias hūerūt opīones. Oēs
ergo isti pugnarūt cōtra virginē marias
s3 ip̄a finalr de eis triumphauit. Primo
ergo oēs philosophi volētes oīa pprehē-
dere sub natura ⁊ de oib⁹ volentes red-
dere ratiōes conati sunt impugnare mi-
steriū incarnatiōis dicētes. ipossibile esse
mulierē concipe sine viro ⁊ concipe ⁊ pa-
rere cū virginitate: et esse matrem dei. et
deū fieri hoīem psonalr. s3 finalr virgo
maria de philosophis triūphauit. Nam
dionisius ariopagita qui apicē ⁊ vertices
⁊ principatū philosophie athenis obtine-
bat. credidit misteriū icarnatiōis ⁊ par-
tum virgīalem ip̄ius marie. Et sc̄tus est
fidelis ad p̄dicationem pauli cuz multis
alijs philosophis: vt p3 act. xviii. Item
gregori⁹ nazazenus/ et basilius/ ⁊ eusebi⁹
et augustinus/ et clemēs/ et dionisius ale-
xandrinus. ⁊ alij innumeri ex philosophis
sc̄ti sunt catholici et doctores ecclie. qui
oēs innumeros libros et tractatus et ser-
mones loculētos ediderūt de virginitate
et dignitate virgis marie. Ex quo p3. qz
virgo maria triūphauit de vertice sanir. i.
de altitudie ⁊ faustu ⁊ elatione philoso-
phoꝝ. Itē scdo triūphauit de vertice her-
mon. i. de sollicitudie hui⁹ mūdi. Nam i
tercio anno rēnuuit huic mūdo. ⁊ fuit pre-
sentata in templo. et dedicata ad p̄uiciuz
dei vsq3 ad ei⁹ desponsationē: quō simul
cuz voto virginitatis fuit desponsata ip̄i
joseph viro sc̄to ⁊ iusto ⁊ virgini. Et sic
ambo cū virginitate ⁊ paup̄tate duxerūt
g. iij.

De quinto cantico.

vitam hūilem ⁊ paupem xpm ministrātes. Et sic p̄s qualr virgo maria triūphauit de faustu et p̄opa hui⁹ mūdi. Et triūphauit etiā de hermon. i. de anathemate ⁊ maledictione iudeoz: qui sibi ⁊ sue dignitati contradixerūt. Nam. xliij. anno post passionē xpi p̄ti fuerūt fame ꝑsumpti/et p̄ti trucidati/ et p̄tim in captiuitatē redacti/et ꝑ mundū disp̄si/ ⁊ ciuitas eoz simul cū regno fuit destructa et incensa. Et quia reliquie illoz adhuc hodie cōtra virginē mariāz blaffemare nō cessant. iō cōtinue patiunt opp̄bria et frequētes cedes ⁊ clades et vastatiōes et expoliatiōes. Et sic p̄s qlit virgo maria triumphauit de hermon. i. d. anathematizatis et maledictis iudeis: et cōtinue triumphat de ip̄is. Itē virgo maria triumphauit de montib⁹ ⁊ cubilib⁹ leonū. i. de regib⁹ et impatorib⁹ qui ꝑ trecētos annos ⁊ vltra ꝑsecuti sūt xpianā religionē: que xpm adorat ⁊ virginē matrē suā veneratur. Nam ip̄i qui ante ꝑpter ydola ꝑsequebātur xpianos et virginem mariāz: postea ad fidē conuersi deleuerūt ydola: ⁊ tēpla ydoloꝝ cōsecrauerūt in ecclias xpi et virgīs marie. Et sic illa tēpla que erāt cubilia leonum sc̄ta sunt ecclie xpi ⁊ virgīs marie ⁊ cubilia sc̄toꝝ. Et in cubilib⁹ vbi prius habitabāt dracones: hortus fuit viroz calami ⁊ iūci ⁊ fuit sc̄ta semita sc̄ta. n̄c fuit ibi amplius leo nec mala bestia. vt dicit ysaye. xxxv. Et sic p̄s qualr virgo maria triumphauit de cubilib⁹ leonū. i. d. ipatoribus et tyrānis infidelib⁹. qz finalr oēs subiecit iugo xpi: ⁊ veneratur ip̄am cū deuotione. Et cubilia leonū. i. tēpla ydoloꝝ cōsecrarūt in ecclias xpi et virgīs marie: et alioꝝ sc̄toꝝ. vñ principales ecclie cōiter sunt dedicate ip̄i virgini marie ꝑ maiori pte vbiqz terraz. Itē vltio triumphauit

de mōtibus pardoꝝ. i. de omni turba et prauitate hereticoꝝ. Nam in ꝑmitiua ecclia frererūt ꝑ virgines mariā ebyon/et herintus dicētes virginē mariā non esse matrē dei: s̄z puri hoīs: et iesum xpm totaliter ab ip̄a incepisse. tñ hos cōuicit beatus iohānes euāgelista ostēdēs xpm esse ab eterno fm diuinitatez: et ex maria ex tpe fm verā hūanitatē dicēs. In principio erat x̄bū ⁊ c. Et x̄bus caro sc̄tm est. Item postea frererūt nestorite dicentes duas esse ꝑsonas in xpo. i. diuinā ⁊ hūanā: et ꝑ ꝑns virgīez maria nō esse matrē dei: s̄z soli⁹ hoīs. S̄z oēs isti fuerūt ꝑdēpnati ꝑ eccliam ī ꝑcilio Ephesino. vbi fuit ostēsum et determinatū ꝑ sacras scripturas ī xpo esse duas naturas ī vna ꝑsona tātū ⁊ supposito. et ꝑ ꝑns virginē mariam esse verā matrem dei et hoīs. Item manichei pugnarūt cōtra virginē mariā dicētes ip̄am nō esse matrē dei. eo qd xps nō erat verus homo nisi in apparētia. s̄z erat solus de⁹. quem cū tota sua secta cōuicit aug⁹. ꝑ multos libros et tractatus ostēdens xpm accepisse verā carnē ex virgine maria. Et ꝑ ꝑns ip̄am esse verā matrē xpi dei et hoīs. Postea frerit helym dius blaffemās ꝑtra ꝑpetuā virginitatē marie ⁊ dicēs qd lz virgo maria concepit et pepit xpm cuz integra virginitate. tñ postea genuerat alios filios ex ioseph. quem helym diū b̄tus jeronim⁹ ⁊ aug⁹. cōuicerūt ꝑ singulas inuectiuas cōtra eū. Et sic p̄s qualr virgo maria triumphauit finalr de mōtibus pardoꝝ. i. de oib⁹ sectis hereticoꝝ. iō deo de ip̄a cātat ecclia. Gaude maria virgo cunctas hereses interemisti in vniuerso mūdo. Ex sup̄dictis p̄s quō virgo maria triumphauit de sup̄dictis quinqz mōtib⁹ ꝑ quos intelliguntur quinqz ꝑtates: quas ip̄a superauit

De quinto cantico.

Et p̄ p̄ns virgo maria nunq̄ habitavit i mōte amana. i. in mōte sp̄entū ymo ip̄a cōtrivit caput antiqui sp̄entis. et p̄ p̄ns nō potuit ip̄am aliquo morſu mordere: nec h̄itavit in vertice sanir. i. in faustu et timore mūdane philoſophie. ymo p̄ ſuā hūilitatem ⁊ fidez meruit trāſcēdere oēs mūdānā ſciam ⁊ philoſophiaz. q̄nō fuit obūbrata p̄ ſp̄m ſc̄m in ſua annūtiatiōe et rapta vſq; ad terciū celuz. vbi vidit archana et miſteria incarnatiōis et n̄re re / dēptionis p̄fectius q̄ paulus. put dictuz est ſup pſalō. lxxvij. et ſuper magnificat. Itē virgo maria nunq̄ h̄itavit i hermō .i. in anathemate ⁊ obſtinatione iudeoz nec in pompa hui⁹ mūdi. qz rēnuēs hūc mūdū ſc̄ta ē ſpecialis miſtra xp̄i. et ip̄z ſecuta ē ſep̄ cuz virgitate ⁊ ſc̄titate et hūi litate vſq; ad paſſiones ⁊ refrectiones et aſcēſionē. put dictum ē ſup magnificat. Itē nō h̄itavit in cubilib⁹ leonū. nec mō tib⁹ pardoz. qz oēs impatores et tyran / nos ſupavit et oēs hereses exterminavit et interemit vt dictū est. S; ſemp h̄itavit in mōte libano. i. in mōte candido. et in mōte puritatis ⁊ ſc̄tatis in quo nullus ſerpēs nec beſtia nocēs: nec aīal veneno / ſum poteſt h̄itare put ſup̄dictū est i ſc̄do cātico. An̄ ſicut mons libanus eminet ſup oēs illos quinq; mōtes ſup̄dictos i altitudie. qz ē altior ⁊ excelsior illis. et ſu perat eos in vbertate ⁊ fertilitate. qz cū oēs illi ſint ſteriles. iſte x̄o ſecūdus ger / minās arbores fructiferas ⁊ digniſſimas puta cedros ⁊ huiusmōi. Itē ſupat illos mōtes in puritate. nā cuz illi mōtes ſint pleni ſerpētib⁹ ⁊ dracōibus et leonib⁹ et pardis et ceteris aīalib⁹ nocivis ⁊ vene / noſis. ſolus libanus ē liber ⁊ mūdus ab omni beſtia venenoſa. iō ſecure paſcūtur in eo greges ouīū ⁊ armēta bou. ita ergo

a ſimili virgo maria p̄ libanū figurata ſu peravit oēs ſup̄dictas quinq; poteſtates p̄rio in altitudie dignitatis. Sc̄do i ſe / cūditate virtutū. Tercio i puritate ⁊ mū dicia ab omni malo ⁊ vicio ⁊ pctō. Et ſic virgo maria dī h̄itaffe i libano ⁊ ſupaffe et triūphaffe de illis quinq; poteſtatibus per illos quinq; mōtes intellectas. ideo dicit xp̄s ad virginē matrē ſuā in die ſue aſſumptiōis. Q̄ pulchra es amica mea macula nō ē in te. Veni de libano i quo ſemp h̄itaſti p̄ excellentiam dignitatis qz mater dei. ⁊ p̄ ſecūditatē ſc̄tatis ⁊ oīuz virtutū ⁊ gr̄az. Et p̄ puritatē ⁊ mūdiciā et imunitatē ab oī vicio et pctō et morſu et veneno antiqui ſp̄entis. Et iō corona / beris ⁊ coronaz accipies: et triūphabis de capite amana. i. de antiquo ſp̄ete qui te mordere non valuit. Et triūphabis de vertice sanir. i. de oī philoſophia et ſc̄ia mūdana. et hermō. i. de pōpa mūdi ⁊ a / nathemate ⁊ obſtatiōe iudeoz. ⁊ de cu / bilib⁹ leonū. i. impatoz ⁊ tyrānoz. ⁊ de mōtib⁹ pardoz. i. de temera p̄ſumptiōe hereticoz. q̄i dicat. Veni de libano gr̄e i montes aromatū ſupne gl̄ie et coronabe ris et coronā gl̄ie obtinebis p̄ ſup̄dictis triūphis. Et ſic p̄z quō oēs iſti triumphī virginis marie poſſunt applicari ad duo decim dignitates eiſde. q̄ fuerūt aſſigna / te in expoſitiōe ſup Magnificat: Et ideo prudēs ⁊ deuot⁹ lector non dedigneſ hīc et ibi cōtemplari. Et hoc de ſc̄do queſito Tercio dubitaſ p̄pter id qd̄ dicit ſpō / ſus i hoc quinto cātico. i. Vulneraſti cor meuz ſoroꝝ mea ſpōſa i vno oclōꝝ tuoꝝ. et in vno crine colli tui. Et iō vidēdū est quis ē iſte oculus et crinis quo virgo ma ria vulneravit xp̄z. ⁊ quō potuit ip̄z vul nerare: vt deſcēderet d̄ celo. Ad qd̄ ē dicē dus q̄ oculus dī q̄i lumen occultū. Et iō

g. iiii.

De quinto cantico.

prius significat de oculo mentali interiori. scilicet de recta et occulta intentione. quas de oculo corporali et exteriori. de quo quidem oculo interiori ait saluator mathei. vij. lucerna corporis tui est oculus tuus. si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosus erit. Ex dictis saluatoris patet quod simplex et recta intentio est unus communis oculus toti homini. quod quidem recta intentio fundatur in humilitate et simplicitate cordis. Et sic dicit augustinus. quod simplicitas et humilitas est fundamentus et origo omnium virtutum. et quasi lucerna et oculus dirigens omnes virtutes. quod quidem humilitas nascitur et provenit ex cognitione sui ipsius in homine. Nam homo cognoscens se ipsum et naturam suam miseram et fragilem et viciatam ex inobedientia et peccato primo pariter. tunc humiliatur incipit a contemptu sui usque ad amorem dei. Et videns se ita fragilem et penitus ad peccatum non despiciet proximum. immo miserabitur fragilitati ipsius proximi. Et in hoc consistit vera humilitas. scilicet incipiendo a contemptu sui usque ad amorem dei et proximi. Que quidem humilitas nascitur in homine ex cognitione sui ipsius. sicut superbia per oppositum nascitur ex inconsideratione sui ipsius. Quia si quis consideraret et cognosceret se ipsum non esset superbus: sed humilis. Et ideo dicit juvenalis et omnes philosophi et poete quod hoc verbum. Cognosce te ipsum. descendit de celo in lamina aurea scriptum in templo apollinis. Et sic dicit etiam augustinus. quod sic superbia que est initium omnis peccati: est prima suggestio diaboli. ita humilitas que est initium omnis virtutis est primum donum dei. Et sic patet quare humilitas in homine est quidam communis oculus dirigens omnes virtutes. quod castitas sine humilitate nihil potest. ut inquit gregorius. Potest etiam dici quod duplex est oculus interior hominis. scilicet oculus rectus et simplex et humilis. et iste dicitur oculus

dexter: quo homo iustus omnia recte respicit. Alter autem dicitur oculus sinister: quo homo nequam omnia superbe et fictive et fraudulenter videt. Et ideo virgo maria non vulneravit christum oculo sinistro: sed oculo dextero. scilicet humilitatis et simplicitatis: ut faceret ipsum de celo in terram descendere. Item etiam est advertendum quod quolibet virtus dicitur quidam oculus anime. nam iusticia est quidam oculus quo anima omnia recte iudicat et videt et operatur omnia iusta. Et fortitudo est oculus: quo omnia fortia videt et aggreditur. Et temperantia est oculus quo anima omnes delectationes temperate videt: et omnia caste videt. Sed humilitas est illa virtus et oculus: qui omnes virtutes dirigit et retrahit a superbia. Et ideo humilitas est tante perfectionis. quod non solum est amabilis et acceptabilis deo: sed etiam omnibus hominibus. Sed quod iste oculus humilitatis perfectius fuit in virgine maria. quam in aliqua alia creatura. ideo oculus humilitatis virginis marie intantum vulneravit filium dei. quod fecit ipsum descendere de celo in uterum eius et sumere carnem ex ea quod dicit. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Et ideo dicit maria in suo cantico. Quia respexit humilitatem ancille sue. Ecce enim ex hoc beatas medicet omnes generationes. ut patet luce primo. Et sic patet quod inter alios oculos virtutum virginis marie oculus humilitatis fuit ille qui vulneravit cor ipsius filii dei: ut descenderet de celo in uterum eius. Sed est iterum advertendum secundum augustinum: quod sicut humilitas est origo et radix et oculus omnium virtutum ita pariter caritas est forma et ultima perfectio earumdem. quod nulla virtus theologalis aut moralis est meritoria: nisi fuerit informata caritate. Et sic omnis vera virtus incipit ab humilitate: et finit in caritate. Et ideo ostendit augustinus. v. de civitate dei quod apud romanos et universam omnem gentem nulla fuit vera virtus moralis. eo quod in eis nulla

53

Sextū canticū.

fuit vera hūilitas: nec caritas. s; honoris
ambicio: et glie cupiditas. Sed q; virtu-
tes sunt ornat⁹ animi. vt inquit Cicero.
vñ sicut crines ornāt collū pulchre muli-
eris: ita virtutes ornāt animū. Et iō sa-
lomon i hoc loco p crinē colli spōse itelli-
git virtutes: q; ornabāt virginē mariam.
Et p collū itelligit ip̄as virgīez mariā: q;
dī collū toti⁹ corporis ecclīastici. Hāz si-
cut i corpore hūano imēdiate post caput
et s; capite collocat collū: p qd a capite i
oīa mēbra inferiora descēdit oīs sensus et
mot⁹ et vita: ita piter i corpore ecclīasti-
co vgo maria collocat imēdiate post xp̄s.
p quā a xp̄o descēdunt ad nos oīa dona
grāz intercessiue. put ē mediatrix inter
nos et xp̄s filiū suū et caput n̄m. Sicut
fuit declaratū i expositione sup magnifi-
cat. Et iō q; iter crines virtutū q; descen-
dūt a capite n̄o xp̄o: et ornāt collū virgi-
nis. caritas dī pncipalis et forma oīum.
Ideo dicit sponsus. q; sicut spōsa vulne-
rauit cor ei⁹ in vno oculo. s. hūilitatis: ita
vulnerauit cor ei⁹ in vno crine colli ei⁹ q;
fuit crinis caritatis. Et sic asserit x⁹ q; hūi-
litas et caritas virgīs marie vulneraue-
rūt cor ei⁹. et fecerūt ip̄m descēdere de ce-
lo i terrā et i vter ei⁹. q; excelsus dñs: et
hūilia respicit. et alta a longe cognoscit.
psal. c. xxxvj. S; tūc ifgit maior dif-
ficultas et maius dubiū. Hāz si hūilitas
dat a solo deo: et caritas cū ceteris virtu-
tib⁹ descēdūt a solo xp̄o capite n̄o. et or-
narūt virginē mariā. sicut crines descen-
dētes a capite ornāt collū. ergo quō iste
virtutes potuerūt vulnerare et mouere
filiū dei ad veniēdū in carnē. si virgo ma-
ria nō habuit has virtutes a se nec ex na-
tura suā: s; fuerūt sibi largite ex grā xp̄i.
Ad hoc rñdēt sicut dcm ē super ma-
gnificat. q; fili⁹ dei non respexit hūilitatē

cū ceteris virtutib⁹ in maria tanq; formas
efficientē: sed tanq; formā disponentē. vt
a deo diligeret: et vt ei⁹ mater efficeret.
sicut aurifex facit anullū: et celat gēmas
p̄ciosas i eo. Et sic diligit anulū et magni
pedit ip̄s ppter lapidē p̄ciosū: q; in ip̄o
celauit. ita pariter de⁹ creauit virginem
mariā et in creādo omni genere virtutū
ornauit et decorauit: et suffiēter disposuit.
vt esset digna fieri mater dei: vt ex ipsa
carnē assumeret. Et sic xp̄s respexit i vir-
gine matre sua: et dilexit hūilitatē et cari-
tatē. et cetera bona spūalia: que a pmo
instāti sue creatiois in ea plātavit. Et sic
ista hūilitas casta siue humilis virginitas
fuit vn⁹ oculus: et caritas vn⁹ crinis. qui-
bus virgo maria vulnerauit cor xp̄i spō-
si sui. vt descēderet i vter ei⁹. Ex quo p; q;
virgo maria prius fuit sponsa xp̄i: q; ma-
ter. Hā a pncipio sui esse fuit spōsa orna-
ta monilib⁹ sup̄dictis. s; postea i decimo
tercio anno scfa ē mater ei⁹ p misterium
incarnatiois. Et hoc de tercio quesito: et
toto quinto cantico.

Incipit sextū canticū.

Surge aquilo et ve-
ni auster. **P**er fla-
bortum meum.

Et fluent aromata illius.
Veniat dilectus meus in
hortum suū. Et comedat
fructum pomorum suorū.
Veni in hortū meū soror
mea sponsa. Adessui myr-
rhā meā cū arōatib⁹ meis
Comedi fauum cum melle

De sexto cantico.

meo Et bibi vinuz meum
cum lacte meo.

Comedite amici et bibite

Et inebriamini carissimi.

Ego dormio et cor meum
vigilat.

Glor dilecti mei pulsantis.

Aperi mibi soror mea.

Amica mea colūba mea

Immaculata mea Quia
caput meū plenuz est rore

Et cicini mei guttis noctiū.

Expoliaui me tunica mea

Quomodo induar illa.

Lavi pedes meos

Quomodo inquinabo eos.

Dilectus meus misit ma-

num suam per foramen

Et venter meus intremuit
ad tactum eius.

Surrexi vt aperirez dilec-
to meo.

Manus mee stillauerunt
myrrham Et digiti mei

pleni myrrha probatissima.

Desulum hostij mei ape-
rui dilecto meo At ille de-
clinauerat atqz trāsierat.

Anima mea liquefacta ē

Et dilectus locutus ē.

Quesiui et nō inueni illuz
Locaui et nō rēspōdit mibi.

Inuenerūt me custodes

Qui circuierunt ciuitatē.

Percusserunt me

Et vulnerauerunt me

Tulerunt pallium meū

Custodes murorum.

Serge aquilo et ve-
ni auster. Hoc est canticū sex-
tum in quo salom cātat et ex-
plicat mortē et passionē xp̄i.

unde habent virtutē et efficaciam et originē
oīa ecclīastica sacramēta et oīa ornamēta
et bona spūalia: quib⁹ xp̄s ornavit et do-
tauit et decorauit ecclīā sponsaz suā p̄ut
salom p̄vidit in spū p̄ mortem moysi.

Ad cuius intellectū est notādū p̄ut le-
gitur deuter. xxxiiij. et xxxv. q̄ postq̄
moyses cominatus fuerat maledictionē
et punitionē obstinatis filiis isrl̄ fm̄ car-
nē. qui xp̄m erāt crucifixuri: et ī eadē p̄fi-
dia p̄māsurī. Ascēdit in mōtē abarim et
cōsiderādo illaz terrā p̄vidit ī spū totam
futurā dispositionē et multiplicationem
ecclīe et filioz isrl̄ fm̄ sp̄m et p̄missiones
p̄ xp̄m ex duodecim aplis regenerandoz.
Et sic beñdixit filiis isrl̄ fm̄ sp̄m et p̄mis-
sionē. Et postea mortu⁹ est moyses ī illo
mōte. et sepellivit eū dñs p̄ angelū suum
michaelē. vt dī in canoīca. iude. n̄c ampli-
us inuētū ē corp⁹ ei⁹. n̄c aliquis nouit ip̄s
vsqz ī presentē diē. Et iō fleuerūt eū filij
isrl̄. xxx. dieb⁹. per qd̄ misterīū p̄vidit sa-
lomō in spū: qualr xp̄s p̄ moysen figura-
tus. primo debebat p̄nūtiare et comiari
iudeis crucifixozib⁹ suis et obstinatis su-

De sexto cantico.

turā dānationē et punitionez. put fecit mathei. xxiij. et. xxiiij. et. xxiiij. Et postea beñdicere ecclie sue. s. apłoz et discipłoz et oīuz fidelīū futuroz. put fecit. jo. xiiij capło. vsqz ad. xvij. inclusiue. Postea de bebat ascēdere in mōtez crucis: et ibi pro oib⁹ nob⁹ reāl⁹ mori. et in sepulchro sepe liri. cui⁹ corp⁹ de cetero nemo mortale et passibile poterat videre. qz postq̄ fregit amplius nō moritur. nō mors sibi ultra dñabit. Item p̄uidit i spū qual⁹ tota ecclia apłoz et muliez debebat facere magnū plāctū sup mortē xp̄i. et querere eū in sepulchro: s; nō amplius ip̄m mortale repire sicut sc̄t̄s ē. put referūt oēs euāgeliste. Oīa ergo ista p̄uidēs salōn in spū fecit hoc sextū cātīcū. in quo introducitur xp̄m cātātē et explicātes misterīuz sue passiōis et mortis. Duo ergo facit salōmō in hoc cātico. Nā primo itroducit xp̄m explicāte suā passiōē. Sc̄do intro ducit eccliam discipuloz et muliez deflētem passiōē spōsi sui xp̄i. et querētē ip̄m in sepulchro. ibi. Surrexi: ut aperire dīlecto meo. Quātū ad primū ē valde notādū q̄ salōn p̄siderat xp̄m redēptorē tanq̄ vnū corpus aromaticū. siue tanq̄ vnā apotecā siue tanq̄ vnū hortū plenu arborib⁹ et plantis aromaticis. qui q̄des hortus p̄trarijs ventis passiōis agitatus emisit diuersos odores preciosissimos ex quib⁹ fuerūt p̄fecta preciosissima vnguēta ad sanāda vulnera pctōz. S; qz odor est valde diffusiuus et multiplicatiu⁹ put dicit comētator in sc̄do de aīa. qz vultures vltra mille miliaria venerūt ad corpora mortuoz i bello troyano sentiētes de longinquo odorem eoz. iō tāte virtutis fuit odor xp̄i: q̄ p̄ q̄ttuoz mille ānos ante eius aduētuz oēs p̄ies ve. te. sentiē rūt eius odorē. Et sic adāz et abel et noe

et oēs posteri fideles iā currebāt ad xp̄m p̄ odorē fidei ip̄i. put dictū est i p̄mo cātico. Itē sc̄do ē etiā cū fide et caritate aduertēduz fm̄ augustinum sup. jo. et sup gen. q̄ sicut tota eua erat virtual⁹ in illa costa ade infra ip̄m adā anteq̄ formaret⁹ et exiret de latere ei⁹ in mulierē: ita pariter tota ecclia erat virtual⁹ in corpore et vētre xp̄i ante passiōē. que postea exiuit de latere xp̄i: quando miles aperuit ip̄m et exiuit sanguis et aqua vñ hñt virtutes et efficaciaz oīa ecclīastica sacramēta. Et sic asserit aug⁹. q̄ tota ecclia erat virtualiter in corpore xp̄i: et exiuit reāl⁹ de latere eius p̄ mortē et passiōē. S; cū ista ecclia sponsa xp̄i dicat⁹ hortus cōclusus et fons signat⁹. et hort⁹ i quo crescūt et germinant poma et aromata ecclīastica. Est ergo dicēdū q̄ tot⁹ iste hort⁹ aromatū virtual⁹ ē i corpore xp̄i ante mortē et passiōē: s; p̄ talē mortē et passiōē iste hort⁹ emisit et expirauit odores. et aromata fructuū et ecclīasticoz sacramentoz a dextera. Ex quib⁹ aromatib⁹ p̄stat formalit⁹ ecclīasia put dcm̄ ē. S; sicut arbores aromaticae nō emittūt odorē nisi qñō cōtrarijs ventis agitant⁹: Ita p̄t corp⁹ xp̄i in quo virtualit⁹ cōtinebant⁹ aromata ecclīastica noluit illa emittere nisi valde agitatū ictib⁹ et vulnerib⁹ p̄cussum. Unde arbor myrrhe duob⁹ modis distillat liquorem suū. vno mō in mēse martij et aplis qñō agitat⁹ vētis p̄rijs. et illa dī myrrha p̄ma sed pauca. Sed postea agricole faciūt incisurā in cortice latīs illi⁹ arboris: et tūc emanat myrrha copiosa. Ita p̄t fuit in passiōe xp̄i. nā p̄mo iudei et gētiles tanq̄ venti p̄rijs agitarūt et p̄cusserūt et flagellarunt corp⁹ xp̄i. et tunc ille sanguis flagelloz. et etiā clauoz fuit q̄si myrrha p̄ma. sed postea miles apuit lancea latus

De sexto cantico.

xpi. et tunc exiit copiose sanguis et aqua quasi myrrha secunda in medellaz et salutes omniū peccatorū. Et ideo in hoc libro semper per myrras intelligitur sanguis et passio xpi. Et sic etiam per omnia alia aromata hic memorata. Item autem est aduertendum secundum augustinum et magistrum primi sententiarum distinctione vltima. quod quattuor voluntates concurrerunt in mortem et passionem xpi. scilicet voluntas bona dei patris. qui propter nimiam caritatem qua dilexit nos misit filium in similitudinem carnis peccati. ut dānaret peccatum nostrum in carne ad. ro. viij. Secunda fuit mala voluntas iudeorum. qui ex inuidia et malicia occiderunt eum. ne regnaret super eos: et ne perderet locum et gentes ioh. xj. Tercia fuit bona voluntas patriarcharum et prophetarum et omniū fidelium veteris testamenti petentium christum: ut veniret in carnes ad liberandum genus humanum. ut patet per totum discursum legis et prophetarum. et patuit in primo cantico. Quarta fuit bona voluntas xpi qui sponte tradidit semetipsum pro nobis. primo ut placeret et obediret deo patri. ut patet mat. xxvj. et luce. xxij. cum dixit patri. Fiat voluntas tua. secundo ut toti generi humano subueniret: et ipse liberaret. ut ipse dicit. ioh. x. Animam meam pono pro ouibus meis. Et sic dicit augustinus. quod bona voluntas patris et filij. et et omniū fidelium fuit completa per malam voluntatem iudeorum. Sed mala voluntas iudeorum dicitur contraria voluntati patris et filij et fidelium quantum ad intentionem et finem. ideo iste voluntates. scilicet dei patris et iudeorum designantur per duos ventos contrarios. scilicet per aquilonem et austrum. Quattuor ergo venti. id est quattuor voluntates designate per quattuor ventos perflauerunt et agitauerunt hortum xpi ut flueret et expiraret aromata passionis eius ad nostras salutem. quod quattuor voluntates designantur per quattuor ventos. Nam per aquilonem designatur mala et frigida et atrox et inuida voluntas iude

orum. Et per austrum designatur voluntas patris. Et per orientalem ventum designatur voluntas filij. Et per occidentalem designatur voluntas omniū fidelium. Et has quattuor voluntates concurrentes ad passionem xpi explicat salomon per christum in hac prima parte. vnde ait. O aquilo. id est aspa et frigida voluntas iudeorum per defectum caritatis surge cum impetu: et violentia contra me. Et o tu auister. id est benigna et caritativa voluntas patris veni et simul cum aquilone perfla et agita hortum meum. id est corpus meum per mortem et passionem. Et fluat et expirent et emanent aromata illius per vulnera flagellorum et clauorum et lancee in virtutem et efficaciam sacramentorum. Et nota quod in hac locutione explicatur spontanea voluntas xpi filij patris quae excitat voluntatem patris et iudeorum ut surgant et veniant ad perflandum hortum eius. vnde christus voluntarie et sponte se obtulit iudeis quando dixit apostolis. Ecce ascendo hierosolimam et filius hominis tradetur. Item quando dixit iudeis. quem queritis: ego sum: si ergo me queritis sinite hos abire. Item tunc se sponte obtulit patri quando dixit. Fiat voluntas tua. Et sic patet triplex voluntas. Sed quarta. scilicet voluntas omniū fidelium veteris testamenti. explicatur cum subdit in persona sponse. Veniat dilectus meus in hortum suum. Unde sponsa. id est tota ecclesia fidelium veteris testamenti. usque ad zachariam et symeonem et ioseph et virginem mariam inclusive cum magno desiderio vocat christum ut veniat in hortum passionis et colligat et comedat et gustet fructum sue passionis ad fideles reficiendos et viuificandos et nutriendos. Dicit ergo sponsa. Veniat dilectus meus in hortum suum. id est sue passionis. ut comedat fructum pomorum suorum. scilicet recipiat alapas et flagella et vulnera. quasi dicat. sicut adam comedit pomum ligni prohibiti in horto paradisi in perniciem totius generis humani. Ita veniat dilectus

De sexto cantico.

me⁹ in hortu⁹ passio⁹is. et comedat fructu⁹
pomoz sue passio⁹is in salutē o⁹uz creden
tiū. Deinde cū dicit. Veni i hortu⁹ meū
soroz mea sponsa. Hic ponit gratiosa
sponsi rñsio annuentis votis et petitiōi
b⁹ sponse. Unde ē aduertēdū q⁹ tota
passio xp̄i fuit act⁹ iustitie et punitio⁹is p
pctō p̄moz pentuz et raptu cibi p̄hibiti
quem rapuerūt in orto paradisi cōtra
voluntatē dei: qui quidē fruct⁹ lz eis vi
sus fuerit pulcher et dulcis. tñ nob⁹ fuit
fetidus et amarus: inq̄ntū corrupit totū
genus hūanū. Et iō xp̄s qui voluit supra
re diabolū: nō sola potētia: s; vera iusti
cia: voluit i se p̄ nō luere et pati penā il
li⁹ pcti. et qd̄ nō rapuit voluit exsoluere
Uñ sicut adā in orto paradisi cōmisit
crimen: ita xp̄s expiator illi⁹ sceleris vo
luit intrare hortu⁹ getsemani. et ibi ora
uit p̄ adā et oib⁹ suis posteris. et ibi vo
luit capi: et ligari: et trahi: et p̄cuti per mi
nistros pōtificū. Itē qz adā extēdit man⁹
ad arborē et rapuit fructuz p̄hibitus. ita
xp̄s extēdit manus et brachia i arborem
crucis. et ibi fuit manib⁹ et pedib⁹ cōcla
uatus et lancea p̄cussus. Itē adā come
dit pomū dulce ad vescēdū. s; xp̄s bibit
acetū myrrhatū et amarissimum i cruce
Sed lz illa passio fuerit xp̄o amarissima
sicut myrrha. tñ fuit nō dulcissima sicut
mel quo ad effectū. et fuit odorifera: sicut
oia aromata p̄fortatiua: et iebriatiua: si
cut vinū et nutritiua: sicut lac. Et iō po
nūtur hic et memorant⁹ sex liquozes qui
b⁹ passio xp̄i cōparat⁹ quo ad effectū: quē
facit in nō. s. myrrha. et cetera aromata
et fauus cū melle: et vinū cū lacte. Uñ lz
myrrha sit amara. tñ ē maloz humoruz
purgatiua. et a corruptiōe p̄suatiua: ita
passio xp̄i lz fuerit sibi amara et dolorosa
tñ fuit maloz hūoz nri pcti purgatiua:

et a fusa corruptiōe p̄suatiua. et h⁹ p̄ xtu
tē qz ptulit baptismo ad purgāduz pctz
originale et penie ad purgādu⁹ actuale et
veiale. Et ē p̄suatiua a corruptiōe p̄ sac
mētū p̄firmatiōis. et sic paio xp̄i fuit sic
myrrha q̄ distillat ex latere illi⁹ arboris.
Itē sicut oia aromata licet semel sint ex
arboze collecta: tñ semp⁹ expirant et rōo
lēt odorē suauissimū. Itā p̄it paio xp̄i lz
semel fuerit facta et collecta ex arboze cru
cis: tñ semp⁹ rōolet et emittit suauissimū
odorē aromaticū et distillat suuz saporē
dulcissimū sicut fau⁹ et sic mel. Est ergo
nobis paio xp̄i p̄ x̄tutē quā ptulit sacra
mentis purgatiua sicut myrrha odorife
ra sicut oia aromata: et distillatiua vir
tutis sicut fau⁹: et dulcissima sicut mel: et
cōfortatiua et iebriatiua sicut vinuz: et
nutritiua sicut lac: maxie p̄ sacramentum
eucharistie. Hos autē fruct⁹ dicit xp̄s se
colligisse ex orto paionis et comedisse et
gustasse in arboze crucis. Dicit ergo x⁹
o ecclia soroz mea p̄ assumptionē hūani
tatis. et sponsa mea p̄ mysticā vnionē et i
fide despōsationē. Iā veni in hortu⁹ meuz
bui⁹ pegrinatōis et passio⁹is. et in hortuz
o⁹onis vt ānuerē votis et clamorib⁹ tuis
quib⁹ ab inicio mundi me vocasti p̄ patri
archas et p̄phetas et fideles ve. te. Et iā
messui myrrhā mee passio⁹is cū aromati
b⁹ meis. i. cū odoriferis effectib⁹ et x̄tuti
b⁹ mee passionis. et iā comedi fauū cum
melle meo oib⁹ fidelibus dulcissimo. Et
iam bibi vinum vobis confortatiuū cum
lacte meo ad ur̄az nutritiōē et refectionē.
Comedite ergo amici hunc fauū mellis:
qd̄ p̄ vob⁹ paravi. Et bibite et iebriamini
hoc vino caritatis et virtutis iebriatiue
et nutritiue: qz hūc cibū et potū desidera
runt oēs p̄iarche et p̄phete et oēs fideles
veteris testamēti. quez cibuz et potuz nō

De sexto cantico.

potuit dare moyses: nec lex p̄ ip̄m data. quē cibuz nō poteratis recipe nisi p̄ mortem et passionē meā. **N**ā ergo est tēp̄ recipiēdi istuz cibū et potū ex mea passione manātes. qz ego dormio somno mortis. tñ cor meū vigilat in vīa redēptiōe. vñ lz videatis me vere mortuū in cruce et i sepulchro: tñ cor meū. i. aīa mea vigilat. qz descēdit ad inferos ad p̄denandū diabolum: et libandos sc̄tos p̄res et fideles. **U**nde nota. qz lz xp̄s p̄deret mortuus i cruce et jaceret i sepulchro. tñ semp vigilabat in exercēdo opa n̄re redēptiōis. nā aīa ei⁹ vnita cū x̄bo iudicabat diabolum in inferno discutiēdo et examinādo causam n̄ram. **E**t corp⁹ eius vnitū eidē x̄bo semp distillabat virtutē. et merita illi⁹ passionis ad n̄ram salutē. **E**t distillabat virtutē sacramētoꝝ. nā post emissionē sp̄us miles lancea aperuit latus ei⁹: vñ exiuit sanguis et aqua i remissionē et p̄ciū pctōrū et virtutem sacramētoꝝ. **E**t sic lz xp̄s esset vere mortuus. tñ cor eius semp vigilabat exercēdo opa n̄re redēptiōis. vnde mors ei⁹ dicta est dormitio p̄pter facilitatē refrectiōis et euigilationis. **N**ā xp̄s dicebat se i illa morte dormire p̄pter firmā sp̄ez refrectiōis. **E**t dicebat se vigilare p̄pter cōtinuū exercitiū et vnicū actū n̄re redēptiōis. qz dū eēt iā mortu⁹ fuit i latere vulneratus. vñ exiuit p̄ciū n̄re redēptiōis. **E**t sic vigilabat i n̄ra redēptiōe nō solū quo ad aīas: s; etiā quo ad corp⁹.

Unde notandū qz totā istā cantilenā cantauit et oīa ista verba dixit x⁹ in cruce et oīa ista x̄ba audierunt virgo maria et iohannes euangelista qui erant ibi iuxta crucez tanq̄ p̄curatores p̄ tota ecclia: et et magdalena et alie mulieres q̄ erant nō longe a cruce. **N**ā cū x⁹ dixit. citio: vocabat oēs fideles cum magno desiderio ad

gustandū fructuz sue passionis ut inquit aug⁹: **I**deo sp̄osa audiēs vocē xp̄i vocantis eam de cruce ad gustandū fructū sue paionis dicit. **V**ox dilecti mei pulsātis. i. audita ē mibi vox dilecti mei pulsantis ad hostiū meuz. **A**d cui⁹ intellectum ē notandū qz salōn cōpat i hac pte sollicitudinē xp̄i in n̄ra redēptiōe ad sollicitudinē sp̄osi et amantis tēporalis erga suā sponsam siue amasiā. **N**ā p̄suetudo ē amatiū in nocte dū ceteri dormiūt venire ad hostiuz sp̄ose. et ibi cātare et exponere amorem suū et laborē et dolorē quē patitur et sustinet amore ei⁹. ymo ponit manū p̄ fenestrā pulsando et faciēdo signū ifra dormiū vt ip̄m audiat sp̄osa. **E**t si sp̄osa diligit eū p̄patiēs sibi surgit a lecto. vt aperiat sibi. et p̄fabulēf adinuicē et reddat sibi vicē amoris. ita ergo pariter fecit xp̄s sponsus noster i n̄ra redēptiōe. **N**ā dū nos essem⁹ in lecto tenebrarū et pctōꝝ et ignorantie et in nocte cerimonialium et supstitiōis gētilitatis: venit de celo i trāz et p̄ tres annos pulsauit ad hostiuz n̄m cantando doctnā euangelicā. **E**t tandem venit ad hostiū crucis p̄ qd̄ itram⁹ i istaz ecclia p̄ grām et ibi posuit manū suam p̄ foramen quando ibi fuit conclauatus et lancea percussus. et ibi vocando nos ad fidem et gratiam et fructū sue passionis cātavit istā cātilenā: quā salōn explicat in hoc loco. i. quo cātico xp̄s explicat labores et dolores quos p̄ nob̄ sustinuit et passus est. **E**t explicauit amorē quē gerebat erga eccliam sp̄osam suā. **E**t h̄ explicauit p̄ septē x̄ba: que dixit p̄dēdo i cruce. **Q**uoz p̄mū x̄bū direxit ad p̄res dicēs **H**ely hely. lamatzabatani. i. de⁹ de⁹ me⁹ vt quid dereliquisti me. i. q̄re dereliquisti mēbra mea. et totū genus hūanuz p̄ tot t̄pora i p̄tate diaboli p̄pter pct̄z ip̄i adā

De sexto cantico.

Et quare me dereliquisti in parte iudeorum. ut ego patiar pro peccato omnium hominum. Secundum verbum dixerit ad patrem pro omnibus peccatoribus dicens. pater ignosce his qui nesciunt quod faciunt. Tercium verbum dixerit ad latronem pedentem et veniam petentem dicens. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Quod quidem verbum dixerit omnibus penitentibus. Quartum verbum dixerit ad matrem dicens. Mulier ecce filius tuus. et ad discipulum ecce mater tua. ubi non appellavit eam matrem: sed mulierem ad ostendendum quod Christus patiebatur ibi tanquam persona communis et caput ecclesie. Et sic virgo maria erat membrum Christi. Et propter quod ita patiebatur pro ea sicut pro ceteris. Nam illa gratia qua virgo maria fuit sanctificata in primo instanti sui esse pro qua fuit prefigurata ab originali peccato: traxit virtutem ex passione Christi. Ideo virgo maria fuit vere redempta et perfectius quam ceteri sicut dictum fuit in expositione psalmi. xlv. Et super magnificat. Et ideo Christus in cruce non appellavit eam matrem: sed mulierem tanquam membrum ecclesie cum ceteris redemptum. Quintum verbum fuit. Sitio. Per quod verbum ostendit Christus desiderium salutis et redemptionis omnium nostrum. Et sic pro tale verbum vocabat omnes ad participandam suam passionem ut inquit augustinus. Et sic in hoc verbo includit totum istud canticum ut videbitur. Sextum verbum quod dixit: fuit. Consummatum est. Per quod ostendit Christus quod omnia mysteria et premissa patriarcharum. et dicta omnium prophetarum erant in eo completa et verificata. Et propter quod iam fecerat debitum suum quo ad passionem et nostram redemptionem animarum. quia non restabat nisi refectio quo ad redemptiones corporum. Septimum et ultimum verbum fuit quod dixit. In manus tuas commendo spiritum meum. Ubi commendavit etiam patri animas omnium fidelium et credentium. Sed cum postea subdit Redemisti me domine deus veritatis. loquitur in persona membrorum. quia Christus in capite non fuit re-

deceptor: sed redemptor suorum membrorum. Sed appellat patrem redemptorem in quantum acceptavit passionem filii in precium nostre redemptionis. ut dictum est psalmo. xvij. et. xxx. Et sic Christus dicitis superdictis verbis expiravit et emisit spiritum ubi fuit ostensa vera mors eius. Hec ergo septem verba fuerunt illud canticum quod Christus cantavit in cruce ad hostium spiritum: Quod quidem canticum audiuit beata virgo maria et iohannes stantes iuxta crucem in persona totius ecclesie. Que quidem verba intraverunt per foramen et fenestram anime virginis marie. et pulsaverunt animam eius et pertransierunt et vulneraverunt eam tanquam gladius et commoverunt omnia viscera eius sicut preduxerat sibi symeon. Hoc ergo mysterium explicat salomon in persona Christi in hoc canticum. Unde ait. quod dum Christus sponsus diceret verba superdicta pulsando in cruce ad hostium humane nature vocando eam. tunc sponsa iacens in lecto doloris et meroris. dixit intra se. Audita est mihi vox dilecti mei ad hostium pulsantis. Sed dum ipsa surgebat ad accipiendum: tunc ipse sponsus semper continuabat suum canticum et verba dicens de cruce. Api mihi soror mea: amica mea: columba mea. Et appellat humanam naturam sororem. in quantum ex ea assumpsit carnem in unitate suppositi. et appellat amicam. quia maiorem amicitiam et caritatem non potuit sibi ostendere quam pati pro ea. Et appellat eam columbam: in quantum pro sua passione reddidit eam pulchram non habentem rugam neque maculam ut dicitur in canticum precedenti. Dicit ergo api mihi portas infidelitatis et tenebrarum et recipe me pro fide et efficieris amica et columba: quia propter te descendi de celo et peregrinatus sum et pambulavi terram cum fame et siti et multis laboribus: ut querere ovem perditam. et finaliter in fine peregrinationis sue captus in horto et ligatus et pro terris tractus et pro tota ista nocte afflictus amore tui. et

De sexto cantico.

ductus ad domus anne ubi recepi alapā
et multa opprobria et cōiicia. Et exinde
ad domū cayphe. ubi fui percussus in facie
et sputus et contumeliosus affectus. Et deinde
fui ductus ad domū pilate et ibi flagellatus
Et sic dedi corpus meum percussoribus et genas
meas vellentibus. Et amore tui faciem meam
non averti ab increpantibus et sputantibus in me
Et ideo apertum mihi: quia caput meum plenum est
rore sudoris et sanguinis ex ictibus et percus-
sionibus. Et cincini. id est capilli mei pleni sunt
guttis nocturnis. quasi dicat sicut amarus et spiritus
suis patitur rorem et pluvias vigilando ad
hostium et fores spiritus: ita ego querendo spiritum
sanctum meum per totam illam noctem passus sum plu-
viam alapam et ictum et percussiones et sputo-
rum et flagellorum. Et sic caput meum plenum est
rore. id est sudore. et capilli mei guttis nocturnis
que solent cadere in nocte super capillos
amarum. Et appellat christus omnia illa flagella
et contumelias guttas nocturnas. eo quia tamen iudei quasi
milites pilate affligentes christum erant in noc-
te tenebrarum. Ideo dixit eis. Hec est hora
vra et potestas tenebrarum. Nam iudei erant
obtenebrati per invidias et malitiam. gentiles
vero per ignorantiam negationis. Et sic omnes am-
bulabant in nocte tenebrarum. Et sic non solum
affligebant christum in illa nocte temporis: sed etiam
in nocte peccatorum et tenebrarum. sed quia christus post
tot afflictiones quas passus fuerat in nocte
fuit in meridie crucifixus et in latere percus-
sus et vere mortuus: quia anima fuit corpore
expoliata ideo subdit. Expoliaui tunica
mea. id est tunica corporis: quia corpus deus fuit
ab anima in cruce separatum et destitutum. et
anima descendit ad inferos ad sanctos patres et fi-
deles omnes liberandos. Sed quia tale corpus ex-
poliavit: ut nostram mortem destrueret. ideo in
refractione recuperavit corpus immortale et
impassibile. et sic non recuperavit mortalita-
tem. nec alios defectus corporales et huma-

nos. quia omnia illa manserunt in sepulchro cum
omnibus ceremonialibus incinerata. Et sic christus
in cruce non solum exiit et expoliavit cor-
pus ab anima: sed per amplius tunicam mortalita-
tis et passibilitatis et tunicam gravem omnium ce-
rimonialium et legalium: quia omnia ista fuerunt
mortua et crucifixa cum christo. ut inquit apostolus
ad colossios. ij. De hac ergo tunica legali. et
de tunica mortalitatis et passibilitatis di-
cit. Quomodo induat illa: quasi dicat. nullo mo-
do. quia nunquam amplius induat tunica morta-
litas. quia christus amplius non morietur: nec mors illi
ultra dominabitur. Hec amplius induat tunica
cerimonialium et legalium. quia iam est rupta et
putrefacta: et mansit incinerata in sepul-
chro. quia pascha iudeorum fuit mortuum cum
omnibus legalibus. et crucifixum in cruce cum christo
et sepultum cum eo. et sabbatum fuit signatum
et inclusum in sepulchro cum christo. Sed in
die dominica non surrexit pascha nec sabbatum
cum christo: sed sola dies dominica: pascha et sa-
bato cum omnibus legalibus manentibus in sepul-
chro incineratis. sicut dictum fuit in tractatu
de iudeos. quod est. per. et fa. Et de hac tunica
putrefacta et incinerata dixit christus: Quomodo
induat illa: quasi dicat nullo modo. quia in cruce
pauit et reinduit corpus. sed non cum tali
tunica mortali et legali. Item quia christus in cruce
lauit pedes et manus suas sanguine effuso:
per vulnera in ablutione peccatorum. qui quidem
pedes non amplius fuerunt coinquinati san-
guine mortali. Ideo subdit. laui pedes
meos: quomodo coinquinabo illos. quasi dicat nul-
lo modo coinquinabo illos sanguine mor-
tali postquam semel passus sum. et surrexi in
corpore immortale et gloriosum. Et nota quod
christus madefaciendo pedes et manus et corpus
suum illo sanguine lauit et mundavit ma-
nus et pedes et totum corpus ecclesie sue
ab omni sordide peccati. que quidem ecclesia
nunquam amplius coinquinabitur quantum

De sexto cantico.

ad formā: s; cotidie possint coinquinari quedā materialia mēbra. sicut dictū est ī cāntico p̄cedētī. In hebreo at̄ hētur. Laui manus meas: quō coinquinabo illas. s; totū potest esse: q; x̄ps ī passiōe nō soluz lauit manus spōse: s; etiā pedes et totuz corpus. vt dictū est. q; lauit pctā ⁊ affec- tiones ⁊ p̄sciētias oīuz fidelīū. Et sic reliquit ecclīas suā nō hētē rugā neq; maculā eo modo quo dictū ē. S; dū spōsus cātaret v̄ba sua ī cruce misit manū suā p̄ foramen lateris. q̄no miles lancea aperuit ip̄m. Et introiuit vox ei⁹ pulsando vsq; ad interiora spōse. iō dicit spōsa. *Dilect⁹ me⁹* x̄ps misit manū suā p̄ foramen .i. fenestrā hostij mei. s. p̄ lat⁹ suuz. p̄ qd̄ exiuit tota ecclīa. et p̄ qd̄ ingredif ⁊ egredif in cubile ecclīe. Et sic p̄ illud foramen misit x̄ps manū: ⁊ tetigit manū ⁊ p̄sciētīā spōse. q; ī corpe x̄pi erat virtualit̄ tota ecclīa. vt sup̄dictū ē. q; tūc aptū ē hostiū ī celo: ⁊ visa ē archa testamēti. apoc. xj. q; oīa misteria legis veteris fuerunt manifesta et cōsumata in corpe x̄pi/ et in aptiōe lateris eius. Et iō dicit sponsa. *Dilect⁹ me⁹* misit manū p̄ foramen: et venit me⁹ intremuit ad tactū ei⁹. Hoc dicit q; tota virt⁹ sacramētoꝝ q̄ ē in v̄to ecclīe exiuit ex latere x̄pi: ex quo vtero cotidie et assidue x̄⁹ regenerat fīdles p̄ baptismū et alia sacramēta. Itē x̄⁹ cantando ī cruce misit manū sue virtutis et sue passionis p̄ foramen et fenestrā cōscie aīe virginis marie et totius ecclīe. q; intantuz virgo maria fuit tacta dolore cordis q; illa passio p̄transiuit et penetravit tanq̄ gladi⁹ aīas ei⁹. Et sic et̄ ē dicēdū q̄ tota ecclīa q̄s passio x̄pi et eius v̄t⁹ penetravit vsq; ad interiora. iō dicit sponsa. Surrexi vt ap̄rē dilecto meo: ⁊ man⁹ mee distillauerūt myrrham: et digiti mei plēi fuerūt myr-

rha p̄batissima. Hoc dicit quia passio x̄pi tantaz imp̄ssionē fecit in aīa virginis: q; aīa virginis erat tanq̄ fons myrrhe passiois x̄pi. qd̄ sic ē intelligendū. Itē q̄no quis ponit manū in melle: tunc manus et digiti eius distillant mel. Ita p̄t aīa virginis et man⁹ et digiti ecclīe p̄ q̄ndaz contactū distillant mel: qd̄ ex passiōe x̄pi emanat. Itē q̄no x̄ps posuit manus per latus suū et tetigit ecclīam: q̄ virtualit̄ erat in corpe suo: impleuit eaz myrrha sue passiois. Et sic manus et digiti spōse q̄ ē p̄tas ⁊ virtus sibi collata: d̄nr distillare myrrhas. quia cōtinue dispēsant merita passiois x̄pi p̄ ecclīastica sacramēta. et sic dicim⁹ q; p̄ q̄ndā redundantiā manus ecclīe sunt plene myrrha et distillant myrrhā passiois x̄pi fidelibus distribuēdo et dispēsando. Itē man⁹ et digiti aīe v̄gis marie ⁊ ap̄loꝝ ⁊ m̄lieꝝ fuerūt plēi myrrha p̄ amaritudie ⁊ dolore passiois x̄pi. Deinde cū dicit. *Pessulū hostij mei* aperui dilecto meo: Est aduertēdū q; pessulū est qd̄dā instrumētū et sera ferrea: ⁊ dī a pendēdo. eo q; ī die p̄det ex vna portaz s; ī nocte p̄ transversuz conligat ambas portas ⁊ fores: et sic claudit totā domū Itā pariter p̄ totū tēp⁹ et noctē legis ante aduētum x̄pi ecclīa erat clausa pessulo ceremoniaz. s; q̄no x̄ps posuit manus p̄ fenestrā ⁊ vocauit spōsas: tūc illa *Frexit a lecto legis*: et remouit pessulus ceremoniaz. et sic apte sunt fores legis. ⁊ patefacta ē ecclīa x̄pi. que infra ceremonialia latebat. Spōsa enī ap̄ruit ⁊ remouit pessulū portaz aīe sue: q̄no magdalena ⁊ ceterae mulieres/ et multi alij vidētes x̄pm mortuū ī cruce crediderūt ip̄m esse filius dei vidētes eclipsim solis et lune et tenebras sup̄ vniuersaz terrā: et monumēta aperta/ et veluz tēpli scisuz. iō dixit cētū/

De sexto cantico.

rio. Vere filius dei erat iste. Et multi reuersi sunt in ciuitatē percutiētes pectora sua. luce. xxiiij. Et iō dicit spōsa: q̄ frexit vt apiret dilecto. et apuit pessuluz: vt loqueret et recipet sponsuz suū ad hostiuz canētē et vocantē. at p̄ sed ille declinauerat: q̄ iā emiserat sp̄m. et mortuus erat atq; trāsierat de hoc mūdo p̄ mortē. Itē sponsa aperuit pessuluz dilecto suo: q̄no maria magdalena cū altera maria emerunt aromata: vt irēt ad monumētuz et ungerēt iesuz. angelus autē dñi descendit de celo: et accedēs reuoluit lapidem: qui erat tanq̄ pessulū claudēs sepulchru. s; q̄no mulieres venerūt ad sepulchru vide rūt lapidē remotū. et sepulchru aptū. sed nō iuenerūt iesuz. q̄ iā frexerat et declinauerat et recesserat et trāsierat de morte ad vitā immortalē. Nā primo declinauerat in cruce de vita ad mortē: et declinauerat ad infernū ad liberādos p̄es. s; ex sepulchro q̄no resurrexit transiuit de morte ad vitā gl̄iosaz. Et iō aīa virgis et alioꝝ fidelioꝝ p̄mo liquefacta ē dolore et amaritudie cordis: q̄no vidit ip̄s mortuū i cruce: s; liquefacta ē imēso gaudio q̄no certificata ē p̄ multas visiones ip̄s refrexisse. Et iō dicit. Anima mea liquefacta ē dolore cordis. vt p̄ postq̄ et q̄no dilectus meus xp̄s locut⁹ ē illa septē v̄ba i cruce. S; magis fuit liquefacta gaudio q̄no locutus est post resurrectionē. Et iō subdit. Quesiui illuz: et nō inueni. vocaui illum et nō respōdit mihi. q̄ dū erat mortuus nō poterat mihi respōdere in cruce nec i sepulchro. Deinde tuz dicit. Inuenerunt me custodes. est aduertēduz: q̄ in illo tri duo tota ecclia aploꝝ erat abscoīsa in cenaculo p̄pter metū iudeoꝝ nō audēs cōfiteri xp̄m nec aparere publice. Ideo dē p̄didisse fidē nō i corde: s; in ore. q̄ i sola

virgie maria māsit fides. vt cōiter tenet Ex quo p̄ q̄ metus mortis p̄cussit sponsam xp̄i i aplis et expoliāuit palliū fidei eius. Et iō dicit spōsa i p̄sona aploꝝ. In uenerūt me custodes. i. principes sacerdotuz et scribe et pharisei qui erāt custodes muroꝝ sinagoge: et custodiūt ciuitatem tanq̄ iudices et rectores. qui p̄cusserūt me. et vulnerauerūt me vulnere timoris et minaz. Et sic isti custodes muroꝝ tulerūt palliū fidei mee. i. fortitudinē fidei mee: quo āte opiebar et tegebar. Et nota q̄ custods ciuitatis. i. sacerdotes et scribe et pharisei et p̄plices eoꝝ dupl̄ p̄cusserūt et vulnerauerūt sponsam. et tulerūt palliuz ei⁹. Primo modo i capite. q̄ p̄cusserūt et vulnerauerūt xp̄m: et tulerunt et expoliauerūt palliū corporis et carnis ab aīa. et tulerūt palliū mortalitatis et passibilitatis. Secūdo modo vulnerauerūt sponsaz i mēbris vulnere timoris et minaz: et tulerūt palliū fortitudinis fidei eius: quando tulerunt petro palliū fidei: quādo ex timore negauit xp̄m. Et tulerūt ceteris aplis et discipulis palliū fidei: q̄no relicto eo oīes fugerunt. Et p̄ totum tri duū erant absconsi in cenaculo p̄pter metū iudeoꝝ. Et et hoc ad l̄ram fuit impletū de pallio matiali q̄no fugientibus aplis in captione xp̄i adolescēs quidam amict⁹ sindōe sup nudo corpe relicto sindone nud⁹ fugit. p̄ q̄d fuit figuratus ql̄ oēs fugiētes p̄diderūt spūale palliū fidei. et tulerunt et palliū ceremoniaz q̄d tegebat eccliam sub legalib⁹. Ex sup̄dictis p̄ intelligētia h⁹ cantici. Sed ex dictis in hoc cantico emergunt tres dubitatiōes: q̄ p̄ma ē. Vtq; necesse fuerit xp̄m pati et mori p̄pter p̄ciū n̄re redēptiōis: et vt eccliaistica sacramēta haberēt efficaciam ad tollendū p̄ctm et conferendā grām ex eo

De sexto cantico.

q̄ dicit. q̄ x̄p̄ messuit myrrhā sacramēto
rū ex sua passiōe. Sc̄do q̄rit̄ utr̄ x̄p̄s
dormiēdo in cruce et in sepulchro potat
vigilare in ope n̄re redēptiōis et mereri
p̄ vulnus lateris factū post mortē. Ter
cio querit̄ utrū apl̄i p̄diderit palliū fidei
in triduo: et p̄ q̄ns si fuerūt heretici: et p̄
q̄ns si eccl̄ia sp̄osa x̄p̄i māsit sine mēbris
in illo triduo. p̄pter h̄ q̄d dicit. Tulerūt
palliū meū custodes muroꝝ. Ad q̄d ē
dicēduꝝ q̄ doctores eccl̄iastici taz sacri q̄
scolastici altissimo et subtilissimo modo
disputāt et p̄tractāt has tres difficulta
tes. S̄z in hoc loco sūt p̄tractāde modo
hūano et p̄ceptibili. vt oēs simplices sa
cerdotes et fideles valeāt cape intelligen
tiam hui⁹ cātici. Et iō ad primū est ad
uertēduꝝ s̄m̄ augustinū. xj. de tri. caplo.
xiiij. q̄ h̄ deo nō defuerit alius mod⁹ nos
redimēdi sibi possibilis. tñ iste mod⁹ pas
sionis x̄p̄i fuit magis iusticie q̄gruus: et
n̄b magis utilis. q̄z diabolus amator po
tētie impugnatōꝝ iusticie nō erat sup̄a
dus potētia: s̄z iusticia. vñ cū ip̄e sit ama
tor potētie: et impugnatōꝝ iusticie nō de
buit supari potētia quā amat: s̄z iusticia
quā impugnat. Ex v̄bis ergo augustini
colliḡit q̄ mod⁹ passiōis x̄p̄i nō fuit nec̄i⁹
respectu oipotētie dei. q̄z aliter poterat
mūdi p̄c̄sa remittere. s̄z fuit necessari⁹ ne
cessitate q̄gruētie respectu diuine iusticie
et obstinatiōis diaboli. et respectu n̄re uti
litatis. Ad quoz declarationē est aduer
tēduꝝ q̄ cū x̄p̄s venerit in mūdum tanq̄
metruꝝ et mēsurā oīuz bonoz. et regula
oīuz actūū hūanoꝝ: Ad q̄ttuoz hūit res
pectū in suo aduētū et passione. Primo
habuit respectū ad p̄em cui⁹ volūtatē
venit adimplendā. Sc̄do ad sacrā scrip
turā legis et p̄phetaz quā venit v̄fican
dam: et p̄firmādas. Tercio ad genus hu

manū: ad q̄d venit redimēdū et releuari
dū: et restaurādū. Quarto hūit respectū
ad diabolū ad quē venit vincendū/et ex
pugnādū. Ad satisfaciēduꝝ ergo q̄ttuoz
sup̄dictis respectib⁹ necesse fuit x̄p̄m pa
ti tale genus mortis. vt patebit p̄ singla
T̄o ponūtur decē p̄clusiones. Quaz
prima ē ista. Quod necesse fuit x̄p̄m pati
ad complendam voluntatē patris. et
ad adequādas iusticias cum misericordia.
Ad cuius intellectū ē notandū q̄ duo
sunt cōsideranda in voluntate dei in regi
mine mūdi. s. iusticia et m̄ia. vñ p̄ iusticiā
vult nullū malū ipunitū. et p̄ m̄iaz vult
oēs hoies saluos fieri cū integritate iusti
cie. Sed si p̄funde volum⁹ attēdere: vide
bim⁹ q̄ ipossibile ē q̄ talis voluntas dei
s. iusticia dī cū summa m̄ia possit cōpleri
et fuari circa eundē hoiez: nisi infueniat
p̄aio x̄p̄i adeq̄ns m̄iaz cū iustitia. eo quia
ista duo p̄cipiūt et efficiunt p̄ria. nā sum
ma iusticia dicit q̄ nullū p̄c̄m transeat ī
punitū: ymo q̄ soluat oē debitū ab inte
gro ab ipso p̄ctore. Sed summa dei m̄ia
dicit q̄ p̄c̄at p̄ctōri penitēti et dimittatur
sibi omne debitū. vt p̄z in p̄bola de decē
milib⁹ talētoꝝ. Mat. xvij. Sed hoc ē im
possibile respectu p̄ctōis. nā si oē p̄c̄m
puniat̄ in peccatore s̄m̄ q̄ntitatē suā: tūc
pena p̄ctōis erit infinita in q̄ntitate du
ratōis. eo q̄ omne p̄c̄z mortale ē īfinitū
in q̄ntū cōmittit̄ cōtra obiectū īfinitū
qui est de⁹. a quo p̄ctōz auertit̄ et sepatuz
p̄ quā auersionē meref̄ ad minus penam
damni in īfinitū. put cōiter tenent oēs
doctores: et p̄ p̄uersionē ad bonū cōmu
tabile meref̄ penā sensus eternā. Et p̄ cō
sequēs ipossibile ē. vt cum tali iusticia
dei possit stare m̄ia q̄ dimittit omne de
bitū. Et iō fuit necessaria passio x̄p̄i que
adequaret iusticiā dei cū m̄iaz: et ecouer/
b. ij.

De sexto cantico.

so. qz p passionē fuit in eo sufficiēter pu/ nitū omne pctm suoz mēbroz. Et p eā/ dē paionē fuit nob dimissuz omne debi/ tuz: et pena eterna. Et sic ibi fuit cōpleta et obfuata iusticia simul cū mīa. Et ideo inq̄ntuz xp̄s passus ē et punitus p pctis oīuz n̄m. dī ysaye. liij. q̄ oēs nos quasi oues errauimus. s; dñs posuit in eo ini/ quitates oīuz n̄m. Et vulnerat⁹ ē ppter iniquitates n̄as. et attritus ē ppter sce/ ra n̄a: cui⁹ liuore sanati sumus. Et sic p; qualr oēs fuimus in xp̄o vere puniti. Et iusticia dei fuit in eo cōpleta. S; inq̄ntuz in eo fuit n̄b dimissuz omne debitū eter/ num: et nobiscuz fctā mīa. dī psalō. c. ij. q̄ mīfator et mīficator dñs longaminis: et multū mīficator. Nō impetuū irasce/ tur: neq; in eternū cōmiabit. nō fm pec/ cata n̄a fecit nobis: nec secundum pec/ cata n̄a retribuit nob. Quoniā fm alti/ tudinē celi a terra corroborauit mīas su/ as sup timētes se. Ex quib⁹ p; q̄ oēs nos iuste merebamur eternā penam p pctis n̄is et primoz parētū. Et fm q̄ntitatem et exbigētiā eoz. S; ex mīa dei p passiōez filij ei⁹ dimisit oēs iiquitates n̄as. Et sic in xp̄o et p xp̄s fctā ē simul iusticia et mīa erga nos. Et iō dī psalō. lxxiiij. q̄ i xp̄o mīa et vitas obuiauērent sibi: iusticia et pax osculate sunt. Et sic patet qualr sola passio xp̄i potuit adequare iusticiā dei cū mīa. et ecōuerso erga genus hūanū. Sed hic occurrūt duo dubia. quoz pmus est quō passio vni⁹ hoīs xp̄i potuit sufficiēt satisfacē p pctis oīuz hoīuz: qui merebā tur penā eternā. Scdo dato q̄ xp̄s hoc potuerit facere. dubitat⁹ quō nos potui/ mus illā passionē participare. Et quō il la passio potuit nob pdesse. Ad pmū respōdet fm augustinū libro. cur de⁹ ho mo. caplo. ix. q̄ ppter q̄ttuor passio xp̄i

fuit tāte virtutis et valoris: vt p oib⁹ pec/ catis posset satisfacere in infinitū. Pr̄io qz xp̄s erat de⁹ et homo. et p p̄ns ifinite virtutis. Scdo qz filius dei vnigenit⁹ et dilectissimus. Tercio qz innocēs et iustif/ simus. Quarto qz cū sūma et extēsa cari/ tate et obediētia et hūilitate illam passio/ nē p nob suscepit. Propter primū ergo fuit eius p̄ciuz infiniti valoris itēsiue ad tollendā penā infinitā. Propter secūdū x̄o fuit dō acceptabile sacrificiū. Propt̄ terciū potuit p ceteris pati: et satisfacere. postq̄ ip̄e erat immunis ab omni pec/ cato. Propter q̄rtum x̄o fuit simul deo acceptabile et oibus vtile et infinitū extē/ siue. Et iō dicit aug⁹. in loco p̄allegato. H̄as igif oīpotēti deo agimus: qz sicut grauitē cecidimus. ita mirabiliter et mi/ fericorditer sumus releuati. et mīas omne debitū trāscēdentes p mediatoris morte repimus. Nempe quid mīficus itel/ ligi potest: q̄ cū pctori eternis tormētis damnato. vñ se redimat omnino nō hēti. Pater dicit. Accipe vnigenitū meū et da p te. Et ip̄e filius dicit. Tolle me: et redime te. Quid ergo iustus: q̄ cui daf p̄ciū mai⁹ omni debito. vt pctz dimittat illi: qui pro debito offert hoc precium. Ex dictis aug⁹tini p; q̄ xp̄i paio iō ē p̄ciū infinitū mai⁹ oī debito. eo q̄ x⁹ ē de⁹ et fi/ lius dī vnigenit⁹: et illa passio fuit deo p oib⁹ acceptabilis qz facta fuit cū summa caritate inq̄ntū x⁹ p oib⁹ nobis se obtu/ lit. Et fuit et deo acceptabilis et p oibus valida et vtilis inq̄ntū agnus pur⁹ et iu/ stus et innocens p oib⁹ pctozib⁹ mortu⁹ ē. iō dī ysā. liij. q̄ tanq̄ agnus ad occisio/ nē et ouis corā tondēte duct⁹ ē: qui pctm nō fecit: nec inuētus ē dolus in ore eius. Et iō liuore eius sanati sumus. Itēz. p. petri. ij. xp̄s passus ē p nob: qui pctz nō

fecit: nec inuentus est dolus in ore eius: qui peccata ipse protulit in corpore suo super lignum. Itē idē xps pro peccatis nostris passus est iustus pro iniustus. Et sic pro quilibet passio christi fuit infiniti precij et potuit satisfacere pro infinitis peccatis. Itē hoc idē fuit declaratum super psalmo. xvij. Sed nūc restat scdo videre quomodo passio christi potuit transire ad nos et prodesse nobis. Ad hoc respondet prout dictus est super psalmo. xvij. et xxi. quod septē modis christus potuit assumere causas nostras tanquam suam et sufficienter pati pro nobis. Primo modo tanquam aduocatus. Scdo tanquam procurator. Tercio tanquam fidejussor potuit pro nobis soluere peccatum. Quarto tanquam dominus pro suo assumit bellum. Quinto tanquam pater pro filio aut sponsus pro sponsa. Sexto tanquam pastor pro grege. Septimo tanquam caput pro membris patitur et dolet. Vñ quia christus factus est caput ecclesie. et assumpsit eam in sponsam. et corpus suum mysticum in unitate fidei per baptismum. Ideo a christo capite descendunt ad membra omnes virtutes et dona gratiarum et merita sue passionis. Et quia quocumque quis baptizatur in christo efficit membrum eius. id est illico participat merita sue passionis. et virtus passionis eius transit ad ipsum tanquam a capite ad membra. Et sic dicit apostolus ad. ro. vj. quod sicut omnes fuimus in christo: ita omnes fuimus in eo crucifixi et mortui et consepulti. Et per dominum resuscitati a peccato. quia sicut peccatus ipse ad nos transiuit in omnes suos naturales filios. ita gratia et passio christi transiuit in omnia membra sua. qui sunt fideles in christo baptizati. vñ sicut peccatum ad nos transiuit in omnes filios suos per generationes naturales ita gratia et virtus passionis christi transiuit in omnes fideles per regenerationem baptismalem: et alia sacramenta. Ex supradictis omnibus patet quilibet passio christi fuit necessaria ad adequandam iusticiam dei cum misericordia erga genus humanum. Nā summa iustitia fuit circa peccatorem pe-

nitentem in quantum sua peccata sufficienter puniunt in christo capite suo: qui offert seipsum et passionem suam pro peccatis penitentis. et summa misericordia fuit erga eundem peccatorem: in quantum per merita passionis christi remittit sibi pena eternam et omnem debitum: et dat sibi gloriam eternam quam non meretur. Et sic passio christi impleuit et continue adimplet diuinas patris voluntatem adequando misericordiam cum iustitia et e converso. Scda conclusio quod necesse fuit christus pati ut confirmaret testamentum veteris. Ad cuius intellectum est notandum quod testamentum dei de testatoris testaris quod idem est quod confirmare et ratificare. et idem iuris periti dispositio bonorum confirmata per ultimam voluntatem testatoris appellatur testamentum dicentes quod testamentum est ultima voluntas testatoris. id est dispositio bonorum propter ultimam voluntatem testatoris confirmata. Ultima autem voluntas testatoris dei illa que per mortem eius terminatur. et sic sola testatoris mors est illa que confirmat testamentum: quia per totam vitam suam potest testator mutare voluntatem. et idem nunquam dei verum testamentum nisi per mortem confirmatur: et hec est causa que heres non accipit hereditatem nisi post mortem testatoris: quia ante non erat prope testamentum nisi quodam dispositio testamenti: sed instantum dei testamentum in quantum expectatur confirmari per mortem testatoris. Ex quibus patet quod duo sunt necessaria ad perfectum et verum testamentum. primo dispositio bonorum siue hereditatis facta per testatorem. Scdo confirmatio facta per mortem eiusdem: quia necesse est ut mors testatoris intercedat. ut inquit apostolus ad hebreos. viii. quia aliter testamentum non esset validum nec confirmatum. Et idem cum tota scriptura legis et prophetarum dicatur testamentum dei: sequitur quod non potest dici verum testamentum dei: nisi in quantum deus erat mortuus et confirmatur illud suum testamentum per mortem suam. et per dominum necesse erat deus mori ut confirmaret suum

De sexto cantico.

testamētum morte intercedēte. alias suū te-
stamētū fuisse irritū et nō validū. S; q; de-
us ē immortalis et impassibilis fm suā essen-
tiā: iō erat necesse ut assumeret hūanam
carnē in q; posset mori et pati ad confir-
mandū testamētū. vt postq; non potat
mori nec pati in natura: posset pati i psona
Et sic p; q; deus erat de necessitate incar-
nandus et moriturus: vt cōfirmaret suū an-
tiquū testamētū. et sic p; multas figuras
patriarcharū et vaticinia pphetarū pmissat
in suo testamento venire in carnem: et se
moriturū ut confirmaret suū testamētū
Et nō solū pmissit se moriturū et cōfirma-
turū testamētū quicūq; morte: sed p; suū
sanguinē debebat ipm cōfirmare. Unde
legit exo. xxiii. q; moyses accepit volu-
men legis: et congregatis filiis isrl' legit
eis oēs fmōes dñi: q; rñderūt et dixerūt.
Oīa que locutus ē dñs faciemus: et erim⁹
obediētes. Moyses xō occidit. xij. vitu-
los. et assumpto sanguine i craterib⁹ effudit
medietate sup altare. Et alterā medietate
sup populū dicens. Hic ē sanguis fe-
deris: qd pepigit dñs vobiscū sup cūctis
fmōib⁹ his. Ex quib⁹ vobis ostēdit q; il-
lud testamētū dei nō poterat nisi p; sāgui-
nē pfirmari. Hoc idē p; za. ix. vbi dicit
ppheta. Letare filia syon: ecce rex tuus
venit iustus et saluator: ipse pauper sedēs sup
asinā etc. Et puer sus ppheta ad xpm fu-
turū saluatōrē dicit. Tu quoq; in sangui-
ne testamēti tui eduxisti vincitos de lacu:
vbi nō erat aqua. Ex quib⁹ p; q; xps deus
scis homo p; mortē et sanguinez debebat
pfirmare suū testamētū. Et iō dicit apłus
ad hebre. ix. q; xps noui testamēti media-
tor ē. vt morte intercedēte redēptiōe iue-
ta repromissiōez accipiāt qui vocati sunt
eterne hereditatis. Et sic pbat apłus q;
illud testamētū nunq; fuit ratū et pfirma-

tū: nisi p; mortē xpi testatoris. Et iō fide-
les veteris testamēti nō potuerūt accipe-
re promissiones nisi nobiscū. Ex quibus
oib⁹ p; q; passio xpi fuit necessaria: vt ve-
tus testamētū dei cōfirmaret. Tercia
cōclusio q; necesse fuit xps tale gen⁹ mor-
tis pati. vt verificaret totā scripturā le-
gis et pphetarū. Pro declaratione autē
et pbatōe hui⁹ cōclusionis ē aduertēdū.
sicut dictū fuit sup psal. xxxix. Et i trac-
tatu cōtra iudeos questiōe pma. et ij. et
iij. q; tota lex moysi data fuit i signum et
figurā futurorū. Et totū residuū scriptu-
re veteris testamēti sunt quedā pmissio-
nes et vaticinia futurorū bonorū de xpo
et ecclia. vt ibi pbatū fuit p; sacras scrip-
turas. Hāz circūcisio data fuit i signum
federis. et sabbata et sacrificia i fedus si-
gnūq; ppetuū. S; tā signū q; figura ē re-
latiuū. Hā signū alicui⁹ signati signū et
figura alicui⁹ figurati figura. Itē pmissio
alicui⁹ pmissi boni pmissio. Et ppheta
alicui⁹ rei future pphete ppheta.
Et sic tota lex vetus et pphete erāt signa
futuroz. Et p; pñs nō poterāt verificari
nisi p; aduentū illoz bonorū. que p; illa si-
gna fuerāt figurata et significata: ac pro-
missa: aut vaticinata. Aliter oīa signa et
figure et pmissiones et vaticinia mane-
rēt falsa et irrita et vana. vñ q; oīa sacrifi-
cia vetis legi nō erāt nō fiebāt grā sui nisi
i qntū figurabāt et significabāt paioz xpi
Et nō fiebant nisi in signū et figuraz ei⁹.
iō erat necesse ut p; verā et realē paionē
xpi verificarent. aliter oīa fuissent signa
falsa et vana. Unde sicut testamētū vet⁹
fuisse irritū et vanū nisi fuisset cōfirma-
tū p; mortē xpi testatoris vt sup dctm ē:
Ita p; tota scripta legis et pphetarum
quo ad signa et promissiones et vaticinia
mansisset falsa et mēdax: nisi fuisset per-

De sexto cantico.

mortē xpi xificata et impleta p xps et legē euangelicā. Ideo sicut nouū testamētuz nihil aliud ē nisi cōfirmatio et ratificatio ve. tes. ita parit̄ nihil aliud ē nisi veritas legis et pphetaz. unde sicut tota scriptura legis et pphetaz dicebat̄ testamētū dei. in q̄ntū erat cōfirmādū p mortē xpi testatoris. ita eadē scriptura dicebat̄ signū federis inq̄ntū erat xificāda p eadē xpi paionez. Et iō dī jo. pmo. q̄ lex p moysen data est: gratia autē et veritas per xps facta ē. iō dixit etiā saluator mat. v. Nō veni soluere legez: s; adimplere. jota vnus: aut vn⁹ apex nō p̄teribit a lege. doñc oīa fiāt. Itē mat. xxvj. Fili⁹ hoīs vadit sicut scriptū ē de illo. Itē jo. xix. Oīa hec facta sunt: vt adimplerent̄ scripture pphetaz. Hoc idē dicit saluator jo. v. Scrutamini scripturas: q; ip̄e testimoniū phibent de me. Si crederetis moysi: crederetis forsitan et mihi. moyses enī de me scripsit. Ideo etiā dī luce vltio. q̄ xps incipiēs a moyse et pphetis iterpretabat̄ illis duobus discipulis oīa que de eo scripta erāt. Et postea dixit oīb⁹ discipulis in cenaclo cōgregatis. q̄ oportebat impleri q̄ scripta erāt in lege et pphetis: et psalmis de me. Ex quib⁹ p; q̄ necesse fuit xpm pati vt xificaret̄ tota scriptura legis et pphetaz. eo q; xps erat terminus et finis: et xitas eoz. Ex oīb⁹ sup̄dictis sequitur q̄ oēs scribe et pharisei et iudei moderni. q̄ eos sequūt̄ falsificarūt et falsificāt̄ scripturā legis et pphetaz negādo xps esse xū messiā i lege pmissū: et negādo et p̄tēpnēdo legē euāglicā cū x⁹ fuerit ei⁹ xificator. Et lex euangelica sit veritas totius scripture legis/et prophetarum. et xps fuerit pfirmator veteris testamēti p suā mortē et passionē. et sic et negando xpm faciūt mendacē deū et totā legē et pphetas. de

quib⁹ ait dñs jere. xi. Irritus fecerūt testamētū meū. Itē sequit̄ q̄ oēs iudei a paione xpi vsq; ad p̄ns tēp⁹ obstinati et xpm negantes sunt heretici in scripta legis et pphetarū. Hoc pbat̄. nam oēs illi qui cuz p̄tinacia deuiant a veritate sacre scripture. et negant ei⁹ verā intelligētiaz et asserunt aliquid qd̄ est p̄ legē dei: sunt heretici. sed oēs iudei moderni sunt hui⁹ modiz: q̄ sunt heretici. maior ē nota: minor pbat̄. nā x⁹ ē veritas et finis legis et pphetaz. ergo negando xpm et legē euāglicā: negant verā intelligētīā legis et pphetaz. et asserūt p̄tinacit̄ oppositū veritatis: expectando messiā tēporalē futurū qui tēpalit̄ liberet eos. Et sic cōtēpnunt bona vera spūalia p̄t̄ falsa tēporalia. et sic irrisores sunt legis et contēptores dei et bonoz suoz in lege pmissoz. Et sunt mēdaces et falsificatores sacre scrip̄e. et blaffemi faciētes deū mendacē in dictis et pmissis et reuelatiōib⁹ suis factis p̄iarchis et pphetis. prout plenius fuit declaratum in tractatu p̄ iudeos in fine.

Quarta conclusio q̄ necesse fuit xpm pati: vt p nob solueret omne debituz. s. p oīb⁹ p̄ntib⁹ p̄teritis et futuris. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū p̄t̄ dictū fuit super psalō. xxxix. Et p̄tra iudeos q̄stioe p̄ma. q̄ cū totū genus hūanuz fuisset obligatū in adā ad eternā fuitutez sub p̄tate diaboli p nullū p̄ciū tēporale et terrenuz et finituz poterat redimi et liberari a tali debito et seruitute. Et hec fuit causa: q̄re nec sacramēta/nec sacrificia/nec oblationes poterāt de se libare hoīez a p̄cto nec soluere sufficiēs p̄ciū p debito. vñ ibi fuit pbatū quātr circūcisio nō poterat libare ab origiali culpa. et ratio ē ista. Nā i circūcisione solū dabat̄ ille modicus sāguis effusus et illa pellicula abscisa: que erat

h. iij.

De sexto cantico.

vilior pars toti? corporis. s; nunq̄ pars
pōt redimere totū: nec pars corporalis
poterat redimere aīaz cum in se nō cōti-
neret p̄cium equale q; omne qd̄ redimi-
tur: equali vel majori precio redimif. Et
sic nunq̄ corp? nec pars ei? poterit redi-
mere aīaz: nec totū hominē. Itē tot? ille
puer qui circūcidebaf erat imūduz quo
ad corp? et aīaz. ergo illa particula sāgui-
nis et pellicule ita erat imūda et pctō et
fuituti subiecta sicut tot? homo. et p̄ p̄ns
nō erat deo acceptabile p̄ciuz ad mundā
duz et liberāduz totū hoīez. Et iō oppo-
tebat offeri aliquē hoīez mūduz et liberū
ab omni pctō. et nō obnoxīū pctō p̄moꝝ
parētū. nec ī natura. nec ī p̄sona. qui qui-
dē homo cōtineret ī se p̄ciuz mūduz et in-
finituz. qui nō solū offerret partē suā: sed
se totū. ut totū hoīez redimeret et libera-
ret a fuitute et morte pcti. ymo ab vtra-
q; morte. s. corporis et aīe. Et talis fuit
solus xp̄s deus et homo iustus et inocēs
nō obligat? in adā. put sepius dictū ē. Et
iō illa circūcisio et modic? sanguis et pel-
licula carnis nō dabaf in p̄ciū sufficiēs p̄
illo puero: s; in signū p̄cij futuri p̄ xp̄s
in cruce soluendi. Sicut qño quis emit
domum aut agrum: et nō soluit p̄cium.
s; solum dat denariū in signū p̄cij p̄mit-
tens soluere p̄ciū post annū: ita pariter
faciebāt fideles veteris testamēti ī illa cir-
cūcisioe q; nō illū modicū sanguinez in
solidū p̄ciū p̄ illo puero: s; in signū p̄cij
futuri soluēdi p̄ xp̄m inq̄ntū p̄mittebāt
deo p̄i soluere p̄ciū sufficiēs p̄ paionem
xp̄i. et sic libabaf ille puer a fuitute pcti.
et iō ille puer nō libabaf a pctō p̄cise per
illā circūcisionē. s; p̄ fidem xp̄i futuri sub
qua fide dabaf et fiebat illa circūcisio: q; illa
circūcisio nō erat nisi signaculū fidei
ut probat ap̄lus p̄ totam epl̄az ad ro. et

gala. et heb. Itē adhuc dat aliud exēplū
magis acomodatū huic casui. vñ p̄suetu-
do ē int̄ viros belligeros: q; si quis cap-
tus in bello sub fide p̄mittit dño suo sol-
uere infra certū tēpus p̄ciū redēptionis
in cui? fidei signū et arrā dat anulū suuz
q; ille fuus dimittaf sub tali fide et signo
vsq; ad tēp? solutiōis p̄taxatū. tūc mani-
festū ē q; ille fuus capt? nō dimissus est.
nec libatus a fuitute p̄pter anulū: s; p̄p-
ter fidē p̄missaz. Nec ille anulū fuit da-
tus in p̄ciū: s; ī signū p̄cij soluēdi. Nec il-
le libat? est p̄pter anulū: s; p̄pter p̄cium
sub fide p̄missuz. ita ergo pariter fideles
ve. te. in illa circūcisioe dabāt illā pellicu-
lā p̄p̄cij circularē sc̄tam ad modū anuli
quā nō dabāt in p̄ciū solidū: s; in arram
et signū p̄cij futuri soluēdi p̄ xp̄m. Et sic
dabāt etiā illū modicū sanguinē in signū
et arrā sanguinis xp̄i effundēdi in cruce.
Et sic fiebat illa circūcisio sub fide et p̄te-
statione soluēdi p̄ xp̄m. Et sic p̄ tūc sub
tali fide libabatur fideles veteris testamē-
ti a fuitute pcti et pena inferni. Ex quib?
p; q; sicut nec illa pellicula circularis et
anulata nec ille modicus sanguis erat p̄-
ciuz redemptiōis illius circūcisi: s; signū
fidei et arra futuri p̄cij et sanguis xp̄i ī p̄-
cium effundēdi. ita ille circūcisus nō liba-
batur tūc p̄ illam circūcisionē: s; p̄ fidē
xp̄i futuri sub qua fiebat illa circūcisio.
cuius fidei illa circūcisio erat signaculū.
ut p̄bat ap̄lus ad. ro. iiii. et ad gala. p̄ to-
tum. vbi p̄bat ap̄lus q; sacramēta et ope-
ra veteris legis nō iustificabāt nec libera-
bant p̄ se hoīez a fuitute pcti. sed p̄ fidez
xp̄i futuri. cui? erāt signaculū et sub qua
fide fiebāt. Et sic est dicēdū de oib? sacri-
ficijs et holocaustis q̄ offerebant p̄ pctō
actualiz: q; nō offerebātur ī p̄ciuz: s; in si-
gnū futuri p̄cij: inq̄ntū erāt figura et

De sexto cantico.

signus paionis xpi. qz de se no poterat liberare hoies: cu in se no ptineret sufficiens pccium: sz intatum liberabat de pnti: in quatu dabatur in signu pccij futuri cu fi de et ptestatiõe soluendi sufficiens et pfectu precius p paionẽ xpi. Et sic ta circuncisio q sacrificia fiebat in signu federis. ymo fuerunt data i signu federis. vt pz ge. xvij. et p totu leuiticu. Secus autez e de sacrametis noue legis que realr ptinet de presenti virtute paionis xpi: qd est pcciu sufficiens. io de pnti illico iustificant et liberant a pccio et deficiunt quod significat. Et ideo fuit necesse christu venire in carnem et pati tale genus mortis. Et solueret preciu solidu et sufficiens p oib' fidelibus veteris testameti qui dederat signus precij p circuncisioez et sacrificia et oblationes: qz no solu circuncisio et sacrificia: sed etia oblatioes q fiebat a fidelib' i p. et. ij. etate erat signacla fidi xpi futuri: et dabatur i signu pccij futi soluendi p xps i cruce. et io fuit necesse vt xps solueret illd pcciu p oib' illis i cruce. Et no solu p illis: sz p oib' p'sentib' et futuris. vt pz p totam eplam ad. ro. ymo p tota doctrina apli cam. qz illd pcciu fuit et e maius omni debito. vt supdictu est p augustinu. io dicit aug'. sup psalo. xxj. smone. ij. Ecce xps passus est. Ecce mercator ostedit merces suas. Ecce pccius qd dedit. Ecce sanguis eius fusus est. in sacco ferebat pcciu/pcus sus e lacea/scisus est saccus et emanauit pccius orbis terraz. Ex quibus oib' pz q necessaria fuit paio xpi ad soluendu omne debitu. et ad liberaudu totu genus huani a fuitute pccii. et io qz ia solutu e in cruce pccium p pteritis et collatum sacrametis noue legis p futuris: dicit xps i b' catico. Jam messui myrrha mea et comedi fauu. comedite et faciamini. bibite et i

ebriamini: qd dicat. qz ia solutus est pccius et iaz sacrameta ptinet ips in se virtualr et realr. Quinta pclusio. q necessaria fuit paio xpi ad purgandu et mundandu homine a macula et sorde pccii. Ad cuius intellectu est notandu. q totu genus huani ex pccio pmo paratu no solum fuit deditu i fuitute sub pfate diaboli: sz etiaz fuit infectum i carne: et aia macula pccii. Et io no solum indigebat redimi ab illa fuitute et soluere pcciu p debito p paioez xpi. put dictus e. sz etia indigebat munda ri et purgari a macula ois pccii: vt posset deo recociliari. Et io ex latere xpi no solum exiuit sanguis i pcciu nre redemptiois sz etia aq in ablutoz pccioz. vt pz jo. xix. Et sic ex passione xpi collata fuit virtus baptismo et pnie/et extreme vnctioi et ceteris sacrametis no solum ad coferedam gram: sz etia ad abluenda pccia. que quide ablutio fit p eccliaistica sacrameta. Ex qbus pz qualr necessaria fuit paio xpi ad purganda et abluenda pccia p sanguine ei'. vt demonstrat aplus ad heb. viij. et. ix. et x. Ido dicit apocali. pmo. q xps dilexit nos et lauit nos a pccis nris in sanguine suo. Sexta pclusio. q necesse fuit xps pati tale genus mortis. vt paio ei' esset metru et mensura oinz virtutum et exempli patientie in oib' aduersitatib'. Ad cui' intellectum e notandum fm eusebiu et augustinum q ante morte et passionẽ xpi et cognitionẽ euagelij pauci audebat aggredi morte et tormeta p vitate et iustitia defededa. et multi deficiebant i tolerandis et pferendis aduersitatib' et tribulatioib'. ymo multi reges et pncipes et ipatores pcurarut sibi mortes et occiderunt se ipos: no valentes misias huius mundi patieter tollerare. vt pz de nero/ ne/ et domiciano/ et cathone/ et anibale/ et

De sexto cantico.

lucrecia/ et cleopatra/ et multis alijs qui se ipos occiderunt. ymo ipse Cesar despās de victoria se ipm voluit interimere ppe yllerdā vt inquit lucanus. et h̄ accidebat qz nō hēbant speculū nec exēplum patiēcie de aliquo iusto et sūmo viro. n̄c expectabāt futurā felicē vitā. S; postq̄ p̄ncipes mūdi venerūt ad fidē xp̄i et cognitio nē legis euāgelice nō legimus aliquē regem nec p̄ncipē fidelē sibi p̄sciuisse nec intulisse mortem: nisi quosdā maniacos et freneticos. cui⁹ ratio ē. nā q̄nō aliquis fidelis cuiuscūq; p̄ditiōis et dignitatis sit laborat ī aliqua aduersitate aut p̄secutione et infirmitate: illico recurrit ad passiōem xp̄i/ et legē euāgelicā. et imputās illas p̄secutiones et aduersitates puenire ex p̄ctis suis patiēter tollerat illas. Et inspiciēs ī paione xp̄i qui plura p nob̄ passus ē. iā ampliori patientia p̄fert eas. Et sic ex passiōe xp̄i hēnt rei et p̄ctores vñ agāt p̄nias: et m̄si vñ habeāt patiētias: et iusti vñ p̄ferāt martiriz p̄ v̄itate fidei. vñ nullum gen⁹ aduersitatis quis potest pati. quin xp̄s illō fuerit passus. et sic ex speculo paiois xp̄i habet vnusquisq; vñ patiēter p̄solet. vñ ait aug⁹. sup̄ jo. exponens illud. dabāt ei alapas. sic implebat qd̄ de se dixerat xp̄s. Sic martires informabant ad oīa: q̄ p̄secutores libuisset facere p̄ferēda. sic regnū qd̄ de h̄ mūdo nō erat sup̄bū mūdū nō atrocitate pugnādi s; patiēdi hūilitate vincebāt. Sic illō granum multiplicāduz seminabat horribili cōtumelia: vt mirabilr pullularet ī gl̄ia. Itē idē aug⁹ de v̄bis apl̄i fmone. xv. Si in te fuerit caritas comunicabis passiōibus xp̄i: et verus martir eris. traditus ē ille excelsus p̄ quē oīa sc̄ta sunt. ī opprobriū hoīuz et abicetōz plebis et contumelias et flagella ī mortē. et docuit nos exē

plo passiōis cū quāta patiētia ī ip̄o ābulemus. firmavit nos exemplo sue resurrectiōis: quid ab illo patienter sperare debeamus. Item idem augustinus sup̄ ps. lxi. Eya fr̄es op⁹ erat sanguie iusti ad delēda p̄ctā et cyrographū p̄ctoz n̄oz. Opus erat exēplo patientie et hūilitatis. op⁹ erat signo crucis ad diaboluz et angelos ei⁹ debellādos. op⁹ ēt paione dñi: qz redēpt⁹ ē orbis. Quāta bona egit paio xp̄i: et tñ paio iusti hui⁹ nō eēt: nisi ī iqui deū occidissent. Ex sup̄dictis oībus p̄s q̄l̄: talis paio xp̄i fuit nec̄cia p̄ audacia et fortitudine martyz/ et ad exēplū patiētie m̄soz. et ut eēt mēsurā oīuz virtutū. vt iusti seq̄rēt agnū quocūq; ierit p̄ ymitationē. Septia p̄clusio q̄ paio xp̄i fuit nec̄cia nō solū ad redimēduz totū hoīez s; et ad recupandū regnū celoz p̄ membris xp̄i. Prima p̄s ē p̄bata p̄ sup̄dictā. Sc̄da v̄o p̄bat nā pp̄ trāsgressiōz p̄mōrū pentū non solū fuim⁹ p̄uati illa habitatōe t̄restrijs paradisi de q̄ illi fuerūt eiecti et exules. s; et fuim⁹ p̄uati supra felicitate et possessiōe regni celoz: ad quam ip̄i et posteri sui fuissent translati post lōgum tēpus si in illa iustitia originali stetissent qd̄ regnū celoz nō potuit recuperari p̄ nob̄ nisi ī infinito p̄cio paionis et resurrectiōis xp̄i. vt inquit augustinus. Ideo dixit saluator ante passionem suam. Vado vobis parare locum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Luce. xxij. Itē. xxiiij. qz sic oportebat xp̄s pati: et resurgere a mortuis tertia die et ita intrare in gl̄iam suam. Itē jo. xiiij. Nō turbet cor v̄uz neq; formidet. qz vado parare vob̄ locū. et si abiero et p̄para uero vob̄ locū: itez venio et accipiā vos ad me ip̄s: vt vbi suz ego: et vos sitis. Ex quib⁹ p̄s q̄ necessaria fuit paio xp̄i: vt p̄

De sexto cantico.

eam xps emeret celū. et nos ibi locū pre-
pararet. **Octava conclusio** q̄ necesse fuit
xpm pati tale genus mortis et passionis
vt nō solum potētia: s; iusticia diabolus
vinceret. Ad cui⁹ intellectū ē notāduz. q̄
diabolus nō tenebat n̄c possidebat hoīez
sub sua p̄tate tanq̄ dñs aut iudex n̄c tāq̄
creditor: s; tanq̄ carcellarius et tortor ⁊
lictor ⁊ executor dñe iusticie. Et iō p̄cium
redēptionis nō erat soluedū diabolo. sed
deo p̄ri cui sc̄ta fuerat iniuria ⁊ inobediē-
tia. Et sic diabolus executor diuine iusticie
qui semp fuit amator ⁊ cupid⁹ dñij et po-
tētie tenebat hoīez incarcerationum sub sua
potestate q̄i tyrānice doñc solueretur et
redderet p̄ciū redēptionis deo p̄ri: et fie-
ret iusta et sufficiens punitio et iusticia de
hoīe ne summa iusticia dei maneret lesa
nec violata: s; integra et satisfacta. Et iō
venit xps ī carnē. et pater posuit ī eo ini-
quitates oīuz n̄m. ⁊ xps passus ē et vul-
nerat⁹ p̄pter pct̄a n̄ra: et attritus p̄pter
scelera n̄ra: ⁊ percussus p̄pter scelus popli
dei. et langores n̄ros ipe tulit: et dolores
n̄ros ipe portauit. intātū q̄ liuore ei⁹ sa-
nati sumus ⁊ liberati. vt p̄ ysai. liij. Et
sic in xpo capite n̄ro punita sunt oīa pec-
cata n̄ra. et satisfacta iniuria dei: et rein-
tegrata iusticia. ⁊ xps soluit sufficiens pre-
cium deo p̄ri p̄ toto genere hūano. p̄ut
sup̄dictū est. Et p̄ q̄ns xps iuste abstulit
⁊ repetiuit p̄dā a diabolo: qui eā torque-
bat ⁊ tyrānice possidebat. S; q; diabo-
lus tēptādo hoīez et p̄cipitādo ip̄m ī pec-
catū dñi victor: et tanq̄ victor et triūpha-
tor possidet ip̄m. iō q̄no p̄pter passiones
xpi fuit sibi homo ablati. tūc diabolus
dictus fuit victus ⁊ debellat⁹. q; sibi fuit
ablata p̄da quā diu possidebat sub fuitu-
te. S; postea magis fuit victus ⁊ debel-
latus. q̄no ī virtute passionis iesu fuit de-

poplo gētili eiectus ⁊ ppulsatus. Et sic
etiā cotidie diabolus vincit q̄no p̄ penitē-
tiaz a pct̄orib⁹ quos sub fuitute pct̄i pos-
sidebat eiicit. S; q; totū hoc sc̄tū ē. et fit
ī virtute passiōis xpi. p̄ quā sc̄ta fuit n̄ra
iusticia. ergo sequit⁹ q̄ p̄ iusticiā ⁊ ex iusti-
cia tūc fuit victus ⁊ debellatus diabolus
⁊ p̄ eādē iusticiā cotidie vincit ⁊ debella-
tur. Ex quo patz q̄ necessaria fuit passio
xpi: vt diabolus amator potētie vinceret
iusticia. quā semp impugnauit p̄ut dicit
aug⁹. S; ē aduertēduz fm̄ augustinuz
in enthirdion q̄ q̄i oīa pct̄a fuerūt anne-
xa pct̄o p̄mox parētuz. nā ibi fuit furtuz
q; rapuit fructū p̄hibitū ab arbore. sc̄do
ibi fuit sacrilegiuz ⁊ blaffemia. q; voluit
vsurpare deitatē credēdo sp̄ētiz: qui dixit
Eritis sicut dii. et p̄ eandē rationē cōmi-
sit crimē lese maiestatis adā. Itē cōmisit
homicidiū: q; se ip̄m ⁊ totū gen⁹ hūanū
ī mortē p̄cipitauit. Et iō xps vt sufficiē-
ter totū pct̄m p̄mox parētuz expiaret et
oīa pct̄a futurozū in se punirētuz: et pro
oibus satisfaceret: fuit flagellatus: vt la-
tro p̄ oib⁹ latronib⁹. Et cōsputus ⁊ ala-
pis cesus p̄ oib⁹ sacrilegis et blaffemis.
et spinis coronatus p̄ oibus superbis et
vsurpatorib⁹ regie maiestatis. Et fuit sus-
pensus ⁊ mortuus ī cruce p̄ oib⁹ homi-
cidis penitētib⁹. Et sic p̄z qualr xps suffi-
ciēter satisfecit p̄ pct̄is oīuz p̄teritoz/ et
futuroz. iō iuste potuit eos liberare de
potestate diaboli. qui p̄ talē iusticiāz mā-
sit victus ⁊ debellatus. et xps māsit vic-
tor ⁊ triumphator. **Nonā conclusio.** q̄
ordo nostre redēptionis fuit necessarius
necessitate cōgruētie ad vincēdam astuci-
am diaboli. Ad cui⁹ itellectū ē aduer-
tēduz fm̄ augustinū in quodā fm̄oe de
paione et cruce dñi. q̄ xps eūdē ordines
fuanit in n̄ra redemptione: quem tenuit

De sexto cantico.

diabolus p̄tra primos parētes et poste /
ros suos. Et sic x̄ps nō soluz vicit diabo /
li potētā: s; etiā ei⁹ astuciā. vñ diabolus
tenuit hāc astuciā ad temptādum p̄mos
parētes. Nā primo cepit formā serpētis
sub qua forma latebat venenū satanicuz
Et venenoso sibilo insufflauit in fructuz
p̄hibitū: et infecit eū. Et tūc ostēdit muli
eri pomuz exterius pulchru; et suaue ad
vescenduz. s; int⁹ mortifero veneno infec
tum psuadēdo: vt comederet cū viro suo
Et iō illico cuz comederēt fuerūt infecti
et sauciati in carne vulnere inordinate cō
cupiscentie. et in aīa vulnere pcti. quam
quidem corruptionē carnis p̄ libidinosa
generationē trāsmiserūt in oēs posteros
Ex cuius carnis libidinosē p̄tactu siue cō
sorcio vnaqueq; aīa trahit culpā origialē
Et ex consensu p̄cupiscētie voluntas con
trahit pctm actuale. Et sic diabolus sub
tali astucia infecit et sibi subiugauit totū
genus hūanū. vt inquit aug⁹. Et iō filius
dei totius generis hūani p̄uidēs et suffici
ens reparator: et restaurator: et contra
diaboluz triūphator: eūdē ordinē suauit
in n̄ra redēptiōe. nam sicut diabolus ac
cepit formā spētis sub qua latebat vene
nū sathanicū et hamus fraudulēt⁹ q̄i sub
esca ad decipiēdū et vincēdū hoīez. ita x⁹
p̄ oppositū assumpsit formas hoīs sub q̄
latebat antidotuz salutis: et hamus dei
tatis ad decipiēdū et vincēdū diabolū.
Et sicut diabolus serpēs antiqu⁹ insuffla
uit in illū fructū suuz venenuz. et infecit
ip̄z. Ita spūs sc̄s insufflauit i illā hūanita
tē assumptā spū sapie et intellect⁹. et sc̄ti
ficauit illam hūanitatē et gratificauit. vt
esset ille hō plenus oīs gr̄e. de cui⁹ pleni
tudine oēs accipem⁹. Et sic sicut p̄mi pen
tes comedendo de illo fructu p̄hibito et
venenato illico fuerūt corrupti et saucia

ti i corpe et aīa incurrētes sniaz duplicis
mortis: Ita p̄ oppositū comedētes istuz
fructum salutiferū. qui ē x̄ps oēs ab illo
morbo sanātur: et ab illa morte ibi p̄pe
trata viuificātur. It̄ sicut p̄mi pentes q̄
p̄ceptū et voluntatē dī extēderunt manū
ad lignū: et rapuerunt fructū et gustan
tes fuerunt infecti et p̄ generationē infe
cerunt oēs posteros. Ita p̄ x⁹ vt expia
ret scelus eorū extēdit manus et brachia
sua ad arborē et lignū crucis et inde col
legit et gustauit amaros fruct⁹ paionis.
qui quidē fruct⁹ licet sibi fuerint amari:
tñ nobis fuerunt dulcissimi. Et iō oīs
fideles comedētes d̄ fructu paionis quē
nobis porrexit x̄ps sanant̄ a morbo cibi
p̄hibiti: quē diabolus porrexit p̄mis pen
tib⁹: et ex p̄nti oib⁹ suis posteris. It̄ sic
diabol⁹ i sufflādo sup cibū p̄hibitū itulit
et inflixit i eo illud venenū mortiferū ad
inficiēdum p̄mos pentes et ex cōsequēti
totū genus hūanū: ita pariter x̄ps insuf
flauit in septē ecclīastica sacramēta ifun
dēdo virtutē sue passiōis tanq̄ medelam
et antidotū salutiferū ad sanādos oēs fi
deles a morbo et veneno illi⁹ cibi p̄hibiti
It̄ sicut adas trāsmisit venenū et pctm
suū i oēs posteros filios suos p̄ libidino
sam et carnales generationē: ita pariter
x̄ps trāsmisit virtutē et merita sue passio
nis i oēs fideles filios adoptiuos p̄ bap
tismalē et sc̄tificatē r̄generationē. Ex qui
bus oib⁹ p̄z q̄ x̄ps i ordine n̄re redēptio
nis nō soluz vicit potētā diaboli p̄ iusti
ciā: s; etiam vicit eius astutiā p̄ p̄trarias
dispositionē: Hūc ergo ordinē et disposi
tionē vult explicare i p̄sona x̄pi salōn in
hoc sexto cātico: cū dicit. Surge aquilo
et veni auster et p̄fla hortuz meus. i. veni
p̄secutio iudeoz et tormēta ministroz p̄
lati. Et veni tu auster. i. voluntas patris

De sexto cantico.

et p̄fla et agita corp⁹ meum p̄ passionē ⁊ mortē vt fluant aromata et merita per vulnera flagelloꝝ et clauoꝝ et lancee ad p̄plēdam oēm iustitiaz et sanandā vulnera pctōꝝ. Et sicut sp̄s ātiquus insufflauit in fructū p̄hibitū vñ fluxit venenum ad inficiēdū totū genus hūanū. ita tu a quilo et auster insufflate hortū corporis mei. vt fluant ex eo aromata xp̄i redēptionis ⁊ salutis ad fugādū illud venenū pctōꝝ. Et subdit jā veni i hortū meū. s. in hortū passiōis ⁊ crucis. Et ias messui myrrhas sacramētoꝝ ex arboꝝ crucis. Et iam gustavi et comedi fauū passiōis cum melle. Et bibi vinū cū lacte passiōis quā myrrhā ⁊ fauū cū melle et vinū cū lacte imisi ⁊ trāstuli in ecclīastica sacramēta ad sanādos et reficiēdos et alēdos fideles. ideo vos amici fideles venite ad me p̄ fides ⁊ comedite et saturamini ista myrrha ⁊ fauo cū melle sacramētoꝝ. et bibite ⁊ inebriamini isto vino cū lacte et satiamini et sanabimini ab omni infirmitate ⁊ recuperabitis vitā p̄ gr̄as. qz lz ego dormiā in cruce: tñ cor meū vigilat i vīa redēptiōe. Et sic p̄z quātr paio xp̄i vicit astuciā diaboli. Ideo dicit aug⁹. i p̄mone vni⁹ martiris. q̄ fortitudo draconis p̄tra mortē dñi qui sp̄etē suspēdit i ligno. Triumphauit enī de morte quam diabolus p̄pinquauerat p̄ astucias suas homini. Et cū exaltaret moyses sp̄etēz i heremo in ligno: poplū qui mordebatur a sp̄ete attēdebat sp̄etēz ⁊ sanabaf. Sic ⁊ modo quēcūqz momorderit astucia sathane intueatur xp̄m i ligno p̄dētē. ibi enī mors occisa ē. dñs semp̄ viuit. Sz vt occideret mortē vestit⁹ ē morte. Ex sup̄dictis ergo p̄z quātr necesse fuit xp̄m pati tale gen⁹ mortis: vt vinceret astutiā diaboli et maliciā ei⁹. Decima cōclusio qz paio xp̄i

fuit necessaria ad roborādos et adequandos ⁊ cōdignificādos oēs actus hūanos erga deuz: vt eēt fructiferi ⁊ digni gr̄a i p̄senti ⁊ gl̄ia i futuro. Et etiā ad adequādū oēs actus hūanos inter se siue erga p̄ximuz. Ad cui⁹ intellectū est notādū fm̄ apl̄m ad ro. viij. qz passiōes. i. opationes huius sc̄i nō sunt cōdigne nec sufficiētes nec p̄parabiles ad futurā gl̄iam: que reuelabit i nobz: qd̄ dupliciter accidit. vno modo ratiōe imp̄fectōis. qz nulla opatio hūana potest esse de se ita p̄fecta quin patiatur aliquē defectuz i aliqua circūstātia p̄ quē defectuz illa opatio nō ē digna cōparari premio celesti. vñ ieiuniū n̄rūz nō potest ita p̄fecte fieri quin i aliquo deficiamus. Hāz ieiuniū debet fieri cū patiētia et puritate mentis et cū oꝝone ⁊ elemosina. sz impossibile ē ex parte n̄ri quin deficiamus i aliqua circūstātia. Et ita ē dicēdū de oꝝone: qz nō fit cū sufficiēti seruoze sz cū aliq̄ vaga et deuia cogitatiōe admixta: et nō cū tota attētionē. Et ita etiā elemosine nostre nō fiunt semper cum intentione et largitate et deuotione. Et sic de omnib⁹ opationib⁹ q̄ semp̄ patiunt aliquē defectū. Ideo d̄r ysa. lxiij. qz oēs nos et iustitie n̄re q̄si pann⁹ menstruate p̄p̄t qd̄ non sunt de se digne p̄mio et̄no. nec sufficiēnt satisfaciūt p̄ pctis cōmissis. Et sic p̄p̄t tales defect⁹ non sunt p̄digne. It̄ sc̄do non sunt cōdigne rōe valoris: qz quātūcūqz sit p̄fecta bona opatio nostra semp̄ ē finita et breuis. ergo de se non est tanti valoris ut posset satisfacere p̄ debito infinito in ipso penitente ad delēdam penam peccati infinitā. Et sic nulla p̄nā iniuncta posset satisfacere p̄ debito pcti nec min⁹ posset sufficere bona opatio ad p̄miū et̄num cōsequēdū. quia sibi nō pōt cōparari in valore. d̄ quo d̄r p̄ ysa. lxiij.

De sexto cantico.

¶ apłz ꝑ. ad cori. ij. Qđ nec oculus vidit
nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascēdit
q̄ ꝑpauit de' diligētib' se. ergo nulla op
atio humana de se ē sufficiēs ad satisfaciē
dū ꝑ debito pcti/nec ad ꝑseḡndā futurā
glia cōdigna. Et iō ad ꝑficiēdas opa
tiones n̄as et ad supplēdū defectū eaz
¶ ad faciēdas ip̄as ꝑdignas ꝑmio eterno
et futura glia: fuit necessaria paio x̄pi: q̄
adequat ¶ condignificat oēs opationes
n̄as. vñ applicata passio x̄pi ieiunio n̄o
suppl̄t oib' defectib' ei' ¶ ꝑficit ip̄s ¶ red
dit ip̄m validū et ꝑdignū ꝑmio eterno:
qñō sumus ī statu gr̄e. Et sic ē dicēdū de
elemosina que de se parui valoris ē. s; ad
dita sibi paio facit illaz validā ¶ dignam
ꝑmio eterno. ¶ datur exēplū de anulo
aureo vnus vncie. qui de se vix valet sex
ducatos: s; si addat ¶ celef in eo carbun
culus reddit ip̄s magni ꝑcij ¶ valoris ad
emendaz vnā ciuitatem. Sic ergo oīo
vel elemosina n̄a de se parui valoris est
s; si applicētur sibi merita passionis x̄pi:
faciūt ip̄az ꝑdignā ¶ validaz ad emēdum
regnū celoꝝ. Vñ est itē aduertēdū. q̄ iei
uniū ¶ oīo ¶ pegratio ¶ labores et oīa
opa que x̄ps fecit ꝑputātur in passioe ei'
q; tota vita x̄pi fuit vnus actus passiois
¶ penitētie ꝑ nob' ꝑtinu' ¶ nō interpol
latus ꝑut dictuz fuit sup psalō. xxix. Et
dicef in sequēti q̄stioe. que quidē opa x̄pi
nō solū fuerūt fctā ad delēda n̄a pctā: s;
etiā ad ꝑficiēdas opatōes n̄as: ¶ ad sup
plēdū defectū eaz. Nam x̄ps ieiunauit
vt ꝑficeret et cōsecraret ieiuniū n̄m. Et
pegrinat' ē vt ꝑficeret n̄as pegrinatio
nes: ¶ fecit elemosinas ¶ opa mie vt ꝑfi
ceret opera mie n̄a. et supplērt defectui
eoz. et faceret ea valida et cōdigna ꝑmio
eterno. Ex quib' ꝑz qualr paio x̄pi ꝑdi
gnificat et adequat oēs n̄as opationes

erga deū. Et si queratur quō paio x̄pi
applicet opatiōib' n̄is: ¶ reddat eas va
lidas. Respōdet q̄ qñocūq; homo fidelis
efficif mēbrū x̄pi ꝑ fidē caritate formataz
tūc in oib' opatiōib' suis participat pas
sioez x̄pi: q; diligētib' deū oīa coopant ī
bonū ad ro. ix. Et sic ꝑpter participatio
nē paiois oīa opa iustoz reddūt valida
¶ ꝑdigna. ¶ iō q̄lz penitēs aut iust' ī oib'
opatiōib' suis sēp debet iuocare paiones
x̄pi. vñ qñō dicim'. Mater de celis mise
rere nobis. nil aliud intēdim' dicere nisi.
o ꝑr rogam' ut accipias paionē filij tui ī
ꝑciū ꝑ pctis et delictis et defectib' n̄is.
Et qñō oramus filiū dicentes. x̄pe fili dī
vivi misere nobis. nil aliud intēdim' di
cere: nisi. O x̄pe fili dei redēptor mundi
rogam': vt velis offerre passionē tuā ꝑri
pro peccatis n̄is et velis applicare pas
siones tuas in oibus operationib' n̄is
vt sint digne ꝑnia in hoc seculo et vita et
na in futuro. Et sic ꝑz q̄lif sola paio x̄pi
pōt adeq̄re operationes n̄as erga deū.
Sed ē vlti' aduertēdū q̄ paio x̄pi nō so
lū adeq̄t opatiōes n̄as erga deū sed et
erga ꝑximū. vñ qñō quis lesit et offēdit
ꝑximū in persona vel in bonis uel in fa
ma et non valens satisfacere dicit passo ī
iuriā. O frater rogo amore passiois x̄pi
vt parcas mibi. nil aliud intēdit dicere.
nisi rogo te frater postq̄ tibi nō possum
satisfacere: vt acceptes passionē x̄pi ī re
cōpensationē iniurie tibi facte. postq̄ x'
ꝑ n̄is delictis passus ē ¶ ꝑ oib' exorauit
tūc manifestū ē. q̄ si passus iuriā parcit
reo q̄ acceptauit passioez x̄pi in ꝑciū ¶ re
cōpensationē sue iniurie. Et sic paio x̄pi
fuit illa q̄ adequauit recōpensationē siue
operationē inter duos ꝑrimos. Ex quo
sequit ꝑmo q̄ si passus iniuriā non vult
remittere n̄c parcere ꝑcāti veniā amore

De sexto cantico.

passionis christi. videtur cōtemnere pas-
 sionē xpi ymo videtur pluris existimare
 iniuriam suam q̄ passionē xpi. quod est
 absurdum ⁊ sacrilegum. Item sequitur
 sc̄do q̄ talis obdurat⁹ in sua malicia nō
 ē dign⁹ vt sibi subueniat paio xpi. postq̄
 eā p̄temnit nō parcēdo pximo n̄c remit-
 tendo ppriā iniurias. put satis explicat
 saluator in parabola de decē milib⁹ talē
 toꝝ. mat. xviii. Ex quib⁹ p̄z qualr passio
 xpi nō solū dignificat et pficit ⁊ adequat
 opationes n̄ras erga deū: s̄ etiā erga p̄-
 ximū. Ex oib⁹ ergo sup̄dictis p̄ decē con-
 clusiones patuit qualiter fuit necessaria
 passio xpi. ⁊ quō necesse fuit xp̄z pati ta-
 le genus mortis ⁊ passionis: nō necessi-
 tate coactiōis ex parte dei: q̄ nō defuit
 sibi alius modus possibilis. s̄ ille mod⁹
 fuit necessari⁹ necessitate p̄gruētē ex par-
 te n̄re salutis. Et hoc decē ratiōib⁹. Pri-
 mo ad adequādaz dei iusticiā cū mīa ex-
 ga nos. Sc̄do ad p̄firmādaz testamētuz
 p̄ mortē testatoris. Tercio ad verificādā
 scripturā legis et p̄phetaz. Quarto ad
 soluēduz omne debitū n̄m. Quinto ad
 purgādaz ⁊ mūdādū omne pctm. Sex-
 to ad dirigendos oēs actus hūanos ⁊ vt
 eēt exēplum patiētē ⁊ speculuz miseroꝝ
 in omni aduersitate. Septimo ad emen-
 dū et recupanduz celū et omne depdituz
 in adam. Octauo ad vincendā potētiam
 diaboli p̄ iusticiā. Nonno ad destruēdam
 astuciā diaboli p̄ prudētā. Decio ad cō-
 dignificādaz ⁊ adeq̄ndaz n̄ras opatioēs
 erga deū ⁊ pximū. Et h̄ de p̄mo q̄sito.
 Sc̄do querit̄ circa illud qd̄ dicit xps
 in hoc cātico. s. ego dormio ⁊ cor meum
 vigilat. vbi dictū est ī expositiōe. quō x⁹
 nō solū p̄ nob̄ meruit p̄ ea que sc̄fa sunt
 in vita: s̄ etiā post mortē circa eum. Et
 quō lz dormiret ī cruce ⁊ in sepulcro tñ

semp vigilabat opādo n̄raz redēptionē ⁊
 et recipiendo vuln⁹ in latere. Et videt̄ q̄
 xps non potuit mereri p̄ vulnus lateris
 nec p̄ sepulturā. H̄az spaciū merēdi vel
 demerēdi cōceditur hoībus tantū in hac
 vita vsqz ad mortē terminatiue: vt iquit
 aug⁹. in enchiridion. qz post mortē nō ē
 tēpus merēdi: s̄ premiū recipiēdi. cū er-
 go xps iam esset mortuus q̄no latus ei⁹
 fuit lancea p̄foratum. vt p̄z jo. xix. ergo
 post mortē nō potuit p̄ illud vulnus me-
 reri: nec ī n̄ra redēptiōe vigilare. In
 oppositū autē est textus hui⁹ cantici. Ad
 cui⁹ declarationē ē notādus. q̄ sicut ī do-
 mificatore p̄siderat̄ triplex actus. s. p̄m⁹
 et sc̄dus et terci⁹. ita pariter ī xp̄o. H̄az
 primus actus domificatoris ē ip̄e habit⁹
 artis: quē nō soluz hēt in vigilia: s̄ etiā
 in somno. Actus autē sc̄dus ē cōsiderare
 fm artē circa domū faciēdaz: ⁊ circa for-
 maz et figurā ⁊ partes ei⁹. qd̄ nō potest
 fieri nisi in vigilia. Actus x̄o terci⁹ ē q̄no
 manuales opantur successiue circa par-
 tes domus/ fabricādo partē post partes
 Ita ergo pariter in xp̄o cōsiderabat̄ tri-
 plex actus. s. primus/ sc̄dus/ ⁊ terci⁹. Ac-
 tus primus fuit gr̄a vniōis et oēs bitus
 gr̄az et donoꝝ quos a p̄mo instāti crea-
 tionis aīe hūit. Actus autē sc̄dus fuit p̄si-
 deratio n̄re redēptiōis: et p̄positū firmū
 et immobile opādi n̄raz redēptionē. iste
 actus fuit vnicus et p̄tinuus et nō inter-
 cisus: nec interpolatus in tota vita sua
 qz semp fuit sibi presens jejuniū et labo-
 res/ ⁊ conuicia/ ⁊ opprobria/ ⁊ iniurie ⁊
 captio/ ⁊ flagella/ ⁊ vulnera clauoꝝ ⁊ lā-
 cee. Et oīa que erat passurus fuerūt sibi
 presentia: et semp sine interuallo erat in
 firmo et immobili p̄posito sponte patiē-
 di illa. Et in h̄ actu sc̄do fuit semp ī som-
 no et ī vigilia: qz lz pars sensitua q̄noqz

De sexto cantico.

dominaret: tñ pars intellectiua ⁊ rationalis semp fruebat in x̄bo. et semp in actu sc̄do cōsiderabat ⁊ sp̄ote p̄ponebat pati Sed q̄ p̄pter tale immobile p̄positū merebat p̄ oībus opatiōibus suis nō solus in vita. s̄ et iā p̄ mortē. ergo a p̄mo instāti cōceptōis iā meruit p̄pter vuln̄ lateris et sepul̄am et cetera opa: Et ita ē dicēdum de martirib̄. Nam b̄s vincēcius nō solum merebat p̄pter martyriū. q̄d patie ter p̄pter x̄pm tollebat. s̄ et iā iam meruit i vita p̄pter oīa q̄ sibi fecerūt p̄ mortem puta. q̄ fuit cadaver ei⁹ proiectū canibus comedēdū postea fuit pietum in mare ⁊c. Et ita ē dicēdum de ceteris sc̄tis. eo q̄ in vita meruerūt p̄pter firmū p̄positū vt oīa illa p̄desent. Act⁹ aut̄ tertius ip̄i x̄pi fuit q̄no real̄ opabatur opa n̄re redēptiōis ad extra puta p̄ quadraginta dies ieiunādo: ⁊ p̄dicādo/et miracula faciēdo/ ⁊ mortē patiēdo/ ⁊ vulnus lateris recipiēdo. qui quidē act⁹ s̄ essent successiui ⁊ distincti circa nos: tñ q̄ erāt de essentia passiōis et redēptiōis. iō oēs illi actus simul dicti sunt vnus actus redēptiōis q̄i vnitate aggregationis respectu vni⁹ finis. q̄ oēs illi act⁹ fuerunt vna via ad vnicū finē. Et et iā fuerūt vnus actus ratiōe vnius firmi ⁊ cōtinui p̄positi x̄pi iō oēs illi actus p̄putabātur in n̄ra redēptiōe/ ⁊ in x̄pi passiōe. Et sic x̄ps ab instanti conceptiōis semp fuit in isto actu tertio. nā illico incepit opa n̄re redēptiōis. q̄ statim incepit orare p̄rem p̄ tota eccl̄ia: et in tali orōne semp sine intermissione p̄seueravit. Itē statim mouit virginē matrē suā: vt iret ad visitādas Elisabeth: vt ip̄e sc̄tificaret iohānē bap̄am. Et sic in vtero virgineo semp p̄ nob̄ orabat Et post natiuitatē iā incepit flere ⁊ frig⁹ et alios dolores pati: que oīa ptinebant

ad n̄ram redēptionē. Et sic erat subiect⁹ parentib⁹. et obf̄uabat opa legis vsq̄ ad baptismū. Et postea incepit opari in lege euāgelica: et sic p̄secut⁹ est opa redēptiōis vsq̄ ad mortē. et et iā post mortē vsq̄ ad sepulturā et resurrectionē. Et sic p̄ q̄ x̄ps semp fuit simul in actu sc̄do. ⁊ successiue i actu tertio. circa n̄ras redēptiōnē. Et iō a p̄mo instanti meruit plene et p̄fecte respectu sui p̄ oīb⁹ opib⁹ successiuis futuris tñ post mortē: sicut ante. et hoc accidebat p̄pter vnicū actū et firmū p̄positū n̄re redēptiōis: eo modo quo dictū est. vñ sicut sol semp est i actu p̄mo et sc̄do respectu sui: q̄ semp illuminat ⁊ in se hēt totū suū lumē tñ in aurora q̄ in meridie. s̄ illud lumen non attingit oēs partes mūdi simul: s̄ successiue. ita pariter x̄ps sicut in se hēbat totū suū p̄positū ⁊ totā virtutē sue passiōis simul tñ in primo instanti q̄ i tota vita. ita habebat totū meritū. s̄ postea illud p̄positū successiue exiuit in actū respectu n̄ri. Et iō respectu sui semp simul meruit p̄ nobis p̄pter oēs actus. S̄ illō q̄d facit maiorem difficultatem in hac materia est. q̄ fm comunē opinionē x̄ps post mortē in triduo nō fuit homo: et si nō erat homo ergo nō erat caput eccl̄ie. q̄ x̄ps inq̄ntū de⁹ et homo est caput eccl̄ie. et si nō fuit homo: nec erat caput eccl̄ie. ergo virtus sacramētorū nō potuit emanare ex latere ei⁹. q̄ x̄ps vt caput eccl̄ie influxit virtutē in sacramēta. nec sacramēta h̄nt efficaciaz nisi a x̄po. vt ē caput eccl̄ie. ergo si x̄ps nō fuit homo in triduo nec caput eccl̄ie. sequerēt q̄ eccl̄ia nō exiuit ex latere x̄pi. q̄d est directe cōtra augustinū. Et sequeretur et iā q̄ ille sanguis cū aqua qui exiuit ex latere x̄pi nō fuisset effusus i remissionē et redēptionē p̄corū. q̄d esset cōtra

.De sexto cantico.

clemētina de sūma trinitate ⁊ fide catho-
lica. Ad hoc respōdet q̄ si vellem⁹ seq̄
opinioēs ⁊ positionē magistri: quā sequi-
tur augustin⁹ de roma: et quidā alij ma-
gni viri nulla esset difficultas. Dicūt enī
q̄ xp̄s fuit ⁊ erat homo ī triduo isto mo-
do. s. q̄ lz fuerit mortuus et aīa x̄e a cor-
pore separata. tñ qz ista duo erāt iuncta
et vnita psonalr in x̄bo. iō x̄bū poterat
dici homo postq̄ hēbat ista duo sibi pso-
nalr vnita. lz inter se essent separata. Et
sic cōcedūt. q̄ lz ista duo inter se nō erāt
vnus homo: tñ in vno tercio. s. ī x̄bo p-
sonalr vnita poterāt dici homo. Itē cō-
cedunt q̄ lz in illo triduo ex aīa nō resul-
tabat hūanitas in corpore: eo qz erat ab
eo separata. tñ ex corpore ⁊ aīa resultabat
hūanitas ī x̄bo lz non iter se. Et isto mo-
do intelligūt illud qd̄ ait damacenus. s.
qd̄ x̄bū semel assūpsit nunq̄ dimisit. Et
sic isti cōcedūt q̄ xp̄s fuit homo et caput
ecclie. et p̄ q̄ns ex late xp̄i capitis ecclie
exiuit sanguis ⁊ aqua ī remissioēs pctōz
⁊ ad efficaciam ⁊ virtutē sacramētoz. ⁊ sic
ratio ducta sup̄ in oppositū nullā affert
difficultatē p̄m eos. Et si arguif̄ p̄tra istos
a sup̄iori negato. nā si xp̄s ī triduo nō fu-
it corp⁹ aīatū nec viuū. ergo n̄c erat hō.

Ad hoc r̄ndent q̄ hec illatio dyaletica
non habet locū in hoc singulari misterio
sup̄naturali vbi ptes essenciales hui⁹ hoīs
non hnt̄ ppriā psonalitatē. sed post mor-
tē manserunt sub eadē psonalitate verbi
vnita. et iō nō sequif̄ nisi q̄ x̄⁹ ī illo t̄duo
non erat hō viu⁹ in se sed hō mortu⁹: cui⁹
ptes essenciales licet eēt sepate int̄ se: tñ
nulla eaz fuit corrupta nec amisit psona-
litate. et iō ex eis potat resultare hūani-
tas ī x̄bo: cui psonalr̄ erant vnite. Sed
qz ista positio cōif̄ non tenef̄. nec placet
vniuersitati p̄siēsī/ nec maiori turbe doc/

toz. Ideo ē dicēdū salua semp̄ fide ca-
tholica et meliori iudicio. q̄ lz x̄⁹ nō fue-
rit naturalis hō in triduo eo q̄ erat vere
mortu⁹/ et ptes hūanitatis erant realif̄
separate: tñ ad huc x̄⁹ erat vere caput ec-
clie. Ad cui⁹ intellectū ē aduertendū
q̄ licet x̄⁹ de⁹ et hō sit caput ecclie: tñ p̄n-
cipalitas huius p̄sone cōsistit in x̄bo. eo
qz x̄bū h̄ rōez p̄ncipalis agētis et hūani-
tas h̄ rōez instrumētī. qz x̄bū nō assum-
psit hūanitatez nisi ut eēt instrumētū n̄re
redēptiōis. ut ait damacenus: et cōif̄ tenef̄
Assumpsit eīz corp⁹ ut eēt instrumentū
patiēdi/ et aīaz ut eēt instrumētū merēdi.
Et iō x̄bū erat agēs p̄ncipale/ et corp⁹ et
aīa respectu x̄bi mouebant̄ tanq̄ instru-
mētū in oī ope n̄re redēptiōis. Et iō x̄bū
ad h̄ q̄ esset caput ecclie sufficiebat p̄ illo
tūc q̄ hēret corp⁹ ⁊ aīaz sibi psonalr̄ vni-
ta lz int̄ se eēt p̄ tūc sepata. quia x̄bum
cū aīa poterat opari in inferno educēdo
aīas fideliū veteris testamēti. et corpus
poterat instrumētālr̄ opari in cruce vul-
nus lateris recipiēdo: et cetera misteria
ad corp⁹ p̄tinētia tā in sepulcro q̄ ī cru-
ce patiēdo. Et hoc sufficiebat ad h̄ q̄ xp̄s
tanq̄ caput ecclie p̄ficeret opa n̄re redēp-
tōis. Et iō fuit necesse q̄ sicut aīa nō fuit
corrupta in tali separatiōe et morte. ita
nec corp⁹ corrūpetur/ nec incineraretur
nec sumeret alias formā substātialem. s;
maneret idē numero. qz aliter fuisset va-
riata n̄re redēptionis opatio mutando
instrumētū. si nō māsisset idēz corp⁹. qd̄
xp̄s ex puris sanguinib⁹ virgīs assūpsit/
rat ad instrumētū n̄re redēptiōis. Et iō ē
dicendū q̄ ille homo x̄e fuit mortu⁹. et
dato q̄ nō fuerit homo in illo triduo. tñ
idē xp̄s ⁊ idē caput ecclie māsit cū eīsdēz
instrumētis n̄re redēptiōis. Et iō illud
corpus mortuū dicebat̄ corp⁹ xp̄i. Et sic

De sexto cantico.

ex ei⁹ latere exiuit sanguis et aqua in re-
missionē et redēptionē pctōꝝ. vt dicit cle-
mētina. Et ex illo latere exiuit tota ecclia
et efficacia et virt⁹ sacramētoꝝ. vt inquit
aug⁹. Et jaz hoc semp meruit xp̄s a p̄nci-
pio sue conceptiōis p̄pter immobile et fir-
mū p̄positū patiēdi et p̄tinuū actū opan-
di p̄ut sup̄dictus ē. Et ita pariter illa aīa
dicebat aīa xp̄i postq̄ sibi erat p̄sonaliter
vnita et p̄ ip̄as opabat in limbo. Et sic p̄
qualr xp̄s semp fuit caput ecclesie in tri-
duo: et quō opa ei⁹ fuerūt efficacia ad p̄-
ficiendū n̄ras redēptiones. S̄z oportuit
vt corp⁹ aīam recuperet: et aīa recupa-
ret corp⁹ gl̄iosus ad suā exaltationem ex
merito tāte passiōis et ad vltimā p̄fectio-
nē n̄re redēptiōis. vt patebit in sequenti
cātico. S̄z nūc restat dubiū vtrū corpus
xp̄i mortuū in illo triduo fuerit et māsit
substātiāl̄ idē numero cū viuo. Et videt̄
q̄ nō. qz sicut homo mortuus d̄ equiuo-
ce. ita corpus hoīs mortui d̄ equiuoce.
ij. de aīa et vij. methaphisice. et sic nō man-
sit idem substātiāl̄ postq̄ amisit formā
substātiālē. s̄z māsit solus idē cū quada-
equiuoca similitudinē et figura. S̄z in
oppositū arguit̄ quia seq̄ret̄ q̄ x⁹ variass̄
opa n̄re redēptiōis: variādo instrumētū.
q̄d ē incōueniēs. Ad hoc dicūt quidā
q̄ idē corp⁹ numero mansit postq̄ māsit
eadē forma corporeitatis. sed hoc ē super-
flue d̄ctm nec euacuat difficultatē nā sup-
flue p̄oif in homine et quolibet alio aīali
forma corporeitatis substātiālis. cum
homo sufficiēter sit corp⁹ p̄ solas q̄ntita-
tes. et est sufficiēter substātiā et ens actu
p̄ solam aīam. vt p̄. iij. de aīa. vñ homo
intantū est corp⁹: inq̄ntū aīa informat et
p̄ficit materiā extēsas et figuratā p̄ q̄nti-
tatē et dispositā p̄ phisicas qualitates: et
sic aīa d̄ actus et forma substātiālis cor-

poris orgāici phisici potētia vitas hēntis
vt p̄. ij. d̄ aīa. Et sic q̄ntitas dat esse cor-
poreū et extensū et dimētionatū illi ma-
terie. et figura et q̄litates p̄ime disponē-
tes ip̄am materiā extēsam et corpoream
dāt sibi esse organicū. Et sic ex materia
sic p̄ q̄ntitatem dimētionata et p̄ qualita-
tes disposita et organizata resultat corp⁹
organicū aptū. vt sit instrumētus aīe ad
opādū. Et tale corp⁹ sic organicū actuat
et informat et perficit ip̄a aīa dando sibi
esse aīatū et esse substātiāle et entitatiū
qz aīa intellectiua ē forma substātiālis et
q̄d x̄e est. vt ait aristo. iij. de aīa. et d̄ in
clemētina de sc̄sa trinitate et fide catholi-
ca. Et iō corp⁹ xp̄i māsit idē corp⁹ organi-
cus postq̄ māsit eadē q̄ntitas: siue eadē
materia extēsa per eadē q̄ntitatē. et dis-
posita et organizata per eadē qualitates
nō corruptas. S̄z ē vidēdū quō māsit ea-
dē substātiālis et entitas in illo corpo-
re orgāico. cū nō māsit eadē aīa q̄ dabat
sibi esse substātiāle et entitatiū. Ad
hoc dicūt quidā. q̄ sicut sol influat lumē
et diaphanū et actuat ip̄s. ita aīa influat esse
substātiāle et entitatiū i corp⁹ organicū
siue i illā materiā orgāizatā et sic actuat eā
Ex quo p̄ q̄ esse sbāle q̄d aīa dat matie
et copori organico ē effect⁹ ip̄i⁹ aīe et non
ip̄a aīa. et p̄ p̄ns illud esse sbāle et entita-
tiū collatū matie distinguif ab aīa sicut
effect⁹ a cā. qz aīa non solū habz rōes for-
me: sed et cause efficiētis. sed de⁹ p̄t cōf-
uare effectū in aliquo semel collatū a cā:
absqz illa cā. ergo x̄bū q̄d erat p̄sonalif
vnitū illi copori organico mortuo potu-
it cōfuare in illo corpore esse sbāle et ac-
tualif entitatiū sem̄ sibi ab aīa collatū
licet aīa eēt separata i illo t̄duo. vñ sicut
x̄bū cōfuabat illas q̄litates cū q̄ntitate
i illa matia: ne corrūperēt et putrefierēt

De sexto cantico.

absq; aia: ita potuit cōsuare esse sbale ab aia. Et sic dñt doctores q; lz x' nō surrexisset: tñ illud corp' nunq; fuisset putrefactū nec icineratū: postq; erat xbo personalit vnitū. vñ sicut cōsuabat qlitates sine aiazita potat cōseruare esse sbale sñ ipa eo q; erat ei' effect'. Sed q; lz possit de' facere pz. nā transbata sba panis in corpus xpi manēt eadē oia accidētia sine subiecto cū oib' effectib' sbe panis cōsuatis cū illis accidētib' ex diuina virtute naz illa accidētia efficiūt oia que faciebat substācia panis et ipm vinū. nā illa accidētia nutriunt et faciāt comedētes: si sumātur in magna qntitate. Et accidentia vini inebriāt si sumātur in magna qntitate. ymo ex illis accidētibus generātur vermes. et ex accidētibus vini generantur parue musce siue musquiliōes. Ex quib' pz. q; de' pfuat oia illa accidētia cū effectib' panis et vini. lz sint separata a corpe xpi. ergo multo magis verbū potuit cōseruare esse substāciale absq; aia in illo corpore sibi psonalr vnito. Et sic pz qlit' illud corp' xpi mortuū erat sbalr idē numero cū oib' suis accidentib'. lz aia esset separata. eo q; a xbo hēbat esse psonale et numerale. vñ lz ab aia hūisset pmo esse substāciale illud corp'. tñ māsit pfuatus illud esse i eo ppter vnionē ad xbus. Et sic illud corp' mortuū potuit esse instrumētū xbi nō variatū p illo tūc i ope nre redēptiōis. put dictus est. Et p hec patet responsio ad instantiam. Ex sup'dicta questiōe et difficultate scda. et etiā ex hoc qd dī in textu hui' sexti cātici. s. q; virgo maria cū tota ecclia quesuit xps et vocauit eū. Et nō respōdit. eo q; iā trāsierat de hoc mūdo ad ptes p mortē corporales qno iclinato capite emisit spm. Hō isurgit icia difficultas. s. vtz x' i illo tou

o fuit filius xgis marie: et maria fuerit mater xpi. Ad qd arguūt quidaz magni viri: q; nō. vñ arguūt sic. filius et mater siue pater sunt relatiua pmi ordinis. et p pns sunt simul natura fm aristo. i. simul ortu et occasu fm augustinum. et p pns pempto vno correlatiuoz pimitur et reliquū quo ad mutuā relatiōez et mortuo ergo xpo fuit pempta relatio siue filiatio qua refebatur ad matrē et ecōuerso. ergo p tūc nec xps fuit fili' virgis nec virgo maria fuit mater xpi. Itēz virgo maria erat mater xpi ratiōe hūanitatē assumptē. et p pns erat mater dei inqntuz illa hūanitas siue ille homo erat psonalr de'. et sic virgo maria dicebat mater dei et hoīs. Sz in illo triduo xps nō fuit homo. put coītez tenetur. ergo xgo maria non fuit mater illius hominis. et per cōsequens nec mater dei: nec mater xpi. In oppositū aut arguif. nā x' p totū tōuū semp fuit caput ecclie nec d'sinit esse caput ecclie. nec pēpta fuit relatio ei' ad eccliaz corp' suū. put dictū ē. ergo sequif p eandē rōez q; ei' rlo ad matrē suam nō fuit pēpta p talē mortē. nec desinit esse fili' xginis. nec maria xgo d'sinit esse mat' xpi et dei. Pro cui' declaratiōe ē notā dus q; sicut cōceptio et generatio hūana xpi fuit singularis sine pari. q; nō ex coītu nec ope alicui' viri. sed solo ope spūs scī fuit corp' xpi formatū et organizatus nō ex mēstruo nec ex sanguine corrupto sicut ceti sed ex puris sanguinib' virginis et simul aia fuit ibi creata a tota trinitate Et simul illa hūanitas pdicionata fuit in athomo psonalit assumpta p xbu. q; qui dē conceptio et generatio nec habuit nec hēbit aliā parē. ita mors xpi fuit singularis sine pari. Naz ibi fuit vera mors. q; realr aia fuit separata a corpore. Et sic

De sexto cantico.

xps vere fuit mortuus. s; illa mors fuit sine corruptiōe ⁊ noua generatiōe. ⁊ sic fuit singularis iter oēs alias mortes oīuz aīaliū ⁊ oīuz alioꝝ hoīuz. Nā in morte cuiuslibet hoīs non solum separaf aīa a corpore: s; etiā corrupif corp⁹ et ex hoīe generaf cadauer. q; illa materia recipit nouā ⁊ aliā formā substantialē. q̄ dī forma cadaueris que dī forma rei corrupte cōsistēs i esse corrupto tendit actualr et naturalr ⁊ successiue in putrefactionem ⁊ resolutionē. Sed h̄ nō accidit i morte xpi. q; idē corp⁹ xpi substātiāl̄ numero. qd̄ sp̄s sc̄ts formauit ex puris sāguinib⁹ virgīs māsit vnitū psonalr ⁊ supposita/ liter xbo i cruce ⁊ sepulcro post separatiōnē aīe: vt sup̄dictū ē. et p̄ q̄ns nō fuit ibi sc̄ta corruptiō n̄c generatiō noue forme s̄balis. q; tūc xbu de nouo assump/ sisset aliā speciē. ⁊ p̄ q̄ns fuisset variatus subiectū n̄re redēptiōis: qd̄ fuit corp⁹ xpi ex puris sāguinib⁹ virginis formatū. qd̄ fuisset absurdū ⁊ maximū incōueniens. Et iō dī q; sicut hūana generatiō xpi fuit singulr exquisita absq; aliq̄ p̄cedenti corruptiōe. ita ei⁹ mors fuit singularis ⁊ exquisita inter oēs mortes absq; corruptiōe ⁊ noua generatione alteri⁹ forme. Et iō dī q; psal̄o. xv. i p̄sona xpi ad patrē. Nō dabis sc̄tz tuū videre corruptiōnē: quoniā a dextris es mihi ne cōmouear. q̄i dicat. s; realr fueris mortu⁹. et aīa fuerit separata a corpore. tñ q; corp⁹ nū q̄ fuit derelictū: nec psonalr separatū a xbo: s; semp i illo triduo fuit suppositatū ⁊ psonatus p̄ xbu ⁊ p̄suatū. Iō nō potuit videre corruptiōnē nec p̄ q̄ns putrefactionē nec incinerationē. Ex sup̄dictis correlarie inferē conclusio p̄ncipalr intēta. s. q; xps semp in triduo fuit filius virginis qd̄ p̄bat. Nā illud corp⁹ ex pu/

ris sanguinib⁹ formatū ⁊ nutritū ratiōe cui⁹ ip̄a dicebat mater xpi. nunq̄ fuit corruptū p̄ mortē nec p̄didit eādē psonalitatē siue suppositalitātē. p̄ quas suppositabat a xbo. s; semp fuit idē corp⁹ numero s̄balr ⁊ psonalr. put sup̄dictū ē. ergo nunq̄ fuit corrupta filiatio nec relatiō xpi ad virginē mariā. que quidē r̄lo fundabat in xpo rōe illi⁹ corporis assūpti. Et p̄ q̄ns semp xps fuit filius virgīs: et virgo semp fuit mater xpi et mater dei.

S; si dī q̄tra. q; ip̄a in triduo nō fuit mater hoīs. eo q; xps nō fuit homo i triduo. ergo nec fuit mater xpi: nec mater dei. Ad hoc respōdet q; tenēdo cū magistro nulla eēt difficultas. tñ tenēdo cū cōi scola theologoꝝ adhuc nō sequif xps in triduo nō fuit homo. ergo nō fuit x⁹. nā xbu assūpsit hūanitatē. vt p̄ corp⁹ eēt instrumētū patiēdi. et p̄ aīaz instrumētū merēdi. Et ista duo hūit in triduo psonalit vnita ad sufficiētā n̄re redēptiōis s; it se eēt separata. nā xbu hēbat in cruce psonalit corp⁹ vnitū: ut instrumētalit vulnerarē i latere ut ex eo exiret sanguis et aqua in redēptionē pctōꝝ et efficacā sac̄mētōꝝ. ⁊ ut corp⁹ exanime tanq̄ pauper curarē ⁊ sepelirē in sepulchro alieno: q; oīa erant ncc̄ia ad n̄ram iustificatiōnē et n̄re redēptiōis p̄fectionē. ut sup̄ dctm ē. Itē idē xbu erat vnitū cū aīa in inferno examinando cām generis hūani: et cōdē nādo dyabolū ⁊ libando hoīez p̄ iustitiā Et sic p̄ q; s; xbu desierit esse hō nafalis p̄ separatiōnē aīe a corpore tenēdo cōmpositionē. tñ nō desijt esse x⁹ q; sufficiēt hūit ptes hoīs sibi psonalit vnitas ad instrumētū cōsummatiōis n̄re redēptiōis quia sufficiēt exercebat et cōsummabat n̄ram redēptionē p̄ corp⁹ et aīaz fm exhibētiam iustitiē. quia istū modū exhibebat

De sexto cantico.

nra iustitia. s. ut ille hō assumpt⁹ realiter moreret. et aia separaret a corpe. et corpus mortuū pēderet i cruce i satisfactio[n]e oīnz nrm. et sepeliret in alieno sepulcro. Et q̄ aia descēderet ad inferos ne sua mēbra descēderēt. nā sicut xp̄s ascēdit in celū. ut sua mēbra post eū ascēderent. ita aia eius descēdit ad inferos: ne sua membra illuc descēderēt. s; ibi nraz causas examinaret: et ostēderet qualr p̄ nō erat sufficiēter satisfactū. Ex quib⁹ etiaz oib⁹ p̄ q̄ sicut x̄bū nō desijt esse xp̄s: ita nō desijt esse caput ecclie: nec ecclia desijt esse corp⁹: nec spōsa xp̄i. ut magis in sequēti q̄stio[n]e patebit. Et sequit̄ etiā p̄ eādē rationez q̄ nō desijt esse filius virgīs. nec virgo desijt esse mater xp̄i nec mater dei. Et p̄ hec p̄ respōsio ad rationes in p̄ncipio iudctas. Et hec d̄ tertia q̄stio[n]e hui⁹ cātici.

Tercio etiā querit̄ circa istud sextum cāticiū utrū petrus et ceteri apli p̄iderit totalr fidē i triduo: et potuerit dici heretici. eo q̄ dicit spōsa. Percusserūt me: et tulerūt palliū meū. i. vestē fidei custodes muroz. Et videt̄ q̄ petr⁹ fuerit heretic⁹. eo q̄ incepit anathematizare et iurare q̄ nō nouisset hoīez. mar. xiiij. et sic cū iuramento negauit xp̄m. Itē videt̄ q̄ oēs apli fuerint heretici in articulo refrectio[n]is. q̄ q̄no mulieres nūciarūt eis xp̄s resurrexisse. visa sunt eis quedā deliramēta. luce. xxiiij. Itē duo discipuli despātes de refrectio[n]e recesserūt a societate alioz dicētes. nos expectabam⁹ q̄ esset redepturus isrl. Itē thomas qui dī didim⁹. i. dubi⁹ tanq̄ incredulus dixit. nisi misero digitū meū i fixurā clauoz: non credā. Itē recūbetib⁹ oib⁹ aplis iesus exprobrauit incredulitatē illoz et duriciā cordis. ergo oēs fuerūt duri et increduli et p̄ p̄ns heretici i illo triduo. In op

positū est. nā i illo triduo sicut ecclia nō fuit sine capite: ita nec caput fuit sine corpore eccliastico p̄tinēte plura mēbra. qui fuerunt discipuli et apli. et tota illa societas. c. xx. ut p̄ act. p̄mo. Et sic apli non simpliciter p̄iderūt fidē n̄c fuerūt heretici

Ad cui⁹ intellectū ē notandū q̄ fides i actu ē firma ihesio catholice v̄itatis sine formidine alii⁹ ptis. Et heresis ē obstinata impugnatio fidei alicui⁹ articuli cū p̄tinaci assertio[n]e p̄rie falsitatis. Et sic de rōe actualis fidei est firma ihesio sine formidine. Sed d̄ rōe heresis ē obstinatio p̄ veritatē catholicā simul cū p̄tinacia. Et sic nō d̄ actualit̄ fidelis nisi fortit̄ et firmit̄ inheret oib⁹ articulis fidei absq; hesitatio[n]e et formidine. ita q̄ nil credat esse veri⁹ articulis fidei in v̄itate. nec falsi⁹ eoz oppōit̄ in falsitate. ut inquit ar. p̄mo posterioroz de p̄ncipijs scie. Sed ad hoc q̄ aliquis sit heretic⁹ sufficit q̄ cū obstinatio[n]e ipugnet v̄itatē vni⁹ articuli: et cū p̄tinacia asserat oppōitū ei⁹. Et iō ille qui ē tepid⁹ uel dubi⁹ uel titubat in fide: nec firmit̄ inherēs: nec obstinate ipugnans v̄itatē fidei: nec p̄tinacit̄ asserēs oppositam falsitatē: et timore aut formidine pene nō audet cōfiteri fidei v̄itatē: nō d̄ p̄pe fidelis nec heretic⁹: sed d̄ medi⁹ int̄ fidelē et hereticū. q̄ d̄ infirm⁹ in fide. Et ita ē dicēdū de petro et thoma et ceteris aplis in triduo. et et vsq; ad ascēsiōez. q̄ nec perfecte fuerūt fideles nec heretici. s; infirmi in fide. Et sic nō fuerūt totalit̄ ex eccliaz: quia nō corde obstinato ipugnabāt fidez refrectio[n]is. s; titubabāt et formidabāt. vñ petrus nō fuit hereticus q̄no negauit xp̄m: q̄ nō obstinato corde: s; formidine et timore negauit ore. nec negauit corde xp̄m esse deū et messiā in lege p̄missus. s; solus negauit ore se nouisse homines: nec

De sexto cantico.

perdidit fidem in habitu. s; solo actu i ore.
Et iō illico flevit amare gallo cātate. Ex
quo p; q; nō fuit hereticus nec perdidit ha-
bitū fidei: s; fuit infirmus in actu. Et ita
est dicēdū de oib; aplis: qño relicto xp̄o
oēs fugerūt. q; nō periderūt totalr fidē
i bitu: q; nō reuerſi ſunt ad ſua. ſ; adhuc
gregati in cenaclo expectarūt refrectio-
nē p totū tridū ad quos iꝑreſſus ē xp̄s
in die refrectiois abſente thoma. vt p; 30.
xx. Ex quo p; q; non obſtinato corde
ipugnabāt veritatē refrectiois: ſ; tanq̄
infirmi titubabāt. Et ita etiā thomas nō
dictus eſt hereticus: ſ; infirmus et dur;
et tardus ad credēdū querēdo expimētū
Et ita ē dicēdū de illis diſcipulis duobus
qui illa die ibant i emaus. quos increpās
xp̄s non dixit hereticos: ſ; ſultos et tar-
dos ad credēdū. Et ſic eſt etiā dicēdus de
oib; vndecim recūbentib;. quoz ielus in-
crepauit et exprobrauit incredulitatez et
duriciā. q; nō increpauit heresi: ſ; du-
riciā et infirmitatē eoz et tarditatē ad fir-
miter et ſine formidie inherēduz et credē-
dū. Ex quib; p; q; lz illa ſocietas aliquō
periderit fidē in actu ex infirmitate: tñ nō
in bitu: nec corde obſtinato cū pertinaci
aſſerctioe alteri; partis. Et iō nunq̄ fuit
heretica. Et ſic ſemp fuit ecclia xp̄i: lz in-
firma. ſicut homo infirm; ex oib; mem-
bris nō deſinit eſſe homo. Itē dubitatio
vel negatio vel aſſertio nunq̄ dī heretica
niſi ſit de directo cōtra id qd eſt p eccliaz
determinatū et promulgatū. Et iō papias
et hyrene; et lactāti; qui aſſeruerūt fide-
les victuros p mille ānos i hoc ſc̄lo poſt
ſc̄bz aduētū xp̄i. non reputātur heretici
ab ecclia. eo q; tūc nōdū prius erat deter-
minatū. Itē b̄s ciprianus qui dixit here-
ticos et ab eis baptizatos eſſe rebaptizā-
dos. nō fuit cēſend; hereticus. eo q; nō

dū ptrariū erat determinatū. S; modo
vnusquifq; talia aſſerēs reputareſ here-
ticus poſtq̄ ecclia ptrariū d̄terminauit.
ita ergo pariter ē dicēdū de aplis et diſci-
pulis dubitātib; et titubantib; in paſſioe
xp̄i de ei; refrectioe. eo q; ſp̄s ſc̄s nōdū
pfirmauerat in aplis eccliaz vſq; ad dies
p̄tecoſtes. nec dū euāgelium fuerat pmul-
gatū. ſ; poſt aduētū ſp̄s ſc̄i et promulga-
tionē euāgelij non potuit eſſe dubitatio
de aliquo articulo fidei et negatio abſq;
heresi prauitate. put magis declarabit
in expoſitioe euāgelioz deo concedente.
Nec ē dicēdum q; tota illa ecclia quo ad
oia mēbra fuerit infirma i illo triduo. q;
inter cetera vnū mēbruz hūit ſaniffimus
ſ. virginē mariā: in qua fuit p̄ſeruata in-
tegra fides ecclie ſpe et caritate formata
Et ideo non ceſſauit: nec deſinit ecclia in
illo triduo. nec in toto tempore vſq; ad
aſcenſionem et miſſionē ſp̄itus ſancti.
Itē licet tota p̄fectio forme ecclie nō fu-
erit cōſeruata in quolz mēbro infirmo: tñ
fuit p̄ſeruata in virgie maria tanq̄ in vno
mēbro ſano et p̄ncipali poſt xp̄s qui erat
caput ecclie. put ſup̄dictū fuit in quinto
cantico. Et iō p totū illud tridū et etiā
vſq; ad penthecoſten ſicut ecclia nō fuit
ſine capite xp̄o: ita nec caput fuit ſine ec-
clia in illa ſocietate nec illa ſocietas deſi-
nit eſſe ecclia. lz p maiori pte membror;
erat infirma. qd p; nā ſemp fuit in vnuz
cōgregata p totū tridū in cenaculo ex-
pectando refrectioe. poſtea p q̄dragita
dies expectando aſcenſionē. Et poſtea per
decē dies expectando ſp̄m ſc̄m. vt patet
act. p̄mo. et ſic ſemp fuit congregata ſub
aliq; ſpe et fide xp̄i. et p qñs nūq̄ deſinit
eſſe ecclia. Ex ſup̄dictis ergo p; q; lz custo-
des muroz. ſ. p̄ncipes ſacerdotū et ſcri-
be et phariſei et pilat; cū ſuis miniſtris p

Septimū canticū.

cusserint et vulnerauerint ecclias aploꝝ
 et discipuloꝝ vulnere terroꝝ et timoꝝis.
 et tulerit et abstulerint sibi vestē et palliū
 fidei actualis: tñ non fidei habitualis. Et
 iō non totalit̄ destruxerūt nec anihilauerūt
 ecclias. quia adhuc mansit in ea aliq̄
 cintilla vite. s. fidei ⁊ spei: s; vulnerata ⁊
 infirma. Et sic apli nō fuerūt heretici sed
 infirmi in fide. Aliud ē eiz esse infirmū ī
 fide: et aliud hereticū. nā aliquis pōt ti/
 tubare et esse infirm⁹ in fide ex timoꝝe ⁊
 hoc absq; īpugnatiōe obstinata vitatis
 fidei et p̄tinaci assertiōe alteri⁹ partis. et
 sic nō erit hereticus ille talis. Et nota
 q̄ notāter dī in textu. Inuenerūt me cu/
 stodes qui circuunt ciuitatem ⁊c. Quia
 scribe ⁊ pharisei et principes sacerdotuꝝ
 qui erāt positi ad custodiā ciuitatis non
 itroibāt ciuitatē sacre scripture: s; tanq̄
 ceci ⁊ canes circuibāt ciuitatē nō attingē
 tes verā intelligētiā scripture. Et sic am/
 bulabāt in cecitate ⁊ mēdaci traditiōe ex
 tra oēm veritatē. q; in circuitu impij am/
 bulāt. Et iō sicut ipi erāt vulnerati ⁊ sau/
 ciati pestifero ⁊ heretico veneno infideli/
 tatis p̄tra xp̄m. ita conati sunt p̄cutere
 aplos vulnere terroꝝis et timoꝝis ⁊ expo/
 liare eos pallio fidei. S; nō potuerūt to/
 talit̄ obtinere obtētū suū. nā xp̄s refrexit
 tertia die ⁊ aplos visitauit ostēdēs eis ve/
 ritatē sue refrectiōis. Et p̄ quadraginta
 dies increpauit incredulitatē eoz. Et fi/
 naliter ī die p̄thecostes iduit eos pallio
 sapie et intellect⁹ et cōsilij et fortitudinis
 et oīuꝝ donoꝝ ⁊ grāꝝ. Et sic manēt iudei
 in sua cecitate obstinati tanq̄ canes cir/
 cūdātes ciuitatē vsq; ad finē ⁊ vespā mū/
 di. Et fideles successores aploꝝ manēt in
 fide xp̄i confirmati vsq; ad scōm aduētū
 xp̄i. Et hoc de sexto cantico.

Incipit septimū canticū.

Adiuro vos filie bie
 rusalem Si inuene
 ritis dilectū meum

Et nūcietis ei quia amore
 languo.

Qualis est dilectus tuus
 ex dilecto S pulcherrima
 mulierum.

Qualis ē dilect⁹ tuus ex di/
 lecto quia sic adiurasti nos.

Dilectus meus cādīdus et
 rubicūdus Elect⁹ ex milib⁹

Caput eius aurū optimuz
 Come eius sicut elate pal/
 marū Rigre quasi coruus

Oculi eius sicut columbe
 Super riuulos aquarū que

lacte sunt lote Et resident
 iuxta fluentia plenissima.

Gene illius sic areole aro/
 matū cōsite a pigmētarijs.

Labia eius lilia distillantia
 myrrham primam.

Manus illius tornatiles
 auree plene iacynthib⁹.

Venter eius eburneus
 Distinctus saphiris.

Crura illius columnne mar/
 moree Que fundate sunt

De septio cantico.

super bases aureas.
Species eius vt libani
Electus vt cedri.
Guttur illius suauissimū
Et totus desiderabilis.
Talis est dilectus meus
Et ipse est amicus meus
O filie hierusalem

Hoc est canticus septimus in quo salom cātat excellētiā et potētīā et dignitatē xp̄i: quā ecclia ap̄loꝝ cantauit et euāgelizauit in hierl̄m post receptiōz sp̄s sc̄ti Et p̄ q̄ns salom cātat p̄dicatiōē et publicatiōē euāgelij sc̄tas p̄ ap̄los p̄ receptiōēz sp̄s sc̄ti. p̄mo in hierl̄m et poplo iudayco. et p̄ ea i poplo gētili. vt patebit p̄ cātica. sequētia Ad cui⁹ intellectū est notādū. p̄ut dictū fuit i supiori cātico. q̄ ista sp̄o sa. s. cōgregatio ap̄loꝝ et disciploꝝ timore percussa et terrore vulnerata. et pallio fortitudis fidei expoliata p̄ totū tridūz latuit in cenaclo vsqz ad refrectiōē. Et adhuc latuit ibi vsqz ad dies octauūz. vbi itez aparuit iesus presente thoma. vt p̄z jo. xx. Et iō tūc ista sp̄osa magis certificata de refrectiōē sp̄osi sui abiit a hierl̄m in galileā. vt p̄z. mat. ultimo. Et ibi itez se manifestauit iesus petro et johāni et thome et ceteris ap̄lis et discipulis ad mare tyberiadis et comedit cū eis. vt patz. jo. xxi. Et sic magis certi de xp̄i refrectiōē venerūt ad mōtē oliueti. et ibi locut⁹ est eis iesus de regno dei p̄cipiēs ne discederent ab hyerosolimis donec recipēt sp̄m sc̄tm. Et sic vidētib⁹ illis eleuat⁹ est i celū post cui⁹ ascēsiōē vndecim ap̄li cūz tota turba disciploꝝ et muliez numero. c. xx.

reuerſi in hierl̄m latuerūt decē dieb⁹ in cenaclo vsqz ad dies p̄thecostes i quo receperūt sp̄m sc̄tz. Ex quib⁹ oib⁹ p̄z q̄ ista sp̄osa. s. societas ap̄loꝝ et disciploꝝ p̄ q̄n quagintatres dies. s. a captiōē xp̄i vsqz ad p̄thecostē latuit p̄ fuga et timore p̄territa et percussa et vulnerata et pallio fortitudinis fidei expoliata. i quib⁹ quināgintatrib⁹ dieb⁹ nō ausa est corā poplo xp̄z noiare. n̄c v̄itatē euāgelicā et refrectiōēz xp̄i p̄dicare. Sed postq̄ recepit sp̄m sc̄tm ab oī vulnere t̄oris sanata et virtute sp̄s sc̄ti ex alto induta. et pallio dōnoꝝ sp̄s sc̄ti vestita. et armata omni formidine reiecta: rep̄te exiuit d̄ cenaclo. et cū audatia corā principib⁹ sacerdotūz et scribis et phariseis et omni poplo icēpit xp̄m p̄dicare et euāgelizare et eius refrectiōē et ascēsiōē manifestare. et ip̄m esse deū et hoīez et messiā i lege et p̄phetis p̄missuz publice p̄fiteriz. et p̄ sacras scripturas probare et demōstrare. vt p̄z act. ij. Et p̄ totū discursuz illius libri in quo die iter ceta duo magna mirabilia opa sp̄s sc̄ti manifestata sunt. quoz p̄muꝝ fuit qz petrus qui in captiōē xp̄i ad vocē vnius ancille timore p̄territ⁹ xp̄m negauerat. Et oēs alij ap̄li et discipuli relicto xp̄o aufererūt. et p̄ quināgintatres dies timore percussi et pallio fortitudinis fidei expoliati latuerant. tunc autē recepto spiritu sc̄to cum tanta fidutia et audatia audebant cristum predicare aduersus principes sacerdotum et scribas et phariseos. quos ante miserabilif formidabant dicentes. Obedire oportet magis deo q̄ hoibus. Et ibant oīs gaudētes a cōspectu cōsiliij p̄ noiē iesu cōtumeliā pati. vt p̄z act. v. Scdm op⁹ mirabile fuit qz petr⁹ cū ceteris qui nūq̄ l̄ras didicerant in solis t̄b⁹ rusticis et piscatiōē enutritiz in illa die q̄

.De septio cantico.

scribas et phariseos et legispositos sedentes in cathedra moysi: cum grandi sapia et audacia incepunt disputare et eis xps fuisse vey messia i lege pmissum p sacras scripturas demonstrare. quoz roib et autoritatib scribe et pharisei resistere no valentes: cofusi et couicti recesserunt itim: q vi detes turbe phariseos et scribas p aplos esse couictos: ta milia de turba crediderunt et baptismu recepunt. vt pz act. ij. Et sic p pdicatione aploz et miracula que fiebant p eos i virtute nois iesu creuit numerus et ecclia fidelium. Dia ergo ista preuides salon i spu fecit istud septimu canti cu in quo introducit eccliaz aploz et disciploz publice pdicane xps i hierlm post receptione sps scii. Et introducit plebes simplicie et deuota aplos deuote audiet et de qlitate sposi querete. Et io tria fiut in hoc cantico. Ita pmo ecclia aploz et etiã muliez qrit spoz suu xpm i hierlm vbi ante nec querere nc pdicare audebat Secdo plebs fidelium iudeoz qui conuersi sunt querit de qualitate et dignitate hui sponfi. Tercio ipa sponsa publice pdicat et euangelizat deitate et maiestate et potentia et sapiaz et ceteras pfectiones xpi sposi sui. scda erit ibi. Qualis e dilectus tuus. tertia ibi. Dilectus meus cadidus. Quãtũ ergo ad pmiũ e aduertẽdũ fm oes euãgelistas. q postq xps fuit depositus de cruce et positus i sepulcro: dũ apli lateret in cenaclo ppter metu iudeoz p totũ tri duũ. pmo mulieres emerunt aromata: et die dnica mane diluclo venerunt ad monumẽtũ vt vngeret iesus. Sz cũ iueissent lapidẽ reuolutũ ab hostio monumẽti: et fuisset eis nũciatũ p angelos xpm resurrexisse: tũc sola magdalena mãsit iux sepulcrũ: ceteris recedẽtib ad annuciãdũ aplis xpi refrectioez. Sz iterũ x appuit

magdalene sub specie hortolani. ipa aut putas xps esse hortolanũ dixit. Si sustulisti ipm dicitis mibi. Itẽ in eodẽ spacio tẽporis xps apparuit mulierib eũtib ad aplos. Et apli. s. petr et iohannes ex relatu muliez venerunt ad sepulcrum ad querẽdũ xpm. quib apparuit xps in via dũ reuerteretur. Ex quib pz. q tota ecclia tam viroz q muliez querebat xpm in illa die cum grãdi affectu et amore. Et eodẽ modo d tota ecclia spõsa xpi p illo statu possunt verificari verba posita in principio huius septimi cantici. Unde ait sponsa ad filias et mulieres hierlm et maxie ad deuotas inf quas qrebat xpm dicens. o filie hierlm. Adiuro vos. i. sub sacro iuramẽto xitatis legis et pphetaz vos obligo et exhorto: ut nũcietis mibi si inueneritis dilectũ meũ qui fuit sepultus in monumẽto. qz tulerunt dñm meũ et nescio vbi posuerunt eũ. io amore lãgueo Sed e itez aduertẽdũ q ecclia aploz et discipuloz no solũ qsiuit et expectauit spoz suu p illud tẽpũ et totũ spaciũ vsq ad missionẽ spũs sci. sz et cuz maiori affectu illico post receptionẽ spũs sci: qsiuit eũ in cordib hoiaz publice xpm pdicando. pmo in hierlm et exinde p totaz frã pmissionis et p totã syriam et arabia et grecia et p totũ orbe. vt pz p totũ libz actuũ aploz. et i eccliaistica ystoria. Et sic ista adiuratio posita in pncipio h septimi cantici magis ppe xificat de pdicatioe aploz facta pmo in hierlm et exinde per totum orbez. vnde recepto spũ scõ dixit petrus cum tota ecclia aposto loz ad totũ populum hierusalẽ. O filie hierlz adiuro vos p sacra scripturã legis et pphetaz: vt nũcietis mibi: si inueneritis dilectũ meũ. i. si creditis eũ i cordib vris. qĩ dicat. qz ex dictis sacre scripture

De septio cantico.

potestis videre ipm esse deum et hoies et
messia in lege pmissus. que vos ignoran/
tes crucifixistis. qui mortuus e p pctis
oius. et refrexit a mortuis. put oes pro/
phete testimoniū phibēt d̄ ipo. Itē p eas/
de sacras scripturas vos adiuro et mo/
neo. ut recipiatis ipm in vez messiam: et
redēptorē. et si inueneritis ip̄s: et credide
ritis i cordibus vris: rogo/ ut annūciatis
mibi: qz amore lāgueo. vñ hoc dicebat ec
clia ap̄lorū. qz intātū fuit accēsa i amorē
et caritatem xp̄i p receptionē sp̄s sc̄ti. qz
nō timēs minas scribarū et phariseorū
nec regū/ nec principū cū fiducia predica
bat xp̄m: desiderās oēs poplos adduce/
re ad fidē eius. Deinde cū dicit. Qualis ē
dilect⁹ tuus. ponit deuotā interrogatio/
nez audiētū p̄dicationē ap̄lorū in hirlm
in die p̄tecostes et dieb⁹ sequētib⁹. Ad
cuius intellectū ē notādū. ut legit act. ij.
et. iij. qz cū petr⁹ et ceteri ap̄li publice pre
dicarēt corā poplo xp̄m esse filiū dei: et
post mortē refrexisse in corpus gl̄iosus:
et sedisse a dextris dei p̄ris tanq̄ heres:
et accepisse potestātē sup totū vniuersū:
tūc oēs admirabātur. Et iō admiraban/
tes querebāt de qualitate/ et dignitate/ et
maiestate xp̄i refgētis dicētes. Qualis ē
dilect⁹ tuus ex dilecto o pulcherrima mu
liex. q̄i dicerēt. tu dicis: qz iste dilect⁹ sp̄o
sus tuus ē fili⁹ dei dilect⁹ a deo p̄re: et itā
tus dilectus qz suscitauit a mortuis tercia
die. Et tradidit sibi regnū mūdi. ergo dic
mibi. qualis ē iste dilect⁹ tuus i natura et
maiestate. et quō p̄cedit ex p̄re dilecto.
Et dic etiā nob: q̄re q̄ris eū cū tāta solici
tudie: qz sic adiurasti nos. Ad cui⁹ in/
tellectū est aduertēdū. qz filie hirlm tria
dicūt in p̄nti questiōe. Primo qz bis di/
cunt. Qualis ē dilect⁹ ex dilecto. p qd ex
plicāt duplicē p̄cessionē filij ex p̄re. Qua

rus prima ē ab eterno fm diuinitatē. Se
cūda est p̄cessio tēporalis fm hūanitatē.
Et iō querūt de qualitate xp̄i nō solū fm
diuinitatē: s; etiā fm hūanitatē. Itē sc̄do
iste filie hirlm vocāt istā sp̄saz pulcher/
rimā muliez: p qd notificāt pulchritudi
nē et plenitudiez donoz et graz et bonoz
sp̄ualiz. quā adeptā ē ecclia in die p̄te/
costes p redēptionē sp̄s sc̄ti. Itē tercio
dicūt. qz sic adiurasti nos. p qd denotāt
magna sollicitudo et caritas: quā hēbant
ap̄li et discip̄li in publicatiōe euāgelij ad
quertēdos fideles: ostēdēdo et pbādo p
sacras scripturas xp̄m esse verū deum et
hoies et messiaz in lege pmissus. Et iō fi/
lie hirlm eos interrogabāt. Deinde cū di
cit. Dilect⁹ me⁹ cādidus et rubicūd⁹ et c.
ponit prompta responsio sp̄se ad filias
hirlm/ explicādo maiestatē et potētiaz et
sapīam et oēs dignitates xp̄i sp̄si sui/ de
scribēdo ipm p oia mēbra sua. Ad cu
ius intellectum est notandum. qz decem
membra xp̄i enumerat et memorat sp̄o/
sa: per que denotat/ et notificat decem
dignitates et p̄fectiōes xp̄i sponsi sui sup
oia creata. s. caput/ comas/ oculos/ genas/
labia/ man⁹/ v̄etres/ crura/ sp̄m/ et gutt⁹.
Unde p caput intelligit xp̄i diuinitates.
vt ait ap̄ls p̄mo ad cor. xj. Caput ecclesie
x⁹: et caput xp̄i de⁹. Et iō qz x⁹ nō ē de⁹ p
p̄ticipatiōē. sed p essentiā fm diuinitatē
Itē nō dicit. caput ei⁹ aureū. sed caput
eius aurū optimū. Itē p comas nigras
intelligit xp̄i fortitudinē et victoriā quas
hūit de diabolo et mundo et morte: eo qz
nigredo et crispitudo capillorū denotāt
fortitudinē in hoie. Itē dicit come ei⁹
sicut elate. i. folia palmarū erecta sursum
et rigida ad vincendū et triūphādū. Itē
p oculos colūbinos. intelligit xp̄i p̄spica/
citatem in discernēdo. et rectitudines in

De septio cantico.

judicando. Et p genas odoriferas et aromaticas intelligit eius honesta vitā et cōversationē ī hac peregriatōe. Et p labia intelligit eius p̄dicationē. Et p man⁹ tornatiles ⁊ aureas intelligit ei⁹ mirā potētīā ⁊ opa miraculosa. Et p vētrē plenus saphiris intelligit ip̄m fuisse capsas et armariū oīuz virtutū. Et p crura et bases aureas intelligit fidei articulos ⁊ grās sacramētoꝝ: sup quas fundavit ecclīas. Et p spēm et staturā intelligit ei⁹ pulchritudinē ⁊ magnitudiez ⁊ excellētīā ⁊ impiū. Et p guttur intelligit suavitātē sermonū eius. Fuit ergo et ē xp̄s caput ⁊ principium p̄mo oīuz rez p creationē. qz oīa per ip̄m facta sunt. Jo. p̄mo. Et ē caput ecclīe et hoīuz ⁊ angeloz. qz de⁹ posuit euz sup oēm ecclīas ⁊ principatus ⁊ potestates. Et istud caput ē de⁹ nō p participationē: s; p essentiā. Et iō caput ei⁹ nō dī aureus s; ip̄m aurū/ ad denotādus qd xp̄s non est de⁹ p participationē sicut ceteri sc̄i. s; ē deus p eēntiā. qz xp̄s est v̄bū filius p̄ris sibi coessentialis. Itē oculi eius sūt mūdi et recti et p̄spicaces volantes sup totam scripturā: sicut colūbe sup riuos aquaz q̄ sunt lacte lote. i. lacteo colore dealbate que residēt iuxta fluenta. Ita ergo xp̄s est mūdi et rectus nō accipiēs p̄sonam hoīuz in iudicādo. Et perspicax in discernendo ⁊ penetrādo secreta dei p̄ris ⁊ sacre scripture. qz quecūq; audiuit ⁊ hausit ex puteo sapie p̄ris: nota fecit nobis. Habet xp̄s comas nigras et tortuosas ⁊ rigidas et elatas et eleuatas p fortitudinē. qz fuit fortis in p̄ferēdis iniurijs et laborib⁹ et tormētis ⁊ ferendo mortē et passionē. Bene eius sunt odorifere sicut areole aromatu cōsite a pigmentarijs et aromatarijs. qz vita ⁊ cōuersatio honesta fuit oib⁹ exēplaris ⁊ odorifera. Itē oēs

currebāt in odorē et famā vnguētoꝝ ei⁹. Itē labia eius fuerūt distillātia myrrhā primā in predicādo. qz p̄dicabāt penitentiā: ⁊ extirpabāt vicia inserēdo virtutes. Et manus eius p quas designat potētīā ⁊ opatio: fuerūt tornatiles. i. munite et armillis aureis circūdate ⁊ plene iacitis qz opa miraculosa q̄ faciebant man⁹ potentie xp̄i erāt aurea et iacintina sup oēs facultatē hūanā in suscitādo mortuos ⁊ egros sanādo/ et opa mie exercēdo. Itē venter eius fuit eburne⁹ distinct⁹ saphiris. i. fuit capsula ⁊ archa plena lapidib⁹ p̄ciosis. s. virtutib⁹ ⁊ bonis ⁊ thesauris spūalib⁹. vñ in hebreo hētur vēter eius capsula eburnea plena saphiris. qz xp̄s fuit archa et armariūz omniū virtutū ⁊ thesaurorū sapentie et scientie dei et grarū et omniū virtutū ⁊ bonoz spūaliū. d̄ cuius plenitudine oēs accepim⁹. Itē crura eius sup q̄ fundavit ecclīam sunt sicut colūne marmoree. s. fortissime ⁊ mundissime ad modū marmoris. q̄ quidē colūne ecclīe sunt fundate sup bases aureas. s. sup fidem ⁊ caritates et grām sacramētoꝝ. Itē spēs ⁊ pulchritudo xp̄i q̄ cōsistit ī abundantia bonoz et magnitudine et altitudine ip̄ij et supereminētie ⁊ dignitatis ē sicut libani. nā sicut mons libani sup̄cedit oīs alios mōtes syrie in altitudine et pinguedine pascuaz et fructuū ⁊ aq̄z: Ita xp̄s qui ē mons dei/ mons pinguis sup̄ excellet et excedit oēs mōtes. s. īges et oēs creaturas ī altitudine perfectionū et copia fructuū virtutū et bonoz spūalium. Et sicut ced⁹ ē arbor electa et incorruptibilis/ et altissima super oēs alias arbores: ita xp̄s īmortalis p⁹ resurrectionē excedit oēs creaturas in dominio ⁊ īperio: quia sedet a dextris. i. in potiorib⁹ bonis p̄ris. Et data est illi potestas in celo ⁊ in terra

Octauū canticū.

et in oib⁹ abissis. iō dī elect⁹. i. eleuat⁹. vt
cedi. Itē guttur eius est suauissimuz. s.
doctrina euāgelica que ex gutture ⁊ ore
ei⁹ pcessit/et nob⁹ reliquit: ē suauissima ⁊
dulcissima audiētib⁹. Ex quib⁹ p³. q³ tot⁹
x⁹s est desiderabilis et bon⁹ q̄ntū ad oīa
sup̄dicta. s. quo ad caput ⁊ comas/et o/
culos: q² oīa sunt bona et desiderabilia ⁊
nil fuit in eo quin fuerit bonū et deside/
rabile spōse sue ecclie. Et iō pcludit spon
sa cāticū suū dicēs. O filie hierl'm talis est
dilect⁹ me⁹ x⁹s/qualē vob⁹ descripsi et p/
dicavi. Et ip̄e est amicus et spōsus meus
quē vidi ⁊ audiui. quē amavi. quē credi/
di. quē dilexi. et tanq̄ deū colui. ⁊ i verū
messiā in lege pmissuz suscepi. Ex sup̄dic
tis omnibus patet. quō ecclia ap̄loz ⁊
discip̄loz vulnerata vulnere timoris ⁊
expoliata pallio firmitatis fidei non au/
sa fuerat publice p quinq̄gintatres dies
fidē x⁹i p̄fiteri. S³ recepto spū sc̄to i die
p̄tecostes induta pallio fortitudis fidei
⁊ alioz donoz ⁊ gr̄az: publice ⁊ cū fidu
cia ausa ē cātare cāticū sup̄dictū: cōfite
do ⁊ pbādo x⁹m esse deū et hoīez ⁊ mes
siāz in lege pmissuz. Et h³ pbādo p scrip
turas legis ⁊ pphetaz. et cōuincēdos iu
deos. vt p³ per totum discursuz actuum
ap̄loz. Et hec dicta sūt de septio cātico.

Incipit octauum canticum.

Quo abiit dilectus
tuus **S** pulcher
rima mulierum

Quo declinauit dilectus tu⁹
Et queremus eum tecum.

Dilectus meus descēdit in
hortum suuz Ad areolam
aromatū Et ibi pascatur

in hortis Et lilia colligat.
Ego dilecto meo et dilectus
meus mihi Qui pascitur
inter lilia.

Dulchra es amica mea et
suavis Et decora sicut hier
usalem Terribilis vt ca
strorū acies ordinata.

Auerte oculos tuos a me
Quia ipsi me auolare fece
rūt. Capilli tui sicut grex
caprarum Que apparue
runt de galaad.

Dētes tui sic greges ouiu⁹
Que ascēderūt de lauacro
Omnes gemellis fetibus
Et sterilis nō est in eis.

Sicut cortex malipunici
Sic gene tue absq³ occultis
tuis.

Quo abiit dilect⁹ tu⁹
rē. Hoc est cāticum octauum
in quo salon cantat descēsum
ecclie ap̄loz ad p̄dicāduz populo gētili.
et p̄ p̄ns cātat p̄uersiōz populi gentilis.
In quo cātico spōsus satisfacit petitiōi
plebis gētilis cupiētis sociari cum plebe
iudayca: et dealbari a nigredine ydolāte
et recipi et introduci in cubiculuz regis/
et pasci i horto eius/et quiescere sub um
bra ei⁹ put dētm fuit: et ip̄a petiuit i can
tico p̄mo. Et iō x⁹ in hoc cātico recipit
plebē gētilē et pulchrafacit et decorat eas

De octauo cantico.

sociatio eã sibi simul cum quersis de populo iudayco. In quo cantico duo principaliter facit. nam in prima parte introducit sponsus vocatẽ et decoratẽ sponsas de populo gentili. in secunda vero introducit populum laudatẽ et beatificatẽ eãdem sponsas. ibi .lx. sunt regine etc. Quãtũ ad primũ e notãdũ put legit act. xiiij. q postq ecclia et cet' aploz predicauit et annũciauit publice et cũ fiducia vbu dei populo iudayco pbando et cõfiteũdo xpm esse vuz messiã in lege promissus. In qua p̃dicatiõ ecclia cantauit precedẽs cãticũ put dictũ e. cõmẽdando virtutes et p̃fectiones xpi. tũc lz multi iudeoz fuissent quersis ad xps p̃dicatiões aploz. tũ maior pars illius populi p̃dixit p̃dicatiõ aploz / et negauit xpm: et p̃secuta e eccliaz. tũc paulus et barnabas vidẽtes ingratitudinẽ illi' populi dixerũt. Vobis oportebat p̃mũ loqui vbu dei. sed quoniã repellistis illud / et indignos vos iudicastis eterne vite. ecce quertimur ad gẽtes. Sic eniz p̃cepit nob dñs. Cõstituite in lucẽ gẽtiuz: vt sis salus mea vsqz ad extremũ terre. Audiẽtes autẽ gẽtes gauise sunt etc. Ex quib' p̃z qualr reprobatis iudeis inceperũt gẽtiles querti. vt p̃z act xiiij. et p totũ discursus illi' libri. Et sic x' sponus ecclie dñ declinasse et descendisse a populo iudayco ad populũ gẽtilẽ. i quo fecit et plãtauit hortũ suũ. Ex quo collegit plures fructus. i. plures fideles q̃ de plebe iudayca. Hoc autẽ p̃uidẽs salon i spũ sumẽdo parabolã et figuraz ex iosue qui ordinatis et p̃stitutis. xij. p̃ncipib' et capitaneis adeptus e totã terrã p̃missio nis. quã gẽtiles et ydolatre possidebant. Ita pariter xps p̃stituit illos. xij. aplos p quos adept' est totũ populũ gẽtilẽ. Et iõ salon in hac p̃ma parte hui' cãtici cantãdo cõuersionẽ populi gẽtilis introducit

tres p̃dicatiões p̃sonaz ad loquẽduz. Has p̃mo introducit filias hierlm de sponso interrogãtes p quas intelligũtur minores iudei p aplos conuersi. Secũdo introducit sponsam ad q̃situs respõdẽtẽ. Tercio itro ducit sponsus plebẽ gentilẽ ad fidẽ vocatẽ et eam decorãtes et sibi sociatẽ. scda ibi. Dilect' me' descẽdit. tertia ibi. Pulchra es amica mea. Quãtus ad primũ. qz i supiori cãtico sponsa cõmẽdauerat sponsus et explicauerat ei' virtutes et p̃fectiones in gẽtes. iõ filie hierlm. i. aie deuote et fideles querũt et interrogãt sponsam dicentes. O pulcherrima mulier / quo abist dilect' tuus: et queremus eũ tecũ. Isti vero interrogãtes erãt nouiter cõuersi de iudayismo / et minores qui interrogabãt cetuz aploz. Qui tria dicũt. s. quo abist. i. q̃re recessit a iudeis. Et quo declinauit: qz recedere a populo iudayco / et ire ad populum gentilem. declinare est tanq̃ a maiori et digniori ad minore. Item subdunt. Quere mus ipm tecum: quia multi conuersi ex iudeis p̃dicabãt et populo gẽtili cũ aplis

Deinde cũ dicit. Dilect' me' descẽdit in hortũ. etc. p̃oif rñsio sponse iuxta q̃sitũ

Ad cui' intellectus e notandũ q delubra et tẽpla gẽtiliũ in quib' p̃ habitabãt et adorabãt ydola: dicebãt cubilia draconũ et demonũ. sed postea facte sunt ecclie xpi et scõz. in quib' colit et adoratur ver' de' tñ' et vn' / et offert vey sacrificiũ eucaristie / et vere oñones et oblatiões. et celebrãt diuina officia deo acceptabilia: quib' de' dñ pasci et delectari. Et sic gẽtilitas p fidẽ et baptisãm scã e areola aromatu spũaliũ quib' x' dñ pasci. nam sicut x' pascit nos cibus spũalib' sacramentoz et doctna. Ita dñ a nobis pasci lilis et rosis et aromatib' bonoz opuz et oñonũ. et

De octauo cantico.

vniversale cultu patrie. inquantu delectat
in nr̄is bonis opib⁹ ⁊ acceptat illa ad vi-
tam eternā. Respōdes ergo spōsa ad q̄si-
tus adoleſcētulaz ⁊ filiaz hierl̄m: q̄no di-
xerūt. Quo abiit ⁊ declinavit dilect⁹ tu⁹
Dicit dilect⁹ me⁹ xp̄s reprobat̄is iudeis
incredulis. quib⁹ primū oportebat loq̄
x̄bū dei. q̄ indignos se fecerūt. ideo cō-
uersus ad gētes descēdit in hortū suū ad
areolā aromatū. Hāz ex poplo gētili et
ex tēplis et delubris eius fecit sibi areo-
lam aromatuz et hortuz fructifex/ eiecta
spurcicia ydolorū: vt pascatur in hortis
populi gētilis ⁊ colligat ex eo lilia. s. virgi-
nes/ ⁊ martires/ ⁊ p̄fessores/ et doctores
et iustos vtriusq̄ sexus. Et pascat̄ ibi pa-
stu patrie. s. sacrificiorū et oblationum et
oionū. Et dī xp̄s descēdere a pplo iuday-
co ad gētilē tanq̄ a digniori. qui ante deū
colebat ad minus dignū qui ydola vene-
rabat. S; q̄ p talē descēsus xp̄i ad plebē
gentiles/ sicut plebs gētilis p̄uersa pascit
xp̄m p patrie cultū. ita xp̄s pascit eas pa-
bulo eccl̄iasticorū sacramentorū. et p p̄ns
sit mutuus pastus. iō subdit. Ego dilec-
to meo. et dilect⁹ me⁹ mibi. q̄ pascit̄ iter
lilia. q̄i dicat. Ego exhibeo cultū ⁊ fructu
tē patrie dilecto ⁊ spōso meo xp̄o. Et exhi-
beo sibi fideles p regenerationē. q̄ cōti-
nue regenerat ex me filios ⁊ martires ⁊
virgines ⁊ p̄fessores ⁊ iustos vtriusq̄ se-
xus p baptismū ⁊ alia sacramēta. S; ip̄e
largit̄ ⁊ exhibet mibi pastū et pabulū spi-
rituale. s. dona sp̄s sc̄ti: et gr̄as sacramen-
torū in p̄nti: et gl̄ias i futuro. Et sic adin-
uicē correspōdem⁹ nob̄: et exhibemus et
reddim⁹ vices amoris. Itē ego exhibeo
dilecto cultū patrie: cui obligor ex debito
s; ip̄e gratis et libe largit̄ mibi localia et
bona spōsalia ⁊ sp̄nalia in dotem. q̄ tanq̄
spōsas decorauit me corona/ ⁊ copia bo-

noz sp̄naliū mibi familiariter loquēdo.
ymo iam satisfacit mibi et correspondet
mee petitioni ⁊ desiderio. Hā ego cū in
gēti affectu et desiderio in primo cantico
petiui dealbari et mūdari a nigredine y-
dolatrie ⁊ spurcicia gētilitatis. ⁊ sociari
cū filiab⁹ hierl̄m in eadez eccl̄ia et pasci in
vno ⁊ eodē horto ⁊ quiescere sub vmbra
spōsi in meridie. spōsus autez sas audiuit
vocē meaz et annuit votis et petitiōibus
meis. q̄ iā familiariter loquitur mibi p
ap̄los suos. Et ego loquor sibi cātando
salmodiaz et diuina officia. q̄ iam misit
ap̄los suos ad p̄dicanduz euāgeliaz omni
creature p vniversuz mūdū. Et sic iā lo-
quitur mibi spōsus ⁊ audio vocē ei⁹ euā-
gelicā. Et ego iā loquor illi: et respōdeo
sibi p̄fitēdo ip̄m esse verū deū ⁊ hoiez: et
x̄uz messia i lege p̄missū. Et sic respōdeo
sibi p fidē spes ⁊ caritatē ⁊ cultuz patrie.
Et sic spōsus me⁹ pascit̄ inf lilia martyz
⁊ virginū ⁊ oīuz iustorū eoz bona opa ⁊
cultū patrie delectabilif acceptādo. De
inde cuz dicit. Pulchra es amica mea et
suavis. ⁊c. Introducit spōsus ad loquē-
dū et ornandū et dotandū eccl̄iaz spōsas
suā de populo gētili bonis sp̄naliū sicut
ante dotauerat eccl̄iam de cōuersis ex sy-
nagoga. Ad cui⁹ intellectū ē aduertē-
dū sicut fuit dictū i p̄mo cantico. q̄ sicut
de⁹ est creator vniversalis ab initio. Ita
fact⁹ ē ex t̄pe et in t̄pe cōstituto redēptor
vniversalis tam populi gētilis q̄ israeli-
tici. Et iō sicut p̄iarche et p̄phete in p̄so
na toti⁹ populi israelitici petebant xp̄m
messiam in lege p̄missum: vt veniret ad
osculandū nos osculo oris sui. et ut tra-
heret eos post se. et introduceret in cubi-
culuz suū. Ita p̄t̄ tota plebs gētilis hoc
idē petebat et petiit p thamar et raab et
ruth: tanq̄ p p̄curatrices. quia om̄s ille

De octauo cantico.

petierunt xpm in psona totius populi gentilis. inquantu desiderarunt sociari in populo dei. et venerunt ad fide et cultu vni dei et sic desiderarunt xps vetux simul cu successoribus eor. vt dictu fuit ibi. Et desiderarunt dealbari a spurcicia et nigredine et torde ydolatrie dicendo. Nigra suz: s3 forma et c. Et io sicut spousus satisfecit plebi iudayce et synagoge fidelium p sex cantica. qz ia venit in carne: et osculat est eas per incarnationes. vt patuit i scdo cantico et osculat e ea osculo oris sui psonalit p euangelica pdicationes. vt patuit catico tercio. Et ia traxit ea p familiare doctrinas et conuersatōz et miraculoz opationes. vt patuit catico qarto. Et iaz introduxit eas in thalamu suu. et ornavit vestib spōsalib. vt patuit catico quinto. Et iaz pauit et refecit ea pabulo sacramentoz emanantiu ex passione xpi. vt patuit catico sexto. Et ia ecclia congregata ex pueris de iudayismo et ex poplo isrlitico: recepit xps in spousus comedando et cofitendo eius virtutes et pfectiones et oipotetiā et magnificentiā. vt patuit in catico septio. s. i cantico pcedeti. Ita ergo pariter i hoc octauo catico et duob sequentib spousus satisfacit et vult satisfacere votis et petitiōib plebis gentilis petētis dealbari a nigredie ydolatrie: et sociari cum plebe isrlitica et pasci cuz ea et simul quiescere sub umbra spōsi. quā petitiones xps adimpleuit cuz misit aplos ad vocadu et pueredu populu gentile ad fide euangelicā. Et sic xps p aplos suos et disciplos vocauit plebe gentilem in eadē eccliaz: et dealbauit ea et ornavit et decorauit et dotauit ea eisde ornamentis et monilib spōsalibus. quibus ante ornauerat eccliaz ex synagoga puerisam. Et sic ex utroq3 populo scia e vnica ecclia et spōsa xpi. Et sic in his trib vlti

mis caticis maxie loquitur salon de ecclia populi gentilis iam scia vna et sociata cuz iudayca siue isrlitica. vt patebit. Dicit ergo xps spousus. O amica mea de populo gentili tu in principio petisti a nigredine ydolatrie dealbarizet cu filiab birlm sociari et simul pasci et quiescere. Et io ppleto iam misterio redemptionis i poplo isrlitico: et postq illi satisfeci p incarnatione et familiarem pdicatione et mortem et passionem: et refrectionem et c. tandem volui descēdere ad te. vt satisfacerez votis et petitiōib tuis mittēdo tibi aplos et discipulos ad pdicandum. vt in psona mei te dealbent et mundent a nigredine ydolatrie et pulchra faciāt p baptismu et alia sacrameta. Et nota qz lz xps vocauerit plebem gentilez et baptizauerit p aplos tanq p ministros. tñ qz p se ipz dat graz et bona spūalia. ideo loquitur i psona ppria. Itē dicere xps et comedare pulchritudines plebis gentilis: idē est qz facere. qz comedando ipam de pulchritudine: idē est qz facere ipam pulchra et ipam decorare ornamentis spōsalib hic memoratis. Itē e aduertēduz qz lz spousus repetat et iteret i hoc catico octauo bona spūalia et ornamenta que pmemorauit et explicauit in quinto catico. tñ talis repetitio et iteratio non est supflua nec ociosa. s3 denotat duos ppos i diuersis tporib successiue ad fide puerfos. quos xps sub eadē ecclia pnext: et eisde ornamentis spōsalib decorauit. Dicit ergo xps. O amica mea conuersa de plebe gentili ego dico tibi. qz tu es pulchra. i. pulchra te facio simul cum plebe isrlitica. Et tu es decora facta sicut birlm. nā tu in primo cantico petisti dealbari et decorari et sociari filiab birlm. Et ego dico tibi. qz tu es scia decora sicut birlm et sibi consociata in vnā eccliam et

De octauo cantico.

eisdē ornāmētis spōsalib⁹ dcorata: postq̄
recepisti eadē ecclīastica sacramēta: q̄ ea
dē septē dona sp̄s sc̄i recepisti. Et ad pu
gnādū p̄tra mūdū ⁊ carnē ⁊ diabolum
eisdē armis armata fuisti. Et iō tu es fac
ta terribilis: ad pugnādū: sicut vna acies
castrorū bellicorū ad bellādū et pugnādū
ordiata p̄ fide euāgelica defendēda. Itē
pulchritudo tua sūme delectat me. Auerte
te ergo oculos tuos a me ⁊c. Et loquit̄
yronicē: modo amātū: sicut spōsus car
nalis q̄nōq̄ dicit spōse. Auerte oculos tu
os a me: q̄ tātū sūt pulchri: q̄ penetrāt
cor meū et interficiūt me. Ita ergo pari
ter methaforice dicit hic xp̄s. O sponsa
mea auerte oculos tuos. s. fidei ⁊ caritatis
et hūilitatis. q̄ tātū mihi placent ⁊ sunt
grati: q̄ me auolare fecerūt. i. vt relicto
et reprobato populo iudayco incredulo
me cōpulerūt: vt repēte descēderē ⁊ veni
rem ad te. Ad cuius intellectū est ad
uertēdū sicut dictū ē in cāntico quinto. q̄
xp̄s nō respexit in nob̄ istos oculos ⁊ ista
bona tanq̄ formā efficientē: s; tanq̄ for
mā disponētē quā ip̄e in nob̄ imp̄ssit. ut
nos sibi gratos faceret. Vñ tria genera
oculorū vulnerauerūt xp̄s: ⁊ fecerūt ip̄m
aduolare. vt venirēt ad nos redimēdum
Primo oculi ymaginis naturalis inq̄n
tū solū hoīez creauit ī hoc mūdo inferio
ri ad ymaginē suā aptū et capacē ad suaz
b̄itudinē p̄cipiendā ⁊ capacēdā. et iō ad
uolādo descēdit ad redimēdā suā ymagi
nē q̄z ī vtroq̄z pp̄lo rep̄ijt. Sc̄do vulne
rauerūt ⁊ mouerunt xp̄m oculi p̄destia
tiōis. nā quos pat̄ ab et̄no p̄destinauit:
hos fili⁹ fact⁹ hō ex t̄p̄e vocauit: et hos
iustificauit ī p̄ntizet magnificauit et glifi
cauit in futuro. ad ro. ix. Tertio at̄ sunt
oculi gr̄e pp̄f quos sum⁹ deo grati et ac
cepti ad vitā et̄nā: et hos dōit nobis gra

tis x⁹. ip̄e eīz x⁹ dedit nobis oculos fidei
cū caritate quib⁹ eū cognoscim⁹ et diligi
m⁹ ⁊ meremur et sum⁹ apti ad vitā et̄nā
Et isti oculi penetrant cor xp̄i et faciunt
eū aduolare ad p̄miū nobis cōferendū.
et sic x⁹ amat qd̄ in nobis plantauit. Et
sic p̄z q̄ x⁹ ante dilexit nos q̄ nos ip̄z. q̄
ante mundi cōstitutionē dilexit et elegit
nos: ut essem⁹ sc̄i. et postea gratificauit
nos in xp̄o filio suo. ad phi. i. Et sic p̄z q̄
x⁹ dotaui ⁊ ornaui ecclīam spōsam suā
ornāmētis spōsalib⁹: ut sibi placeret et
amplius eam diligeret. q̄ quidē ornāmē
ta sunt fides articulorū et gr̄a sacramēto
rū et robur ad ob̄suantia p̄ceptorū et va
rietas statū et officiorū et dignitatū. Et
iō p̄ oculos p̄nt et̄ intelligi doctores. s.
aug⁹. hīero⁹. et cet̄i qui fuerunt de pp̄lo
gētili multo plures q̄ de pp̄lo iudayco.
p̄ quos doctores tanq̄ p̄ oculos uidet ec
clīa. qui quidē oculi doctoz eo quia erāt
cū fide et caritate. iō xp̄m aduolare fece
rūt. Et sic et̄ subdit. Capilli tui. i. populi
ex gētib⁹ cōuersi facti sunt copiosi et al
bissimi et multiplicati p̄ regenerationes
baptismalē. sicut greges caprū q̄ appue
rūt de galaad in magno numero. Et dē
tes tui qui sunt idē doctores inq̄ntū rūi
nant et masticant et digerunt sacrā scrip
turam facti sunt albi et mūdi sicut grex
ouium que ascenderunt de lauacro pro
ut dictū est ī cāntico quinto: q̄ oēs doc
tores sunt gemellis fetib⁹ et sterilis nō ē
ī eis. inq̄ntū ex vtroq̄z testamēto cotidie
pariūt sacrā scripturā et p̄bet eā poplis
fidelibus. Et sic et̄ias gene tue q̄ sunt bone
⁊ honeste opatiōes corā poplo apparen
tes sunt rubee p̄ caritatē. sicut cortex ma
li punici absq̄z occultis. Nā sicut malum
punicū sub vna pelle rubea cōtinet mul
ta grana rubea ⁊ pulchra. ita ecclīa spō

.De octauo cantico.

sa xpi sub vna pelle et tegimie fidei et caritatis continet copia fidelium rubore et ardore caritatis ardenti: cui lux lucet coram hominibus. non ut videatur ab hominibus ad propria laudem: sed ut glorificet dominus qui in celis est. Et ideo subdit. absque occultis: quia dicat. quod talia opera sunt cum interiori gaudio et recta intentione lateat: testimonium reddendo conscientia eorum. Et sic ecclesia et quilibet iustus est pulcher et rubet caritate inter et extra. quod non ad ostentationem propria opera et exercet opera virtutum: sed ad laudem dei et proximi bonum exemplum et utilitatem. Hoc etiam dicit. quod in ecclesia multi sunt martires lateat in corde: sed non martiriium receperunt publicum in carne.

Secunda pars octavi cantici

Sexaginta sunt regine
Octoginta concubine
Et adolescentularum
non est numerus.

Vna est columba mea perfecta
mea Vna est matri sue
Electa genitrici sue.

Viderunt eam filie syon
Beatissimam predicauerunt
Regine et concubine et laudauerunt eam.

Que est ista que progreditur
quasi aurora consurgens
Dulcra ut luna Electa
ut sol Terribilis ut castrorum
acies ordinata.

Descendi in hortum nucum
Et viderem poma conuallium

Et inspicere si floruisse vicia
Et germiasset mala puica.
Rescui. Anima mea conturbauit me propter quadrigas aminadab.
Reuertere reuertere sumamitis Reuertere reuertere ut intueamur te.

Deinde cum dicit: Sexaginta sunt regine etc. Hec est secunda pars huius octavi cantici. Ad cuius intellectum est advertendum. quod omnes reges terre et principes mundi gerunt vices dei in regendo quod omnis potestas a domino deo est. Unde dicit divina sapientia per me reges regnant: per me principes impant et decernunt iusticias. puer. viij. Et est dicendum. quod omnis humana potestas est a deo aut preceptiue. aut promissive. unde reges regnant ex dei voluntate preceptiua. eo quod ex electione inceptum regnare et optimis legibus regunt et discernunt iudicia. Et ideo propter tales honestum ordinem dominandi regie potestates et regna: metaphorice dominus uxores dei et regie. tyrannides autem potestates eo quod violenter regunt et regunt. ideo dominus concubine quasi adulterine. quod non legitime possident nec regunt. Et sic salomon hic regna et regias potestates mundi appellat reginas. et tyrannides appellat concubinas. et ciuitates et oppida appellat adolescentulas quasi ancillas regum et principum. Et quod plures sunt tyranni quam reges legitimi in mundo: ideo ponit concubinas in maiori numero. Et quia ciuitates et oppida sunt in multo maiori numero quam reges siue regna et tyrannides: ideo ponit eas sub numero quasi infinito. Sed quod ista omnia ista regna mundi et principatus et tyrannides et ciuitates

k

De octauo cantico.

sint plures in numero et sint diuerse lingue/et diuersi mores. et licet sub diuersis hūanis legib⁹ regātur: et uiuāt tēporalr. tñ ex omnib⁹ his et i oib⁹ his sc̄ta ē vnica ecclia sub vno capite xp̄o et p̄ncipe cōgregata. Et vnico baptismo regenerata uiuēt sub vnica lege euāgelica. Et vnica gr̄a sacramētoꝝ. Et vnica fide articuloꝝ. quia vbiq; terraz vnica ē ecclia sponsa xp̄i: sicut vnicus ē sp̄s. Et h̄ ē qd̄ itēdit dicere salon i hoc cātico et loco i p̄sona xp̄i. vñ ait. Sexagita sunt regie. i. regie p̄tates. Et octogita ꝓcubie. i. tyrannides in mūdo. Et adoleſcētulaz. i. ciuitatū et opidoꝝ et alioꝝ poploꝝ nō est numer⁹: qz sunt q̄i infiniti in mūdo. S; in oib⁹ his vna ē columba mea. i. vnica ē ecclia sp̄osa mea simplex et innocēs et pura sicut columba. Et vnica et p̄fecta ē matri suę et electa genitrici suę. Ad cui⁹ intellectū est notādū. qd̄ xp̄s d̄i sp̄s ecclie inq̄ntū eā sibi vniuit p̄ gr̄az et fidez. et d̄i filia xp̄i inq̄ntū ip̄az regenerauit: s; qz xp̄s regenerauit totā eccliaz et regenerat continue fidelis ex aqua et sp̄u sc̄to. iō sp̄s sc̄s d̄i mater ecclie sp̄ose xp̄i. Et iō d̄i colūba et colūbina: qz ex sp̄u sc̄to regenerata. Et d̄i p̄fecta matri suę: qz nō ex volūtate carnis: nec viri: sed ex solo sp̄u sc̄to est regenerata et renata. Et ita etiā d̄i electa matri suę. s. sp̄ui sc̄to. ex cui⁹ virtute et gr̄a dei regenerata d̄i et renata. Et nō est mirādū. qd̄ salon apellet sp̄m sc̄m matrem ecclie: qz h̄ nomen sp̄s i caldeo et hebreo est feminini generis: sicut i latio ē masculini generis: et i greco neutri gneris. vt inquit hyerōi⁹. in s̄mone de assumptiōe virḡis. Intēdit ergo dicere sp̄s. qd̄ lz multa et diuersa sint regna et p̄ncipatus et potestates in mūdo uiuētes sub diuersis legib⁹ hūanis. tñ ex oib⁹ his et i oib⁹

his vnica ē ecclia sp̄osa xp̄i uiuēs sub vnico p̄ncipe et vnica fide et caritate et vnica lege euāgelica. Deinde cū dicit. Vidēt eam et c̄. Est aduertendū qd̄ postq̄ ecclia aploꝝ et discipuloꝝ recepit sp̄m sc̄m illi co non post multos dies fuerunt ap̄li et discipuli p̄ diuersas ꝓuicias et regna mūdi ad p̄dicandū euangeliū omni creature disp̄si p̄t eis x⁹ p̄cepit in die ascētionis. Et sic mathe⁹ ꝓuect⁹ ē in ethiopiā. et bartholome⁹ et thomas ad regna indoꝝ/ et andreas apud sithos/ et symon et iudas p̄dicarunt p̄ egiptū et caldeā/ et petr⁹ et paulus p̄ greciā vsq; ad ytaliā. Et sic singuli p̄ gr̄az s̄monū et virtutē sp̄us sc̄ti et ꝓꝓt̄ signa q̄ faciebāt suscitādo mortuos/ et sanādo infirmos/ et ejiēdo demōiaz cōuertebant multos ad fidem xp̄i. Et sic vnusquisq; ap̄lus faciebat sibi societates et exercitū fidelium cōuersoꝝ ex gētilitate. Tunc ergo filie syon. i. aīe deuote et fideles nouit cōuerse. et reges et p̄ncipes et tyranni et ciuitates et ppli gētilium videntes eccliam in ap̄lis et discipulis tanq̄ acie ordinatā: ita p̄ mundū cū signis et virtutib⁹ ꝓgredi et ꝓficisci semp̄ augēdo et homines ad fidē cōuertēdo: tūc oēs iste potestates p̄dicauerunt eccliam et xp̄ianas religionē b̄tissimā. quia in tam magnum numerū augebat et qz tot et tātis signis et virtutib⁹ coruscabat. et sic p̄dicabāt eā b̄tissimā ꝓꝓt̄ magnitudinē et excellētiā sp̄osi: qui eam b̄tificabat et tantū et tales gradū exaltabat et dignificabat et tā magnis donis et muneribus decorabat. Et sic non solum filie syon scilicet fideles iam ꝓuersi: s; etiā regine et ꝓcubine. i. regie potestates et p̄ncipat⁹ et tyrannides laudauerūt eā videntes et admirātes signa que faciebat cōtra demones i curandis infirmis. Et iō sic admirātes et eam

De octavo cantico.

bñssimã predicãtes et laudãtes dicebant
 Que ẽ ista que p̄grediẽ q̄i auroza cõf̄gẽs
 pulchra vt luna: electa vt sol: terribilis
 vt castroz acies ordiata. Ad cui⁹ itel/
 lectũ est notãdũ. q̄ ecclia x̄pi i principio
 fuit q̄i auroza p̄f̄gẽs. Nam sicut auroza
 cõsurgẽs de nocte et tenebris nondũ hẽt
 totũ lumẽ: s̄ aliq̄ntulũ rutilat et splẽdet
 hñs partẽ de tenebris. eo qz adhuc ẽ iter
 tenebras: ita pariter ecclesia in p̄ncipio.
 qz consurgebat ex nocte et tenebris legis
 et ex nocte et tenebris ydolatrie. Ideo
 conuersi de iudaysmo licet splenderet ra
 dijs luminis euangelici. tñ quia ex toto
 nõ valebãt reliquere cerimonialia. vt p̄z
 ad ro. et gala. p̄ totũ. iõ ecclia i p̄ncipio
 erat q̄i auroza cõf̄gens inq̄ntũ illi pauci
 cõuersi habitabãt inter ifideles. S̄z postea
 qñõ ecclia iam fuit magis multiplicata:
 tũc fuit pulchra vt luna. qñõ est plena ex
 radijs solis: qz tũc fideles abominantes
 cerimonialia ⁊ sup̄stitiones ydoloꝝ. iam
 erãt magis purificati ⁊ firmi in lege euã
 gelica. S̄z postea t̄p̄re decij ⁊ maximiani
 et diocleciani iã ecclia fuit electa et excel
 lens sicut sol. Nam sicut sol i meridie nõ
 solus nõ patit tenebrã admixtã: s̄ etiam
 oia illuminat. Ita pariter ecclia iãz t̄p̄re
 illoꝝ impatoꝝ multiplicata nõ solũ pel
 lebat oẽs tenebrã tã legalẽ q̄ ydolatri
 cã: s̄ et iã splẽdebat p̄ totũ orbẽ: qz iam
 habebat doctores illminãtes totũ orbẽ
 suis p̄dicatiõib⁹ ⁊ doct̄nis. ⁊ tũc ẽt frequẽ
 tia martiꝝ: qui rigarũt ⁊ auxerũt eccliaz
 sanguie suo: Et sic ecclia p̄ tũc nõ solum
 fuit electa vt sol ratiõẽ splendoris doctri
 ne euãgelice: s̄ et iãz fuit terribilis vt ca
 stroꝝ acies et falãx ordinata ad pugnan
 duz cõtra tyrãnos ⁊ infideles: ymo fuit
 acies ad pugnãdũ p̄ doctores cõtra infi
 deles. Et fuit terribilis acies ordiata per

martires ad pugnãdũ cõtra tyrãnos. Et
 notãter d̄i. Que est ista que p̄grediẽ. nõ
 ecclia aploꝝ egressa ẽ vltra limites. s. ex
 poplo isrlitico ⁊ p̄gressa i popl̄s alienus
 et gentilem. quasi dicat. que est ista que
 cum tanta audacia et fiducia ex populo
 infimo et humili audet p̄gredi armata p̄
 ppl̄m gẽtilẽ ⁊ reges et p̄ncipes et deos et
 leges impatoꝝ ⁊ regũ. Deinde cũ dic̄
 Descẽdi in hortũ nucũ. Spõsa explicat
 et dat rões sui aduent⁹ explicando resiste
 tiam quã repijt in ppl̄o gẽtili: p̄p̄t qd̄ in
 cedit armata. Ad cui⁹ intellectũ ẽ no
 tandũ qz post obitũ aploꝝ creuit aliq̄ntu
 luz ecclia p̄ vniversum orbẽ fm qz aliqui
 impatores p̄mittebant viuere xp̄ianos.
 et sic fuerũt nouẽ p̄secutiões in ecclia int̄
 q̄s p̄secutiões fuerũt qñõqz paces ⁊ hoc
 a nerone vsqz ad dyoclecianũ: sed tunc i
 surrexit qdã p̄secutio ⁊ eccliam maior ce
 teris. In q̄ p̄secutiõẽ inf̄secta fuerũt infi
 nita milia martyꝝ vbi valde fuit ecclia p̄
 turbata. ⁊ sic ecclia vndiqz vexabat a t̄b⁹
 inimicis. s. ab impatoꝝib⁹ ⁊ regib⁹ ydola
 tris ⁊ ab hereticis ⁊ hoib⁹ carnalibus ⁊
 mundanis. Et hanc turbationẽ et p̄secu
 tionẽ ecclie memorat spõsa in hac pte di
 cẽs. Nõ miremini si sic p̄gredior arma
 ta sicut terribilis castroz acies ordinata.
 Quia descẽdi in hortũ nucũ. s. in ppl̄m
 gẽtilẽ mihi ab etno p̄destinatũ et p̄ p̄iar
 chas et p̄phetas ad fidẽ p̄nunciatũ. Des
 cẽdi eis vt viderẽ poma cõualliũ. s. vt col
 ligerẽ iustos p̄ baptismũ et fidẽ. Et ut in
 spicerẽ si floruisset et fructificasset vinea
 populi gẽtilis germinãdo fideles ⁊ si ger
 minassent mala punica. s. martires ⁊ viz
 gines et ceteri iusti ⁊ fideles. Et nota
 qz nux est genus ad oẽs fructũ hẽntẽ nu
 cleũ sub dura testa: et sic et iã amigdaluz
 et auellana d̄i nux. Et iõ in hebreo hẽtur
 k.ij.

De octauo cantico.

descēdi in hortū amigdali. p qđ intelligit̃
populus gentilis qui sub testa ydolatrie
cōtinebat ymaginē dei ⁊ magnā partem
p̃destinatorū. Et iō ille hort⁹ dedit fructū
suū p̃ baptismū t̃p̃re gr̃e. Nā baptismus
maturauit fructū illi⁹ horti: et uas illi⁹
vinee quē fructū apli et ecclia collegerūt
q̃i dicat. ego ueni ad colligēdos fructus
sup̃dictos: s; in tali expeditiōe repi; ma/
ximā resistētiā. Et iō nesciui. i. dubitauis
et timui: ⁊ aīa mea turbata ē p̃pter q̃di/
gas bellicas et acies p̃trarias ip̃i⁹ amina/
dab. i. p̃pter exercit⁹ populi gētilis ⁊ p̃n/
cipuz ⁊ regū: qui p̃sequebātur me et tor/
mētis affligebāt. intātum q̃ xp̃iani fugie/
bāt p̃ mōtes ⁊ latibula spelūcaz. vñ itā/
tū ingruit illa p̃secutio q̃ b̃tus marcelli/
nus ex timore adoleuit ydolis incēsus de
quo scelere cū martirio postea fuit pur/
gat⁹. Est autē aduertēdum. q̃ ubi n̄ra
trāslatio hēt aīa mea turbata ē p̃p̃t qua/
drigas aminadab. i. popli mei: in hebreo
hētur p̃p̃t q̃drigas aminadib. i. popli p̃n/
cipātis. q̃ q̃dē l̄ra ē magis p̃sona uitati q̃
populus gētilis tūc dñabāt et p̃ncipabāt
in mūdo. Et iō credi; q̃ l̄ra n̄ra ē corrup/
ta uicio scriptoz. Et iō dicit ecclia. q̃ aīa
mea turbata ē p̃p̃t quadrigas aminadib
.i. p̃pter exercit⁹ ⁊ p̃secutiōes ⁊ tormen/
ta populi gētilis p̃ncipātis et dñantis in
mūdo. quā quidē p̃secutionē inter cētos
seuius et atrocius exercebāt maximian⁹
⁊ dioclecian⁹. Et iō uidēs ecclia plebē gē/
tilē resistētē predicationi euāgelice dicit
sibi. Reuertere reuertere sunamitis. Ad
cuius intellectū ē notādū. q̃ poplus gen/
tilis descēdebat ex noe: qui fuit uerus dei
cultor. s; recesserat a uero cultu dei p̃ fili/
os cham/et jafeth maxime in p̃fusiōe lin/
guaz in fabricatione turris babel. Et sic
populus gētilis hītabat ⁊ laborabat tri/
plici infirmitate. Primo in ydolatria p̃
falsum cultū deoz. Scđo i falsitate doc/
trine p̃ falsam sup̃stitionez p̃tificū tem/
ploz. Tercio hītabat et erat inuolut⁹ in
spurcicia et feditate carnis et alioz pctō/
rū. Et iō sp̃ōsa uocat ter illuz popluz: ut
egrediat̃ ab illo triplici ergastulo et infir/
mitate. Et reuertatur ad dominum deū
suuz a quo per infidelitatem ante recess/
erat. Iterum est aduertēdum. q̃ ubi
translatio nostra dicit. reuertere sunami/
tis. In hebreo dī reuertere sulamit. vñ
sunamitis interpretat̃ captiua seu lapide/
a. Et sic ueniebat tūc plebi gētili q̃ erat
lapidea inq̃ntū corō duro adorabat ydo/
la lapidea et erat uere captiua in p̃tate di/
aboli. Sulamit autē inf̃ptat̃ integra et p̃/
fecta. Et sic illa plebs ante baptismū nō
potuit dici itēgra n̄c p̃fecta. sed h̄ cōuenit
sibi p̃ bap̃m. Dic̃ ergo sp̃ōsa ad plebē gē/
tilē sibi resistētē. o sunamitis. i. captiua
et lapidea: reuertere a falso cultu deoz/
et a falsitate doct̃ne sacerdotū gentiliuz/
et a lasciuia carnali/et sup̃bia/ ⁊ auaricia
q̃ maxie regnat in te. et reuertere ad dñz
deū tuū: ut itueamur te/ et baptizem⁹ et
uera et sana doct̃na instruam⁹ te. Item
reuertere a falso cultu et p̃ua doct̃na et
innūdicia carnis ad p̃fectionē et integri/
tatē fidei euangelice. Itē reuertē a sp̃lici
pctō. s. ab originali/ ⁊ mortali/ et ueniali i
quib⁹ laboras. q̃ quidē pct̃a nulla lex po/
test delere nec sanare nisi sola euangelica
Et sic ex sunamite efficieris sulamit. i. ex
lapidea ⁊ captiua efficieris integra et p̃/
fecta p̃ baptismū: qui quidēz baptismus
maturauit fruct⁹ horti et uas vinee po/
puli gētilis: et p̃fregit durā testā nucuz.
Et extraxit inde ymaginē dei et numerū
p̃destinatorū qui latebat sub testa cerimo/
nialiū i plebe isrl̄itica ⁊ sub testa lapidea

plici infirmitate. Primo in ydolatria p̃
falsum cultū deoz. Scđo i falsitate doc/
trine p̃ falsam sup̃stitionez p̃tificū tem/
ploz. Tercio hītabat et erat inuolut⁹ in
spurcicia et feditate carnis et alioz pctō/
rū. Et iō sp̃ōsa uocat ter illuz popluz: ut
egrediat̃ ab illo triplici ergastulo et infir/
mitate. Et reuertatur ad dominum deū
suuz a quo per infidelitatem ante recess/
erat. Iterum est aduertēdum. q̃ ubi
translatio nostra dicit. reuertere sunami/
tis. In hebreo dī reuertere sulamit. vñ
sunamitis interpretat̃ captiua seu lapide/
a. Et sic ueniebat tūc plebi gētili q̃ erat
lapidea inq̃ntū corō duro adorabat ydo/
la lapidea et erat uere captiua in p̃tate di/
aboli. Sulamit autē inf̃ptat̃ integra et p̃/
fecta. Et sic illa plebs ante baptismū nō
potuit dici itēgra n̄c p̃fecta. sed h̄ cōuenit
sibi p̃ bap̃m. Dic̃ ergo sp̃ōsa ad plebē gē/
tilē sibi resistētē. o sunamitis. i. captiua
et lapidea: reuertere a falso cultu deoz/
et a falsitate doct̃ne sacerdotū gentiliuz/
et a lasciuia carnali/et sup̃bia/ ⁊ auaricia
q̃ maxie regnat in te. et reuertere ad dñz
deū tuū: ut itueamur te/ et baptizem⁹ et
uera et sana doct̃na instruam⁹ te. Item
reuertere a falso cultu et p̃ua doct̃na et
innūdicia carnis ad p̃fectionē et integri/
tatē fidei euangelice. Itē reuertē a sp̃lici
pctō. s. ab originali/ ⁊ mortali/ et ueniali i
quib⁹ laboras. q̃ quidē pct̃a nulla lex po/
test delere nec sanare nisi sola euangelica
Et sic ex sunamite efficieris sulamit. i. ex
lapidea ⁊ captiua efficieris integra et p̃/
fecta p̃ baptismū: qui quidēz baptismus
maturauit fruct⁹ horti et uas vinee po/
puli gētilis: et p̃fregit durā testā nucuz.
Et extraxit inde ymaginē dei et numerū
p̃destinatorū qui latebat sub testa cerimo/
nialiū i plebe isrl̄itica ⁊ sub testa lapidea

75
De octauo cantico.

et ydolatrica in plebe gentili. Qui quidem etiam
baptismus sicut ante fecerat pulchras et
decorauerat plebes iudaycam: ita postea
decorauit plebem gentile. Sed circa fun-
damētum huius cantici octauo dubitatur. Nam
dictum est in tercio et quarto cantico quod christus per se
et personaliter soli plebi israelitice predicauit, et
ultra terminos israel ad predicandum et miracu-
la faciendum non exiit. Et solas terras israel pre-
dicando et miracula faciendo peragravit. ut
patet per totum discursus euangelicum. Et in hoc can-
tico octauo dictum est quod christus per se non descen-
dit personaliter ad populum gentile: sed per apostolos.
Et ideo queritur quare christus non precessit illico ad
populum gentile ad predicandum et miracula faci-
endum: quia forsitan fuisset magis acceptus.
Ad hoc respondetur. quod hoc fecit christus triplici ex cau-
sa et ratione. Primo ad maiorem confusionem
populi iudayci et ostendendam et manifestan-
dam eis duram et ingratitude. Secundo ad ma-
iorem laudem populi gentilis et ostendendam eis obe-
dientiam. Tercio ad utilitatem totius generis
humani, et necessitatem nostre redemptionis. Pri-
mum probatur. nam si christus personaliter predicasset et mira-
cula fecisset in populo gentili, tunc scribe et pha-
risei habuissent causam ipsam repellendi et ex-
cusationem ipsam retinendis: et non recipiendi eum
quia non erant obligati ad recipiendum aliquem
extraneum. nec venientem ad populum gentile in
messias: sed solum venientem ad eos: et hoc secundum
leges et prophetas. Ideo voluit personaliter ve-
nire ad eos. prout promissus fuerat in lege et
prophetis. Et sic manifestata fuit eorum ceci-
tas et ingratitude et malicia. ideo ait salua-
tor. jo. xv. Si non venissetis et eis non locutus
fuissetis: et opera in eis non fecissetis quae nemo ali-
us fecit: peccatis non haberet. Nunc autem non habent ex-
cusationem de peccato suo. Secundum probatur. nam
maxima laus et meritum peruenit populo gen-
tili: qui non vidit christum in carne predicantem
nec miracula facientem. tamen ad solam predicaci-

onem apostolorum recepit christus: quod fuit reputa-
tum ad magnam confusionem iudeorum. prout pro-
phetauerat deus per isaia. xvij. Populus quem
non cognoui fuit mihi: in auditu auris o-
bediuit mihi. filii alieni inueterati sunt etc.
Hic ideo ait saluator mat. viij. Amen dico uobis
quod non inueni tantam fidem in israel. multi enim ueniunt
ab oriente et occidente et recubent cum abraam
ysaac et iacob in regno celorum. Filii autem
regni mittentur in tenebras exteriores. Hoc
ideo dicit saluator luce. ij. Tertium autem probatur
nam mos et inclinatio naturalis inerat gentili-
bus deificare homines uirtuosos. Si enim uide-
bant in aliquo aliquod diuinum ultra consue-
tudinem naturae: illico faciebant sibi statuam et
adorabant eum tanquam deum. Et isto modo dei-
ficauerunt hercules et martem et saturnum et mer-
curium et iouem et phobum et esculapium. unde
legitur actuum. xiiij. quod cum paulus predicaret li-
stris cum barnaba: et paulus sanasset clau-
dum ex uisio membris suis. tunc turba clamaue-
runt dicentes. Dij similes facti hominibus descen-
derunt ad nos. et uocabant barnabam iouem
paulum uero mercurium. quoniam ipse erat dux
uobis. Sacerdos quoque iouis qui erat ante
ciuitates: tauros et coronas ante ianuas
afferens cum populis uolebat sacrificare etc.
Ex quibus patet quod si paulum et barnabam propter
sanationem unius claudi uoluerunt turba ad-
orare et eis tanquam dijs tauros sacrificare
Ergo multo magis populi gentiles deifi-
cassent et adorassent christum cecos illuminantem
et mortuos suscitantem: et uentis impantem.
etc. Et sic nostra redemptio fuisset impedita. Et
ideo christus noluit venire ad populum gentile qui fa-
ciliter ipsum receperat. sed uenit ad populum dure
cruicis in auaricia et malicia obduratum:
qui uidentem christum suis moribus predicantem et sua
scelera detestantem faciliter ipsum oderunt et cru-
cifixerunt. Et sic nostra redemptio habuit locum et
opportunitatem. Et hec fuit causa quare christus non
k. iij.

Nonū canticū.

vēit ad p̄dicandū p se pp̄lo gētili: s; misit
ap̄los suos put p̄or in h̄ cantico octavo
et seq̄nti. Et hec de octavo cantico.

Incipit nonum cantitum.

Quid videbis i suna
mite nisi choros ca
strorū Quaz pul
cbri sunt gressus tui in calci
amentis filia principis.
Juncture femurū tuorum
sicut monilia Que fabrica
ta sunt manu artificis.
Ambilicus tuus crater tor
natilis nūquā idigēs poculis
Venter tuus sicut aceruus
tritici Vallatus lilijs.
Duo vbera tua sicut duo bi
nuli gemelli capree.
Collū tuū sicut turris ebur
nea Oculi tui sicut piscine
in esebon Que sūt in porta
filie multitudinis.
Nasus tuus sicut turris li
bani Que respicit contra
damascum.
Caput tuū vt carmelus Et
come capitis tui sicut pur
pura regis iūcta canalib⁹.
Quā pulcbra es Et quaz
decora carissima i delitijs.
Statura tua assimilata est

palme et vbera tua botris.

Quid videbis in sunamitez nisi
choros castroz. Hoc ē nonuz
cāticū in quo salōn cātat p̄fec
tus ecclie p̄verse de pp̄lo gētili. Ad cu
ius itellctū ē notādū put iā dictū ē. q̄ ec
clia de pop̄lo gētili successiue hūit q̄tuor
stat⁹. Nā p̄mo. s. in p̄ncipio tpe ap̄loruz
fuit q̄i auroza p̄fges: eo q̄ pauci fuerunt
p̄uersi. et sic ecclia h̄itabat inf̄ ydolatrās
⁊ ifideles: ⁊ inf̄ tēnbras mltoꝝ ifideliū.
S; postea tpe trajani et comodij sc̄ta est
pulcbra: vt luna. q; p̄ oēs ptes mūdī cre
uit i maiorē numerū. S; tpe philipi im
peratoris iā sc̄ta ē electa: vt sol. q; iā ip̄e
philip⁹ ip̄ator sc̄ts ē xp̄ian⁹ cuz alexādra
matre sua p̄ originē. Et iā tūc incepit ma
gna copia xp̄ianoz. Et iā incepit h̄ere ec
clia copiam magnoz doctoꝝ. q; tūc fuit
Origenes ⁊ clemēs alexādrinus ⁊ dioni
sius alexandrin⁹ ⁊ plures alij: qui tanq̄
sol incepāt sua doctria ⁊ scriptis mūdū
illustrare. S; tpe diocleciani et p̄stātini
sc̄ta ē ecclia terribilis vt castroz acies or
dinata. q; tūc ecclia iā i xp̄o roborata in
cepit pugnare p̄tra seuciā impatoꝝ ⁊ re
gū ⁊ p̄ncipuz ifideliuz. in q̄ p̄secutiōe inf̄
fecta sunt multa milia martiz. vt p̄ i ec
cliaistica ystoria. Postea aut̄ ecclia pugna
uit p̄tra carnē ⁊ mūdū ⁊ diabolū p̄ vir
gines et anachoritas et viros perfectos
⁊ monachos. Postea pugnavit p̄tra he
reticos p̄ doctores. Et sic in ecclia appa
ruerūt multi exercit⁹ pugnātes p̄tra ini
micos ecclie. Nā p̄mo frexit exercitus
⁊ chorus martiz: ad pugnādū p̄tra tyrā
nos ⁊ impatores. Sc̄do frexit exercitus
virginū ⁊ monachoz i egipto ⁊ mesopo
tania ad pugnādū p̄tra carnē ⁊ mūdū
⁊ diabolū. Tercio frexit exercit⁹ docto/

De nono cantico.

rū ad pugnandū p̄tra hereticos. S̄z oēs isti exercit⁹ finalr̄ triūpharūt de inimicis ecclie. Et sic ecclia de oib⁹ inimicis finalr̄ triūphauit. Nā p̄ martires triūphauit de regib⁹ et ipatorib⁹ et p̄ virgines d̄ carneret p̄ monachos et heremitas de mundo et diabolo. Et p̄ doctores triūphauit de hereticis. Sp̄s⁹ ergo vidēs eccliam sp̄s⁹ suā sic p̄ficere et pugnare p̄tra inimicos p̄ diuersos exercit⁹ bellatoꝝ dicit Quid videbis in sunamite. i. in ecclia ex gētib⁹ cōuersa nisi choros. i. salanges et exercit⁹ castroꝝ bellicoꝝ paratos ad pugnandū p̄tra inimicos. q̄i dicat. tota ecclia est in pugna p̄ inimicos fidei. et de oibus triūphat. Deinde cū dicit. Quā pulchri sūt gressus etc. Explicat et explicādo cōmendat choros et exercitus pugnatoꝝ ecclie.

Quatuor ergo facit. Nā p̄mo cōmendat totā ecclia sp̄s⁹ suā in vniuersali. Sc̄do specialr̄ cōmendat chorū et exercitū martiꝝ. Tercio exercitū religiosoz et monachoz. Quarto exercitū et choꝝ doctoꝝ. sc̄da ibi. Dixi ascēdā in palmā. tertia ibi. Ego dilecto meo. q̄ta ibi. Quis mihi det te fratrem meū. Vñ salon sequit ordinē tēporis ecclie. p̄m q̄ ecclia p̄cessit in p̄ficiēdo. Nā p̄mo p̄fecit i pp̄lo. Sc̄cūdo in martirib⁹ seu in copia martirū. Tercio in copia virginuz et monachoz. Quarto i copia doctoꝝ: de quib⁹ oibus tractat in hoc nono cātico. Quinto autē p̄fecit in copia impatoꝝ et regū et p̄tifi cū. et sic fuit in sua p̄spitate: de quo tractabit in sequēti et vltio cātico. Quantū ergo ad primā partē hui⁹ noni cātici est aduertēdū. q̄ tota pulchritudo ecclie p̄sistit in ornatu virtutū et donoꝝ et grā sacramētoꝝ: et pulchra dispositiōe membrorū. i. in varietate statuz et graduū et officioꝝ. Et iō salon ter descripsit pulchri

tudinē ecclie p̄m q̄ xp̄s successiue ter ip̄as dotauit et decorauit p̄ discursus tēporis. Nā p̄mo descripsit pulchritudines ecclie in statu ap̄loꝝ p̄m q̄ eā dotauit et decorauit sponsus ante suā passionē. q̄no misit ap̄los ad p̄dicandū in oēs ciuitatē et locus quo erat ip̄e v̄etur⁹. vt p̄s. mat. x. et luce x. Et etiā p̄m q̄ eā decorauit xp̄s i nocte passiōis p̄ longuz p̄mones. vt p̄s. io. xiiij. vsqz ad. xvij. capl̄s. quā pulchritudinem cātauit salon i quinto cātico. Sc̄do decorauit xp̄s ecclias suā in pp̄lo gētili p̄ p̄dicationē ap̄loꝝ i p̄ncipio. q̄no fuit q̄i aurora p̄fges: cui cōmunicauit eadē ornamēta sp̄ualia et dona grā: q̄ dederat ecclie cōuerse d̄ pop̄lo iudayco. quā pulchritudinē cātauit salon i cātico p̄cedēti. Nūc autē in hoc nono cātico cātat pulchritudinē quā xp̄s dedit sp̄se sue in suo p̄fectu tpe pugne. q̄ quidē pl̄chritudo cōsistit in copia et varietate diuersoz statuz et graduū et dignitatū et mēbroꝝ et officioꝝ ecclie. qui quidē status et officia itelligunt p̄ mēbra officialia et ornamēta pulchre mulieris. q̄ quidē ecclia magis p̄fecit in copia et distinctiōe graduū et mēbroꝝ et officioꝝ i plebe gētili q̄ in plebe iudayca. S̄z salon describit dispositionem mēbroꝝ hui⁹ sp̄se modo opposito. nāz in quinto cātico incepit describere membra sp̄se a capite p̄cedēdo ad alia membra. Nūc autē incipit a pedib⁹ seriatiz p̄cedēdo vsqz ad caput. cui⁹ ratio ē. Nam ecclia de pop̄lo isrl̄itico incepit crescere a maiorib⁹ vsqz ad minores. nā p̄mo fuit vocata et electa virgo maria: que erat de stirpe regia. et exīde iohānes baptista et ap̄li qui erāt de eadē stirpe p̄ maiori pte. Et oēs isti fuerūt p̄ncipes et maiores et capita ecclie. Ex p̄nti autē vocati sūt minores. i. discip̄li. postea multi deuoti qui

k. iiii.

De nono cantico.

secuti sunt xpm. In ecclesia autem de populo gentili primo vocati sunt minores et poplares et infirmi, sed postea venerunt martyres postea virgines et confessores / postea doctores et pro ea venerunt imperatores et reges et magni pontifices qui fuerunt capita ecclesie et totius mundi. Et ideo salomon describens pulchritudinem ecclesie conuerse de populo gentili incipit a pedibus sponse qui sunt plebei et populares. Unde est aduertendum sicut super dictum est: quod sicut mulier habet diuersa membra quibus exercet operationes suas. Ideo salomon ponit hic decem membra huius sponse per que intelliguntur decem membra siue status et gradus officiales ecclesie: que sunt pedes / femora / umbilicus / venter / vbera / collum / oculi / nasus / caput / come. Vnde per pedes huius sponse intelliguntur poplares: quibus ambulat ista sponsa. Item crura et femora huius sponse sunt duo populi ad fidei conuersi. scilicet iudei et gentilis: in quibus tota ecclesia consistit. Bases autem auree quibus sustentatur tota ecclesia sunt fides et caritas. Illi duo populi conuersi sunt connexi sub vna iunctura fidei et cathena caritatis. Umbilicus autem huius sponse est mater ecclesie: ubi recipiuntur et regenerantur fideles per baptismum. Venter vero est ipsa ciuitas dei triplici muro septa. scilicet fide. spe. et caritate. in quo ventre et ambitu continentur omnes fideles: sicut triticum in acervo et orreo. Duo vbera huius sponse sunt duo testamenta. quorum lac sugunt fideles. vel sunt duo status. scilicet sacerdotum: qui prebent fidelibus lac gratie sacramentorum. et status doctorum et predicatorum qui exhibent lac doctrine sacre scripture et pascunt fideles doctrina et exemplo. Collum autem huius sponse sunt prelati: qui tanquam speculatores ponuntur in ecclesia ad prouidendum gladius venientem contra ecclesias: ut clamet clangentes buccina. eze. xxxiii. Oculi etiam sunt doctores et prelati: quibus videt ecclesia credenda

et agenda. scilicet que sunt necessaria ad vitam actiuam et contemplatiuam. Nasus etiam sunt prelati ecclesie: qui naso discretiois discernunt iter lepram et lepra. et sint etiam iudices qui discernunt inter iustum et iniustum tribuentes vnicuique quod suum est. Caput autem ecclesie est duplex vnum principale a quo derivatur omnis virtus et potestas in ecclesia et iste est christus. Et alterum deum caput vicarium exercens et gerens vices christi. et iste est summus pontifex in tota ecclesia: et quilibet episcopus in sua diocesi. et quilibet rex in suo regno quo ad temporalia. Come autem huius capitis sunt omnes populi fidelium dependentes a capite christo. vel sunt omnes virtutes et potestates ex christo derivate. Per super dicta ergo decem membra pulchre mulieris designat salomon que omnia officia et gradus et dignitates et status ecclesie in comuni. Que quidem officia et gradus et dignitates maxime viguerunt in ecclesia conuersa de populo gentili. Et ideo dicitur terribilis ut castrorum acies ordinata. nam quot dignitates et officia continentur: tot choros et exercitus castrorum dicitur habere ad pugnandum contra inimicos infideles. x. ergo volens explicare et commendare pulchritudinem ecclesie sponse sue in optima dispositione membrorum incipit a pedibus dicens. Ecclesia sponsa mea filia principis in populi gentilis principatus in mundo. H. dicit quia solus populus gentilis vnum per maiori parte ecclesia est egressa principabat et dominabat per imperatores et reges et principes. cum populus israeliticus ubique fuisset. et ideo appellat eam filiam principis. Dicit ergo. Quas pulchri sunt gressus. id est pedes tui in calciamentis id est populi tui bene instructi et morigerati. nam sicut calciamenta reddunt pedes honestos Ita boni mores decorant populum. vnum per gressus pedum calciatoz intelliguntur affectiones et operationes per bonos mores directe et ordinate: quod primum querit et aspicit in po

77
De nono cantico.

pulo et ecclesia christi. Item per calciamenta intel-
ligit constantiam fidei et caritatis: quibus cal-
ciati fideles absque metu calcabant super ser-
pentes et scorpiones non timentes minas prin-
cipum. Sed quia isti populi fideles sunt duo ex
judeis et gentilibus conversi et sub una cathe-
na et iunctura et nexu fidei et caritatis con-
nexi et colligati. idem subdit. Iuncture femo-
rum tuorum. id est. duorum fidelium populorum ad unam
fidem conversorum: sunt sicut monilia que fabrica-
ta sunt manu artificis. id est. ista fides et cari-
tas que coniungunt istos populos sunt sicut cathe-
ne auree fabricate manu christi artificis: que
tanquam lapis angularis ex duobus parietibus
fecit unum. et ex utraque plebe fecit unam ec-
clesiam fabricatam et colligatam talibus monilibus
et aureis cōpedibus et vinculis caritatis et
fidei. Deinde cum dicit. umbilicus etc. Comē-
dat christus ecclesias sponsas suas in fecunditate ma-
triciis ad percipiendam copiam plenis. Et comparat
umbilicum. id est. matricem eius ad craterem siue ba-
cinum plenum vino: in quo nunquam deficit po-
culum. ita in umbilico ecclesie que est illa piscina
aque baptismalis in qua regenerantur fideles
nunquam deficit aqua ad baptizandum. quia conti-
nue emanat gratia sacramentorum ex lacte christi.
et recipitur in umbilico ecclesie. Deinde cum di-
cit. Venter tuus. Comparat ventrem ecclesie ad
orreum continens acervum tritici in quo continen-
tur infinita grana tritici. ita in utero ecclesie
continetur infinita multitudo fidelium. idem dicit
O sponsa venter tuus est sicut acervus tritici in
orreum. id est. sicut orreum continens acervum tritici
id est. est copiosus et fecundus in multitudine plenis
et filiorum. Et iste venter tuus non est vallatus
adulterino commercio: sed castissimo conu-
bio: quia est vallatus liliis et septus rosis casti-
tatis et fidei. quia isti filii ecclesie non ex volun-
tate carnis. nec ex voluntate viri: sed ex aqua
et spiritu sancto sunt regenerati: et ex deo nati
sunt. Item duo vbera tua sicut duo hyanni

gemelli capree. id est. duo statim. id est. sacerdotum et
predicatorum ex quibus filii sugunt lac sacramen-
torum et doctrine scripturarum sunt pulchra et
plena sicut vbera capree: que duo hyanni
gemelli sugunt: quasi dicat. quod sic duo hyanni
gemelli sugunt vbera matris et nutriuntur:
ita duo populi gemelli ex iudeis et gentili-
bus conversi sugunt vbera matris ecclesie: que
sunt plena lacte sacramentorum doctrine et in-
telligentie sacre scripture. quasi dicat. sic duo
vbera capree copiose nutriunt duos gemellos
ita vbera ecclesie copiosissime nutriunt duos
istos populos ad unam fidem conversos: et
hoc ex copia lactis sacramentorum et fidei ar-
ticulorum et duorum testamentorum. que dispensat per
sacerdotes et predicatores. Deinde cum dicit
Collum tuum etc. comparat collum ecclesie ad tur-
ris eburneam fortissimam et candidam. Et isti
sunt milites et imperatores et reges et prin-
cipes christianorum qui eleuati super corpus ecclesie
defendunt eam armis temporalibus. Item collum
ecclesie sunt prelati qui ponunt tanquam specu-
latores super turris ut provideant inimicos
venientes contra ecclesiam. vnde sicut super collum hominis
que est frons eius ponunt tres speculatores. id est.
oculi ad videndum et nasus ad discernendum
et voluntas tanquam caput ad eligendum et eli-
cendum operationes et impandam. ita prelati super
turris ecclesie ponunt prelati tanquam speculato-
res. ut per scias sacre scripture videant tanquam
per oculos et per dona gratiarum discernant tanquam
per nasum et per prelatem ecclesiasticam eligant et im-
peret tanquam per caput. ymo tanquam capita ec-
clesie. Ideo dicit sponsus. o sponsa: collum tuum
id est. prelati et principes est rectum et altum et albis-
simum et fortissimum sicut turris eburnea. id est.
rectum per iustitiam / altum in dignitate et ad pro-
videndum / album in puritate / fortissimum ad defe-
dendum fideles. Item oculi tui qui sunt prela-
ti per scias sacre scripture et obligant iui-
gilare super populum et providere ne veniat gla-

De nono cantico.

dius inimicorum non solum peccatorum sed et infidelium et hereticorum: sunt clari sicut due piscine fontales que sunt in esebon in terra basan ultra jordanem. que sunt in porta filie multitudinis. Unde est advertendum ad litteras que in porta esebon erant due piscine fontales plene aqua clarissima et transparenti propter eius mundiciam. ad quas piscinas conveniebat continue multitudo mulierum ex partibus et populis circumstantibus ad hauriendam aquam propter eius salubritatem et claritatem. et ideo esebon dicebatur filia multitudinis: non solum propter copiam populi quam in se continebat. sed etiam propter multitudinem mulierum: que ad hauriendam aquam ex circumfinibus concurrebant. Et ideo dicit. que duo oculi ecclesie sunt clari: et transparentes ad penetranda mysteria sacre scripture: et ad prouidenda mala futura: sicut sunt ille due piscine esebon. Item esebon dicitur etiam filia multitudinis in quantum ex ea veniebat multitudo ciborum et arietum. et victualium in terra promissionis ut dicitur deuteronomio xxxij. scilicet. ut suggeret mel de petra: oleumque de saxo durissimo. butirum de armento: et lac de ouibus. et adipem de armento arietum filiorum basan etc. Sufficit que per oculos intelligit doctores qui penetrant et speculantur mysteria sacre scripture et prelatos qui vigilat super gregem christi. Item subdit. Nasus tuus sicut turris libani. Ad cuius intellectum est notandum. que sicut doctores et prelati et sacerdotes domini oculi in quantum per eos videt ecclesia. Ita etiam domini nasus in quantum per eos discernit: nam sicut nasus. id est. olfactus discernit inter odores venientes et discoueniens et bonos et malos. ita prelati et sacerdotes et scribe docti tenentur discernere inter lepra et lepra peccati: ut possint venientem medelam adhibere. Tenentur discernere inter veram et falsam doctrinam: ne heretici inficiant ecclesias. ideo prelati et sacerdotes ponunt speculatores super gregem ecclesie ad

preuidentibus mala futura. unde est advertendum que inter motum libani et hermon est introitus a terra promissionis in Emach et caput damascenum. ubi rex tyri concessit saloni partem terre. ubi edificauit altam turrim salon. ubi posuit continuos speculatores. que quidem turris respicit contra damascum. Et similiter salon edificauit complures alias turres pro montes eminentes terre promissionis. et ideo speculatores qui erant positi in turri que respicit contra damascum: videntes gentes armorum venientes ex damasco. et intrantes per introitum emach: illico faciebatur signum cui respondebant per ordinem omnes alie turres. Et sic in paruo spacio temporis aduertit inimicorum sciebat in hircis et per totam terram promissionis Et sic omnes se preparabant ad cauendas insidias inimicorum et ad resistendum eis. ita ergo parit ecclesia que est quodam alta turris que respicit contra damascum. id est. contra homines sanguinosos et terrenos et peccatores posuit super se prelatos et sacerdotes tanquam speculatores: ut discernant inter catholicos et infideles et hereticos et inter lepram et lepra peccati: et auisent simplices ut caueant peccata et hereses et scismata. Et ita augustinus episcopus yponensis tanquam bonus speculator existens super turrim que respicit contra damascum. id est. super culmen et apicem episcopalis dignitatis: quando presensit julianus miscere venenum et fermentum pellagianum inter bonam massam ecclesie: illico congregauit conciliium omnium episcoporum numidie: et declarauit doctrinam pellagianorum esse hereticam et pestiferam Et super hoc scripsit epistolas ad innocentium papam ut inuigilaret super gregem suum et auisaret totam europam. Et ita parit scripsit omnibus episcopis affricanis et orientalibus. Et ut magis eradicaret et eliminaret illud pestiferum venenum. scripsit libros de baptismo puulorum. et de natura et gratia. et yponostico. et libros contra julianum et complura alia volumina

De nono cantico.

In illas sectas. Et ita pariter fecit beatus hieronymus
 et athanasius et ylaricus et ceteri sacri doc-
 tores et plati contra sectam arrianam et alias
 pestiferas sectas. Et ideo dicitur quod nasus ecclesie
 est sicut turris libani que respicit in damas-
 cum. Nam sicut libanum que est candidum et mundus
 respicit in damascum quod interpretatur
 sanguineus. ita pariter turris ecclesie respicit
 et inuigilat in sanguineos et hereticos et pec-
 catores ut eos arceat ab ecclesia. Deinde
 cum dicitur. Caput tuum. ut carmelus. Compa-
 rat caput. id est prelatos ecclesie ad montem car-
 meli qui est altior mons in terra promissionis
 post libanum. unde sicut per libanum intelligitur
 christus qui est caput principale ipsius ecclesie. ita per
 carmelum intelligitur papa qui est caput vica-
 rium gerens vices ipsius christi. unde carmelus inter-
 pretatur cognoscens siue scia circumcissionis
 per quod designatur papa et omnes prelati: qui non
 solum debent cognoscere et distinguere inter
 lepra et lepra peccati et hereticam prauitatis.
 Sed etiam debent circumcidere et eliminare om-
 ne peccatum ab omnibus suis et omnes hereticam pra-
 uitate ab ecclesia. Et ideo dicitur. Caput tuum. id est.
 Papa et omnes prelati qui capita ecclesie sunt al-
 ti. et eminentes et prospicientes ut carmelus
 et scindentes omne peccatum: et omnes heresim et
 falsas doctrinas ab ecclesia. Et etiam per caput
 ecclesie primo et principaliter intelligitur christus a quo
 derivantur omnia bona spiritualia et omnis virtus et
 gratia et preces in ecclesiis. ideo sequitur. Come capi-
 tis tui sicut purpura regis. Nam sicut co-
 me descendunt a capite supra totum corpus. ita
 omnes prelates prelatorum et imperatorum et regum descen-
 dunt et procedunt et derivant a christo super ecclesi-
 am. Et sic omnes prelati et imperatores domini come
 capitis ecclesie qui est christus. Et dominus etiam
 purpura regis christi. quia potestatem et aucto-
 ritatem christi induuntur prelati et reges ad regem
 domini ecclesie et christianam religionem. Et dicitur ista
 purpura regis iuncta siue vincta. id est. tincta

canalibus. Nam sicut purpura tingitur et ru-
 bricatur tinctura et colore coccineo in cana-
 libus fictilibus. ita vestis humanitatis christi pri-
 mo fuit tincta sanguine passionis. deinde ex
 illa veste humanitatis per vulnera tanquam per ca-
 nales decurrit et fuit derivatus sanguis
 christi in totam ecclesiam. unde virtus sacramentorum
 rubricata sanguine christi derivata fuit per vul-
 nera tanquam per canales in ecclesias. Item per
 eandem rationem derivata fuit ecclesiastica preces in
 apostolos: et per apostolos tanquam per canales deri-
 uata est eadem preces in omnes successores. Et ista
 est illa vestis purpurea sanguine christi rubrica-
 ta: que vestit et ornat et decorat totam ecclesiam
 Et sic ergo omnes prelati et reges domini come
 capitis christi induti veste purpurea regie po-
 testatis christi. Item est advertendum quod capil-
 li et come idem sunt: sed solum differunt in respec-
 tu. dominus enim capilli in quantum derivantur et pro-
 cedunt et dependent a capite. Sed dominus come
 in quantum ornant et decorant caput et faciem et
 totum corpus mulieris. Et ideo reputatur decus
 et honestum ut mulier nutriat comam. per. ad
 corinthios. xi. Et ideo in quantum capilli procedunt et de-
 pendent a capite non solum prelati: sed etiam totus
 populus christianus dominus capilli et coma christi. quia
 omnes dependent et trahuntur origines spirituales
 a christo tanquam a capite. Et sic omnes dicimur
 christiani. per eandem rationem omnes christiani domini come
 capitis christi rubricate suo sanguine per ecclesia-
 stica sacramenta: sed quia martires magis ru-
 bent sanguine christi quam ceteri. ideo magis merentur
 dici come et purpura christi tincta cana-
 libus. Nam non solum rubent sanguine christi per ec-
 clesiastica sacramenta: sicut ceteri omnes christia-
 ni. sed speciali modo rubent sanguine christi: quia
 ipsum realiter secuti sunt per martiriū: et laue-
 runt stolas suas in sanguine suo. ut inquit
 augustinus. super apocalipsim. Et ideo martires te-
 nent supremum locum in ecclesia. Quinque ergo
 genera capillorum dependent a nostro capite christo

De nono cantico.

et deriuatur in ecclesias spōsas suā: et deco-
rāt eam. nam p̄mo deriuat̄ oīs grā et vir-
tus sacramētoꝝ et deriuantur oīa dona
grāꝝ et meritoꝝ. Secūdo deriuant̄ oēs fide-
les p̄ grām sacramētoꝝ regenerati. Ter-
cio deriuat̄ oīs ecclesiastica p̄tas ī oēs pla-
tos et sacerdotes ad dispēsandā grām sa-
cramētoꝝ et oēs iurisdictiones. et ex p̄nti
a xp̄o deriuatur oēs prelati hñtes talem
potestatem. Quarto p̄ eādeꝝ rōez a xp̄o
deriuat̄ oēs p̄ncipes seculares p̄ seclares
p̄tates: q̄ oīs p̄tas a dño deo est. Et oīs
p̄tas fuit tradita xp̄o a p̄te ī celo et in tra-
mat̄. xxviii. Quinto autē et speciali modo
deriuatur martires et virgīes. eo q̄ imi-
tati sūt xp̄s ī morte sua: et sequūtur agnū
quocūq; ierit. Om̄ia ergo ista quinq; gene-
ra capilloꝝ faciūt vnā comā sanguīe xp̄i
rubricatā et purpuratā a xp̄o capite p̄ce-
dētes: et in totā ecclesiaz spōsas ei⁹ deriua-
tā ip̄as ornātes et decorātes: q̄ nō solū dī
comā: s; et purpura regis iūcta canalib⁹
vulnez xp̄i: a quib⁹ tingit̄ et purpurat̄. q̄
quidē purpura totā ecclesiam ornat et de-
corat: de q̄ dī psal̄o. xliiij. *Altitit regia a
dextris tuis ī vestitu deaurato circūdata
varietate. Postq̄ ergo xp̄s lauit ecclesiam
spōsas suā ī canalib⁹ sue passiōis: et orna-
uit eā et decorauit purpura regia suo san-
guīe rubricata. et p̄ p̄ns r̄didit ip̄as pul-
chrā nō bēntē rugā neq; maculā: s; oib⁹
sup̄dictis bonis ornātā: et optimo ordie
mēbroꝝ et officioꝝ dispositā volēs eā cō-
mēdare dicit. O carissima spōsa quā ego
caro p̄cio mei sanguinis redemi et laui et
ornauit: q̄ pulchra es ī dispositiōe mēbro-
rū et graduū varietate et dignitatū: et q̄
decora es in ornatu virtutū et grāꝝ. et p̄
p̄ns q̄ b̄ta es in delicijs spūalib⁹ quibus
gaudes et letaris cū tuo spōso. Q; q; ista
ecclesia spōsa xp̄i p̄ talia bona sibi a spōso*

collata fuit eleuata et exaltata sup̄ oēs hu-
manā facultates. et eminet sup̄ oēs alias
natiōes: sicut palma sup̄ oēs alias arbo-
res. Nam sicut palma superat omnes
alias arbores in rectitudine et altitudine
et fructu. ideo p̄pter eius altitudinem
et eminetiam quia v̄ celus attingere: dat̄
victorib⁹ ī signū triūphi. Ita ergo ecclesia
siue xp̄iana religio excedit et supat oēs ali-
as religiōes ī rectitudine veritatis. quia
sola ip̄a cōtinet veritatē colēdo vnū verū
deū tñū et vnūz incarnatū in filio et c̄. Et
sic cōtinet rectā veritatē in cultu latrīe et
ip̄a supat alias natiōes in altitudine digni-
tatis quia celū attingit. nam licet p̄gri-
namur in hoc seculo: tñ cōuersatio n̄ra ī
celis ē. q; nō sum⁹ hospites et aduene. si-
cut hoīes fr̄ei et ceterē natiōes. sed sum⁹
ias ciues scōꝝ et domestici dei nūc p̄ grāꝝ
et in futuro p̄ gl̄iam. Et sic ecclesia in alti-
tudine dignitatis et cōuersatiōis iā attin-
git celū. It̄ ecclesia ē similis palme et nobi-
lior ceteris religiōib⁹ in dulcedine et p̄fecti-
one fruct⁹. nā nulla alia r̄ligio facit fruc-
t⁹ meritorios nisi sola xp̄iana nec colligit
fruct⁹ gr̄e et gl̄ie nisi sola ista. nec ex alia
religione de⁹ colligit fruct⁹ sibi acceptos
nisi ex sola ista. nā ex ista collegit p̄mo il-
lū fructū sibi sapidū et suauē sup̄ oēs fru-
ctus. s. virginē mariam matrē suā. et ex
ista arbore collegit iohannē baptistam et
oēs ap̄los et discip̄los. et p̄ ea martires
et virgines et doctores et cōfessores. Et
iō dicit spōsus. o sponsa carissima q̄ pul-
chra es et q̄ decora in delitijs et fructib⁹
spūalib⁹. nā statura tua et altitudo digni-
tatis assimilata ē palme q̄ sup̄eminet oēs
alias arbores in rectitudine et altitudine
et dulcedine et p̄fectiōe fruct⁹. Sicut sta-
tura ē assimilata palme: Ita v̄ba tua sūt
assimilata botris siue vuis et racemis ip̄

De nono cantico.

si palme. nā sicut fruct' palme qui sunt datili excedūt oēs alios fruct' i suavi dulcedie: ita vba ecclie siue dulcedo et sapor lactis vber' ecclie excedit oēs alios sapor' qd quidē lac vber' ecclie est lac grē sacramētoꝝ et fidei articuloꝝ et obfūatiē pceptoꝝ. Et dī etiā lac duoz testamētoꝝ. qd supat oēs alios liquores ⁊ sapor'.

Et est vltērius valde aduertēdū qd h' oia hec sup'dicta sint bene et catholice dicta quo ad expositionē vltioꝝ ⁊ suū tñ salōn mai' sacramētū vult etiā nō de/tegere. Ad cui' intellectū ē notādū. qd apud oēs nationes et religiōes palma denotat ⁊ designat victoriā. et iō palma dabat' victoribus i signū triūphi: et sic arbor palme dī arbor victorie: vt dictū est.

Et qz i nulla alia arbore adept' fuit tāt' triūphus. nec tāta victoria qntā ⁊ qualē adept' ē xp̄s in cruce cōtra mūdū et diabolu: qz ibi triūphauit de diabolo ⁊ morte: ⁊ recupauit p'dā de p'tate diaboli. iō bene merito cōiter in sacra scriptura per palmā intelligit' arbor crucis: qē arbor summe victorie. Et nō solū dī arbor triūphalis rōe p'fate victorie: s; dī arbor fructifera assimilata palme rōe copie fructuuz diuersoꝝ.

Nā oia bona i toto isto cāntico sup' memorata ⁊ oēs fruct' spūales sup'dicti fuerūt germiati ⁊ collecti ex arbore crucis. Et sic crux fuit illa arbor q' cū xp̄o sup'dictos fruct' germinauit. iō xp̄s vt deducat spōsas suas ad amorē sue passiōis et ad deuotionē ⁊ p'tēplationē ⁊ venerationē crucis: ex qua xp̄s collegit oia bona illa ⁊ cōicauit ecclesie dicit. O spōsa mea p' vnionē: ⁊ carissima p' redēptiōis ⁊ p'ciū mei sāguis quo te redemi mētū mibi obligaris. qz tota tua p'chritudo et copia bonoꝝ qb' te ditavi et decoravi p'cedit ex mea passione. Et iō stafa et al/

titudo tua assimilata est palme. i. arbori crucis fructifere: ex q' collegi oia bona q' tibi cōcessi. et et te feci altā et fructiferā sicut arbore palme. i. sicut arbore crucis.

Nā sicut tunc germinauit oēs fruct' redēptionis et salutis p' passiōē meā. Ita tu assidue germinas eosdē fruct' p' eccl'astica sacramēta ⁊ cōmunicas oibus fidelibus. quisi dicat eosdē fructus quos ego ex mea passiōe in cruce collegi: eosdē tu dispēsas p' eccl'astica sacramēta.

Iō statura tua et dignitas assimilata ē palme. Ex ista ergo arbore palme o spōsa carissima dedi tibi pedes rectos ad recte p' hūc mūdū ambulādū: et bene calciatos: ne spine et vepres tibi nocerēt i tua p'gratione. Et dedi tibi femora fortissima ad totū corpus ecclie sustinēdū. Et dedi tibi vmbilicū secūdū ad fideles cōcipiēdos et regenerādos. Et dedi tibi vētrem plenū tritico sacramētoꝝ ad eos nutriēdos. Et dedi tibi duo vbera grē sacramētoꝝ: ⁊ fidei articuloꝝ et duoz sacramētoꝝ ad eos potādos. Et dedi tibi collū sup' oēs alias natiōes sursum eleuatū ad celū attingēdū. Et dedi tibi oculos ad misteria p'funda penetradā: et nasū ad inter bona et mala discernēdū: et caput ad iudicandū. Et dedi tibi comas sāguis meo rubricatas ad tui decorē ⁊ ornatū. q' bona oia adeptus sum ⁊ collegi ex arbore crucis i mea passiōe: et cōicavi tibi. Ex quo p'z. q' statura tua assimilata ē palme ⁊ arbori crucis. qz oia bona q' habes inde collegisti.

Secūda pars huius noni cantici.

Dixi Ascendaz in palmas Et apprehēdaz fruct' eius. Et erunt vbera tua sicut bo

tri vinee Et odores tui sicut
odor malorum Suttur tuū
sicut vinum optimum.

Dignum dilecto meo ad po
tandū Labijsqz et dentibus
illius ad ruminandum.

Ego dilecto meo et ad me
conuersio eius.

Veni dilecte mi Egredia
mur in agrum Commore
mur in villis.

Eadane surgam⁹ ad uineas

Videamus si floruit uinea

Si floꝝ fructus perturiūt

Si floruerūt mala punica.

Ibi dabo tibi ubera mea.

Andragore dederūt odo
rem in portis nostris.

Omnia poma noua et ue
tera seruaui tibi dilecte mi.

Deinde cum dicit. Dixi: ascēdā in
palmā etc. Exequit saloꝝ scđas
partē hui⁹ cātici: in quo introdu
cit ecclias spōsas xpī ad loquēdū et reddē
dūz vices amoris sponso suo. Ad cui⁹
intellectū ē notātū. qd postq̃ spōsa audi
uit a spōso oīa sup̃dicta et cognouit amo
rez suū erga eā. qz disposuerat ip̃as i taz
optia dispositiōe mēbroꝝ: et decorauerat
et ornauerat ip̃as tot et tātis ornāmētis
et ditauerat eas taz magnis et p̃ciosis bo
nis: et armauerat eā tā fortib⁹ armis ad
pugnādū p̃tra oēs inimios: et dixerat vl

timo. qd oīa bona collegerat ex arbore
crucis. iō assimilauerat eā arbori palme
i rectitudie et altitudie et utilitate fruct⁹
Et iō spōsa nō ingrata: s; auida ad reddē
dū vices amoris p̃ tātis bonis receptis
respōdēdo spōso ait. O spōse tu dicis. qd
statura mea assimilata ē palmez et qd oīa
bona descēderūt ab arbore palme. s. cru
cis triūphalis. Ideo volēs te imitari se
quēdo te p̃ crucem et martiriū. ego dixi.
Ascēdā in palmā. i. deliberādo dixi et p̃
posui ascēdere in palmā martiriū. i. tolle
re crucē et sequi te. et hoc dixi et p̃posui
in crucē ascēdere: vt app̃hēdaz fruct⁹ ei⁹.
Unde postq̃ tu dedisti mihi arma ad pu
gnādū. s. fidē et caritatez et dona sp̃s sc̃ti
volo illa exercere p̃tra diabolū et tyran
nos et hereticos. Itēz ē notādū. qd p̃
palmā ad quā ascēdit ecclia spōsa xpī in
telligit cāpus pugne et victorie. vñ sicut
xp̃s ascendit in crucē ad pugnādūz p̃ nō
p̃tra diabolū ex qua arbore collegit fruc
tus n̄re redēptiōis et salutis. ita ecclia as
cēdit in palmā. i. in cāpuz victorie et pu
gne ad pugnādū p̃tra tyrānos et infide
les p̃ fide xpī. et p̃tra carnē et mūdū et h̄
hereticos. Et idō sc̃ti sunt q̃tuor exercit⁹
qui ascēderūt i palmā ad pugnādū. P̃
p̃mo ascēdit chorus siue exercit⁹ martiꝝ
ad pugnādū p̃ p̃ncipes et tyrānos et infi
deles. Sc̃do ascēdit exercit⁹ virginū et cō
tinētū ad pugnādū p̃tra carnez. Tercio
ascēdit i cāpū pugne et palme exercit⁹ cō
tēplatiuoꝝ et monachoꝝ ad pugnādūz p̃
mūdū et pōpā ei⁹. Quarto ascēdit exer
citus doctoꝝ ad pugnādūz p̃ hereticos.
Isti ergo q̃tuor exercit⁹ ascēderūt i arbo
rem palme siue i cāpuz pugne ad pugnā
dū. Et iō ecclia sup̃ dicta ē terribilis vt
castroꝝ acies ordinata. Et dictū est etiāz
sup̃. Quid videbis i sunamite nisi choꝝ

De nono cantico.

ros. i. exercit' castroz. Sz qz oēs isti exercitus finalr triūpharūt de inimicis suis. Ido dñr collegisse fructus victorie ex arbore palme: siue ex arbore crucis. qz idē est qz arbor siue camp' pugne et victorie. Un sicut qtuor genera pugnatōz ascēderūt in palmā ad pugnādū. ita ecclia qtuor genera fructuū collegit et apprehēdit ex arbore palme. Nā pmo collegit martires siue fructū et victoriā martirij. Secūdo collegit virgīes et cōtinētes. Tercio cōfessores et monachos. Quarto doctores cū suis scriptis et doctrinis. Dēs isti quatuor exercit' dicūtur pugnatōres. qz vita xpiani si fm euangeliū viuat pugna et martiriū et crux ē. vt inquit aug'. sup jo. Et de quocūqz istoruz dicit saluator. mat. xvj. Si quis vult post me venire abneget semetipm et tollat crucē suā et seqtur me. Et sic etiā fm augustinū oēs pūgati viuētes fm euāgelijū tollūt crucē suam: et sequūt xpm suo modo. De oibus ergo istis supdictis dicit spōsa. Ascēdas ī palmā et apprehēdas fruct' eius. qz oēs istos fruct' collegit ecclia ex arbore palme: et ex oib' his collegit fruct' meritoz quos fructus reposuit in suo orreo siue cellario. Et isti sunt thesauri quos ecclia dispēsat filijs suis simul cū meritis passiōis xpi: qno pcedit indulgētias: et fundit oīones dices. p merita passiōis xpi et scfoz suoz. Dicit ergo spōsa. Ascēdā ī palmā. i. in arborez pugne et crucis et victorie et apphēdā fructus ei'. Et tūc vbera tua o sponse erūt mibi sicut botri vinee martires pferēdo: qz exīde colligā martires effundētes sanguinē p xpo qui erūt tanq̄ vindemia in torculari. Itē odores tui qui sunt viri scī et virgīes et cōtinētes et religiosi et p̄fessores et p̄teplati ui effundētes odorē scītatis et bōe fame

erūt sicut odor pomoz. Nā sicut poma preciosa beñ matura expirāt ex se bonū odorē. ita viri scī et honesti emittūt odores bone fame vita et exemplo: de quib' ait apłus. ij. ad cori. ij. Bon' odor sum' vob. q̄i dicat spōsa. Ego apphēdā et colligā ex ista palma virgīes et cōtinētes et p̄fessores et viros scōs expirātes bonos odores sue bōe fame et scītatis. sicut fuit b̄tus paulus p̄mus heremita/ et antonius/ et benedictus/ et frāciscus/ et b̄tus dñicus/ et aug'. quoz odores duxerūt alios ad bene viuēduz. Itē guttur tuū erit mibi sicut vinū optimū. q̄i dicat. qz doctores qui sunt guttur tuū emitūt vinum optimū sue doctrine et suoz scriptoz. qd quidē vinū erit dignū et bonū et acceptū dilecto meo xpo ad potādū et labijs et dentib' illius ad ruminādū. Ad cui' itellec tū est notādū. qz vinuz sapie et itelligētie qd scī doctores exp̄sserūt ex vinea sacre scripture intātū fuit de se optimū et continens veritatē. qz fuit dignū acceptari a xpo et ecclia spōsa sua. et ido dicit qz fuit dignū ad potādū. i. acceptandū ipi xpo et ecclie. Et fuit dignuz et dulce labijs et dentibus xpi et ecclie ad ruminādū. Nā ecclia p suos p̄dicatores p̄tinue ruminat scripta et doctrīas augustini/ et hierōimi et basilij et alioz doctoz. Itē doctores scolastici posteriores continue rumināt dicta sacroz doctoz prioz ea declarādo et in suis q̄stioib' disputādo. Et sic vinuz illoz sacroz doctoz qd ecclia collegit ex vinea et arbore palme semp ruminatur nob et a nob ad fidē nram p̄firmādas et p̄tra hereticos p̄fundēdos et ad vitam et cōuersationē nram dirigēdam. Dēs ergo istos fructus supdictos collegit ecclia ex arbore palme. Sz qz in tali collectione fructuū causat quedaz mutua et recipro-

De nono cantico.

ca et conuersa collatio et exhibitio. Ideo subdit. Ego dilecto meo et ad me conuersio eius. Ad cuius intellectum est notandum secundum Augustinum de verbis apostoli. quod tota nostra latria et fuitus erga dominum non est nisi quedam mutua et reciproca retributio. Nam primo deus est donator et largitor bonorum. et ex consequenti per gratiarum actione retribuimus sibi latriam fuitute. Nam quod primo ipse ex nichilo creauit nos. ideo retribuimus sibi adorationem cum posteratione ratione summe maiestatis et potestatis. Et quod gubernat nos et prouidet de bonis temporalibus: ideo retribuimus sibi vices per oblationem. Sed quod redemit nos ideo retribuimus sibi per laudes continuas et patimur martirium et persecuciones propter iusticiam fidei eius. Et sic semper deus est primus largitor: et per omnes latria et bone operationes nostre non sunt nisi quedam retributiones gratiarum. et ideo dicit Augustinus. quod martirium martiris non fuit nisi quedam retributio in signum latrie: quod prius pro nobis obtulit se ipsum et pro nobis mortuus est. Et uirginitas uirginum et continentia et labor et afflictio carnis sanctorum fuit etiam quedam retributio. Item si martires mortui sunt pro christo: prius christus dedit eis gratiam et fortitudinem ad tolleranda tormenta: et ad resistendum tyrannis. et prius dedit apostolis os. et sapiam et dona spiritus sancti ad loquendum ante reges et prebides: et ad pugnandum cum eis. Et ita dedit gratiam et uirtute uirginibus et continentibus ad pugnandum contra carnem: et dedit gratias confessoribus ad pugnandum contra mundum et antiquum serpentes. Et dedit sapiam et uiam intelligentiam doctoribus ad intelligendas sacras scripturas. Et sic ediderunt multa scripta et pugnarunt et triumpharunt de hereticis. Ex quibus patet quod martiria martiris et continentia uirginum et bona opera confessorum et omnium iustorum et omnis doctrina doctorum non fuerunt nisi quedam retributiones: quod retribuere debent deo

per effectus quod ab eo prius accepit per gratiam. Et sic quicquid offert ecclesia christo sponso suo non est nisi quedam retributio et gratiarum actiones per beneficiis prius receptis. et sic est quedam mutua et reciproca et conuersa retributio. Ideo dicit sponsa. ego offero dilecto meo omnia ista bona. et ad me conuersio eius quia econuerso ipse primo mihi tribuit omnia bona: quod ex arboze palme crucis prius ista bona collegi. Item ipse mihi gratis omnia ista bona gratie tribuit: sed ego retribuui sibi bona latrie: sed ad me econuerso retribuit mihi bona gratie. quod sic ipse est primus et ultimus in largiendo: ideo semper est ad me conuersio et retributio eius. Et ideo subdit. Ueni dilecte mi egrediamur in agrum etc. Ad cuius intellectum est notandum quod cum hoc carmen sit nuptiale: saltem potest casus qui accidunt inter amantes et sponsum carnales applicando ad christum et ecclesiam qui sunt sponsi spirituales. unde accidit quandoque quod puella eligit sibi sponsum ultra scitum ymo per uoluntate parentum et sic clam diligit sponsum et ondit sibi amorem cum magna difficultate in absconso: sed cum hoc puenit ad notitiam parentum affligunt sponsam ne loquat nec iungat sponso tali: sed abiciat ipsum et iungat alteri ad nutum parentum et consanguineorum. Sed cum illa summe diligit sponsum cui primo promisit fide nullo pacto uult acquiescere parentibus. cum autem parentes atrociter affligant ipsam non consentientes ymo repugnantes matrimonio per ipsam contracto habentes odio sponsum quem ipsa eligerat: tunc illa uehementer sollicitat sponsum ut educat eam de domo parentum et ducat extra ciuitatem. ubi libere reddat sibi vices amoris: et stent et moerentur ibi usquequo ira parentum sit placata et consentiat parentes in matrimonio et reducant eos in ciuitatem et in domum suam. Et hoc frequenter accidit in sponsalibus carnalibus et mundanis. que dicitur clandestina sponsalia: que

De nono cantico.

postea approbatur p parētes ⁊ eccliam.
 Ita ergo accidit ecclie spōse xpī tpe pse/
 cutionū impatorū: ⁊ maxime i psecutiōe
 diocleciani ⁊ maximiani. Nā tunc tēpo
 ris multe puella ptepnētes nuptias car/
 nales detestātes ritū et supstitionē gētili
 tatis pmittebāt xpō virginitatē ⁊ despō
 sabātur xpō p fidē ⁊ baptismū vltra vo/
 lūtātē parētū. vt p̄ de b̄ta xpīna ⁊ mar
 garita ⁊ barbara: quas parētes infideles
 affligebāt vt xp̄s spōsus denegarēt. Hoc
 idē fecit magna multitudo vtriusq; sex⁹
 in illa tēpestate: qui cōtra volūtātē nō so
 lus parētū: s; p̄tra decreta impatorū ⁊ re
 gū et toti⁹ gētilitatis xpō p baptismum
 detestātes ydolatriā adheserūt in qua tē
 pestate fuit mota tam grādis psecutio q̄
 xpīanos ⁊ ecclias spōsas xpī: q̄ i decē an
 nis fuerūt occisa infinita milia martirū
 p totū orbē ne xp̄m negarēt. vñ p̄sone eo
 rū capitali sentētia ⁊ varijs ⁊ atrocibus
 tormētis puniebant ⁊ bōa t̄poralia fisco
 adiudicabātur. Et sic tota ecclia vndiq;
 affligebat ⁊ vexabat intollerabilr itātus
 q̄ multi xpīani vidētes intollerabilia tor
 mēta aliorū et arbitrātes se illa nō posse
 pati: poti⁹ elegerūt fugere ad montes et
 spelūcas et ibi deo fuire q̄ xp̄m negare
 Et ita fecit paulus p̄m heremita qui vi
 dēs tormēta q̄ patiebant martires i ale
 xandria se nō posse tollerare fugit i des
 tū: quē postea secuti sūt multi alij xpīani
 Et sic icēpit ordo heremitarū ⁊ monacho
 rū in egipto in illa psecutiōe. qui quides
 monachi et heremite postea creuerūt in
 magnū numerū p totū orbē. Et nō solū
 fugerūt ad mōtes i illa psecutiōe hoīes
 simplices: s; etiā papa ⁊ ep̄i ⁊ sacerdotel
 qui p totā illā psecutionē latebāt in spe/
 lūcis. Et sic illa ecclia fugit de domo pa
 rētū suorū. s. de pp̄lo gētili cui⁹ erat filia

et latebat et morabat in villis et spelūcis
 fuiedo xpō spōso suo. Et hoc ē qd̄ itēdit
 pphetice exp̄mere salon i hac parte. Vñ
 q; sup̄i⁹ dixit spōsa. Ego dilecto meo. et
 ad me conuersio eius. i. sicut sponsus di/
 lectus meus dat mihi bona gracie: ego
 dilecto meo tribuo latriam seruitutem.
 Et sic ego tribuo et exhibeo dilecto meo
 latriā fuitutē. ita cōuersio ei⁹ ē ad me. i.
 ecōuerso ipse dabit mihi et expecto bona
 glie ab eo. S; quia ipedior ⁊ phibeor ab
 imperatorib⁹ ⁊ tyrannis exhibere libere
 latriā fuitutē xpō spōso meo. quia volūt
 me cogere xp̄m negare. iō poti⁹ volo fu/
 gere ad montes. Et sic ecclia cōuersa ad
 xp̄m spōsum dicit. O dilecte mi: s; impa/
 tores et tyranni atrocit psequāf et diris
 tormētis affligant me: ut deserā te: et ad
 orē ydola nefanda: tñ nunq̄ deseram te
 cui semel voui fidē. sed seq̄ndo psiliū tuū
 qui dixisti. mat. x. Si psecuti nos fuerint
 in vna ciuitate: fugite in aliā. Sic ego uo
 lo fugere furiā tyrannorū. Ideo veni di/
 lecte mi fugiam⁹ ad tēp⁹ furiā psecutorū.
 et egrediamur in agrū ex ciuitates: et cō
 moremur in uillis et rurib⁹ ⁊ heremito/
 rijs et spelūcis: et ibi in heremo fuiā tibi
 i hymnis et oronib⁹ et sacrificijs. Et ma
 ne surgam⁹ ad vineas excolēdas: ibi cele/
 brando diuina officia in abscofo ppt̄ me/
 tū tyrannorū ne ipediant ⁊ phibeāt nos
 Et ibi expectabim⁹ et videbim⁹ si floue/
 runt vinee. Et si flores vinearū et aliarū
 arborū pturiunt fruct⁹. i. ibi expectabim⁹
 vsq; quo sit placata ira ipatorū ⁊ pncipū
 ⁊ tyrānorū q̄ xpīanos. i. vsq; quo tu illūi
 nes eos et rōdas bēiuolos erga ecclias ⁊
 quertātur ad fidē. put fuit cōpletū p cō/
 uersionem magni constātini. vt patebit.
 Hoc autē dicit. q; vinea pop̄li gētilis s; i
 pncipio esset orrida ⁊ iculta. tñ paulatiz

De nono cantico.

vidēs miracula et signa q̄ p̄ martires et viros sc̄os fiebāt incepit florere. Et sic cū labore parturiuit fruct⁹ fidei. et parturiebat vsq; ad cōstātinū. q; multi interis cōuertebātur ad fidē. vt p; i istozis martirū. vñ dū b̄s vrbān⁹ papa latebat i rure et p̄edio b̄e cicilie: ip̄a cicilia semp florebat et fruct⁹ salubres parturiebat in ciuitate. et sic p̄uertit sp̄suz suū valerianuz et almachiū frēm ei⁹. et misit eos ad vrbānū: qui cūz ceteris sacerdotib⁹ latebat in spelūcis et i illo rure. t̄o vrbānus gr̄as agens dicebat. Dñe iesu christe seminator casti p̄siliij suscipe fruct⁹ quos in cicilia seminasti. q; cicilia famula tua q̄i ap̄is tibi argumētosa defuit. Et sic in illa p̄secutione passa sunt multa milia martirū et virginū vtriusq; sex⁹ et etatis. Et sic illa vinea semp florebat et parturiebat fructus martirū dū ecclia latebat et morabatur i villis et in agris. Et idō dicit. Videamus si floruerūt mala punica. s. flores virginū et martirū. Et dum mala punica. i. martires floret et parturiunt in ciuitatib⁹: ego dabo tibi in agro vbera mea. s. vbera latrice: q; nūq̄ cessabo a diuīo cultu i hymnis et oronib⁹ et sacrificijs et iesunijs orādo p̄ ecclia. vt tu p̄mas et humilies corda impatorū et infidelium gentiliū ad fidez ne amplius p̄sequantur eccliaz. Et idō mandragore p̄ quas intelligit fecūditas ecclie iam dederunt odorē suū in portis nr̄is.

Ad cui⁹ itellectū ē notādū q; mādrago ra ē q̄dā pomū genitū i radice cuiusdā herbe faciētis folia ad modū parue lactuce. Et sic mādragoze sunt tanq̄ tubera terre valde odorifera habētia similitudinē hūani vultus. Et hēt hanc pprietatē vt dicūt herbolarij. q; si quis defert secus mandragoras attrahit ceteros ad amorē et nutū sui. Itē hēt aliā pprietatē. q; si

mulieres mādicāt mādragozas disponūtur faciliter ad fecūditatē et p̄ceptuz plis. Et idō ruben attulit mandragoras matri sue lye: vt disponeret ad cōcipiēdū. que dixit iacob viro suo dormias mecum hac nocte p̄ mādragozis. gen. xxx. Ideo salomon p̄ quādā methaforā diuinas et iter nas spiratiōes et illuminationes appellat mādragozas in h̄ loco: eo q; q̄no deo placuit in illa p̄secutiōe de⁹ inspirauit mltā corda hoīuz. que quidē ispiratiōes tanq̄ mādragoze generabāt fruct⁹ fidei in mētibus gētiliū et trahēbātur ad fidē xp̄i. Et sic pro fide xp̄i se morti offerebāt. Item post illā p̄secutiōez ymo i eadē p̄secutiōe ex nutu dei et p̄pter orridā egritudinem dioclecian⁹ cessauit a p̄secutiōe. et postea de⁹ inspirauit in cōstātinū mādragozas sp̄ualium inspirationū qui tract⁹ et cōuersus ad xp̄m reuocauit exiliuz xp̄ianoz et magnificauit eccliaz vt patebit. Ideo dicit sp̄sa q; mādragoze. s. virt⁹ sp̄s sc̄i et ispiratiōes dederūt odorē suū i portis nr̄is. s. i p̄ncipib⁹ et ip̄atorib⁹ q̄ sūt porte ppli gētilis. vñ in portis ecclie p̄ que odorē fuit fecūdata et multiplicata ecclia q̄si dicat q; fecūditas et augmētū ecclie iā apparet in portis nr̄is. Et hoc dicit sponsa q; dū ip̄a orabat in agro latens et in heremo: multi ad fidē cōuersi cōuertebant et martirio coronabant in pp̄lo in ciuitatib⁹. Et q; ex oī sexu et etate. s. iuuenes et senes et virgines inupteq; puelle ad fidē xp̄i cōtinue cōuertebant et martirio coronabant. Ideo subdit. Omnia poma noua et veta dilecte mi fuaui tibi. i. obtuli tibi martires ex omni sexu et etate. nā ego fuaui et obtuli tibi poma noua sicut fuerunt cicilia et agnes et agatha et lucia et katherina q̄ i puerili etate passe sunt. Et obtuli tibi poma vetera: sicut fuerūt

De nono cantico.

marcellinus et urbanus et multi alij qui in senectute passi sunt in illa persecutione. Hoc etiā dicitur quod in illa etate multi pueri tebantur ad christum in puericia. Alij in adolescētia. Alij in senectute. Unā quedam puella dedicabat et consecrabat deo virginitatem suā. Et quā vidue suabāt continētiam. Et quidam senes segregabatur ad montes ad fuiendū deo. Et sic sponsa continue offerebat christo sponsa sua poma noua et vetera. hoc etiā potest intelligi de doctoribus qui continue offerebant christo poma noua et vetera predicando et pbando ipsum esse verū deum et hominem et messiam in lege promissus per auctoritates et scripturas noui ac veteris testamenti iuxta illud. mat. xiiij. ois scriba doctus profert de thesauro suo noua et vetera.

Tercia ps huius noni cantici.

Quis mihi det te fratrem meum Sugentem ubera matris mee ut inueniam te solum foris Et deosculer Etiam me nemo despiciat. Apprehendam te et ducam in domum matris mee Et in cubiculum genitricis mee.

Ibi me docebis Et dabo tibi poculum ex uino condito Et mustum malorum granatorum meorum.

Leua eius sub capite meo Et dextera illius amplexabit me.

Adiuuro uos filie hierusalē Ne suscitatis Neque euigilare faciatis dilectam

Donec ipsa uelit.

Hec est tertia ps huius noni cantici in qua rex salom explicat desiderium ecclesie redeundi ab heremo ad ciuitates mitigata rabie tyrannorum expectando pacem et tranquillitatem ecclesie per persionem totius populi gentilis. Ad cuius intellectum est notandum sicut dictum est. quod ista sponsa erat filia populi gentilis secundum carnem quod ad fidem christi nouiter erat conuersa contra uoluntatem sue matris. scilicet gentilitatis. Et dictum est quod gentilitas affligebat filiam suam. scilicet ecclesiam eo quod ultra uoluntatem ymo quam uoluntatem suam desponsauerat sibi christum in sponsum. Et ideo ista sponsa fugit in heremum cum christo sponso suo non per semper sed ad tempus usque quo mitigaretur ira principum et totius gentilitatis matris sue. ut mitigata ira conuerteretur ad deum gentilitas et consentiret christo sponso ecclesie. Et ideo sicut sponsa carnalis que fugit a domo matris et parentum cum ipso sibi clandestine desponsato dum est in illo exilio semper desiderat redire ad domum matris et deducere matrem et parentes ad amorem sponsi et consensum sui coniugis. Ita pariter ecclesia sacerdotum dum erat in heremo quasi relegata propter metum et crudelitatem tyrannorum semper et continue orabat deum ut conuerteret corda principum et tyrannorum et conuerteret et mollificaret iram et seruiciem gentilitatis matris sue ut christum reciperet. et ipsa ecclesia posset libere et publice christum sponsum suum colere et eius nomen predicare et legem euangelicam promulgare per omnia regna mundi. quod completum est per conuersionem magni constantini. nam cum beatus Siluester metu dire persecutionis per magna tempora lateret cum suo clero et sacerdotibus in montibus sarapinis semper orando pro pace ecclesie. Ex monitu apostolorum petri et pauli fuit uocatus et que

l. ij.

De nono cantico.

sit⁹ p magnū pstatinū impatorē. qui pu-
tans ad mortē vocari: obnixē exortabat
totū clerū suū ad martiriū pferēduz pro
fide xp̄i. S; multe ⁊ longe aliter fuit fa-
uorabilis toti ecclie impator: q̄ siluester
putabat. qz fuit ip̄e impator baptizatus
⁊ ad fidē xp̄i puerfus. Et intātū fuit toti
ecclie benignus effect⁹. q̄ ip̄e suū palaciū
lateranēse i ecclia saluatoris fecit p̄secre-
ri. Et generalē licētā ⁊ facultatē cōcessit
vt ecclie i honore xp̄i possent p totū orbe
nouiter fabricari: et tēpla ydoloꝝ in ec-
clias cōsecrari. et lex euāgelica p totū or-
bē publice p̄dicari. Et sic ad exēplū impa-
toris oēs reges ⁊ p̄ncipes mūdi fuerunt
baptizati: qui de thesauris suis ecclesias
fabricarūt ⁊ dītarūt. Et sic ecclia per vni-
uersū orbe fuit magnificata. Et sp̄suz
suū xp̄m sine timore publice fuit p̄dicā-
do cōfessa. Et tunc p̄rexit maxima copia
doctoꝝ. s. athanasius / basilius / gregori⁹
nazāzenus / crisostom⁹ / aug⁹ / hiero⁹ / am-
brosius ⁊ ceteri qui publicis p̄dicationi-
b⁹ oēs pp̄los i struxerūt. et suis scriptis
sacras scriptas exposuerūt ⁊ suis dispu-
tatiōib⁹ oēs hereticos denicerūt et ab ec-
clia eliminauerūt. Et sic p̄z q̄l̄r ecclia de
oib⁹ inimicis finalr̄ triūphauit. et hoc in-
tēdit explicare i hac pte. Dicit ergo sp̄o-
sa existēs in illo exilio ad sponsuz. Quis
det te frēm meū. i. quis dabit mihi te fra-
trē meū sugentē vbera matris mee. i. ad
sugēduz vbera matris mee. q̄i dicit. o xp̄e
frater meus p̄ carnis assumptionem. qz
sumus filij eiusdē hūanitatē. vñ nota q̄
xp̄s dupliciter dī frater ecclie sponse sue
vno modo p̄ carnis assumptionē inq̄ntū
est homo. qz omnes participamus eādē
humanitatē et sumus filij adaz. Alio mo-
do dicitur xp̄s frater ecclesie inquantuz
est eius sponsus. quia sunt duo in carne

vna. Ideo sponsa appellat christū fratrem
Alterū ē aduertēdū p̄p̄t id qd̄ ait sugē-
tē vbera matris mee. q̄ ecclia illa cōuersa de
pp̄lo gētili habebat duplicē matrē. s. vnā
carnalē ex q̄ descēdebat fm carnē / et illa
erat gētilitas siue generatio gētilis. Ha-
bebat at̄ altā matrē sp̄ualē q̄ ē x̄go maria
nā postq̄ x⁹ ē fr̄ adoptiu⁹ ⁊ sp̄suz ecclie
et virgo maria ē m̄r xp̄i naturalis: ergo
ē m̄r adoptiua ip̄ius ecclie. Pōt ergo esse
duplex sensus in hoc versu. p̄mo q̄ dicat
sp̄osa ad xp̄m. Quis det te fratrem meum
sugentē. i. qui sugisti vbera matris mee
ut inueniā te foras. Alio mō pōt itelligi
referēdo li matrē ad gētilitatē matrē car-
nalē ip̄i ecclie. Et tunc sensus ē ver⁹ et cō-
formis l̄re. q̄si dicat sp̄osa. Quis erit ille
de⁹ et ille ip̄ator illūinat⁹ p̄ deuz: qui det
et cōcedat te xp̄m fratrem et sp̄sum meū
vt sugas vbera gētilitatis matris mee accep-
tādo ab ea fuitutē late. s. ut tota gētilitas
cōuertat̄ ad fidē et exhibeat tibi vbera late
sicut ego facio et p̄ p̄ns sicut sugis vbera
mea: ita sugas vbera toti⁹ gētilitatis matris
mee. q̄si dicat. vtinā de⁹ p̄r et tota fuitas
illūinet impatores et reges et totā gētili-
tatē ut ego que sum in hoc exilio possim
reuertere ad ciuitates et pp̄los et ad gētili-
tatē matrē meā et possis eā baptizare vt
sp̄suz me⁹ sugat vbera matris mee accep-
tando ei⁹ latrā. In hebreo habet. quis da-
ret mihi ut tu tanq̄ frater meus sugeres
vbera matris mee. Et tūc l̄ra ē magis cla-
ra ⁊ p̄formis huic expositiōi. Et iō sequi-
tur. inueniā te solū foras et deosculer te.
et me nemo iā despiciat. Ad cui⁹ intel-
lectū ē aduertēdū. q̄ hic loquit̄ ad modū
eoꝝ qui p̄mo p̄traxerūt sp̄salia clādesti-
naz: qui p̄mo se obsculatur i ascōdito. sed
postq̄ parētes p̄sentiūt i matrimonio et
matrimoniū est notū toti pp̄lo: tūc sp̄o-

De nono cantico.

si se osculantur in publico absque erubescētia. ita ergo pariter fecit primitiua ecclesia de populo gentili. Hanc primo fuerat clandestine christo desponsata contra voluntatem et scitum parentum eo modo quo supradictum est. postea metu parentum fugit ad montes et erat ibi in agro per totam persecutionem diocleciani. et sic ibi osculabatur sponsus in abscondito et secreto. Sed postquam beatus silvester cum suo clero reuersus est in ciuitatem et baptizauit constantinum et concessa est facultas christianis publice predicandi euangelium: et edificandi ecclesiam et diuina officia celebrandi: tunc ecclesia osculabatur sponsus suum in publico et in itinere et in plateis ubi publice profitebatur christum et eius legem euangelicam. Et hoc intendit dicere sponsa cum ait. Quis mihi det et procedat te christum fratrem meum: ut sugas uera totius gentilitatis matris mee eius patriam acceptando: ut publice inueniam te foris. scilicet in itinere et in platea. et ibi solus osculer te publice coram omnibus tuum nomen profitando et predicando: ut in tali predicatione et cultu nemo iam amplius me despiciat nec persequatur: sicut factus est usque ad presentem diem. quia per decem imperatores fui afflictata et infestata fugiendo per nemora. In herbeo habetur. Quis mihi det: ut tu tanquam frater sugas uera matris mee: ut inuenirem te in uico et oscularer te: et nemo me despiceret. et tunc luna est magis clara. Et ideo sequitur. Apprehendam te in domum matris mee. Et hoc dicit. quia illa sponsa introduxit christum in domum matris sue. scilicet ad populum gentiles quoniam in populo gentili publice nomen christi predicauit et ecclesias construxit. unde sic in principio apostoli peruerterunt illam paruas ecclesias ex populo gentili. Ita postea illa parua ecclesia multis tribulationibus afflictata peruertit totum residuum gentilitatis. et per dominum conuertit matrem suam. et introduxit sponsus in domum gentilitatis matris sue. Et ideo sequitur. Et ibi

me docebis. qui dicat. quod postquam introduce ro te in domum matris mee. et publice poterō nomen tuum predicare: tunc ibi me docebis. id est dabis mihi doctores: quibus reuelabis secreta sacre scripture: et refabunt et declarabunt scripturas utriusque testamenti et defendent ecclesiam contra hereticos. hoc autem dicit quia illico post conversionem constantini fuit in ecclesia copia magnorum. sicut fuit Athanasius / Basilius / Gregorius nazansenus / Ambrosius / Hieronymus / Iulianus / Augustinus et ceteri qui spiritu sancto illustrati: glosarunt scripturas et instruxerunt fideles et debellarunt et exterminarunt hereticos. Sed quia scia eorum non fuit ab alio nisi a christo qui eos per spiritum sanctum edocuit. ideo dicit ibi. me docebis. Sed quia ecclesia est ingrata recipiendo tota beneficia a sponso: nisi redderet uices amoris per exhibitionem patrie. ideo subdit sponsa. Et dabo tibi poculum ex uino condito. id est sicut tu me docebis secreta sacre scripture apicando. Ita ego dabo et offeram tibi poculum predicationis ex uino condito. scilicet ex intelligentia sacre scripture: que est dulcior omni uino. unde dictum est quodam uinum conditum et expressum ex uinea sacre scripture uetus testamenti. Et hoc uinum conditum expresserunt doctores ex sacra scriptura et obtulerunt christo. quod quidem uinum fuit dignum et sapidum dilecto christo ad potandum: et detribus id est populis suis ad ruminandum prout dictum est super. Item sponsa non solum obtulit sponso poculum sacre scripture: sed et poculum sacramenti altaris ex uino condito et consecrato. Et ita pariter offert poculum aliorum sacramentorum et fidei articulozum et poculum obseruationis preceptorum et operum misericordie quod poculum est sponso valde sapidum et acceptum Sed quia ecclesia non solum offert christo merita sue passionis siue uinum sue passionis in sacramentis: sed etiam offert uinum meritorum scilicet

De nono cantico.

martirū et virginū et p̄fessorū. Ido subdit
Et dabo tibi mustum malorū granatorū
meorū. vñ per mala granata intelligūtur
p̄ncipalr̄ martires qui p̄ xp̄o sanguines
fuderūt. et ex p̄nti intelligūtur oēs cōfes
sores et sc̄ti et iusti qui oēs cōtinētur sub
vna pelle et tegimine fidei et caritatis sic
in malo granato cōtinētur multa grana
rubea sub vna pelle. ita oēs fideles rubri
cati sanguine xp̄i cōtinētur sub gremio ec
clie: mustū ergo istorū malorū granatorū
.s. sc̄torū martirū sunt merita eorū expressa
ex martirio et laborib⁹ quos p̄ xp̄o sustu
lerūt. vñ hoc mustū malorū granatorū of
fert ecclia xp̄o sponso suo in festiuitatib⁹
quas celebrat in memoriā sc̄torū. Itē hec
merita sc̄torū offert cotidie ecclia simul
cū passiōe xp̄i i sacramēto altaris. vt p̄
cū dicit i canone. Cōmunicātes et memo
riā venerātes in p̄mis gl̄iose virḡis ma
rie/ et b̄torū ap̄torū/ et martirū. Et hoc est
mustū malorū granatorū et poculū qd̄ ec
clia offert cotidie xp̄o sp̄oso suo. Ex sup̄
dictis ergo p̄. qualr̄ ista ecclia sp̄osa xp̄i
exiuit in cāpū pugne terribilis vt castro
rū acies ordiata cū multis choris et exer
citib⁹ castroꝝ bellicorū. Et pugnavit diu
p̄tra inimicos suos. s; tādē devicit eos et
triūphavit de oib⁹. Nā p̄ martires devi
cit oēs tyrānos. et p̄ virgines et p̄tinētes
triūphavit de carne. et per monachos et
heremitas et religiosos triūphavit d̄ mū
do et diabolo/ et p̄p̄is eius. Et p̄ docto
res triūphavit de hereticis. Et sic postq̄
tpe p̄stātini devicerat oīs sup̄dictos. et
fuerat tota gētilitas conuersa: tūc sp̄osa
absq; timore/ et erubescētia osculabatur
sp̄osus in publico: et erat in ei⁹ amplexu
et favore ei⁹ legē euāgelicā p̄dicādo et pu
blice diuina officia celebrādo. Et ip̄e spon
sus sam publice fauebat sp̄ose tenēs eaz

in suo amplexu favorabili: qño cōstātini⁹
dotavit eaz magnis munerib⁹ et diuicijs
et dñio tēporali et amplo p̄rimonio. vi
dens se ergo sp̄osa i tāto honore et p̄spi
tate et favore sp̄osi p̄stitutā p̄cludit dices
Leua ei⁹ sub capite meo: et dextera illi⁹
amplexabit me. i. jā xp̄s sp̄osus me⁹ ho
norificavit me intātū: q̄ leua ei⁹. s. dñius
tēporale et copia bonorū tēporaliū ē sub
capite meo ad sustētādū statū honorificū
in hoc mūdo. et dextera illi⁹. i. potestas
eius sp̄ualis quā mibi p̄cessit ad regendā
ecclias amplexabit me. q̄i dicat. q̄ xp̄s
sponsus me⁹ amplexabit me totā. s. bra
chio sinistro. s. copia bonorū tēporaliū sub
capite meo: et dextera. i. potestas ei⁹ sp̄u
alis erit supra me. Et sic utroq; brachio
āplexabit me. s. tēporali et sp̄uali. Et sic
jā sum in suo amplexu p̄sposito et favorabi
li tanq̄ victrix et triumphatrix et dñia to
tius mūdi favorata. S; qz sp̄osa agēs
gr̄as gl̄ificata fuerat in xp̄o eo qz āplex⁹
fuerat eā supponēdo leuā copie bonorū
tēporaliū sub capite ad sustētādū ei⁹ honori
ficū statū et ponēdo dextas bonorū sp̄uali
ū sup eā. et p̄ p̄ns sp̄osa jaz q̄escebat: q̄i
dormiēs i āplexu sp̄osi libata a p̄secutiōi
bus et laborib⁹. iō sponsus ei⁹ exortat et
adiurat filias hierl̄m. i. oēs deuotos fiō
les ne excitēt et impediant eam ab illa qui
ete et p̄spitate in q̄ manet: et ne separet
eam ab amore et fide sp̄osi. nec impediat
ip̄as a cultu latric. iō ait sponsus. O filie
hierl̄m adiuro et admoneo vos ne susci
tetis. i. ne impediatis nec euigilare faciatis
dilectā a somno cōtēplatiōis et latric do
nec. i. dū ip̄a velit. Ad maiorē intelli
gētiā hui⁹ ē valde notandū qz salōn i hoc
libello enumerat et memorat tres am
plex⁹ hui⁹ sp̄osi ad sponsam. Et post quē
libet amplexus facit adiurationes et adiu

De nono cantico.

rationē et adiurat filias hierl'm ne susci-
tent sponsam. qui quidē tres amplexus
cū suis adiuratiōib⁹ referunt ad diuersa
misteria. vñ p̄m⁹ amplex⁹ fuit incarnati
onis et hūanitatē susceptiōis. qñō x̄bū
etnū fili⁹ dei assumpsit et vniuit sibi illas
hūanitatē p̄sonalit̄ in vnitāte suppositali
Hūc autē amplexū incarnatiōis memo-
rauit in cātico sc̄do. cū dixit. Dū eēt rex
in accubitu suo ⁊c. Et hoc magis explica-
uit in fine cātici. cū dixit. Lena eius sub
capite meo ⁊c. s; illico subdit sp̄s⁹ di-
cens. Adiuro vos filie hierl'm p̄ capreas
ceruosq; campoꝝ. i. p̄ p̄riarchas ⁊ p̄p̄he-
tas ne suscitētis nec euigilare faciatis di-
lectam. s. hūanitatē assumptā ab vnitāte
p̄sonali qua est verbo vnita. doñc ip̄a ve-
lit. Et adiurat p̄ p̄riarchas ⁊ p̄p̄hetas eo
q̄ eis fuit sub iurejurādo p̄missus miste-
riū incarnatiōis/et aduētus x̄pi i carnē.
Hoc autē dicit. qz qd̄ semel x̄ps assump-
sit: nunq̄ dimisit. vñ l; in triduo aīa fue-
rit a corpore separata p̄ mortē: tñ verbū
neutrū dimisit. Sc̄ds autē amplexus
fuit filij dei ad eccliam de poplo isrl̄itico
tēp̄re sue ostensiōis ⁊ p̄dicatiōis. qz tūc
x̄ps recepit in suo amplexu eccliam con-
gregatā de poplo isrl̄itico qñō vocauit a/
postolos ⁊ discipulos/ ⁊ alios fideles d̄ il-
lo poplo ad fidē. et hoc p̄ p̄dicatiōē ⁊ mi-
racloꝝ opationē. quē amplexū memora-
uit sp̄sa in fine terciij cātici cū dixit. In-
ueni quē diligit aīa mea: tenui eū nec di-
mittā donec intromittā illū i domū ma-
tris mee. s. synagoge. et in cubiculū ge-
nitricis mee. i. plebis isrl̄itice que genuit
me fm carnē: qd̄ fuit impletus: qñō x̄ps
misit ap̄los ad p̄dicandū in oēm ciuita-
tem ⁊ locū quo erat ip̄e v̄etur⁹: in qua p̄-
dicatiōe multos cōuerterūt et baptizauē-
rūt vt p̄ luce. xj. Et sic illa ecclia ap̄loꝝ

introduxit sp̄sus in domū matris eorū
p̄ fidē. Hoc idē fecerūt post receptionem
sp̄s sc̄ti. qz i illa die baptizati sunt triam-
lia de illo poplo/et multo plures in dieb⁹
sequētib⁹. vt p̄ in actib⁹ ap̄loꝝ. Et sic p̄
q̄r illa sp̄sa introduxit x̄pm in domū
matris sue: vt amplecteret eā sp̄sus. et
sic māsit illa ecclia in amplexu sp̄si. S;
qz illa sp̄sa semel cōuersa nunq̄ recessit
ab amplexu sp̄si. iō ibidem illico subdit
sp̄sus adiurādo filias hierl'm dicēs. Adi-
uro vos filie hierl'm p̄ capreas ceruosq;
campoꝝ ⁊c. Tercius amplexus fuit
qñō x̄ps amplexus est eccliam de poplo
gētili. qñō x̄ps amplexus ē eā cū multo
fauore put dictū est in hoc cātico nono.
Ad quē amplexū sequit̄ terciā adiuratio
ad filias hierl'm. s; ista adiuratio nō sc̄ta ē
cū cōditiōib⁹ sup̄dictay duay adiuratio-
nū. Nā illa adiuratio sc̄ta ē per capreas
ceruosq; cāpoꝝ. Ista autē terciā nō put
p̄ i l̄ra. cā cui⁹ pōt esse ista. Nā l; ista ec-
clia nūq̄ erit sepata ab āplexu sp̄si sc̄ta
vna cū ecclia p̄uersa de plebe isrl̄itica. eo
qz l; fluctuet p̄tinue. tñ nūq̄ submergef̄
naucula petri. tñ qz p̄riarche et p̄p̄hete
nō p̄fixerūt nec limitarūt tēp⁹ h⁹ ecclie a
cōstantino et a tēp̄re sue p̄spitatis vsq; ad
fm aduētū x̄pi. Ideo sp̄sus nō adiura-
uit filias hierl'm p̄ capreas ceruosq; cāpoꝝ
in hac t̄tia adiuratiōe. Alia cā pōt esse eo
qz pplus gētilis nō hūit p̄riarchas nec p̄-
phetas qui p̄phetarēt amplexū h⁹ sp̄se
ad x̄pm. nec aduētū x̄pi ad pplus gētilem
sicut hūit pplus et plebs isrl̄itica. Ideo
hec terciā adiuratio non fit p̄ capreas cer-
uosq; campoꝝ. Et hoc de nono cantico.

Sequitur decimū canticū.

l. iiii.

Decimū canticū.

Que est ista que ascendit de deserto
Delitijs affluens
Innixa super dilectū suū.
Sub arbore malo suscitavi te.
Ibi corrupta ē mī tua
Ibi uiolata ē genitrix tua.
Donec me ut signaculum
super cor tuū Et signaculū
super brachium tuū Quia
fortis est ut mors dilectio
Dura sic infernū emulatio.
Lampades eius ut lampades
ignis atqz flammaram.
Aque multe nō potuerunt
extinguere caritatem
Nec flūina obruent illā.
Si dederit hō oēs substātiā
domus sue pro dilectione
Quasi nihil despiciet eaz.

Hoc est decimū et ultimū canticum in quo salomon canit prospitatem et pacē ecclie spōse xpī sibi datā et pcessā post conersionē constātinī. in quo quatuor facit. Pr̄mo describit quādam admirationē de felici statu hui⁹ spōse. Secūdo describit quādam exortationē spōsi ad spōsā ne ipm obliuiscat allegādo beneficia sibi collata. Tercio memorat pgressū et cōtinuū exercitiū spōse. ut satisficiat spōso et reddat vices amoris. Quarto explicat finale pmiū desideratū et ultimū terminū bñitudis spōse: v̄l ponit vocationē

spōse ad supiorē felicitatē et altiorē statū. scda ibi. Sub arbore malo suscitavi te. tertia ibi. Soror mea paruula ē. q̄ta ibi. Dille tui pacifici. Quātū ad primū ergo salon introducit choz adolescētularū admiratiū subitā pspitatem hui⁹ spōse. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdum put sup̄ visus est. q̄ ista sponsa a pncipio sui. s. post xpī ascēsiōnē semp̄ fuit afflicta et abiecta: et pugnauit i cāpo cū inimicis. Et obtēta victoria et triūpho de omnib⁹ fuit magnificata p magnū cōstantinum intātū: q̄ impator largitus ē sibi urbē romanā cū toto patrimōio sibi adiacētis: et dedit sibi septuagintaduas ciuitates / et duo milia opida: ut fertur in ytalīa et in sulis adiacētib⁹. Et sic cōstātin⁹ relicta ytalīa in potestate siluestri vicarij xpī elegit sibi sedē apud bizātum tracie: que postea cōstātinopolis. i. ciuitas cōstātinī nūcupata est. Et sic exide oēs reges terre et imperatores et pncipatus subiecerūt colla iugo xpī et ecclie sponse sue. Et sic ecclia māsit dñā mūdi delicijs spūalibus et etiā t̄p̄alib⁹ affluēs: et māsit innixa et r̄clīnata in fauorabili amplexu xpī spōsi sui. vidētes ergo adolescentule et filie hierl̄m. i. minores ciuitates et opida ad xp̄m puerse et simplices fideles tā subitā mutationē spōse d̄ aduersitate i pspitatē et de psecutiōe et afflictōe i copiā delitiarū admirātes dicunt. Que mulier ē ista q̄ ascendit de deserto etc. In quib⁹ v̄bis tria bona explicat q̄ faciunt ad felicē et p̄sperē statū hui⁹ spōse. p̄mo quia ascendit d̄ deserto. i. quia exit de campo pugne et p̄secutiōis et ascendit ad statū pacis et felicitatis. Secūdo q̄ ascendit delicijs affluens: p̄ qd̄ explicat copia et sufficiētia bonorū spūaliū: et tēporalia et plenaria potestas sup̄ totū orbē tradita sibi a xpō spōso suo. Tercio dicit. q̄

De decimo cantico.

erat innixa ⁊ reclinata supra dilectū suū .s. xpm spōsus suū. qz tenebat ipam amplexā vtroqz brachio. .s. tporali et spūali p qd̄ denotaf eius securitas ⁊ quies ⁊ fauor. Et iō filie hierl̄m quas spōsus adiuuauerat ne excitarent spōsam dormiētes i ei⁹ amplexu: vidētes tā subitā mutatiōnē ab aduersitate i pspitatē dicūt. Que ē ista q̄ ascēdit de deserto delitijs ⁊ diuitijs affluēs innixa sup dilectū suū. Ad cuius maiorē euidentā ē notādū q̄ ista spōsa ter exiuit ad ostēsiōnē poploꝝ et diuersimode. et iō filie hierl̄m tribus vicib⁹ admirātes interrogauerūt de statu huius spōse Nam p̄mo ascēdit p̄ deſtū isrl̄iticū: sicut virgula fumī ex arōatib⁹ mirre ⁊ thuris ⁊ vniuersi pulueris pigmētarij. vt dictū est in q̄rto cātico. qd̄ fuit q̄no eccl̄ia aploꝝ pegrinata ē cū xpo spōso suo p̄ totā terraz pmissiōis cū signis et virtutib⁹ et miraculis vt ibi dictum est. vt p̄ totuz discursuz euāgelicū. Et iō filie hierl̄m et a dolescētule. .i. oēs ppli terre pmissiōis admirātes opa xpi mirabilia ⁊ opa discipuloꝝ qui etiā i noie iesu xpi sanabāt infirmos ⁊ eiciebāt demōia. vt p̄ luce. xi. et mat. x. iō dicebāt. Que ē ista q̄ ascēdit p̄ deſtū ⁊c. Et dicebat illa spōsa ascende re eo qz xps ascēdebat hierosolimā ad cāpum passiōis ad crucifigendū. Scdo ista spōsa exiit ⁊ p̄gressa ē p̄ deſtū popli gentilis et hoc q̄i auroꝝ p̄gens pulchra vt luna: electa vt sol: terribilis vt castroꝝ acies ordiata ad pugnādū p̄ta. vt dictū ē cātico octauo. Et iō vidētes eā filie syon ⁊ regie ⁊ p̄cubine laudauerūt eā de fortitudine ⁊ mirabilib⁹ actib⁹ ei⁹. et admirantes dicebāt. Que ē ista q̄ p̄grediſ q̄i auroꝝ p̄gens ⁊c. put ibi dictū ē. Et dicebat spōsa p̄gredi p̄ deſtuz. eo qz p̄cedebat et p̄seuerabat in sua p̄tinua pugna p̄tra ini

micos. Tercio autem quia ista sponsa post conuersionem constantini exiit de deserto pugne et persecutionis: ⁊ delitijs affluēs innixa sup dilectum suū sponsum ascēdit in tam altū culmen dignitatis et p̄speritatis. Ideo filie hierl̄m admirant̄ dicentes. Que ē ista q̄ ascēdit d̄ deserto ⁊c. Filie ergo hierl̄m de pplo iudayco mirabant̄ i q̄rto cantico virtutes et mirabilia opa huius spōse q̄ fiebant in noie xpi spōsi sui. Sed in octauo cantico filie hierl̄m. .i. cōuersi de pplo gētili mirabant̄ fortitudinē et multiplicē pugnaz et victoriā huius spōse p̄ inimicos. In p̄ncipio aut̄ hui⁹ decimi cantici admirantur eius p̄sperū et felicē statū. eo modo quo d̄ctz ē. Fuit ergo ista spōsa illico post xpi ascēsiōnē et spūs sc̄ti missionē q̄si auroꝝ cōsurgēs a nocte legis et tenebris ydolatrie. postea crescēdo fuit pulchra ut luna postea magis lucida incipiēs habere doctores facta ē electa ut sol. postea t̄p̄re impatoꝝ p̄seq̄ntiū facta ē terribilis ut castroꝝ acies ordinata ad pugnādū cōtra eos ⁊ oēs alios inimicos. sed h̄ita victoria d̄ oib⁹ facta ē p̄ cōuersionē cōstantini diuitijs et delitijs affluēs innixa et reclinata sup dilectū suū tanq̄ d̄na mundi. It̄ ista spōsa fuit q̄si auroꝝ p̄surgēs in lege nature et pulchra ut luna in lege veteri. sed fuit electa ut sol in xpi aduentu. sed fuit terribilis ut castroꝝ acies ordinata in t̄p̄re p̄secutionū. sed fuit delitijs affluens ⁊ innixa sup dilectū post cōuersionē cōstantini Et hoc ē qd̄ intēdit dicere salon i hac p̄ri/ma parte. Deinde cū dicit. Sub arbore malo suscitavi te ⁊c. Introducif spōsus ad exortādā spōsam ne ingrata obliuiscat̄ amoris spōsi ⁊ beneficior̄ receptoꝝ. Ad cui⁹ it̄lectū ē aduertēdū sicut frequēter dictū ē. q̄ oia bona q̄ possidet

De decimo cantico.

ecclesia emanat ex passione christi. Et hoc tam bona temporalia quam spiritualia: nam manifestus est quod omnis virtus et gratia sacramentorum traxerunt virtutem ex passione christi. Et omnia dona spiritus sancti que dantur in confirmatione dantur pro meritis passionis christi. Et omnia merita christi: que dispensat ecclesia per indulgentiarum largitionem emanat ex passione christi. Et sic est dicendum de omnibus bonis spiritualibus. Et non solum bona spiritualia: sed etiam bona temporalia data sunt ecclesie propter merita passionis christi. Nam Constantinus ut infra patebit donavit ecclesiam magna copia bonorum temporalium ut fieret particeps et consequeretur merita passionis christi. Et sic omnes reges et principes christianorum edificaverunt ecclesias et ditaverunt eas. multi milites et cives instituerunt beneficia in ecclesia ut participaret merita passionis christi. Et sic est dicendum de omnibus elemosinis et oblationibus et decimis et primitiis que dantur ecclesie. Sed quia talia bona adeptus est nobis christus in arbore crucis. id est dicit christus ad sponsas: quod sub arbore malo suscitavit eas a morte eterna. et in arbore crucis suscepit pro ea mortem et passionem et adeptus est copiam et sufficientiam meritorum et bonorum spiritualium et temporalium ad ditandum et magnificandum imperium. id est ex copia tantorum bonorum non debet superbiere: nec extolli nec posita in tanta felicitate debet sponsum oblivisci: nec ab eius amore recedere. quia in arbore crucis caro pretio sui sanguinis redemit eam et a morte eterna suscitavit. et innumeris bonis ditavit. Et propter quod sponsa semper memor tantorum beneficiorum debet vices amoris rependere. quia amor non nisi equali amore comparatur et persolvitur. Sed maiorem dilectionem non potuit christus ostendere sponse quam mori et pati pro ea: et facere eam partem et participem et sortem suorum meritorum et fructuum eorum. ergo sponsa non potest recopescere nec rependere vices tantae dilectionis: nisi quod

moriamur pro christo vel eius precepta et voluntates observet. Dicit ergo sponsus: o sponsa non superbas nec te extollas in superbia et fastu eo quia posita es in tam alto culmine dignitatis: et copia bonorum et deliciarum et in tam proprio statu. quia hoc non habes ex natura tui nec genere tuo. quia ex adam et natura corrupta: non habes nisi malum puta mortem temporalem: quam eternam. Et ab eis non traxisti nisi omnes infirmitatem et infirmitatem. a me autem habes omnes gratias et salutem. quia sub arbore malo suscitavi te a morte peccati et omni miseria. unde malus est quedam arbor fructifera excellens in fructu super omnes arbores sicut dixit sponsa in cantico secundo. Sicut malus inter ligna silvarum: sic dilectus meus inter filios. In hebreo autem habetur. Sub pomo suscitavi te. Et id est pro malo siue pomum intelligitur arbor crucis. que protulit nobis fructus incomparabiles meritorum sub qua arbore crucis christus suscitavit totum genus humanum a morte eterna. unde sicut adam comedendo fructum prohibitum sub arbore scie boni et mali precipitavit totum genus humanum in mortem. ubi corrupta et sauciata fuit tota humana natura matris nostre unde trahimus originem. Ita pro oppositum christus suando obedientiam patris gustando in cruce amaritudinem passionis: suscitavit genus humanum a morte eterna: et sanavit ab omni infirmitate et miseria. Ideo dicit christus sub arbore malo. id est sub arbore crucis suscitavi te: quia superle ibi. id est sub arbore prohibita corrupta est tota natura matris tue. Et ibi. scilicet in paradiso terrestri sub eadem arbore violata est natura matris tue. nam voluntas que ante erat libera facta violata pro carne et sensualitate corrupta: quasi violata et cogit violentia complacit ad peccandum et omne nefas perpetrandum. quia manet pena ad malum et cum violentia et difficultate facit bonum. quia regnum celorum vim patitur propter corruptos

De decimo cantico.

nature et violenti rapiunt illud. Et ideo quia ista litera est transposita debet sic ordinari in constructione. scilicet quod ibi. scilicet in paradiso terrestri et horto deliciarum sub arbore prohibita tota natura mater tua fuit corrupta. quando primi parentes comederunt fructum prohibitum. et ibi fuit violata. id est violenter expoliata genitrix tua omnibus bonis gratuitis quando adam volens descendere ab hierusalem in herico incidit in latrones qui ipsum expoliaverunt et sauciaverunt et semivivo relicto abierunt. Ideo ego sumes te super humerum meum suscitavi te sub arbore crucis. scilicet quod ibi in arbore crucis germinavi fructum merito ad sanandum vulnera tua et ad suscitandum te a peccato per baptismum et cetera sacramenta. Item aliter potest intelligi ista littera referendo licet mater tua ad synagogam et legem veterem et gentilitatem: et licet genitrix tua ad presentes ecclesias. quasi dicat. O sponsa ego te suscitavi sub arbore crucis. et ibi in cruce corrupta et mortua et extincta est mater tua synagoga simul cum lege moysi. quod mecum fuit crucifixa et mortua et sepulta. et etiam genitrix tua. scilicet gentilitas ibi fuit violata cum suis superstitionibus. quod ibidem fuit diabolus percussus et de populo gentili violenter eiectus et fugatus. Alia autem translatio secundum hebraeam habet sic. scilicet ibi corrupta est mater tua ibi violenter parturivit te genitrix tua. et tunc explicat maius sacramentum. Nam sub arbore crucis christus suscitavit nos a morte eterna: quam incurrimus in adam propter esum ligni prohibiti. Et ibi. scilicet in cruce christi corrupta et mortua est mater nostra tam gentilitas: quam synagoga. scilicet ibidem crux que est mater nostra cum magna violentia et dolore christi peperit et parturivit totam ecclesiam sponsam ex latere christi. Crux ergo siue caritas christi que est mater nostra parturivit nos cum violentia et dolore per latorem christi. Et sic utraque expositio est satis confor-

mis littere et catholice fidei et veritati. Et ideo subdit sponsus dicens. Pone me ut signaculum super cor tuum: quod dicit. Si ita est quod ego te suscitavi sub arbore crucis a duplici morte quam incurristi in adam. et fui clavus in manibus clavatus: et lancea perforatus in latere. et ex latere meo parturivi te cum immenso dolore et violentia. et pro te fui vulneratus et ferro et flagellis signatus in toto corpore. ergo pone me ut signaculum super cor tuum per fidem et caritatem. et ut signaculum super brachium tuum per operationem et effectum: sicut ego te dilexi per affectum et effectum. quod dicit quod si deus precipit filiis israel ut portarent signa legis in fronte et digito et manu. eo quod liberaverat eos de egiptiaca servitute et de manu pharaonis in mari rubro. ergo maiorem causam habes tu portandi signaculum mee passionis in corde per affectum et in brachio per effectum. unde hoc dicit quod non sufficit portare nomen christi in solo corde: sed etiam in ore et opere ipsum publice profiteri et predicando: sicut ipse publice pro nobis in cruce passus. Et ideo corde creditur ad iusticiam: confessio autem oris fit ad salutem. Et reddit causam que tenemur ipsum corde diligere: et ore et opere profiteri dicere. Quia fortis est ut mors dilectio. quod dicit quod tantum fuit fortis dilectio et caritas quam in corde erga vos gessi et opere ostendi quod usque ad mortem crucis me sponte exhibuit. Et emulatio fuit dura ut infernus. id est tantum fuit dura emulatio. id est stimulus amoris erga vos quod me fecit in infernum descendere: ut exinde antiquam peccata repeterem: et fideles veteris testamenti liberarem. Fuit ergo illa emulatio dura et laboriosa. Et non solum liberavi illos prescitos de inferno. sed omnes iustos futuros precepui ne in illum locum descenderent. Ergo maior fuit ista liberatio totius generis humani ab eterna morte et servitute spirituali: quam fuit liberatio israel de egipto

De decimo cantico.

et fuit tēpali. in hebreo at̄ hēf. Dura et infernus iuidia. Et tūc eēt sensus q̄ in iuidia qua iudei occiderūt x̄pm p̄ n̄b fuit dura et crudelis: sicut pena inferni: siue q̄ pene quas x̄ps p̄ n̄b passus ē ex iuidia iudeoz fuerūt dure et crudeles: sicut dolores iferni. s; forsan magis est p̄formis trāslatio n̄ra cū supiori expositōe. est x̄m q̄ sicut hoc nomē stimulus siue emulatio apud nos ē equiuocū ad amorē et ad inuidiam siue odiū. Ita p̄it vocabulū positus in hebreo. sed iudei moderni accipiūt et p̄nūciant alterā significatiōez. Sed significatio quā accipit supior expositio videt̄ magis p̄formis ut dōctm ē. quia illa dilectio et caritas q̄s x̄s gessit erga nos d̄duxit ip̄m usq; ad mortez crucis. Et ille stimulus amoris fecit ip̄m descendere usq; ad infernū ad p̄dam antiquā repetēdā et infernū expoliandū. Et iō subdit. q̄ lāpades ei⁹. i. dilectiōis et stimuli amoris q̄s erga nos gessit: fuerūt sicut lampades et faces et ardores ignis atq; flāmarū. q̄si dicat: q̄ sicut ardor ignis et flāme totalit̄ cōburnunt et cōsumūt facē et lignū et carbonē. Ita ignis et ardor caritatis totalit̄ cremavit x̄pm tanq̄ verū holocaustus in ara crucis p̄ nobis. quia tantū fuit copiosa apud eū redēptio: q̄ totū sanguinem p̄ nobis effudit et exhausit. Et iō subdit q̄ tantus fuit fortis ille ignis et ardor et flāma caritatis: q̄ aque multe nō potuerunt extinguere caritatē. i. q̄ nulle mine nec p̄secutiōes/nec tormēta/nec flagella nec mors potuerunt extinguere caritatē et amorē quin p̄ nobis x̄s moreret. et p̄z p̄ns ille ignis et ardor caritatis fuit maior et fortior quocūq; igne materiali. quia nō ē ignis nec flāma tam grādis quin extinguat̄ p̄ multā aquā. Itē nec flūina ire et p̄secutionū obruerūt illā caritatē. Quā

ē aduertēdū q̄ p̄ aq̄s multas intelligit p̄secutiōes q̄s x̄s passus ē in sua p̄grinatione ante mortē et passiōez. q̄ multas iniurias et obp̄bria et laborēs passus ē. ut p̄z p̄ totū discursum euangelicū. q̄ quidē p̄secutiōes et labores nūq̄ potuerūt extinguere caritatē ei⁹ nec retraxerūt eum ab incepto ope redēptiōis. Itē p̄ flūmina intelligit iras scribarū et phariseoz et potestātē pilati gerētis vices impatoris. Sed nunc ista flūmina potuerunt obruere et p̄sternere illas caritatē. ergo fuit fortior et firmior et immobilior illa caritas x̄pi quā q̄s fr̄is vel dom⁹ sita iuxta flūmia. q̄ nō ē turris tā fortis sita iux flūmina quin corruat si illa flūmia excessiue inundāt. Sed caritas x̄pi nūq̄ potuit corruere nec obrui p̄ violētā et inundationē p̄secutionū scribarū et sacerdotū nec impatorie p̄tatis quā pilatus exercebat. q̄ mors et passio x̄pi ministrata p̄ eos nō potuit retrahere x̄pm ab ardore caritatis. Et iō p̄cludit x̄ps q̄ maiorē caritatē nemo poterat ostēdere p̄ amico: q̄ ip̄e ostēdit p̄ nob. nā nō dedit p̄ nob bona tēpalia et bona fortune: s; dedit p̄ nob seip̄m ad mortez. q̄ maiorē hāc dilectiōez nemo hēt: ut aīas suā ponat quis p̄ amicis suis. Jo. xv Et iō subdit q̄ si dedit homo oēs substātiā suā p̄ dilectiōez: q̄i nihil despiciet illas q̄i dicat. q̄ nō sunt p̄parāda bona tēporalia ad vitā hoīs. Nā si homo dederit oēs substātiā suā. i. oēs diuicias et bona tēporalia p̄ dilectiōez vni⁹ amici. q̄i nihil despiciet eas substātiā et bona tēporalia respectu illius qui dat seip̄m et vitas p̄ amico. q̄ multi dāt et offerūt bona tēporalia p̄ amico: s; nolunt dare vitā suā: nec mori p̄ eoz et sic magis diligūt seip̄os q̄ bona tēporalia nec amicos. q̄ pelle p̄ pelle et cuncta q̄ homo hēt dabit p̄ aīa sua. ut p̄z

De decimo cantico.

Job pmo. S; x^o oia bona t'p'alia dedit p nob q; paup venit i huc mundu; et paup voluit vivere: et nos diuites faceret in suo regno. Itē magis dilexit nos: q; vitā suā. q; se ipm et vitā suā obtulit ad mortē p nob: ut nos viuificaret: et a morte liberaret. Ex quib' p; qualr caritas xpi excessit oia bona mūdāna et oēs dilectiōs alioꝝ. Et iō dicit. q; ponamus hāc suā caritatē et mortē et passionē et eius nomen et legē euāgelicā in corde nro p affectū et in brachio nro tanq; signaculū p opatiōs et effectū. hāc autē caritatē ipartiuuit xps martirib' suis: qui pro eo reddēdo vices amoris passi sūt carceres et tormēta vsq; ad mortē. Et iō sicut cōmēdat suā caritatē erga nos: ita cōmēdat caritatē martirū et alioꝝ sc̄toꝝ erga ipm. S; forsan etiam impropat i hoc loco i gratitudinē malis p̄latis et xpianis. qui saginati p̄guedine et copia bonoꝝ t'p'aliū: q; ex meritis xpi crucifixi possidēt elati i supbiā p̄tenuunt xpm et bona sp̄ualia. et quertūtur ad tēporalia. q; forsan iam tūc p̄uidēs salon i sp̄u pphético jaz i p̄sona xpi ipropat in gratitudinē malis xpianis et p̄latis et etiā regib' et p̄ncipib'. q; ois p̄fas deriuatur a xpo crucifixo. cui data fuit a patre in celo et in terra. mathei. xxviii.

Sror nra paruula
 Et ubera nō habet.
 Quid faciem' sorori nre
 In die quando alloquenda est
 Si mur' ē edificem' super eū
 propugnacula argētea.
 Si hostiū est cōpingamus
 illud tabulis cedrinis.

Ego murus et vbera mea sicut turris Ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.

Quia supius i p̄ma parte hui' cāntici xps explicādo beneficia que nob ptulit: et caritatē quā nob ostendit exortat' est sp̄sā: ut redderet sibi vices amoris dicens. Pone me ut signaculū sup cor tuū et c. Hūc autē i hac sc̄da pte explicat quib' modis debet sp̄sā reddere sibi vices amoris. Ad cui' intellectū est aduertēdū q; oia p̄cepta caritatis reducūtur ad duo. s. declinare a malo et facere bonū. vñ de' i lege veteri et noua nil aliō querit a nob. Ideo ait p os dō psalō. xxxij. Declina a malo: et fac bonū. Et nil aliud xps querit a nob: nisi ut reddamus sibi vices amoris. S; q; nemo potest declinare a malo: nisi virilr resistat tēptationib' mūdi/ et carnis/ et diaboli. Et nemo potest opari siue facere bonū: nisi exercēdo opa mie erga p̄ximū: et opa latrīe erga deū. iō sp̄sā duo facit i hac pte. Hā pmo exortat' sp̄sā: ut declinet a malo cōtinue pugnādo et resistēdo mundo et carni/ et diabolo. Et hoc ostēdit et precipit methaforice inq̄ntū ecclia est quoddā opidū et p̄sidiū siue ciuitas bene munita in qua fideles semp pugnāt p̄tra inimicos obsidētes et infestantes eam. Sc̄do exortatur sp̄sā ad bene opandū et exercēdū opa mie erga p̄ximū et opa latrīe erga deū. inq̄ntū ecclia est q̄dā vinea i qua oēs diuersimode laborāt p ultimo p̄mio adipiscendo et fructū passionis consequēdo et lucrādo. sc̄da pars erit ibi. Vineā fuit pacifico. Quātus ad p̄mū est aduertēdū. q; ecclia nouiter

De decimo cantico.

cōuersa de poplo gētili tēpore cōstātini dic-
ta ē paruula. eo qz tūc erat nouicia ī fide
Et iō dicebat nō hēre mamillas sapientie
et itelligētie sacre scripture: qz veniēs no-
uiter ex superstitione gētiliū et curiositate
philosophoz nōdū nouerat scripturas
sacras vtriusqz testamētis: nec ascenderat
ad arcē euāgelicā vere sapie p xpm edifi-
catam. vñ sicut dictus ē in quarto cātico
sacra scriptura vtriusqz testamētis et itel-
ligētia ei' dñr duo vba ecclie q̄ ptinē p-
pināt lac doctrine et gratie sacramētoz.
Itē ibidē altitudo et sublimitas euāgeli-
ce itelligētie dī collū ecclie et turris dō
edificata cuz ppugnaculis ex qua pendēt
mille clipei et oīs armatura fortiū. Ecclia
ergo dī hēre vba inq̄ntū hēt sapias euan-
gelicā et grām sacramētoz ad nutriēdos
filios. Et dī turris munita inq̄ntū ē ele-
uata: et attigit ardua et p̄funda et hēt ar-
ma sapie ad repellēdos icursus inimico-
rū. quā quidē turrim xps qui ē sapia pa-
tris in ecclia edificauit. Tñ dī puer. ix.
qz sapia edificauit sibi domū. i. eccliam et
excidit colūnas septes. i. septē sacramen-
ta sup q̄ sustētā ecclia et septes dona sp̄s
sc̄ti ad defendēdū eā. Et misit ancillas su-
as. i. ap̄los et doctores et p̄dicatores: vt
simplices et infimos vocarēt ad arces et
ad menia ciuitatis. et subdit. Si quis est
paruulus: veniat ad me. Ex sup̄dictis p̄z
qz ecclia nouiter p̄uersa de poplo gentili
tēpore cōstātini paruula erat. qz nōdū
attigerat arcem sapie qz nouiter erat vo-
cata ad arces p siluestrū et alios p̄dicato-
res. Et sic nō dū ip̄a hēbat mamillas ad
ppinādū lac ceteris. ymo b̄tus siluester
et ceteri prelati ecclesie propinabant sibi
mamillas ad sugēdū. Cuz ergo ista sp̄sa
soror xpi tunc nouiter conuersa eēt par-
uula et inermis et infirma et nouicia non

habens mamillas lactis euangelici ad
p̄bēdū cetis: tunc sp̄sus ei' x' illico post
cōuersionē cōstātini p̄buit sibi copiā doc-
toz ex nouit cōuersis. sicut fuerūt criso-
stomus et eusebi' et athanasi' et basilius
apud grecos. et ambrosi' et hieronim' et
augustin' apud latinos. in quib' abunda-
uit copia lactis vñ oēs accepim'. Et tunc
illa sp̄sa iam facta ē p̄ucta hñs mamil-
las sapie. Itē ip̄e x' qui ē sapia p̄ eosdem
doctores edificauit arduā et munitissimā
arcē in ecclia ad tuēdos fideles et t̄pellē-
dos ifideliū et oīuz inimicoz icursus. nā
oēs libri quos aug' et ceti doctores scrip-
serunt non sunt nisi q̄das arma defēsiua
ad tuēdos fideles contra inimicoz incur-
sus et sunt q̄dam vbera ad eosdem nutriē-
dos. Sed quia isti doctores tanq̄ an-
cille diuine sapie cōtinue clamitant et vo-
cant paruulos ut veniant ad arces vt ibi
tueant et comedant panē et bibant vinū
q̄ diuina sapia miscuit in mēsa. Itē op-
portet qz ista turris munita et ciuitas al-
tis menib' munita habeat hostiū p̄ quod
introducatur paruulos ad arcē et ciuitatē. Et
sic ecclesia dī arx et turris ardua et altis-
sima hñs lac ad nutriēdū et ppugnacula
ad defendēdū et ostiū ad introducēdū fide-
les et paruulos ad arcē. q̄ oīa data sūt ec-
clie p xpm sp̄sum suū. Et hoc ē q̄d intē-
dit dicere salon in hac pte. vñ ait sp̄sus
ad angelos sodals suos: soror nra ecclia
nouit cōuersa de poplo gētili quā nouit
nobis in coniugium sociauim': paruula
ē et nouicia ī fide. Itē mamillas lactis
itelligētie noui ac ve. tes. nōdū hēt. qz
nō fuit nutrita et lactata nisi curiositate
philosophoz et supstitiōe ydoloz. Quid
ergo faciem' sorori nre ī die q̄no alloquē-
da ē. i. q̄no erit de fide et itelligētia sacre
scripture interrogāda et ad disputādum

De decimo cantico.

Hereticos vocanda et ad expugnandos et extirpandos et eliminandos eos ab ecclesia concitanda. qui dicat: oportet ut sibi prebeamus auxiliu. et ex parvula et inermi faciamus eam magna et forte et alta. Et muniamus eam altis muris et menibus et turribus et propugnaculis. et ideo si per quod murus est. id est quod eam muris et menibus munivimus et sepsimus: edificemus super eum propugnacula argentea. id est impatores et principes ad defendendum ecclesiam armis secularibus contra incursus infidelium. ut illi qui ante erant ecclesie persecutores et impugnatores sint eius defensores et fautores. ut impatores et reges terre: qui propter ydola persequebantur ante christianos: nunc ad fidei conversi deleant ydola propter christum et fabricent noviter ecclesias in honorem christi et templum ydolorum in ecclesias christi faciant consecrari. Item si per quod hostium est. id est feci eam hostium: vel feci hostium in ea ad introducendos fideles ad arces ecclesie et munitia civitatis. ideo propingam et coniungamus. et claudamus illud tabulis. id est portis cedrinis. id est faciamus sibi portas cedrinas: qui sunt doctores et prelati et ministri ecclesie: qui introducunt parvulos et simplices in ecclesiam per ecclesiastica sacramenta. Tunc doctores et predicatores vocant parvulos ad arcem suis scriptis et predicacionibus. sed prelati et ministri et sacerdotes introducunt eos per ostium ministrando eis ecclesiastica sacramenta. Et nota quod prelati et doctores et ministri ecclesie domine porte ecclesie in quantum introducunt bonos in ecclesiam et excludunt malos per ecclesiasticam potestatem. sed domine porte cedrine quo ad quatuor proprietates et conditiones quas debet habere omnis bonus prelati et minister ecclesie. sicut habet cedrus. Has quatuor proprietates habet cedrus. Primo enim est arbor altissima super omnes alias. Secundo quod est odorifera. Tercio incorruptibilis et immunis ab omni tinea.

Quarto quod fugat et interficit serpentes et omne animal venenosum fugat. Has ergo quatuor proprietates debet habere omnis bonus prelati et minister ecclesie. Primo quod sit altus in scia sacre scripture: ut sciat invigilare super gregem et vocare pueros ad ecclesiam per sacras doctrinas. Secundo quod redolet fragrantia et odorem virtutum et bone fame et vite ut non solum verbo sed potius exemplo vite discant et sequantur ipsum simplices et minores. Tercio quod sit incorruptus et mundus ab omni vicio ne alios inficiat. Quarto quod habeat ecclesiasticam potestatem ut per ecclesiastica sacramenta omne venenum peccatorum extinguat. et hereticos et obstinatos et incorrigibiles mucrone excoicationis excludat. Tales ergo prelati et ecclesie ministri domine porte cedrine ipsius ecclesie. Sed omnia munilia et bona spiritualia supradicta recepit ecclesia a christo sposo suo post conversionem magni constantini. quod tunc facta fuit turris altissima et munita et inexpugnabilis et secunda. ideo dicit sponsa. Ego murus. id est facta sum murus et civitas et turris bene murata. et verba mea facta sunt sicut turris. quia prelati non solum nutriunt fideles lacte sacramentorum et doctrine sacre scripture: sed et defendunt fideles et ecclesias contra hereticos. et sic non solum sunt verba ad lactandum: sed turris ad defendendum. quod per eandem doctrinam nutriunt et defendunt fideles et pueros contra magnos hereticos et infideles. Et omnia ista habui repiens quasi pacem coram eo. id est sposo meo christo per conversionem constantini et aliorum imperatorum et regum. quod ex quo facta sum libera coram eo quasi pacem et quietem repiens liberata ex preteritis persecutionibus et afflictionibus. Ego iam sum murus. id est civitas bene murata et munita. et verba mea facta sunt turris altissima et fortis et presidium munitissimum. Et nota quod notanter dicit. quasi pacem repiens. quod ista sponsa

De decimo cantico.

reperit pacē quiescēdo a p̄secutione ydo-
latraz ⁊ gētiliuz: tñ nō quieuit simplicit̄
et absolute ab omni pugna ⁊ p̄secutione
q̄ paulo post cōstātinū incidit ī p̄secutio-
nez hereticoz maxime arrianoz q̄ p̄secu-
tio fuit seuiſſima ⁊ atrocissīma p̄ vuāda-
los in affrica: et p̄ gotos ī europa. s. yta-
lia et yspania et p̄ cāstatium impatoz et
justinā ī ytalīa ⁊ grecia. vt p̄ ī ecclīastica
yſtoria. S̄ postea p̄rexit secta machome-
tica q̄ atroci⁹ et uehemēti⁹ vexauit ⁊ p̄ti-
nue infestat ecclīaz. et sic ecclīa tanq̄ tur-
ris munitissima semp pugnāt cōtra ini-
micos. Alterius est aduertēdū. q̄ to-
ta ista particula pōt ītelligi ⁊ exponi mo-
raliter ⁊ mystice referēdo ad naturā cor-
ruptā. Vñ sup̄ dixit sp̄s̄us q̄ tota natu-
ra mater n̄ra fuerat corrupta quo ad sen-
sualitatē ⁊ potētias naturales sub arborē
p̄hibita. et q̄ ibi fuit violata. i. ab om-
nib⁹ bonis gratuitis ⁊ habitib⁹ originali-
b⁹ violēter expoliata. Et sic māsit prona
ad omne malū/et inepta ad bonū facien-
dū. Et sic māsit paruula et infima nō ha-
bēs mamillas ad eliciēdū ex se lac alicu-
ius boni opis. Et māsit ī bellis q̄ diabo-
lus ⁊ aper de silua destruxerat sepem et
murū ei⁹. Et iō ista resistere non poterat
diabolo nec mūdo nec carnī: nisi p̄ grām
xp̄i ⁊ ei⁹ sacramēta muniret et armaret.
Et iō xp̄s̄ repiēs eā sicut paruulaz et ex-
poliatā et inermez et ibelles muniuit eā
muro sacramētoz: et armis virtutū. Et
hoc ē q̄ dicit. vñ ait sp̄s̄us de sponsa. q̄
sponsa et soror nostra. s. tota hūana na-
tura: et quelibet aīa paruula est de se in-
fortitudine ⁊ non habet de se mamillas
nec aliquod bonum spirituale. eo q̄ in
nāsa fuit corrupta ex oib⁹ bonis expolia-
ta. Quid ergo faciemus sorori n̄re in die
q̄no alloquēda et impugnanda ē ab iimi-

nis. s. carne ⁊ mūdo et diabolo. q̄si dicat
oportet q̄ muniam⁹ et roborē⁹ eaz p̄
grāz: postq̄ nil boni h̄z p̄ nāsam. Ideo si
mur⁹ ē: muniam⁹ eā muro fidei et spei ⁊
caritatis. Et postq̄ sic fuerit murat⁹: edi-
ficem⁹ sup̄ murū eius ppugnacula argē-
tea donoꝝ sp̄s̄s̄ sc̄ti/ et oīuz moraliū vir-
tutū. Et si ē hostiū. i. quia fecim⁹ hostiū
in ea p̄ q̄d intram⁹ ad eā p̄ baptismū: tūc
impingam⁹ et claudam⁹ eā tabulis. i. por-
tis redinis hūilitatis et deuotiōis et bo-
ne vite ⁊ sc̄te cōuersatiōis. tunc aīa deuo-
ta sic muro virtutū mūta dicit. Ego sum
mur⁹. i. beñ murata et roborata. Exquo
facta sum pacē repiēs. i. postq̄ p̄ xp̄m et
ecclīastica sacramēta: sum deo pacificata
et reconciliata.

Dinea fuit pacifico
in ea q̄ h̄z populos
Tradidit eā custo-
dibus Vir affert pro fruc-
tu eius mille argenteos.
Ainea mea coram me est.
Mille tui pacifici et ducēti-
bis qui custodiūt fruct⁹ ei⁹.

Hec ē sc̄da pticula sc̄ie ptis hui⁹
decimi cantici in qua rex salōn
ostēdit q̄ sp̄sa nō solū obligat
ad resistēdū malo et declinandū a malo
pugnando contra munduz et carnem et
diabolum et membra eius qui sunt here-
tici et prauī homines et infideles. sed
adhuc obligat facere bonū erga deū ⁊ p̄-
ximū vt reddat sponso vices amoris. Et
iō sicut ī sup̄iori pticula p̄bauit siue mo-
nuit sponsus qualr sp̄sa semp s̄ hostes
debet pugnare. et h̄ inq̄ntū ecclīa ē que-
dā ciuitas menib⁹ ⁊ muris munita ī qua

De decimo cantico.

ptinue pugnāt fideles. Ita i hac pticula monet: vt spōsa semp laboret opando ⁊ faciēdo bonū inq̄ntū ecclia est q̄dā vinea in qua fideles ptinue laborāt diuersimo de vnusquisq; i ordie suo. Et dicit. q̄ ista vinea nō ē sita in loco arto: s; est toto orbe diffusa in ea parte et regione q̄ hēt populos. i. vbiq; sunt populi ⁊ in omni pte mūdi habitabili ibi ē ista vinea xp̄i regis pacifici. Et dicit. q̄ istā vineā toto orbe diffusaz tradidit custodib; custodiēdā et cultorib; excolēdā. Haz p̄mo ip̄e xp̄s rex pacificus plantauit istā vineā i terra p̄missionis in illo collegio ap̄loꝝ et discipuloꝝ ⁊ iustoz vtriusq; sexus: vt dictuz est cātico tercio ⁊ quinto. Et postea rigauit eā sanguie suo: vt dictū ē cātico sexto. Postea tradidit eā ap̄lis qui ip̄az vineaz p̄ totū orbē suis p̄dicatiōib; ampliarūt ⁊ suo sanguie rigarūt. Et sic ista vinea produxit suos palmites ab hierl̄m vsq; ad fines terre ⁊ a mari vsq; ad mare: ⁊ a flumine vsq; ad terminos orbis fraꝝ psal̄o lxxj. et lxxix. Quia in oēs terrā exiuit sonus eoz ⁊ p̄dicatio ap̄loꝝ: et in fines orbis terre verba eoz. psal̄o. xviii. et ad vicissimū. Et sic istam vineā cōtinue ampliarūt ⁊ roborarūt p̄lati qui fuerūt successores ap̄loꝝ: ⁊ roborarūt eā martires ⁊ ceteri fideles multo labore. S; jā fuit p̄fecte ampliata et p̄firmata ⁊ pacificata per conuersionem constātini. et tūc xp̄s non solum tradidit eaz p̄latis ad custodiendum spiritualiter: sed etiam imperatoribus et regib; ⁊ principib; xp̄ianis ad regēdū et custodiēdū t̄p̄ralit̄ et cetis fidelib; excolēdā ut vnusquisq; i suo ordine laboraret in hac vinea. Et sic nō solū posuit custodes: sed et cultores vt excolerēt et laborarēt in ea dū dies ē anteq̄ veniat nox in qua nemo poterit operari. so. ix.

Et sic oēs laborāt i hac vinea vsq; ad sero et vespaz mūdi. mat. xx. vt vn; quisq; col ligat fructū ⁊ recipiat denariū in fine laboris. vt p; ibidē. Et iō dicit. q̄ vinea fuit pacifico. i. ip̄i xp̄o: qui oīa pacificauit i sanguie suo: et attulit pacē mūdo in cui; natiuitate cātārūt angeli. B̄lia in excel sis deo. luce. ij. Isti ergo pacifico fuit q̄dam vinea quā ip̄e plātavit i ea regione et parte mūdi que hēt pp̄los. i. vbiq; sunt ppli. Et tradidit ⁊ cōmisit eā custodib;. i. p̄latis ⁊ regib; custodiēdā: et cultorib;. s. omnib; fidelib; xp̄iani excolēdā vñ sicut oēs p̄lati ⁊ principes mūdi ad custodiēdā ⁊ regēdam hāc vineam vnusquisq; i suo ordine sunt p̄ xp̄s p̄stituti. ita oēs fideles sunt ad laborādū vnusquisq; in sua hora ⁊ etate vocati et deputati. et sic tradita ē cultorib; ⁊ custodib;. Vñ nota q̄ pp̄t̄ tria x̄ d̄i pacificus. p̄mo q; duo testamēta nouuz. s. ⁊ vetus p̄ seipm̄ adunauit ⁊ p̄cordauit ⁊ tanq̄ terminus cōis vtriusq; testamēti fuit. s. finis vni; et p̄ncipiū alti;. Sc̄do q; p̄ sanguinē suū nos deo p̄ri reconciliauit et pacificauit. Tertio quia duos pp̄los. s. iudaycū et gētilē sub vna fide ⁊ ecclia cōgregauit ⁊ pacificauit. et iō dicit. Vineam fuit pacifico i ea. s. ecclia q̄ h; pp̄los. s. duos pp̄los sub vna fide cōiunctos. s. iudaycū cū gentili. iō d̄i p̄nceps pacis ysaye. ix. S; q; sic ap̄li ampliarūt istā vineā p̄ totū orbē et ditauerūt eā bonis sp̄ualib;. ita postea cōstātinus ⁊ reges ⁊ p̄ncipes xp̄ianoz dotarūt ⁊ ditarūt eā bonis t̄p̄oralib;. Haz p̄mo p̄stantin; illico p̄ p̄uersiōez p̄secrauit palatiū suū in eccliaz saluatoris iuxta portas latanas; et postea edificauit duas basilicas i honore ap̄loꝝ petri ⁊ pauli/ et donauit ecclie urbē romā cū toto patrimonio adiacēti. et lxxij. ciuitates i ytalia

De decimo cantico.

cus multis alijs opibus. Et relicta ytaliam elegit sibi sedē apud cōstātinopolim in grecia et sic exemplo eius multi reges et principes facti xpianizant templo ydolorum in ecclesias consecrarunt aut nouas ecclesias in honore xpī edificarunt et eas amplissimis donis et muneribus dotarunt et ornarunt. Totus hoc fecerunt putantes per bona temporalia merita passionis xpī adipisci et participare. et quā emere fructus huius vinee. idō dicit xp̄s quod vir. i. constantinus et quilibet alius rex aut princeps catholicus et deuotus xpianus afferet xp̄o mille argenteos pro fructu huius vinee emendo et adipiscendo. Et ponitur numerus determinatus pro indeterminato magno numero: quia multa milia numerorum et talentorum et poderum argenti obtulit et exposuit cōstātinus et alij reges pro fructu huius vinee adquirendo. quia inextimabile fuit pretium quod cōstātinus largitus est ecclesie. cuius sibi tradidit urbem romā quae erat caput mundi et hoc cum suo adiacenti patrimonio. Et sic est dicendum de ceteris regibus et principibus xpianorum. sed ne quis putaret quod postquam xp̄s tradidit istam vineam supradictis custodibus tuendam et regendam in absentia sua post ascensionem: quod propter hoc cessauerit ab eius cura et custodia ne amplius intenderet in eius tutela. idō subdit. quod vinea mea coram me est. i. semper est ante oculos meos et in uigilo super eam. quia principaliter custodio eam rogando patrem ne deficiat fides petri. luce. xxij. quia nisi dominus custodierit ciuitatem frustra uigilat qui custodiat eam. quia semper mitto angelos meos ad docendos prelatos et populos eos docendo et auisando ut precauant futura pericula. et etiam ad exterminandos inimicos et sarracenos. ut superius comparatum est. et per se et legitur in hystorijs ispanie et in hystoria hierosolimitana. Ex quibus patet quod haec vinea semper est coram xp̄o ad

custodiā. Deinde cum dicit. **Mille tui pacifici etc.** Explicat diuersitatem meritorum et premium laborantium in hac uinea. Ad cuius intellectum est aduertendum. quod prius ecclesia respectu future quoniam in sacra scriptura dicitur ager in quo seminamus. Sed futura ecclesia dicitur orreus in quo reponimus fructus glorie quos hic seminamus per gratias. quia hic seminamus temporalia: ut colligamus spiritualia. Et idō dicit apostolus secunda ad corinthios. ix. quod qui parce seminat in hoc agro huius ecclesie parce metet per alio seculo. et qui seminat in benedictionibus. i. in abundantia: de benedictionibus. i. abundanter metet in alio seculo. Item presens ecclesia quoniam in sacra scriptura dicitur uinea in qua omnes laboramus per gratias plantando et collendo ut colligamus fructus glorie in alio seculo. idō dicit apostolus prima ad corinthios. iij. quod qui plantat et qui rigat in hac uinea unum sunt: unusquisque autem pro parte mercedem accipiet secundum laborem suum. hoc idem patet. math. xx. de illis qui per totam diem laborarunt in hac uinea: in sero autem accipiunt denarium pro mercede. Ex quibus patet. quod totum tempus huius uite et vinee est tempus laborandi et colligendi et lucrandi et merendi. Et tempus ecclesie future est tempus metendi et colligendi et premiandi et fruendi. Hic ergo laboramus: ut ibi colligamus et metamus et premiamur et fruamur: et hic negociamur. ut ibi occidemur et faciemur et quiescamus. Est uerum. quod secundum mensuram et quantitatem meritorum laboris huius vinee erit ibi quantitas et mensura fructus et premium. quia unusquisque pro parte mercedem accipiet secundum partem suam laborem ut inquit apostolus. Et idō dicit saluator. mat. xij. quod ex illo agro quidam collegerunt fructum trigessimum: quidam sexagesimum. quidam autem centesimum. put quis magis aut minus laborauit. Sed quia xp̄s uerus saluator et pacificus plus laborauit in hac uinea quam omnes ceteri

De decimo cantico.

Ideo absqz pportoe maius pmiu et ma
 iore numerus fructuu et pmioz collegit
 et meruit colligere ex hac vinea. qz eam
 pmo plantavit et excoluit. et tandē ppo
 sanguie rigavit et augmētauit. Post xps
 autē magis laborarunt in hac vinea apli
 et martires: q̄ doctores: et magis docto
 res q̄ heremite et ceti cōfessores. et ma
 gis religiosi q̄ p̄ugati. ergo si fideles cō
 iugati merent fructū trigessimū: tunc re
 ligiosi boni merent sexagesimū: et docto
 res ceterimū: et apli et martires ducete
 simū. Et p̄ p̄ns x̄ qui p̄mo vineaz plāta
 vit et sanguine suo rigavit: meret millesi
 mū ymo infinitū. et iō sedet a dextris. i.
 in potiorib⁹ bonis p̄ris. et iō de⁹ p̄ tanq̄
 iust⁹ et principalis iudex dispēsator p̄mi
 oz dicit ad xps̄ inq̄ntū hō. Dille tui pa
 cifici: et ducēti his qui custodiūt fructus
 eius. vñ li. tui pacifici. ē genitiui casus h⁹
 p̄nois tu. i. mille fruct⁹ meritoz et p̄mi
 oz erunt tui xpi pacifici. In hebreo autē
 habet. mille tibi saloni. s. pacifico. et tūc
 ē lra magis plana. q̄ si dicat. de⁹ p̄ mille
 fruct⁹ meritoz dabunt tibi pacifico qui
 plantasti hanc vineā et rigasti eā sanguie
 tuo. Et p̄ p̄ns qz plus laborasti: s; ducēti
 fruct⁹ meritoz in p̄miū dabūt his. s. p̄la
 tis et p̄ncipib⁹ qui custodiūt fructū eius
 et ponit utrobiz numer⁹ determinatus
 p̄ indetermiato. Nā xps̄ i plātatione et
 rigatōe hui⁹ vinee ifinitū numez merito
 rū adeptus ē: nō solū p̄ se: s; etiā ut pos
 set mēbris suis dispēsare qz semp successi
 ue dispēsat merita sue passiōis q̄ collegit
 ex hac vinea. tñ nunq̄ expletur eius me
 rita. nec deficiūt. merita autē que dātur
 custodib⁹ ex vinea sunt finita. S; cā q̄re
 sunt sub numero ducētenario ista meri
 ta mēsurata: est ista. Nam dicit saluator
 mat. xiiij. q̄ ex illo agro p̄ xpm̄ seminato

quidā collegerūt fructū trigessimū sicut
 fuerūt et sūt oēs iusti p̄ugati. et q̄oaz tri
 gesimū: sicut sunt virgīes et cōtinētes et
 religiosi: et quidā ceterimū sicut sūt mar
 tires. S; qz p̄lati et pastores hñt dupli
 cē laborē in hac vinea: qz simul sunt cul
 tores: sicut ceteri. Et vltra hoc sunt cu
 stodes in vigilando sup gregē ipm̄ p̄dica
 tiōib⁹ et sacramētis ecclīasticis pascedo et
 nutriēdo. iō colligūt duplicē fructum ex
 hac vinea. nā si ceteris dātur cētū fruct⁹
 meritoz. ergo custodib⁹ et p̄latis i duplo
 laborātib⁹ dabūtur ducēti. Et hoc ē qd̄ i
 tendit dicere. S; adhuc restat magnū
 dubiū. nam si xps̄ tūc collegit mille. i.
 innumerabiles fructus meritoz ex
 hac vinea. quando pro nobis passus est.
 et eā plantavit. sed postea custodes et cul
 tores colligūt p̄tinue hos fruct⁹ fm̄ q̄n
 titatē laboz. q̄ritur an xps̄ p̄ passiōz et a
 scensiōez suā colligat fruct⁹ h⁹ vinee siml
 cū custodib⁹ et cultozib⁹. Ad h̄ rñdeē
 q̄ semp et p̄tinue xps̄ colligit fruct⁹ hui⁹
 vinee. et ista vinea pit sibi fruct⁹ novos.
 Ad cui⁹ intellectū ē notand⁹ q̄ oia bōa
 q̄ fiūt in hac vinea tam p̄ cultozes q̄ per
 custodes piunt t̄plices fructū: Et h̄ t̄plici
 et diuerso respectu. eo qz ois bona opa
 tio iusti cedit in t̄plex bonū: et triplicem
 fructū. Nā elemosina quā facit vn⁹ q̄sqz
 iustus amore xpi. cedit i fructū late respe
 ctu xpi. qz offert sibi in lafaz/et cedit et p̄
 it fructū mie respectu pximi. inq̄ntū sibi
 uenit sibi: et reuenat ipz a misia. Et parit
 fructū meritoz respectu largiētis et faci
 entis elemosinā: Item bona q̄ faciūt p̄
 lati et sacerdotes i ecclīa exercēdo et mi
 nistrādo sacmēta et celebrādo diuina of
 ficia et oīones. Primo piunt xpo fructū
 late inq̄ntū illa acceptat i fuitutē et lafaz
 sibi gratā. Secdo pariūt toti pplo fructū
 m. ij.

De decimo cantico.

gr̄e. Tercio pariūt pl̄ato fructū merito/
rū q̄ duplicē fructū colligit pp̄t duplicē
laborē. Itē bonus prelatus et predicator
et religiosus triplicē fructū parit in bene
viuēdo et opādo. Nam primo parit xp̄o
fructū patrie. Sc̄do parit sibi fructū me
ritoꝝ. Tercio parit cuilibz pximo et toti
pp̄lo fructū boni exēpli. q̄ pp̄ter exēplū
eoꝝ oēs vidētes: deū gl̄ificāt. iō dixit sal
uator oibz pl̄atis et religiosis. mat. v. sic
luceat lux v̄ra corā hoibz: vt videant opa
v̄ra bona et gl̄ificēt p̄ez v̄m qui ī celis ē.
Mer oppositū autē mali pl̄ati et sacerdo
tes et religiosi male viuēdo. Pr̄io offen
dūt deū. Sc̄do occidūt aīas suā. Tercio
sc̄dalizant populū. Ex quo pz qualr nō
solū cultores. s. pp̄lus et pl̄ati custodes:
sz etiā xp̄s semp et cōtinue colligit fructū
ex hac vinea. q̄ cōtinue colligit patriā q̄
cōsistit in tribz bonis. s. in adoracione/et
oīone/et oblatione. et p̄tinue colligit nu
merū electoꝝ ex hac vinea. Et iō multo
plures fructū colligit xp̄s ex hac vinea q̄
oēs pl̄ati simul et custodes. et iō d̄i p̄mus
arbiter et iudex. dicit mille fructū dabunt
tibi pacifico ex hac vinea. et ducēti bis q̄
custostiūt fructū ei: tacet autē de cultori
bus: q̄ si custodibus dātur ducēti/ signū
ē. q̄ cultozibz dimidio labore laborātibz
dabūtur cētū fructū aut sexagita/aut tri
gita vnicuiqz fm q̄ntitatē sui laboris. vt
pz mat. xiiij. Et sic pz qualr cultozibz de
betur cētesimus fructus huius vinee. et
custodibz ducētesimus: sz xp̄o pl̄atorī
debet millesimus. Itē cuilibz cultori hu
ius vinee debet cētesimus fructus. s. pre
miū eēntiale p̄ diuīas vīsiōē: sz martiri
bus et doctoribz et pl̄atis qui fuerūt am
pliatores et custodes huius vinee debet
fructus duplex. s. ducētesimus. q̄ ultra
premiū eēntiale debet sibi aureola tanq̄

premiū accidētale. xp̄o autē pl̄atorī de
bet fructus millesimus. i. pl̄itudo oīuz
meritoꝝ et p̄mioꝝ ad dispēsanduz. Et sic
sedet a dextis. i. ī potioribus bōis p̄ris.

Que habitas in hortis
Amici auscultāt te.
Fac me audire uocē tuam.
Fuge dilecte mi Et assimi
lare capree hīnuloqz ceruo
rū super mōtes aromatu.

Hec ē q̄rta et vltima pars huius
decimi cātici in q̄ sp̄sus uocat
et appellat sponsam ad recipiē
dū p̄miū vltimatū sui laboris et p̄grina
tiōis q̄ ē p̄miū gl̄ie. Tū postq̄ sup̄i uo
cauit eā ad laborādū in vinea ex qua col
legit fructū meritoꝝ. nunc aut finalit uo
cat eam ad quietē in patriā celestē: vt ibi
recipiat vltimatū finē et p̄miū b̄titudinis
et colligat fructū gl̄ie. Ad cuiū intel
lectū ē p̄mo notandū q̄ ista sp̄sa tria pe
tiuit in p̄mo cātico dū erat in statu vetis
testamēti. Nā p̄mo petiuit osculari a sp̄
so. sc̄do trahi. sc̄cio introduci in thalamū
siue celaria sua. Sed plebs gētilis ydola
tria denigrata: petiuit alia tria. s. cū sp̄
sa isrl̄itica sociari et pasci et sub vmbra
sp̄si quiescere simul cū illa q̄ oīa cōple
uit sp̄sus. Nā p̄mo iāz osculatus ē sp̄
sam isrl̄iticā p̄ incarnationē ex ea carnes
sumendo. Sc̄do iam traxit eā et uocauit
p̄ p̄dicationē. et iam introduxit eā in ce
lariū gr̄e p̄ mortē et passionē et ecclesiastica
sacramēta. vt patuit a cantico sc̄do vsqz
ad sextū et septimū inclusive. Itē iam cō
pleuit petitionē plebis gētilis: q̄ iā voca
uit eā p̄ ap̄los et dealbavit eā a nigredie
ydolatrie et sociavit eā cum plebe israeli
sub vna eccl̄ia et pavit eaz eodem pabulo

De decimo cantico.

gñe sacramētoꝝ ⁊ doctrine. Et fecit eā qui
 escere sub vmbra sue p̄tectiōis ⁊ quietis
 et introduxit eā in celā vinariā ⁊ i vineā
 ecclie: vt p̄ ab octauo cātico vsq; ad de/
 cimuz inclusive. Postq̄ sp̄s cōpleuit
 petitionē sp̄se quo ad oīa q̄ ptinebāt ad
 grāz. Nūc autē in calce totius libri et in
 fine cātci vocat eā ad celariū glie. s. i pa/
 triā celestē vt introducat eaz ad vltimas
 nuptias ⁊ ad thalamū ⁊ amplexū glie ⁊
 pastū vltime ⁊ eterne fruitiōis sup mon/
 tes aromatūz qd̄ p̄plebitur in die iudiciū
 quo ad vniuersaz eccliaz et p̄plef̄ pticula/
 riter in fine cuiusl; iusti. Vocabit ergo
 sp̄s sp̄sam i nouissimo die ad recipi/
 endū fructus glie dicēs. Que hitas i hoz/
 tis amici ascultāt te fac me audire voces
 tuā. Ad cuius intellectū ē notādū. qd̄
 dū xp̄s fuit p̄griatus i carne mortali in
 hac via ip̄e loquebat̄ familiarit̄ cū sp̄sa
 p̄dicādo ⁊ miracula faciēdo. Et ip̄a loq̄/
 batur cū sp̄so petēdo necessaria: qz ma/
 gdalena familiariter loquēdo ab ip̄o pe/
 titiuit vineā suoz p̄ctoꝝ. et sic oēs infirmi
 familiariter loquēdo petebant sanari ab
 eo. Et oēs apli ⁊ discip̄li familiariter lo/
 quendo cū xp̄o ⁊ ecōuerso. Et iō dicebat
 sp̄sa i cātico tercio. Dilectus meus lo/
 quitur mihi ⁊ ego illi. S; post ascēsiōnē
 iā sp̄s nō locutus ē sp̄se familiariter
 ⁊ p̄sonalr nisi p̄ amicos angelos mediā/
 tes. et hoc durabit vsq; ad sc̄dm aduētū
 in nouissimo die qño nob̄ loquetur post
 qd̄ iudiciū. Et tūc introducet sp̄sam ad
 vltimas nuptias. s. glie. et ibi sp̄sa p̄so/
 nalr loquet̄ sp̄so verba laudis. Et spon/
 sus gaudebit sup sp̄sam: ⁊ absq; medio
 p̄sonalr audiet vocē sponse. vñ ecclia per
 tria genera amicoꝝ loquit̄ sp̄so p̄ statu
 isto. Nāz p̄mo loquit̄ sibi p̄ angelos qui
 reuelāt sc̄tis hoib; ⁊ p̄fectis volūtātē di

p̄ visibiles aparitiones auisando eccliaz
 de piculis futuris: vel reuelando nob̄ se/
 creta misteria. vñ angelus dñi extraxit
 petrum de carcere. Et angeli reuelarūt
 aplis p̄pinquā ruinā hirk; monētes eos
 vt recederēt inde. vt p̄ in eccliaistica ysto/
 ria. Et sic angeli sūt mediatores iter sp̄o
 sam ⁊ sp̄sus. Prout fuit figuratū i visi/
 one iacob qui videbat angelos descēden/
 tes de celo ⁊ ascēdētes p̄ scalā gen. xxviii
 Et sic dicit hyero. sup matheū. qd̄ angeli
 deferūt oīones n̄ras ap̄d deū. Et ita etiā
 dī i canone misse. Supplices te p̄camur
 oīs de; iube hec p̄ferri p̄ angelū tuū i su/
 blime altare tuuz. Et sic p̄z qualr angeli
 sunt mediatores inter sp̄sam ⁊ sp̄sum
 sc̄do sunt mediatores sc̄ti qui in p̄ria sūt
 Nā qz nos sumus indigni exaudiri. iō
 interponim; virginē matrē xp̄i. et oēs a/
 lios sc̄fos vt intercedāt inter nos et xp̄z
 sp̄sum. iō dicimus. Sc̄fa maria ora pro
 nob̄. et sc̄te petre ora p̄ nob̄. Tercio sūt
 mediatores ipsi sacerdotes: qui audiunt
 pct̄a n̄ra p̄ sacramētū p̄fessiōis. Ex quib;
 p̄z qd̄ p̄ statu isto sp̄s nō audit sp̄saz
 familiariter nisi p̄ amicos suos. s. ange/
 los ⁊ sc̄fos ⁊ sacerdotes tanq̄ p̄ media/
 tores. S; post diē iudiciū qz nulla erit mi/
 seria nulla necessitas. iō nō erit op; iter/
 cessione nec aliquo mediatore. S; libata
 a misia hui; mūdi sp̄sa deū facia; vide/
 bit/et facia; eū i sc̄la sc̄loꝝ absq; aliquo
 medio laudabi et eo fruetur. Et hoc idēz
 p̄stabitur vnicuiq; iusto quoniaz ab hac
 mortali vita ad aliā vitā imortalē trāsfer/
 tur. Et h̄ ē qd̄ dicit sp̄sus i fine h; cātici
 vñ ait o sp̄sa q̄ hitas i hortis ecclie mili/
 tātis offerēdo mihi fructus late: ⁊ labo/
 rādo in vinea/ amici mei. s. angli ⁊ sc̄ti ⁊
 sacerdotes ascultāt te: et audiūt vocē tu/
 am tanq̄ mediatores p̄ me deputati. Et

De decimo cantico.

īpī deferūt mibi vota tua tanq̄ interces /
sores. ergo veni ad patriā celestes ⁊ reci /
pe fructū vltime b̄titudis: ⁊ fac me in pa /
tria audire p̄sonalr vocē tuā. s. simul cū
angelis me in seclā seclōꝝ laudando. hoc
autē dicit sp̄sūs: q̄z ibi ī patriā cessabūt
oblaciones ⁊ sacrificia. et cessabit oīs la /
bor s̄z solū vacabit̄ dei laudib⁹. vt inquit
aug⁹. xxij. de ci. dei. caplo vltio. q̄z beati
qui bitant ī domo tua dñe in seclā seclō /
rū laudabūt te. psalō. lxxxij. **Alteri⁹**
est notādū q̄ duplices nuptias celebravit
xp̄s cū ecclīa sp̄sa sua. Prime fuerunt
nuptie redēptiōis ⁊ incarnatiōis ⁊ misti /
ce vnionis. et ad has vocauit sp̄sūs sp̄o
sam in p̄mo aduētū. Sc̄de nuptie dicunt̄
nuptie gl̄ificatiōis ad quas vocabit xp̄s
sp̄sam suā in sc̄do aduētū de quib⁹ dicit̄
apoc̄. xix. Gaudeamus ⁊ exultem⁹. quo
niā venerūt nuptie agni ⁊ vxor p̄parauit
se. et hoc ostēdit salōn ī calce et fine toti⁹
libri. **Nā** postq̄ xp̄s p̄ sup̄dicta decē can /
tica vocauit sp̄sam ad primas nuptias
dices veni de libano sponsa mea. Et cele /
brauit eaz ea nuptias redēptiōis dicens.
Venite amici ⁊ comedite ⁊c. Et ornauit
eā ornāmētis gr̄e. vt patuit cātico quinto
et nono. iō ī fine hui⁹ libelli vocat eā ī se /
cundo aduētū ad nuptias gl̄ificatiōis di /
cēs. Que bitas in hortis ⁊c. Deinde sp̄o /
sa p̄bet sp̄so sp̄otaneū assensuz cū dicit.
Fuge dilecte mi assimilare capree hinnu /
loq̄z ceruoz sup̄ mōtes aromatū. Ad
cuius intellectuz ē aduertēdū. q̄ ista sp̄o
sa in statu veē. te. petebat trahi a xp̄o et
currere in odorē vnguētoꝝ ei⁹: s̄z q̄no ve /
nit xp̄s ī carnez effudit sua vnguēta gr̄e.
ad quoz odorē cucurrit sp̄sa. vt p̄z per
oia cātica sup̄dicta. **3do** postq̄ experta
est odorē vnguētoꝝ gr̄e ī p̄nti. hīc est q̄ ī
fine hui⁹ p̄grationis petit trahi a sp̄se

ī celestē patriā. et currere ī odorē vnguē /
toꝝ gl̄ie ei⁹. iō dicit fuge dilecte mi ⁊c. q̄i
dicat ascēde in celuz et trabe me post te.
et currā in odorē vnguētoꝝ tue gl̄ie. Et
sic p̄z quatr̄ salōn siue ista sp̄sa p̄cludit
finē sui cātus ī hoc libro cū p̄ncipio. nāz
in p̄ncipio petebat currere post xp̄m ī o /
dorē vnguētoꝝ gr̄e. ī fine autē petit ⁊ de /
siderat trahi ⁊ currere ī odorē vnguēto /
rū gl̄ie. **Etia** itez ē notādū. q̄ caprea
dī capra siluestris. que quidē caprea hēt
q̄tuoz p̄petates. q̄z p̄ma est. q̄z valde fu /
git p̄sortia hominū. Sc̄da q̄z ī currēdo ⁊
fugiēdo ē veloci⁹ et leui⁹ cūctis ceteris a /
nimalibus. Tercia q̄z semp̄ petit ardua
⁊ cacumina mōtiū iaccessibilia. Quarta
q̄z cū cetera aīalia tā volatilia q̄ q̄dupe
dia cū vulneratur aut īsequūtur a vena /
tozib⁹ dimittāt filios ⁊ fugiāt: caprea tñ
verata a venatoribus nunq̄ dimittit nec
deserit filiū: s̄z innuit sibi dādo signū fu /
ge. Et trahit semp̄ filiū secū p̄uiuz vel ad
lat⁹ et animādo et p̄citādo filiū ad fugaz
trahit et ducit ip̄m secū ad ardua et pre /
rupta cacumia mōtiuz iaccessibilia ho /
minib⁹. et sic saluat se ⁊ filiū. Et has eas /
dē quatuoz p̄petates hēt ceruus. Et iō fi /
lius cerui dī hinnulus. eo q̄z ānuit et pa /
rit nutui ⁊ signo matris fugiēdo p̄sortia
hominū ⁊ velociter sequēdo matrē vsq̄z
ad cacumia mōtiū. vt saluetur cū matre
v̄l hinnulus dī ab iniēdo ⁊ ē q̄dā aīal si /
mile ceruo q̄d vulgariter dī capriolus. q̄
q̄dē aīalia maxie abundāt ī corsica: q̄ sūt
velocissima cursu similia capreis sup̄dic /
tis quo ad p̄petatē. xp̄s ergo p̄ has q̄tu /
oz p̄petates fuit similis capree ynnuloq̄z
ceruoz ī die ascēsiōis. **Nā** p̄mo ip̄e fugit
p̄sortia ⁊ misias hoīuz mortaliū. Sc̄do
fugit ⁊ ascēdit velociter. q̄z ī paruo spa /
tio ascēdit vsq̄z ad celū empireū. Tercio

petiuit ardua et altiora. qz ascendit super omnes celos et ierarchias angelorum. Quarto non dimisit fideles filios suos: ymo eduxit eos de ergastulo et piculo inferni: et collocavit eos simul secum in celo. qz quoniam christus ascendit in altum captivam secum duxit captivitates. psalmo. lxxvij. Et ita faciet in novissimo die: qz in corpore glorificato ab ista mundana miseria libatam sponsam suam universales ecclesias collocabit super montes aromatum celestis beatitudinis. Et hoc idem facit continue de qualis anima iusti post transitum ab hac vita mortali. Et hoc est quod vult explicare sponsa in fine huius cantici et totius libelli nuptialis et pastoralis. unde ait. *O sponse tu dicis quod faciam te audire presentia in celo vocem meam et non loquar tibi amplius per amicos et intercessores: sed personaliter loquar tibi. et ego dico tibi: quod iam cupio dissolvi ab hoc corpore et vita mortali et miseria et piculosa: et cupio esse tecum in celo.* *Secundo* fuge dilecte mi ab hac mortali vita: et non sis similis lupo et ceteris animalibus que deserunt filios et fugiunt ut solum salvent se ipsa. Sed assimulare et esto similis capre ymnuloque cervorum: qui non deserunt filios: sed secum fugiendo ducunt et trahunt filios ad ardua montium. Et sic liberant et salvant eos. Fuge ergo tu super montes aromatum. id est super montes altissimos et arduos celorum et ierarchias angelorum ubi semper spirant aromatica glorie. Et fugiendo ad tales arduos montes: duc me tecum: sicut capree et cervi ducunt secum ymnulos suos. qui dicat. fuge tu: quia ego sequer te: sicut ymnulus sequitur matrem. unde ymnulus dicitur. quia annuit et obedit nutui matris: et sequitur eam. Ita ergo sequar te in montes aromatum: et curram in odorem celestis glorie et fructificationis. in quibus montibus christus pascit oves suas herbis viridibus. de quibus dicit ezechiel. xxxiiij. Ego ipse requiram oves meas et visitabo

eas: et libabo eas de omnibus locis: in quibus dispersae fuerant in die nubis et caliginis: et educam eas de populis et congregabo eas de terris. Et inducam eas in terram suam. Et pascam eas in pascuis uberrimis. Et in montibus excelsis israel erunt pascua eorum. Ibi requiescet in herbis viridibus et in pascuis pinguibus. Ita psalmo. lxxvij. *Montes dei montes pinguis. mons in quo deo bene placitum est habitare in eo. etenim dominus habitabit in fine.* Et sic per quod sponsa petit fugere cum sponso de fetoribus huius mundi: et habitare super montes aromatum celestis beatitudinis et fructificationis: ut ibi sponsus audiat vocem laudis eius. Ex omnibus ergo supradictis in supradictis decem canticis per quod christus sponso ecclesie utriusque testamenti complevit desiderium et omnes petitiones quas sua sponsa faciebat in veteri testamento. quas petitiones cantavit in primo cantico. *Primo* petebat osculari osculo incarnationis. *Secundo* petebat ut christus incarnatus effunderet sua unguenta odorifera: ad repandam naturam humanam et traheret ipsam: ut ipsa posset ipsum sequi et post ipsum currere in odorem unguentorum suorum. *Tertio* petebat ut ipsa introduceret in celaria sua ut ibi posset satiari talibus unguentis et quiescere cum sponso. *Quarto* plebs gentilis peregrina sordide ydolatrie denigrata petebat dealbari. *Quinto* cum plebe israelitica sociari. *Sexto* cum ea pasci bonis spiritualibus. *Septimo* sub umbra sponsi quiescere et tutari. *Has* quidem petitiones christus adimplevit. nam primo venit in carnem et per omnes osculatus est sponsas uniendo sibi naturam nostram in unitate suppositi. et postea uniendo sibi totam ecclesiam in unitate mistica. ut patuit in secundo cantico. *Secundo* adimplevit secundam petitionem: quia effudit decem genera unguentorum aromaticorum quibus ad se traxit omnes fideles et omnes cucurrerunt et currunt post eum in

De decimo cantico.

odoro vnguentorum suorum ut patuit in tercio et quarto cantico. Item tercio adimpleuit terciam petitionem: quia sponsas introduxit in thalamum suum: et ipsam dotauit et ornavit bonis et ornamentis spiritualibus: ut patuit in quinto cantico. Item quarto impleuit sextam petitionem. quia de cruce omnes vocauit ad comedendum et bibendum salutiferum cibum et potum sue passionis: ut patuit in sexto cantico. Item adimpleuit quartam et quintam petitionem: quia plebes gentilem per apostolos suos a nigredine ydolatrie dealbavit et ornamentis spiritualibus decorauit. et cum sponsa de populo israelitico in unam ecclesiam sociavit: ut patuit in cantico octauo et nono. Item septimo adimpleuit septimam petitionem: quia sponsas suas ex utroque populo congregatas sub proprio favore suo amplexus est et sub umbra et amplexu suo protexit. Et copia bonorum spiritualium et temporalium ditauit et locupletauit. quia diuicijs spiritualibus et temporalibus affluens innixa super dilectum suum tempore presentium et suorum successorum in mundo apparuit. quam dilectus suus sub arbore malo. id est sub umbra crucis suscitauit: et in ciuitate ecclesie muro inexpugnabili et propugnaculis munitam ad pugnandum contra hereticos et infideles introduxit. Et exinde in vinea huius ecclesie per gratiam ad laborandum et lucranda mercedem collocauit. Tandem autem ad supernos montes aromatatum ad fruendum per gloriam appellauit. ut patuit in isto decimo et ultimo cantico. Ex quibus omnibus patet qualiter Christus sponsus ecclesie in suo aduentu compleuit totum desiderium sponse sue. et satisfecit omnibus septem petitionibus quas exposuerat in primo cantico. Altius est etiam aduertendum sicut dictum fuit in principio et etiam in cantico secundo. quod salomon in hoc libello voluit cantare et describere mutuam amorem christi ad ecclesiam sponsam suam et e converso. Et quomodo Christus voluit ostendere omnia signa et effectus amoris erga

sponsam suam. id est ecclesiam quos potest ostendere amicus ad amicum. unde dictum fuit in secundo cantico. quod viginti sunt effectus veri amoris et caritatis. Primo quia zelat non patiens malum in amato. Secundo quia non patitur moras absentie. Tertio quia cum diligentia querit amatum. Quarto quia trahit amantem ad amatum. Quinto quia languescit amantem. Sexto quia liquescit cor eius ab omni duritia. Septimo quia vulnerat cor eius. Octauo quia inebriat amantem. Nono quia inflammat. Decimo quia urit. Undecimo quia unit amantem cum amato. Duodecimo quia fortiter iheret. Decimo tertio quia fortiter tenet postquam reperit amatum. Decimo quarto quia ordinat voluntates et omnes actus amantis erga amatum. Decimo quinto quia non querit quod sua sunt sed quod amati. Decimo sexto quia ad mortem se exponit pro amato. Decimo septimo quia magis est in amato quam in seipso. Decimo octauo quia transformat amantes in amato. Decimo nono quia in eo extasim et sopores facit. Vicesimo quia in amato statuit in eternum quiescere. Et ideo Christus tanquam uerus sponsus et amator humane nature et ecclesie sponse sue omnes supradictos viginti effectus ostendit erga ecclesiam sponsam suam. nam primo non patiens malum culpe nec maculas peccati nec iugum fuitutis in sponsa sua. nec patiens moras eius absentie de celo in terra descendit: et uenit in similitudinem carnis peccati ut peccatum nostrum damnaret in carne: et tolleretur culpa nostram: et nos a fuitute peccati liberaret. et sic ostendit primum et secundum effectum amoris ut patuit in secundo cantico. Item cum diligentia et labore cum sua predicacione et doctrina et operacione miraculorum nos quasi uisit et ad se traxit ut patuit in tercio et quarto cantico. Et sic ostendit tertium et quartum effectum amoris. Item querendo nos amore languit. et totus liquefactus fuit: et amor noster vulnerauit cor eius. ut patuit in cantico quinto. Et sic

ostēdit quītū et sextū et septimū effectū a
 moris. Itē caritas inebriauit ip̄m i cru/
 ce: et inflamauit / et vssit / et trāssormauit
 ip̄m i amorē sue spōse intantus q̄ extasis
 mortis fecit in cruce. q̄ dū ibi dormiuit
 cor ei⁹ vigilabat in n̄ra redēptione. vt pa
 tuit i cātico sexto. i qua cruce ostēdit oēs
 viginti effectus amoris. vt potest patere
 intuēti et deuote contemplāti oia q̄ dicta
 sunt in illo sexto cātico. Et etiā i decimo
 cātico. vbi dicit xp̄s. sub arboze malo su/
 scitauit te et c. Itē ibidē. pone me vt signa
 culū sup cor tuū: q̄ fortis ē vt mors dīc
 tio: et dura vt infernus emulatio. lampa
 des eius lāpades ignis atq; flāmaz et c.
 S; vltimū effectus amoris qd̄ ē inetrnus
 velle quiescere in amato ostēdit xp̄s erga
 spōsas in fine toti⁹ libelli cū vocauit eam
 ad eternas nuptias gl̄ie dicēs. Que habi
 tas i hortis: fac me audire voces tuā et c.
 S; oēs hos sup̄dictos viginti effect⁹ amo
 ris ostendit ecclesia erga xp̄m sponsum
 suū volēs repēdere et reddere vices amo
 ris quo ad suā possibilitatē: querēdo spō
 suz et currēdo post ip̄m: et tenendo ip̄m
 fortiter. vt patuit i cātico tercio et sexto.
 Et patiēdo p̄secutiones et tormenta vsq; ad
 mortē p̄ fide spōsi. vt patuit in nono
 cātico. Et fugiter laborādo i vinea spōsi
 vt patuit i decio cātico. Et tandē vocata
 ad vltimas nuptias gl̄ie fugiendo picula
 et mis̄ias hui⁹ secl̄i secuta ē spōsus. vt p̄
 in calce et fine toti⁹ hui⁹ libelli. Ex quib⁹
 p̄ qualr salōn i hoc libello p̄pheticē cā/
 tauit mutuū amorē xp̄i ad eccl̄iaz et ecō/
 uerso. quē xp̄s oñdit i suo aduētū opan/
 do n̄raz redēptionē et reparatiōez. S; q̄
 qd̄ dicit ap̄lus de tota eccl̄ia. s. q̄ ē despō
 lata vni viro xp̄o. verificaf etiā de qualz
 aīa fideli. vt inquit aug⁹. libro de sc̄a vir
 ginitate. Hinc est q̄ p̄ maiori parte oēs

sc̄i exponētes hūc librū nō multū cura
 rūt de sensu p̄pheticō: q̄ iam p̄suppone
 bāt fides. s; oēs insudarunt circa sensum
 morales inq̄ntū aīa cuiusl; fidelis debet
 laborare reddere vices amoris spōso su
 o xp̄o. et querere eū p̄ bona opa: et relic/
 tis rebus mūdānis iungi et inherere sibi
 p̄ bona opa et p̄ grām et fidē et caritatem
 vt post hāc vitā mortalē iungatur sibi p̄
 gl̄iaz. Et hec fuit sc̄a sollicitudo omniuz
 sanctorū antiquorū circa expositionē hui⁹
 libri. Sed q̄ nouim⁹ n̄ris tēporib⁹ fidem
 minui et tepescere: et ex diminutiōe fidei
 caritatē frigesce. qd̄ forte accidit ex igna
 uia et diminutiōe studij sacraz l̄raz. q̄ a
 maxio usq; ad minimū oēs studēt auari
 cie et honorib⁹ hui⁹ sc̄i. ut inquit ap̄ls. et
 q̄ et nouimus n̄ris t̄p̄rib⁹ cōplures reci
 diuantes a vera fide et intelligentia sacre
 scrip̄te apostataste et ad vomitū cerimōi
 az legis mosayce aīmū diabolica fraude
 deceptus reuocasse: et forsan in mortife
 ro ritu p̄seuerasse. Ideo mihi uisum fuit
 in libro psalmoz dauid / et i hoc libro can
 ticoz salomōis cū diuino auxilio sensuz
 p̄pheticū p̄scrutari et inuestigare. vt mi
 steria vere fidei euangelica: q̄ maxime in
 his duob⁹ libris p̄pheticē latebant: i lucē
 simplicib⁹ sacerdotib⁹ et cetis fidelib⁹ ma
 nifestent. ne iudei obstinati et ceci cū suis
 mēdacib⁹ et calidis figmētis possint veri
 tatē fidei in scrip̄ta vetis testamēti latētē
 simplicib⁹ xp̄ianis occultare: et ad falsuz
 sensum p̄uerrere atq; retrahere. Et iō cū
 caritate et hūilitate rogo oēs fideles xp̄i
 anos: ut cū caritate velint legere hunc li
 belluz salomonis cum p̄senti expositiōe.
 Quia nil aliud oñdit nisi ql̄if x⁹ de⁹ et hō
 x̄bū incarnatum: ē metrū et mensura et
 p̄ncipiū et fons et largitor oīuz bonorū et
 reparator hūane nate lapse p̄ pctm̄ p̄mo

Questio finalis.

rū parētū. quā quidē nafaz sanauit ⁊ re/
parauit p̄ decē vnguēta q̄ effudit p̄ totuz
mundū. put dictū ē in p̄mo cantico. sine
quo nihil ē bonū/nihil sc̄m/nihil p̄fectū
nihil sanū/nihil validum et firmū. Qua
quidē expositiōe habita facili⁹ vn⁹ quisqz
mediocrit̄ erudit⁹ poterit ad expositionē
moralē puenire applicando ea q̄ dicunt̄ d̄
tota ecclesia vniciqz aīe fideli ⁊ deuote.

Sed quia dictus fuit in p̄mo can/
tico q̄lit̄ tota hūana nafa expec/
tabat et petebat xp̄s ut sanaret
eā p̄ effusiōes vnguentoz suoz ut i odorē
eoz oēs possent currere p̄ xp̄s. et dictū ē
et p̄ oīa cantica seq̄ntia q̄lit̄ x̄ effudit vn/
guēta aromatica sue p̄dicatiōis ⁊ mortis
⁊ passionis quib⁹ reparauit ruinā hūane
nase et sanauit ifirmitates oīuz n̄m. Et
sic cōclusum est in fine huius libelli xp̄m
fuisse metrū et mēsurā et p̄ncipiū et fōtē
oīuz bonoz et repatores hūane ruine. Et
iō ad maiorē declarationē eoz q̄ d̄cta sūt

Queritur vtrū solus xp̄s sit metrū
et mēsurā ⁊ largitor oīuz bonoz ⁊ repa/
rator hūane nature. itaqz q̄ a nullo alio
ruina humane nature potuerit reparari
S̄z q̄ oporteat oēs currere i odorē vn/
guētoz eius ad q̄d̄ bonū cōsequēdū. Et
arguitur p̄mo q̄ nō. nā ante aduētū xp̄i
fuerūt multi viri sc̄i ⁊ virtuosī i. ve. te.
qui p̄ter xp̄m p̄secuti sunt virtutes. qz
xp̄s nōdū venerat. ergo xp̄s nō ē p̄ncipi/
us et largitor oīuz bonoz. Itē sc̄do non
solū i pp̄lo hebreoz: s̄z etiā in pp̄lo gētili
fuerunt multi philosophi virtuosī: sicut
fuit socrates et plato ⁊ pictagozas ⁊ ce/
teri. Et ap̄d romanos fuerūt multi viri
famosi qui gesserūt ⁊ fecerūt opa memo/
ratu dignissima: sicut fuit brutus ⁊ fabri/
tius et cato ⁊ scipiōes et marchus regu/
lus ⁊ ceteri quos romana cōmēdat ysto

ria. Et tñ illi nunq̄ habuerūt noticiā de
xp̄o. Itē hoc idē p̄ apud sarracenos
inter quos reperitur magna iusticia ⁊ mul/
ti viri elemosinarij ⁊ mīfīcordes: s̄z sar/
raceni nō colūt nec sequūt xp̄m nec legē
ei⁹. ergo sequit̄ q̄ p̄ter xp̄m sunt boni.

In opposituz autē est illud iohannis
p̄mo. Dia p̄ ip̄m facta sunt: et vidim⁹ eū
plenū gr̄e ⁊ veritatis. de cui⁹ plenitudie
oēs accepim⁹. Itē cap̄lo. xv. Sine me ni/
hil potestis facere. Itē act. iiii. nō ē aliud
nomē sub celo: i quo nos oporteat sal/
uos fieri ⁊c. Respōdet. qz veritas hu/
ius questiōis cōphēdit q̄si totā theologiā
viatoris. iō vt ab oib⁹ simplicib⁹ fidelib⁹
intelligatur et capiat̄ oportet q̄ hūano
et simplici mō p̄tractet: qz hic nō mouet̄
nisi ad simpliciē intelligētiaz simpliciū sa/
cerdotū ⁊ religiosoz ⁊ ceteroz fidelīuz.
Ideo p̄ ei⁹ decisioe erūt q̄tuor articuli.
Hā i p̄mo declarabūtuz quidā t̄mini cū
quibusdā distictiōib⁹ ne laborem⁹ i equi/
uoco. In sc̄do autē videbit̄ qualr hūana
natura bona p̄ deū creata: fuit per p̄ctm
p̄moz parētū dissipata. Tercio x̄o vide/
bit̄ qualr p̄ xp̄m fuit sufficienter p̄ gr̄am
et gl̄iaz reparata. In q̄rto autē articulo
mouebūtuz ⁊ soluetur quedā dubitatio/
nes multū vtilēs ⁊ necessarie.

Quāntum ergo ad p̄mū articulum
est primo aduertendum q̄ ista tria
nomina scilicet perfectio siue perfectum
et optimū et bonū: idē substantialiter si/
gnificāt: s̄z differūt penes modos signifi/
cādi. nā p̄fectio d̄ inq̄ntū p̄ficit rem: et
sic p̄fectus d̄ q̄d p̄ aliquā p̄fectionē p̄fici/
tur. Optimū autē d̄ inq̄ntū est optabile
et appetibile p̄pter talē p̄fectionē. Bo/
nū x̄o d̄ inq̄ntū beat. i. p̄tentat ⁊ sufficiē/
ter faciat appetitū. Et sic omne p̄fectum
est appetibile. et omne appetibile dū pos

• Questio finalis.

si detur beat et cōtētat et faciat et quietat appetitū hūitīs. nec ē curandū de cōsuetudie gramaticoz qui hoc nomē optimū p̄ supplementū assignant in cōpatiōe summi grad⁹ respectu h⁹ noīs bonū: dicēdo bonū meli⁹ optimū. His ergo hūitīs pōit̄ p̄ma distinctio. s. q̄ bona sunt in triplici genere. nā q̄dā dñr bona nāfē/q̄dā bona grē/et q̄dā bona glie. nec ē necesse poni q̄rtū gen⁹. nā bona moralia et bona fortune sunt p̄ se bona nāfē. sed ppt̄ p̄tīm p̄mi hoīs amifunt nomē post lapsum. p̄ ut patebit. Uñ bona nāfē hoīs sunt illa q̄ nāfalit̄ pficiūt ei⁹ nāfam ad suas nāfales opationes sibi p̄porcionatas. Bona at̄ grē sunt ille p̄fectiōes p̄t̄ nāfam a solo deo gratis date: et nāfē supaddite ad sublimandū eā sup̄ ei⁹ facultatē/ uel ad suppleūdū defectū ei⁹. p̄ ut patebit in sc̄cio et ī q̄rto articulo. Bona vero glie sunt illa q̄ supnāfalit̄ et p̄fecte b̄tificant hoīez ī alfo sc̄lo. Sc̄da distinctio. bona nāfē sunt in q̄duplici genere. nam q̄dā dñr bona sp̄ei. et q̄dā bona modi. et q̄dā bona ordinis. et q̄dā bona finis nāfē hoīs p̄porcionati. Bona quippe sp̄ei sunt illa q̄ īmediate pficiūt sp̄em ab intrinseco. sicut sunt potētie aīe q̄ oriūt̄ ab aīa: et p̄ q̄nis fluūt ex p̄ncipijs speciei et sunt accidētia q̄ntia formaz et p̄ncipia opandi et viuēdi. sicut sunt potētie et vires vegetatiue et sensitiue/ et appetitiue/ et intellectiue. Ista enī dñr bona nāfē sp̄ei q̄ īmediate ab intrinseco pficiūt nāfam specificā et sunt īmediate p̄ncipia operandi. Sed ē aliud bonū pficiēs sp̄em ab extrinseco q̄d est esse actualis exñtie in fluxū a p̄mo ente pficiens et actuans et suppositans naturam et cōstituēs eā in esse actualis existētie. Et iō aristotils p̄mo posterioz gen⁹ et dñiaz pōit̄ in p̄mo modo dicēdi p̄ se. eo q̄ sunt

p̄ncipia eēntialia ipsi⁹ sp̄ei. Sed accidētia p̄p̄a cōseq̄ntia formā pōit̄ in sc̄do modo eo q̄ fluūt ex p̄ncipijs sp̄ei et ex forma. sed esse actualis exñtie pōit̄ in t̄tio mō eo q̄ actuat et pficit totā sp̄em cū suis potētijs et cōtrahit ip̄az ad actū indiuiduales et p̄sonalē: et sic cōpetit p̄me s̄be. Est verū q̄ boeci⁹ in libello d̄ ebdomatib⁹ pōit̄ esse exñtie in sc̄do mō dicēdi p̄ se tanq̄ p̄mū bonū nāfale q̄d oīa appetūt. Et sic p̄z q̄lit̄ potētie aīe et esse actualis existētie dñr bona naturalia ip̄ius sp̄ei īmediata.

Bona aut̄ nāfalia modi dñr hūitus et dispositiones potētiarū aīe. eo q̄ nāfalit̄ modificant et pficiūt eas et abilitant ad suas naturales opationes: sine quib⁹ potētie nō possent exercere opationes suas nec exire ī actū sentiēdi. nā sic potētie sensitiue nō exiret ī actū sentiēdi nisi actuarēt et disponerētur p̄ sp̄es suoz obiectoz. Ita pariter potētia intellectiua nō itelligeret nisi disponeretur p̄ sp̄es itelligibiles aut hūit⁹ obiectoz. Et sic hūit⁹ et dispositiones dñr p̄fectiōes potētiaz. Bonū autē ordis nature hoīs ē q̄ partes īferiores subicijātur et obediāt sup̄iorib⁹. s. q̄ caro et sensualitas obediāt rōi: et voluntati rōali. et voluntas obediāt deo et sit p̄formis per oīa diuine volūtati: ista ergo se hñt per ordinē. s. aīa/ potētie/ habit⁹ siue dispositiōes. et ordo operationū siue ordo ī operādo. Bonū tādē naturalis finis ip̄ius hoīs sue nature p̄porcionati erat ante lapsū vt perpetuaret vitā felicē in illa terrestri paradiso cū dominio et īperio super oīa aīalia et plātas et mineralia vtēdo eis libe ad sui facultates. Et hoc erat sibi p̄miū meritū et p̄missus p̄ suis laborib⁹. et sic patēt q̄tuor bona nature hōini debita et p̄porcionata.

Tercia distinctio. q̄ h̄ oēs grē cōueni-

Questio finalis.

ant in hoc. qz oēs sunt a solo deo gratis date et nature superaddite: tñ aliq̄ ē gr̄a que nō solū est a deo gratis data: s; etiaz est gratū faciēs hñtes. Et ista ē gr̄a hñtua/ lis q̄ datur ī baptismo et p̄firmatiōe et pe nitētia q̄ perficit totā essentiā aīe: et facit hominē deo gratū et acceptū ex solis me ritis xp̄i cui⁹ homo per talē gr̄am ymagi nē gerit et xp̄o p̄figuratur. oēs autez alie gr̄e perficiūt potētias aīe: et nō semp gra tificāt hñtē apud deū: sicut ē gr̄a potesta/ tiua ordinis et gr̄a sanitatus et p̄phetie et gr̄a f̄monū et c. q̄ quidē dona gr̄az datur ad vtilitatem totius ecclie put ait ap̄lus p̄ma ad cori. xij. Quarta distinctio q̄ p̄ter gr̄as hñtuales sup̄dictas repitur et memoratur in sacra scriptura q̄dā gr̄a q̄ dī motiua et auxiliatiua liberi arbitrii si ne qua homo post lapsus nō pōt resistere tēptatiōib⁹ interiorib⁹ nec exteriorib⁹ nō vitare pct̄a nec implere diuīa p̄cepta. ut infra patebit. quā quidēz gr̄am defendit aug⁹. p̄tra pellagianos: et diuidit eā ī pre ueniētē et īcipiētē et op̄ates et p̄ficiētē et c. Et maḡ inīaz ī. ij. distinctiōe. xxvj. diui/ dit eā ī p̄uēiētē et subsequētē. ī q̄s p̄tes nō potest diuidi gr̄a hñtuālis gratifica. que lz hēat grad⁹ tñ introducitur ī instātī p̄ sa/ cramēta. ista autē datur p̄ter sacramēta ut infra patebit. Quinta distinctio. q̄ bonoz gl̄ie q̄dā sunt bona corporis sicut īmortalitas siue īpassibilitas et claritas et subtilitas et agilitas. et quedā p̄tinent ad aīas: sicut visio diuīe essentie. et quedā p̄tinent ad utrūq; sicut visio hūanitatē cristi/ et fructio/ et secura possessio. qz ho mo gl̄ificat⁹ post refrectionē p̄ sensus ex teriores videbit hūanitates xp̄i. et p̄ ocu/ los mētis videbit hūanitatē cū diuinita/ tē. Et sic tot⁹ homo videbit totū xp̄m. et sic tot⁹ homo in corpe et aīa bñficabit et

fruct⁹ bonis gl̄ie. Sc̄do ē valde aduer/ tēdū et notādū. qz tres p̄plexus fuerunt apud philosophos ante aduētū xp̄i quos ip̄i nunq̄ potuerūt soluere nō ad eoz cau se cognitionē puenire. Quoz p̄mus ē qz omnib⁹ ē insitus natura. quidā appeti tus cuiusdā stat⁹ vite felicitis absq; omni defectu et miseria. puta qz oēs natura. desiderāt vitā īmortalē qz omne ens ap petit permanere ī hoc seclō. et desiderāt hāc īmortalē vitā sine omni defectu et miseria cū sufficiētia oīuz bonoz ad facietā tē appetit⁹. quā vitā oēs putāt esse bñam S; qz videbāt philosophi. qz talis status nō potest hēri ī hac vita: nec vnq̄ aliquis habuit ip̄s statū. iō mirabant philosophi vñ inerat oib⁹ talis appetit⁹ et vñ p̄ua/ tio talis stat⁹ cū appetit⁹ naturalis nō sit frustra: qz vidētur ista duo p̄tradici. s. qz sit naturalis appetit⁹ oib⁹ insit⁹. et qz sit frustra. Et sic erāt philosophi ī hoc p̄ple xu ante aduētū xp̄i. Sc̄dus p̄plexus philosophoz fuit. qz oēs exp̄imur ī nob quādā p̄uersaz inclinationē ī carne et sen sualitate tota. p̄rias et repugnātē supra dicto naturali appetitu: et tollētē et īpedi entē tota. effectū et finē ei⁹. ymo inducē tem ad totū oppositū. Et hoc videmus manifeste: nā īclinatio p̄uaua: et appetit⁹ carnis ducit hoīez in varias et pessimas infirmitates abreuiātes vitaz hoīs vsq; ad interitū. ut p̄ de gula et luxuria. Itē luxuria nō solū inducit varias egritudi/ nes. s; etiā causauit in mūdo varia bella et seditiones et homicidia. ut p̄ de bello troyano p̄pter raptū helene. et de bello fraterno tebanoz īter atreū et thiestē. et de bello tarquinoz p̄pter stuprū lucrecie et c. Itē p̄pter cupiditatē dñandi et diuicias adquirendi multi perierūt. ut nō solū sc̄la ris: s; etiaz sacra testat ystoria. q̄ oīa īpe/

95
• **Questio finalis.**

diunt et auferunt vitam hoīs et inducūt infinitas misērias p̄tra oēs felicitatē: quas naturalr vnusquisqz desiderat et appetit Et iste fuit secundus perplexus quē philosophi nunq̄ potuerunt absoluere.

Terti⁹ pplex⁹ apud philosophos fuit qz oēs philosophi cognouerūt istuz inordinatū appetitū sensitīuū esse puerſuz in hoīe q̄ totū ordinē nate et toti⁹ vniuersi. nā in ordine nature oīa inferiora subordinant et obediūt superiorib⁹. ut elementa obediunt corporib⁹ celestib⁹. et celi obediunt intelligētīs mouētib⁹. et oēs intelligētīe obediunt p̄me et mouēt p̄p̄t̄ deū amatū et desideratū ut p̄ 3. xij. metaphisice et p̄mo celi. et p̄mo metheozoz. In solo aut hoīe repit̄ iste puerſus ordo qz sensualitas et caro q̄ ē pars inferior et uilior. semp pugnat aduersus sp̄m et aīaz. i. aduersus rōez: q̄ est superior et nobilior: et semper resistit sibi. et vt plurimū trahit volūtātē rōalez: vt sibi p̄sentiat ī suo prauo appetitu. Et sic lz vnusquisqz cognoscat talē prauā icliationē esse q̄ rōez et cōtra virtutes morales et q̄ legē dei: tñ oēs p̄ maiori parte t̄p̄ris sequūtur sensualitatem q̄ p̄sciaz et diuina p̄cepta. Et tñ ante aduentū xp̄i nullus philosophoz potuit reddere rōez vñ pueniat talis puerſitas in solo hoīe et tale mōstrū in hūana natura. ymo volētes philosophi inquirere de hac puerſitate inciderūt ī diuersos errores. vñ anaxagoras dixit h̄ mōstrū accidisse ī p̄ncipio mūdi qñ oīa erāt p̄fusa ī illo chaos. qz qñ ille intellect⁹ separādo discordia et p̄binādo p̄cordia creauit oīa recta et ordiata ī sua natura. tñ nō recte cōpaginauit hoīez. qz p̄paginauit carnes sic male dispositā et discordē cū aīa rōali Et iō sicut tūc ī illo chaos ista duo erant discordia: ita et nūc. iō semp discordant

et pugnat int̄ se adinuicē ī hoīe p̄tra totū ordinē vniuersi. Alij autē philosophi dixerūt hoc euenire ex celestib⁹ cōstillatiōibus sub quib⁹ hoīes generant̄ et nascunt̄ Aristotiles autē nō ausus ē clare soluere hāc difficultatē: ymo qñoqz videt̄ sibi cōtradice. nā qñoqz dicit sensualitatē esse naturalr inclinātā ad malū: s; cū grandi difficultate p̄ virtutes morales posse domari. et qñoqz dicit qz felicitas q̄ p̄ moralis virtutes adq̄rif̄ ē donū deoz. Et p̄ qñs et ip̄e morales virtutes: in q̄rū opatiōe consistit et adq̄rif̄ felicitas esset donū dei et nō nature. Et sic aristotiles nō potuit reddere h̄ cām. Manichei aut volentes reddere cām h̄ puerſi ordinis et monstri dixerūt in hoīe esse duas aīas vnā bonaz factā ex s̄ba p̄ncipis lucis/altam malam factā ex s̄ba p̄ncipis tenebrarū. iō in hoīe erat cōtinua pugna. Origeniani autē sibi falsum nomen iponētes dixerūt ante h̄ mundi cōstitutiōez oēs aīas fuisse in celo cōuersatas et peccasse q̄ deū: iō fuerūt p̄ ea posite in corpora male cōplexionata Et iō ē cōtinua pugna int̄ carnē et aīam. Quas quidē detestabiles opiniōes imp̄bat aug⁹. contra manicheos in libro de duab⁹ aīab⁹/et in libro de natura boni. Ex quib⁹ p̄ 3. qz nec philosophi nec h̄tici potuerūt soluere tres sup̄dictos pplex⁹: eo qz nō nouerūt sacras scripturas ī quib⁹ fuit nob̄ reuelatū q̄ ista mala fuerūt hūane nate inflicta ī penā pcti p̄moꝝ parentum. vt in sequēti articulo patebit.

S; nūc restat q̄rt⁹ pplexus qui scādalizat et facit titubare simplices xp̄ianos in hoc t̄p̄re. nā nos videmus hoīes sciētificos et sacris litteris eruditos: qui ex sacra scriptura sciūt reddere cās sup̄dictorū maloz/et soluere pplexus sup̄dictos et sciūt et p̄dicāt q̄ nō pōt euadere pe-

Questio finalis.

nas eternas: nec cōsequi vitā eternā nisi p̄ obfuātiā legis euāgelice. Et sciūt. q̄ sup̄bis deus resistit: hūilibus aut̄ dat gratias. Et tñ̄ plures eoz̄ videmus inflatos timore sup̄bie. Itē sacra scriptura quas p̄dicamus nil aliud clamat nisi bona t̄porali esse trāsitoria et falsa. et p̄ p̄ns p̄tennenda: et bona futura querenda. tñ̄ nos videmus plures eoz̄ esse sauciātos auaricia et luxuria et ambitione honoz̄ et dignitatū. et sic faciūt totū oppositū eoz̄ que sciūt et p̄dicāt. Itē videm⁹ oēs p̄ncipes et reges t̄re et p̄latos eccl̄ie sciētes se reddituros rōez̄ d̄ suis oībus subditis a maximo vsq; ad minimū. et hoc sub comminatiōe pene eterne. Et tñ̄ plures eoz̄ extorquētes bona t̄poralia cū sollicitudinē ita p̄tēnunt salutē et utilitatē popl̄i: ac si nūq̄ eēnt morituri nec rōez̄ deo reddituri. iō̄ iste p̄plexus scādālizat simplices fideles et facit eos titubare. S; inferius soluet̄ iste p̄plexus vbi videbit̄ q̄lit̄ p̄ter scientiā et fidē est necessaria gr̄a auxiliatiua liberi arbitrij ad vitandū omne malū et adimplenda diuina precepta. Et hoc de primo articulo.

uātū autē ad scōz̄ articulū ponunt̄ octo cōclusiōes de mente augustini p̄tra pelagianos. Quaz̄ p̄ma est ista. s. q̄ adā fuit creatus cū oīb⁹ q̄tuoz̄ bonis nature. Ista cōclusio sic p̄bat̄ ex sacra scriptura gen̄. p̄mo. Nā oīa q̄ fecit deus erāt valde bona. i. itegre et p̄fecte bona et non diminute s̄m integritatē et sufficiētā sue nature. vt dicit glosa. qz̄ oīa fecit deus in numero p̄dere et mēsura. sapie. xj. aut sub spē et mō et ordie. et p̄ p̄ns p̄p̄t aliq; finem. vt inquit aug⁹. iiii. sup̄ gen̄. ergo sequit̄ q̄ de⁹ creauit hoīez̄ cū oībus hōis p̄portionatis sue nature et sufficiētib⁹ ad integritatē et necessitatē ei⁹. S; q̄tuoz̄ sūt

bona necessaria ad integritatē et sufficiētā hūane nature. s. spēs/mod⁹ et ordo et finis hōi sufficiēs et p̄portionat⁹. vt dictū est. ergo cū oīb⁹ istis bonis fuit creatus homo. vñ bona spēs hōis sunt potētie et p̄prietates et vires et esse quibus homo opaf. S; qz̄ homo oīb⁹ inferiorib⁹ debebat p̄sidere. s. mineralib⁹ et plātis et aīalib⁹ iō̄ fuit creat⁹ cū oīb⁹ viribus eoz̄: vt cū oībus p̄ueniret. iō̄ hēt esse cū mineralib⁹ Et hēt oēs vires aīe vegetatiue cū plātis et oēs potētias sensitivas cū aīalibus. et hēt appetitiuā potētā cū eis dē: s; vlt̄ra istas inferiores potētias hēt vires ip̄ius aīe intellectiue. s. intellectus et memorias et voluntatem: que pertinent ad partē rationālē i qua cōuenit homo cū angelis. Habz̄ ergo oēs vires sensitivas vt cognoscat oīa sensibilia. Et hēt intellectū ut cognoscat oīa intelligibilia. et sic aīa intellectiua hōis cōtinet virtualit̄ oēs vires inferiores. et oēs alie cōtinēt̄ in ea sicut trigonū in tetragono. vt ait aristotiles secūdo de aīa. Oēs at̄ iste vires d̄nt̄ bona speciei hūane. eo q̄ imediate sequūt̄ formam et sunt imediata p̄ncipia opandi. Sed quia oīa fecit de⁹ cū suo mō et dispōe ad expedite opandū: iō̄ creauit istas vires i hōie cū suis h̄tib⁹ vt absq; impedimēto et mora posset facilit̄ opari. Tñ̄ sicut creauit oēs arbores in illo paradiso cū fructib⁹ suis Ita creauit intellectū et volūtātē et appetitū sensitiuū hōis cū h̄tib⁹ suis. quia al̄z̄ aīa hōis fuisset valde et itegre bona. Et sic creauit intellectū cū oīb⁹ h̄tib⁹ itellectualibus. s. cū hitu intellectus quo imediate adhesit p̄mis p̄ncipijs et cū hitu sapientie quo imediate incepit cōtēplari primas et superiores cās altissimas. s. deus et intelligētias. et cū h̄tib⁹ oīuz̄ sciētiarū rez̄ nafaliū et mathematicaliū quo illicō

Questio finalis.

speculabat oia naturalia: qz illico imposuit nomina oibus rebus creatis fm naturas suas. vt pz gen. ij. Item habuit ada bitu prudētie de oibus agibilibus et hituz artis de oibus factibilibus. Itē nō solū intellectus: s; etiā appetitus sensitivus et sensualitas fuit creata hituata cū oib⁹ habitibus virtutū moralium puta cum habitu tēperatīe qua modificabat concupiscibiles circa oia delectabilia et vtilia. Et cū hitu fortitudinis circa oia tribilia. et cū ceteris habitib⁹ modificatib⁹ sensualitatez circa bona vtilia et circa honores etc. quos quidē hitus hēbat sine impedimēto alicui⁹ passiois. Itē sicut creavit intellectū et sensualitatē cū suis hitib⁹: nō creavit volūtate sine pprio hitu naturali q̄ ē iusticia modificans ipam volūtate ad recte volēduz et eligēduz et imperādū. vñ iusticia dī ppetua volūtas tribuēs unicuiqz qd suū ē. i. ē ppetu⁹. i. integer hitus volūtatis. quo voluntas tribuit unicuiqz qd suuz ē. per quē hitū ipē adā regulabat oēs suas operationes erga deū et hoies et erga seipz. nā tribuebat deo verā latriā sibi debitas. et hōib⁹ mutuū obsequiū. Et recte volūtas impabat sensualitati et ceteris aiantibus et plantis et mineralib⁹ utebat in facultatē sui. Nō enī volūtas fuit creata minus integra et pfecta cū suo pprio habitu iusticie. q̄ intellect⁹ cū suis hitibus sciētificis et itellectiuis. Et q̄ irascibilis et concupiscibilis cū suis hitib⁹ et virtutib⁹ moralib⁹. Et ista dicebat originalis iusticia i adam. Dicebat enim originalis inq̄ntū ab origine creatiois cū ceteris hitib⁹ traxit ipam. et etiā inq̄ntū oib⁹ suis posteris p generationē cōmunicasset ipaz. vnde oēs isti hitus sup̄dicti dicebātur etiā originales et naturales. pmo inq̄ntū ab origine fuerūt pcreati ad modificādas vires na-

tales i suis opatiōib⁹. scdo inq̄ntū erant porportionati et necessarij ipi nature ad suas naturales opatiōes exercēdas absqz impedimēto aliquo. Et sic ptinebāt ad integritatē nature. Et iō pputabātur inter bona nature. S; vltra hec bona modificatīa et habilitatīa vires naturales hois fuit necessariū bonū ordinis i potentijs sup̄dictis. q̄ quidē ordo cōsistit in debita pformitate viriū et partiū inferiorū ad superiores. Et iō fantasia erat subdita intellectui. et sensualitas erat subdita et obediēs volūtati ratiōali. Et vniuersalr tota caro et corp⁹ erat subditū sp̄ui. Et volūtas hois cū oib⁹ viribus erat subdita et obediēs et tota intēta diuine volūtati. Et i hoc cōsistebat tota originalis iusticia ipius adā et debit⁹ ordo ei⁹. Et iste ordo dicebat naturalis in adā. Itaqz sicut oia elementa naturalr subdūtur celis. et celi parēt intelligētis mouētibus. et itelligētie parent diuine voluntati. qz mouent pp̄ deū amatū et desideratū. xij. methaphisice. ergo fm ordinē nature sensualitas debet parere volūtati rōnali. et volūtas debet parere deo. Et iō spēs/mod⁹ et ordo et oia p̄dicta cōputant̄ int̄ bona nature hois. Sed qz spēs et mod⁹ et ordo tēdūt in aliquē finē nature pporcionatū. Scdo naturalis finis et p̄miū hois erat hitare et viuere in emispio australi: qui dī paradisus voluptatis eo qz ibi duxisset vitam b̄tam cū oib⁹ bonis naturalib⁹ absqz defectu aliquo bonoz naturalium sine morte et liber ab omni infirmitate et dolore et tristitia. q̄ quidē bona pueniebant fbus ex causis p̄mo ex aspectu celi. nā fm ptholomeū: et aristotilē scdo celi. Emisperiū australe ē vertex et caput et superior pars mūdi. iō ille stelle sunt fauorabiliores mittentes vberes et fauorabiles et salubres

• Questio finalis.

influentias. Et ideo propter favorem celi in illa parte nulla causa non accidit pestilentia non sterilitas non vetustas non calor excessivus nec tenebra sed aura placida et salubris et temperatissima in lumine et calore et uniformis per die tunc fuit. ps. lxxi. Et sic conservabat omnes plantas successive cum fructibus suis. et sic etiam conservasset adam cum suis posteris in esse salubri. Et sic prima causa erat aspectus celi. secunda vero locus ille qui est sub tali aspectu. tertia causa vite perpetuande sine infirmitate et morte erat lignum vite. Et sic primi parentes affluabant omnibus bonis naturalibus absque aliquo defectu. Et in his consistebat tota eorum naturalis felicitas et beatitudo tam corporis quam anime. Nam per intellectum contemplabatur omnia creata et increata sed non videretur deum per essentiam. Et per voluntatem habebant quicquid boni naturalis volebant: et nihil mali volebant et in corpore nullum patiebantur defectum. Et ideo erat adam felix et beatus naturali beatitudine. quia felicitas nil aliud est nisi tranquillitas animi omni tristitia et defectu vacantis. et bonum sufficiens delectationis beatitudinis. Ex quibus patet quod primi parentes fuerunt creati cum omnibus bonis nature in sua integritate. Que quidem bona sunt species. modus. et ordo. et ille finis et possessio illius loci cum suis bonis. in quo helyas et enoch ducunt vitam felicem usque ad finem adventum christi. Que quidem felicitas intentum dei naturalis/inchoatum est proportionata humane nature. Ex quibus patet quod omnes beatus quos modo morales appellamus tunc poterant dici naturales quadrupliciter. Primo quia a principio erant inditi nature. Secundo inchoatum erant nature proportionati non excedentes naturam. Tertio quia pertinebant ad integritatem nature. Quarto quia omnes posterius traxissent illos habitus ab origine et nativitate. sed post lapsum iam non possunt huiusmodi beatus

dici naturales: sed morales. eo quia per longas moram et frequenter actus noviter adquiruntur. unde tunc in adam habitus precesserunt passionibus et actibus: sed modo post lapsum in nobis passionibus et actibus precedunt habitus: qui contra passionibus refrenandas ex actibus generantur. Item illa habitatio paradisi erat homini naturalis. eo quia erat super omnia aiantia nature hominis proportionata et collata. Secunda conclusio. quod propter illa quatuor bona naturalia supradicta primi parentes fuerunt creati in gratia supernaturali gratum faciente. quod probatur ex auctoritate augustini super geneseos dicentis. quod primi parentes post longam vitam sine morte et dolore fuissent translati in vitam meliorem ad celeste regnum: sed tale vitam non potuissent persequi qui naturaliter per bona nature. quia sicut per habitus intellectuales naturales non potuissent videre divinam essentiam. ita nec per solus habitus naturalis originalis iusticie meruissent illud supernaturalis premium: nec frui divina essentia. Et ideo est dicendum. quod habuerunt gratiam gratificam supernaturalis sublimitatem eos ultra et super humanam facultatem ad merendum illam vitam supernaturaliter beatam: quia per solam originale iusticiam non poterant mereri nisi illam presentem beatitudinem humane nature proportionatam in qua erant: que non ponebat eos extra nec ultra humanam facultatem. Et ideo dicunt quidam quod illa originalis iusticia vel erat radicata in gratia gratificam cum fide et spe et caritate. vel erat iuncta cum ipsa: ut ultra presentem beatitudinem possent mereri futuram. Et ideo est dicendum quod ultra habitus naturales intellectus et voluntatis habuit adam habitus theologales. scilicet fidei spei et caritatem de christo futuro salvatore. que in spiritu prophetico providit incarnandum quomodo fuit in illo sopore. que quidem virtutes non fuerunt sine gratia. Ex hoc patet quod adam non solum habuit gratiam gratificam per illo sta

Questio finalis.

tu sed et gratia et donum prophetie. quia in illo sopore previdit misterium incarnationis et est ecclesie figentis ex latere christi per formationem eue ex eius costa. ut inquit augustinus super iohannem et super genesis. Quod quidem misterium explicavit prophetice ad adam quando figens a sopore dixit. nunc os ex ossibus meis etc. Tercia conclusio quod primi parentes per peccatum hoc non poterunt bona spiritus que sunt vires naturales ipsius anime et corporis: tamen prouiderunt modum et ordinem et fines. quia fuerunt expoliati omnibus bonis et habitibus omnium potentiarum quibus expedite et recte et ordinate operabatur. et per quos fuerunt expoliati illa originali iusticia cuius suo premio. quod probat augustinus. yponosticon respensione prima. Nam illico post esum ligni prohibiti nouerunt se nudos. id est omnibus bonis gratuitis et gratificis expoliatos. Et ideo absconderunt se et fugerunt a facie domini. genesis. iij. Hoc idem ait saluator luce. x. per parabolam illius hominis qui descendens ab hierosolymis in bierico incidit in latrones: qui expoliauerunt et percusserunt eum: et semiuivo relicto abierunt etc. ubi dicit augustinus. quod bene merito primus homo fuit omnibus bonis expoliatus. Nam sicut ipse fuit auersus a deo perdendo originale iusticiam. ita deus fuit auersus ab eo auferendo bona que sibi contulerat. Nam perdendo originale iusticiam: prouidit omnia bona naturalia que per illam iusticiam possidebat. Et perdendo iusticiam originale: prouidit etiam gratiam per quam expectabat et potuisset consequi futuram beatitudinem. Item prouidit bonum ordinis: quia prouidit liberum imperium quod uoluntas rationalis habebat super sensualitatem quia sicut uoluntas rationalis imperabat: ita sensualitas et caro obediebat et parebat: sed post lapsum non parat: sed potius imperat. ut patet. Et sicut prouidit bonum modi et ordinis ita etiam bonum finis. quia fuit expulsus ab illo paradiso deliciarum et panti felicitate sibi

naturaliter proportionata. et sic fuit expulsus ab illo emisperio australi in hoc emisperio aquilonare ubi tanquam exules omnes posterius uiuimus cum iugi miseria expoliati omnibus illis bonis. Ex supradictis tribus conclusionibus soluitur primus pplexus philosophorum. scilicet unde inest nobis appetitus uite immortalis et impassibilis et felicitatis quas nemo in hac uita potest habere: quia talis appetitus est naturalis nec est frustra postquam aliquis in hoc seculo potuit possidere. prout primi parentes ante lapsum. Et ideo ex prouisione illius status manet nobis in se talis appetitus: quia prouasio est causa appetitus. Quarta conclusio quod homo per peccatum non solum fuit expoliatus omnibus bonis modi et ordinis et finis naturalis. sed et fuit percussus et sauciatus in omnibus potentijs et in tota persona et hoc quod triplici uulnere propter quod non potest liber nec facilliter operari. prima pars per precedentes conclusiones. Secunda autem pars per singula ad experientiam et prout experiri in nobis. Unum primo homo fuit sauciatus in complexione uulnere infirmitatum et egritudinum et morborum quia non est aliquid pars in homine que non sit subiecta alicui egritudini ymo multis. puta quia accidit obtalmia in oculis. et tigo in cerebro. pleuresis in pleura. et colicapassio in colon etc. prout tradidit auicenna in quarto et quinto canone. que quidem mala inducunt finaliter mortem. Ex quo patet quod mors et febris et omnes iste infirmitates iam non possunt dici mala naturalia sed penalia quia in penam peccati inflicta. Item secundo fuit homo uulneratus et sauciatus uulnere improbi laboris in toto corpore quia ille que absque labore potest uinere: cui terra sponte dabat omnem fructum et omnia animalia: et plante et mineralia erant sibi ad libitum subiecta. nunc autem non potest adquirere victum et uestitum absque intollerabili labore

Questio finalis.

qz vnusquisqz cū sudore ⁊ labore ⁊ dolore vescit pane suo ex snia dñi. gen. iij. Et iō oīa ista bona tporalia que de sui natura sunt bona naturalia ⁊ ad necessitatem hoīs creata ⁊ i principio liberae collata. nūc at puerfo noīe dñr bona fortune rōe modi adquirendi ⁊ possidēdi: qz tūc naturalia erāt oīa coīa. sed nūc cū labore et fraude vt plurimū adquirūtur ⁊ ab indignis possidēt. Et iō mutato noīe dñr bona fortune. Itē scio fuit hō vulnerat⁹ in sensualitate vulnere p̄ue cōcupiscētie. nā sensualitas q̄ erat subordinata rōi ⁊ bituata temperantia et fortitudine et p̄tinētia et parsimonia ⁊c. expoliata hui⁹ virtutibus modalib⁹ et sibi naturaliter inditis fuit percussa et sauciata vulnere inordinate cōcupiscētie: que ē fomes ⁊ cā oīuz malorū in qua sensualitate sic expoliata ⁊ sauciata successerūt oēs animi passiōes. que dñr egritudines animi. puta gaudium et tristitia / ira ⁊ odiū / et iuidia ⁊c. que nō possūt refrenari nisi p̄ morales virtutes nouiter adquisitas. Et sic isti hō virtuosī qui ante erāt bona naturalia et indita iā nō possunt dici bona naturalia: s; moralia: qz cū longa mora ⁊ labore sunt nouiter adquisiti ex frequētatis actib⁹. nec morib⁹ cōcupiscētie / nec passiōes possunt dici mala naturalia: s; penalia. i. in penā pcti inflata. Nā hō naturales p̄cesserūt passiōes ⁊ cōcupiscētiā i sensualitate. Et passiōes ⁊ cōcupiscētia modo p̄cedūt virtutes morales. Et sic neutra dicūtur ias naturalia. Ex quo p̄. q̄ sensualitas fuit vulnerata morbo cōcupiscētie p̄ quā icliatur ad omne malū: et est segnis ad omne bonū: ⁊ rebellis semp ⁊ repugnās rōi ⁊ infgēs ⁊ colluctās aduersus sp̄m. Item q̄to tota pars rōalis fuit sauciata multiplici vulnere. Nā intellectus qui p̄ hō

intellectuales p̄creatos poterat p̄teplari nō solum naturalia: s; etiā supnaturalia p̄ hituz intellectus ⁊ sapie et hitū scie create / et hoc absqz fantasmatib⁹ qz poterat ad libituz intelligere p̄ fantasmata v̄ sine fantasmatib⁹: nūc autē oib⁹ illis hōibus expoliatus nō potest intelligere sine fantasia: qz necesse ē intelligētē fantasmatā speculari. vt p̄. terciō de aīa. Et sic necesse est vt intellect⁹ p̄uertatur ad fantasiam si vult intelligere. et ita pariter voluntas qz fuit expoliata originali iusticia qua oīa recte volebat et diuine volūtati erat cōformis. fuit p̄uersa i suis opatiōib⁹ ad sensualitatē corruptā ⁊ appetituz sensitīuū corruptū ⁊ deprauatus. Et ista pena rationaliter fuit homini inflata. vt iquit augustinus. Nam postq̄ voluit auerti a deo et ab eius volūtate et cōuersus ad mulierē ut sibi cōplacere: iō intellectus expoliat⁹ bonis naturalib⁹ fuit cōuersus ad fantasiam de necessitate in sua opatiōe et volūtas ad sensualitatē et supiora ad inferiora. i. sp̄s ad carnē ⁊c. vñ eueniūt hōi oīa mala. nam intellectus frequēnt decipit p̄ fantasiam in suo iudicio et voluntas deprauat⁹ p̄ sensualitates in sua opatiōe. Et iō qz intellect⁹ nō pōt hēre scias d̄ r̄b⁹ nisi p̄ fantasiam: inde ē q̄ frequēnt decipit circa cognitionē rez. Et iō philosophi p̄mi uolētes ex p̄p̄ijs vitib⁹ inquirere causas rez: decepti inciderūt in varios errores. ut p̄. p̄mo et. ij. methasifice. et p̄mo phisicoz. et p̄mo de generatōe. et p̄mo d̄ aīa. Itē nō solū fuerūt decepti in intellectu speculatiuo circa causas rez: sed et in intellectu p̄ctico circa cognitiones boni honesti et vtilis et delectabilis. ex cui⁹ errore accidit p̄ua electio in voluntate. Ex quib⁹ oib⁹ p̄. infirmitas n̄ri intellect⁹ et oīuz aliaz potētiaz: et p̄. et p̄uersus or

Questio finalis.

do in eas. qz itellectus decipit a fantasia et voluntas ab intellectu pratico decepto et allicif a sensualitate corrupta. vñ modum huius puerfi ordinis et deceptiois ponit aristoteles scio de aia. et. iij. et. vij. ethicoz. Tñ e aduertendu q in hoie sunt consideranda de due partes principales. s. pars rationalis et sensualitas put cõphedit sensus exteriores et interiores. s. fantasiam et appetitus sensitiuus. vñ fantasia sequitur sensus. et appetitus sequit fantasiam. Fantasia autem iudicat de sensatis puenientibus vel discõuenientibus siue delectabilibus et tristabilibus. Et sic omne delectabile aut vtile dicit bonum. et omne tristabile aut inutile dicit malum. Et sic appetitus qui diuiditur in irascibile et concupiscibile sequit omne delectabile aut vtile tanq bonum. et fugit omne tristabile tanq malum. Et sic sequit honores et dignitates et oia ardua sibi apparẽtia bona. et concupiscibilis optat et sequitur voluptates carnis et pecunias et cetera sibi concupiscibilia tanq bona. Et vtraqz. s. irascibile et concupiscibilis fugit oia tristabilia tanq mala. Itẽ in parte rationali sunt due potetie distincte. s. intellectus et voluntas. vñ sicut appetitus sequit fantasiam et sensus. ita voluntas in primo actu sequit intellectum. Sed iste intellectus habet duas portiones. s. superiorem qui dicitur intellectus speculatiuus. et inferiorem qui dicitur intellectus practicus. vñ sicut intellectus speculatiuus speculatur speculabilia. ita intellectus practicus cognoscit et rationat de agibilibus sed iste intellectus practicus adhuc habet duplicem portioem. s. vnã superiorem p qua cognoscit et iudicat de agibilibus in vli put sibi offeruntur p legẽ diuinã vel hũanã. Et hẽt aliam portioem inferiorem p qua iudicat de particularibus put sibi offeruntur p fantasiam. Et tunc intellectus practicus iungit fantasie et

fit vnũ cum ea in intelligendo. Et sic iudicat de bonis delectabilibus et vtilibus p appetitias et iudiciũ fantasie. Et sic puerfit in suo iudicio. nã sicut ante p superiorem portioem iudicabat legẽ dei esse bonã. et p pñs obfudam et omne malum esse vitandum et omne adulteriũ aut furtum et homicidium esse malum. et p pñs vitandum. Et sic tunc nõ decipiebat in suo iudicio. Et tunc voluntas sequens tale iudicium intellectus in p. sui opatõe volebat legẽ dei obfudare. et oẽ homicidium et furtum et adulteriũ tanq malum vitare. Et sic voluntas dicebat recta et bona. Sed postea cum fantasia offert intellectui pratico aliquod bonum delectabile aut vtile particulare p appetitum sensitiuum optatum. Et intellectus iunctus fantasie et deceptus iudicat illud esse bonum et sequendus. tunc voluntas in scdo actu sequens intellectum deceptum et puerfa ad appetitum prauum fit siml vnũ cum eo. Et sic de puerata voluntas sequit desiderium sensualitatis appetendo illud bonum aparẽs. s. vtile aut delectabile lz sit nociuum et malum et q legẽ diuinã et hũanã et q bonos mores. Et sic causat pccm in voluntate in tali electõe et executioe. Et sic p qualr vterqz decipitur tã intellectus q voluntas p puerfionem ad sensualitatẽ. Et iõ dicit aristoteles. iij. ethicoz. q ois malus ignorãs. i. deceptus qz lz cognoscat in vniuersali tñ decipit in particulari p puerfiones ad fantasiam et sensualitatẽ. vt p dicitur in iptinente vij. ethicoz. cuius deceptio causatur ex falso discursu argumẽtationis qz arguit in quatuor terminis ideo potiõ videt habere oppinione q sciam de particularibus. Nã pmo in maiori ppositioe dicit omne adulteriũ tanq malum esse vitandum. eo qz e ptra legẽ. lz qno offert sibi ista mulier sicut in minori ppositioe deberet dicere. lz est adulteriũ. ergo vitandum. tñ alterãdo n. ij.

Questio finalis.

terminū dicit. Hoc esse bonū delectabile
Et sic pcludit. ergo sequēdū. et sic peccat
in forma arguēdo in quatuor terminis. Et
p pñs causas peccatū et ignorātia i itelle/
tu practico et error et prauitas i volūate
sequēdo itellectū et sensualitatē. et ex p se
quēti causat culpa i aīa. Et iō dicit aristo/
tiles. iij. de aīa. q. volūtas q. ponit q. i me/
diū iter itellectū et appetitū sensitīuū.
si sequit itellectū put iudicauit i vniuer/
sali: tūc ipa dī recta et iusta. q. itellectus
vt sic dī rectus. Sed si volūtas sequit sensu/
alitatē siue appetitū inferiorē et itellectus
practicū deceptū et deprauatū p fantasiā
tūc volūtas rōalis dī praua et iniqua: et
fctā bestialis simul cū sensualitate. q. tūc
volūtas jā nō ē recta nec rōalis: s. pua et
bestialis et mōstruosa effecta p psortium
sensualitatis: q. agit ptra naturā. Nam
sicut rota primi mobilis naturalr trahit
oēs orbes inferiores motu recto ab oriē/
te in occidētē: ita itellectus et tota pars ra/
tionalis naturalr deberet ad se et secum
trahere fantasiā et totā sensualitatem et
nō ecōuerso. Et iō qñō sensualitas trahit
ad se volūtatē et partē rōalē. tūc talis mo/
tus et actus est puerusus et mōstruosus et
nō naturalis. Et iō sicut p motū pmi mo/
bilis rectū nunq. causas malū nec pecca/
tū nec mōstrū i natura nec aliquis defec/
tus: s. solus causas eclipsis aut causatur
sterilitates aut pestilētie aut tēpestates p
orbes inferiores qui mouētur in circulo
obliquo cōtra motū pmi mobilis: ita pa/
riter p pma opatiōez partis rōalis nūq.
causatur deceptio i itellectu practico nec
peccatū i volūate. s. qñō sensualitas tra/
hit ad se partē rōales ad suū libitū: tunc
causat pctz et mōstrū i aīa. q. tūc itellec/
tus fit q. fantasia et volūtas fit sensuali/
tas. q. nec itellectus p se nec sensualitas

p se ē sufficiēs pncipiū ad mouēdū siue
ad psequēdū. s. ex his fit vnū pncipiū
sufficiēs ad psequēdū bonū vtile vel de/
lectabile. Ex quib. p. q. totus iste discursus
p aristotilē explicatus ē ptra naturā
nō solū ipius aīe: s. etiā p ordinē ipi. vni/
uersi. i quo semp inferiora obediūt supi/
orib. Et hūc eūdez puerusus ordinē nra
potentiarum memorat apostolus ad ro/
manos. vij. vt infra patebit. Et sic aristo/
tiles et oēs philosophi bene pcedūt tales
motū et modū esse puerusus et prauum et
mōstruosus et ptra naturā et ordinē vni/
uersi. tñ nunq. potuerunt puenire ad co/
gnitiōē cause. vñ tale monstrū pueniat
in hoīe. Et hoc accidebat eis: q. nō noue/
rāt sacrā scripturā in qua nob. ē reuelā/
tus qualr hec mōstruositas et puerusitas
fuit inflicta toti generi hūano i penā pec/
cati pmo. parētū. eo q. oēs potētie fue/
rūt expoliatae oib. bonis hitib. pcreatis
Et fuerūt vulnerate quintuplici vulnere
.i. vulnere multiplicis egritudis i pplexi/
one. et vulnere laboris et doloris i toto
corpore p victu et vestitu adquiredo. Et
vulnere et morbo pcupiscētie i carne. Et
vulnere prauē puerusiois et electiois i par/
te rōali. Ex quo infligitur vulnus culpe
et pcti in aīa. Si autē vulnus pcupiscētie
dicat aliquā formā positīuā supadditam
sensualitati vel dicat solam puationē mo/
di et ordis: lōgū esset hic disputare. For/
san dicef i expositiōe euāgelice veritatis
sup illud luce. x. de illo hoīe qui descēdēs
ab hierlm i hierico: quem latrones nō so/
lum expoliauerūt: s. etiā pculserūt et sau/
ciarūt et plagis ipositis et seminiuo relic/
to abierūt etc. Sed sufficit ad pñs scire. q.
sic sensualitas siue appetit. sensitīus fuit
sauciatus vulnere prauē pcupiscētie et i/
clinatiōis ad voluptuosa et delectabilia et

• **Questio finalis.**

utilia q̄ sunt falsa bona. Ita volūtas ra-
tionalis fuit vulnerata quodas vulnere
ceci ⁊ inordinati amoris ⁊ cōplacētie. vt
ceteris omissis velit sensualitati cōplacē-
re. Et iō dicit aug⁹. libro de p̄fectiōe iusti-
cie hoīs. q̄ ex tali vulnere manet n̄m li-
ber⁹ arbitriū claudicatū. Et sic oportet
q̄ sanet̄ p̄ gr̄am ad hoc q̄ recte velit ⁊ o-
peret̄. Ex p̄dictis p̄ solutio secūdi ⁊ ter-
cij p̄plexus quos philosophi nunq̄ potu-
erunt persolvere.

Quinta conclusio. q̄ oīa mala tā culpe
q̄ pene. s. oīa quīq̄ vulnera sup̄dicta tra-
xerūt oēs posteri a p̄mis parētib⁹ p̄ car-
nez corruptā. Hāc conclusiōe p̄bat aug⁹.
cōtra manicheos ⁊ sup̄ 10. omelia sc̄da.
īsto modo. Hāz oēs posteri vel trahunt
īsta mala cū carne ⁊ vel cū aīa. nō cuz aīa
q̄ aīa nō ē ex traduce ab adā p̄ generatio-
nē: s̄z a solo deo per creatiōe. et sic non
potest creari nisi bona. q̄ de⁹ actor⁹ mali
nō ē. nisi solius boni. ergo sequit̄: q̄ tra-
himus huiusmōi mala p̄ solā carnez q̄ est
ex traduce a p̄mis parētib⁹. hoc cōfirma-
tur. Hāz p̄mi parētes talē carnē cōmu-
nicarūt posteris suis. qualē ip̄i hēbāt tē-
pore generatiōis. s̄z tēpore generationis
post lapsus jā habuerūt carnē et sensuali-
tatē corruptā et sauciatā p̄ vicium cōcu-
piscētie que ē fomes oīs mali. ergo tales
carnē sic corruptā ⁊ viciatā cū suo onere
trāstulerūt successiue ī oēs posteros. Ex
quib⁹ p̄z. q̄ p̄mi parētes oīa mala tā cul-
pe q̄ pene trāsmiserūt ī oēs posteros p̄
carnē sic corruptā et viciatā et libidinosaz
Ex quib⁹ sequit̄ fm̄ augustinū. q̄ tria ma-
la sine tria genera maloz latēt seminalr̄
et potētiar̄ in carne a parētib⁹ traducta
anteq̄ aīetur. Que quidē mala exeunt a
potentia in actū post aīationē successiue.
Hā ibi p̄mo in cōplexiōe corporali latēt

oīa genera infirmitatū et egritudinū cor-
poralium. Sc̄do in ip̄a sensualitate latet
morib⁹ cōcupiscētie et latēt oēs passiones
animi. que quidēz cōcupiscētia est fomes
oīuz maloz culpe tā originalis q̄ actualis
Omnia enī īsta mala exeūt ex carne a po-
tētia ī actū p̄ aīationē successiue. nā illico
aīa p̄ solū consortiū talis carnis sic corrup-
te trahit p̄ctm̄ ⁊ culpā originalē: et trahit
debitū originalis iusticie p̄dite ī adāz. eo
q̄ aīa fit vna p̄sona cū tali carne traduc-
ta ex p̄mis parētib⁹. Itē sc̄do p̄ tale p̄sor-
tiū illico exeūt ī actū mala pene ī ip̄o cor-
pore. s. dolor ⁊ tristitia. et successiue suc-
cedūt egritudines et infirmitates varie.
Tercio q̄no homo puenit ad maiorē eta-
tē ⁊ vsum rōis: exeūt oīa mala actualis
culpe ab ip̄a sensualitate ī aīaz. Hā sicut
caro corrupta p̄ solū consortiū causat cul-
pā originalez ī aīa. ita p̄cupiscētia q̄ ē fo-
mes oīs p̄cti latēs ī carne et sensualitate
causat culpā actualē tā venialē q̄ morta-
lem ī volūtatē p̄ p̄sensuz. Et sic p̄z qualr̄
oīa īsta mala latebāt seminalr̄ ī carne an-
te aīatiōez. Et qualr̄ exeūt ī actū post aīa-
tionē. Et p̄z etiāz qualr̄ aīa oīa mala cul-
pe trahit a carne ⁊ sensualitate corrupta
⁊ sauciatā. Ex quib⁹ et sequit̄ q̄ oīa ma-
la tā culpe q̄ pene traxim⁹ a p̄mis parē-
tib⁹. eo q̄ ab eis traximus solā carnē sic
corruptam ⁊ sauciatam in qua latent se-
minaliter omnia mala culpe et pene.

Ex sup̄dictis sequūtur sex doct̄ne fm̄
mentē augustini. Quarū p̄ma ē q̄ malū
culpe nō ē in carne formalit̄ sed solū ma-
rialit̄ ⁊ seīalit̄. sed p̄bit̄ formalit̄ in aīa aut
p̄ solum cōsortiū. sicut ē p̄ctm̄ originale.
aut p̄ cōsensum deliberatū. et sic ē p̄ctm̄
mortale. aut p̄ cōsensum indeliberatum.
et sic ē p̄ctm̄ veniale. Et p̄oif̄ exēplū d̄ ar-
senico et silice. nāz in arsenico nō ē mors

n. iij.

Questio finalis.

formalit̄ s; seminalit̄. sed transit formalit̄
i hoīez si gustat̄ ab eo. Itē ignis nō ē for
malit̄ in silice: s; trāsit formalit̄ in stupas
p ictū ⁊ p̄fricationē ferri. ita pariter pec
catū latēs materialit̄ ⁊ seminalit̄ in carne
⁊ concupiscētia sensualitatis trāsit actualit̄
⁊ formalit̄ in aīaz p p̄fortiū aut cōsensuz
p̄out dictum est. Sc̄da doctrina. q
s; in eodē instāti tēporis aīa creat̄ ⁊ ifun
datur in corpore ⁊ inficiat̄ ab eo p culpā
originalē. eo q; i creādo infūdīt: ⁊ infun
dēdo inficiūt. tñ in tali ordie sunt p̄sideran
da successiue q̄tuor instātia nature. Hāz
in p̄mo instāti aīa p̄siderat̄ p̄ut a deo cre
atur. in sc̄do p̄ut creat̄ bona naturalit̄ cū
suis virib; ⁊ potētis. s. cū intellectu et me
morā ⁊ volūtate p qd dī sc̄ta ad similitu
dinē ⁊ ymaginē dei. Et sic dicit̄ naturalit̄
bona. In tercio autē instāti cōsideratur
p̄ut infūdīt corpore corrupto. In q̄rto
autē p̄ut inficiūt ab eo et est infecta ⁊ ma
la malo culpe. Ex quo p; q; prius intelli
gitur bona p naturā q̄ mala p culpā. q; in
vno instāti tēporis possūt intelligi mul
ta instātia nature. Tercia doctrina q; du
plex ymago repit̄ i quolib; hoīe. Prima
est ymago trinitatis i aīa p creationē a
deo imp̄ssa p quā dī bona naturalit̄. Se
cūda dī ymago ip̄ius adā p̄mo ip̄ressa i
carne seminalit̄. et exinde trāslata i aīam
formalit̄. p quā ymaginē natura hominū
dī corrupta et mala p culpam et penam
vnde dicit̄ augustinus contra faustum et
xij. sup gen. q; hāc ymaginē reliq̄rūt p̄mi
parētes in nobis imp̄ssas ex uestigio ⁊ si
militudine sui pcti. nā sicut ad illud pctz
cōcurrerūt tres p̄sone. s. serpens offerens
pomuz p̄hibitū. et eua acceptans ip̄m et
offerēs uiro. et adā comedēs ip̄z ut p̄pla
ceret uxori. ita p̄ maiori parte ad omne
pctm cōcurrūt tres p̄tes hoīs. s. sensus

offerēs rē delectabilē ul̄ utilē. et appetit̄
sensitiu; ⁊ sensualitas appetēs et alliciēs
uolūtate ut cōsentiat. et ip̄a uoluntas cō
delectans ⁊ seq̄ns sensualitatē. Hā sicut
spēs oñdit fructuz p̄suadēdo mulieri. et
mulier p̄suasit uiro ut comederet: ita sen
sus offert rē p̄hibitam ip̄i sensualitati: et
sensualitas offert et p̄suadet uolūtati: et
sic cōsummat̄ pctm p cōsensuz uolūtatis
Et sic p; q̄r p̄mi parētes reliq̄runt nob
imp̄ssa ymaginē ⁊ uestigiū sui pcti. Et sic
et p; q̄r in quolib; hoīe repit̄ duplex y
mago. s. ymago trinitatis per quā dicitur
bon; naturalit̄. et ymago p̄mo; parētuz p
quā dicitur malus penalit̄ et culpabilit̄.
S; i xp̄iano vltra duas ymages supra
dictas repit̄ alia ymago p quā cōfigurāt̄
xp̄o p baptismuz et eccl̄iastica sacramēta
que quidē ymago xp̄i s; ad p̄ns nō tollat
ymaginē ip̄i; adā de carne tñ tollit ip̄am
ab aīa n̄ra. vñ ait ap̄tus p̄. ad cori. xv. q;
postq; oēs vsq; ad xp̄m portauim; yma
ginē ip̄i; adā terreni: portem; ergo yma
ginē ip̄i; adā celestis: qui ē xp̄s. Et sic p;
quā; repit̄ur triplex ymago i xp̄iano. s.
ymago trinitatis in aīa quā accepit p cre
ationē p quā dī bonus naturalit̄. Sc̄da ē
ymago ip̄ius adā; terreni i carne p quā;
natura n̄ra dicit̄ corrupta et sauciata fo
mite ⁊ morbo concupiscētie. vñ eueniūt
oīa mala culpe. quā ymaginē accepimus
per libidinōsam generationē. Tercia est
ymago xp̄i in aīa quā accepim; per gr̄az
baptismi et regenerationē. Ex sup̄dic
tis etiā sequit̄ q̄rta doctrina. s. q; q̄no au
gustinus dicit q; n̄ra natura fuit corrup
ta in adā ⁊ c. ibi nō sumit̄ natura p natu
ra specificā: s; p carne siue p generatiōe
vnde est aduertendū. q; natura humana
tripliciter sumitur in sacra scriptura.
p̄mo. n. modo sumit̄ p ip̄a essentia et

Questio finalis.

natura specifica resultante ex corpore organico et aia reali significata per diffinitione. et isto modo dicitur bona naturaliter. et sic humanitas et species et humana natura reperiuntur in christo. Secundo modo humana natura sumitur per tota generatione et collectione omniū descendentiū ab adam per naturalē generationem. sicut dicitur natura. i. generatio scipionū et claudiorū et tarquiniorū et filiorū israel. Et isto modo dicitur ad romanos v. quod omnes in adam peccauerunt. i. tota humana natura fuit obligata in adam: quia omnes suos posteros ad penam sui peccati obligavit in sua natura. Et sic etiam dicitur. quod tota humana natura fuit corrupta in adam. tercio modo sumitur humana natura per carne quam unusquisque traducit ex adam per naturalē generationes. Et sic dicit augustinus. quod unusquisque habet naturam. i. carnem et sensualitatem corruptam ex adam: quia nil habemus ab adam nisi carnem corruptam per ymaginem eius. quia animam habet a solo deo per creationem. unde caro dicitur natura in nobis. eo quod est nata et traducta ex adam. anima autem non dicitur nata nec genita: sed ex nihilo creata. Et sic tota linea successiva ab adam usque ad unumquemque per generationem dicitur eius natura: et ista dicitur natura corrupta. Et isto modo solus christus dicitur liber in natura a tali corruptione. eo quod non descendit ab adam per naturalē generationem. Et sic virgo maria non dicitur libera in natura: sed liberata in persona per primam sanctificationem. Et sic peccatum et corruptio nature non potuit transire ad personam virginis. prout dicitur in expositione psalmi. xlv. et super magnificat. Ex supra dictis sequitur etiam quinta doctrina. scilicet. quod non est mirum si aristoteles et ceteri philosophi non potuerunt ex puris naturalibus pervenire ad cognitionem istius monstruosi et perversi ordinis et morbi reperi in nostra sensualitate et natura quod non accidebat: nisi quia non nove-

runt sacram scripturam per quam nobis revelatum qualiter ista corruptio pervenit ex peccato primo parentum. Sed beatus augustinus. nectare sacre scripture imbutus et divio lumine illustratus yponostico responsione scda et quarta reddit huiusmodi causas dicens. Quod primi parentes sibilo venenosi spiritus sunt infecti: et callidis eius blandimentis sunt decepti. Et ideo hanc inquietam et mortiferam pestem eorum corpora conceperunt et per legitimū usum postea quam de paradiso sunt peccati in posteros transmiserunt tanquam peccati sui testimonium hereditario iure dimittentes nobis. ut ex his peccatorum filios nos cognoscentes non gloriemur de natura nostra peccatrice in conspectu iusti iudicii dei. sed eius merito que nostris meritis non datur: semper colla nostra flectamur. etc. In quibus verbis explicat augustinus. unde perveniat humane nature iste morbus et corruptio et istud monstrum in natura. Nam prout dicitur adam voluit sequi suavis bestie et uxoris magis quam divinum preceptum: ideo perversus ad sensualitatem paratus est iumentis in suis operationibus: et similis factus est illis. Ex supra dictis doctrinis sequitur sexta doctrina catholica. quod infirmitates corporales et mors et omnia mala tantum culpe quam pene non dantur. nec sunt in nobis mala naturalia: sed penalia quia non insunt nobis ex natura specifica: quia homo valde bonus fuit creatus cum supra dictis quatuor bonis nature: liber ab omni miseria: sed omnia ista mala in penam peccati primo parentum sunt nobis relicta et inflictata. prout contra pelagianos fuit determinatum in concilio africano. cui interfuit augustinus. ut patet de pse. di. iiii. placuit. Et in concilio romano cui presuit innocencius papa. Et in concilio lugdunensi cui interfuit presens defensor doctrine augustini contra pelagianos. Ex hoc patet unde eveniant humane nature omnia mala tantum culpe quam pene. Item ex supra dictis sequitur etiam

• Questio finalis.

septima doctrina. s. q̄ aīa n̄ra in p̄ncipio ex cōsortio corporis et carnis corrupte traducte ex adāz nō solū p̄trahit p̄uationē nē modi ⁊ ordinis: puta p̄uationē oīuz h̄ituz partis sensitīue et partis rōalis: s̄ etiā trahit debitū illoz h̄itū i quo cōsistit p̄ctm originale: p̄ q̄d illico aīa obligatur ad penā dāni eternā. vñ aīa p̄ tale cōsortiū nō soluz p̄uatur h̄itib⁹ moralib⁹ in irascibili et p̄cupiscibili. Et h̄itib⁹ itellectus ⁊ h̄itu originalis iusticie ip̄ius volūtat̄is et p̄uaf̄ grā gratifica et h̄itu fidei et spei ⁊ caritatis quos adā p̄didit p̄ peccatū. s̄ aīa p̄trahit debitū oīuz sup̄dictorū h̄itū annexū cū tali p̄uatione q̄ obligaf̄ ad h̄ndum oēs h̄itus sup̄dictos ad opandū p̄ eos et fuiēdū creatori reddendo cultū patrie qui ē fruct⁹ illoz. Et talis p̄uatio cū tali debito annexo d̄ p̄ctm originale: q̄d p̄bit oīs aīa a p̄ncipio p̄ soluz p̄sortiū corporis. vt dictū ē. Ex quib⁹ sequit̄ q̄ oīa quib⁹ vulnera quib⁹ p̄mi parētes fuerūt sauciati p̄ suū p̄ctm: traxim⁹ nos ab eis p̄ generationē carnalē. s. ignoratiā ⁊ p̄uersuz iudiciū ⁊ electionē i mēte: ⁊ cōcupiscētiāz p̄uā i sensualitate/et ifirmitatē i p̄plexiōe ⁊ labore i toto hoīe. s. mēt̄is ⁊ corporis et culpam in aīa.

Sexta cōclusio. q̄ licet volūtas hoīs trahaf̄ a sensualitate ad peccādū. tñ volūtas nō trahit̄ nec p̄currit coacta n̄c necessitata: s̄ p̄suasiōe allecta ⁊ sp̄otanea quodā amore nō solū naturali inq̄ntū ambo radicātur in aīa: s̄ etiā amore inordiato p̄ut dictū ē. q̄d p̄batur. Nā sensualitas nō violenter cogit nec necessitat volūtatē i tali actu. s̄ p̄suadet ⁊ allicit ad sequēdū falsuz bonū. cui volūtas nō coacta aliqua necessitate: s̄ allecta ex amore sp̄ote p̄sentit. Et sic trahit sua quēq̄ voluptas vt inquit virgilius. Et vnusquisq̄ tentaf̄

a cōcupiscētia sua abstractus et illect⁹. Et sic concupiscētia parit p̄ctm. vt p̄s iacobi p̄mo. Et sic p̄s qualr libez arbitriū non tollitur nec cogitur s̄ allicit. Et sic volūtas semp̄ manet libera in sua p̄ma actiōe ad volēdū vel nō volēdum. s̄ nō manet libera ad recte volēdū. eo q̄ p̄didit originale iusticiā p̄ quā recte volebat. Et licet sit qñoq̄ libera ad recte volēdū i affectu cognoscēdo adulteriū vel aliud viciū esse p̄ctm. ⁊ p̄ p̄ns vitādū fm legē dei ⁊ volūtas velit vitare p̄ctm: et facere bonuz. tñ hoc nō potest facere in executiōe effectiue cuius ratio ē. nā ad hoc q̄ affect⁹ volūtat̄is veniat i effectum oportet q̄ maneat corp⁹ tanq̄ organuz: s̄ volūtas p̄ se non potest mouere corp⁹ p̄pt̄ p̄trariā dispositionē ⁊ corruptionē. eo q̄ p̄didit impiuz sup̄ ip̄m p̄ut dictū est. ergo sequitur q̄ s̄ volūtas sit liba i suo p̄po actu p̄mo/et i affectu: tñ nō in effectu. q̄ nō potest mouere organū corruptū et indispositum ⁊ ineptū corporis ⁊ sensualitatis. Et poit aug⁹. exempluz i libro de p̄fectiōe iusticie hoīs/ de hoīe claudo. vñ accidit. q̄ quis rectus a natura efficit̄ claudus ex aliquo casu: s̄ cum est claudus licet velit ambulare recte: tñ nō potest p̄pter organū ineptum: nisi p̄fecte sanetur. ita pariter libez arbitriuz claudicatū p̄ sup̄dicta de p̄ se nō potest recte velle: nisi p̄ grām sanet̄. Et s̄ velit recte vitare maluz ⁊ agere aliquod bonū. tñ nō potest exsequi in effectu nisi p̄ grāz adiuef̄. vt patebit. Ex quibus p̄s. q̄ in tali ordie ⁊ discursu peccādi nō tollitur libez arbitriū voluntatis. q̄ ip̄a volūtas nō cogit̄: s̄ allicit. nec coacta p̄sentit: s̄ allecta sp̄ote p̄sentit sensualitate: et sequit̄ eius appetitū. q̄ p̄ctm intātum est p̄ctm inq̄ntū volūtariū: fm augustinū. q̄ volūtas potest impelli: s̄ nō

Questio finalis.

cōpelli. Itē anselmus libro de libero arbitrio. Volūtas pōt impugnari: s; non expugnari. q; nō aliena: s; sua vicif potestate. Itē bernardus de libero arbitrio dicit. q; volūtas ex ingenua nobilitate non cogitur necessitate. Et iō sibi ad p̄c̄m imputat q; spōte finali p̄sentit sensualitati

Septima cōclusio. q; licet sensualitas non valeat cogere volūtatē ad peccandū s; allicere et p̄suadere. tñ ad vitandū peccatū et agendū bonū oportet q; volūtas cogat et subiiciat et i fuitutē redigat sensualitatē et carnē. p̄ma pars p; p̄cedētē cōclusionē. Sc̄da p̄bat. nam sensualitas sic deprauata et morbida et viciata semp inclinatur ad malū et ad id qd lex p̄hibet et ratio dicit. et p̄tra id qd lex iubet: ergo oportet q; violēter et coacte ducatur et flectat ad aliā partē. s. ad vitandū p̄c̄m et faciendū bonū et implendū diuinū p̄ceptū vñ sicut lignus tortuosus nō potest flecti ad partē oppositā: nisi cū magna violentia a fortiori virtute. ita pariter sensualitas viciata et iepta nō potest flecti ad bonū: nisi violēter p; volūtatē que est p̄mū mouēs i hoīe. hoc autē p̄bat p̄. ad cor. ix. vbi ait ap̄lus. Ego autē castigo corpus meū et in fuitutē redigo et c. Itē gregō. sup illud saluatoris. Qui nō odit aīas suam nō pōt me esse discipulus et c. Alit. q; tūc aīam n̄ram odimus: cū ei carnalib; desiderijs nō adquiescimus: cū ei appetitū frāgimus: cū eius voluptatib; reluctamur et c. Itē sup illud. Qui vult post me venire: abneget semetip̄s et tollat crucē suā et c. Alit. q; forsan laboriosus nō est relinquere suā: s; valde laboriosum ē relinquere seip̄m. min; quippe laboriosus est abnegare qd hēt: s; valde multū est abnegare qd est. vñ si luxuriosus quisq; ad cōtinētā venerit: et vitā mutauēit: abne-

gat qd fuit. vñ s; idē sit p; naturā: tñ non p; maliciā et c. Ex quibus p; q; opposito modo se hnt sensualitas et volūtas i bene et male agēdo. nā i peccādo volūtas nō coacta: s; allecta p̄placet carni: s; inuitādo p̄c̄m et bene agēdo ip̄a volūtas p̄pellit et cogit sensualitatē et carnē. Et sic volūtas semp ē libera.

Octaua cōclusio. q; nemo ex p̄p̄ijs virib; pōt vitare p̄c̄m nec implere diuina p̄cepta: nisi grā dei et auxilio superiori adiuuetur. istā cōclusionē p̄bat aug. ex fundamento superioris et p̄cedētis cōclusionis. Nā si homo nō potest vitare p̄c̄m: nec agere bonū: nisi volūtas subiiciat et cogat sensualitatē viciatā: et frāgat et odiat ei; p̄uersum et p̄trariū appetitū et inclinatio nē. S; hoc volūtas s; velit. tñ hoc nō potest ex p̄p̄ijs virib; efficere. eo q; perdidit impiū et facultatē sup corp; et sensualitatē p̄cedo originalē iusticiā. vt dictū est in .iiij. et .iiij. cōclusionē. ergo sequit. q; homo nō pōt p̄c̄m vitare nec bonū agere: nisi auxilio superiori adiuuetur. Itē nemo potest vitare p̄c̄m nec bonū agere: nisi moueat corp; tanq; instrumētum. s; tale instrumētū est ineptū et corruptū p; p̄trariā indispositionē. ergo nō poterit carnē volūtas p; se mouere: nisi superiori auxilio adiuta. Itē sicut vn; homo nō pōt mouere saxū nimis pōderosus: nisi adiuuet ab alio fortiori. ita volūtas nō pōt mouere nec supare carnē viciatā et pōderosā pōdere p̄trarie dispositiōis: nisi roborē auxiliō superiori. Itē homo nō potest vitare p̄c̄m nisi volūtas odiat carnē et frangat ei; appetitū vt sup dictū est. s; volūtas diligit sensualitatē et carnē amore naturali et etiā inordinato. vt dictū ē in q̄ta cōclusionē. ergo p; talē amorē naturalē volūtas nō potest odire sensualitatē nec sibi displi-

Questio finalis.

cere: nisi p amore supnaturalē. ergo oportet q volūtas magis diligat deuz qui phibet pctm et iubet nō peccare. q̄ sensu alitatē que semp suadet peccare. Et sic p̄s qualr volūtas ex se nō pōt odire sensu alitatē q̄ naturaliter et iordinate diligit et amat: nisi ferat et q̄i vincat amore supiori. Et sic p̄s qualr homo ex pprijs virib⁹ nō poterit pctā vitare: n̄c aliquod bonū agere: nisi adiuuet supiori auxilio. vt magis infra videbit. Et hoc de sc̄do articlo.

Quantū ad terciū articulū ponit prima conclusio. s. q̄ solus iesus x⁹ que colit xp̄iana religio potuit reparare hūanā naturā p grām et gl̄iam: quā adā dissipauit p culpā et penā. Sc̄da pars huius conclusionis ē pbata in sc̄do articlo. Prima autē pars probatur p oēs euāgelistas et maxime p b̄tus jobānē p totū discursum sui euāgelij. vñ arguit sic. Ille solus potuit hūanā naturā reparare p grāz et gl̄iam qui ip̄am creauit bonā p naturā: sed x̄ps ē illud verbū eternū filius dei patris p qd̄ verbū sc̄ta sunt oīa bona p naturā: ergo ip̄e x̄ps filius dei potuit ymo de facto reparare hūanā naturā p grāz et gl̄iam. maior ē nota. qz cui⁹ ē naturā p̄dere bonā: eiusdē est eā lapsāz reparare. ergo sicut solius dei ē naturā p̄dere: ita solius dei ē ip̄am lapsāz reparare p grāz et gl̄iaz qui solus est creator et dator gr̄e et gl̄ie psal̄o. lxxiij. Gratia et gl̄iam dabit dñs. Sed q̄ iesus x̄ps sit de⁹ et filius dei et illō verbuz p qd̄ sc̄ta sunt oīa. Probat b̄tus jobānes effectiue et expimētalr p opa supra totā naturā que x̄ps fecit in suo aduētū: que nō poterat facere nisi solus de⁹ et filius dei. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū. q̄ ista decē noīa. s. verbū dei/ filius dei/ v̄itas dei eterna. sapia dei. lux et̄na: siue lumē: ars p̄ris/ eterna vitā: et lex et/

na: et x̄ps: et reparator hūane nature: et iesus vnā et eādē psonā diuinā significāt realr: s; differūt quo ad modos significādi et fm effect⁹. vñ iesus x̄ps d̄i x̄bū p̄ris inq̄ntū ab eterno ē dictū a p̄re et ē p̄cept⁹ diffinitiuus quo pater diffinit et p̄phēdit seip̄s put dictū fuit sup psal̄o. viij. Et d̄i etiā verbū p̄ris: p qd̄ pater ex t̄pre dixit et creauit oīa creata ad extra. Itē x̄ps d̄i filius eternus dei p̄ris inq̄ntū ab eterno est p̄ductus a p̄re p modū nature. Itē d̄i veritas dei p̄ris inq̄ntū est ymago p̄ris equalis et sibi p oīa similis. Itē d̄i sapia p̄ris inq̄ntū ē genit⁹ et p̄duct⁹ de tota scientia et memoria secūda patris et p ip̄m oīa sapiēter dispōit. Itē d̄i lumē inq̄ntū est coeternus p̄ris: sicut lumē ip̄i solis: et p̄cedit a p̄re eterna: sicut lumen a sole: qz sicut nunq̄ fuit sol sine lumē nec ecōuerso: ita nunq̄ pater fuit sine filio/ nec ecōuerso. Et sicut lumē p̄cedēs a sole illuminat et viuificat oīa. ita fili⁹ p̄cedēs a p̄re illuminat et viuificat oīa/ et maxime oēm hoīem veniētem i hūc mūdū. Itē x̄ps d̄i ars p̄ris inq̄ntū in eo ab eterno p̄tinētur ydee et rōes oīuz rez creataz. ad quozuz instar ex t̄pre sc̄ta sunt oīa. Itē d̄i vita p̄ essentiali. Et qz oīb⁹ influit esse et dat vitā naturalr: et specialr hoīb⁹ dat vitā gr̄e et gl̄ie: et d̄i lex eterna inq̄ntū ab et̄no oīa p̄uidit et ex t̄pre oīa regit et rite dispōnit. Itē d̄i x̄ps inq̄ntū ex t̄pre verbū caro sc̄m ē. et est de⁹ et homo: per qd̄ verbū incarnatū de⁹ pater nob̄ locut⁹ ē. Itē d̄i nomē d̄i: per qd̄ de⁹ pater notificauit nob̄ suā volūtatē. Itē d̄i iesus inq̄ntū ē saluator et reparator hūane nature. Si ergo iesus x̄ps ē verbū incarnatū per qd̄ de⁹ pater locut⁹ est mūdū. ergo quicquid nob̄ dixit: erat de mēte et volūtate p̄ris. Et sic etiā si ē filius dei incarnat⁹: ergo ē

Questio finalis.

heres patris et dñs vniversi. Et sic etias est sapia incarnata: ergo sapienter et sine defectu disposuit nram redēptionē et reparauit nos. Et sic est v̄itas incarnata. ergo nō potuit falli nec mētiri in sua euāgelica doctrina. Et si ē lux incarnata: ergo nulla admixtio tenebre nec ignorātie potuit esse i sua doctria. et si fuit ars diuina incarnata: artificialr et rite vicit diabolū: et reparauit nos. vt dictū est i cātico sexto. Et qz fuit vita incarnata: ergo moriēdo in carne occidit mortē nram: et vitā nraz refgēdo reparauit. Et sic vtrāqz mortem destruxit. s. corporis et aie: et nos p grāz et gliaz viuificauit. Et qz fuit lex diuina incarnata. Et iō quicquid dixit ore et fecit ope fuit nob lex irrefragabilis qz nō soluz locutio: sed oīs xp̄i actio nra fuit instructio. vt inquit gregorius. Et sic p̄z qualr sicut xp̄s ē illud v̄bituz p qd̄ facta sunt oia et illa vita p quā oia sunt viuificata. et i quo oia mouē et sunt. et est deus et filius dei. et sapia: et veritas: et ars: et lex p̄ris. et ē deus qui creauit oia bona per naturā: ita recreauit et regenerauit et reparauit hūanā naturā p grām et gliam.

Sz nūc restat pbādū quō iesus xp̄s ē deus et filius dei et illud v̄bituz patris p qd̄ facta sunt oia. Et qz sit sapia et veritas patris et c. Hāc autē p̄clusionē siue p̄positiones pbat iohānes euangelista p exp̄iētiā et effectū sic. Ille erat et est deus et v̄bituz dei qui fecit opa que nemo potat facere: nisi solus deus et v̄bituz dei: sz xp̄s ex solo v̄bituz et p̄cepto et i noie dei patris resuscitauit lazary quatriduanū jaz fetētē in sepulcro et suscitauit plures alios a mortuis. Et iherabat v̄tis et mari et demonib⁹ et ifirmitatib⁹: qz solo v̄bituz sanabat oēs. q̄ oia nō potest facere nisi solus deus: qui ē op̄s et salus et vita p essentiaz: ergo xp̄s ē deus

et v̄bituz dei patris et vita p essentiā p quē pater oia ista faciebat. Et ita pbat iohānes p singula qualr xp̄s est verbū coeternū patri et fili⁹ dei patris: p quē facta sūt oia dicēs. In p̄ncipio erat verbū et c. et oia p ip̄m facta sunt. Et quō omne qd̄ factū est: erat i eo vita. et quō xp̄s fuit vita et lux hoīuz. et quō v̄bituz caro sc̄m est et h̄itauit i nob. Et quō vidimus ip̄m v̄bituz et deū incarnatū. Et vidimus gliam eius q̄i. i. tanq̄ gliaz vnigeniti a patre. qz nullus poterat illa facere: nisi solus vnigenitus filius dei. et sicut vidim⁹ ip̄m plenus grē et v̄tatis: ita de plenitudine ei⁹ oēs accepimus. qz p grām et gliam et doctriaz veritatis nos reparauit. Et sic iohānes euāgelista explicatis miraculis ex quib⁹ pbat xp̄m esse deū et filium dei: cōcludit i fine libri dicēs. Hec autē facta sūt: vt credatis quō iesus ē filius dei. et credētes: vitā hēatis in noie ei⁹. Et iō hic non oportet nos imorari ad pbādaz istā p̄clusiones. qz in expositiōe euāgelice veritatis lōge lateqz pbabit p oēs euāgelistas deo p̄decente. Hunc autē sufficit dicere generalr quib⁹ remedijs xp̄s hoīez lapsuz reparauit. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdus. qz sic homo multiplici vulnere fuit sauciatus. ita xp̄s multiplici grā ip̄m reparauit: et sanauit. vñ dictū est. qz grā est donū a solo deo gratis datū ad sublimādas hūanā naturaz siue creaturā racionales sup̄ se. vel ad supplēdus et reparādū defectū ei⁹ iō sic homo multipliciter cecidit et multiplicē defectū incurrit p p̄c̄m. iō xp̄s reparatoz hūane nature mltiplici grā: ip̄az hūanā naturā sanauit et reparauit. vnde qz adā p̄mo perdidit illā grām gratificaz que ip̄m sublimabat sup̄ facultatē sue nature qua post longū temp⁹ absqz morte fuisset trāslatus i vitaz meliorē eternaz.

• Questio finalis.

et incurrit ultra hoc irā et odiū dei desti-
natus cū tota posteritate ad penā eternā
Et dictū est etiā qualr sui posteri oēs tra-
hūt originale pccm ex utero matris: quo
dñr filij ire et. Ideo xps instituit sacra-
mētū baptismi in quo ex meritis sue pas-
sionis datur grā gratū faciēs qua bap-
tatus absoluit ab omni debito culpe et
pene: et reducitur i grāz dei. Et qz talis
grā gratū faciēs datur per baptismū aut
per cōfirmationē aut per sacramētū pñie
aut per eucharistiam. iō xps instituit sacra-
mētū ordīs i quo datur grā potestativa
sacerdotibz p quā possunt et hñt potesta-
tem administrādi ecclesiastica sacramenta
Itē qz homo fuit vulnerat⁹ in potētia in-
tellectiva vulnere ignorātie. iō xps quibz
daz hōibz puidit et dedit speciales grām
pphetie ad puidēdū futura: et quibusdā
dedit grāz s̄monū et quibusdā grāz inter-
pretationū et linguaz et quibusdā grām
sanitatū. q̄ quidē genera grāz diuidit vn⁹
et idē sps sc̄s ex meritis passiōis xpi sin-
gulis put vult ad utilitatez ecclie et toti⁹
corporis mistici. vt iquit ap̄ls. p̄. ad cor.
xij. Et qz adhuc post baptismū et alia
sacramēta relinquit hōi morb⁹ concupiscē-
tie i carne ppter quē morbū caro corrup-
ta semp militat et pugnat aduersus sp̄m.
ex quo nemo ex pprijs viribz potest vita-
re peccatū nec implere diuina p̄cepta. vt
dictū est. et inferi⁹ dicef. iō xps inspirat
preter sacramēta grām actualē ad robo-
rāduz libez arbitriū claudicatū. vt vale-
at resistere sensualitati et carni/ et ip̄am
opprimere et in seruitutē redigere. Et nō
solum valeat resistere tētatiōibz interio-
ribz: s̄z etiā exteriōribz. vt possit p̄cepta
dei suare et adimplere. Itē qz p̄ sup̄dicta
genera grāz solus liberaf aīa in pñti ab
omni debito et peccato. et manet corpus

subiectū multis miserijs. s. morti et infir-
mitatibz et passiōibz. iō in virtute sue re-
surrectiōis xps suscitabit oēs fideles in
nouissimo die i corpus gl̄iosuz p quā gl̄i-
osaz refrectionē oēs libabimur ab omni
mifia corporis. et erimus p̄fecte b̄ti i cor-
pore et aīa. Ex quibz p̄z qualr xps repa-
rauit p̄ grām et gl̄iaz hūanā naturā quaz
adā dissipauit p culpā. Et p̄z etiā qualr
solus xps est metruz et mēsurā et fons et
largitor oīuz bonoz nature et grē et gl̄ie
qz ip̄e xps est fili⁹ dei/ et illō verbū etnū:
p qd̄ sc̄ta sunt oīa bona p naturā. Et ex
t̄p̄e sc̄s ē homo vt hōiez lapsuz repara-
ret p grām et gl̄iam. Et iō xps p̄ tales re-
partitiōē recupauit oīa que pdidit adam
nam p̄cio sanguinis sui et passiōis nō so-
lum redemit hōiem de potestate diaboli
s̄z etiā emit regnū celoz p nobz: et recu-
perauit etiā paradīsus terrestrē. iō post
suā refrectionē habitauit i paradiso ter-
restri per .xl. dies vsqz ad ascensionē: et
sic reduxit adā cū patriarchis et p̄phetis
in pristinā possessionē illi⁹ loci quē pdide-
rat. Deinde introduxit eos i regnū celoz

Secūda conclusio q̄ patriarche et p̄phe-
te et fideles veteris testamēti nō opaban-
tur nec saluabātur nisi cū grā et fide xpi
futuri. Ad cuius intellectū est aduertēdū
q̄ sicut agēs naturale intēdēs introduce-
re formā substātiālē p̄ p̄us disponit et p̄-
parat materiā s̄m exigentiā forme intro-
ducēde. ita pariter de⁹ postq̄ ab initio in-
tēdit et p̄posuit redimere et reparare ho-
minē p mortē et passiōē suam et p grām
legis euāgelice. iō ab initio voluit ip̄s p̄-
parare et disponere p̄ fidē xpi futuri et p̄
legē oblationū et sacrificioz et ceteroz le-
galiū figuratiū et significatiū mortem et
passiōē eius. Et ideo q̄no expulit p̄mos
parētes de paradiso illico p̄misit eis se i

Questio finalis.

carnem vēturus et p̄ eis et posteris suis mortē passurū. Et sic dedit eis legē oblationū et sacrificiorū in figurā sacrificij futuri ī cruce offerēdi et sub tali fide adam et abel et seth et oēs posteri offerēbāt illa sacrificia. Sed ista lex semp̄ p̄cessit sumendo incrementū p̄ p̄cessu et discursu t̄p̄is. Nā de⁹ jā in sc̄da etate dedit aliquas ceremonias ip̄i noe. Et ī t̄rcia etate dedit circūcisionē ip̄i abrae. Et exīde dedit legē scriptā ip̄i moȳsi cū. dc. xiiij. p̄ceptis quorū maior pars erāt ceremonialia significātia xp̄m et eccl̄ias. Et sub tali lege p̄cessit ille ppl̄us vsq̄ ad xp̄m. que quidē lex nil aliud fuit nisi q̄dā dispositio et p̄paratio et via ad xp̄m et legem euāgelicā. q̄ oīa illa opa legis nō fiebāt nisi cū p̄testatione et fide xp̄i inq̄ntū erāt signacula fidei xp̄i. vt fuit dictū ī p̄logo libri psal̄orū et in tractatu p̄tra iudeos. Et vt explicat ap̄tus ad heb̄. xj. dicēs q̄ abel et enos et enoch et noe et abraas et dauid et ceteri sc̄ti veteris testamēti p̄ fidē xp̄i op̄ati sunt iusticiā p̄ totū illō tēp̄: s̄ nō adepti sunt rep̄missiōes nisi nobiscū p̄ xp̄m: qui p̄ suā passiōē et ref̄rectionē reparauit naturā hūanā p̄ grām et gl̄iam quā p̄mi parentes dissipauerāt p̄ culpā. Ex quib⁹ p̄ q̄ oēs fideles veteris testamēti nō op̄ati sunt aliq̄d bonū sine fide et grā xp̄i qui ē metrū et mēsurā oīuz bonorū et caput totius eccl̄ie ab adā vsq̄ ad iuditiū: cuius oēs fideles vtriusq̄ testamēti fuerūt mēbra. vñ l̄ xp̄s nōdū eēt incarnatus ī p̄mo testamēto. tñ jam erat p̄iarchis et p̄phetis et ceteris fidelib⁹ ve. te. credit⁹ et expectat⁹. et p̄ q̄ns jam tūc p̄ fidē oēs currebant ī odorē vnguētōrū xp̄i. vt sanarētur p̄ ip̄m. vt oñsus ē in p̄mo cātico discurrendo p̄ totā sac̄rā scripturā: q̄ oēs petebāt osculari osculo incarnatiōis: et trahi in

odorē sc̄tatis et ī odorē vnguētōrū sacramētōrū eccl̄iasticorū et doct̄rie euāgelice. put postea in nob̄ impletū est. vt patuit supra. vñ sicut corpus aromaticū putamus muscus aut cinnamomū emittit odores ante et post et ad oēm differētiaz loci: in tantū q̄ vndiq̄ odor ei⁹ sentit̄ anteq̄ videatur. ita pariter xp̄s jam p̄mittebat odorē suarū virtutū ante aduētū suū: et s̄ p̄ fidē sentiebāt ei⁹ odorē p̄es ve. te. Vñ q̄no ysaach osculat⁹ ē filiū suū iacob: jam sensit odorē vestimētōrū humanitatis xp̄i p̄ odorē vestimēti ip̄ius iacob. ideo dixit. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni: quē ben̄dixit dñs. gen. xxvij. .xv. Ex quibus p̄ q̄ p̄es ve. te. s̄ sentiebāt odorē virtutis et sc̄tatis xp̄i p̄ fidē et grām xp̄i p̄ quā fidē jā op̄abatur bonū et nō soluz p̄ virtutes theologicas: s̄ etiā morales: que p̄ theologicas p̄ficiunt̄. vt oñdit ambrosius in libro de officijs.

Tercia conclusio. q̄ l̄ philosophi gētius et famosi romani nō op̄arētur fm̄ veras virtutes morales nec theologales: tñ nō cohibebāt vicia: nec vitabāt enormia peccata nec faciebant opa insignia absq̄ grā xp̄i. Prima pars hui⁹ conclusiōis p̄. naz illi nō hēbāt virtutes theologales nec cognitionē de xp̄o. ergo nō op̄abatur p̄ tales virtutes. Itē si nō habuerūt virtutes theologales: ergo nō habuerūt veras et perfectas virtutes morales. Hāc conclusiōne p̄bat lactāt⁹. iij. et. vj. libro suarū institutionū. vñ ait q̄ nulla virtus p̄t esse vera et perfecta sine vera sapiā. eo q̄ virtus moralis ē hit⁹ electiū⁹ ī medietate cōsistēs. put sapiēs determinaret. vt p̄. ij. ethicoz. Et per q̄ns nō p̄t esse virtuosus: nisi sit vere sapiēs. Sed nullus illoz fuit vere sapiēs nec hūit verā sapiām. q̄ vera sapiā ē vera cognitio veri et summi

Questio finalis.

boni qui ē deus. Sed nullus illoꝝ potuit peruenire ad verā cognitionē summi boni nec veri dei nec vere bñitudis ⁊ veri finis. vt pꝛ in diuersitate suarū opinionū. ergo sequit̃ qꝫ nullus eorū fuit vere sapiēs nec per qñs habuit veras virtutes. Itē nulla vera virtus ē sine vera religiōe. sꝫ illi nō habuerūt verā religionē/ ymo falsam. Et iō sicut hūerūt falsam sapiētiam falsoꝝ doctoꝝ: ita exercebāt falsam religionē et detestabiles latriā per detestabiles superstitiōes et sacrificia. vt pꝛ de bachanalibꝫ bachi/et enormibus et execrabilibꝫ honoribus deē vesteret veneris ⁊ papi ⁊c. Ex quibꝫ oibꝫ pꝛ qꝫ nō habuerunt veras morales nec theologales virtutes nec opabātur fm̃ eas. Itē augꝫ v. de ciuitate caplo. xviii. et. xix. specialit̃ pbat de romanis qꝫ nō habuerūt veras virtutes nec opabant̃ fm̃ eas. vbi dicit. qꝫ vera virtus ē que dirigit in optimū finē. sꝫ finis actūū romanoꝝ famosoꝝ nō erat optimus nec bonus: ergo actus illorū nō erāt officia vere virtutis. qꝫ non opabātur nec fecerūt opa famosa grā boni finis. sꝫ sola cupiditate dñandi: sicut cesar et pōpeus. aut cupiditate libtatis. vt fugerēt fuitutē ⁊ verēcundiā. sicut catho qui occidit seipm: ne viueret sub cesare victore. Aut cupiditate imēse ⁊ perpetue laudis. vt Marchꝫ regulus et marchus curiꝫ. vñ hac triplici cupiditate. s. imperij et libtatis ⁊ ppetue laudis apd̃ posteros brutus iterfecit filios sub colore libertatis patrie. vñ ait virgilius in sexto eneydos. Etis et tarquinos reges aīamqꝫ superbas Altoris bruti: facesqꝫ videre receptos. Cōsulis impiū hic p̃mus seuasqꝫ secures Accipiet. natosqꝫ patez noua bella mouētes Ad penā pulchra p libertate vocabit. Infelix vt cunqꝫ ferent ea fata

minores. vincet amor patrie laudūqꝫ imensa cupido. Ex quibꝫ versibꝫ pꝛ qualit̃ ip̃e virgiliꝫ p̃fitef. qꝫ brutus nō fecit illuz actū ppter aliquē bonū finē: nisi ex ppa passiōe et supbia. s. cupiditate imperij et laudis ⁊ libertatis. Et p qñs nec ip̃e nec ceteri fuerūt vere virtuosī nec habuerūt veras virtutes. qd̃ nō accidit. nisi qꝫ nō hūerunt verā cognitionē nec fidē de xpo qui fuit et ē metrū et mēsurā oīuz virtutū ⁊ regula oīuz actūū hūanoꝝ. Et p p̃sequēs. qꝫ nō currebāt i odorē vnguentoꝝ xpi iō errabāt in via ⁊ i termino. Et iō dicit augꝫ. de ṽbis apli. qꝫ vbi deest agnitio ṽtatis incōmutabilis qui ē deꝫ p fidē falsa ē virtus etiā i optimis moribꝫ. que quidē virtutes nō sunt ṽe virtutes. sꝫ similitudines virtutū. Scda pars huius ṽdecime conclusiōis pbat. s. qꝫ philoso phi gētū et famosi romani nō vitarunt vicia et scelera innoꝛmia nec fecerūt bōa opa sine grā xpi. sꝫ nō habuerūt cognitiōes de ip̃o. vñ p̃supposita snia augustini explicata in. iij. et. iiii. et. v. et. vi. et. vii. et. viii. p̃clusiōibꝫ. manifestū est qꝫ socrates et pictagoꝛas qui fuerūt castissimi. ⁊ bias cōtēptoꝝ diuiciarū. et ceti famosi phi losophi ex p̃pis naturalibꝫ nō potuissent cohibere sensualitatē a vicijs: nec subijcere eā rationi. nisi ex aliquo supiori auxilio fuisset eorū libez arbitriū roboratum qd̃ quidē auxiliū nō pōt dari nisi p grām xpi vt dictū est. Sꝫ qꝫ talis grā ⁊ auxiliū esset necessariū hūane nature in illo statu ppli gētilis. pbat. Nam si vnusquisqꝫ illoꝝ gētiliuz fuisset derelictꝫ absqꝫ aliquo auxilio in sua natura corrupta inclinata ad omne malū: et ifirma ad omne bonū et inepta. put dictū ē. tūc manifestū ē. qꝫ vnusquisqꝫ corruisset in p̃ceps in oīa scelera detestabilia et inoꝛmia ⁊ i adulteria

Questio finalis.

et homicidia. intātuz q̄ nulla respublica potuisset p̄manere: nec ciuitates ⁊ opida nec societates hoīuz potuissent stare/ nec p̄seuerare/ nec durare. Et sic totū genus p̄isset hūanuz. Et p̄ q̄m̄ nullus illoꝝ nec nepotes eoꝝ puenissent ad fidē xp̄i. et sic fuisset frustra n̄ra redēptio. Et idō lz illi nō cognoscerēt nec hēret fidē xp̄i: tñ vt ciuitates eoꝝ p̄manerēt vsqz ad xp̄m: fuit necesse: vt xp̄s ante suū aduētū i carnem daret gr̄am sp̄alē auxiliatiuā liberi arbitrij aliqb̄ philosophis ⁊ p̄ncipib̄ de illo pp̄lo. q̄ cobiberēt passioēs suas: ⁊ uicerēt ⁊ uitaret vicia ⁊ facerēt bōa m̄lta: vt possent alios docere exēplo vite/ ⁊ instructiōe doct̄ne. ⁊ similit̄ vt p̄ncipes p̄dēt optias leges: vt eaz̄ metu hūana cobiberēt audacia: tutaqz eēt inf̄ ip̄obos inocētia. vt inquit auḡ et yfidoꝝ. Et oīa ista fiebāt: vt ille pp̄lus duraret et p̄seueraret vsqz ad xp̄m: vt ip̄i aut nepotes at p̄nepotes eoꝝ puenirēt ad fidē xp̄i. put videm̄ fuisse sc̄m̄. S̄z p̄ hoc fundamētū possz aliq̄s instare dicēs. q̄ gr̄a xp̄i nō pōt esse simul cū pctō: ergo nō potest esse i aliquo pctōre nec infideli. Ad h̄ r̄ndēf̄ sicut dictū est in p̄mo articlo. q̄ gr̄a xp̄i ē dupl̄x. naz q̄ daz d̄ bitualis et gratificās aiāz ad merē dū vitā eternā. Et ista nō potest esse cū pctō nec i aliquo infideli nec pctōre. eo qz nō ē sine fide ⁊ spe et caritate. S̄z est alia que d̄ gr̄a actualis et motiua: quā diuidit auḡ i p̄ueniētē ⁊ disponētē ⁊ opantē ⁊ coopantē. Et iō ista gr̄a actualis ⁊ auxiliatiua liberi arbitrij nō solū ē necessaria pctōrib̄. s̄z etiaz iustis: ne in tēptationib̄ p̄dāt gr̄az bitualē ⁊ gratificā. Et nō solū est necessaria oīb̄ fidelib̄: s̄z oīb̄ infidelib̄: ne derelicti i sua natura corrupta p̄cipitētur in scelera detestabilia. et ne destruatuz genus hūanū. vt dictū ē. Et ita

datur talis gr̄a etiā sarracenis ad cobibē dū iniquū appetitū eoꝝ: ne destruat xp̄i anā religionē: s̄z faciāt aliq̄ bona. et fuerit iustitia inter eos: et p̄seuerēt vsqz oēs p̄uertātuz ad xp̄m. put expectat ⁊ continue orat ecclia. Et sic p̄z quō talis gr̄a est necessaria etiaz infidelib̄. S̄z q̄ talē gr̄am actualē p̄ueniētē ⁊ auxiliatē hūerint specialit̄ aliqui de pp̄lo gētili ante aduētum xp̄i. p̄batur ex sacra scriptura: vñ legituz exō. iiii. q̄ de⁹ dixit moysi. Ego indurabo cor pharaonis: et nō dimittet ppl̄m ⁊c. vbi dicit glosa. q̄ deus nō indurauit cor pharaonis effectiue malicia conferendo: sed defectiue gratiam subtrahendo et ipsum deherēdo. qz si de⁹ p̄tulisset sibi gr̄az fuisset cor eius mollificatus et dimisisset ppl̄m/ sicut fecit cyrus. qui dimisit captiuitatē babilonie: et dedit licētiaz: vt possent reedificare tēplū et ciuitatē: et dedit multa donaria ⁊c. S̄z opposituz accidit etiā ip̄i nabucodonosoz qui ex oīone danielis obtinuit a deo gr̄am et m̄iam: ⁊ fecit p̄nias de pct̄is suis. et redemit pct̄a sua a oīonib̄ et elemosinis. vt p̄z dan̄. iiii. de quo misterio dicit auḡ. et hēf̄. xxiiij. dist. q̄stioē. iiii. caplo nabucodonosoz. vbi dicit auḡ. q̄ nabucodonosoz p̄nias meruit fructuosam. eo qz post innumeras impietates flagellat⁹ penituit. et idō regnū qd̄ p̄diderat rursus accepit. s̄z farao in ip̄is flagellis durior ē effect⁹. et iō submersus ē i mari rubro. que diuersitas nō accidit vt inquit auḡ. nisi qz xp̄i bon⁹ odor alijs est odor vite i vitā. et alijs odor mortis i mortē. Quia quātum ad naturā ambo erāt hoīes. Et quātū ad dignitatē ambo erāt reges. Et quātū ad causam captiuū dei ppl̄m possidebant. Et quātū ad penas ambo flagellis clemēter amoniti. Quia eoꝝ fines fecit diuersos: nisi qz vnus ma

Questio finalis.

nū dei senties i recordatiōe ppe iniquita
tis igemuit. Alē libo 3 di misericordissimā
veritatē pugnavit arbitrio. Ex quib⁹ ver
bis augustini sequit. q̄ isti ambo senserūt
odorē grē xp̄i: vn⁹ p̄ amonitiōez danielis
Et alter p̄ amonitiōē moysi. s; ille ami
sit et r̄cepit grām monētem ⁊ disponētes
p̄ quā egit p̄nias. iste autē ex iniquo libe
ro arbitrio resistit grē xp̄i sibi oblate. Ex
quib⁹ p̄s. q̄ ip̄i nabucodonosor data fuit
grā p̄ueniēs p̄ quā egit p̄niā. Itē hoc idē
p̄s de inimicis: quoz p̄nias cōmendat sal
uator mathei. xij. q̄ ad p̄dicationez sone
pphete egerūt p̄nias p̄uersi ex via sua ma
la. Et iō ex dei mia p̄ quā dat grā euase
rūt subuersionē ciuitatis cōminatā. vt i
quit grego⁹. et hēf de pe. di. iij. Minuite
quoq; Ex quo p̄s. q̄ illi licet p̄ illā grām
nō euadebāt penā eternā inferni. tñ eua
debāt penā t̄p̄ales i hoc sc̄lo. ⁊ p̄ bona q̄
faciebāt p̄ illā grām: merebātur bona tē
poralia hui⁹ mūdi. Ex quib⁹ p̄s q̄ infide
les et idolatre nō opabātur bonū nec vi
tabāt malū sine grā p̄ueniēte ⁊ roborāte
eoz libez arbitriū nec opabātur malum
nisi inq̄ntum erāt derelicti in sua natura
corrupta: que quidē grā dicebat grā xp̄i i
q̄ntū nō dabat nisi p̄ xp̄s et ordinabatur
ad xp̄m. vt illi vel nepotes eoz p̄uenirēt
ad fidē xp̄i. vñ licet illa grā nō ordinabat
imediate ad xp̄m nisi ad conseruationē rei
publice ⁊ hūani generis. tñ finalr̄ ordia
bat ad xp̄m. eo modo quo dictū ē. iō dice
bat grā xp̄i. Ex quib⁹ p̄s q̄ etiā illi s; non
hērent fidē xp̄i. tñ p̄ illā grāz adhuc cur
rebāt in odorē vnguentoz xp̄i: vt ip̄i vel
nepotes eoz p̄uenirēt ad fidē xp̄i.

Quarta conclusio. q̄ s; xp̄s fuerit virtu
aliter generalis ⁊ sufficiēs redēptor ⁊ re
parator totius generis hūani p̄ suā passio
nē ⁊ refrectionē. tñ nō oēs fuerūt redēp

ti actualr̄ nec participarūt suā redēptiōz
nisi soli regenerati p̄ baptismuz. Prima
pars p̄bat. Nā paio xp̄i fuit infinite vir
tutis et meriti trāscēdētis oēm culpaz et
malum: ergo oēs hoīes potuit redimere
volētes sua merita participare et ad xp̄s
accedere: sicut sol oia pōt calefacere que
ad suā p̄sentiā accedūt. Sc̄da ps p̄s. naz
sicut adā dissipator generis hūani nō po
tuit trāsserre in oēs posteros reatū ⁊ pe
nā sui pcti: nisi p̄ generationē carnalē et
libidinofam. ita xp̄s repator hūani gene
ris: vt p̄ iustitiā vinceret astutiā antiqui
serpētis: noluit trāsserre merita sue pas
sionis i oēs hoīes nisi p̄ baptismalē ⁊ sa
crā regenerationē. Et sic nō possūt par
ticipare redēptionē nec merita passionis
xp̄i: nisi regenerati p̄ baptismū: p̄ quem
baptismū trāsserē in nos grā xp̄i et imp
mitur i nob ymago ei⁹. Et iō dicit ap̄tus
p̄ma ad cori. xv. q̄ sicut oēs portauimus
ymaginē p̄mi adā terreni: portemus oēs
ymaginē sc̄di adā celestis: qui est xp̄s. Ex
quib⁹ p̄s q̄ si infideles nō sunt redēpti nec
repati i actu. hoc nō ē ex defectu passiois
xp̄i q̄ ē infinite virtutis in virtute: s; hoc
accidit ex defectu et obstinatiōe infidelium
nolētium accedere ad baptismuz p̄ quē oēs
regenerant ⁊ participāt grām xp̄i. vñ sic
de p̄cedētib⁹ aduētū xp̄i nō fuerūt redēp
ti nec participarūt passionē xp̄i. nisi illi q̄
sc̄ti sunt mēbra eius p̄ fidē et spem xp̄i fu
turi ⁊ accepunt signaculū fidei p̄ circūci
sionē ac oblationē ⁊c. Ita postea nō sunt
redēpti nec participant passionē xp̄i nisi
baptizati baptismō xp̄i: et renouati per
sacramenta. vñ sicut medicina nō sanat
nisi recipientes eā: nec sol vel ignis cale
facit nisi accedentes ad ip̄m: ita paio xp̄i
ac baptismus nō iustificat nisi cū fide ip̄s
suscipiētes.

Questio finalis.

Quinta conclusio. Quod hanc regenerationem baptismalis sufficiens mundet animam et tollat omnem culpam ab anima et libet eam ab omni pena eterna. et ab omni debito: tamen non tollit concupiscentias nec fomitem nec causas penalitates ex carne: quia adhuc post baptismum omnia ista manent in carne. Prima pars probatur mathei ultio. et marci ultio. ubi dicit saluator. Quod qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Item iohannis. iij. nisi quis regeneratus fuerit ex aqua et spiritu sancto: non poterit introire regnum dei etc. Secunda pars patet per experientiam: quia adhuc manent in nobis morbi corporales per quos egrotamus et morimur et miserias patimur. et manet sensualitas corrupta et sauciata per concupiscentias: ex cuius consensu anima frequenter maculatur mortali peccato post baptismum. unde apostolus paulus scilicet regeneratus per baptismum adhuc querit dicens. Datus est mihi stimulus carnis spiritus sathane: qui me colasitet. ij. ad corinthios. xi. Item ad romanos. vij. in persona cuiuslibet christiani et hominis iam reparati per baptismum dicit. Scimus enim: quia lex spiritualis est. Ego autem carnalis sum venudatus sub peccato. Quod enim oportet non intelligo. non quod volo bonum hoc ago: sed quod odio malum illud facio. Si autem quod nolo illud facio: consentio legi quoniam bona est. Nunc autem scilicet non ego oportet illud: sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia iam non habitat in me. hoc est in carne mea bonum. Nam velle adjacet mihi. perficere autem bonum non inuenio. non enim quod volo bonum hoc facio: sed quod nolo malum hoc ago. Si autem quod nolo illud facio: scilicet non ego oportet illud: sed quod habitat in me peccatum. Inuenio igitur legem volenti mihi facere bonum. quoniam mihi malum adjacet. Condelector enim dei secundum interiorum hominum. video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivantem me in lege peccati. que est in membris meis. infelix ego homo: quis me liberabit

de morte corporis huius: gratia dei per iesum christum dominum nostrum. igitur ego ipse mente fuius legi dei. carne autem legi peccati etc. hec apostolus. Ex his ergo apostoli recordando cum aristoteli patet totus discursus operationis et dispositionis hominis non solum post lapsus: sed etiam post baptismum et reparationem. puta quod adhuc post baptismum habitat malum et corruptio et lex membrorum in eo per quam fuit legi peccati. Et quomodo per legem dei quam habet in mente cognoscit omne peccatum esse malum et per omnes vitandum: sed sibi repugnat lex membrorum et carnis: per quam agit contra id quod in conscientia cognoscit esse malum. Et quomodo talis pestis et corruptio carnis et sensualitatis inest sibi ex peccato quo fuit venudatus in primis parentibus. Et quomodo de tali peste nemo potest liberari nec eam vincere nisi per gratiam christi. Ex quibus patet esse veram et firmam positionem augustini contra pellanianos et omnes temerarios. scilicet quod nemo potest vitare peccatum nec implere diuina precepta ex propriis viribus naturalibus: nisi fuerit adiutus gratia christi auxiliatiua et roboratiua liberi arbitrii ad refrenandum inordinatum appetitum et refrenandas passiones. Et idem semper est orandum pro ista gratia et currendum in odorem unguentorum christi: ut sanemur a supradicta peste. ut quod impossibile est fieri ex nostris viribus fiat nobis possibile per auxiliium gratie christi cui omniaabilia sunt. math. xix. Ex quibus omnibus patet quod solum christus est generalis redemptor et humane nature perfectus et sufficiens reparator. et metrum et mensura: et principium omnium bonorum. Et hoc de scio articulo

Quoniam ad quartum articulum mouetur quatuor dubia que insurgunt ex dictis in primo et secundo et tercio articulo. unde dictum est in tercio articulo. quod christus fuit verus redemptor et reparator humane nature lapsae et totius eius ruine. postea dictum est. quod hanc per baptismum tollatur peccatum ab anima: tamen adhuc

o. iij.

Questio finalis.

manēt pēalitates i carne. puta egritudi-
nes ⁊ corruptio ⁊ concupia ⁊ mors ⁊c.
put manifeste expimur i nob. Ex quibus
p3 qd xps nō fuit pfect⁹ ⁊ sufficiēs redēp-
tor ⁊ repator toti⁹ ruine et misie hūane
nature: qz nō sanauit nos a quibz vulne-
rib⁹: quib⁹ fuim⁹ sauciati in adā. Ex quo
arguūt iudei moderni. qd xps nō fuit ve-
rus messias i lege pmissus. eo qz ille de-
bebat sufficiēter ⁊ totalr libare hūanam
naturā ab omni ifirmitate ⁊ morte ⁊ mi-
seria corporis ⁊ aie. vt p3 ysay. xxv. vbi
dī. qd ipse p̄cipitabit mortē i sempiternū.
⁊ auferet dñs de⁹ lacrimā ab omni facie
Et opprobriū ppli sui auferet de vniuer-
sa fra: qz dñs locut⁹ est. et dicēt i die illa
Ecce de⁹ noster iste. expectabimus eū: et
saluabit nos iste dñs. sustinuimus eū. et
exultabim⁹ et letabimur i saluari ei⁹: qz
requiescet manus dñi i mōte isto ⁊c. Ex
sup̄dictis in hac ppheta arguūt iudei. qd
xps non fuit ver⁹ repator nec messias. qz
nō p̄cipitauit mōtē nec abstulit oēs lacri-
mā a facie terre: qz adhuc manem⁹ mor-
tales ⁊ ifirmi ⁊ misie ⁊c. Ad qd rñdetur
qd si p̄funde volum⁹ cōtēplari ordinē nre
redēptionis. xps x̄e ⁊ sufficiēter ⁊ p̄fecte
redemit gen⁹ hūanū. nā p mortē ⁊ paio-
nē redemit nos ⁊ repauit quo ad aīas. ⁊
p refrectionē nos repauit quo ad corp⁹.
S3 illa redēptio fuit virtualis et potesta-
tua inq̄ntū p oib⁹ satisfecit ⁊ hūit p̄tate
⁊ virtutē ad libandū oēs volētes p̄cipa-
re suā mortē ⁊ passiōes p baptismū ⁊ ec-
clīastica sacramēta: quib⁹ p̄bauit virtutē
⁊ efficaciam sue passionis: sicut dictum ē
in q̄ta p̄clusiōe terciij articuli. Et iō sicut
xps p suā mortē ⁊ passiōes meruit a mor-
tuis refgere i corp⁹ gl̄iosus et ascēdere in
celū. ymo emere regnū celoꝝ p oib⁹ mē-
bris suis. ita quilz baptizat⁹ i xpo ex me-

ritis sue passiōis meref nō solus libari et
mūdari a pctō i aīa: s3 etiā refgere i cor-
pus gl̄iosus et possidere regnū celoꝝ cuz
xpo. S3 istō meritū datur baptizato sub
quodā ordie. nā p talē gr̄as xpi collatam
in baptismo meref illico libari ⁊ de pctō
liberat ab omni pctō ⁊ culpa aīe de p̄sen-
ti. et p eādē gr̄as meref euolare illico aīa
post mortē i celū ad futurā b̄itudinē ca-
pescēdā. Et p eādē gr̄as baptismalē mere-
tur refgere i nouissimo die i corp⁹ gl̄iosū
⁊ imortale ⁊ absolui ab omni lacrima ⁊
misie corporali. Et p q̄ns p gr̄am ⁊ rege-
nerationē baptismalē merent oēs fideles
sc̄dam regenerationē. s. gl̄iosas refrectio-
nē i nouissimo die. Et sic baptism⁹ i3 p p̄-
senti nō ordinetur nisi ad regenerationē
aīe: tñ ordinat⁹ i merito ad r̄generationē
corporis de futuro. Et iō xps duas rege-
nerationes p̄misit fidelib⁹ suis. s. vnā de
p̄nti quo ad aīam. de qua dicit. iohā. iij.
Nisi quis renat⁹ fuerit ex aq̄ et spū sc̄to
nō potest itroyre regnū dei. Sc̄das vero
regeñationē p̄misit i nouissimo die quo
ad corp⁹. de qua dicit. mat. xix. Vos qui
secuti estis me in regenerationē cū sederit
fili⁹ hoīs in sede maiestatis sue. sedebitis
et vos sup sedes. xij. iudicātes. xij. tribus
isrl̄ ⁊c. Itē io. v. Qui bona egerūt in re-
surrectionē vite ⁊c. Itē io. vi. Ego resu-
scitabo eū i nouissimo die. Item apoca.
xxi. Et absterget de⁹ oēs lacrimā ab ocu-
lis eoꝝ. et mors vltra nō erit. neqz luct⁹
neqz clamor neqz dolor erit vltra ⁊c. Ex
quib⁹ p3 qd duas regeñatiōes p̄misit n̄s
xps p suā passionē ⁊ baptismū. s. rege-
nerationē aīe ⁊ corporis: s3 regenerationes
p̄mā. s. aīe recipim⁹ illico in baptismo: s3
p illā regenerationem baptismalē mere-
mur sc̄das. s. regenerationē gl̄iosas corpo-
ris i nouissimo die. Et iō dicit aug⁹. i ser-

Questio finalis.

mone martirum qui leguntur tempore resurrectionis quicquid primo attribuitur etiam beato ambrosio quod hi martires omnes non dum fraxerunt in corpore, et tamen iam surrexerunt in merito quod sicut fuerunt socii passionis christi: ita erunt socii resurrectionis et nos cum ipsis. Et ita etiam dicit apostolus ad romanos. vi. quod sicut omnes fuimus baptizati in christo. ita fuimus in eo percussuli et fraximus cum eo. scilicet in merito. quod sicut christus resurrexit ita et nos resurgemus. Ex quibus patet quod quatuor facit baptismus. nam primo tollit omne peccatum ab anima. secundo tollit concupiscentiam non ut non insit in carne: sed ut non imputetur. ut inquit augustinus. in libro de nuptiis Tertio facit ipsum baptismum meritorium vite eterne illico post mortem. Quarto facit ipsum meritorium ut resurgat in corpore gloriosum in nouissimo die. Ex quo patet quod gratia baptismalis continet in se ista quatuor merita que trahit ex passione christi per que quidem quatuor merita siue per quatuor effectus meritorum huius gratie successiue absoluit homo ab omni miseria corporis et anime et consequitur perfectam beatitudinem. Ex quibus sequitur quod christus fuit perfectus et sufficiens redemptor generis humani et repator humane nature lapsae. Et per hoc patet responsio ad auctoritatem inductam. quod christus se precipitavit mortem in sempiternum: et abstulit omnem lacrimam miserie corporis et anime. prout prophetauerat ysayas. Secundo autem dubitatur. nam sicut per baptismum datur nobis meritum ut resurgamus in nouissimo die ab omni miseria. quare christus non absoluit nos illico a tali miseria corporis: sicut illico nos absoluit a peccato. Et quare voluit christus ut tales penalitates relinquerentur nobis post baptismum: postquam ita poterat ab eis nos liberare de peccato sicut illico liberat animas a peccato. postquam contulit baptismum virtutem sue passionis. Ad hoc respondet augustinus. xliij. de ciuitate dei. capitulo. iij. quod hoc fecit deus ad maius bonum nostrum. unde dicit quod

primo relictum est nobis experimentum mortis et ceterarum penalitatum in carne ad perpetuum exercitium et pugnam: ut per victoriam talis pugne mereamur coronam glorie in futura beatitudine. quod non coronabimur nisi qui legitime certauerint. quod si tolleres talis pugnam: tolleres meritum et corona martirum et omnium iustorum. Et sic talis concupiscentia et tales penalitates sunt bonis bone et malis male. quod istis cedunt in gloriam: illis autem in penam eternam. Secundo sunt nobis relicte iste penalitates propter meritum spei future resurrectionis. quod si omnes baptizati illico per baptismum liberarentur ab huiusmodi penalitatibus et morte. tunc omnes currerent ad baptismum non virtutis amore: nec spe future resurrectionis: sed ut illico liberarentur ab huiusmodi miseriis. Et sic omnes contingerent passionem christi: que talem virtutem contulit baptismum: et nullus curaret nec appetet futuram gloriam ex passione christi promissam. nec etiam peteret gratiam auxiliatiuam et persuasiuam. Et per quod cotidie de nouo posset homo peccare sicut fecit adam. Tertio hoc factum est ad custodiendam et retinendam memoriam beneficiorum per christi passionem receptorum. nam si per baptismum tollerentur omnia ista penalitates de peccato. tunc omnes liberati ab huiusmodi malis per longum tempus obliuiscerentur deum et beneficia recepta. Et sic putantes nunquam amittere nec perdere peccata beatitudines: nec cadere a tali statu: nunquam peterent a deo gratiam. nec exhiberent sibi laudiam: nec curarent facere aliquid bonum. Et sic possent a diabolo superari: sicut adam. et per quod possent iterum cadere. unde adam in tali felici statu erat ante lapsus: et gratiam habitualē habebat: ut cōiter teneret. sed quod non putabat cadere ab illo statu. ideo forsitan non curauit petere gratiam actualē et auxiliatiuam: que persuadat gratiam gratificam: ut dictum est. ideo non resistit persuasioni diaboli. et sic fuit superatus et cecidit. et sic perdidit non solum gratiam

o. iij.

Questio finalis.

gratificā cū merito future beatitudinis: s; etiā perdidit bona modi et ordīs et finis sue nature. s. bñitudiez naturalē quā ī illo loco possidebat. Quarto relicte sunt nob̄ p̄dicte penalitates p̄pt̄ ruynā anglo rū repādas: q; illa ruyna nō potat repa/ri nisi aliqui hoīes p̄ grāz et merita labo/rū p̄scēderēt ī graduz illoz angeloꝝ: qui ceciderūt p̄ supbiā: s; h̄ nō pōt fieri/ nisi p̄ magnā pugnā et violētiā: q; regnū ce/loꝝ vim patit et violēti rapiūt illō. mat. xj. Ergo oportet vt quidā hoīes p̄ violē/tem pugnā et violētia vincāt carnē et mū/dū et diabolū: vt mereant illoꝝ sedes pos/sidere. q̄ quidē pugna et p̄ p̄ns corona tol/lezet: si tales penalitates nob̄ post baptis/mū nō relinq̄ret. et sic maneret irrepata angelica ruyna. Et idō xp̄s voluit vt iste penalitates nob̄ post baptismū relinque/rent ad p̄tinuā pugnā et coronā adipiscē/dā et sedes it̄ angloꝝ: et ad repādas ange/licā ruynā. Et vt nos cognoscam⁹ p̄uari/catoꝝ parētū filios: et nō p̄fidam⁹ de n̄ra natura peccatrice: s; semp̄ petam⁹ istam grāz auxiliatiuā a xp̄o capite n̄ro. Et sem/p̄ curram⁹ ī odorē vnguetoz suoz. S; adhuc tercio ex dictis ī quinta cōclūsiōne terciij articuli et duob⁹ dubijs p̄cedētibus īf̄git aliud dubiū satis arduū. Nā si ho/mo jā baptizat⁹ nō pōt ī adulta etate be/ne opari nec vitare p̄c̄ta nisi fuerit adiu/tus noua grā actuali auxiliatiua liberi ar/bitrij. Sequit⁹ q; frustra dat⁹ fides et spes et caritas ī baptismo: et dona sp̄s sc̄i ī cō/firmatiōe ad vincēdas tētationes et bene/opandū. Ad hoc r̄ndet. q; omni hoī post/lapsus ē necessaria grā baptismi cuz trib⁹ theologicas virtutib⁹ h̄tualr̄ ifusis ad sa/lutē ante annos discretiōis. et cū puene/rit ad annos discretiōis sunt sibi necessa/rij h̄t⁹ adquisiti fidei spei et caritatis ad

credēdū et diligēdū deū et p̄ximū actualr̄ et sp̄adū bōa fusa. et ē nec̄ia grā actualis auxiliatiua ad opādū et cōplēdū diuina p̄/cepta. Ad cui⁹ it̄lectū saluo semp̄ melio/ri iudicio et det̄miatiōe sacroscte m̄ris ec/clie ē aduertēdū. q; aīa n̄ra p̄ p̄fortiū cor/poris corrupti ī suo p̄ncipio nō solū p̄bit/puationē et carētiā oīuz bonoꝝ modi et ordīs et grē: sicut dictū fuit ī quinta p̄clu/siōe: s; etiā p̄trabit odiū et irā dei et debi/tū oīuz bonoꝝ p̄ditoꝝ ī adā cū suis opa/tiōib⁹. q; obligat⁹ ad recupādū illū status cū oib⁹ bōis nature id̄tis. s. cū illa origi/nali iusticia ī volūtate et cū oib⁹ h̄tib⁹ tā intellectualib⁹ q̄ moralib⁹: et cū illo debi/to ordie et p̄formitate sensualitatis ad ra/tionem/et volūtatis ad deū. et cū illa grā gratifica qua fuisse post lōgā vitā trāsla/tus homo ī meliorē. Et sic de⁹ nō solū re/quirit ab hoīe oēs illos h̄tus tūc id̄tos et p̄creatos: s; etiā requirit opatiōes illo/rū. Et sic manet ille infans illico obliga/tus ad debitū oīuz illoꝝ. idō p̄ctz origiale nō solū ē p̄uatio et carētia oīuz illoꝝ: sed etiā cū debito eoz. ymo ratio formalis originalis p̄cti ē debitū illoꝝ cū ira et in/dignatiōe dei. Et idō nō ē dicēdū q; p̄ bap/tismū tollat⁹ p̄uatio sup̄dictoz bonoꝝ: et q; iusticia originalis cū cetis h̄tib⁹ et bōis recupef̄: ne corruptio et fomes auferat⁹ s; soluz absoluit⁹ baptizat⁹ ab oī debito: ne p̄uatio illoꝝ bonoꝝ et p̄cupia carnis ad culpā et penā ip̄tēf̄. idō dic̄ aug⁹ ī libro d̄ nuptijs. q; baptism⁹ nō tollit p̄cupias vt nō īf̄it: s; vt nō ip̄tēf̄ et nō obsit. Ergo est dicēdū. q; grā gr̄tifica h̄tualis q̄ dat⁹ ī baptismo reducit infantē ī grāz dei: et fa/cit ip̄m meritoriū vite et̄ne ex solis meri/tis passiōis xp̄i cui p̄figuratur p̄ talē gra/tiā. et h̄tus ifusi fidei spei et caritatis nō reducūt bona p̄dita ī adā: nec opationes

Questio finalis.

eorum: sed tollunt et absoluunt infantem ab omni debito eorum: ne talis privatio et carentia imputetur sibi ad peccatum usque ad annos discretiōis. Et ideo mala quae facit puer ante annos discretiōis non imputantur sibi ad peccata. ymo excusantur propter illos habitus theologicos infusos cum gratia. Et sic licet non operetur per tales habitus tamen excusantur et merentur ex solis meritis passionis christi. ex cuius passionis virtute infunduntur. Sed cum homo pervenit ad annos discretiōis obligatur operari actualiter per tales habitus. scilicet credere articulis fidei. et diligere deum et proximum et constituere finem suum in bonis celestibus. Sed hoc non potest facere per solos habitus infusos nisi sibi per doctrinam exponantur articuli fidei quibus debet credere: per quam doctrinam adquirat habitus adque sitos fidei et spei et caritatis. unde manifestum est. quod si infans baptizatus nutriatur inter sarracenos et infideles nunquam per habitus infusos potest credere articulis fidei: nisi sibi noviter et actualiter exponantur: et faciat habitum adque situm per conversandum inter christianos. et sic habitus infusi excitantur per habitus adque sitos ex doctrina parentum aut magistrorum aut ex studio sacre scripture utriusque testamenti. Et ratio est quod tales habitus infusi non reducunt habitus privatos in adque sitos quibus homo potest cognoscere in actu: sed tantum datur ad absoluendum a debito illorum ut dictum est. et ideo tales habitus sunt quodammodo sopiti: sicut in dormiente quae non possunt excitari nisi per habitus adque sitos. Sed est iterum advertendum. quod si baptismus totaliter tolleret concupiscentiam et fomitem ex carne et sanaret sensualitatem a tali morbo ne pugnaret aduersus spiritum: sed sibi obediret. ut exposcit ordo nature. tunc baptizatus libere posset bene operari et vitare omnia peccata: et precepta dei adimplere per habitus infusos et adque sitos theologicos. Sed quod adhuc manet talis morbus in carne. qui simul cum mundo et

diabolo nunquam cessant pugnare. Quibus tribus inimicis voluntas resistere non valet ideo de se non potest peccata vitare: nec precepta adimplere nisi aliquo superiori actuali auxilio fuerit adiuta. Et hoc accidit ratione amoris naturalis: qui est in se voluntatem rationalem et sensualitatem corruptam: cui voluntas studet complacere. prout dictum fuit in. vi. conclusione. Et ideo est necessaria gratia actualis noviter a deo inspirata ad excitandas virtutes theologicas infusas: et ad roborandas adque sitas: et ad movendum et auxiliandum et roborandum liberum arbitrium: ut non solum resistat tentationibus tam exterioribus quam interioribus: sed et ut valeat restringere et cohibere passiones et infringere et in fuitutem redigere sensualitatem corruptam: et ad omne malum quod rationem inclinatum: ut possit vitare omne peccatum: et adimplere divina precepta. Est ergo ista gratia necessaria non solum iustis sed etiam peccatoribus ut per eam valeant detestari peccata in quibus jacent et velint ipsa dimittere et cupiant agere penitentiam. Et ista dicitur gratia perveniens bonam voluntatem. Secundo est necessaria ista gratia eisdem peccatoribus: ut incipiant et exsequantur penitentiam. Et ista dicitur gratia incipiens et operans. Tercio est necessaria iustis penitentibus ut persequantur bene operari: et consequantur gratiam gratificationem quam habent et recuperaverunt per penitentiam. Et resistant futuris tentationibus ne iterum cadant. Et ista dicitur gratia proficiens: in fine autem totius cursus vite hominis dicitur gratia consummata et proficiens. unde de gratia perveniens dicitur psalmo. lviii. Misericordia eius perveniet me. Et de gratia subsequente dicitur psalmo. xxij. Et misericordia eius subsequetur me omnibus diebus vite mee. Et ideo magister dividit istam gratiam in perveniens et subsequens. ij. scilicet in. di. xxvi. Et hanc duplicem gratiam petit ecclesia: cum dicit in collecta. Actiones nostras quesumus domine aspirando pervenire et adiuvando persequere. Item in alia collecta ait ecclesia. Gratia tua

Questio finalis.

dñe p̄ueniat ⁊ seq̄tur ⁊c. Differt ergo ista gracia actualis auxiliatiua liberi arbitrii multipliciter a gr̄a h̄itualis gratifica: q̄ dat̄ in baptismo ⁊ sacramētis. Primo q̄ illa pficit totā essentiā aie: s̄ ista pficit libez arbitriū et volūtate. Sc̄da differētia q̄ illa p̄sistit ī bitu toti⁹ aie. ista autē ī solo actu ⁊ motu liberi arbitrii cui⁹ ē auxiliatiua. Tercia q̄ illa gratificat semp̄ habētes faciēdo ip̄m gratū ⁊ deo acceptū ad vitā etnā. ista autē nō semp̄ facit gratū n̄c gratificat habētē: q̄ p̄t etiā rep̄iri ī pct̄orib⁹ disponēdo eos ad gr̄as gratificā. Itē q̄rto q̄ illa gr̄a h̄itualis gratifica vel ē ip̄a caritas vel nūq̄ sine caritate. ista autē q̄nō q̄z rep̄it sine caritate puta ī aliquo pct̄ore penitētiā desiderāte. Itē quinto. q̄ gr̄a gratifica coīter dat̄ p̄ sacramēta. ista s̄o vt plurimū dat̄ p̄ter sacramēta. Itē sexto q̄ oēs opatiōes p̄cedētes a gr̄a gratifica sunt meritorie et deo accepte ad vitas etnā: s̄ nō semp̄ oēs opatiōes sc̄te p̄ istas gr̄as actualē valēt ad vitā etnā p̄ illo statu: sicut elemosine et cetera bona sc̄ta p̄ homies pct̄ores. Septia differētia ē. naz ista gr̄a actualis q̄nōq̄z p̄cedit t̄p̄e gr̄as gratificā. q̄ disponit pct̄orē ad illā recipiēdā p̄ p̄nias remouēdo p̄hibēs. q̄ iuuat liberū arbitriū ad detestādū pct̄m ⁊ dimittēdū illō: et ad resistēdū sensualitati ⁊ ceteris tētatiōib⁹ ext̄iorib⁹: et ad subingādaz carnē. Et sic recuperat p̄ p̄nias gr̄am gratificā: quā homo p̄diderat p̄ culpā. Quod quidē misterīū explicat saluator luce. xv. de filio p̄digo p̄ p̄nias ad gr̄as p̄ris reducto: qui cū famelic⁹ custodiret porcos: ad se reuersus p̄ gr̄as p̄ueniētē et motiuā liberi arbitrii: dixit. O q̄nti mercenarij in domo p̄ris mei abundant panib⁹: et ego hic fame pereō. S̄z rursus magis motus p̄ gr̄am icipiētē dixit. Vadā ad p̄iez meū

et dicāz pater peccavi ī celū et corā te ⁊c. S̄z rursus p̄ gr̄as opatē p̄cides ad pedes p̄ris dixit. Pater peccavi ⁊c. Et tūc pat̄ mia mot⁹ accurrēs cecidit sup̄ collū eius et osculat⁹ ē eū. Et fecit ip̄m indui stolaz p̄mā. p̄ quā designat̄ gr̄a gratifica et caritas recuperata p̄ illā p̄nias. Ex quib⁹ p̄z. q̄ ille fili⁹ p̄dignus p̄ gr̄am p̄ueniētē cognoscēdo se ip̄m detestat⁹ ē pct̄z. Et p̄ gr̄as icipiētē p̄posuit dimittere cū dixit. Surgā et ibo ad p̄iez meū: s̄z p̄ gr̄am s̄a opatē p̄cides dixit. Pater peccavi ⁊c. S̄z tūc recuperauit gr̄as gratificā: q̄nō p̄ osculat⁹ ē eū ⁊ induit eū stolam p̄maz ⁊c. Ex oib⁹ sup̄dictis soluit̄ q̄rto p̄plexus memorat⁹ in p̄mo articulo. nā q̄ntocūq̄ sit aliquis perit⁹ ī scriptura vtriusq̄z testamēti ⁊ habeat bitū fidei adquisitū: tñ si nō hēt istas gr̄as auxiliatiuā / nūq̄ de se potit resistere tētatiōib⁹ nec implere diuina p̄cepta. et h̄ p̄pter morbū p̄cupie ī carne manente.

Quarto dubitat̄ p̄pter id q̄ dictū est ī octaua p̄clusiōe sc̄di articuli. et ī quinta terciij articuli. s. q̄ talr̄ fuit natura corrupta ī adam: q̄ nemo ex p̄p̄rijs naturalib⁹ p̄t vitare pct̄m: nec implere diuina p̄cepta nec agere aliq̄d bonuz absq̄z diuina gr̄a. Quia sequerē q̄ homo nō eēt dñs suoz actuū / nec cōpos sue voluntatis et liberi arbitrii: q̄d esset s̄ illō eccl̄iastici. xv. De⁹ ab initio p̄stituit hoīez ⁊ reliquit eū ī manu p̄siliij sui. Itē ibidē ait dñs ab hoīem. Apposui tibi ignē ⁊ aquā ad q̄d volueris porrigere manū. Itē ibidē. Ante hoīez vita ⁊ mors bonū ⁊ malū: q̄d placuerit ei dabit̄ illi. Itē gen. iiii. sub te erit appetit⁹ ei⁹ et tu dñaberis illi⁹. Itē puer. xvj. hominis ē aīuz p̄parare. Itē aug⁹. nil tā ī n̄ra p̄tate q̄ volūtas. Itē ex hoc sequerētur multa incōueniētia. Primo q̄ nemo ex frequētatis actib⁹ posset p̄sequi mora

Questio finalis.

les virtutes sine grā qđ ē falsus. nā socra-
tes et plato et multi infideles non hñtes
talē grāz: psecuti sunt morales virtutes.
Itē scđo sequerē. qđ nullus posset culpa-
ri de aliquo malo: postqđ d se illđ nō po-
test vitare. Et p pñs nēo deberet puniri
p malefactis: postqđ talia nō pōt vitare.
Itē sequerē. qđ frustra ponent leges: vt
eaz metu hūana cobibeat audacia: et fru-
stra assignarētur pene i legib⁹ qđ trāsgres-
sores. Itē sequerē. qđ nemo obligaret ad
seruāda pcepta: qđ ad ipossibile: nēo obli-
gat. Ergo sequit. qđ ex ppis naturalibus
vnusquisqz pōt implere ipā. i oppositū est
illđ hyere. x. Nō ē hoīs via ei⁹: nec viri ē
vt ambulet et dirigat gressus suos. Itēz
ad ro. vij. nec qđ volo hoc facio etc. put
i superiorib⁹ pbatū ē. Rñdef. qđ quibusdaz
catholicis visa fuit nimis dura poitio au-
gustini ptra pellagianos. s. qđ nullus de se
pōt vitare maluz nec implere diuina pcepta
ppē autoritates supi⁹ iductas: et ppē il-
la icōueniētia qđ vident sequi ex positione
augustini. Itē dixerūt qđ aug⁹. i pdictis
libris qđ pellagianos nō locut⁹ ē limitate
nec determinate de ista materia. ymo lo-
cut⁹ ē figuratiue et excessiue ad modū vo-
lētis rectificare lignū tortuosuz: qui cur-
uat ipm ad aliā partē vltra modū. vt de-
ducat ipm ad mediū. Ita ergo vt dicūt se-
cit aug⁹. nam vt reducēt pellagianos ad
rectitudinez veritatis. eo qđ totalr nega-
bāt grāz. idō excedebat modū i loquēdo
Itē dicūt isti qđ ibi aug⁹ nō ē locut⁹ nisi de
grā gratificante et meritoria. Et sic bene
cōcedūt qđ nemo pōt implere diuina pcepta
nec agere bonū meritorie sine grā gratū
faciēte. s. cū hoc stat qđ quis ex solo influ-
xu generali diuio absqz aliqua grā spāli
possit vitare pctā et facere bona naturalz
et psequi virtutes morales p frequētos

actus lz nō meritorie. S; i vitate si bene
volum⁹ inspicere fundamēta augustini qđ
pellagianos et maxie i libro de pfectione
iusticie hoīs et de natura et de grā et ptra
iulianū et i ceteris: videbim⁹ manifeste qđ
aug⁹. loquit limitate et seriose et nō excel-
siue: s; recte attētis fundamētis ei⁹. vt pba-
tū ē in q̄rta et quinta pclusiōe et ex funda-
mēto apli ad ro. vij. cui valde concordat
positio aristotil. iij. d aia. et. vij. ethicoz.
quō aliter opamur: qđ ratio et pscia dic-
tat vt i superiorib⁹ visuz ē. nec ē dicendū. qđ
aug⁹. loq̄tur pscise de sola grā gratificāte
et meritoria ymo loquit etiaz de ista grā
auxiliatiua volūtatis qđ fm ipm qñoz p-
cedit et puenit caritatē et grām gratificāz
et qñoz subsequit et comitat ipāz. et nō
solū ē i viris iustis: s; etiā pctozib⁹. sine qđ
nō posset vitare alia pctā nec resistere ali-
cui tētationi: nec posset velle aliqđ bonū
ppē naturā corruptā. et hoc manifeste p-
bat aug⁹. iij. libro de libero arbitrio dicēs
Illa ē eniz pcti pena iustissima: vt amit-
tat quisqz qđ bene vti noluit p̄tātē. Item
ibidē. Homo igit cū potuiss; sine difficul-
tate oīa mādata dei adimplere: nolēs bene
vti ista p̄tate p̄didit eā. vt etiā volēs non
possit mādata dei adimplere. Item ibidē.
Inflctū ē homini ppē pctm: vt nō vide-
at qđ recte sit faciēdū. Et si videt et vult
facere hoc nō possit implere. Item ibidē.
Hec tibi iputatur ad culpā qđ vulnerata
mēbra nō colligis: s; qđ volētes sanare cō-
tenuis. Ex supdictis vbis augustini p;.
qđ homo ante lapsuz et i sua natura inte-
gra ex libera p̄tate poterat vitare omne
malū et facere bonū ex solis bonis natu-
ralib⁹ sibi inditis. s. ex modo et ordie et
libo ipio qđ hēbat sup sensualitatē. Sed
post lapsuz i natura corrupta et diminu-
ta et libero arbitrio claudicato: jā nō pōt

Questio finalis.

ex virib⁹ nafē vitare pctm nec facere bo-
nū: nisi iuuef p grāz supadditam nafē: eo
quia nafa. s. vires nafales fuerunt expo-
liate modo et ordine et hitib⁹ cōcreatis:
ta3 in appetitu sensitivo q̄ intellectivo.
quib⁹ libe et expedite potāt opari absq3
obice itnseco. vñ lz aia hoīs nō p̄derit
suas nafales potētias p pctm: q̄ sunt po-
tētie uegitatiue ⁊ sensitīue ⁊ intellectīue.
nec p̄derit nafales opatiōes eayz: quia
sensitiue possunt sensitīue nafalit sua oīa
et appetit⁹ tā sensitīu⁹ q̄ intellectīu⁹ pōt
appete et nō appetere. et uoluntas de se
pōt uelle et nō uelle. sed quia iste potētie
p̄derūt modū ⁊ ordinē. quia tā irascibi-
lis q̄ concupiscibilis p̄didit hit⁹ morales
cōcreatos quib⁹ recte et recta appetebat
Et uoluntas p̄didit originalē iustitiam q̄
recte et iuste uolebat aut non uolebat. et
p̄didit ordinē et īperiū qd̄ hēbat sup̄ sen-
sualitatē. iō lz maneat liba in uolendo et
nō uolendo: tñ nō manet libera in recte
uolendo uel nō recte uolēdo. Et lz qñq3
recte uelit: tñ nō paret sibi sensualitas re-
bellis et sauciata. ⁊ ipsa uolūtas nō solū
fuit expoliata illa originali iustitia q̄ recte
uolebat. et ordine quo diuine uoluntati
cōformabat⁹ et obediebat: et sensualitati
impabat. sed et fuit totalit⁹ ad sensualita-
tē cōuersa amore nafali et p imoderatas
cōplacētīā. Et iō uolūtas nō cōcurrit ad
peccandū coacta sed allecta p sensualita-
tē inq̄ntū sibi ex amore cōsentit et ei⁹ iō
dinato appetitū uult satisfacere. ⁊ sic li-
berū arbitriū nō dī coactū: q2 uolēs tra-
hit⁹ put dctm ē in sexta cōclusiōe sc̄bi arti-
culi. Et p h̄ p3 rñsio ad obiecta. nā uolū-
tas sp̄ manet liba in sua actiōe nafali. s.
uolēdo uel nolēdo. sed nō manet recta i
recte uolēdo: eo q2 p̄didit modū et ordi-
nē quē ante lapsuz fuerat iōitū nafē sine

virib⁹ nafalib⁹. Et iō hō ē dñs suoz actūū
p̄moz ipsi⁹ uolūtatis. s3 nō actūū rectorz
et iustoz p̄p̄ defectū modi et ordinis. ⁊
iō oēs autoritates p̄us inducte. s. q̄ deus
ab initio cōstituit hoīez: et reliquit ip̄s in
manu cōsiliij sui ⁊c. Dēs ille autoritates
tenēt uerū et sunt intelligēde de hoīe āte
lapsum in sua integra nafa. S3 oēs auto-
ritates apli ⁊ augustini ducte in h̄iū te-
nēt uerū de nafa corrupta p lapsuz. in q̄
uoluntas nra sic expoliata nō pōt vitare
pctm nec resistere malo nec p dñs īplere
diuina p̄cepta nisi fuit supno auxilio ad-
iuta et roborata. Ad aliud at̄ qñ dī q̄
philosophi gētū consecuti sunt virtutes
morales abs3 grā xp̄i ⁊c. s̄a rñdet aug⁹ q̄
illi philosophi et romani nūq̄ hūerūt ve-
ras s3 fictas morales virtutes. inq̄ntū vna
passio vincebat aliā i eis. nā cupido lau-
dis et daminādī vicebat i eis qñq3 luxu-
riā aut auariciā et cetera vicia aut passiōes
vt extimarent⁹ et honoraretur apud vul-
g⁹. put dictū ē i vndecima cōclusiōe. Et
etiā bona q̄ faciebāt nō faciebāt sine grā
dī p̄p̄ p̄fuatiōez rei publice. vt ille p̄p̄s
duraret vsq3 ad aduētū xp̄i vt ibidē dctz
ē. Et leges ferunt⁹ ⁊ assignant⁹ pene i eis
vt vna passio vitat aliā. s. vt met⁹ penaz
vincat ⁊ p̄hibeat audaciā male agendi ⁊
cōhibeat alias passiōes īpellētes ad ma-
lū vt inquit aug⁹. ⁊ ysidor⁹. q2 leges ideo
p̄dite sūt vt eayz metu hūana cōhibeatur
audacia. Et sic hoīes nō vitant mala pu-
blica virtutis amore s3 formidie pene. vt
inquit oraci⁹ et aug⁹. Ad aliud qñ dē
q̄ nō obligaret⁹ ad fuāda diuina p̄cepta
eo q2 ad īpossibile nō obligat⁹ ⁊c. Rñdōz
aug⁹ p̄ julianū ⁊ vt dctm ē sup̄ ps. cxviii.
q̄ qñq3 quis obligat⁹ ad sibi īpossibile qñ
īpe vel sui p̄petrarūt malū. sicut homici-
da obligat⁹ ad restituendūz quē occidit. ⁊

Questio finalis.

restituere furtū qđ jaz dissipauit. Itē lz vitare pctm sit ipossibile hoī ex suis viribus. tñ ē possibile cū auxilio grē. Ideo petat grām cū p̄seuerantia. qz oz sp̄ orare. luce. xviii. scđo dicit aug⁹ qđ donatū qđ de⁹ nō solū dannat pctōrē qz peccauit. sed qz nō cucurrit ad medicū. Itē libro de libo arbitrio. Nō tibi iputatur ad culpaz: qđ vulnerata mēbra nō colligis: s; qz volētē sanare p̄tēnis. Sed qđ magis videtur militare qđ positiōez augustini est illa autoritas gen. iiii. vbi dixit dñs ad cayn. Quare irat⁹ es ⁊ cur p̄cidit facies tua. nōne si bene egeris recipies. sin autē male: statī ī forib⁹ pctm tuū aderit. S; sub tu erit appetit⁹ ei⁹: et tu dñaberis illi⁹. Ex sup̄dictis verbis dñi videtur qđ adhuc p⁹ lapsus voluntas hēt libez ipiū et dñius sup̄ appetitū et sup̄ sensualitatē et p̄ qñs per se pōt vitare pctm et facere bonū abs; alia grā. Ad hoc respōdetur qđ volūtātē subijcere sensualitatē et sibi dñari: pōt itelligi duplicif. vno modo ex p̄p̄is virib⁹ sic ex poliata hītu origiali iusticie ⁊ vulnerata. Alio modo put ē adiuta grā auxiliatiua libi arbitrij. p̄mo modo ē ipossibile fm̄ augustinū p̄p̄ corruptionē ⁊ rebellionē carnis et claudicationē liberi arbitrij. qz p̄didit libez ipiū ad recte volendū et fuit volūtas vulnerata amore iordiato erga sensualitatē. vt dēt; ē. S; scđo modo ipa volūtas adiuta p̄ grāz pōt dñari sensualitati ⁊ cuil; tētationi. Et isto modo sunt itelligēda v̄ba dñi ad cayn. qđ dicat. si tu vis pete grāz sicut fr̄ tu⁹ abel: tūc adiut⁹ tñ grā subijcies appetitū ⁊ dñaberis illi⁹ qz si fuisses adiut⁹ p̄ grām: vicisses irā et odiū qđ p̄cepisti p̄tra fr̄ez tuū. Et hec videtur eē itētio augustini qđ pellagianos. Verūtñ quicquid sit sp̄ dicta ī hac q̄stioe et refis locis p̄ me: volo subijciatur det;

minationi et correctioni ecclie catholice Itē dubitat⁹ p̄p̄ illud qđ freqnt̄ dī ī hac qōne. s. qđ hō p̄p̄ pctm p̄didit modū et ordinē et finē. Itaz idē aug⁹ dicit qđ spēs mod⁹ et ordo manēt ī vnaq; creatura tāq; vestigiū creatricis finitatis. ergo hō nō p̄didit modū et ordinem p̄ pctm. Ad hoc respōdetur qđ spēs mod⁹ et ordo duplicif sumuntur ī hoīe. vno mō p̄ respectū ad deū et vniuersū et ad modū sui eē. et sic idē ē qđ numer⁹ / pōd⁹ / et mēsura. et sic oīa fecit deus sub certo numero ⁊ specie. qz spēs sunt sicut numeri. ⁊ sub certo pōdere ⁊ mō. qz ī certo loco vniuersi collocavit et sub certa mēsura et ordine p̄cedūt a deo fm̄ gradū p̄fectōis. Et isto mō spēs mod⁹ et ordo respiciūt esse et eēntiā rei. Scđo at̄ modo spēs mod⁹ et ordo respiciūt opatiōes ⁊ finē: ⁊ isto mō sequūt formā. ⁊ sic vires et potētie aīe dñr bōa naturalia spēi quib⁹ aīa īmediate opaf. Et hī⁹ et dispōes dñr modi potētiāz quib⁹ potētie bñ ⁊ expedite opātur. Et subalternatio inferiorāz potētiāz ad superiores ī opando dī rect⁹ et debitus ordo. ⁊ ista dñr bona naturalia. Itā sicut vires dñr bōa aīe: ita hītus et dispōes dñr bona potētiāz. Et rectus ordo dī bonū opationū et potētiāz ⁊ hītuū. Et isto scđo mō dicim⁹ qđ lz hō p̄ pctm nō p̄diderit bona spēi. s. vires ⁊ potētiāz: tñ p̄didit bona modi ⁊ ordinis. qz vires fuerūt expoliatae ⁊ vulnerate. et volūtas p̄didit libez ipiū sup̄ sensualitatē nisi iuuetur p̄ grāz eo modo quo dēt; ē. Et iō oz sp̄ orare et nō deficere ⁊ currere ī odorē vnguetoz xpi: ut sanem. Ex solutiōe sup̄dictoz q̄ttuoz dubioz resultant q̄ttuoz p̄clusiōes. q̄rū p̄ma ē. qđ lz per baptismū nō tollātur penalitates nec misie corporales v̄ p̄nti: tñ baptismus confert meritū ipi baptizato

Questio finalis.

ut possit refgere in corpus gloriosuz in no-
uissimo die. Et sic lz baptizat⁹ nō refgat
et liberat ab illis penalitatib⁹ i actu: tñ jaz
resurgit et liberat in merito. Secūda
cōclusio q⁹ pp̄t maius bonū n̄m relicte
sunt nobis penalitates i carne post bap-
tismū. s. ad pugnā p̄ maiori corona adi-
piscēda et ne tollat meritū fidei et spei. et
ut reparetur ruyna angeloz per hoies.

Tercia cōclusio q⁹ lz baptizat⁹ recipiat
bitū fidei et spei et caritatis p̄ baptismū
ad absoluēdū ab oī debito. tñ nō pōt p̄
illos bit⁹ opari nisi excitef p̄ bit⁹ adquisi-
tos et adiuuef p̄ grām auxiliatiuā libert
arbitrij t̄p̄re discretionis. Quarta cō-
clusio lz hō ex pp̄is uirib⁹ nō possit i ple-
re diuina p̄cepta nisi adiuuef p̄ grām xp̄i.
tñ sp̄ obligat ad obfuidūz diuina p̄cepta.
Et sic obligat ad sibi i possibile. qz de⁹ sp̄
exigit ab hoie bonos bit⁹ quos adā p̄di-
dit p̄ culpā et exigit opatiōes eoz. Et iō
oportet sp̄ orare et p̄te grām p̄ quas hō
possit adiuuari ad p̄plēdū diuina p̄cepta p̄
grām. q̄ nō pōt i plere p̄ nafaz sauciataz.

Ex sup̄dictis oib⁹ patet et māifestant⁹
nobis quīqz diuersi stat⁹ hois successiue.
quoz p̄m⁹ fuit status innocētie ante lap-
sus in quo hō fuit in sua integra natura
p̄stitutus cū oib⁹ bonis hūane nature p̄-
porcionatis. s. cū mō et ordine in sua na-
tura. per q̄ bona potat ex pp̄is uirib⁹ sic
modificatis et ordinatis vitare oē pctm
et i plere diuina p̄cepta. et sic merebat⁹ de
p̄nti illaz naturalē b̄tudinē possidere in
illa t̄restri paradiso. sub illo fauorabili
emisperio australi. et sic poterat nō mori
nec pati miseriā. Sed ultra hoc p̄ grāz gra-
tificaz sibi sup̄ facultatē nature largitam
merebat⁹ post longā vitaz tēporalē absqz
morte trāsserri in vitā meliorē et celestē
et etnam felicitatē. Scd⁹ stat⁹ hois fu

it post lapsum. In quo statu postq̄ hō p̄-
didit locū et sitū illius paradisi et p̄didit
lignū vite nō pōt nō mori n̄c infirmari
ymo h̄t necessitatē moriēdi et infirmitates
et innumeras miseras patiēdi. Et qz per-
diderūt modū et ordinē vires naturales
Ideo hō nō pōt vitare pctm nec i plere
diuina p̄cepta absqz sup̄naturali auxilio
diuine gr̄e nature sup̄addito in supplemē-
tū bonoz p̄ditoz. Et sic adāz cū tota sua
posteritate mansit in ira et odio dei obli-
gat⁹ ad penā etnā sensus uel dāni. et per
p̄ns fuit p̄uat⁹ illa grā gratifica q̄ potat
transferri in vitā meliorē. Sed hō in isto
fo statu p̄ grāz fidei xp̄i futi potat vitare
pctā et implere diuina p̄cepta et merebatur
redimi p̄ xp̄m in suo aduētū. ut p̄z d̄ adā
et abel et enos et noe et abraā et cetis pa-
triarchis et p̄phetis et fidelib⁹ uetis tes.
qui cū p̄testatiōe fidei xp̄i futuri nō solū
expiabant pctā: sed et merebant⁹ redimi
p̄ xp̄m in suo aduētū et participare passi-
onē eius. Et iō qui sub tali p̄testatiōe of-
ferebant oblatōes et sacrificia et recipie-
bant aliq̄ sacramēta in signū federis et i
figura xp̄i. hinc ē q̄ meruerunt p̄cipare
passionē xp̄i et recipere nobiscū rep̄missi-
ones. Tertius stat⁹ hois ē post aduen-
tū xp̄i in quo oēs hoies mūdi p̄nt parti-
cipare passiōes xp̄i p̄ baptismū xp̄i et cetā
sacramēta. p̄ quē baptismū dat⁹ grā grati-
fica in actu: et fides et spes et caritas in
bitū. q̄ quidē grā baptismalis tollit oē de-
bitū et oē pctm ex aīa ut nō insit nec i pu-
tet hōi ad penā etnā et tollit ex carne cō-
cupias. nō ut nō insit. quia ibi manet in
bitū. sed ut nō i putet⁹ aīe ad pctm p̄ eius
p̄fortiū. vñ ille fomes et cōcupia q̄ manz
in carne post baptismū nō i putat⁹ hōi n̄c
aīe ad pctm p̄ solum bitū. sed repetat⁹ ad
pctm p̄ actū cum cōsensu. s. qñ uolūtas

• Questio finalis.

presentit actib⁹ concupie. Item gra baptismalis ultra hoc q^o tollit o^me debitū et pctm: p^ofert duplex meritū: p^omo q^o p^o talē grāz hō meref vitā etnāz post istāz mortē corporalē. scdo meref glōsiaz refectionē i nouissimo die. Item hō i isto scio statu p^ostitur⁹ lz ex ppis virib⁹ nō possit vitare pctz nec iplere diuina pcepta pp^o corruptionē et concupias manētē i carne et ipe diētē hī⁹ theologicas i suis opatōib⁹. tñ p grāz auxiliatiuā et actualē postulatā et largitāz pōt vitare o^me pctz ne admittat et p^oferat volūtas tētatōib⁹: et si hō ē i pctō pōt p talē grāz dispōi ad pniaz et grāz gratificā

Quart⁹ stat⁹ hoīs ē p^o mortē corporālē i quo si discedit ab hoc sclo cuz grā et caritate lz corp⁹ resoluat i trā: tñ anima fruif i celo vīsiōe diuine eēntie cū certa et firma spe recupādi corp⁹ glōsū i nouissimo die. vt ait aug⁹. xij. sup gen. et mag⁹ iiii. sniaz. di. vlē. Quint⁹ et ultim⁹ status hoīs erit post fāz regeneratōez et refectionē p quā auferet ab hoīe oīs lacrima et misia corporalis. Et sic erit hō i vltia sui pfectōe et sufficiēti repatōe et pfecta bñtudine corporis et aīe. q^o possid⁹ bit glōsiaz v^o vsq³. s. corporis et aīe. Et tot⁹ hō fruif toto xpō. nā p oculos glōsificatos corporis videbit hūanitatē xpī/ et p ptes rōnalez videbit et fruifur tota trinitate i vnitae eēntie. et sic erit pfecte beat⁹.

Ex quo p^o magna dīa inter istā scdā rēgenerationē scāz p refectionē: et p^o mā scāz p baptismū et pniaz q^o tñ purgabat aīaz a pctō et absoluebat ab oī debito ptracto lz nō p^otrahēdo. et p^oferbat grām gratificā meritoria vite etne et future refectionis ut dēt⁹ ē. lz nō tollebat nec auferbat cās pcti fūsi. q^o nō tollebat corruptionē nec morbū concupie ex carne. nec recuperabat iusticiā originalē cū cetis oib⁹

bonis p^oditis i adāz. Sz ista scda refectione et finalis refectione nō solū bñficia bit aīaz lz etiā corp⁹ et totū hoīez. nō solū absoluet iustos ab oī debito lz etiā tollet et auferet o^me cās pcti et misie ex aīa et corpore. et recuperabit oīa bona corporis et aīe q^o p^odidim⁹ i adā ymo adipissemur oīa bona glōe corporis et aīe cum securitate et satietate. Et tunc erim⁹ pfecte bñi i vltia pfectōe. Ex quib⁹ oib⁹ p^o q^o lū⁹ x⁹ fuit pfect⁹ et sufficiēs redēptor et repator hūane nāse. et metrū et mēsurā et fons oīuz bonoz nāse et grē et glōe.

Sed nunc restat rēdere ad argumēta i pncipio toti⁹ qōis inducta. Ad p^o mū ergo p^o rēnsio p scdāz p^oclusionē positā i scio articulo. quia oēs fideles vet. tes. erant mēbra xpī p fidēz et iā p legē sacrificioz et oblationū et cetoz cerimōialiu⁹ currebāt i odorē vnguetoz xpī. et p p^o nōs iāz opabant p grāz xpī. Ad p^o m aut p^o rēnsio p scāz p^oclusionē scij articuli. quia lz philosophi gētūz nō haberēt fidē xpī: tñ nō opabant aliq^o bonū nō cobibebāt vicia sine grā xpī p^ohibitua maloz ne p^oret gen⁹ humanū sed p^oseueraret usq³ ad aduētū xpī: et recipet fidē ei⁹. Et h⁹ idē ē dicēduz de sarracenis: ut ibi dictum est.

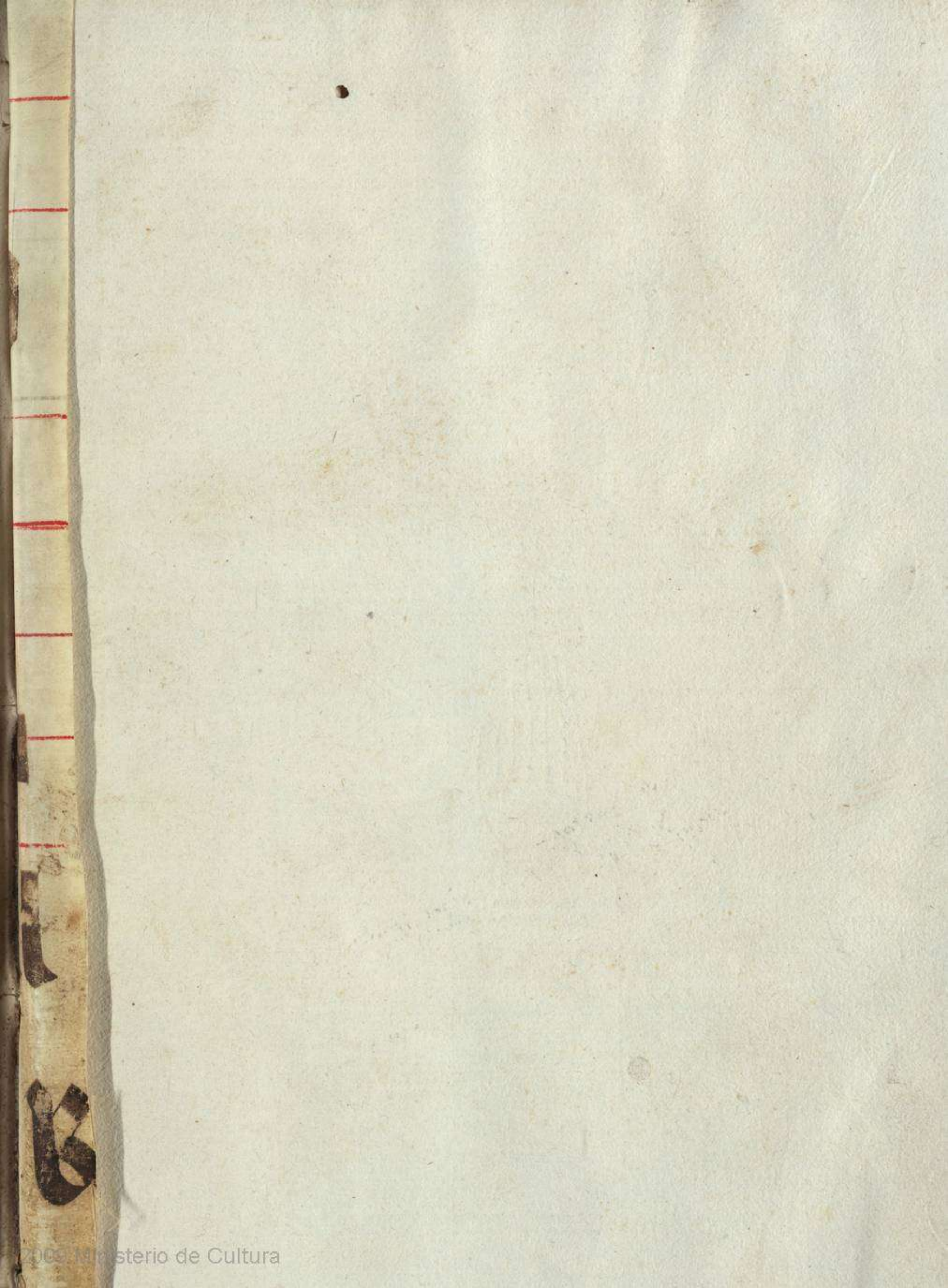
Ex dictis etiā i scio articulo soluūtur tres p^o mī p^oplex⁹ positi i p^o mō articulo. Nam quia p^o mī parētes fuerūt creati cū q^ottuoz bonis nāse i^o mortales et liberi ab oī misia et cū copia oīuz bonoz nāsalū i illa paradiso delitiarū. Sz q^o p^o p^o pctm fuerunt p^ouati et expoliati illo felici statu i^odeo oēs hoīes desiderant naturalit⁹ illū statū. q^o p^ouatio ē causa apetit⁹. Item q^o hō nō solū fuit expoliat⁹ bonis nāse modi et ordīs et finis. lz etiā fuit sauciat⁹ i oib⁹ potētīs. i^odeo agit p^o id q^o p^oscia et scia et rō dictat. Et sic soluit scd⁹ et scij p^oplex⁹.

• Questio finalis.

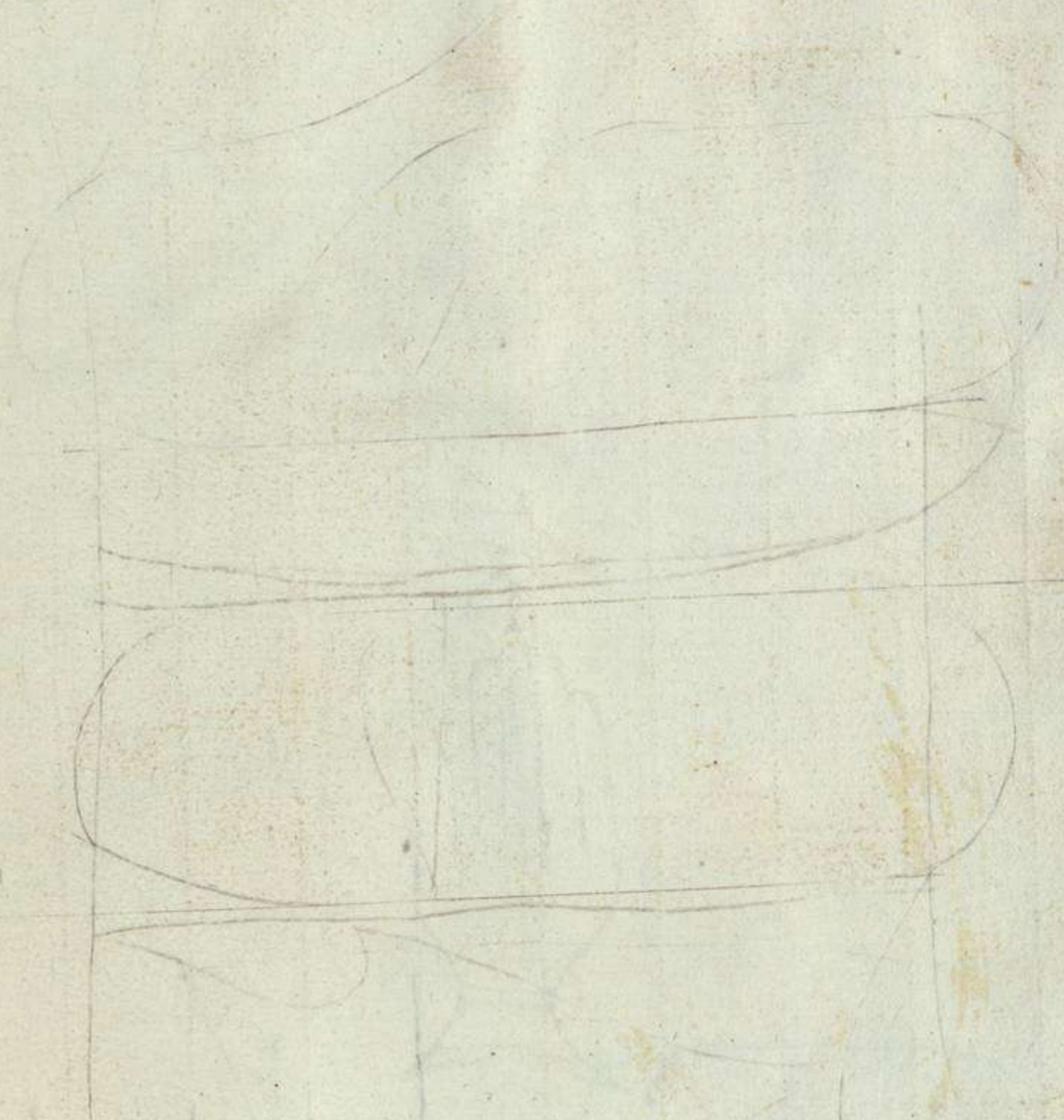
Quart^o autē pplex^o putā quia scandalizant^r et mirant^r simplices xpiani qm̄ vidēt hoīes sciētificos et ī sacra scripta vtu^sqz testamēti p̄itos: opātes p̄tra id qd̄ dicūt et p̄dicant. iste pplex^o soluit p̄ hoc qz grā f̄monū et scie adq̄site nō sūt grē gratifice s̄z gratis date aliquib^o ad vtilitatez corporis mistici. s̄do tales gratie dantur etiā malis. q̄ qdē grē qz nō tollūt morbū et p̄cupias carnis s̄deo ē sp̄ necessaria grā auxiliatiua liberi arbitrij ad vitāda p̄cta et īplenda p̄cepta: quā grām p̄tēnūt p̄fē ut plurimū īflati de sua scia et vizib^o p̄sumētes. Et s̄deo p̄fūdūt in opatiōib^o suis.

Alij autē dicūt qz causa q̄re multi viri periti et mali p̄lati ducūt vitā p̄uā: ē defect^o fidei. et p̄ p̄ns caritatis. nā l̄z p̄dicēt legē euangelicā. et subtilissimis disputationib^o reddāt rationē de reb^o diuinis et nouerint canonica jura: tñ non firmitez credūt articlis fidei. s̄deo factis negāt qd̄ x̄bis p̄fitent^r. Et sic p̄mittūt multa enormia et illicita p̄tra legē dei et sacros canones ecclie. Ex quo p̄z qz nō h̄nt firmā fidē s̄z solā opinionē de his q̄ dicūt. sicut dicit aristotiles de icōtinēte. Quicqd̄ ergo sit sp̄ hoc accidit ex defectu grē motiue et auxiliatiue liberi arbitrij. per quā virtutes theologales excitant^r et mouent^r ad opandū. ut sup̄dictū ē. et magis explicabitur ī euangelica veritate. oportet ergo p̄ ista grā sp̄ orare. et nō deficere. et sp̄ currere ī odorē vnguētōz xp̄i. q̄ ē p̄ncipiū et fons et largitor oīum bonoz nature et grē et gl̄ie. Ad quā nos p̄ducat ip̄e x̄^o q̄ cū p̄re et sp̄ū sc̄to viuit et regnat deus in secula seculoz Amen.

Explicit expositio ī cātica cānticoz salomonis nouiter edita p̄. R. D. Jacobus de valentia p̄fessum ordinis fratrum heremitarū sc̄ti augustini nec nō ep̄m xp̄opolitanū. Imp̄ssa in eadē famosissima vrbē valentie: p̄ lambertū palmart alemanū. xix. die maij. anni dñi. M. cccclxxxvj.

Faint, illegible text, possibly a title or description of the drawing, located below the main drawing area.

Faint, illegible text, possibly a signature or date, located to the right of the main drawing area.

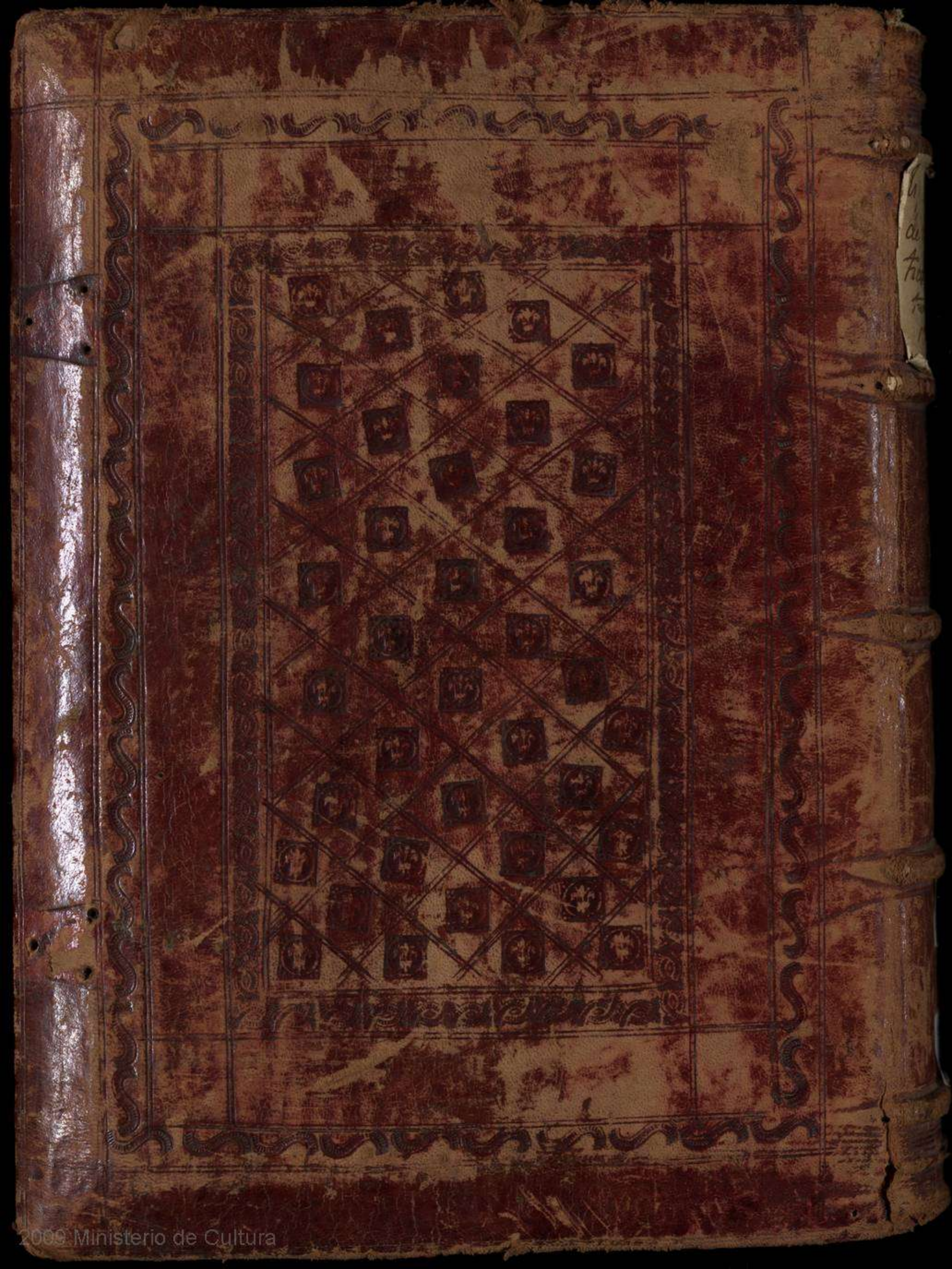

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

Exposición
de varias Cam-
picas de la Sierra
Azuara. Nº 16 del cat. de
+ 17
J. de Valencia

I 17

I 16